HUSEJIN OMEROVIĆ

ŽRTVE GENOCIDA NA PODRUČJU VLASENICE

1992. - 1995.

IZDAVAČ: Univerzitet u Sarajevu
Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava

ZA IZDAVAČA: Dr. Rasim Muratović

UREDNIK: Dr. Fikret Bečirović

RECENZENTI: Dr. Fikret Bečirović
Dr. Meldijana Arnaut-Haseljić
Prof. Hajrudin Mešić

LEKTOR: Prof. Ibro Hodžić

DTP: Dipl. ing. Sead Muhić

KORICE: Zlatan Smailbegović

ŠTAMPA: PLANJAX komerc d.o.o. Tešanj

TIRAŽ: 1000

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine, Sarajevo

341.322.5(497.6 Vlasenica)"1992/1995"
94(497.6 Vlasenica)

OMEROVIĆ, Husejin
Žrtve genocida na području Vlasenice 1992.-1995. / Husejin Omerović. - Sarajevo : Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, 2016. - 499 str. : ilustr. ; 24 cm

Bibliografija: str. 317-336 ; bibliografske i druge bilješke uz tekst.

ISBN 978-9958-028-15-1

COBISS.BH-ID 22993926 [1]

HUSEJIN OMEROVIĆ

ŽRTVE GENOCIDA NA PODRUČJU VLASENICE 1992.-1995.

Sarajevo, 2016.

VLASENICA

OSNOVNI PODACI O OPĆINI

Broj stanovnika 1991. godine:	33,942
Površina općine, km2:	532
Gustoća naseljenosti, st/km2:	63.8
Broj naselja u općini:	92
Broj stanovnika u opć. središtu:	7909
Promjena broja stanovnika:	
indeks 1991/1948	196.2
indeks 1991/1961	111.3

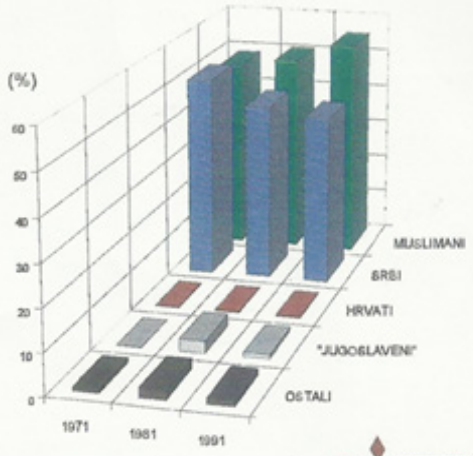

NARODNOSNI SASTAV PO NASELJIMA

Tumač:	Ukupno u općini	Apsolutna većina Broj stanovnika	Relativna većina Broj stanovnika
Hrvati	39		
Srbi	14359	10580	
Muslimani	18727	18504	
"Jugoslaveni"	340		
Ostali i nepoznato	477		

CROSTAT GISDATA

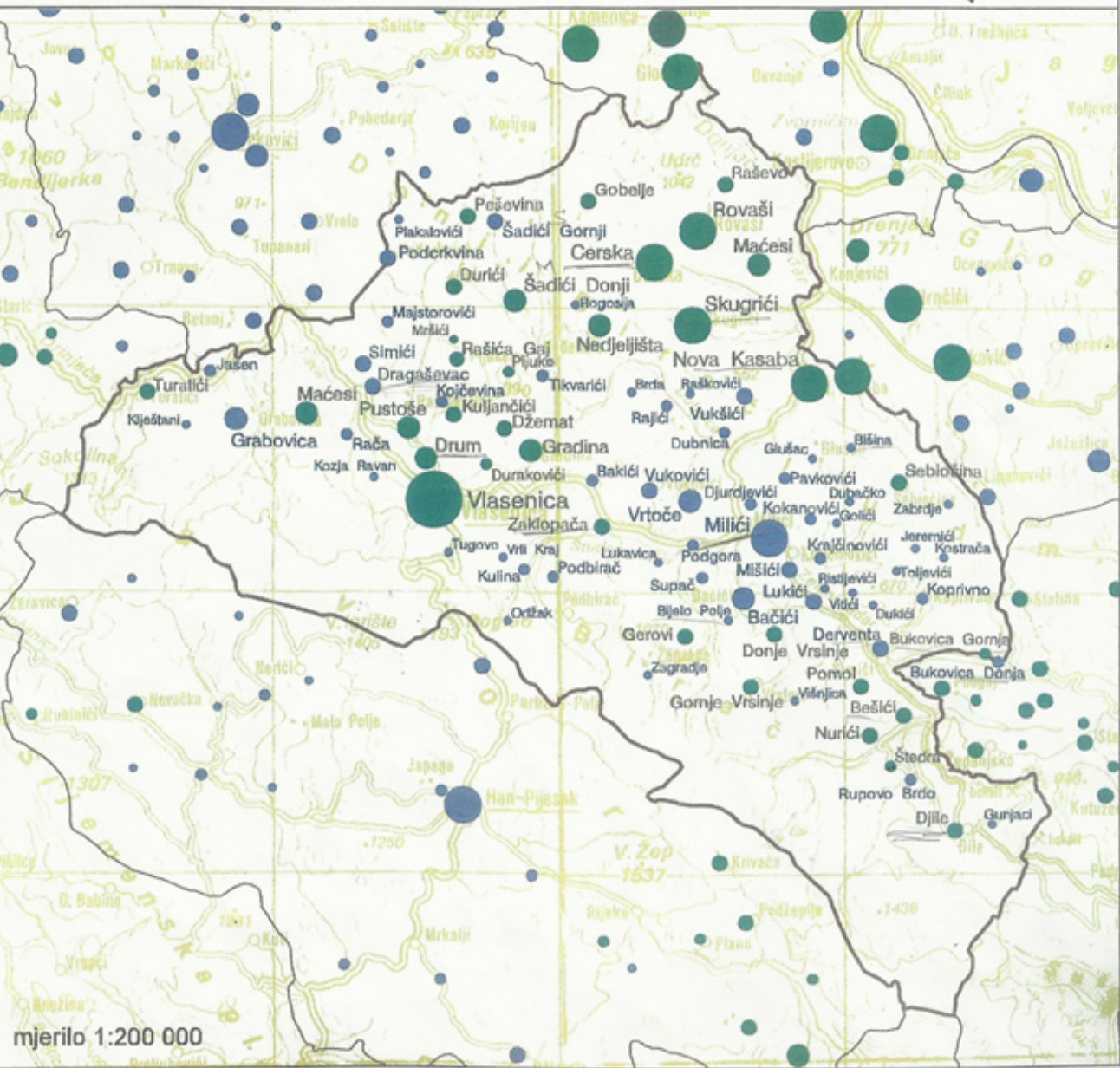

mjerilo 1:200 000

SADRŽAJ

PREDGOVOR 11

UVOD 13

I. VLASENICA KROZ HISTORIJU

1. Vlasenica – historijske i geografske karakteristike 19
2. Naučni izvori i činjenice vezani za prošlost i naziv Vlasenice 20
3. Vlasenica u periodu Austrougarske uprave 1878-1918 25
4. Vlasenica u periodu Prvog svjetskog rata 1914-1918 26
5. Vlasenica u periodu Kraljevine SHS/Jugoslavije 1918-1941 27
6. Vlasenica u periodu Drugog svjetskog rata 1941-1945 29
7. Vlasenica u periodu od 1945-1992 31
8. Demografska struktura Vlasenice 32

KORIJENI I UZROCI SRPSKE GENOCIDNE POLITIKE PREMA BOSNI I HERCEGOVINI

1. Korijeni srpske genocidne politike prema Bosni i Hercegovini 39
2. Uzroci agresije na Bosnu i Hercegovinu 46

II. NAUČNA SAZNANJA O POLITIČKIM I VOJNIM OKOLNOSTIMA U JUGOSLAVIJI, BOSNI I HERCEGOVINI I VLASENICI UOČI AGRESIJE

1. Opšte i političke prilike u bivšoj Jugoslaviji uoči agresije na Bosnu i Hercegovinu 51
2. Opšte prilike u Bosni i Hercegovini i Vlasenici prije agresije na BiH 53
3. Formiranje srpskih snaga na području opštine Vlasenica 70
4. Naoružavanje srpskog stanovništva opštine Vlasenica 73
5. Prisilna podjela Vlasenice 78

6. Uloga rukovodstva SDS-a u okupaciji Vlasenice 83
7. Razoružanje Bošnjaka Vlasenice i zločini nad njima 86

III. ZLOČINI NAD BOŠNJACIMA VLASENICE 1992.-1993.

1. Okupacija grada Vlasenice i zločini nad Bošnjacima 91
2. Otkaz Bošnjacima sa posla 99
3. Prisilno iseljavanje Bošnjaka sa područja opštine Vlasenica 101
4. Pljačkanje Bošnjačke imovine 105

ZLOČINI NAD BOŠNJACIMA VLASENIČKIH SELA

1. Turalići i Gobelje 107
2. Đile, Pomol, Nurići, Štedra, Vrsinje, Bešići, Gerovi 108
3. Šadići, Peševina, Jarovlje, Mršići 116
4. Pijuci 118
5. Zaklopača 118
6. Piskavice i Džamdžići 127
7. Sebiočina 130
8. Drum 130
9. Gradina, Baćino Brdo, Durakovići, Hrastovac i Džemat 134
10. Durići 134
11. Čamdžići, Neđeljišta, Korkutovići i Hajdarevići 135
12. Nova Kasaba 137
13. Cerska (Cerska, Skugrići, Rovaši, Raševo, Maćesi, Tumače i Kaldrmica) 144
14. Artiljerijski položaji srpskih snaga sa kojih je gađana Cerska ...167

SPECIFIČNOSTI ZLOČINA NAD ODREĐENIM KATEGORIJAMA ŽRTAVA

1. Zločini nad djecom 169

2. Seksualno zlostavljanje Bošnjakinja 171
3. Pokrštavanje Bošnjaka 177
4. Uništavanje islamskih objekata 178
5. Učešće rukovodstva SRJ u planiranju i okupaciji Vlasenice 184
6. Dokazi o genocidnoj namjeri rukovodstva Srbije i bosanskih Srba 189

MJESTA ZATOČENJA BOŠNJAČKOG STANOVNIŠTVA VLASENICE

1. Koncentracioni logor Stanica Javne bezbjednosti Vlasenica (SJB) 193
2. Opštinski zatvor 196
3. Logor Luke 197
4. Logor Pelemiši 198
5. Logor Sušica 199
6. Logor Batković 218

IV. ZLOČINI NAD BOŠNJACIMA VLASENICE 1993 - 1995.

1. Zločini nad Bošnjacima Vlasenice u sigurnoj zoni UN Srebrenica, juli 1995 221
2. Masovne grobnice žrtava Bošnjaka Vlasenice 1992.-1993. 224
3. Masovne grobnice žrtava Bošnjaka Vlasenice iz 1995. godine ...225
4. Masovne grobnice na području opštine Vlasenica (1995) 228

V. ŽRTVE GENOCIDA

1. Razmjere zločina, spolna i starosna struktura žrtava 233

VI. ODGOVORNOST ZA ZLOČINE NAD BOŠNJACIMA VLASENICE

1. Odgovornost SCG za agresiju na BiH i okupaciju Vlasenice 241

2. Odgovornost RS za zločine nad Bošnjacima Vlasenice 246
3. Najodgovornije osobe za zločine nad Bošnjacima Vlasenice 247
4. Ostali vlaseničkі Srbi, neprocesuirani naredbodavci i počinioci zločina 267
5. Odgovornost međunarodne zajednice za zločine nad Bošnjacima 274
6. Negiranje zločina genocida 280

VII. STRADANJA SRBA SA PODRUČJA OPŠTINE VLASENICA
1. Stradanje Srba u okupacionim dejstvima 289
2. Pozitivni primjeri odnosa Srba prema Bošnjacima Vlasenice 296

VIII. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA 303

SPISAK SKRAĆENICA 313

IX. IZVORI I LITERATURA 317

X. PRILOZI 337

PREDGOVOR

Knjiga predstavlja adaptiranu verziju mog doktorskog rada, odbranjenog 05.11.2015. godine na Odsijeku za politologiju Fakulteta političkih nauka u Sarajevu, pred komisijom u sastavu: prof. dr. Safet Halilović, predsjednik komisije, prof. dr. Smail Čekić (mentor) i prof. dr. Stjepan Šimić, član.

Istraživanje je rezultiralo validnim podacima i bogatom naučno zasnovanom, materijalnom građom, što služi kao dokaz i svjedočanstvo da je političko i vojno rukovodstvo Srbije, sa kolaboracionistima iz Bosne i Hercegovine, počinilo brojne zločine protiv čovječnosti i međunarodnog prava, uključujući i zločin genocida nad Bošnjacima Vlasenice. Prezentirani su rezultati dugogodišnjeg istrajnog i studioznog istraživanja počinjenih zločina koji su rezultirali velikim brojem žrtava na području opštine Vlasenica, kao i u sigurnoj zoni UN Srebrenica, jula 1995. godine, gdje su tada preživjeli Bošnjaci Vlasenice pokušali pronaći spas pod zaštitom pripadnika međunarodnih mirovnih snaga.

Posebnu zahvalnost dugujem mom mentoru akademiku Smailu Čekiću, koji me je tokom istraživanja usmjeravao na racionalno i efikasno korištenje neophodne naučne građe bez koje ovaj rad ne bi imao dovoljno neophodne naučne osnove. Također, izražavam zahvalnost prof. dr. Dževadu Termizu, koji mi je pružio značajnu pomoć u pogledu stručnog metodološkog struktuiranja sadržaja rada. Zahvaljujem svim povratnicima, kao i mnogim članovima porodica žrtava koje sam kontaktirao u mjestima povratka, kao i u dijaspori od Evrope do Sjedinjenih Američkih Država koji su mi pružili veliku pomoć prilikom provjere mojih do tada raspoloživih podataka. Neizostavnu zahvalnost dugujem: dr. Meldijani Arnaut-Haseljić, mr. Merisi Karović-Babić, Hajri Bibić, prof. dr. Ismetu Bušatliću, mr. Enisu Omeroviću, Begi Selimoviću, Munibu Ahmetoviću, Šemsudinu Salihoviću, Sulejmanu Sulejmanoviću, Nurdinu Grahiću, Alagi Mujičiću, Sabriji Turnadžiću, Senadu Kuljančiću, Ejubu Dediću, Hajrudinu Mešiću, Mirsadu Ibrahimoviću, Durmi Memiševiću, Sulejmanu Mustafiću, Ismiru Ibriću, Muameru Jusupoviću i Halilu Bećiroviću.

Najveću zahvalnost izražavam svojoj porodici, supruzi i djeci, koji su imali snage i strpljenja da me podrže i bodre skoro pet godina dok sam istrajavao u traganju za potrebnom naučnom građom, odsustvovanju od kuće zbog realizovanja empirijskog istraživanja i utvrđivanja okolnosti i činjenica vezanih za zločine na području opštine Vlasenica, te pisanja u izolovanom ambijentu, kada su me pošteđivali od mnogih kućnih obaveza.

UVOD

Agresija na međunarodno priznatu državu Bosnu i Hercegovinu od strane Srbije i Crne Gore i zločini koje su njihove jedinice, u sadejstvu sa kolaboracionističkim snagama počinile nad Bošnjacima srednjeg Podrinja, ostavila je nauci ozbiljnu i odgovornu zadaću da utvrdi naučnu istinu o uzrocima, obimu i ukupnim posljedicama ovih zločina.

Područje opštine Vlasenica, kao dio srednjeg Podrinja, bilo je teritorijalna aspiracija ideologa i protagonista projekta velike Srbije još od vremena aneksione krize u Bosni i Hercegovini 1908. godine, kada je Jovan Cvijić predložio da Austrougarska ustupi Srbiji Podrinje, odnosno, koridor duž Drine dubine 50 km., kao uslov da Srbija prizna aneksiju Bosne i Hercegovine od strane Austro Ugarske. Taj projekat je aktiviran u proljeće 1991. godine, kada je Mihalj Kertes (republički funkcioner, narodni poslanik u Skupštini Srbije) rekao predstavnicima srednjeg Podrinja u Beogradu prilikom odobrenja isporuke naoružanja Srbima ovog kraja "da će na području 50 km. zapadno od Drine sve biti srpsko, čisto srpsko".

Zločini nad Bošnjacima Vlasenice, kao i nekih drugih opština srednjeg Podrinja ostali su u sjeni genocida nad Bošnjacima u sigurnoj zoni UN-a u Srebrenici, jula 1995., zato što Srebrenica predstavlja paradigmu stradanja Bošnjaka i što su na tom području ubijeni mnogi Bošnjaci iz cijelog srednjeg Podrinja i šire regije. Gradovi srednjeg Podrinja, u kojima je bošnjačko stanovništvo bilo u većini, okupirani su, zaključno sa 21. aprilom 1992., kada je grad Vlasenica, posljednji u nizu, pao u ruke neprijatelja, a cijela njena teritorija koju su nastanjivali Bošnjaci okupirana je 13. marta 1993. godine. U tom periodu ubijen je veliki broj civila, Bošnjaka, među kojima su žene, djeca i starci, mnogi su zatočeni u logore, uništeni su gotovo svi kulturni i vjerski objekti koji su svjedočili porijeklo i egzistiranje Bošnjaka na ovom prostoru, a najveći broj njih je prisilno protjeran.

Sadržaj ove knjige obuhvata cjelokupno područje opštine Vlasenica prema popisu iz 1991. godine. Dakle, radi se i o teritoriji koja je od 11. aprila 1992. godine pripala novoformiranoj opštini Milići, nakon što su politički predstavnici srpskog naroda nametnuli bošnjačkoj strani, uz prijetnju upotrebe vojne sile, da potpiše jednostrano pripremljen Protokol sporazuma o podjeli dotadašnje teritorije Vlasenice na srpski i bošnjački dio i formiranje opštine Milići.

Stradanje jednog naroda, u ovom slučaju pripadnika nacionalne, etničke i vjerske grupe kao takve, Bošnjaka, u ogromnim razmjerama, zahtjevalo je da se naučno istraže, obrade i analiziraju svi oblici zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, zatim planeri, nalogodavci i izvršioci zločina, sa posebnim osvrtom na istraživanje masovnih i pojedinačnih ubistava (masovne i pojedinačne grobnice) i druge dimenzije vezane za ove zločine, što, do sada, nije bilo učinjeno naučno, cjelovitije i potpunije.

Dakle, fokus elaboracija i istraživačkih radnji stavljen je na namjeru i plan države Savezne Republike Jugoslavije (Srbije i Crne Gore) i njihovih kolaboracionista iz Bosne i Hercegovine za eliminaciju Bošnjaka, sa područja opštine Vlasenica i otimanja njihovog životnog prostora.

Zločine nad Bošnjacima sa područja opštine Vlasenica su počinili planirano, sistemski organizovano pripadnici JNA/VJ, MUP-a Srbije, drugih srpskih formacija iz Srbije (dobrovoljci i plaćenici), te pripadnici Vojske i Policije Republike Srpske u periodu od 21. aprila 1992. do 13. marta 1993., kada je okupirana enklava Cerska, kao posljednje naselje gdje su Bošnjaci skoro godinu dana branili svoja ognjišta i pružali otpor agresoru. Okupacijom Srebrenice, inače sigurne zone UN-a, 11. jula 1995. godine, agresorke snage su na najsvirepiji način ubile i veliki broj civila, Bošnjaka Vlasenice, koji su, vjerujući u pravne i sigurnosne mehanizme međunarodne zajednice, bježeći od agresorskih snaga, pokušali naći spas u ovoj "sigurnoj" zoni UN-a.

Prvo poglavlje ove knjige posvećeno je historijskoj dimenziji Vlasenice, gdje smo istražili i obradili građu vezanu za prošlost Vlasenice

kroz različite historijske periode od vremena austrougarske okupacije Bosne i Hercegovine, a time i prostora Vlasenica, do 1992. godine, kada je izvršena agresija Srbije i Crne Gore na Bosnu i Hercegovinu, odnosno okupacija Vlasenice. U ovom dijelu rada posebna pažnja posvećena je demografskoj strukturi na području opštine Vlasenica, iskazanoj kroz popise stanovništva od prvog popisa iz 1879. do popisa iz 1991. godine, kako bi rasvjetlili demografska kretanja, odnosno, stvarnu sliku brojnosti naroda koji su živjeli na ovom geografskom prostoru. U istom poglavlju obrađujemo fundamentalna pitanja u vezi sa predmetom istraživanja, kao što su: korijeni i uzroci srpske genocidne politike prema Bosni i Hercegovini, kao nužna potreba da se da odgovor na ovo krucijalno važno pitanje, zašto skoro dvjesto godina po istoj matrici srpske snage ciklično vrše oružane napade na nesrpsko, a dominantno, bošnjačko stanovništvo.

Posljedice su, uglavnom, javnosti poznate, ali korijeni i uzroci nisu u dovoljnoj mjeri rasvjetljeni. U istom poglavlju obrađujemo historijsku građu vezanu za Vlasenicu kao dio srednjeg Podrinja koja je, kontinuirano bila meta i cilj velikosrpske politike, u "paketu" sa svim drugim mjestima srednjeg Podrinja.

Drugo poglavlje knjige, naučna saznanja o političkim i vojnim okolnostima vezanim za okupaciju Vlasenice, tretira opšte prilike u bivšoj Jugoslaviji (SFRJ) i Bosni i Hercegovini (BiH), koje su dovele do agresije Srbije i Crne Gore (SCG) na međunarodno priznatu državu Bosnu i Hercegovinu. Osim toga, rasvjetljava prisilnu podjelu Vlasenice, formiranje vojnih srpskih formacija, institucijalno naoružavanje srpskog stanovništva Vlasenice, ulogu SDS-a u okupaciji Vlasenice i zločine nad Bošnjacima.

Treće poglavlje, zločini na području Vlasenice 1992.-1993. godine, elaborira zločine nad Bošnjacima sa prostora opštine Vlasenica u periodu 1992/93. godine, sa naučno-empirijskom provjerom brojnih raspoloživih izvora kako bi se utvrdilo činjenično stanje u vezi napada na Bošnjake, način izvršenja zločina, obim zločina, planere i izvršioce zločina. Hronološki, prema vremenu okupacije, tretira pojedinačna mjesta,

počevši od grada Vlasenice koji je prvi okupiran, preko bošnjačkih sela čiji mještani nisu ničim izazvali sukob, niti su pružali oružani otpor, do sela u kojima je pružen otpor napadaču i zločine koje su agresorske snage počinile nad civilima u tim selima i nad braniocima. Pored toga, ovo poglavlje tretira podatke i dokaze o ubistvu djece sa područja ove opštine, seksualna zlostavljanja zatočenica, pokrštavanje zatočenika Bošnjaka, podatke o uništenju svih kulturnih i vjerskih objekata koji su svjedočili porijeklo, odnosno, nacionalnu i vjersku pripadnost Bošnjaka. U istom poglavlju obrađujemo učešće rukovodstva SRJ u okupaciji Vlasenice, dokaze o genocidnoj namjeri rukovodstva Srbije i bosanskih Srba prema Bošnjacima ovog kraja, kao i mjesta zatočenja Bošnjaka i njihov tretman u njima,

U četvrtom poglavlju, zločini nad Bošnjacima Vlasenice u periodu 1993.-1995., prezentiramo podatke i dokaze o zločinima nad Bošnjacima sa prostora opštine Vlasenica koji su ubijeni u i oko sigurne zone UN-a Srebrenica 1995., odnosno, obim zločina, masovne grobnice, tipove masovnih grobnica, te broj i identitet identifikovanih žrtava.

U petom poglavlju, žrtve genocida, prikazat ćemo obrađene podatke i dokaze o žrtvama genocida, sa osvrtom na oblike, obim i karakteristike zločina. U tom kontekstu vršimo analizu ubistava civila Bošnjaka po vremenskim periodima, po godinama, kao i identifikaciju žrtava po spolu i po životnoj dobi, kako bi dobili odgovor na pitanje koje ciljne grupe civila su bile meta neprijatelja.

U šestom poglavlju, odgovornost za zločine nad Bošnjacima Vlasenice, rasvijetlit ćemo odgovornost SCG za agresiju na Bosnu i Hercegovinu i okupaciju Vlasenice kao dijela srednjeg Podrinja, odgovornost srpskih lidera, srpskog rukovodstva opštine Vlasenica i počinilaca zločina nad Bošnjacima Vlasenice, odgovornost međunarodne zajednice za (ne)preduzete mjere i aktivnosti u cilju preveniranja zločina nad Bošnjacima, te podatke o kršenju odredbi Sporazuma o zaštiti civila u demilitarizovanoj sigurnoj zoni UN-a Srebrenica 1995. Pored toga, dajemo osvrt na pojavu negiranja zločina genocida, od strane onih subjekata čije snage su počinile zločin genocida i nad Bošnjacima Vlasenice.

Sedmo poglavlje, stradanje Srba sa područja opštine Vlasenica, posvećeno je stradanju Srba Vlasenice u oružanim napadima na Bošnjake, praveći dinstinkciju između stradanja Srba u oružanim napadima na Bošnjake i ubistva Bošnjaka od strane pripadnika srpskog naroda s namjerom da djelimično unište Bošnjake Vlasenice. U istom poglavlju govorimo i o slučajevima pozitivnih primjera odnosa Srba-pojedinaca prema Bošnjacima Vlasenice prije i tokom oružanog napada.

I na kraju rada slijede zaključna razmatranja na rezultate vlastitog istraživanja, popis izvora literature i prilozi koji, između ostalih, sadrže tabelarni pregled broja i identiteta žrtava, naredbe i druga vojna dokumenta Vojske Republike Srpske (VRS) i Vosjke Jugoslavije (VJ), kao i slike, koje ilustruju neprijateljske formacije, zatočenike u logoru Sušica, ekshumaciju posmrtnih ostataka, memorijalne centre i spomen ploče žrtvama genocida.

I. Vlasenica kroz historiju

1. Vlasenica, historijske i geografske karakteristike.

Teritorija opštine Vlasenica se nalazi u sjeveroistočnom dijelu Bosne i Hercegovine, na sjevernim obroncima planine Javor, a geografski se naslanja na dijelove opština: Han Pijesak, Srebrenicu, Bratunac, Zvornik, Šekoviće i na područje novoformirane opštine Milići. Smještena je na prostoru regije Birač. Prostorno pripada Dinarskoj reljefnoj makro cjelini sa najvećim vrhom Žep sa 1537 metara nadmorske visine (mnv) i Velika Igrišta sa 1405 mnv na planini Javor, koja se pruža dužinom preko 60 km od srednjeg toka rijeke Drine do početnog toka rijeke Drinjače. Vlasenica je strateška raskrsnica preko koje se iz sarajevsko-romanijskog područja otvara izlaz na rijeku Drinu i dalje prema Srbiji putem tri različita pravca i to: preko Šekovića prema Zvorniku, Milića i Konjević Polja prema Bratuncu, odnosno Zvorniku i preko Zelenog Jadra prema Skelanima. S druge strane, pravac iz doline rijeke Drine, prema Sarajevu u Vlasenici se dijeli u dva kraka, od kojih jedan vodi prema jugu, preko Han Pijeska i Sokoca do Sarajeva, a drugi nešto zapadnijim smjerom preko Kladnja i Olova do Sarajeva.

Njen geografsko-strateški položaj je uvijek bio vrlo važan za ostvarenje velikosrpskih planova, prije svega, zbog činjenice da predstavlja glavni most za spajanje sarajevsko-romanijske regije sa Srbijom.

Vlasenica je područje koje obiluje prirodnim bogatstvima, koja su joj, prije agresije na Bosnu i Hercegovinu, omogućila da uposli, odnosno, obezbjedi egzistenciju mnogim svojim stanovnicima. Naime, ovaj kraj je obilovao velikim količinama visokokvalitetnog boksita i šumskog bogatstva. Okosnicu vlaseničke privrede činila je prerada rude boksita, čija su nalazišta među najvećim i najkvalitetnijim u Evropi. Iako kapaciteti vlaseničke opštine nisu bili dovoljni da uposle sve njene radno sposobne stanovnike, značajno je istaći podatak da je veliki broj njih nalazio posao na prostoru svoje opštine. Tako je u Vlasenici bilo oko tri i po hiljade (3.500) zaposlenih radnika prije rata. Budući da je

Vlasenica, u velikom procentu, šumsko područje, značajno mjesto u privrednom razvoju zauzimala je drvna industrija. Tako je fabrika namještaja „10. Avgust“ vrlo uspješno poslovala, a gotovo 95% finalnih proizvoda je izvozila. Pored ove fabrike, značajno je pomenuti i fabrike aluminijskih otpresaka, kao i fabriku patent-zatvarača i tkanih traka.

2. Naučni izvori i činjenice vezani za prošlost i naziv Vlasenice

Iako prošlost Vlasenice nije, do danas, potpuno istražena, niti naučno rasvjetljena, sačuvani materijalni tragovi iz gotovo svih kulturno-historijskih razdoblja upućuju na procjenu da je ovaj kraj bio u kontinuitetu nastanjen, od perioda prahistorije do današnjeg vremena. Iliri iz bronzanog doba su ostavili tragove svojih kretanja ovim krajem, poput utvrđenja u Peringradu nedaleko od Vlasenice, gdje su pronađeni ostaci raznih alata, a između ostalog, i sjekire od bronze.[1] Razne nekropole poput postojeće u mjestu Šošari, stećci u mnogim naseljima sa različitim obilježjima (znakovima), ostaci naselja, gradova, razni spomenici, te jasni tragovi srednjevjokovnih puteva kojima se odvijao promet roba i ljudi su jasni tragovi i dokazi da je ovaj kraj od davnina bio naseljen.

Osim toga, vidljivi su tragovi srednjovjekovnih utvrđenih gradova: Komića u Gornjem Zalukoviku i Podgradca u Tišči. Brojne nekropole stećaka svjedoci su historijskih događaja koji su se u prošlosti odigrali na području Birča. Sve su to, uglavnom, veći kameni blokovi koji su lomljeni i brušeni u bogatim kamenolomima Birča. Ukrašeni su figurama raznih oblika i u raznim dimenzijama i kombinacijama, a po ukrasima razlikuju se od stećaka u ostalim krajevima Bosne.[2] Na

[1] Grupa autora: Krunoslav Draganović, Ljubo Karaman, fra Oton Knezović, Filip Lukas, Mihovil Mandić, Antun Mayer, Vinko Mikolji, Marko Perojević, Ivan Renđeo, Fredo Šišić, Mate Tentor, Ćiro Truhelka, Miroslav, Vanino D.I. i Vladimir Vrana, POVIJEST BOSNE I HERCEGOVINE OD NAJSTARIJIH VREMENA DO GODINE 1463 - knjiga prva, treće izdanje, Hrvatsko kulturno društvo Napredak, Sarajevo, 1998, str. 88.

[2] Šefik Bešlagić, Stećci i njihova umjetnost, Veselin Masleša, Sarajevo, 1971, str. 38.

stećcima u Birču ponegdje se sreću i natpisi pisani "bosančicom"[3], koji govore o tome kome je stećak pripadao, kao i o tome ko ga je i kada podigao.

Mnogobrojna mramorja na području Cerske, a posebno su istaknuta i vidljiva u selima Rovaši i Raševo na imanju Mehe Jugovića, te stećci u Skugrićima (lokalitet između zaseoka Musići i Gornja Mahala) na kojima je uklesan polumjesec sa zvijezdom, kao i nadgrobna obilježja na nišanima, starim između petsto i šeststo godina, svjedoče istinu o postojanju islamske civilizacije i kulture na ovom prostoru.

Kada je u pitanju ime (naziv) grada Vlasenica, nisu dostupni autentični izvori koji jasno i precizno i naučno usaglašeno definišu ovaj grad. Nekoliko imena se spominju uz identifikaciju Vlasenice.

Jedni izvori govore da Vlasenica vodi porijeklo od trave "vlasulje" koja prekriva velike površine ovog kraja, što bi moglo imati prirodnog osnova, a drugi da je Vlasenica dobila ime po svojim prvim stanovnicima koji su se zvali Vlasi. To su, zapravo, nomadi koji su porijeklom iz Rumunije, a kretali su se sa stokom u potrazi za hranom i tako su naselili ovaj kraj, koji obiluje bogatim pašnjacima. Inače, Vlasenica se spominje u kontekstu naselja koja su starosjedioci nazvali po određenim obilježjima doseljenih Vlaha i Arbanasa u Bosnu. Tako je, po jednoj verziji, dobila ime po rumunskim plemenima Vlasima, Banjanima koji su se na područje sadašnje Vlasenice doselili iz Banjana prije popisa Bosanskog sandžaka 146…/1469. godine.[4] Važno je istaći činjenicu da je u Bosanskom vilajetu zatečena samo jedna i prva skupina Vlaha i to u nahiji Birač vilajeta Pavli/Pavlovići, što svjedoči da bi grad Vlasenica mogao voditi porijeklo, upravo po etničkoj skupini zvanoj Vlasi.[5] Bili su to Vlasi iz plemena Banjani. Njih su, prema raspoloživim izvorima, u ovaj kraj naselili Osmanlije preseljavanjem iz Hercegovine gdje su ranije našli utočište. Osmanlije su ove krajeve nastojali demografski

[3] Isto, str. 42.

[4] Jusuf Mulić, Velika Srbija, Muslimani i Bosna, autorsko izdanje, Sarajevo, 2006, str. 178.

[5] Isto, str. 89.

ojačati Vlasima, zato što su im oni bili naklonjeni i odani, i mogli su ih upotrijebiti u odbrani u slučaju napada neprijatelja. Također, Osmanlije su koristile ovo pleme za obradu zemlje i obezbjeđivanje poljoprivrednih proizvoda za prehranu vojske i drugog stanovništva. To je, ujedno, i vjerodostojan dokaz da su ovo područje, odnosno, područje Bosne bez Hercegovine, prije naselili Vlasi i Arbanasi nego Srbi, iako predstavnici velikosrpske ideologije uporno lansiraju priču i tezu o Bosni kao vjekovnoj srpskoj zemlji. Da je ova šira oblast Vlasenice bila naseljena Vlasima, odnosno Arbanasima, piše i Hazim Šabanović, koji navodi da su u selu Skugrić, današnji Skugrići, (nahija Kušlat) 1485. godine bile 44 kuće, čiji su članovi bili Vlasi.[6] Taj naziv su donijeli Arbanasi iz plemena Kuči dolaskom na prostore Bosne. U prilog ovoj konstataciji govore i podaci iz osmanskih katastarskih popisa da u Bosni izvan Hercegovine, prije dolaska Osmanlija nije bilo Vlaha i Arbanasa, i da su ih Osmanlije iz njihovih ranijih prebivališta u Hercegovini i drugim južnoslovenskim zemljama doveli i naselili na prazne prostore koje su ostavili, odnosno sa kojih je značajan broj pripadnika Crkve bosanske između 1459. i 1461. godine prebjegao u Hercegovinu usljed napada i progona od strane kralja Stjepana Tomaša i njegovog sina Stjepana Tomaševića.[7]

Značajno je istaći da su Osmanlije, prilikom upada i osvajanja Bosne i Hercegovine, među prvim dijelovima zauzeli šire područje današnje Vlasenice, tačnije zemlju Pavlovića i Kovačevića. Tu su "zaticali pripadnike Crkve bosanske i katolike, a u Hercegovini, osim pripadnika Crkve bosanske i katolika, još i pravoslavce među Vlasima i Arbanasima".[8]

Usmenom predajom sačuvano je i kazivanje po kojem je Vlasenica dobila ime po vjesnicima ili glasonošama koji su, navodno tu, nekada stigli svoga cara i saopštili mu vijest o porazu njegove vojske. Prema tome, trebalo bi da je najprije glasilo ime ovog mjesta Glasenica, a da je ono

[6] Isto, str. 140.
[7] Isto, str. 128.
[8] Isto, str. 267.

kasnije izmjenjeno u Vlasenica.[9] I zadnje kazivanje po kojem Vlasenica nosi ime po brdu Vlasini, koje se nalazi nedaleko od ovog naselja sa zapadne strane, što je, prema misljenju dr. Mirka R. Bajraktarevića, logičan naziv koji bi u osnovi trebao da znači da se radi o naselju kod Vlasine.[10] Imajući u vidu nekoliko pomenutih verzija u pogledu naziva grada Vlasenice, mišljenja smo da se ne može nijedan od ponuđenih naziva sa potpunom sigurnošću prihvatiti vjerodostojnim i da treba, traganjem kroz historijsku građu, iscrpiti i druge, eventualne, izvore kako bi se moglo analogijom raspoloživih naziva, odnosno tumačenja doći do prihvatljive verzije u vezi naziva ovog grada.

U vrijeme bosanske samostalnosti područje današnje Vlasenice ulazilo je u sastav srednjovjekovne župe Birač. U to doba ovaj kraj je pripadao bosanskoj vlasteli.

Vlasenica se prvi put spominje u historijskim izvorima 1244. godine kao Birač, odnosno Vlasenica u istoimenoj župi, a bila je u sastavu Bosanske banovine. Birač je šira geografska oblast, koja se nalazi u sjeveroistočnoj Bosni i prostire se, na sjeveru do linije Zvornik – Kalesija, na zapadu do puta Stupari – Kladanj – Olovo, na jugu do linije koja od Olova ide rijekom Stupčanicom do Han Pijeska i dalje do rijeke Drine i na istoku rijekom Drinom nizvodno do Zvornika. Srednji centri Birča u periodu II svjet. rata bili su Šekovići i Vlasenica.[11]

"Naziv Birač nosi danas šira okolina varoši Vlasenice i dijeli se na Gornji i Donji Birač. Gornji Birač je predio oko Zelenog Jadra, od Bukovice do Zaklopače. Donji Birač je zapadno od Vlasenice oko Drinjače, i to od njene pritoke Tišče do Perinja".[12] Značajno je istaći da se u turskim izvorima Vlasenica uvijek naziva Birče i da se taj naziv održao do 1878. godine.[13]

[9] Hajrudin Mešić i Nedžad Novalić, *Vlasnica i njena okolina*, Dobra knjiga d.o.o, Sarajevo, 2012., str. 173.

[10] Isto.

[11] Zdravko Antonić i Jeremija Perić, *Birač u narodno-oslobodilačkoj borbi,* INGTRO „Univerzal",Tuzla, 1982, str. 11.

[12] M. Filipović, *Grad i predeo Birač* - Jugoslovenski istorijski časopis (JIČ) V, 1939, str. 212 – 214.

[13] Hajrudin Mešić i Nedžad Novalić, nav. dj., str. 167.

Potkraj XIV stoljeća Birač se nalazio u posjedu poznatih velikaških porodica: Pavlovića, Diničića, Zlatonosovića i Orlovića koji su u blizini današnje Vlasenice imali svoja utvrđenja. Područje Birča je među prvim bosanskim krajevima palo pod osmansku vlast, vjerovatno zbog činjenice što se nalazilo na pravcu kojim su Osmanlije vršile prodor prema zapadu.

Polovinom petnaestog vijeka osmanske snage ulaze u Bosnu i ovaj kraj postaje nahija. Tih godina nastaje i naselje Vlasenica, koja je, zajedno sa Birčem, pripadala kadiluku Knežini. "Nahija Birač prostirala se u predjelu srednjeg i donjeg toka rijeke Jadra, sve do Drinjače. Središte te nahije bila su sela Gojković, baština kneza Gojka i Kovačevići, u kojima je oko 1643. godine podignuta Nova Kasaba, pa prema tome ova je nahija odgovarala predjelu koji narod zove Gornji Birač. U toj nahiji su 1485. godine Vlasi bili organizovani u 16 džemata (naselja). Njihovo brojno stanje kretalo se od 14–96 ljudi. Milenko Filipović tvrdi da je u ovoj nahiji nekada postojao i grad Birač, koji je imao svoju župu, ali se ni grad ni župa ne spominju u izvorima".[14]

"Sve do sredine XVI stoljeća spominje se Birče kao nahija višegradskog kadiluka, a dalje nema o njoj podataka sve do pred kraj XVI stoljeća kada se javlja poseban kadiluk Birač ili Birče".[15] "Međutim, 1667. godine ovaj kadiluk nazivan je kadiluk Birač i Knežina".[16]

"Sjedište kadiluka bilo je najprije u Knežini, koja se do druge polovine XVI stoljeća bila razvila u kasabu. Propala je poslije 1765. godine, kada je stradala od požara tako teško da se više nikada nije oporavila. Tada je sjedište ovog kadiluka preneseno u Vlasenicu. Na teritoriji ovog kadiluka nalazili su se i Nova Kasaba, osnovana oko 1640. godine, te pravoslavni manastir Lomnica, podignut u drugoj polovini XVI stoljeća".[17]

[14] Hazim Šabanović, *Bosanski pašaluk*, Svjetlost, Sarajevo 1982., str. 135.
[15] Arhiv vakufske direkcije u Sarajevu, vidi u: Hazim Šabanović, nav. dj., str. 201.
[16] Novi Behar IV , 187, vidi u: Hazim Šabanović, nav. djelo, str. 201.
[17] Hazim Šabanović, nav. dj., str- 201.

Predajom Bosne i Hercegovine, bez saglasnosti njenog stanovništva, Austro-Ugarskoj na upravu Berlinskim kongresom, održanim 1878. godine, područje Birča je okupirano u septembru 1878. godine. Bosna i Hercegovina je 1882. godine podijeljena na okruge, koji se dijele na srezove (kotare). Tada je formiran i vlasenički srez, koji je u administrativnom pogledu potpadao pod tuzlanski okrug.[18]

3. Vlasenica u periodu Austrougarske uprave 1878. – 1918. godine

Stanovništvo opštine Vlasenica, kao i cijele Bosne i Hercegovine doživjelo je aneksiju Austrougarske kao neprijateljski čin i nasilno nametanje zakonskih normi u pogledu osnovnih ljudskih prava i sloboda. Bošnjačko stanovništvo je naročito "oštećeno" jer je dolaskom posve nove civilizacije koja je nosila za njih novo pismo, nove standarde, dovela ovu društvenu zajednicu u konfuzno stanje u kojem se nije mogla lahko snaći. Bošnjaci su, prisilnim ulaskom u novi kulturno-civilizacijski krug zapadne civilizacije, preko noći postali nepismeni, jer su do tada bili naučili drugo pismo (bosančica), privikli se na kulturu i tradiciju islamske provinijencije i najednom se našli u situaciji da moraju počinjati učiti novo pismo i prihvatati nove civilizacijske vrijednosti. Iz tog razloga stanovništvo islamske vjere, ne mireći se sa prisilnom okupacijom, pružilo je otpor sprovođenju odredbi Berlinskog kongresa.[19] Rezolutnom odlučnošću da stave pod kontrolu cijelu Bosnu i Hercegovinu, Austrougarske trupe srušile su otpor domicilnog stanovništva i tako područje Birča zaposjele u septembru 1878. godine.

[18] Đorđe Pejanović, *Stanovništvo Bosne i Hercegovine*, Beograd, 1995, str. 41.

[19] Dževad Juzbašić, *O nekim tumačenjima karaktera otpora okupaciji Bosne i Hercegovine 1878. godine. Otpor austrougarskoj okupaciji 1878. god. u Bosni i Hercegovini*, naučni skup 1978. godine, ANU BiH posebna izdanja XLIII78, Sarajevo 1979. godine, str. 400-404, preuzeto iz knjige Politika i privreda u Bosni i Herecgovini pod Austrougarskom upravom ANU BiH, knjiga 35, Sarajevo 2002., str. 477.

Nakon vojne okupacije Bosne i Hercegovine od strane Austrougarskih snaga, nova vlast je izvršila novi administrativno-politički ustroj novoosvojene države. Bosna i Hercegovina je 1882. godine podijeljena na okruge, čiji sastavni dijelovi su bili srezovi, odnosno, kotari. Tako je formiran i vlasenički srez, koji je administrativno potpadao pod tuzlanski okrug.[20]

Važno je istaći činjenicu da su Bošnjaci u ovom periodu bili politički podijeljeni i nacionalno raspolućeni. Data im je mogućnost da se nacionalno izjašnjavaju kao Muhamedanci, kako su se tada označavali pripadnici islamske vjere (1879-1901). Jedini razlog što im nije bilo dozvoljeno da se nacionalno opredjele kao Bošnjaci je da ne bi državotvorno bili ravnopravni sa druga dva naroda u Bosni i Hercegovini, a to su Srbi i Hrvati. Kao rezultat takvog diskriminatorskog odnosa prema njima, Bošnjaci iz Bosne i Hercegovine su u nekoliko emigracionih talasa napuštali svoju domovinu i na taj način slabili položaj i snagu ove domicilne etničke skupine u Bosni i Hercegovini. Značajno je istaći da je u periodu od četrdeset godina Austro-ugarske uprave u Bosni i Hercegovini skoro udvostručen broj Katolika u odnosu na zatečeno stanje, a da je iz Bosne i Hercegovine ne svojom voljom već prisilno iselilo preko 50.000 stanovnika, uglavnom Bošnjaka, a da se doselilo oko 70.000, uglavnom Katolika. To potrđuje zvanična bosanska statistika za period od 1985.-1910. godine.[21]

4. Vlasenica u periodu Prvog svjetskog rata 1914. – 1918. godine

Vlasenica je, prije svega, zbog strateškog značaja za osvajače, a i zbog neskrivenih aspiracija ideologa velikosrpske politike permanentno bila cilj i meta neprijatelja radi stavljanja pod kontrolu ovog strateški važnog prostora, odnosno, saobraćajnog čvora. Iako je Austrougarska u ovom periodu oficijelno imala vlast u Bosni i Hercegovini,

[20] Đorđe Pejanović, *Stanovništvo Bosne i Hercegovine,* IP Naučna knjiga, Beograd, 1955, str. 41.

[21] Đorđe Pejanović, *Stanovništvo, školstvo i pismenost u Bosni i Hercegovini,* Društvo Prosveta, Sarajevo, 1939, str. 1.

područje opštine Vlasenica, kao sastavni dio srednjeg Podrinja, uvijek je bilo izloženo potencijalnim sukobima između austrougarskih i srbijanskih snaga, koje su nastojale ovaj geografski prostor držati pod svojom kontrolom. Zbog toga je nerijetko dolazilo do žestokih sukoba i borbi između pomenutih snaga. I jedni i drugi su pokušavali osigurati ovaj prostor za nesmetanu komunikaciju prema drugim "važnijim" i ciljanim regijama. Takav slučaj je bio i u Prvom svjetskom ratu, kada je između trupa Austrougarske i Srbije došlo do žestokih borbi u okolini Vlasenice. Glavna bitka se odigrala septembra mjeseca 1914. godine na prostoru Kraljeve Gore i šireg rejona Han Pogleda, kada su srpsko-crnogorske snage presjekle putnu komunikaciju Sarajevo – Vlasenica i željezničku prugu Olovo - Han Pijesak koja je prolazila kroz predjele obrasle bogatim gustim crnogoričnim drvećem. Presijecanjem ove komunikacije bilo je ugroženo snabdjevanje austrougarskih trupa u Srbiji. Svjesna trenutnog položaja i mogućnosti da dovede u pitanje sigurnost svojih snaga u Srbiji, Austrougarska je angažovala dodatne snage, koje je uključila u borbu protiv srpske vojske, koju je porazila i protjerala 25. oktobra 1914. godine na desnu obalu Drine. U ovim borbama lokalno srpsko stanovništvo je pružilo punu podršku srpsko-crnogorskoj vojsci, zbog čega su imali posljedica od strane austrougarskih vlasti.

5. Vlasenica u periodu kraljevine SHS/ Jugoslavije 1918. – 1941. godine

Kraljevina SHS stvorena je 1. decembra 1918. godine, kada predstavnici srpske politike uvode nove odnose u pogledu stvarne nacionalne moći na nivou nove državotvorne zajednice. Tokom cijelog perioda upravljanja državom od strane političkih predstavnika Kraljevine Jugoslavije, stanovništvo Vlasenice živjelo je u veoma teškim uslovima, zbog toga što su bili primorani da se sami bore za vlastitu egzistenciju. Uglavnom su se bavili poljoprivredom i stočarstvom, bez ikakvih podsticaja lokalne zajednice. Školskoobrazovni sistem je funkcionisao u veoma teškim uslovima, a interes, posebno ruralnog dijela stanovništva

za školovanje djece bio je, gotovo, zanemarujući. Na vlaseničkom srezu 1939. godine bilo je šest osnovnih škola, a niti jedne srednje škole. Ove škole je pohađalo 1.099 učenika (890 muških i 209 ženskih), to su bila djeca, uglavnom, činovnika i bogatijih seljaka i trgovaca. Vlasenički srez je Drugi svjetski rat zatekao sa 80% nepismenog stanovništva. Bitno je naglasiti da su u periodu Kraljevine SHS/Jugoslavije (1918-1941) izvršena dva popisa stanovništva i to 1921. (sumarni popis) i 1931. godine (detaljni popis). Administrativno-teritorijalno vlaseničkі srez se nalazio u sastavu tuzlanske oblasti, i u takvom ustroju je ostao do podjele države na banovine, koja je uslijedila 3. oktobra 1929. godine, kada će ući u sastav Drinske banovine sa površinom od 29.577 km2.

U pogledu unutrašnjeg administrativnog ustroja vlaseničkі srez je ostao isto kao što je bio u austrougarskom periodu i do 1929. godine. Nakon popisa stanovništva Bosne i Hercegovine 1931. godine, vlaseničkі srez se našao u sastavu Drinske banovine i Tuzlanskog okruga, a sačinjavale su ga 10 opština i to: Cerska, Cikote, Derventa, Donji Zalukovik, Knežina, Han Pijesak, Milići, Papraća, Šekovići i Vlasenica.

Obzirom da je područje Vlasenice u gotovo svim historijskim periodima bilo i poprište borbi zaraćenih strana, na kraju je ostajalo opustošeno sa teškim ekonomskim posljedicama po njegovo stanovništvo. Tako je bilo i u periodu Kraljevine SHS, pa sve do perioda Drugog svjetskog rata. Nezadovoljstvo tadašnjim stanjem izražavali su čak i pripadnici Srpskog naroda, srpski dobrovoljci, jer nisu bili zadovoljni količinom i načinom podjele zemlje koja je prvobitno oduzeta od Bošnjaka procesom zamišljenim kao agrarna refoma, a u suštini se radilo o pljačkanju muslimanskih zemljoposjednika.

Period Kraljevine SHS/Jugoslavije 1918. do 1941. godine je bio najteži period za Bošnjake, u ovom slučaju Vlasenice, jer su im srpske vlasti oduzele do tada stečena prava, kao što su pravo na nacionalno opredjeljenje i pravo na imovinu. Naime, u dva popisa iz tog perioda (1921. i 1931.) Bošnjaci Vlasenice su gotovo prepolovljeni na vještački način, zato što im je oduzeto pravo da se izjasne nacionalnom odrednicom

koja im pripada. Tako je na popisu 1921. godine, od ukupnog broja stanovnika vlaseničkog sreza (28.865) izjasnilo se kao pravoslavni 19.154 ili 66,35%, muslimani 9.443 ili 32,7%, katolici 49 i ostali 106. Ovako mali broj muslimana je rezultat prisilnog izjašnjavanja muslimana srpskom nacionalnom odrednicom, a stvarno brojno stanje je i tada bilo u približnom omjeru sa brojem srpskog stanovništva. Značajne površine zemlje su oduzete Bošnjacima i predate dojučerašnjim kmetovima Srbima u trajno vlasništvo. To je bio period kada su Bošnjaci bili najviše obespravljeni i poniženi.

Koliko je Vlasenica bila važna, prije svega, zbog strateškog položaja u planovima okupatora govore raspoloživi podaci prema kojima je ista više od pedeset puta prešla iz ruke u ruku zaraćenih strana u toku Drugog svjetskog rata.[22] Važno je istaći i činjenicu da je u Vlasenici 16/17. novembra 1941. godine, na inicijativu Glavnog štaba Narodnooslobodilačkih partizanskih odreda, održan zajednički sastanak partizanskih i četničkih delegacija na kojem su utvrđene smjernice i planovi akcije jačanja i razvijanja Narodnooslobodilačke borbe u istočnoj Bosni, ali su četnici napustili sastanak, raskinuli sporazum o saradnji (od 1. oktobra 1941.), izabrali Privremenu upravu istočne Bosne i nastavili otvorenu borbu protiv NOP-odreda.

6. Vlasenica u periodu Drugog svjetskog rata 1941. – 1945. godine

U periodu Drugog svjetskog rata Vlasenica je, prema administrativnom ustroju NDH-a, pripadala župi Soli, a u političko-organizacijskom smislu ulazila je u sastav tuzlanske oblasti. Središnji centar regije Birač činili su Šekovići i Vlasenica, a u vrijeme Narodno-oslobodilačke borbe (NOB) u sastav Birča ulazili su i dijelovi opština Zvornik, Bratunac,

[22] Državna komisija za prikupljanje činjenica o ratnim zločinima – opštinska komisija Živinice, *Zločinci i žrtve - o ratnim zločinima počinjenim u Tuzlansko-podrinjskom kraju ratnih godina 1992/94*, Živinice, 1995.

Srebrenica, Kalesija, Han Pijesak, Olovo i Živinice. Bitno je istaći da je Vlasenica, kao srez prvo oslobođeno mjesto u Bosni i Hercegovini, oslobođena je 10. avgusta 1941. godine.

Zbog svog geostrateškog položaja Vlasenica je i u peridou od 1941.-1945. godine bila poprište žestokih borbi, gdje su živote izgubili mnogi stanovnici ovog kraja. Najveća stradanja su doživjeli Bošnjaci, koji su bili žrtve velikosrpske ekspanzionističke politike. Srpske snage su u periodu II svjetskog rata ubile ili prisilno protjerale skoro 70% Bošnjaka na području tadašnjeg Vlaseničkog sreza.[23] Ubijen je veliki broj Bošnjaka, kako u gradu, tako i u selima. Četnici su pod komandom Račića i braće Čelonja koncem 1941. strijeljanjem i klanjem lišili života 200 Bošnjaka u Vlasenici i obližnjim selima, 165 lica u selima tadašnje opštine Cerska i 100 lica u selima opštine Milići, te 300 lica u selima tadašnje opštine Derventa pod komandom Račića, Aćima Babića, Dangića i braće Čelonja.[24] Profesor Ibrahim Džananović je napisao: "U rano jutro, posljednjeg četvrtka mjeseca marta 1942. godine, četnici su ušli u sela Ziliće i Vrsinje, pokupili sve koje su našli, natjerali u mesdžid koji se nalazio u sredini sela i zapalili. Tog jutra, u Vrsinju, izgorjelo je 183 živa Allahova ljudska stvorenja. Među ovih, stotinu osamdeset i tri šehida, nalazio se i mjesni muallim, Husejn-efendija Talović i njegova porodica: žena, četiri sina i kćerka. Nekoloiko porodica je potpuno nestalo, nije im preživio niko."[25] Preživjeli svjedok ovog zločina Salim Pezić potvrdio je da je Rajko Čelonja, njihov komšija, bio jedan od glavnih organizatora klanja i paljenja Bošnjaka u selu Vrsinje. U selu Zaklopača, u jesen 1941. četnici su pod komandom Jezdimira Dangića u mekteb zatvorili 81 lice bošnjačke nacionalnosti, koje su sakupili iz tog mjesta i iz okolnjih sela, među kojima je bilo i djece u naručju majci. Četnici su mekteb polili benzinom i zapalili.[26] U selu Skugrići

[23] Šemso Tucaković, *Srpski zločini nad Bošnjacima-muslimanima 1941-1945*, El-Kalem i OKO, Sarajevo, 1995, str. 507.

[24] Smail Čekić, *Genocid nad Bošnjacima u Drugom svjetskom ratu*, MAG – Udruženje Muslimana za antigenocidne aktivnosti, Sarajevo, 1996, str. 461-462.

[25] Ibrahim Džananović, *Džamije nisu samo građene*, Islamska revija Muallim br. 1, Sarajevo, oktobar, str. 14.

[26] *Zločinci i žrtve*, Državna komisija za prikupljanje činjenica o ratnim zločinima-općinska komisija Živinice, Živinice, 1995, str.54.

četnici iz Šekovića i susjednih sela su pokušali ubiti Jusupa Nukića, koji je, iskočivši kroz prozor, bos kroz snijeg uspio pobjeći u susjedno selo Podgaj kod svojih prijatelja. Njegovog brata Adema Nukića komšije Srbi su ubili u Konjević Polju, gdje je boravio u izbjeglištvu sa porodicom, pošto su njegovo selo Skugriće srpske snage držale pod svojom kontrolom.

Ugledne Bošnjake iz sela Podgaj: hodžu Hadžić Muhameda i Hadžić Omera, zv. Muhtar, komšije Srbi su odveli iz njihovog sela noću i ubili ih u potoku ispod sela Buljevići. Prije ubistva mučili su ih na način da su im čekićem ukucavali eksere u tijelo dok su bili obješeni na stabla pored puta.

Komparirajući raspoložive podatke o ubistvu Bošnjaka Vlasenice u II svjetskom ratu i u agresiji 1992-1995. godine, rezultati pokazuju da se radilo o istoj velikosrpskoj politici, odnosno, borbi za otimanje životnog prostora na kojem su živjeli Bošnjaci i ubistvu što većeg broja pripadnika ove nacionalne skupine. Razlika je, samo u načinu ubistava, tako što su žrtve u II sv. ratu ubijene, najčešće tupim predmetima i iz neposredne blizine, palili ih benzinom, dok su žrtve tokom agresije na Bosnu i Hercegovinu 1992-1995 ubijane iz vatrenog razornog oruđa i oružja, uglavnom sa distance.

7. Vlasenica u periodu od 1945.-1992. godine

Vlasenički srez 1948. godine sačinjavale su sljedeće opštine: Derventa, Han Pijesak, Milići, Nova Kasaba, Papraća, Šekovići, Tišča, Vlasenica i Donji Zalukovik. Dakle, radi se o devet opština, u odnosu na prethodni popis iz 1931. godine, jer je opština Knežina iz Vlaseničkog sreza ušla u sastav opštine Sokolac. Osim toga, ukinuta je ranije postojeća opšina Cikote, a formirana je opština Tišča, dok je sjedište opštine Cerska premješteno u Novu Kasabu.

Popis stanovništva iz 1948. godine je promjenio demografsku sliku Bošnjaka, kako na prostoru Jugoslavije, tako i na prostoru opštine

Vlasenica. Naime, tadašnja državna politika je svjesno nametnula tadašnjim Bošnjacima soluciju da se prilikom popisa stanovništva mogu izjašnjavati kao "neopredjeljen" ili kao Srbi, odnosno Hrvati. Tako su mnogi, u rubrici glasačkog listića, umjesto, neopredjeljen, upisivali kao Srbi, obzirom da u ovom kraju gotovo da nije bilo mještana hrvatske nacionalnosti. Iz tog razloga rezultati popisa iz 1948. godine ne mogu se uzeti kao relevantni, odnosno konačni kada je u pitanju broj stanovnika po nacionalnom osnovu. Sve do popisa 1971. godine Bošnjaci su bili u "apsolutnoj manjini" zbog činjenice da su se tek tada mogli nacionalno izjasniti kao Muslimani, ali ne pravim imenom Bošnjaci, i tako su, nakon toliko godina svog egzistiranja na prostorima opštine Vlasenica, mogli znati koliko je njihovo stvarno brojno stanje. Na taj način su dobili i političku snagu kako bi, u značajnoj mjeri, mogli uticati na "uživanje" ljudskih prava koja su im oduvijek pripadala, ali su im, zbog nemogućnosti izjašnjavanja pravim imenom, bila planirano uskraćivana.

8. Demografska struktura opštine Vlasenica

Prema popisu stanovništva iz 1991. godine, na području opštine Vlasenica živjelo je 33.942 stanovnika, na površini od 532 km^2, sa gustoćom naseljenosti od 63,8 st/km^2. Od toga su bili Muslimani: 18.727 (55,17%), Srbi: 14.359 (42,30%), Hrvati: 39 (0,11%), Jugosloveni: 340 (1,00%), ostali, neopredjeljeni i nepoznato: 477 (1,42%).[27]

Grad Vlasenica, prema popisu iz 1991. godine imao je 7.909 stanovnika, od čega 4.800 Muslimana (60,69%), 2.743 Srba (34, 68%), 26 Hrvata (0,33), Jugoslovena 242 (3%) i ostalih 98 (1,23%).[28]

[27] *Stanovništvo Bosne i Hercegovine, narodnosni sastav po naseljima*, Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Zagreb, travanj 1995, str. 284.

[28] Isto.

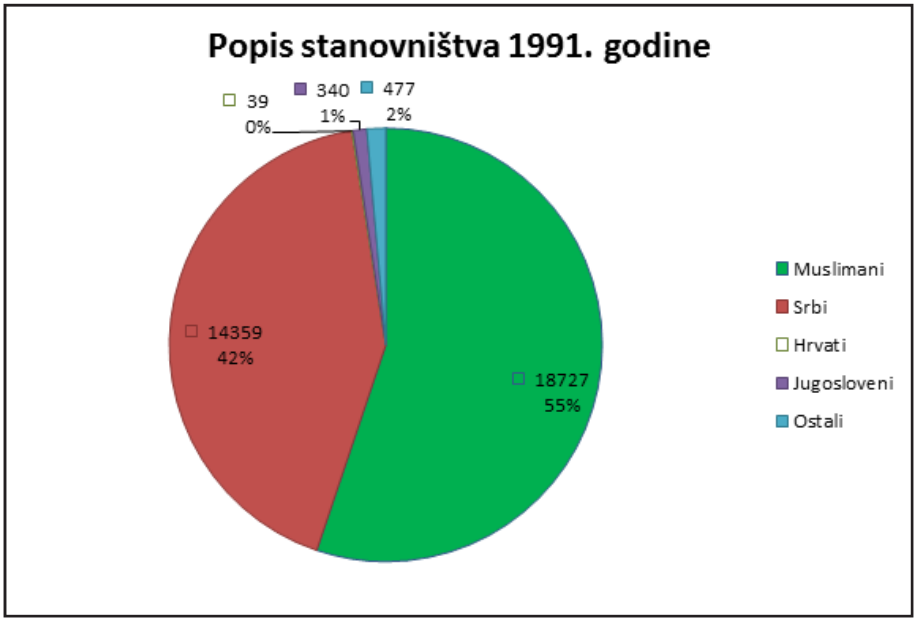

Radi podsjećanja javnosti na demografska kretanja stanovništva na području opštine Vlasenica, iskazali smo podatke o popisima stanovništva na ovom geografskom prostoru kroz različite historijske periode. Prvi popis za vrijeme osmanske vladavine u Bosanskom sandžaku po vjerskoj osnovi proveo je turski historičar Omer Lutfu Barkan u periodu od 1520. do 1530 godine. Tada je utvrđeno da je u Bosni i Hercegovini živjelo 1.021.772 stanovnika. Drugi zvaničan popis Osmanskog carstva za Bosanski sandžak organizovan je 1871, a posljednji, pred sam pad ove carevine, organizovan je 1876, kada je utvrđeno da u Bosni i Hercegovini živi 1.053.000 stanovnika, od čega je bilo: muslimana 480.000 (45,55%), pravoslavaca 410.000 (38,92%), katolika 160 (15,23%) i ostalih 3.000 (0,3,%).

Nakon ustanovljenja temelja moderne statistike za bivšu Jugoslaviju u periodu vladavine Austrougarske (1878.-1918), izvršena su četiri popisa stanovništva i to: 1879, 1885., 1895. i 1910. godine. U kraljevini SHS/Jugoslaviji izvršena su dva popisa stanovništva: 1921. i 1931. godine. Nakon Drugog svjetskog rata izvršeno je šest popisa stanovništva: 1848., 1953., 1961., 1971., 1981. i 1991. godine.

Prvi, skraćeni, popis stanovništva Bosne i Hercegovine izvršen je 1879. godine, neposredno poslije austrougarske okupacije. Popis je bio bez izvornih popisnih obilježja, a svrha mu je bila, prije svega, da se utvrdi broj stanovnika novoosvojene zemlje.

U popisima od 1885. do 1910. godine identitet naroda se ogleda kroz obilježja vjeroispovijesti, tako da se koriste nazivi grčko pravoslavci za Srbe, rimokatolici za Hrvate i muslimani. Popisom od 1910. godine za Srbe se uvodi odrednica srpski pravoslavci.

Značajno je istaći činjenicu da je prvi popis bh. stanovništva za vrijeme austrougarske vlasti pokazao da je postotak Bošnjaka već u značajnom padu (-6,82%), što je zasigurno rezultat velikog egzodusa[29] nakon dolaska Austro-Ugarske vlasti i trend opadanja broja Bošnjaka je u svakom od narednih popisa bio osjetno izražen.

Nova jugoslovenska ideološka i državna praksa je, kako navodi prof. Šaćir Filandra, sve do kraja sedamdesetih godina 20. stoljeća bosanskim muslimanima osporavala ili negirala etničku i nacionalnu posebnost, što je u praksi značilo da su se oni nacionalno mogli izjasniti kao Srbi, Hrvati, Jugosloveni ili neopredjeljeni, ali ne kao poseban narod. Zato su tako dugo tretirani kao vjerska skupina, u čemu se, između ostalog, može tražiti i uzrok, odnosno cilj agresije na Bosnu i Hercegovinu 1992. godine i direktni pokušaj istrijebljenja Bošnjaka sa prostora Bosne i Hercegovine.

Važno je istaći činjenicu da su Bošnjaci u popisu iz 1948., imali mogućnost da se izjasne kao "neopredjeljeni". Kao rezultat takvog "izbora" u priloženoj tabeli popisa iz 1948. godine, vidljivo je da se samo 4.537 (16,61% Bošnjaka izjasnilo kao muslimani, a ostali su svoju nacionalnu odrednicu upisali u rubrikama Srbi-pravoslavci, Hrvati-katolici, Jugosloveni i ostali. Najveći broj Bošnjaka se izjasnio kao Srbi, što najilustrativnije svjedoči brojka od 22.307, odnosno 61,69% Srba. Ova brojka, apsolutno, nije odslikavala istinsko stanje Srba, jer ih je bilo

[29] Safet Bandžović, *Iseljavanje Bošnjaka u Tursku*, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, 2006, str. 33.

mnogo manje u tom periodu na prostoru opštine Vlasenica. Razlog što su se Bošnjaci upisivali u rubriku druge nacionalne skupine, dominantno kao Srbi, jeste zbog činjenice da su, uglavnom, na taj način mogli ostvarivati egzistencijalna, pa i druga prava ravnopravno sa Srbima i ostalim ukoliko prihvate ponuđenu nacionalnu opciju.

Za istaći je da je vlasenički srez 1961. godine doživio značajne teritorijalno-administrativne transformacije na način da su izdvojene iz dotadašnje jedinice/sreza Vlasenica dvije novoformirane opštine Šekovići i Han Pijesak i teritorijalno pripojene sarajevskoj regiji. Izdvajanje ovih opština jeste u značajnoj mjeri proizvelo približavanje ukupnog broja stanovnika Srba i Bošnjaka, ali nije omogućeno Bošnjacima da se izjašnjavaju autentičnim nacionalnim imenom na zvaničnim popisima.

Tek u popisima od 1961. godine Bošnjaci dobivaju mogućnost da se nacionalno izjasne kao muslimani sa malo "m", a na popisu iz 1971. sa velikim "M", što se odmah odrazilo na njihovo stvarno brojno stanje. Međutim, oni ni tada nisu dobili svoje historijsko nacionalno ime Bošnjaci, nego su imali mogućnost da se izjasne kao Muslimani. Iste te godine bili su gotovo u egalu sa brojnim stanjem Srba na području opštine Vlasenica, a već u sljedećim popisima su bili brojčano najdominantnija nacionalna grupa zbog toga što su dobili zakonsku mogućnost da se nacionalno izraze prema svojoj volji i savjesti.

Nakon mukotrpne i teške "borbe" za vraćanje prava na autentično nacionalno izjašnjavanje, Bošnjaci su svoje historijsko nacionalno ime uspjeli vratiti u javnu i službenu upotrebu tek 26. septembra 1993. godine na sjednici Sabora islamske zajednice u Sarajevu.[30]

U Deklaraciji o narodnom imenu, odnosno, izjašnjenju Sabora o promjeni nacionalnog imena Musliman u Bošnjak je ugrađeno: "Svjesni povjesnog značaja momenta u kojem se sastajemo, kao i iskušenja koja nas čekaju, odlučni smo da našem narodu vratimo njegovo povijesno i narodno ime Bošnjaci, da se na taj način čvsto vežemo za našu zemlju

[30] Zijad Šehić, *Eksperiment u svjetskoj labaratoriji Bosna*, Dobra knjiga d.o.o., Sarajevo, 2013, str. 289.

Bosnu i njenu državnopravnu tradiciju, za naš bosanski jezik i sveukupnom duhovnom tradicijom naše povijesti".[31] Bošnjaci su, prolazeći kroz dug historijski period u borbi da im se zvanično prizna pravo na vlastiti identitet, konačno na Popisu 2013. godine izborili pravo da se izjasne pod svojim pravim nacionalnim imenom.

Demografska slika stanovništva opštine Vlasenica u periodu od 1878. – 1992.

Redni broj	Srbi –Pravoslavci	Muslimani-Bošnjaci	Hrvati Katolici	Jevreji	Jugosloveni	Ostali	Ukupno	Godina popisa
1.	12.427 (63,99%)	6.985 (35,96%)				8 (0,041%)	19.420	1879.
2.	14.868 (64,56%)	8.065 (35,02%)	50 (0,22%)	44 (0,19%)		1 inovjerac	23.028	1885.
3.	16.144 (64,30%)	8.681 (34,57%)	64 (0,25%)	38 (0,15%)		178 (0,71)	25.105	1895.
4.	19.887 (64,30%	10.169 (32,87%)	239 (0,77%)			Unijati 529, sefardi 69, drugi 35	30.928	1910.
5.	19.154 (66,35%)	9.443 (32,7%)	209 (0,72%)	49 (0,17%)		106 (0,36%)	28.865	1921.
6.	25.278 (67,35%)	11.881 (31,65%)	286 (0,76%)			68 (0,94%)	37.532	1931.
7.	22.307 (81,69%)	4.537 (16,61%) neopredjeljeni	224 (0,82%) Hrvata				27.305	1948.
8.	22.480 (73,10%)	7.762 (25,24%) neopredjeljeni	158 (0,51%) Hrvati			296 (0,96%)	30.749	1953.
9.	14.022 (59,77%)	3.386 (14,43%) Muslimana	55 (0,23%)		5,733 (24,44%) neopr.	208 (0,88%)	23.457	1961.
10.	13.431 (50,44%)	12.871 (48,34%)	42 (0,15%)		17 (0,06%)	252 (0,9%)	26.623	1971.
11.	13.531 (44,46%)	15.337 (50,40%)	44 (0,14%)		889 (2,9%)	697 (2,3%)	30.428	1981.
12.	14.359 (42,3%)	18.727 (55,2%)	39 (0,11%)		340 (1,00%)	477 (1,4%)	33.942	1991.

[31] "Deklaracija bošnjačkog sabora", Večernje novine, 29. septembar 1993 (naslovnica); Šaćir Filandra, *Bošnjaci nakon socijalizma-o bošnjačkom identietu u postjugoslovenskom dobu*, BZK "Preporod" - Sarjevo i Synopsis-Zagreb, Sarajevo, 2012, str. 189.

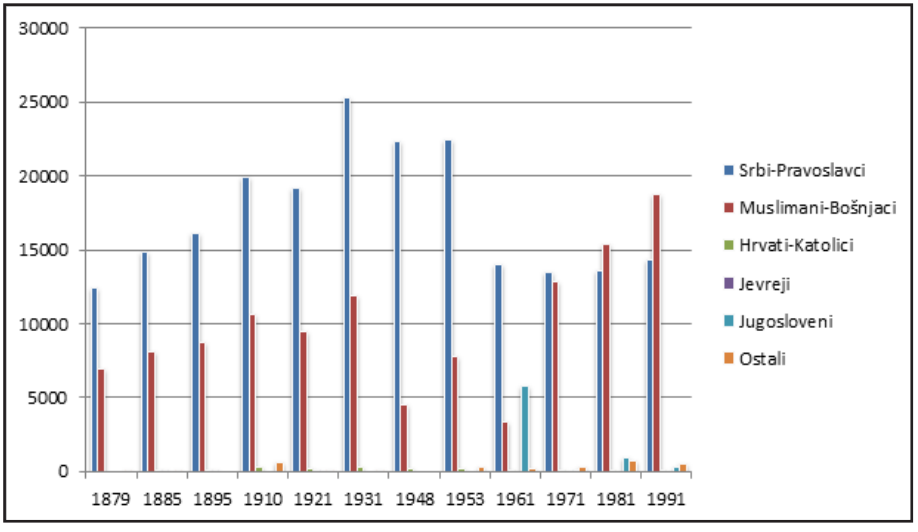
30000
25000
20000
15000
10000
5000
0
1879
1885
1895
1910
1921
1931
1948
1953
1961
1971
1981
1991
Srbi-Pravoslavci
Muslimani-Bošnjaci
Hrvati-Katolici
Jevreji
Jugosloveni
Ostali

KORIJENI I UZROCI SRPSKE GENOCIDNE POLITIKE PREMA BOSNI I HERCEGOVINI

1. Korijeni srpske genocidne politike prema Bosni i Hercegovini i Bošnjacima

Nakon izvršene agresije na međunarodno priznatu državu Bosnu i Hercegovinu od strane Srbije i Crne Gore 1992.-1995.) i posljedice koje su pretrpjeli napadnuti narodi, a naročito Bošnjaci, neminovno je reaktivirati pitanje zašto, prije svega, Srbija kontinuirano preko dvjesto godina napada i uništava jedan autohtoni narod koji nosi drugo i drugačije nacionalno i vjersko ime, a to su Bošnjaci. Zašto je svjesno vještački stvaran misterij u pogledu etnogeneze Bošnjaka, kao neosporno domicilnog i autentičnog evropskog naroda, odnosno, autohtonih Slavena. Posljedice zločina nad ovim narodom su, uglavnom, poznate, naročito preživjelim žrtvama i njihovim sunarodnicima, ali korijeni ovog zla nisu dovoljno naučno rasvjetljeni.

U tom kontekstu važno je istaći činjenicu da je antagonizam prema Bošnjacima od strane srpskih ideologa ispoljen još od vremena kada su Osmanlije zakoračile na tlo Balkana i kada su okupirale prostor bivše Jugoslavije, kada je veliki broj domicilnih stanovnika u Bosni dobrovoljno primio Islam, među kojima je bilo i katolika, pravoslavnih, a najviše pripadnika Crkve bosanske.

Da su pripadnici Crkve bosanske u velikom broju dobrovoljno prihvatili Islam svjedoči i mađarski historičar Janos Asboth, koji je 1878. godine u svom djelu: "Bosnia es Herzegovie Post" napisao kako je 36.000 porodica, pripadnika Crkve bosanske došlo u Jajce da se pokori sultanu Mehmedu da Islam priznaju svojom vjerom i da sultana Mehmeda priznaju svojim vladarom. Asboth je napisao da su pomenuti prihvatili Islam zato što su bili prije toga proganjani i ugnjetavani od strane pripadnika pravoslavne i katoličke vjere i da su na tu prisilu odgovorili dobrovoljnim prihvatanjem Islama.[32]

[32] Mustafa Ćeman, Bošnjaci su islam primili kao kulturan i obrazovan narod, objavljeno u: Salih Smajlović, *Islam, Bosna i Bošnjaštvo*, EL- Kalem - izdavački

Kada je u pitanju teritorija Bosne, ista je postala "predmet posebnog interesovanja u ratnim planovima srbijanskih pobunjenika još od početka (Prve) srbijanske pobune (1804.-1813.). Rukovodstvo pobune je, na čelu s Karađorđem Petrovićem, od 1806. godine posebnu pažnju pridavalo ofanzivi prema Bosni, sa ciljem da je zauzmu".[33] Relevantni historijski dokumenti svjedoče da su srbijanski pobunjenici upadali u Bosnu još od početka XIX stoljeća i tom prilikom činili pojedinačne i masovne zločine nad Bošnjacima, vođeni i podržavani od strane ideologa velikosrpske politike.

Podrinje, kao jedan od najprioritetnijih "strateških ciljeva" teritorijalnog širenja Srba, bilo je meta napada srpskih pobunjenika nakon Prvog srpskog ustanka. Tako su polovinom 1809. godine srpski pobunjenici ovladali Višegradom i Srebrenicom.[34] Velikosrpska politika "trijebljenja" Bošnjaka aktivirana je na prostoru Srbije od 1804. godine, kako navodi srpski historičar i političar Stojan Novaković, vrši se "generalno trebljenje Turaka iz naroda". Okupiranje teritorija u Bosni i Hercegovini, koje su, dominantno, nastanjivali Bošnjaci, i zločin nad ovim narodom vršeni su ciklično prema planu i programu političkog i vojnog rukovodstva srpskog naroda, zaključno sa agresijom na Bosnu i Hercegovinu i izvršenjem različitih oblika zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava nad Bošnjacima u periodu 1992-1995. godine. Na bazi naučno relevantnih izvora i saznanja, može se ustvrditi da korijeni zločina genocida nad Bošnjacima leže, prvenstveno, u ideologiji velikosrpske politike koja je proizvela "nacionalnu kulturu" na kojoj su se odgajali planeri, naredbodavci i egzekutori ovog zločina. Kreatori srpske ideološke nacionalističke politke su ključni generator koji kontinuirano proizvodi brojne ekstremne snage, hraneći ih lažnim podacima i informacijama o tobožnjem stradanju nevinog ni krivog ni dužnog srpskog naroda od strane pripadnika i sljedbenika islamske orjentacije.

centar Rijaseta Islamske zajednice u BiH, Sarajevo, 2015, str. 292.

[33] Smail Čekić, *Genocid i istina o genocidu u Bosni i Hercegovini*, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2012, str. 47.

[34] Isto.

Korijeni takve politike leže i u vjerskoj netrpeljivosti i mržnji prema Bošnjacima, kao "glavnim krivcima" za historijske gubitke Srba, i na toj matrici ideolozi velikosrpske politike i predstavnici srpske pravoslavne crkve su povijesno gradili podlogu, odnosno, pripremali srpske mase za uništavanje Bošnjaka u Bosni i Hercegovini. Identifikacija tog naroda sa Islamom koji je postao njihov esencijalni kvalitet i islamskim vrijednostima proizvela je kod srpskih političkih i ideoloških lidera mržnju i strast za njihovo uništenje.

Korijeni genocidne politike Srbije prema Bošnjacima leže, između ostalog, i u negaciji bošnjačkog identiteta i bosanskog individualiteta. Ta negacija je intenzivirana povlačenjem Osmanske imperije sa područja Balkana.

Ideja o "Velikoj Srbiji", koja datira od početka XIX stoljeća je platforma, odnosno, zametak iz kojeg će se razviti brojni zločini nad Bošnjacima, pa i zločin genocida u periodu agresije Srbije i Crne Gore na Bosnu i Herecgovinu 1992. – 1995. godine.

Pažljivim analiziranjem historijske dimenzije velikosrpske političke ideje i njenog refleksa na položaj drugih nacionalnih skupina u bivšoj Jugoslaviji, a naročito Bošnjaka, s pravom se može ustvrditi da je srpska agresivna politička ekspanzija, aktivirana kroz nacionalne političke programe u XIX i XX stoljeću, bila osnovni pokretač svih okupacionih dejstava.

Prvi nacionalni program srpskog naroda koji je predstavljao sistemsku politiku nove srpske države je program Načertanije kojeg je "lansirao" Ilija Garašanin. Dakle, skoro stotinu godina prije nego što su nacisti u Njemačkoj donijeli svoj program, srpski nacionalista Ilija Garašanin je, uz pomoć poljsko-čehoslovačkih emigranata kneza Adama Čerlovskog (Čartorijskog) i njegovog agenta u Beogradu Čeha Franje Zaha, sačinio program Načertanije po kojem bi se na velikom prostoru formirala država Velika Srbija koja bi, pored Srbije obuhvatala cijelu Bosnu i Hercegovinu i gotovo polovinu Hrvatske u kojoj bi potpuni ekskluzivitet imali Srbi. Svi srpski nacionalni programi, od Garašanina,

Vuka Stefanovića Karadžića, preko Moljevića, Draže Mihajlovića do memoranduma SANU pokazuju "da se željelo, ustvari, ostvariti jednu državu, srpsku državu na ovim prostorima koje su, razumljivo, naseljavali i Srbi, ali na kojima su drugi narodi bili u većini".[35]

Da su planeri agresije Srbije i Crne Gore na Bosnu i Hercegovinu 1992.-1995. imali svoje ideološko uporište u pomenutim programima i ranim srpskim oružanim pohodima na Bosnu potvrđuju i riječi Ratka Mladića, nakon izvršenja genocida u Srebrenici, kada je kazao **da ponavlja ono što se desilo 1804. godine i da je njegova akcija završetak onog što je tada počelo.**[36] Mladić je, također, potvrdio namjere srpske oružane agresije na Bosnu i Hercegovinu, dovodeći ih u kontekst velikosrpske politike, nakon zauzimanja sigurne zone UN-a Srebrenica 1995., kada je "trijumfalno" i osvetnički u kameru rekao: **"Evo nas 11. jula 1995. godine u srpskoj Srebrenici. Uoči još jednog praznika srpskog poklanjamo srpskom narodu ovaj grad. Napokon je došao trenutak da se poslije bune protiv dahija Turcima osvetimo na ovom prostoru".** [37]

Takav naziv (Turci) je najintenzivnije korišten pred planirano pokretanje oružanih napada na Bošnjake, a sve u cilju da se vojska osvetnički "moralno" naelektriše, kako bi što brže i što svirepije eliminisali "neprijatelje srpskog naroda". Tako je pukovnik (kasnije general) Milenko Živanović (komandant Drinskog korpusa "Vojske Republike Srpske") dana 14. novembra 1992. godine, na svečanosti povodom formiranja Bratunačke brigade VRS, Bošnjake nazvao Turcima, rekavši: "Cerski Turci ne mogu da se vide sa srebreničkim Turcima"[38], podrazumjevajući pod tim Bošnjake iz enklave Cerska, koji su bili odsječeni od njihovih

[35] Omer Ibrahimagić, *Bosna i Bošnjaci – između agresije i mira*, El-Kalem, Sarajevo, 1998, str. 199.

[36] Hajriz Bećirović, nav. dj., str. 155.

[37] Smail Čekić, *Genocid i istina o genocidu u Bosni i Hercegovini*. Instutut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2012, str. 143.

[38] Arhiv Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, inv. br. 2-3195, D-11, u: Smail Čekić, nav. dj., str. 67. – u daljem tekstu: (AIIZ).

sunarodnika iz Srebrenice. Dakle, osporavali su im, kao što to i danas uporno čine historijsko ime Bošnjaci, njihov bosanski jezik, domovinu Bosnu, Islam kao vjeru, bosansku historiju i kulturu, nastojeći sve to minimizirati i dovesti u pitanje. Ustvari, radi se o izuzetno razrađenoj, perfidnoj i smišljenoj manipulaciji, srpskim nacionalnim mitovima u cilju pokušaja ostvarenja konkretnih osvajačkih ambicija ideologa velikosrpske politike.

Dobrica Ćosić, nedavno preminuli ideolog velikosrpske politike do kraja trajanja svog biološkog ciklusa podgrijavao je nacionalističke strasti kod srpskog naroda, servirajući im potpuno lažne podatke o proteklom ratu u BiH. On je to, sa svojim istomišljenicima, svjesno radio jer je znao da su mlade generacije, naročito one koje su rođene poslije 1990. godine, čista ploča koja prihvata za istinu ono što im se prvi put servira. U svojoj najnovijoj knjizi "Bosanski rat" Dobrica Ćosić je, između ostalog, napisao da je stvaranje Republike Srpske epohalan događaj za Srbe, nastavljajući da je **„u istoriji srpskog naroda nakon 1878. i ujedinjenja Vojvodine i Crne Gore sa Srbijom, stvaranje Republike Srpske najznačajniji događaj"**.[39]

Vojislav Šešelj, jedan od najradikalnijih ideologa velikosrpske politike novijeg vremena, optužen za zločine nad nesrpskim stanovništvom pred Haškim tribunalom, otvoreno i kontinuirano pred sudijama ovog Suda "herojski" veliča svoju ideologiju i trijumfalno kliče da će ta (velikosrpska) ideologija živjeti stotinu godina poslije njegove smrti. On je takvu retoriku nastavio još u avionu iz Haga prema Beogradu 12.11.2014. godine u intervjuu novinaru Republike Srpske, kada je privremeno pušten na slobodu zbog bolesti koja zahtjeva poseban ljekarski tretman. Istu retoriku nastavio je i na aerodromu u Beogradu pri slijetanju, kao i na dočeku u centru Beograda koji su mu pripremili njegove brojne pristalice, najavljujući borbu za ostvarenje Velike Srbije i istrajavanje na velikosrpskoj ideologiji koju on zagovara tokom cijelog njegovog političkog angažmana.

[39] Dobrica Ćosić, *Bosanski rat*, JP Službeni glasnik. Beograd, 2012, str. 224.

Ovo su jasni dokazi i potvrda kontinuiteta srpske genocidne politike naročito prema Bošnjacima, koji, nedvojbeno svjedoče da su korijeni iste duboko urezani u poistovjećivanje Bošnjaka sa Turcima i averziju prema njima, njihovoj tradiciji i vjeri Islamu.

Ton Zvan (Ton Zwan), profesor u Centru za izučavanje holokausta i genocida na Univerzitetu u Amsterdamu, koji je svjedočio pred Pretresnim vijećem ICTY u predmetu Tužilac protiv Slobodana Miloševića, govorio je o odgovornosti srpske ideologije za stvaranje konteksta za genocide. Prema iskazu navedenog eksperta, srpska ideologija (kultura) je odigrala vodeću ulogu u procesima koji su srpski narod odveli na put u genocid, uključujući razne oblike ekstremnog nacionalizma koji dehumanizuju ciljnu grupu (Bošnjake kao žrtvu genocida), koristeći "hostorijsko pamćenje srpskog naroda".[40]

Predstavnici Srpske pravoslavne crkve (SPC) su tokom egzistiranja srpske države bili glavni generator osvajačke srpske politike i širenja teritorija sa srpskim ekskluzivitetom na račun njenih stvarnih vlasnika, a najčešće Bošnjaka.

Srpska pravoslavna crkva putem svojih sveštenika je u mnogo prilika ispraćala i blagosivljala srpske vojnike kada su odlazili u borbu, odnosno napade na civilno stanovništvo nesrpske nacionalnosti. S druge strane, njeni prvaci su u susretima sa međunarodnim zvaničnicima deklarativno propagirali mir među narodima. Tako je patrijarh Pavle u Švicarskoj 23. septembra 1992. godine na Konferenciji evropskih crkava i savjeta evropske biskupske konferencije (CCEE) govorio o spremnosti i zalaganju Srpske pravoslavne crkve za mir. Kakvog apsurda i licemjerstva u riječima patrijarha, kada je poznato da je u to vrijeme mitropolit Dabro-bosanski Nikolaj Mrđa otputovao u Vlasenicu da blagoslovi novoformirani "Drinski korpus".[41]

[40] Znakovi Vremena dvobroj 48/49, Naučnoistraživački institut „IBN SINA", Sarajevo, 2010, str. 117, autor Muhamed Šestanović.

[41] Timan Zulch (ur), *Etničko čišćenje- genocid za Veliku Srbiju*, Vijeće kongresa bošnjačkih intelektualaca, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Bosanski kulturni centar, Sarajevo, 1996., str. 215.

U radu "Religioznost Radovana Karadžića", Sarajevo, 1998., Paul Mojzes citira Karadžića koji kaže: **"Nijedna važna odluka nije bila donesena bez Crkve. Bog zna da smo koristili opravdano onoliko sile koliko je bilo potrebno."**[42]

Pored predstavnika srpske pravoslavne crkve, „ugledni" srpski orijentalisti, poput Darka Tanaskovića, Miroljuba Jevtića, Aleksandra Popovića i Nade Todorov su srpskom genocidnom režimu, na čelu sa Slobodanom Miloševićem, svojim podaničkim odnosom i vlastitim interesom, pružili uslugu prezentiranja lažne slike o Bošnjacima i islamskoj zajednici u bivšoj Jugoslaviji, radi prezentiranja iste međunarodnoj javnosti i pravdanja vođenja rata u Bosni i Hercegovini. Obezbjeđujući intelektualnu podršku kampanje protiv islama, oni su osnažili generalizirane srpske stereotipe o islamu i obezbjedili naručenu "argumentaciju" za sve mjere koje su srbijanske vlasti mogle poduzeti protiv Bošnjaka u nastojanju da ostvare svoje političke ciljeve. Pomenuti orijentalisti su tako, svojim podaničkim odnosom prema tadašnjem srbijanskom režimu, dali značajan doprinos da genocid postane stvarnost, na način da su svjesno i ciljno obezvrijeđivali vrijednost islama, a Bošnjake u Bosni i Hercegovini "naručeno" svrstavali u raspirivače mržnje i protagoniste fundamentalizma i mržnje prema drugim narodima u bivšoj Jugoslaviji.[43] Srpski orijentalizam čini simbiozu sa nacionalizmom i svim onim što je iz toga proisteklo. Propagandna kampanja „orijentalista" utirala je put genocidu i drugim oblicima zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, sugerišući počiniocima zločina da time čine „dobro" srpskom narodu, da brane „ugroženo" pravoslavlje, odnosno hrišćanstvo i Evropu.[44]

Iz gore navedenih izvora i činjenica koje govore o (zlo)upotrebi srpske nacionalne ideologije vidljivo je da se radi o ideologiji antagonizma, koju su planeri agresije na međunarodno priznatu državu Bosnu i Hercegovinu planirano i organizovano primjenili.

---

[42] Mojzes P, referat predstavljen na Međunarodnom kongresu o genocidu, održanom od 31. augusta do 4. septembra 1995. u Bonnu, SR Njemačka.

[43] Norman Cigar, *Uloga srpskih orijentalista u opravdanju genocida nad Muslimanima Balkana,* Sarajevo, 2000, str. 62.

[44] Isto, str. 12 i 14-39.

2. Uzroci agresije na Bosnu i Hercegovinu

Uzroci agresije na Bosnu i Herecgovinu i genocida nad Bošnjacima su, u osnovi, ideološke prirode, ali istovremeno i borba za osvajanje tuđih teritorija i uništavanje drugog naroda koji je stoljećima živio na tim prostorima.

Radi se, prije svega, o nelegalnom, odnosno, nasilnom oduzimanju zemljišnog prostora nesrbima, a dominantno, Bošnjacima i upisivanju istog u grunt Srbima. Formiranjem države KSHS kralj je donio brojne proklamacije kojim je na silu oduzet zemljišni posjed vlasnika Bošnjaka. Radilo se, zapravo, o otimanju njihove zemlje koja se daje srpskim porodicama iz Bosne i Hercegovine, Srbije i Crne Gore.

Legalizacija oduzete imovine od Bošnjaka i davanje iste onim koji su je obrađivali, uglavnom, Srbima pokrivena je zakonom Vlade o "obeštećenju" ranijih vlasnika zemlje davanjem državnih obveznica, uz odgodu prvog dijela plaćanja i pravom da sukcesivno naplate drugi dio nadoknade u sljedećih dvadeset godina. Da se radilo o klasičnoj prevari i licemjerstvu Vlade, potvrđuje i činjenica da su prava na obveznice data samo onim vlasnicima zemlje koji su imali tapije (papire) na zemlju. Unaprijed se znalo da je malo ko od Bošnjaka imao papire na zemlju jer su bili protjerani, a njihova imovina popaljena. Tako smišljen plan je ostavio desetine hiljada bošnjačkih muhadžira bez prava na povratak na svoja imanja i bez sredstava za život, a, do tada, najpoznatije begovske porodice, dovelo na rub siromaštva. To je, između ostalog, bio jedan od važnih razloga što su Bošnjaci napuštali svoja ognjišta i utočišta tražili van svoje države, a najčešće u Turskoj. Tako su srpske vlasti nasilnim putem promjenile gruntovnu sliku naroda u Bosni i Hercegovini. Oduzeli su ogromne površine zemljišta Bošnjacima i isto upisali u grunt stanovnicima srpske nacionalnosti. Za istaći je činjenicu da je u vrijeme stvaranja države Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, odnosno Jugoslavije (1. decembar 1918), u Bosni i Hercegovini preko 62% privatne zemlje bilo u vlasništvu Bošnjaka.[45] Danas, kada je u

[45] Mustafa Imamović – Kemal Hrelja – Atif Purivatra, *Ekonkmski genocid nad bosanskim Muslimanima,* MAG – Udruženje Muslimana za antigenocidne aktivnosti, Sarajevo, 1992., str. 10.

pitanju vlasništvo nad zemljom, srpski lideri, a naročito Radovan Karadžić se poziva na 1948. godinu, tvrdeći da su većinski vlasnici zemlje u Bosni i Hercegovini Srbi. Posebno ističe da je istočna Bosna 1948. godine "bila u cjelini srpska većina",[46] ne spominjući činjenicu da je neposredno prije toga nasilno oduzeta zemlja Bošnjacima i upisana u grunt srpskom narodu.

Srpske vlasti su poslije 1918. godine nasilnim putem promjenile gruntovnu sliku naroda u Bosni i Hercegovini. Forsiranje mita o, navodnom, "srpskom većinskom katastarskom vlasništvu zemljišta" u Bosni i Hercegovini od strane predstavnika vlasti u Srbiji i lidera SDS-a u Bosni i Hercegovini je čista falsifikacija istorije i imalo je, prije svega, za cilj homogeniziranje srpskih masa za oružani napad na Bošnjake i "vraćanje otete im zemlje". Pri tome su korišteni različiti falsifikati, nastali u državnoj upravi, kontrolisanoj od Srba od 1918. godine do početka agresije na Bosnu i Hercegovinu 1992. godine.

"Srpska pljačka bošnjačkog obradivog zemljišta, pašnjaka i šuma u "agrarnim reformama" prije Prvog i Drugog svjetskog rata i njihova tadašnja podjela uglavnom Srbima tumači se zlobno i neutemeljeno u velikosrpskim krugovima kao ispravka, navodne, historijske nepravde".[47] Zemljište tada i na taj način oteto Bošnjacima nikada nije isplaćeno, tako da nikako nije moglo postati katastarsko vlasništvo Srba, niti se pravno valjano moglo prenijeti na njihove potomke. Usljed toga Srbi su riješili da silom, uništenjem Bošnjaka, okončaju "agrarnu reformu" i otmu preostalo njihovo zemljište.

Srpsko rukovodstvo u Bosni i Hercegovini početkom devedesetih godina proteklog stoljeća, je imalo otvorene aspiracije na 65% do 70% teritorije Bosne i Hercegovine, bez ikakvog osnovanog gruntovnog pokrića. Svoje aspiracije su temeljili na određenim kraljevskim i državnim dekretima iz 1921. godine, na osnovu kojih su Bošnjaci razvlašćeni vlastite zemlje koju su srpski organi vlasti bespravno dodijelili Srbima u Bosni i Hercegovini.[48]

[46] AIIZ, inv. br. 2-4075.

[47] Philip J. Cohen, nav. dj. str, 273-274.

[48] E. Erdman-Pandžić, *Velikosrpska ideologija u prošlosti i sadašnjosti*, u: *Genocid*

Da je srpsko rukovodstvo u Bosni i Hercegovini uporno forsiralo lažnu tezu o tome da 65% teritorije u Bosni i Hercegovini po katastru pripada srpskom narodu izjavila je i Plavšić Biljana, jedan od lidera SDS-a, na XVII sjednici Skupštine srpskog naroda, 24-26. jula 1992. godine, a da su srpske snage do tada osvojile 70% teritorije. Slobodan Milošević je 15. aprila 1994. godine, na sjednici Vrhovnog saveta odbrane Savezne republike Jugoslavije, pored ostalog, izjavio: "… naše snage kontrolišu 72% treitorije Bosne i Hercegovine".[49] Da su srpske snage u Bosni i Hercegovini okupirale, odnosno, otele imanja Bošnjacima svjedoče i navodi generala VRS Zdravka Tolimira, koji je na 53. sjednici Skupštine Republike Srpske, 28. avgusta 1995. kazao da su srpke snage okupirale preko 70% teritorije Republike Bosne i Hercegovine, na kojoj je 1991. godine živjelo preko 65% nesrpskog, uglavnom, bošnjačkog stanovništva.[50]

Iz navedenih argumenata jasno se vidi da je uzrok, odnosno, povod agresije na Bosnu i Hercegovinu od strane Srbije i Crne Gore bio preovladavanje geografskim prostorima na kojima su živjeli nesrbi, a dominantno, Bošnjaci, uz porethodnu eliminaciju ovih "nesrpskih elemenata", te zatiranje pamćenja na njihove pretke, odnosno, one koji su nastanjivali i živjeli na tom prostoru. Radilo se, kako je formulisao Philip J. Cohen o ratu "za praznu ploču", koju pobjednik namjerava ispuniti isključivo vlastitim sadržajem". To znači da je riječ o klasičnom otimanju bošnjačke zemlje, prisilnom protjerivanju najvećeg broja njenih vlasnika – Bošnjaka, odnosno, njihovom sužavanju na što manji životni prostor.

Historijskoj nauci su poznati izvori i metode programa Velike Srbije. Razlog (uzrok) okupacije Bosne i Hercegovine su bile teritorijalne

u Bosni i Hercegovini 1991-1995, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 1997, str. 167,

[49] Smail Čekić, Meldijana Arnaut i Bećir Macić, *Masovne grobnice u Bosni i Hercegovini - sigurna zona UN-a Srebrenica,* Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2010, str.32.

[50] Isto.

osvajačke aspiracije koje su forsirali ideolozi velikosrpske politike. Dakle, svi srpski nacionalni programi, od Načertanija, Homogene Srbije, do Memoranduma SANU su imali isti cilj, a to je oživotvorenje srpskog velikodržavnog projekta uspostavljanjem "Velike Srbije", elimininacijom "nesrpskih elemenata", preotimanjem nesrpskih teritorija i promjenom geopolitičke karte na širem prostoru Balkana.

III. NAUČNA SAZNANJA O POLITIČKIM I VOJNIM OKOLNOSTIMA VEZANIM ZA STANJE U BIVŠOJ JUGOSLAVIJI I OKUPACIJI VLASENICE

1. Opšte i političke prilike u bivšoj Jugoslaviji uoči agresije na Bosnu i Hercegovinu

Da bi mogli rasvijetliti suštinske razloge pokretanja agresije na nezavisnu državu Bosnu i Hercegovinu, neophodno je učiniti retrospektivni osvrt na neke važne segmente ukupnog stanja prilika u bivšoj Jugoslaviji prije agresije. Slabljenjem ekonomske moći SFRJ koja je proizvela rapidnu inflaciju platežne valute, osamdesetih godina proteklog stoljeća, pojavljuju se snage, naročito iz reda srpskog naroda koje koriste nacionalističku retoriku, potencirajući ugroženost srpskih interesa i otvorene aspiracije za redefinisanje nacionalnih političkih ingerencija. Radilo se, zapravo, o latentnom pokušaju da se uspostavi dominantniji primat, kako na politčkoj sceni, tako i u ekonomskom i vojnom sektoru.

Tako se u drugoj polovini osamdesetih godina mogla osjetiti negativna klima na politčkoj i ekonomskoj sceni cijele tadašnje Jugoslavije, a time i Bosne i Hercegovine. Proizvođenje "planiranih" ekonomskih afera, poput Agrokomerca u Velikoj Kladuši i prozivanje na krivičnu odgovornost čelnih ljudi, mahom Bošnjaka, u privredi i politici, mogao je biti jasan znak da planeri takve politike spremaju ambijent za radikalnije mjere i aktivnosti u pogledu "redefinisanja odnosa unutar državne zajednice SFRJ". Radilo se, zapravo, što se kasnije i ispostavilo, o izazivanju destabilizacije odnosa, prije svega međunacionalnih, i uklanjanju nesrpskog, a naročito Bošnjačkog rukovodećeg kadra sa aktuelnih pozicija. Pored toga, "nepravedna" međurepublička raspodjela sredstava je dovela do neslaganja određenih političkih subjekata u pojedinim republikama bivše Jugoslavije, što je rezultiralo destabilizacijom političkih prilika i iniciranjem aktivnosti za uspostavu parlamentarne demokratije kroz uvođenje višestranačkog sistema. Raspisivanjem prvih višestranačkih izbora i slamanjem dugogodišnje ideologije komunizma kao ekskluziviteta političkog djelovanja i odlučivanja, dolazi do

uzavrelog ispoljavanja nacionalističkih "apetita" i pretenzija. Srpski nacionalizam je bio najekstremniji i najagresivniji, što je i potvrđeno kroz agresiju Srbije i Crne Gore na Sloveniju, Hrvatsku i na Bosnu i Hercegovinu. Ispoljavanje zahtjeva predstavnika republika Slovenije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Makedonije za redefinisanje odnosa i nadležnosti na nivou države SFRJ doživljeno je od strane srpskog rukovodstva kao agresivno i protuustavno narušavanje državnog poredka i stvaranja političke nestabilnosti u državi.

Srpsko rukovodstvo je procijenilo da bi u bilo kojoj promjeni odnosa Vojska, kao njihov najjači adut, izgubila dotadašnju neprikosnovenu moć, čime bi se umanjile šanse za njihovu dominaciju.

Da bi preduprijedili eventualnu promjenu odnosa snaga u Državi, rukovodstvo Vojske SFRJ, uz prećutnu saglasnost političkih subjekata iz srpskog nacionalnog korpusa, je početkom 1990. godine pristupilo razoružanju republičkih teritorijlanih odbrana i to naoružanje stavlja pod kontrolu JNA. Oduzimanje ovog naoružanja i stavljanje u posjed Vojske realizovano je Naređenjem načelnika Generalštaba OS SFRJ general-pukovnika Blagoja Adžića, koji po formaciji nije imao zakonsku nadležnost u pogledu komandovanja, što implicite ukazuje na činjenicu da je postupak razoružanja republičkih teritorijalnih odbrana bio nelegalan i nelegitiman. Važno je naglasiti da je naoružanje TO bivših Republika, a time i BiH bilo njihovo vlasništvo, a nikako vlasništvo SFRJ ili JNA, zato što je isto bilo finansirano sredstvima građana tih Republika kroz predviđene samodoprinose.

Daljnja "trasformacija" teritorijalne odbrane je tekla na način da se svo naoružanje TO dislociralo sa tadašnjih lokacija na lokalitete pod kontrolom JNA, odnosno na prostore na kojima je srpsko stanovništvo bilo u apsolutnoj većini. Dakle, temeljne pripreme za ostvarenje velikosrpskih ciljeva vršene su od početka 1990. godine, a čin agresije na Bosnu i Hercegovinu je izveden početkom 1992. godine.

Prije toga jedinice JNA su 1991. godine upotrijebile silu u Sloveniji radi stavljanja pod kontrolu ove bivše jugoslovenske Republike. Pošto su naišle na jači otpor slovenskih snaga, a primarno zbog činjenice

što Slovenija nije bila krajnji cilj Srbije, jer Slovenija nije bila u "memorandumskom" planu, zato što se njena teritorija nalazi izvan linije Karlobag – Karlovac – Virovitica, kojom se zaokruživao geografski prostor zamišljene "Velike Srbije", srpsko rukovodstvo je težište svojih agresivnih oružanih dejstava prebacilo na Hrvatsku. Agresijom na Republiku Hrvatsku, Srbija je pokazala otvorene namjere, upotrebom raspoložive sile da planirani prostor uokviri u geografsku cjelinu davno definisanu nazivom Velika Srbija. Nakon teških i dugotrajnih borbi u Hrvatskoj, rukovodstvo Srbije, uvjerivši se da neće moći vojnički lahko ostvariti zacrtani plan, a prije svega zbog strateških planova međunarodnih političkih subjekata, pribjegava lukavoj taktici pregovora sa rukovodstvom Republike Hrvatske sa varijantom da obustave sukobe i da zadovolje interese kroz međusobnu podjelu Bosne i Hercegovine, isključujući bošnjačko rukovodstvo iz bilo koje kombinacije razgovora.

Razgovori u Karađorđevu između Slobodana Miloševića i Franje Tuđmana 26. marta 1991. godine, gdje je pod velom tajne dogovorena "normalizacija hrvatsko-srpskih odnosa", odnosno, podjela Bosne i Hercegovine između Srbije i Hrvatske je bio jasan znak kakva sudbina očekuje Bošnjake. Taj dogovor je objelodanio namjere lidera velikosrpske i velikohrvatske politike kada je u pitanju sudbina Bosne i Hercegovine, a naročito njenog najbrojnijeg naroda Bošnjaka. Dogovor dvojice lidera Srbije i Hrvatske i, ujedno, najodgovornijih subjekata za okupaciju određenih teritorija međunarodno priznate države Bosne i Hercegovine, operativno je potvrđen u Gracu (Austrija) na sastanku političkih predstavnika srpskog i hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini Radovana Karadžića i Mate Bobana.

2. Opšte prilike u Bosni i Hercegovini i Vlasenici prije agresije

Nestabilno političko stanje u bivšoj Jugoslaviji još od osamdesetih godina proteklog stoljeća, reflektovalo se na ukupno stanje prilika i u

Bosni i Hercegovini. Ključni momenat koji je direktno nagovijestio destabilizaciju sigurnosnog ambijenta je, bez ikakve sumnje, razoružanje Teritorijalne odbrane BiH i stavljanje tog naoružanja pod kontrolu službi JNA, na čijem čelu su bila lica srpske nacionalnosti. Nakon toga političko rukovodstvo srpskog naroda u BiH aktivira proces osnivanja srpskih paradržavnih autonomnih oblasti (SAO) u Bosni i Hercegovini: (SAO Bosanska krajina, SAO Hercegovina, SAO Romanija, SAO Birač i SAO Semberija). Naime, na savjetovanju na Palama, održanom 7. septembra 1991. godine, zvaničnici SDS-a su aktivirali kampanju "regionalizacije", odnosno formiranja srpskih autonomnih oblasti.[51] Cilj osnivanja ovih oblasti je, prvenstveno i dobro isplanirano, da Srbi u njima budu većinsko stanovništvo, kako bi imali dovoljnu političku podršku prilikom donošenja planiranih odluka.

Potom srpsko rukovodstvo u Bosni i Hercegovini intenzivira pripreme za formiranje nacionalnih institucija koje će biti garant funkcioniranja takve politike. U ovim srpskim autonomnim oblastima aktivirana je uskoro ciljana centralno vođena politika etničko-kulturnog objedinjavanja koju su sprovodili politički i vojni predstavnici bosanskih Srba.

Na drugom zasjedanju Skupštine srpskog naroda u Bosni i Hercegovini, 21. novembra 1991. godine donesena je odluka o verifikaciji proglašenih srpskih autonomnih oblasti u Bosni i Hercegovini. Prema toj odluci, Romanijsko-birčanskoj srpskoj autonomnoj oblasti pripali su: Vlasenica, Han Pijesak, Pale, Sokolac, Olovo i Šekovići, te dijelovi opštine Rogatica i drugih opština sa većinskim srpskim narodom sa sjedištem u Sarajevu. Da se radilo o ciljano jednostrano planiranom objedinjavanja teritorija SAO Romanija-Birač, govori činjenica da u praksi ove teritorije nikada nisu bile u funkciji kao jedna cjelina, već su djelovale kao zasebne regije: SAO Romanija i SAO Birač.[52]

---

[51] *Odluka o imenovanju štaba za regionalizaciju, SDS BiH,* Gradski odbor Sarajeva br. 01-37-1/92, 25. septembar 1991./SAO 4-2269-SAO 4-269.

[52] Patrick J. Treanor, *Lideri Srpske demokratske stranke. Rukovodstvo bosanskih Srba* 1990-1992., str. 291, u: Bosna i Hercegovina – jezgro velikosrpskog projekta, Zbornik radova, (ur. Sonja Biserko), Helsinški odbor za ljudska prava u Srbiji, Beograd, 2006.

Autonomna regija Birač osnovana je 8. januara 1992. godine, u čiji sastav je ušao cjelokupni teritorij opština Vlasenica i Šekovići, te dijelovi opština Kalesija, Živinice, Kladanj, Zvornik, Olovo, Bratunac i Srebrenica. Predsjednik Skupštine opštine Šekovići, Milorad Vukajlović izabran je za predsjednika Autonomne regije Birač, predsjednik Skupštine opštine Vlasenica, Milenko Stanić za mandatara vlade, a pravnik iz Boksita Milići, Tomislav Bobar za sekretara vlade.[53]

Bitno je naglasiti da je nacionalna struktura ove regije bila: (Srba 53,9%, Muslimana 43,8%, Hrvata 0,1% i ostalih 2,2%)[54], što upućuje na jasan zaključak da je cilj organizovanja Srpskih autonomnih regija bio stvoriti većinu srpskog stanovništva u njima, te se domoći svih važnijih bazno-sirovinskih kapaciteta u Bosni i Hercegovini, koji su bili raspoređeni „uglavnom na područjima sa većinskim ili pretežno muslimanskim stanovništvom.“[55]

Prije formiranja Republike srpskog naroda (9. januar 1992. godine) rukovodstvo srpskog naroda u Bosni i Hercegovini je donijelo i usvojilo nekoliko važnih odluka, kao platformu za formiranje zasebnog entiteta. Tu, prije svega, treba istaći stvaranje zajednice opština sa većinskim srpskim stanovništvom, autonomnih oblasti, što je bio preduslov za formiranje srpskog entiteta. Članovi Kluba srpskih poslanika Skupštine SRBiH, (tj. Zastupnici iz SDS-a i SPO) su 24. oktobra 1991. godine održali konstituirajuću Skupštinu bosanskih Srba (kojoj su se ostali zastupnici Srbi mogli priključiti potpisivanjem izjave).[56] Ovo je događaj od ključne važnosti zbog toga što je osnivanje Skupštine bosanskih Srba bilo prvi i za budućnost presudni javni korak na putu podrivanja zajedničke višenacionalne strukture vlasti, izveden na inicijativu SDS-a. Ta paralelna skupština postala je “najviši predstavnički i zakonodavni organ srpskog naroda u Bosni i Hercegovini”.

[53] Zoran Popović, *Autonomna regija Birač, ekonomski i politički interes*, „JAVNOST“, 18. januar 1992, str.2.

[54] ICTY, *Regionalizacija – demografsko-ekonomski i drugi bitni aspekti*, Sarajevo, januara 1992. godine, str. 52.

[55] Isto, str. 17.

[56] *Odluka o osnivanju Supštine srpskog naroda u Bosni i Hercegovini* br. 02-18-91.

Političko rukovodstvo srpskog naroda u Bosni i Hercegovini, na čelu sa Radovanom Karadžićem, detaljno je razradilo plan okupacije svih teritorija u BiH na koje su Srbi polagali pravo. Tako su na sastanku, održanom u Sarajevu 19. decembra 1991. godine, na čelu sa Radovanom Karadžićem, na kojem su sudjelovali predstavnici Skupštine bosanskih Srba, prisutnima podijeljene pismene instrukcije „strogo povjerljive", koje se odnose na uspostavljanje opštinskih vladinih tijela bosanskih Srba na području raznih opština u Bosni i Hercegovini. Instrukcije koje nose naslov „Upute za organizaciju i aktivnosti organa srpskog naroda u Bosni i Hercegovini za vrijeme vanrednog stanja", su upućene opštinama gdje bosanski Srbi obuhvataju većinu stanovništva (Varijanta A) ili manjinu stanovništva (Varijanta B). Karadžić je učesnicima sastanka objasnio sadržaj tih uputa. Upute preciziraju potrebne mjere i radnje koje se preduzimaju u okviru pojedinih opština u cilju uspostavljanja kontrole od strane bosanskih Srba.[57] Dakle, Vlasenica, kao i sve ostale opštine srednjeg Podrinja (Zvornik, Bratunac i Srebrenica) su potpadale pod varijantu B jer su u njima većinski živjeli Bošnjaci i za njih je bilo predviđeno realizacija deset ciljeva u prvoj fazi i sedam u drugoj.

Ti ciljevi su, između ostalog, podrazumjevali: formiranje kriznih štabova srpskog naroda u predmetnim opštinama, formiranje srpskih skupština, mobilizacija svih srpskih policijskih snaga, kao i rezervnih snaga JNA i jedinica Teritorijalne odbrane. Osim toga, ovi ciljevi su obuhvatali i formiranje tajnih patrola, uspostavu sistema izvještavanja čija namjena je da prate sve navodne prijetnje srpskom narodu.

Krizni štabovi su zaduženi i odgovorni za organizovanje odbrane i praćenje političkih, vojnih i bezbjedonosnih pitanja. Drugi stepen Uputstva obuhvatao je razdvajanje i institucijalnu podjelu svih organa vlasti u opštinama. Nakon donošenja odluka kojim se trebao provesti drugi stepen Uputstva, vođstvo SDS-a je sukcesivno aktiviralo podjelu opština na srpske i muslimanke, a to je, zapravo, bila samo jedna od

[57] ICTY, Predmet Slobodan Milošević, br. IT-02-54, Izjava Miroslava Deronjića, paragraf 45, str. 9.

taktičkih varki i kupovina vremena kako bi se naredni koraci na planu okupacije srednjeg Podrinja odvijali po davno utvrđenom scenariju.[58]

Dakle, pomenute "Upute za organizaciju i aktivnosti organa srpskog naroda u Bosni i Hercegovini za vrijeme vanrednog stanja", su upućene opštinama gdje bosanski Srbi čine većinu stanovništva (Varijanta A) ili manjinu stanovništva (Varijanta B) od 19. decembra 1991. godine su jasan dokaz da je okupacija planiranih prostora u BiH, prisilni progon nesrpskog stanovništva i zločini koji su izvršeni, utvrđeni prije bilo kojeg događaja, pa i ubistva srpskog svata u Sarajevu (01.03.1992), kojeg srpski predstavnici uporno pokušavaju nametnuti kao uzrok rata u Bosni i Hercegovini.

Da se rukovodstvo SDS-a Bosne i Hercegovine žurilo da proglasi Republiku srpskog naroda u Bosni i Hercegovini, svjedoči i istup Radovana Karadžića koji je rekao: "Požurili smo da 9. januara 1992. godine proglasimo Republiku zato što je najavljena mogućnost da Evropska zajednica već 10. januara objavi nezavisnost Bosne i Hercegovine. Da se ta manipulacija ne bi ostvarila, morali smo odmah da reagujemo. Jer, svaka naša politička akcija posle tog priznanja imala bi mnogo manji praktični efekat i Srbi u Bosni našli bi se u veoma teškoj situaciji. Mi smo sa naše strane otvorili proces demokratske transformacije u trojnu zajednicu, u republiku tri naroda, odnosno tri republike. Svaka od ovih zajednica za sebe uspostavlja suverenitet i taj suverenitet se ne prostire na drugu nacionalnu zajednicu".[59]

U ovom kontekstu važno je istaći činjenicu da su Srbi polagali pravo na najveći dio Bosne i Herecgovine, i da bi Karadžić koji spominje tri republike u Bosni i Hercegovini, "dao" Bošnjacima i Hrvatima izbor na minimalni geografski prostor u vidu autonomne jedinice ili bi u konačnici, što je izvjesnije, sa liderima Hrvatske našao zajednički teritorijalni interes na račun Bošnjaka.

[58] ICTY, Predmet Miroslav Deronjić, br. IT-02-61, Izjava svjedoka, 19. novembar 2003, str. 15, objavljeno u: Velid Šabić, *Genocid u srednjem Podrinju 1992-1995*, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, str. 39-40.

[59] Politika, 12. januar 1992.

Donošenjem „Deklaracije o proglašenju Republike srpskog naroda Bosne i Hercegovine“ (9. januar 1992.) i „Odluke o proglašenju Ustava srpske Republike Bosne i Hercegovine (28. februar 1992.), konstituisana je srpska kolaboracionistička država u Bosni i Hercegovini, kao federalna jedinica „u sastavu savezne države Jugoslavije“. [60]

Kada je u pitanju Vlasenica i sudbina nesrbskog stanovništva, neizostavno se nameće potreba za elaboriranjem prvih višestranačkih izbora i njihovim uticajem na daljnji razvoj događaja. U Vlasenici su bile samo dvije etničke grupe: Srbi i Bošnjaci. Skupština se sastojala od 60 članova: SDA -26, SDS-27 i 7 predstavnika iz ostalih stranaka opozicije. Prevagu u srpsku korist odnijela je Stranka Reformskih snaga Ante Markovića u koaliciji sa Savezom komunista, pod nazivom Socijaldemokratska partija (SDP) i tzv. SKJ – Pokret za Jugoslaviju. Srbi su u najvećem broju, glasali za SDS, a Bošnjaci su svoje glasove razdijelili između SDA i stranaka koalicije. Ista koalicija je tri odbornička mjesta “prepustila” predstavnicima iz reda bošnjačkog naroda, a četiri Srbima. Koliko je politika predstavnika srpskog naroda bila usaglašena i prije izbora potvrđuje činjenica da su na prvom zasijedanju nove skupštine opštine četvorica Srba iz reda koalicije, inače deklarisani “reformisti-komunisti”, prešli na stranu SDS-a i prema unaprijed dogovorenom planu omogućili preglasavanje svih političkih odluka, a posebno onih koje se tiču vitalnih nacionalnih interesa.

Pored oduzimanja naoružanja TO Vlasenica i stvaljanja istog pod kontrolu JNA, “usaglašeni” rezultati prvih višestranačkih izbora iz 1990. godine između predstavnika srpskog naroda mogli su biti jasan signal kakvi su stvarni planovi rukovodstva srpskog naroda Vlasenice.

Osnivanjem srpskih autonomnih oblasti, istovremeno su vršene ideološke pripreme srpskog naroda za “oslobađanje”, odnosno, okupaciju planiranih prostora i eliminaciju nesrba, odnosno, Bošnjaka iz novoformiranih pomenutih oblasti.

[60] Smail Čekić, *Agresija na Republiku Bosnu i Hercegovinu* - planiranje, priprema, izvođenje, knjiga 1 i knjiga 2, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, knjiga I, Sarajevo, 2004, str 553-554.

Od početka 1991. godine, za vrijeme planiranih vježbi rezervnog sastava JNA na području Han Pijeska, bilo je slučajeva da su neki pripadnici iz reda srpskog naroda svojim imidžom (nosili duge brade i bedževe sa kokardama) podsjećali na četnike, te da su, naročito kada su u pripitom stanju, bahato provocirali pripadnike nesrpske nacinalnosti. Uglavnom se radilo o Bošnjacima, jer su Srbi i Bošnjaci činili nacionalnu strukturu naroda na prostoru opštine Vlasenica, sa pokojim izuzetkom gdje su pripadnici drugih nacionalnih skupina bili uposleni u državnim, odnosno, opštinskim institucijama. Iste godine aktivirani su nacionalistički sadržaji na masovnim okupljanjima srpskog naroda prilikom tradicionalnih proslava u Han Pijesku, Vlasenici, Šekovićima i Milićima. Na jednom od takvih okupljanja, na proslavi u mjesnoj crkvi u Han Pijesku, prema riječima Ibre Osmanovića, oko 9. avgusta 1991. godine jedna grupa rezervista JNA iz Vlasenice, koja je bila smještena u kasarnu Vojne pošte 1524 u Han Pijesku, došla je u šator i zatražila da im grupa svira srpske nacionalističke pjesme koje su se odnosile na četničke junake iz Drugog svjetskog rata, kao što su Draža Mihajlović, Nikola Kalabić i pop Nikola Đujić. Neki od vojnika su nosili značke sa srpskom nacionalnom zastavom i četničke značke iz Drugog sv. rata. Na četničkoj znački je bila lobanja s ukrštenim kostima i dvoglavi orao.[61] Iste pjesme su, prema Osmanovićevim riječima, puštane u periodu od avgusta 1991. do aprila 1992. godine u kafiću "Mažestik" u Milićima i kafiću "Marlboro" u Šekovićima. Usljed takvog ambijenta, dojučerašnji prijatelji i poznanici Srbi i Bošnjaci počeli su se razdvajati i posjećivati različite kafiće. U Vlasenici, kako ističe Ibro Osmanović, Srbi su išli u svoje kafiće, kao što su "As", "Duga" i "Eskalibur", dok su Bošnjaci išli u "Jasmin" i "Lipu", a oni Srbi i Bošnjaci koji su, još uvijek, htijeli živjeti zajedno išli su u kafić "Kikio" i kafe bar hotela "Panorama".

Formiranjem dobrovoljačke brigade u Milićima u ljeto 1991. godine, dolazi do drastičnog pogoršanja međunacionalnih odnosa na području

[61] ICTY, 00685740-00685756, IT-00-39: Krajišnik, Dokazni materijal: P265.1, Izjava svjedoka: Ibro Osmanović, 5.7. i 10. oktobra 1994, str. 2.

tadašnje opštine Vlasenica. Prema riječima Izeta Redžića, lokalno srpsko stanovništvo od tog dana, pa do otpočinjanja agresije na Bosnu i Hercegovinu, ohrabreno vojnom podrškom pripadnika srpskih jedinica, otvoreno i agresivno izražava prijetnje i najave da taj kraj pripada samo Srbima.[62]

U drugoj polovini 1991. i početkom 1992. godine, Srbi na području opštine Vlasenica otvoreno provociraju i prijete svojim dojučerašnjim komšijama Bošnjacima u školama, na radnim mjestima u naseljima, potencirajući priču da ovo područje pripada srpskom narodu i da će isto biti dio Srbije. Da bi što snažnije izvršili psihološki pritisak na Bošnjake i ojačali svoje prijetnje, masovno su lijepili slike džambo formata Slobodana Miloševića na javnim mjestima, posebno u naseljima gdje dominantno žive Bošnjaci. Ni to im nije bilo dovoljno efikasno, pa su takve fotografije lijepili na vjetrobranska stakla autobusa kojim su prevoženi učenici i radnici Bošnjaci. Vozači i kondukteri srpske nacionalnosti veličali su pomenutog srpskog lidera, oponašali čak i njegov način govora kako bi dodatno provocirali, zastrašivali ili izazvali njima odgovarajuće, odnosno, željene reakcije komšija Bošnjaka. Srpske nacionalističke pjesme, puštane su preko razglasa, a sve u cilju provociranja Bošnjka i sijanja straha među njima.

Na ljetnom vašaru 2. avgusta 1991. godine (Ilindan) u Vlasenici su na uličnim stolovima bile izložene značajne količine kapa šajkača, kokardi i drugih srpskih nacionalističkih simbola koje su srpski mladići iz opština: Vlasenica, Šekovići i Han Pijesak masovno kupovali, uz komentare da će im se očevi obradovati kad vide da su njihovi sinovi spremni nositi takva obilježja. I to su, između ostalog, bili vidljivi signali da je u toku aktivna priprema vlaseničkih Srba i Srba okolnih opština za napad na komšije, odnosno, okupaciju ovog kraja i eliminaciju bošnjačkog stanovništva.

Ovakav nacionalistički dekor koji je transparentno nuđen Srbima, a istovremeno, imao za cilj ulivanje straha Bošnjacima tih prostora, bio je "osiguran" vojnom zaštitom na način da su u tom periodu planski

[62] ICTY, Predmet br. IT-95-5/18-T, Sudski postupak protiv Radovana Karadžića, Izjava svjedoka Izeta Redžića, str. 17678.

"prekomandovani" pripadnici JNA i dopremljene velike količine naoružanja i opreme iz Hrvatske, koje su na tom prostoru locirane i čuvane za planiranu okupciju tog dijela srednjeg Podrinja. Naime, u drugoj polovini 1991. godine, nakon povlačenja jedinica JNA iz Hrvatske, oklopno-mehanizovana brigada iz Jastrebarskog kod Zagreba, dislocirana je na prostor Bosne i Hercegovine, odnosno, u Šekoviće, gdje je smještena i komanda brigade. Jedan od bataljona ove brigade lociran je u Lukić Polje, mjesto koje se nalazi između tadašnje vlaseničke opštine i opštine Srebranica.[63] Važno je istaći da je ova jedinica planski i svjesno locirana u Šekovićima jer je poznato da su prostor ove opštine, u najvećem broju, naseljavali pripadnici srpske nacionalnosti, te da se ovaj prostor graniči sa teritorijom Vlasenice i Zvornika i što ta komunikacija nije frekventna u odnosu na druge putne pravce. Da je područje opštine Šekovići naseljeno, uglavnom srpskim stanovništvom, svjedoče i rezultati popisa iz 1991. godine, po kojima je na području ove opštine živjelo 9.629 stanovnika. Od toga su bili Srbi u broju od 9.030, Bošnjaci 326, Hrvati 10, Jugosloveni 129 i ostali 134.[64]

Paralelno sa donošenjem pomenutih dokumenata kojim su Srbi Bosne i Hercegovine stvarali uslove i klimu za pokretanje osvajačkih napada na nesrpsko stanovništvo, srpsko političko i vojno rukovodstvo je užurbano vršilo dodatne operativne vojne aktivnosti na planu stavljanja pod kontrolu naoružanja i vojne tehnike koja se nalazila na vojnim lokacijama u Bosni i Hercegovini. Tako su, ilustracije radi, polovinom marta 1992. godine izmjestili MTS, naoružanje, municiju iz hangara na vojnom aerodromu Dubrave kod Tuzle i isto locirali u već ranije pripremljena skladišta u Tišči. Dakle, planirano su to dislocirali u Tišču pošto ovaj prostor, kao i prostor susjednih Šekovića, te pravci do Vlasenice i u značajnom dijelu prema Kladnju naseljavaju isključivo Srbi. Tu su imali sigurnu kontrolu nad naoružanjem, municijom i vojnom

[63] Velid Šabić, *Genocid u srednjem Podrinju 1992-1995,* Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2008, str. 69.

[64] *Nacionalni sastav stanovništva - rezultati za Republiku po opštinama i naseljenim mjestima 1991*", statistički bilten br. 234, Izdanje Državnog zavoda za statistiku Republike Bosne i Hercegovine.

opremom i mogli su je upotrijebiti u planiranom trenutku. Dio pomenutih sredstava su locirali u objekat opštinskog štaba TO Mali Zvornik (Srbija). Ta lokacija im je bila sigurna destinacija i na dohvat ruke za dejstva koja su već odavno bili planirali da izvode na području opštine Zvornik, Šekovići i Vlasenica. Pored navedenih sredstava, u Tišču su preselili članove porodica aktivnih vojnih lica (AVL) i građanskih lica (GL), a dio starješina oklopne brigade su smjestili u hotel u Šekovićima. Ova operacija dislokacije navedenih sredstava i osoblja realizovana je u periodu od 19.03. – 30.03.1992. godine.[65]

Iako su srpske snage duži vremenski period vršile pripreme za napad na Bošnjake Vlasenice, pravi signal Bošnjacima da će biti napadnuti i protjerani sa njihovih životnih prostora bio je 3. aprila 1992. godine. Naime, tog dana, uoči Ramazanskog bajrama Bošnjaci Vlasenice su se pripremali za obilježavanje svog najvećeg praznika, kako su to činili i ranijih godina, dijeleći radost i sa komšijama Srbima. U vrijeme kada su okretali ražanj ispred džamije naveče 3. aprila, u harem džamije je upala ranije pripremljena grupa mladića srpske nacionalnosti iz Šekovića i Milića, prijeteći i pokušavajući fizički napasti domaćine koji su pripremali hranu za sutrašnji praznik. Pravovremenom intervencijom policije izbjegnut je incident, ali su isto veče mnogi Bošnjaci počeli bježati, odnosno napuštati Vlasenicu zbog straha za sebe i svoje porodice. Bježali su, uglavnom, u Kladanj, Sarajevo i Tuzlu.

Za to vrijeme Srbi organizuju sastanke i dogovaraju konkretne planove za predstojeće napade na Bošnjake Vlasenice. Glavna sastajanja su bila kod Zvonka Bajagića u kafani Lovac, koja se nalazi na ulazu u Vlasenicu pri dolasku iz Han Pijeska, odnosno preko puta Vlaseničke "Hajrija" džamije. Bajagić je, inače, bio vatreni pristalica Miloševićevog "projekta" oživljavanja kosovskog mita i homogeniziranja Srba u jedinstvenu Veliku Srbiju. Koliko je bio opsjednut tim projektom, govori i primjer njegovog odlaska na velikosrpki miting na Gazimestan 1989., kada je na bijelom konju defilovao tom "velikosrpskom smotrom".

[65] AIIZ, inv. br. 2-4340. Komanda 4. okbr, str. pov. br. 159-77, od 17.03.1992.

Dok su Muslimani bježali iz straha, pripadnici srpske nacionalnosti (žene, djeca i starci), po već pripremljenom i viđenom scenariju u mjestima koja su srpske snage već bile okupirale, odlaze iz Vlasenice na Pale, u Bijeljinu i druga mjesta u Srbiji, a vojno sposobni Srbi zadužuju uniforme i zaposijedaju sve značajne objekte i pozicije, čekajući komandu za napad na dojučerašnje komšije Bošnjake i njihovu imovinu.

Prije napada na Vlasenicu, srpske snage su okupirale pogranične gradove uz Drinu kako bi imale nesmetan prolaz i čvrst oslonac za osvajanje predjela koji se nalaze dublje u teritoriji Bosne i Hercegovine. Tako su "oslobodile", odnosno okupirale gradove: Bijeljinu 1. aprila, Zvornik 8. aprila, Bratunac 17. aprila, Srebrenicu 18 aprila, a nakon toga Vlasenicu 21. aprila 1992. godine. Iako se Vlasenica nalazi 50-ak km. udaljena zapadno od rijeke Drine, ista je okupirana u talasu sa pomenutim gradovima koji gravitiraju uz rijeku Drinu, a to je, ujedno i potvrda, historijskih aspiracija Srbije da ovaj širi pojas Bosne i Hercegovine pripoje Srbiji.

Srpska demokratska stranka (SDS), zajedno sa jedinicama JNA i drugim formacijama, preduzimaju razne mjere i aktivnosti kako bi srpski narod "pripremili" za istrebljenje nesrba, a posebno Bošnjaka i na području opštine Vlasenica. U tom kontekstu permanentno su održavani tajni sastanci po direktivi rukovodstva SDS-a, kako u gradu, tako i na lokalnim podružnicama cijele opštine. Dovođeni su lideri nacionalističkih grupacija sa zadatkom da dodatno radikaliziraju srpsko stanovništvo. Primjera radi, u selo Raševo, u kojem su živjeli Bošnjaci i Srbi, došao je Vojislav Šešelj sa svojom pratnjom u cilju davanja podrške i pružanja pomoći lokalnim Srbima kako bi prisilno protjerali komšije Bošnjake iz tog sela.[66] Ovaj ultranacionalista je imao veliki broj pristalica u Srbiji i među Srbima u Bosni i Hercegovini, a i direktnu komunikaciju sa "svojim ljudima" u Vlasenici, među kojima je glavnu ulogu imao Zvonko Bajagić, zv. Bajaga.

Formiranjem „kriznih štabova" srpskog naroda otpočele su konkretne aktivnosti pripreme za okupaciju, odnosno, protjerivanje nesrpskog

[66] Šemsudin - Šemso Salihović, nav. dj., str. 83.

stanovništva iz njihovih domova. Kao najveći organi u funkciji srpske okupacione vlasti krizni štabovi su donosili ključne odluke vezane za stvaranje etnički čistih prostora na kojima će ostati samo Srbi. Tako je Krizni štab Vlasenice, čiji članovi su bili visokopozicionirani pripadnici SDS-a, preuzeo kontrolu u opštini Vlasenica tokom osvajanja iste 21. aprila 1992. godine od strane jedinica Novosadskog korpusa - JNA, specijalnih jedinica MUP-a Srbije i srpskih oružanih formacija (Arkanovi Tigrovi i dr)[67], te formiranih lokalnih jedinica kojim je rukovodio Kizni štab SDS-a Vlasenice.[68]

Jedan od ključnih svjedoka događaja prije, tokom i poslije okupacije Vlasenice je Izet Redžić, prijeratni predsjednik Izvršnog odbora Skupštine opštine Vlasenica. On je bio svjedok priprema predstavnika srpskog naroda za okupaciju Vlasenice zbog činjenice da je u svojstvu predstavnika oficijelne vlasti opštine Vlasenica dolazio do informacija sa terena i da je direktno sa predstavnikom srpske strane, Milenkom Stanićem, tadašnjim predsjednikom opštine Vlasenica odlazio na teren radi "otkrivanja" pojedinaca i grupa koji su ugrožavali sigurnost stanovništva. Redžić je, također, u svojstvu glavnog političkog predstavnika bošnjačkog naroda inicirao i učestvovao u pregovorima sa vojnim i civilnim predstavnicima srpskog naroda radi uspostave mira i stabilnosti među Bošnjacima i Srbima koji su živjeli na tom prostoru. Srpski plan okupacije Vlasenice, zločine nad Bošnjacima i njihovo prisilno protjerivanje nisu mogli spriječiti bošnjački predstavnici Vlasenice, na čelu sa Izetom Redžićem. On je, kasnije svjedočio pred Haškim tribunalom u predmetima Tužitelj protiv Momčila Krajišnika i Radovana Karadžića.

Redžić je, u predmetu ICTY - IT – 00-39-T, protiv Momčila Krajišnika, između ostalog, kazao da je bilo simptomatično što je Vojska JNA 1988./89. izuzela naoružanje TO Vlasenica i dislocirala isto na druge lokacije, koje su bile pod kontrolom isključivo srpske strane, iako tada

[67] S. Čekić, nav. dj. str. 535-536.

[68] AIIZ, inv. br. 9-9963, Komanda 1. Vlaseničke LPBr, pov. broj: 05-691/94 od 19.12.1994-Komandi Drinskog korpusa.

nije bilo nikakvih razloga za takvu operaciju, jer su Bošnjaci i Srbi živjeli u vrlo korektnim i tolerantnim odnosima. Ovo oružje je pripadalo opštini Vlasenica, a ne Jugoslovenskoj narodnoj armiji (JN).[69]

Značajno je istaći činjenicu da su Teritorijalna odbrana (TO) i Civilna zaštita po Ustavu i Zakonu BiH bile pod ingerencijama civilne vlasti, a da je Vojska JNA samovoljno i nezakonito izuzela naoružanje TO Vlasenica i isto dislocirala na planirane lokalitete. Dakle, Vojska JNA je nekoliko godina prije agresije na Bosnu i Hercegovinu oduzela naoružanje koje je pripadalo opštini Vlasenica, a nikako Vojsci, što potvrđuje sumnje da je unaprijed znala za velikosrpske planove u Bosni i Hercegovini, a kasnije se ispostavilo da je rukovodstvo JNA iz reda srpskog naroda i učestvovalo u pripremi agresije SCG na Bosnu i Hercegovinu.

Pošto je u širem rejonu Vlasenice postojala kasarna JNA i to u Han Pijesku, udaljena od Vlasenice oko 18 km., čija Komanda je, vjerovatno, organizovala dislociranje naoružanja TO Vlasenica, Izet Redžić je, bojeći se, eventualne zloupotrebe istog protiv Bošnjaka, zatražio od komandanta kasarne u Han Pijesku, tadašnjeg pukovnika Dragomira Miloševića da se ovo naoružanje ravnomjerno podjeli (zaduži) i Srbima i Bošnjacima, na šta mu je Komandant odgovarao da Bošnjaci ne mogu dobiti ni jednu cijev, jer će se okrenuti i pucati na Srbe.[70] Redžić je, također, predložio pukovniku Miloševiću da se mobilišu snage mješovitog sastava TO Vlasenice (i Srbi i Bošnjaci), a sve u cilju da se održi mir u gradu i cijelom području opštine, odnosno da se zaštiti stanovništvo, što je Milošević rezolutno odbio. Ovo su bili jasni dokazi i signali Bošnjacima šta im se sprema, odnosno da su predstavnici srpskog naroda Vlasenice već duži vremenski period provodili u djelo instrukcije nadređenih subjekata i vršili pripreme i druge potrebne radnje za "čišćenje" Vlasenice od "nesrpskih elemenata".

Pukovnik Milošević je permanentno bio u kontaktu i saradnji sa predstavnicima SDS-a Vlasenice, kao i drugih opština koje su bile u

[69] ICTY, Predmet br. IT-00-39-T, svjedočenje Izeta Redžića u sudskom postupku protiv Momčila Krajišnika 30.08.2004., str. 5013.

[70] Isto, str. br. 5014.

njegovoj zoni odgovornosti i on je, bez ikakve dileme, imao jednu od glavnih uloga u nelegalnom oduzimanju naoružanja TO Vlasenica i stavljanju istog pod kontrolu JNA, kao i sprovođenju velikosrpske politike na tom prostoru. Komandant Milošević je početkom 1992. godine imao u "svojoj" kasarni u Han Pijesku srpske dobrovoljačke formacije kojima su na čelu bili radikalni ekstremisti SDS-a, poput Rajka Kušića iz Rogatice.

Izet Redžić je, prilikom svjedočenja u slučaju Karadžić, rekao da je Karadžić vrlo često, gotovo svake sedmice svraćao u Vlasenicu kod Zvonka Bajagića u njegov lokal[71], gdje su ga viđali i Bošnjaci koji su najviše vremena provodili u kafanama uz alkohol. Također, Redžić je kazao da je tu Karadžić svraćao i usput kad bi išao u Zvornik, Bratunac i Srebrenicu.

U jesen 1990. i u proljeće 1991. godine zabranjena je bila eksploatacija šume u čijoj blizini je bilo nastanjeno srpsko stanovništvo vlaseničkim firmama iz razloga što je tamo bilo dislocirano oružje TO i što su pripadnici paravojnih srpskih snaga izvodili obuku na tim lokacijama koje su bile skrivene od prolaznika. Da su mladići iz reda srpskog naroda išli na vojnu obuku tokom 1991 godine, govori i podatak da su bili često primjećeni u vojnim uniformama, od strane komšija Bošnjaka koji su živjeli u susjednim selima, a oni se nisu ni krili i hvalili su se da se spremaju za odbranu srpskih interesa. Na upit nekih starijih Bošnjaka svojim komšijama Srbima, gdje im idu sinovi, oni bi odgovarali da idu na neke vojne vježbe.

U periodu rata u Hrvatskoj, polovinom ljeta 1991. godine na području opštine Vlasenica, tačnije u Milićima neposredno pored fudbalskog stadiona bila je formirana paravojna jedinica formacije brigade koja je brojala između 1.200 i 1.500 vojnika.[72] Ovu jedinicu su posjetili general Petar Gračanin, ministar unutrašnjih poslova SFRJ, general Milutin Kukanjac, general Đurđevac, pukovnik Dragomir Milošević, Radovan

[71] ICTY, Trankript svjedočenja Izeta Redžića u Predmetu Radovan Karadžić, br. IT-95-5/18-7, 23.08.2011., str. 17727.

[72] ICTY, Predmet br. IT-00-39-T, svjedočenje Izeta Redžića u sudskom postupku protiv Momčila Krajišnika 30.08.2004., str. 5005.

Karadžić, Biljana Plavšić, Nikola Koljević i Mirko Ostojić. Generali Đurđević i Kukanjac su redovno posjećivali ovu brigadu, a oni su imali ključnu riječ u vezi formiranja iste.[73]

Osim što je bila locirana srpska brigada paravojnih snaga u Milićima, postojale su i mnoge manje jedinice koje su prije formiranja ove brigade bile smještene po seoskim mjestima, skrivene od očiju javnosti. Svi regrutovani srpski mladići su dužili lično naoružanje, što ukazuje na činjenicu da je srpski narod tokom 1991. godine bio dovoljno naoružan.[74]

Na poziv Bošnjaka predstavnicima oficijelne vlasti da izađu na teren, da se uvjere da se u srpskim selima kreću naoružani ljudi, što stvara strah kod Bošnjačkog stanovništva, te da preduzmu adekvatne mjere radi suzbijanja takvih pojava, na teren su najčešće izlazili predsjednik opštine Milenko Stanić i predsjednik Izvršnog odbora SO Izet Redžić. Povremeno bi dolazili i pojedinačno ili bi išli jedan u jedno, a drugi u drugo selo, tako da ponekad stanovnici ne bi znali koji je od njih dvojice, ako ih ranije nisu viđali.

U obilascima sela Izet Redžić sa predsjednikom opštine Vlasenica Milenkom Stanićem skoro u svakom srpskom selu zaticao je uniformisane ljude sa kokardama na čelu i sa oružjem koje im je podijelila JNA. Redžić navodi da su mu, kada bi sam dolazio, prilazili neki Srbi u selima u koja je on dolazio, ne znajući da se on zove Izet, obraćajući se sa gospodine Staniću i govorili mu da Srbi dijele ovdje oružje samo članovima SDS-a, a nama ne djele i isključivo su potencirali na načelnika MUP-a Vlasenice. Redžić im je odgovarao: "Gospodo draga, kada se završi sa SDS-om, dobićete i vi naoružanje".[75] Pomenuti Srbi su rekli da Rade Bjelanović, načelnik MUP-a, dijeli oružje članovima SDS-a.

Rade Bjelanović je, prema riječima Redžića, bio u vrhu SDS-a i oni su ga delegirali za načelnika MUP-a. Redžić je "najkorisnije" informacije dobivao sa terena, iz udaljenih mjesta iz kojih Srbi nisu poznavali

[73] Isto, br. 5016.

[74] Isto, str. 5017.

[75] ICTY, Predmet, br. IT-95-5/18-T, trankript svjedočenje Izeta Redžića u Predmetu Radovan Karadžić, 23.08.2011., str. 17702.

lično ni njega, niti Milenka Stanića. Bjelanović je, prema Redžićevim riječima, najvjerovatnije dijelio oružje MUP-a, a nije bio siguran da je dobivao oružje i od JNA.

MUP je imao na raspolaganju oruđe i oružje od: zolja, osa, minobacača, automatskih cijevi, puškomitraljeza, pušaka itd. Radilo se o značajnim količinama naoružanja različitih vrsta i opreme.

Srbima je prezentirana priča da moraju imati oružje jer će ih Turci (Bošnjaci) pobiti, te da Alija hoće džihadsku državu.[76] To je bila psihološka priprema srpskih masa za rat, odnosno, ubijanje dojučerašnjih komšija.

Redžić navodi da su on i Milenko Stanić, prilikom obilaska sela, zaticali i dječake starosne dobi od 12-15 godina uniformisane i naoružane automatskim cijevima. Pitajući ih "Šta će vam braćo to naoružanje"?, njihov odgovor je bio: "Oće nas Muslimani da pobiju i mi moramo biti naoružani do guše".[77]

Zategnutost odnosa između Bošnjaka i Srba je bila sve veća od druge polovine 1991., pa do same okupacije Vlasenice. Ogromna koncentracija oružanih snaga, veliki broj oklopnih vozila, koja su se konstantno kretala iz pravca Milića, Šekovića i Han Pijeska, zabrinjavali su bošnjačko stanovništvo. Srbi su, demonstrirajući silu, bez ikakvog povoda, često tenkovima "jurili" glavnim saobraćajnicama kako bi planirano stvarali psihološki pritisak i strah kod bošnjačkog naroda. Svaki iole normalan čovjek vidjevši toliko naoružanja, artiljerije koja je skoncentrisana samo u tom dijelu Vlasenice, veliki broj naoružanih ljudi, sa zastrašujućim izgledom zbog imidža koji su planirano stvarali (duga i zapuštana brada i kosa), pucnjava danju i noću, demonstracija sile po čaršiji i ostalim mjestima, mogao je shvatiti da to nije ništa drugo osim uvertira, odnosno očekivanje samo trenutka kada će da započnu i one najcrnje radnje koje su se dogodile kasnije Bošnjacima: ubistva, silovanja, prisilni progoni, uništavanje materijalnih dobara i drugog. Značaj-

[76] ICTY, Predmet br. IT-00-39-T, svjedočenje Izeta Redžića u sudskom postupku protiv Momčila Krajišnika 30.08.2004., str. 5022.

[77] Isto, str. 5030.

no je istaći da su predstavnici posmatračke misije, prema riječima Izeta Redžića, svakih sedam dana posjećivali opštinu Vlasenica. Jednog dana, kako navodi Redžić, gospodin iz posmatračke misije je njemu rekao: "Gospodine Redžiću zbog čega Vi trpite i doživljavate toliko poniženja? Maltretiraju se putnici, meltretiraju se učenici, prave se barikade, puca se, oruđe i oružje je toliko na cesti. Zbog čega šutite? Moj odgovor je bio da muslimanski narod, bošnjački, neće nikada ratovati za ideale ni srpske, ni hrvatske ili bilo čije i da smo mi saburli, strpljivi i da nećemo nikome učiniti nažao. Potom se isti gospodin iz posmatračke misije obratio gospodinu Staniću, upitavši ga: "Zbog čega ne odgovarate oružjem? Odgovor gospodina Stanića je glasio: **Istog momenta kad se Bosna proglasi suverenom, mi ćemo krvlju ispisivati granice**".[78]

Srpsko rukovodstvo opštine Vlasenica, kao i srpska rukovodstva susjednih opština, tokom 1991. godine, sinhronizovano su organizovali vojne vježbe za srpsko civilno stanovništvo, koje su planski pripremali za napade na Bošnjake. Za izvođenje obuke su angažovani stručni oficiri iz sastava regularnih vojnih jedinica JNA, kao i instruktori iz sastava dobrovoljačkih formacija. Tako je za pripadnike srpskih oružanih formacija sa područja Han Pijeska, Sokoca, Rogatice, **Vlasenice** i Pala obuka izvođena na Crvenim stijenama, Vukovskoj pećini, Perišinom brdu i Luburić Polju na Romaniji. Organizator i rukovodilac obuke bio je kapetan Rvović, kao i „martićevci".[79]

Jedinice Jugoslovenske narodne armije (JNA) su za pripadnike „Srpske TO Vlasenica" organizovale obuku na oklopnim transporterima i drugoj vojnoj tehnici.[80] Razlog izvođenja vojne obuke na vojnoj tehnici za lokalno srpsko stanovništvo od strane stručnog kadra pripadnika JNA je bio da ih obuče za rukovanje vojnom tehnikom, jer je bilo unapriejd planiranio da im vojska ostavi svo naoružanje i tehniku radi upotrebe istog u napadu na Bošnjake Vlasenice.

[78] Isto, str. 5040-5041.
[79] Isto, str. 830.
[80] Smail Čekić, nav. dj., knjiga II, str. 833-834.

3. Formiranje i priprema srpskih snaga na području opštine Vlasenica za okupaciju životnog prostora Bošnjaka

Rukovodstvo SDS-a opštine Vlasenica, u saradnji sa vojnim rukovodstvom kasarne JNA u Han Pijesku, pod komandom tadašnjeg pukovnika Dragomira Miloševića, je u drugoj polovini 1991. i početkom 1992. godine vršilo temeljite pripreme za okupaciju Vlasenice i istrebljenje Bošnjaka sa prostora ove opštine. Dakle, vojska iz kasarne u Han Pijesku, koja je kontrolisana srpskim oficirskim kadrovima, iako je bila na teritoriji druge opštine, bila je pripremljena i spremna za okupaciju i Vlasenice. Ova kasarna je teritorijalno pokrivala, pored opština Han Pijesak, Sokolac, Rogatica, Olovo, Kladanj i Vlasenicu. Komandant te kasarne pukovnik Dragomir Milošević je, u saradnji sa političkim srpskim liderima pomenutih opština, a po instrukcijama političkih i vojnih subjekata Srbije i bosanskih Srba, vršio organizacione i stručne pripreme srpskog stanovništva za napad i eliminisanje Bošnjaka sa tog prostora kojeg su Srbi davno planirali prisvojiti.

Pripadnici srpskog naroda Teritorijalne odbrane Vlasenica imali su jasne instrukcije i zadaće za planirane akcije okupacije prostora vlaseničke opštine na kojem su živjeli Bošnjaci. Vojno sposobni srpski mladići su 1991. godine angažovani u vojne formacije i uključeni u program vojne obuke. Srpski dobrovoljci koji su dolazili iz Srbije i upućivani u planirane opštine u Bosni i Hercegovini, imali su odobrenje komandanta 216. brigade iz Han Pijeska pukovnika Dragomira Miloševića za nesmetan prolaz kroz sve opštine koje su bile pod njegovom ingerencijom. Pukovnik Milošević je odobrio da se formira 3. bataljon 216, brigade u Milićima, mimo vojničke logike, zato što su Milići udaljeni od Han Pijeska, gdje je bilo sjedište ove brigade, oko dvadest pet kilometara. Njegov načelnik štaba tadašnji potpukovnik Asim Džambasović rekao je da je formiranje ovog bataljona bilo u funkciji formiranja dobrovoljačkih jedinica SDS, koje će kasnije biti involvirane u jedinice srpske vojske.

Kasnije se ispostavilo da je 3. bataljon 216. brigade ciljano instaliran u Milićima, jer je to bilo mjesto naseljeno isključivo srpskim stanovništvom.[81]

To su bili otvoreni signali da Srbi u ovom dijelu Podrinja već aktivno vrše pripreme za vojne operacije protiv Bošnjaka, koje će uslijediti u aprilu 1992. godine. Formiranje ove jedinice, bez saglasnosti predstavnika bošnjačkog naroda, bio je jasan znak da se srpska strana sprema za narušavanje ustavnog poretka, odnosno za sprovođenje velikosrpskih planova.

Dakle, pored regularne vojske u Han Pijesku, formirana je Jedinica u Milićima od dobrovoljačkih snaga, čiji cilj je bio prisilno protjerivanje Bošnjaka iz susjednih sela i zaposjedanje njihove imovine. Činjenica da je tadašnji komandant 216. brigade Dragomir Milošević, kasnije sa

[81] ICTY br. 012918284-02918314, Izjava Asima Džambasovića, paragraf 46-47. "Treći bataljon 216. brigade dobijao je popunu iz Vlasenice. Međutim, ovog puta, umjesto da se oformi u Han Pijesku po planu, formiran je u Milićima. Obično bi dobijao popunu iz jedinica TO i od rezervnih vojnika. Sjećam se da nas je pukovnik Milošević jednog dana informisao da će, umjesto toga, formiranje 3. bataljona biti u Milićima. Tamo nije bilo straže, koja bi čuvala opremu. Ta lokacija nikad nije bila zborno mjesto. Usto, samo Srbi su se javili na ovu mobilizaciju, a srpska sela okruživala su područje Milića. Usto, Rajko Dukić se nalazio u Milićima, bio je direktor rudnika "Boksit". Lokalni SDS se odazvao na mobilizaciju u Milićima. Pripadnici SDS-a uključeni su u jedinicu brigade umjesto propisno mobiliziranih vojnika. Zaključio sam da se radi o formiranju jedinica SDS-a. To se radilo nakon septembra 1991. Ta aktivnost se vršila od septembra 1991. do početka 1992. Ovaj period bio je veoma značajan za naoružavanje Srba u istočnoj Bosni.

Ovaj isti bataljon 216. brigade kasnije je postao jezgro za formiranje jedinice SDS-a na nivou brigade u Milićima. Sve te jedinice formirane su u gradovima gdje su Srbi imali većinu. Naprimjer, bataljon kome su ranije gravitirala muslimanska područja sada je imao zborno mjesto na Sokocu. To je bio 2. bataljon. Gučevo i Rogatica bili su u zoni odgovornosti 1. bataljona. Svi bataljoni: 1. formiran u selu Gučevo blizu Rogatice, 2. u području Sokoca i 3. bataljon oformljen u području Milića, bili su osnova za formiranje budućih brigada SDS-a. Ova promjena izazvala je veliku zabrinutost među oficirima nesrbima. Iznenada ste imali te naoružane dobrovoljačke jedinice, koje su kasnije bile sastav brigade. Svi su bili srpski dobrovoljci i svi su se dobrovoljno javili da se bore u Hrvatskoj i kod Vukovara tokom 1991-1992. Sjećam se da je bilo oko 100-150 dobrovoljaca. Sjećam se da su ovi dobrovoljci odaslani s pompom i ceremonijom, uz srpsku vjersku i političku ceremoniju".

pozicije komandanta Sarajevsko-romanijskog korpusa (SRK) optužen i osuđen pravosnažnom presudom na dvadeset devet (29) godina zatvora pred Haškim tribunalom zbog granatiranja civila u Sarajevu, jasno potvrđuje naše navode da je on i uoči agresije na BiH imao direktno učešće u pripremi, a kasnije i izvršenju zločina nad nesrpskim stanovništvom Vlasenice.

Dokaz da su formirane dobrovoljačke srpske jedinice u Milićima potvrđuju podaci iz presretnutog razgovora između Zvonka Bajagića iz Vlasenice i Radovana Karadžića od 11. decembra 1991. godine. Tom prilikom Bajagić je podsjetio Karadžića na aktivnosti stranke SDS-a i za skupove koji se sprovode u vezi plebiscita srpskog naroda i angažovanja dobrovoljaca, o čemu ga je, kako je rekao, Rajko Dukić već ranije obavjestio. Zvonko je potvrdio da je stranka SDS pomogla da se stvori dobrovoljačka vojska, te da su za dva dana angažovali 600 dobrovoljaca, a nekoliko dana još dvanaest, obučenih u uniforme JNA i kompletno naoružani. To je bila, kako je rekao Zvonko Bajagić, čisto rodoljubiva srpska vojska, patriotska, a ne vojska JNA. Bajagić je obavjestio Karadžića da su oni planirali organizovati mali miting 12.12.1991. godine u Milićima u 15,30 i pozvao ga da dođe da uveliča tu svečanost. Karadžić mu je odgovorio da je bolje da na taj skup dođe Biljana Plavšić, kao član Predsjedništva BiH i kao žena, a ne on kao predsjednik stranke, da ne bi vojsku optužili kao stranačku, što je Bajagić i prihvatio. Bajagić je kazao da miting nije organizirala JNA nego rodoljubiva dobrovoljačka vojska i da je važno da miting bude dobro organizovan kako bi ti vojnici, dobrovoljci, kada dođu u selo prenijeli lijepe utiske, što bi imalo pozitivnog uticaja da svi domaćini koji imaju vojno sposobne sinove daju još po jednog vojnika.

Izet Režić je potvrdio da je polovinom 1991. godine locirana dobrovoljačka jedinica Srba u Milićima koju je formirala SDS i da su pripadnici ove jedinice upućivani na ratište u Hrvatsku. [82]

[82] ICTY, Predmet br. IT-95-5/18-T, Svjedočenje Izeta Redžića u sudskom postupku protiv Radovana Karadžića 23.08.2011. godine, paragraf 13-16.

4. Naoružavanje srpskog stanovništva opštine Vlasenica

"Najviše vojno rukovodstvo SFRJ, u najužoj vezi sa vojnim, političkim i intelektualnim vođstvom Srbije i lično Slobodanom Miloševićem, rukovodilo je i davalo smjernice za naoružavanje Srba u Bosni i Hercegovini. Ekipe visokorangiranih oficira JNA, na čelu sa načelnikom Generalštaba Oružanih snaga SFRJ, ažurirale su ratne planove, napravile ratne rasporede i zaduženja, razradile strategiju, planove mobilizacije srpskog stanovništva, plansku podjelu i stacioniranje oružja, municije, vojne opreme, hrane i dr., te učinile sve da pojačaju borbenu gotovost jedinica".[83]

Najbliži saradnici Slobodana Miloševića, poput Mihalja Kertesa, bili su involvirani u naoružavanje Srba srednjeg Podrinja. Naoružavanje srpskog stanovništva opštine Vlasenica sinhronizovano je vršeno sa naoružavanjem susjednih opština Bratunac i Srebrenica. Tako su, prema izjavi Miroslava Deronjića, tadašnji predsjednik Kriznog štaba opštine Bratunac, on, Goran Zekić, član Skupštine Republike bosanskih Srba Srebrenica i Rajko Dukić, direktor rudnika boksita iz Milića i predsjednik Izvršnog odbora SDS-a BiH, vodili razgovore i učestvovali u realizaciji naoružavanja srpskog naroda sa područja ove tri opštine.

Deronjić, u svojoj izjavi, potvrđuje da su se on i Goran Zekić sastali sa Rajkom Dukićem u Ribljem restoranu u Milićima u aprilu 1991. godine i tom prilikom dogovarali plan naoružavanja Srba iz pomenutih opština. Tada je Rajko Dukić, prema riječima Deronjića, njima saopštio "da je Karadžić lično ubijedio Miloševića da se Srbi naoružaju", te naglasio da se Srbi trebaju naoružati jer je tako određeno na nivou SDS-a, gdje je precizirano koji ljudi će se baviti naoružavanjem i u kojim regijama. Deronjić je u svojoj izjavi potvrdio da je kasnije na susretu sa Karadžićem, od njega čuo iste riječi, kojom prilikom se hvalio da je on lično ubijedio Miloševića da se Srbi naoružaju.

Rajko Dukić je, tokom razgovora u Milićima, saopštio svojim sagovornicima da su oni (Miroslav Deronjić, Goran Zekić i Rajko Dukić)

[83] Smail Čekić, nav. dj. str. 577.

zaduženi za naoružavanje Srba Srebrenice, Bratunca i Vlasenice. Deronjić je izjavio da im je tom prilikom Dukić kazao da mi trebamo da se naoružamo i da je određeno sa nivoa SDS-a koji ljudi će se baviti naoružanjem, u kojim regijama. Tada je Dukić, prema riječima Deronjića, rekao da smo Goran Zekić i ja (Miroslav Deronjić) zaduženi za Srebrenicu i Bratunac i to područje. Također, Dukić je rekao Goranu da je dogovorio jedan sastanak u Beogradu. Dao je Goranu jedan komad papira. Nisam video šta je pisalo na njemu, ali je on rekao: "Ovo ti je broj i ime čovjeka kome ćeš se javiti i dogovoriti kada ćeš ti sa Miroslavom otići kod njega".[84]

Radilo se, zapravo, o Mihalju Kertesu, koji im je, po dolasku u Beograd, potvrdio da je on čovjek koji je zadužen za naoružavanje Srba. Tim kanalom je dopremano oružje iz Bubanj Potoka u Srbiji na različite lokacije u Srbiji duž Drine, odakle je tajnim kanalima prevoženo na predviđene lokacije na bosanskoj teritoriji. Dakle, intenzivno naoružavanje Srba srednjeg Podrinja vršeno je od proljeća do ljeta 1991 godine, dopremanjem istog na unaprijed dogovorene lokacije duž Drine na teritoriji Srbije, odakle je isto prevoženo i skladišteno na predviđenim destinacijama srednjeg Podrinja. Odatle je oružje distribuirano po općinskim cjelinama u predviđena skladišta koja su obezbjeđivala isključivo provjerena, povjerljiva i odana lica stranci SDS-a.

Nekih pet do šest dana nakon sastanka u Milićima, kako navodi Deronjić, on i Goran Zekić su otišli u Beograd i tom prilikom su se sastali sa Mihaljem Kertesom u zgradi Predsjedništva Srbije, gdje je Kertes imao kancelariju. Nakon kraćeg razgovora Kertes im je reako da je on zadužen za naoružavanje i uputio ih je u Bubanj Potok. To je, inače, bila lokacija, kako navodi Deronjić "veliki prostor, ili s orgomnim skladištem ili velikom kasarnom, a tamo ima i hangar, čini mi se, i podzemnih i onih nadzemnih".

[84] ICTY, Predmet br. IT-02-54, Izjava Miroslava Deronjića u sudskom postupku protiv Slobodana Miloševića, str. 2.

Nedugo nakon dogovorene isporuke oružja u Beogradu, stigao je prvi šleper oružja namjenjen za Srebrenicu i Bratunac, koje je uskladišteno u prostoru preduzeća "Tepex", vlasnika Miloša Jovanovića u Bajinoj Bašti, a kasnije je putem "povjerljvih ljudi" prebačeno u Kravicu i Bratunac odakle je dijeljeno ranije određenim, također, povjerljivim Srbima. Deronjić u istom izvještaju navodi da je najmanje jednom, moguće i dva puta oružje na sličan način dopremano iz Bubanj Potoka za Bratunac. Deronjić je, također, izjavio "da je postojala potpuna prećutna saglasnost policije Srbije za nesmetano prebacivanje oružja iz Srbije na teritorij BiH "pod srpskom kontrolom".

Iz navedenog jasno proističe da je Rajko Dukić imao ključnu ulogu u naoružavanju Srba srednjeg Podrinja. Krajem ljeta ili jeseni 1991. godine, kako tvrdi Deronjić, "prestala je potreba za nabavljanjem oružja iz Srbije jer je u Milićima, opština Vlasenica, formirano veliko skladište naoružanja, za što je najveće zasluge, nesumnjivo, imao Rajko Dukić. Jer, upravo su on i Tomislav Savkić, inače predsjednik SDS-a Milići, bili prisutni sa još nekoliko policajaca kada se izdavalo oružje za potrebe Srba iz Bratunca". [85] Ja sam jednom otišao u Miliće, a društvo mi je pravio Goran Zekić i neko iz SDS-a iz Bratunca. Otišli smo u Miliće i dogovorili još jednu količinu oružja za Bratunac. Tamo sam video Rajka Dukića, Tomislava Savkića, a bilo je još i nekoliko policajaca. Oružje je bilo smješteno na stadionu u Milićima. Jednostavno je bilo previše oružja".[86]

Pored oružja iz Bubanj Potoka, Deronjić je kazao da je Goran Zekić dopremao oružje i iz kasarne u Tuzli preko generala Jankovića, Užičkog i Valjevskog korpusa.

Dakle, još 1991. godine srpsko stanovništvo opština srednjeg Podrinja, a time i Vlasenice bilo je naoružano i čekalo spremno naredbu da krenu u lov na Bošnjake**,** kako bi ih eliminisali sa područja ove Opštine.

[85] Isto, str. 7.
[86] Isto, str. 6 i 7.

Osim navedenog, Srbe Vlasenice su naoružavali: predstavnici JNA, predstavnici civilne i policijske vlasti srpskog naroda ove Opštine, kao i politički lideri radikalnih stranaka Srbije, u čemu je prednjačio predsjednik Radikalne stranke Vojislav Šešelj. On je imao direktnu komunikaciju sa Zvonkom Bajagićem i po osnovu naoružavanja Srba Vlasenice. Jedan od svjedoka je izjavio da je Zvonko Bajagić prije napada na Vlasenicu dobio od Vojislava Šešelja veću količinu oružja koje je podijelio svojim istomišljenicima.[87]

Pored dopremanja naoružanja iz Srbije i kasarne iz Tuzle, srpsko rukovodstvo Vlasenice je koristilo i vojna skladišta, koja su se nalazila u neposrednoj blizini, a obezbjeđivali su ih pripadnici srpskog naroda. Tako je, početkom aprila 1992. godine obijen vojni centar u Podkušlatu, najvjerovatnije od strane Srba, jer su isti osiguravale srpske snage. Kompletna vojna oprema i ostala materijalno-tehnička sredstva (MTS) su prevezena u Miliće automobilima stranih crnih registarskih tablica, kako bi zamaskirali tragove onih koji su organizovali i izvršili "pljačkanje" pomenutog skladišta. Pošto su u rejonu ovog vojnog centra, odnosno, skladišta naoružanja živjeli Bošnjaci, njih nekolicina je primjetila ovaj slučaj, i pratili su kolonu sa "vojnim plijenom" do Nove Kasabe. Odmah su obavjestili nadležne organe u službi Teritorijalne odbrane u Vlasenici i Zvorniku, kako bi se utvrdili detalji pljačke, otkrili aktere iste i preduzeli adekvatne zakonske mjere protiv njih. Prema raspoloživim saznanjima, nadležni organi ovih službi nisu preduzeli nikakve mjere u vezi ovog slučaja, niti su ikada objelodanili informaciju o istom.[88] Očigledno je da se radilo o planskoj i organizovanoj akciji preuzimanja naoružanja i vojne opreme i predaji istog Srbima sa područja opštine Vlasenica. Vrijeme preuzimanja naoružanja, automobili sa stranim registarskim tablicama i mjesto u koje su isto dopremili (Milići sa čisto srpskim stanovništvom) nedvosmisleno svjedoči i potvrđuje da je akcija osmišljeno i planski vođena od strane političkih i vojno-policijskih službi koje su bile pod kontrolom srpskih vlasti.

[87] AIIZ, inv. br. 2-3262, Izjava svjedoka M.B.
[88] Šemsudin – Šemso Salihović, nav. dj., str. 85.

Pored navedenih izvora naoružavanja bosanskih Srba sa područja opštine Vlasenica, isti su dobivali naoružanje i iz kasarne 216. brigade iz Han Pijeska. Naime, tadašnji načelnik štaba ove brigade potpukovnik Asim Džambasović je, prilikom svjedočenja u predmetu Radovan Karadžić, između ostalog, kazao da je dobio izvještaj "da noću vojna vozila odlaze u srpaka sela i dijele oružje. Dijelili su se pištolji, puške, mitraljezi, automatske puške, minobacači, ručni bacači, protivoklopna oružja, snajperske puške, puškomitraljezi i teški mitraljezi, bestrzajni topovi i protivavionski topovi, ručne granate, protivpješadijske i protivtenkovske mine, kao i municija za ta oružja".[89] Džambasović je, u kontekstu naoružavanja Srba koji su pripadali zoni odgovornosti Han Pijesak, gdje je pripadala i Vlasenica, prilikom svjedočenja kazao: "Prije sastanka, moj vozač mi je rekao da je vidio komandanta Milana Beronju kako odlazi sa dva vojna kamiona natovarena oružjem i municijom". Rekao sam mu: "šta ti je, zar se tako razgovara sa mnom"? On je zašutio, ustao i nije rekao ništa ni o oružju niti o tome gdje je bio. Uvjeren sam da je išao da dijeli oružje i municiju".[90]

Da su Srbi Vlasenice dobivali naoružanje do pred sami napad na Vlasenicu potvrđuje podatak da su mještani ovog kraja dana 04.04.1992. godine, u vrijeme dok je pred hotelom "Panorama" održavan protestni skup građana zbog napada na Sarajevo, razvlačili naoružanje u naselju "Panorama" i dijelili građanima srpske nacionalnosti. Ovu akciju su, između ostalih, provodili Višković Goran, zv. "Vjetar", Majstorović Jakov sin Dike i Vitorović Rade, svi iz Vlasenice.[91]

Kada je JNA završila s naoružanjem Srba na području opštine Vlasenica, "procurila je vijest" da je SDS iz Milića, pripremila spisak za likvidaciju uticajnih, odnosno, "nepodobnih" Bošnjaka. Na spisku je bio i predsjednik SDA za Raševo i još trojica uglednih Bošnjaka. Spisak je obuhvatao imena Bošnjaka sa četiri opštine, koji nije bio dostupan za javnost, a njegovo postojanje usmeno su objelodanili neki Srbi u neposrednoj komunikaciji sa poznanicima Bošnjacima.[92]

[89] ACTY, br. 012918284-02918314, Izjava Asima Džambasovića, paragraf br. 39.
[90] Isto.
[91] AIIZ, inv. br. 2-3275. Izjava svjedoka DŽ.M. od 22.01.1993.
[92] Šemsudin – Šemso Salihović, nav. dj., str. 85.

5. Prisilna podjela Vlasenice

Rukovodstvo Srpske demokratske stranke (SDS) opštine Vlasenica je početkom 1992. godine preduzimalo direktne mjere i korake na planu ostvarivanja dominacije srpskog naroda, a potom i eliminacije Bošnjaka sa područja ove opštine. Tako su „metodom sile", tokom pregovora o podjeli grada na bošnjački i srpski dio, nametnuli bošnjačkoj strani da potpiše Protokol sporazuma o teritorijalnom razgraničenju opštine Vlasenica dana 11.04.1992. godine.

Dana 7. aprila 1992. godine, predstavnici srpske strane iz Vlasenice zatražili su od bošnjačke strane da prihvati podjelu grada Vlasenice na bošnjački i srpski dio prema planu koji su oni pripremili. Srpski predstavnici su članovima bošnjačke delegacije prijetili da će, ukoliko ne prihvate predloženu podjelu grada, tenkovima iz pravaca Milića, Šekovića i Han Pijeska napasti Vlasenicu.[93] Istovremeno su zahtjevali da Bošnjaci predaju oružje. Dana 09.04.1992. godine bošnjačka delegacija je razgovarala sa delegacijom Srba, a sastanku je prisustvovao i komandant 216. brigade JNA iz Han Pijeska pukovnik Dragomir Milošević, koji je, navodno, bio garant sigurnosne situacije na području opštine Vlasenica. Pošto nije postignuto odgovarajuće rješenje sastanak je nastavljen sutradan 10. aprila sa čelnicima SDS-a i predstavnicima Bošnjaka. Tom prilikom predstavnici SDS-a su kazali da imaju zadatak da se područje opštine Vlasenica podijeli, odnosno da se podjela Vlasenice mora prihvatiti i da ne postoji druga opcija. Srpski predstavnici su detaljno opisali gdje i koje vojne snage su raspoređene, te ukoliko bošnjačka strana potpiše Protokol sporazuma o podjeli Opštine, da će se te vojne snage povući iz područja na kojem se trenutno nalaze, i dislocirati na nekom od lokaliteta prema Hercegovini.[94]

[93] ICTY, Predmet br. IT-00-39-T, svjedočenje Izeta Redžića u sudskom postupku protiv Momčila Krajišnika, 30.08.2004., (00942922). Zahtjeve za podjelu Vlasenice postavili su sljedeći članovi srpske delegacije: Milenko Stanić, Tomislav Savkić, Čedo Pajić, Milorad Lukić, Čedo Vržina, Božo Milić i izvjesni Čolović.

[94] AIIZ, inv. br. 2-4286

Prema riječima Izeta Redžića, predsjednika Izvršnog odbora opštine Vlasenica, jednog od potpisnika ovog Protokola sporazuma, namjera srpske strane je bila isprovocirati bošnjački narod i podići međunacionalne tenzije.[95] Rajko Dukić, predsjednik Izvršnog odbora SDS-a, je tom prilikom rekao Redžiću, da slijedi naređenja sa "višeg nivoa", a Tomislav Savkić, tadašnji predsjednik SDS-a Vlasenica je prijetio da će uslijediti oružana intervencija ako Bošnjaci odbiju podjelu, dodavši da "ukoliko vi želite da eskivirate ili da zatežete sa ovim, u svakom momentu su spremni tenkovi da krvlju pišu i da se pokreću iz pravaca Han Pijeska, Tišče i Milića".[96]

Milenko Stanić, predsjednik srpske delegacije je, između ostalog, rekao Redžiću da su sve mogućnosti oko pregovora iscrpljene i da su ovo naređenja sa viših nivoa. Predstavnici bošnajčke strane su insistirali na sigurnosti građana i prijedlogu da se živi zajedno u miru i toleranciji kao što je bilo do tada. Na pitanje Redžiću od strane sudije Haškog Tribunala da li mu je Stanić ikad rekao kako će izgledati granice i koliku će teritoriju u tom slučaju Bošnjaci dobiti, Režić je odgovorio da mu je Stanić jasno rekao: "Muslimanima pripada, znači, enklava Tuzla i enklava Zenica, te je dodao: "Nemoj nipošto ići u Sarajevo, u Sarajevu će krvi biti do koljena".[97]

Zvonko Bajagić, član Kriznog štaba SDS-a Vlasenice je prije pregovora o podjeli Vlasenice došao pred kuću Nermine Mahmutbegović i njenom svekru rekao da će Vlasenica biti bombardovana ako se ne prihvate uslovi koje je srpska strana postavila.[98] Dakle, Tomislav Savkić i Milenko Stanić, visokopozicionirani predstavnici SDS-a, kao i Bajagić, jedan od najradiklanijih Srba iz Vlasenice, imali su važnu ulogu

[95] Intervju: Izet Redžić, Tuzla, 17.07.2006. godine, objavljen u: Edina Bećirević, *Na Drini genocid*, Buybook, Sarajevo, 2009., str. 155.

[96] ICTY, Predmet br. IT-00-39-T, svjedočenje Izeta Redžića u sudskom postupku protiv Momčila Krajišnika, Transkript 20537-41

[97] ICTY, Predmet br. IT-00-39-T, izjava svjedoka Izeta Redžića u sudskom postupku protiv Momčila Krajišnika 30.08.2004. str. br. 5041.

[98] *Zločinci i žrtve, o ratnim zločinima počinjenim u tuzlansko-podrinjskom kraju ratnih godina 1992/94*, Živinice 1995., u: Vlasenica, Nermina Mahmutbegović str. 52.

u nametnutoj podjeli Vlasenice na srpski i bošnjački dio, kao i daljnja dešavanja u pogledu eliminacije Bošnjaka Vlasenice. Pored toga, Rajko Dukić, također, je imao značajnu ulogu u prisilnom potpisivanju pomenutog Protokola sporazuma. Naime, dok su vođeni pregovori o teritorijalnom razgraničenju Vlasenice u kancelariji Izeta Redžića između predstavnika bošnjačkog i srpskog naroda, Rajko Dukić je, prema riječima Redžića, boravio u kancelariji Milenka Stanića i davao instrukcije srpskim pregovaračima, koji su ulazili kod njega na pauzama i u trenucima kada pregovori nisu išli kako su oni očekivali. "Tokom pregovora, Milenko Stanić, konsultovao se s Rajkom Dukićem"[99], što ukazuje na činjenicu da je Dukićev boravak u susjednoj kancelariji u vrijeme održavanja pregovora o nametnutoj podjeli Vlasenice od strane srpske delegacije, bio dogovoren i isplaniran na nivou srpskog rukovodstva, a u funkciji davanja potrebnih instrukcija vezanih za prisilnu podjelu Vlasenice.

Pošto je srpska strana prezentirala već ranije pripremljenu kartu o podjeli teritorije opštine Vlasenica i ultimativno zahtijevala od Bošnjačke strane da stave svoj potpis, čak i uz prijetnje upotrebe vojne sile, predstavnici bošnjačkog naroda su dana 11. aprila 1992. godine potpisali pod prisilom Protokol sporazuma o podjeli Vlasenice.[100] I nakon što su predstavnici bošnjačke strane potpisali ovaj Dokument, do obećanog povlačenja vojnih snaga nije došlo. Radilo se o lažnom obećanju, odnosno, o prevari srpske strane koja je imala za cilj da obezbjedi formalan potpis bošnjačke strane i da imaju pokriće za planirane oružane akcije.

Na pitanje Redžića Milenku Staniću šta će se dogoditi njegovom (bošnjačkom) narodu nakon ovakvih tenzija, Stanić je rekao: " Radnici i seljaci trebaju Srbima i srpskoj državi, njima se neće ništa dogoditi".[101]

[99] ICTY, Predmet br. IT-00-39-T Momčilo Krajišnik, isto.

[100] Protokol sporazuma o teritorijalnom razgraničenju opštine Vlasenica i konstituisanju novih opština potpisali su sljedeći predstavnici: Milenko Stanić, Božo Milić, Milorad Lukić, Tomislav Savkić, Mihajlo Bajagić i Čedo Vržina ispred srpske strane, a Izet Redžić, Ilijas Jašarević, Sejfo Saračević i Nedžad Šehagić, ispred bošnjačke strane.

[101] ICTY, Predmet br. IT-00-39-T, svjedočenje Izeta Redžića u sudskom postupku protiv Momčila Krajišnika 30.08.2004. str. 5055.

Kao što je poznato, upravo su ove kategorije Bošnjaka najviše stradale od strane pripadnika srpskih snaga.

"Dok su pregovori trajali, mnoštvo bošnjačkog stanovništva je napustilo Vlasenicu, a Srbi su se još uvijek naoružavali po sistemu raspodjele oružja da svaka kuća ima oružje, kao i to da svako selo ima vojnu jedinicu."[102]

Da se radilo o klasičnoj i licemjernoj prevari i namjeri uništenja, odnosno prisilnog protjerivanja Bošnjaka iz Vlasenice, govori i dio sadržaja predmetnog Protokola sporazuma. Naime, u jednom dijelu, pod tačkom 6, je precizirano da će "novoformirane opštine obezbjediti nesmetan prolazak jedinicama JNA, ali da, zbog psihoze straha od paravojnih formacija poželjno bi bilo najava nadležnih organa opština". Kreatori i autori ovog Protokola su unaprijed znali da druga vlast osim njihove neće biti formirana, a tada je bilo jasno da se JNA bila već stavila na stranu srpskih dobrovoljačkih snaga i da ih je prije 11. aprila (dan potpisivanja Protokola sporazuma) bila do zuba naoružala. Protokolom sporazuma je, između ostalog, naloženo građanima koji nelegalno posjeduju naoružanje da su dužni isto vratiti u Stanicu Javne bezbjednosti ili najbližoj stanici, te da će im se garantovati bezbjednost i diskrecija.

Opšte poznato je bilo da su svi Srbi bili nelegalno naoružani, te da su i Bošnjaci, koji su bili u prilici, zbog otvorenih prijetnji Srba i straha od napada, samoinicijativno nabavili određene količine pješadijskog naoružanja, radi odbrane sebe i svojih porodica u slučaja napada. Kasniji događaji su potvrdili da Bošnjaci nisu oružano provocirali, niti prvi upotrijebili oružje na svoje komšije Srbe sve dok nisu brutalno napadnuti. Pomenuto naoružanje mnogi Bošnjaci su vrtaili nakon poziva organa vlasti, pa čak i naoružanje na koje su imali dozvole. S druge strane, od Srba nije ni traženo da vrate naoružanje i oni su čekali signal svojih nalogodavaca, kada se uvjere da su Bošnjaci goloruki, da ih napadnu.

Jako je važno istaći činjenicu da su agresorske snage, prije potpisivanja ovog Sporazuma, već bile okupirale Bijeljinu (1. april), Foču (7.

[102] AIIZ, inv. br. 2-4286.

april) i Zvornik (8. april). Dakle, bilo je samo pitanje trenutka kada će srpske snage krenuti u akciju "lova" na Bošnjake Vlasenice, a Protokol sporazuma je bio samo šarena laža za one koji su, još uvijek, vjerovali srpskim lažnim obećanjima. Pomenuti Protokol sporazuma, kako se kasnije ispostavilo, bio je uvertira za okupaciju grada Vlasenice, a istovremeno i izdaja bošnjačkih političkih predstavnika od strane dotadašnjih partnera u vlasti predstavnika iz reda srpskog naroda. Nakon potpisivanja Protokola sporazuma o teritorijalnom razgraničenju Vlasenice na srpski i bošnjački dio, Radomir Bjelanović, načelnik Stanice javne bezbjednosti Vlasenica sazvao je sastanak samo sa pripadnicima srpske nacionalnosti, zaposlenim u toj policijskoj stanici, na kojem su dogovoreni naredni koraci i aktivnosti. Osnovna smjernica njemu potčinjenim policajcima je bila da se ne poduzimaju nikakve aktivnosti u pogledu podjele MUP-a Vlasenica dok se za to ne stvore potrebni uslovi.[103]

Ultimativno potpisivanje Protokola sporazuma o podjeli Vlasenice trebao je biti jasan znak svim Bošnjacima šta im se sprema i šta treba da urade kako bi pokušali zaštititi svoje živote. Činjenica da su u pregovorima ispred srpske strane učestvovali najodgovorniji politički predstavnici srpskog naroda opštine Vlasenica (SDS) i da je u svojstvu "konsultanta" u susjednoj prostoriji na raspolaganju srpskoj strani bio Rajko Dukić, jedan od najuticajnijih subjekata iz reda srpskog naroda ove opštine, upućuje na zaključak da je ovaj Protokol bio otvorena platforma za agresivna oružana dejstva protiv Bošnjaka i njihovu eliminaciju sa vlastitih prostora..

Dakle, u slučaju prisilne podjele Vlasenice, radilo se, zapravo, o primjeni Uputstva o razdvajanju i institucijalnoj podjeli svih organa vlasti u opštinama gdje su Srbi u manjini (varijanta B), koje je sačinilo rukovodstvo srpskog naroda u Bosni i Hercegovini, a to je bila samo jedna od taktičkih varki i kupovina vremena kako bi se naredni koraci na planu okupacije cijelog srednjeg Podrinja odvijali po ranije utvrđenom scenariju. Nakon potpisivanja pomenutog Protokola, većina

[103] AIIZ, inv. br. 2-3429 Republika Srpska, Ministarstvo za unutrašnje poslove, Romanijsko-birčanski CSB, Stanica javne bezbjednosti Milići, br. 01-14/24-13, od 04.01.1993. godine.

do tada legalnih predstavnika bošnjačkog naroda i mještana Bošnjaka iz grada Vlasenice je napustila svoje domove i utočište potražila u Kladnju i Tuzli. Ostali su bili prepušteni sami sebi i bili prisiljeni da se samoorganizuju i pokušaju spasiti vlastite živote, članove svojih porodica i ostale sunarodnike koji su ostali u svojim domovima.

6. Uloga rukovodstva SDS-a u okupaciji Vlasenice

Najveću odgovornost za zločine nad Bošnjacima sa prostora opštine Vlasenica i okupaciju prostora na kojima su vjekovima živjeli Bošnjaci, ima rukovodstvo SDS-a, odnosno, Krizni štab koji je bio sastavljen od članova SDS-a i bio je pod komandom rukovodstva SDS-a. Podsjećanja radi, formirane jedinice kojim je rukovodio Krizni štab SDS-a, zajedno sa pripadnicima Novosadskog korpusa i drugim srpskim snagama, za koje je znalo rukovodstvo SDS-a, okupirale su grad Vlasenicu 21. aprila 1992. godine.

Krizni štab SDS-a opštine Vlasenica formiran je sredinom aprila 1992. godine, a potpuno je preuzeo vlast u opštini nakon okupacije grada i bio je u funkciji do vremena okupacije najvećeg dijela opštine Vlasenica na kojem su živjeli Bošnjaci. Polovinom aprila 1992. godine formiran je Vlasenički bataljon u čijem sastavu su bile tri čete. Komandant bataljona je bio Nebojša Jović, kojeg je zamijenio Milovan Jaćimović u avgustu 1992. godine.[104] Krizni stab opštine Vlasenica je 19. aprila 1992. godine donio odluku o formiranju štaba TO-a. Zadatak tog Štaba je bio da imenuje i obrazuje jedinice TO-a i da komanduje istim.[105]

Članovi Kriznog štaba su bili izvršno tijelo za sprovođenje u djelo plana kojeg su sačinili ideolozi i planeri iz vrha političkog i vojnog rukovodstva srpskog naroda radi uništenja, odnosno prisilnog protjerivanja Bošnjaka sa njihovih vjekovnih ognjišta. Oni su bili odgovorni za sva vojna i civilna pitanja u opštini Vlasenica.

[104] AIIZ, inv. br. 2-4286.
[105] Isto.

Predsjednik Kriznog štaba opštine Vlasenica bio je Milenko Stanić, koji je, istovremeno, bio i predsjednik Skupštine opštine. Članovi Kriznog štaba opštine Vlasenica bili su: Miro Delić, direktor "Šumarstva", Savo Čeliković, komandant TO (rezervni sastav vojnih snaga u Vlasenici), Slavko Stanić, direktor preduzeća "Polet", Čedomir Pajić, pravobranilac u opštinskom sudu, Radomir Bjelanović, načelnik SUP-a, Borislav Vidović, tehnički direktor preduzeća "Alpro", Mane Đurić, pripadnik SUP-a Vlasenica, (zamijenio Bjelanovića 8. maja 1992. godine), Božo Stanimirović, tehnički direktor rudnika "Boksit", Tomislav Savkić, profesor Srednjoškolskog centra "Milorad Vlačić", Rajko Dukić, direktor rudnika "Boksit", Borislav Milić, direktor "Elektro-Vlasenice", Božo Milić, predsjednik IO SO, Branko Drakulić, predsjednik opštinskog suda, Boško Nastić, komandant Štaba TO, Boban Kukić, operativac u Štabu TO, Nikola Petrović, radnik komunalnog preduzeća, Mirko Majstorivić, konobar, Milenko Majstorović, član komande Vlaseničke brigade, Drago Lukić, radio u "Boksitu" i "Alpro", Milorad Lukić, direktor Srednjoškolskog centra, a radio i u Domu zdravlja, Zvonko Bajagić, Čedo Vržina, Dragomir Pantić, Živojin Jurošević, Dragan Lazarević, Rade Perendić, Rade Vitorović, Mile Klještan i Milovan Jaćimović.[106]

Kompletno rukovodstvo SDS-a je imalo aktivnu ulogu u operacijama okupacije bošnjačkih naselja i sela i zločinima nad Bošnjacima. Čelni ljudi poput Tomislava Savkića, prvog predsjednika SDS-a Vlasenice, a kasnije Milića, Milenka Stanića, predsjednika Skupštine opštine Vlasenica, Radomira Bjelanovića, načelnika Stanice javne bezbjednosti Vlasenica i prvog načelnika Stanice javne bezbjednosti Milići, Rajka Dukića, predsjednika Izvršnog odbora SDS-a BiH i najuticajnijeg privrednog i političkog faktora u Vlasenici, su učestvovali u pripremi napada na Bošnjake opštine Vlasenica, prisilnoj podjeli opštine Vlasenica, naoružavanju Srba sa prostora opštine Vlasenica, a neki od njih su viđeni na poprištu zločina nad Bošnjacima u nekim mjestima poput Zaklopače, Nove Kasabe, itd.

[106] ICTY, br. 00942918-00942924, Izjava svjedoka, str. 6.

Važno je naglasiti da je Rajko Dukić, direktor rudnika boksita imao najveću političku i ekonomsku moć i značajnu odgovornost u vezi sudbine Bošnjaka opštine Vlasenica. Naime, pored činjenice da je bio predsjednik Izvršnog odbora SDS-a BiH, Rajko Dukić se od januara do marta 1992. godine često sastajao i sa Dragomirom Miloševićem, komandantom Sarajevsko-romanijskog korpusa[107], što nedvojbeno ukazuje na to da je bio direktno uključen u plan vojnih aktivnosti jedinica kasarne iz Han Pijeska i kasnijeg izvršenja zločina nad Bošnjacima na području opštine Vlasenica.

"Aktivnosti SDS-a Vlasenica odvijale su se pod patronatom i nadzorom Rajka Dukića, predsjednika Izvršnog odbora SDS-a BiH i čalana Glavnog odbora SDS-a BiH, Tomislava Savkića, predsjednika SDS-a Vlasenica, Radomira Bjelanovića, načelnika SUP-a Vlasenica, Milenka Vukajlovića, predjednika skupštine tzv. SAO Birač, Tomislava Bobara, sekretara skupštine tzv. SAO Birač i Milorada Lukića, član skupštine SDS-a BiH".[108]

Dana 21.04.1992. godine, kada su jedinice JNA iz sastava Novosadskog korpusa, prema riječima majora Mila Kosorića, komandanta Vlaseničke lpbr. "oslobodile grad Vlasenicu", SJB Vlasenica, na čelu sa Radomirom Bjelanovićem, obavještava CSB Tuzla da obustavlja saradnju, a to je bio presudan uslov da srpske lokalne oružane snage, zajedno sa jedinicama Novosadskog korpusa, uđu u Vlasenicu 21.04.1992. godine bez ijednog poginulog i ranjenog borca i stave pod svoju kontrolu ovaj grad.[109] Ove jedinice nisu bile niti izazvane, niti napadnute od strane pripadnika bošnjačkog naroda, niti im je pružen oružani otpor.

Okupacijom Vlasenice, odnosno, obezbjeđenjem potrebne sile, SDS je počeo provoditi teror nad bošnjačkim stanovništvom i eliminisao bošnjačku stranu iz bilo kakvih razgovora o, eventualnom, pronalasku rješenja mirnim putem za postojeće stanje.

---

[107] ICTY, br. 02218284, Izjava Asim Džambasović, par. 46, 51, 79, 81, 85, 87, 171, 175.

[108] Šemsudin – Šemso – Salihović, nav. dj., str. 96.

[109] Isto.

Sljedeći korak SDS-a bio je razoružavanje Bošnjaka, upućivanje otkaza preostalim zaposlenim Bošnjacima, privođenje na informativne razgovore "odabranih Bošnjaka", sijanje straha i „treniranje" sile u gradu.

7. Razoružavanje Bošnjaka Vlasenice i zločini nad njima

Novoformirana srpska vlast, kojom je upravljao SDS Vlasenice, je ultimativno zatražila od Bošnjaka predaju naoružanja, a potom je "bezbjedno" pristupila hapšenju, ubistvima Bošnjaka i pljački bošnjačke imovine.

Nakon okupacije grada Vlasenice, zatvaranjem velikog broja Bošnjaka u sabirne centre, koji su kasnije dislocirani u logor Sušica, srpske okupacione snage su nastavile sa uništenjem okolnih vlaseničkih bošnjačkih sela, ubistvima i prisilnim protjerivanjem njihovih stanovnika. U svim vlaseničkim selima su počinjena masovna ubistva civila[110], a najveće žrtve su bile u selima koja su srpske snage okupirale bez otpora bošnjačkog stanovništva. U ovom radu su prezentirana ubistva Bošnjaka, civila u selima hronološki prema redoslijedu okupacije istih.

Nakon eliminacije bošnjačke strane iz političkog, društvenog i bilo kojeg drugog segmenta institucijalnog djelovanja, predstavnici srpskog naroda su, putem pripremljenih snaga, počele sa privođenjem, saslušavanjem, premlaćivanjem i zatvaranjem bošnjačkog civilnog stanovništva. Ove radnje su vršene organizovano putem službi samoproglašene srpske opštine Vlasenica u organizaciji SDS-a Vlasenica. Grad Vlasenica je stavljen pod kontrolu 21. aprila 1992. godine, a potom su aktivirani napadi na okolna bošnjačka sela. Ovu kampanju napada na bošnjačka sela, opštinske vlasti su provodile pod parolom "razoružavanja ekstremista", a u suštini radilo se o napadu na sve Bošnjake sa

[110] Masovno ubistvo, kao zločin protiv čovječnosti, označava ubijanje zaštićenih lica (dvije ili više osoba) u oružanom sukobu, kao dio širokog ili sistematskog napada usmjerenog protiv civilnog stanovništva.

područja vlaseničke opštine. Ova kampanja se sprovodila na način da se mobiliše Teritorijalna odbrana, a nakon toga po već pripremljenom scenariju, kako potvrđuje Miroslav Deronjić, predsjednik SDS-a Bratunac, "rano ujutru, pre zore oni bi okružili selo, ali bi napravili širok obruč, da ne bi došli previše blizu kuća u selu, a onda bi na komandni signal, vojnici ispaljivali po jedan do dva metka, na taj bi način stavili mještanima do znanja da je njihovo selo okruženo, policija i armija će ući u selo i onda megafonom objaviti stanovništvu da treba da se skupi na određenom mjestu, gdje će predati svoje oružje"[111]. Tom prilikom im se, obično, obeća sigurnost svake vrste od strane vojske, što će se kasnije ispostaviti da su to samo lažna obećanja i varke kako bi se domogli živih Bošnjaka koji su kasnije postajali žrtve zločina ili prisilno protjerani sa svojih imanja.

To je, kako će se kasnije ispostaviti, bila razrađena taktika srpskog rukovodstva da oduzmu naoružanje od Bošnjaka, da njihovom stanovništvu obećaju sigurnost, da će ih čuvati policija i vojska (srpska). Radilo se, zapravo, o simboličnim količinama lovačkog naoružanja za koje su Bošnjaci posjedovali oružane listove (dozvole za nošenje). U svim selima u kojima su Bošnjaci predali legalno držano naoružanje srpske snage su izvršile masovna ubistva civila Bošnjaka. O tome svjedoče ubistva civila Bošnjaka, odnosno, zločini nad Bošnjacima u selima: Turalići, Pijuci, Džamdžići, Gradina, Šadići, Zaklopača, Drum, Piskavice i dr.

Krizni štab Srpske opštine Vlasenica na sjednici održanoj 19.04.1992. godine donio je odluku o obrazovanju Štaba Teritorijalne odbrane. Zadatak Štaba je da imenuje i obrazuje jedinice Teritorijalne odbrane i da rukovodi istim. Pripadnici, tada već srpskog CSB-a Vlasenica su imali zaduženje da organizovano oduzimaju naoružanje od Bošnjaka. Tako je Opštinski štab TO Vlasenica 27. aprila 1992. godine izdao Naređenje komandantu TO-a Mišari da, u saradnji sa SJB Vlasenica i u sadejstvu sa Tuzlanskim korpusom izvrše akciju čišćenja terena i oduzimanja

[111] ICTY, Predmet br. IT-02-54, Izjava svjedoka Miroslava Deronjića u sudskom postupku protiv Slobodana Miloševića, str. 18.

naoružanja od Bošnjaka sela Turalići.[112] Sutradan (28. aprila) srpske snage su okupirale bošnjačko selo Turalići i tom prilikom su palili kuće i prateće objekte mještana, koji su uspjeli pobjeći pred naletom neprijateljskih vojnika.

Opštinski štab TO-a Vlasenica je, u saradnji sa SJB Vlasenica, a po naređenju Kriznog štaba, 28. aprila 1992. godine izdao Naređenje komandantu TO Mišari za razoružanje Bošnjaka sela Alihodžići, Zekići i Beroš.[113] Dana 29.04.1992. izdate su Naredbe komandantu TO Vlasenica za pretres i razoružanje bošnjačkih sela: Begići, Kuljančići i Džamdžići, a TO Cikote je izdato Naređenje za pretres bošnjačkih sela Donji Šadići, Dragaši i Mramor.[114]

Naređenjem ŠTO Vlasenica od 30.04.1992. godine, naređeno je komandantu TO Vlasenica da izvrši pretres i razoružanje Bošnjaka u selima: Gradina, Hrastovac, Šahmanovići, Baćino Brdo i Džemat.[115]

Prema gore navedenim Naredbama, zadatak pripadnika Teritorijalne odbrane i Korpusa je bio da izvrše blokadu pomenutih sela i da omoguće bezbjedan rad pripadnicima SJB, koji su imali zadatak da oduzimaju naoružanje od Bošnjaka.

Ovo su dokazi primarnih izvora da su pripadnici CSB-a Vlasenica direktno učestvovali u sistemskom napadu na pomenuta bošnjačka sela u okolini Vlasenice i to u sadejstvu sa snagama srpske TO i srpske vojske. Pomenute naredbe o razoružanju Bošnjaka i obećanja da će imati zagarantovanu sigurnost su bile "mamac" da im se povjeruje i da ostanu na svojim imanjima. Epilog ovakve politike i prakse su bila masovna ubistva civila Bošnjaka u svim navedenim selima, gdje su ubijani stari i

[112] AIIZ, inv. br. 2-4286, Naređenje, Opštinski štab TO Vlasenica, 27.04.1992-komandantu TO Mišari.

[113] AIIZ, inv. br. 2-4286, Naređenje, Opštinski štab TO Vlasenica, 28.04.1992-komandantu TO Mišari.

[114] AIIZ, inv. br. 2-4286, Naređenje, KM OpŠTO Vlasenica, 29.04.1992-komandantu TO Vlasenica, Naređenje, KM OpŠTO Vlasenica, 29.04.1992.-komandantu TO Cikote.

[115] AIIZ, inv. br. 2-4286. Naređenje, KM OpŠTO Vlasenica, 30.04.1992-komandantu TO Vlasenica.

iznemogli, pa čak i djeca od samo nekoliko godina životne dobi.

S druge strane, nisu registrovani slučajevi da su pomenute srpske snage vršile pretrese i oduzimanje naoružanja od vlaseničkih Srba koji su bili do zuba naoružani intitucijalno putem raznih izvora, kako iz Srbije, tako i iz Bosne i Hercegovine. To je, bez ikakve sumnje, jasan i relevantan dokaz da su srpski predstavnici vlasti Vlasenice u koordinaciji sa srpskim predstavnicima drugih opština sinhronizovano provodili strategiju fizičke eliminacije "nesrpskih elemenata" sa geografskih prostora na koje su "polagali pravo".

IV. ZLOČINI NA PODRUČJU OPŠTINE VLASENICA 1992. - 1993.

1. Okupacija grada Vlasenice i zločini nad Bošnjacima

Dana 21. aprila 1992. godine srbijanske formacije, predvođene pripadnicima Novosadskog korpusa ulaze u grad Vlasenicu i stavljaju isti pod svoju kontrolu. U sadejstvu sa jedinicama Novosadskog korpusa učestvovale su: Specijalne jedinice MUP-a Srbije, srpska Teritorijalna odbrana i policija iz Vlasenice, zatim Arkanovci, Šešeljevci i Beli orlovi, koje su izvršile brojne zločine nad Bošnjacima.[116]

Jedinice JNA su imale glavnu ulogu u okupaciji Vlasenice, što potvrđuje i sadržaj povjerljivog dokumenta Komande 1. Vlaseničke lake pješadijske brigade (lpbr). U ovom dokumentu se navodi: da dana 20.04.1992. godine snage Jugoslovenske narodne armije (JNA) i formirane jedinice kojim rukovodi Krizni štab SDS-a "oslobađaju" grad Vlasenicu. Nakon toga, a na osnovu Odluke Kriznog štaba SDS Vlasenica 21.04.1992. godine vrši se mobilizacija ljudstva iz sastava bivše Teritorijalne odbrane (TO).[117]

Prema izjavi jednog od svjedoka, u blizini njegove kuće u naselju Drum, na periferiji Vlasenice, bili su smješteni vojnici iz Srbije, pripadnici Novosadskog korpusa.[118] Jedan od njih je ovom svjedoku rekao da su neki ljudi iz Vlasenice otišli u Šabac po pomoć. Jedna jedinica iz Novosadskog korpusa već je bila razmještena u Vlasenici. Bili su smješteni u prostorijama rudnika boksita (Boksit Trans) u Vlasenici. Drugi svjedok, također je potvrdio da je jedinica Novosadskog korpusa ušla u Vlasenicu, rekavši da su to bili vojnici motorizovane jedinice Novosadskog korpusa iz Sremske Mitrovice. Dodao je da je ta jedinica imala tenkove i oklopne transportere (M-61, APC).[119]

[116] ICTY, Predmet:br. IT- 02-54-T, *Tužilac protiv Slobodana Miloševića*, parafgaf 410, 640-641, 652 i 725.

[117] AIIZ, inv. br. 9-9963, Dokument Komande 1. Vlaseničke LPBr., pov. broj: 05-691/94, od 19.12.1994. - Komandi Drinskog korpusa

[118] ICTY, br. 02132243-02132250, Izjava svjedoka: M. B., 30.05.2000., str. 2.

[119] ICTY, 00685740-00685756, IT-00-39: Krajišnik, Dokazni materijal: P265.1,

Kada je u pitanju povlačenje JNA iz BiH, isto je bilo deklarativnog karaktera, pošto je linija zapovjedanja, personalna politika, logistika i planiranje operacija ostala u nadležnosti Armije Savezne Republike Jugoslavije.

Sporazum između međunaodno priznate države Bosne i Hercegovine i Savezne Republike Jugoslavije (SRJ), potpisan 27.04.1992. gdine, po kojem je JNA bila dužna povući se iz BiH do 19.05.1992, godine, je bio samo slovo na papiru, jer su jedinice VJ sukcesivno bile angažovane na terotoriji opštine Vlasenica sve do okupacije cjelokupnog prostora ove opštine kojeg su nastanjivali Bošnjaci. Inače, svako djelovanje i boravak jedinica JNA na teritoriji BiH poslije 06.04.1992., kada je Bosna i Hercegovina priznata kao nezavisna država od strane UN-a, smatra se agresijom.

Za istaći je da je komanda Novosadskog korpusa 17.04.1992. godine bila stacionirana u Bratuncu, a njegove isturene oklopno-mehanizovane jedinice su bile locirane u Tišči, opština Šekovići i Lukić Polju, opština Vlasenica. [120]

Dakle, pored regularnih jedinica JNA i MUP-a Srbije u napadu na područje opštine Vlasenice učestvovale su i različite oružane formacije iz Srbije. One su samo formalno bile dobrovoljačke, ali su suštinski bile pod kontrolom vojske i policije, što potvrđuje i kapetan Dragan Vasiljković, instruktor i plaćenik, koji je angažovan iz Australije za specijalne zadatke obučavanja oružanih formacija koje će, kasnije učestvovati u agresiji na Bosnu i Hercegovinu. On navodi da "nije postojala nijedna paravojna formacija koja nije bila pod kontrolom policije ili vojske"[121]. JNA je, uz prećutna odobravanja Slobodana Miloševića, prihvatila da paravojne formacije iz Srbije budu involvirane u njen sastav, s tim da su iste bile pod komandom i kontrolom lica izvan sastava JNA. Ove

Izjava svjedoka: I.O., 5.7. i 10. oktobra 1994, str. 2.

[120] Naser Oric, nav. dj., str. 42.

[121] Miloš Vasić, Filip Švarm, *Zadah zločina – srpske paravojne formacije 1990. – 2000.,* objavljeno u: Ratovi u Jugoslaviji 1991.-1999. Zbornik saopštenja i diskusije sa okruglog stola Beograd, 7-9. novembra 2001, Društvo za istinu o antifašističkoj narodnooslobodilačkoj borbi u Jugoslaviji 1941-1945. Beograd. 2002., str.235.

formacije su imale specijalnu ulogu, a to je da, za razliku od regularne vojske i policije, vrše najgnusnije zločine i da šire psihološki strah među nesrpskim stanovništvom, gdje bi ulazili. To je bila strategija onih koji su ih angažovali i imali stvarnu kontrolu nad njima. Uglavnom se radilo o najradikalnijim vođama, poput Vojislava Šešelja, Mirka Jovića, Dragoslava Bokana, Željka Ražnjatovića - Arkana i dr. Da su dobrovoljačke formacije bile u sastavu JNA potvrđuju i riječi generala Andrije Biorčevića, komandanta Novosadskog korpusa, čije jedinice su okupirale grad Vlasenicu. On je kazao da je Srpska dobrovoljačka garda (SDG), kojom je komandovao Željko Ražnjatović Arkan bila "deo Novosadskog korpusa" i pod njegovom komandom.[122]

Agresorske snage su u tri sata ujutro (21.04.1992.) okupirale grad, a u 11 sati pozvali su Bošnjake ispred robne kuće, gdje ih je pozvao jedan oficir, koji je sebe nazvao oficirem srpske garde, zatraživši da predaju naoružanje i da budu lojalni vlasti srpskog naroda. Ispred Bošnjaka obratio im se vlasenički imam Munib efendija Ahmetović koji je, prema navodima izvora, također, zatražio da Bošnjaci predaju oružje. Mora se imati u vidu činjenica da je imam Ahmetović bio pod pritiskom, a vjerovatno i ucjenom srpskih vođa kada je tražio od svojih sugrađana da predaju oružje. Isti izvor navodi da su pripadnici agresorskih snaga tog dana zapalili nekoliko kuća čelnika SDA i drugih uglednih mještana Bošnjaka Vlasenice, a mnogi lokalni Srbi su navukli čarape na glave, kako ih komšije Bošnjaci ne bi prepoznali, počeli, po već ranije pripremljenim spiskovima, hapsiti "poželjne" Bošnjake, koje su potom odvodili u opštinski zatvor na "informativne razgovore" i fizičko zlostavljanje.

Okupacijom grada Vlasenice, srpski ekstremisti su putem megafona pozvali Bošnjake da predaju naoružanje u zgradu SUP-a. Mnogi Bošnjaci su odmah donosili i predavali naoružanje, na koje su imali legalne dozvole, jednom vojniku koji je na kariranom papiru zapisivao podatke onih koji su donosili oružje. Bošnjaci grada Vlasenice su naoružanje predavali pred robnom kućom, u pošti i drugim punktovima. Vidjevši

[122] Isto, str. 244.

da su došli u bezizlaznu situaciju, mnogi Bošnjaci koji su ostali u svom gradu pokušali su makar u zadnjem trenutku potražiti spas u bježanju prema Kladnju, ali su ih komšije Srbi planski u zasjedama čekali i većinu njih pobili, posebno u rejonu Debelog brda.

Vojska je locirala transportere oko hotela "Panorama" i groblja Rakita koje se nalazi iza fudbalskog stadiona "Boksit", kako bi imala potpunu kontrolu nad kretanjem stanovništva.

S položaja od groblja Rakita srpske snage su artiljerijom kontrolisale sve izlaze iz Vlasenice i to: pravce iz Vlasenice prema Han Pijesku, Tišči, odnosno Kladnju i Milićima, odnosno Zvorniku, Bratuncu i Srebrenici. Na terenu su, prema riječima majora Kosorića, formirane prostorne jedinice, odredi: Vlasenički sa komandnim mjestom (KM) u Vlasenici, Cikotski sa KM u Rudištima i odred Drinjača sa KM u selu Luke. Dana 19.05.1992. godine formirana je 1. Birčanska brigada u koju je ušao Vlasenički odred, preformiran u 4. Pješadijski bataljon (PB) brigade. Komandant Kosorić je saopštio da je odredima na terenu rukovodio i komandovao Krizni štab SDS-a preko svog formiranog štaba za rukovođenje i komandovanje (RIK) ovim jedinicama do 28.06.1992. godine, kada su sve jedinice ušle u sastav 1. Birčanske brigade. U tom periodu komandovanja Kriznog štaba okupiran je grad Vlasenica i sva bošnjačka sela ove opštine osim enklave Cerska, kojom prilikom su srpske snage počinile najmonstruoznije zločine nad bošnjačkim stanovništvom.

Kao što se vidi, komandant Kosorić potvrđuje da su snage JNA i lokalne srpske jedinice kojom je rukovodio Krizni štab SDS-a Vlasenice, "oslobodile" ovaj grad. Pravo pitanje je: od koga su oslobodile grad? Ko je prije njih napao ovaj grad? Ko je prije okupirao ovaj grad? Jedina istina je da su pomenute snage nasilno ušle u grad i okupirale Vlasenicu, i iz tog grada prisilno protjerale, odnosno ubile veliki broj Bošnjaka, koji su činili 61% stanovništva grada Vlasenice.

Jedan od preživjelih zatočenika logora Sušica Smail Tutić je članovima Državne komisije za prikupljanje činjenica o ratnim zločinima u

RBiH, Općinska komisija Živinice, potvrdio da je tenkovska jedinica iz Novog Sada (Novosadski korpus) stigla u Vlasenicu naveče 20. aprila 1992. godine. Komandant ove jedinice, koga su zvali Šiptar, je kazao Tutiću da je došao iz Slovenije do Zagreba, a odatle u Novi Sad. Nakon što su prenoćili, prema riječima Tutića, naređeno im je da krenu za Vlasenicu i kazano im da je tu ubijeno na stotine Srba.

Kada su stigli u Miliće pitali su koliko je ubijenih Srba, mještani su rekli da nije niko ubijen. Kada su stigli u Vlasenicu postavili su mještanima isto pitanje, a odgovor je bio kao i u Milićima, da niko nije ubijen. Komandant sa dvojicom vojnika je ušao u kuću Smaila Tutića, gdje im je njegova supruga, na njihovu molbu, skuhala kafu. Vojnik je rekao Tutiću: "Što nisi djede bježao, e moj djede ne valja, e moj djede ne zna se šta vas čeka".[123] Nakon izlaska pripadnika Novosadskog korpusa, u kuću Tutića su ušli braća Aleksandar (Aco) i Elvis Đurić i rekli njegovom sinu Fikretu: "E Fikrete ti sjediš ovdje, a tvoj kolega ubija Srbe". Fikret je odgovorio da on nikoga ne ubija niti će ubijati, a Elvis mu je kazao: "Kad ti nećeš pucati ni na koga, ja hoću na tebe i dodao: mi ćemo pobiti sve Muslimane". Elvis je tom prilikom uzeo 3.000 maraka i nešto dinara iz kuće Tutića i odveo Smaila i njegovog sina Fikreta u logor Sušica. Smail je, putem razmjene, pušten iz logora, a njegov sin Fikret je kasnije ubijen.

Jedan od svjedoka je izjavio da su početkom maja 1992. godine jedinice bivše JNA, pripadnici dobrovoljačkih formacija Belih orlova i lokalni Srbi opkolili stanicu milicije u Vlasenici, zauzeli je bez borbi i iz nje odstranili sve milicionere bošnjačke nacionalnosti. Prema riječima ovog svjedoka, na čelu nove vojne vlasti u gradu bili su Petrović Nikola iz sela Piskavice, koji je bio zaposlen kao vozač u Komunalnom preduzeću u Vlasenici i njegov sestrić Bajagić Zvonko iz Vlasenice. Petrović i Bajagić su naredili da svi Bošnjaci Vlasenice predaju oružje u Stanicu milicije. Naoružanje su morali predati i oni Bošnjaci koji su imali dozvole za posjedovanje oružja.[124]

[123] http://www.youtbe.com

[124] AIIZ, inv. br. 3262, Izjava svjedoka B.M, od 24.09.1992.

Mobilisani vojnici su mještani Srbi, koji su preuzeli vojne dužnosti od snaga JNA. Njihove dužnosti obuhvatale su čuvanje važnih objekata i traženje naoružanih Bošnjaka po okolnim šumama.[125]

Prvih dana, nakon okupacije Vlasenice, Srpske snage su hapsile muškarce Bošnjake od kojih se mnogima gubi trag. Tako su, između ostalih, uhapsili: Klempić Zahida, ugledni vlasenički zubar, Galijašević Muhameda, privatni ugostitelj, oženjen Srpkinjom Brankom, Alispahić Sulju, penzioner, Kavazović Ismeta, penzioner, Kavazović Seada sa sinom i bratom, Saračević Mustafu, radnika Rudnika boksita, Klanco Muju, KV električara, oženjen Srpskinjom Vukosavom, Zukić Saliha sa sinom Avdom, Šahmanović Salku, penzionisani veterinar i druge.[126] Bilo je slučajeva da su ubijane i cijele porodice. Tako su srpski ekstremisti ubili sedam sinova Ibre i Azeme Efendić i to: Saliha, Šukriju, Salku, Ahmu, Hasu, Hilmu i Osmana.

U Vlasenici su, između ostalih, ubijene i dajdže Elvisa i Aleksandra Đurića (majka im je Bošnjakinja Begzada): Mensur, Mevludin i Armin, te daidžić Eldar. Elviis Đurić je do 2003. godine bio na poziciji šefa krim policije u Vlasenici i otad mu se gubi trag, dok Aleksandar živi u Vlasenici (februar 2012). Đurići: Elvis i Aleksandar moraju znati za sudbinu mnogih ubijenih Bošnjaka, a posebno njihovih daidža i daidžića.

Goran Tešić, osumnjičeni za brojne zločine nad Bošnjacima Vlasenice, sin je Bošnjakinje Merse. Nakon što su Srbi preuzeli kontrolu nad gradom Vlasenicom, Krizni štab opštine Vlasenica je preuzeo upravljanje gradom i na sve zvanične funkcije imenovao Srbe.

Dobrovoljačke formacije iz Srbije Beli orlovi, pod vođstvom Mirka Jovića, predsjednika Srpske (stranke) Narodne odbrane, imali su neposredno učešće u likvidacijama, maltretiranju i pljačkanju bošnjačkog stanovništva na području Vlasenice u maju 1992. godine.[127] Srpska vojska na području regije Birač, u koju spada područje Vlasenica, imala je

[125] ICTY, Predmet br. IT-94-2-S, *Tužilaštvo Međunarodnog suda protiv Dragana Nikolića, treća izmjenjena optužnica*, paragraf 40.

[126] AIIZ, inv. br. 2-3275 Izjava svjedoka Dž.M, od 22.01.1993.

[127] Isto, str. 881.

vojnu formaciju sastavljenu od žena, koje su bile involvirane u "snajpersko odjeljenje", kojim je komandovao potporučnik Stanojević (C) Milan, jedini muškarac, a pored njega bilo je još devet žena.[128]

Zlostavljanje i ubistva Bošnjaka, prvih dana nakon okupacije, vršena su u zatvoru zgrade MUP-a Vlasenica, a zatim u zloglasnom logoru „Sušica". U zvjerskim mučenjima i ubistvima, pored mnogih egzekutora zločina, najveće zločine počinio je komandant zatvora, Dragan Nikolić, zvani „Jenki".[129] Zločine nad Bošnjacima su, uglavnom, izvršili lokalni Srbi komšije, sa kojima su Bošnjaci živjeli u dobrosusjedskim odnosima, sa mnogima, čak, bili školski drugovi i bliski prijatelji.

Jedan od trojice preživjelih dječaka i svjedoka počinjenih zločina nad Bošnjacima je tada trinaestogodišnjak, a danas zreo čovjek, Damir Kičić. Naime, Damir je, zajedno sa drugovima Amirom Topčićem i Nedimom Salaharevićem, bratom ubijenog košarkaša Edina, 14. septembra 1992. godine deportovan iz logora Sušica na slobodnu teritoriju opštine Kladanj. Prema njegovom kazivanju "oko tri sata ujutru 13. septembra Ignjat Kraljević, Miodrag /Mićo/ Koroman i još trojica sakupili su Bošnjake koji su ostali u svojim kućama. Razvaljivali su vrata i pobili sve koji nisu otvorili. Oni koji su otvorili vrata svojih kuća, sakupljeni su i odvedeni u logor Sušica. Mićo je ušao kroz razbijeni prozor na ulaznim vratima naše kuće. Izveo je moju majku, brata, mene i žene

[128] AIIZ, inv. br. 2-3431 Komanda garnizona Zvornik, *Spisak starješina i vojnika angažovanih u jdinici snajpersko odjeljenje u mjesecu oktobru 92.*

[129] **Dragan (Spasoja) Nikolić – „Jenki",** rođen 26. aprila 1957. godine u Vlasenici. Prema izjavama velikog broja svjedoka, kao komandant logora „Sušica", kod Vlasenice, isticao se u zlodjelima i ubistvima nedužnih civila. Na osnovu optužnice Međunarodnog tribunala u Hagu br. IT-94-2-I, od 7. novembra 1994. godine, uhapšen je 21. aprila 2000. godine, od strane vojnika SFOR-a i predat Međunarodnom trubunalu u Hagu. Dana 04.09.2003. godine priznao je krivicu za proganjanje bošnjačkih civila i nesrpskog stanovništva u logou „Sušica", kao i odgovornost za ubistvo devet osoba i mučenje pet drugih. Pretresno vijeće Međunarodnog tribunala u Hagu, danaa 18.12.2003. godine osudilo ga je na 23 godine zatvora za zločine protiv čovječnosti, a Žalbeno vijće mu je smanjilo kaznu na 20 godina zatvora. U:Faid Hećo, Uloga Jugoslovenske narodne armije u agresiji na Bosnu i Hercegovinu. Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarjevo, 2005., str. 177.

koje su se s nama skrivale. Poveli su me sa sobom da idemo od kuće do kuće. Pred mojim očima su ubili Omera Džamdžića i njegovu ženu Galibu, Almasu Dautović, Hasana i Zumru Salaharević, Seniju Osmanović, kojoj je bilo više od 90 godina. Almasa Dautović je bila ranjena u glavu i davala znake života. Koroman je hicima iz puške dokrajčio pred njegovim očima". Kičić je izjavio da je vidio kada je Koroman odveo njegovog daidžu Muju Karića, Muju Patkovića i Almira Dautovića.[130]

Damir Kičić je rekao da je njegov otac zajedno sa njim 28. avgusta 1992. godine otišao do stanice policije u Vlasenicu da se prijavi jer su ga danima tražile razne patrole. U Stanicu su ga uveli, prema Damirovim riječima, Sreten Lukić i Zoran Obrenović. Pošto se njegov otac nije vraćao mali Damir je počeo plakati. Izašao je Sreten Lukić, ošamario ga, opsovao i otjerao ga kući. Kasnije se ispostvailo da je Galib ubijen, njegovi posmrtni ostaci su pronađeni u masovnoj grobnici Ogradice i sahranjen je na mezarju Rakita 25.04.2009. godine. Prema svjedočenju Amira Topčića, njegovog brata Sulju su odveli Elvis Đurić i Dragan Bastah – Car, nekoliko dana prije završetka etničkog čišćenja Bošnjaka iz Vlasenice. To se desilo polovinom septembra kada su sakupljali posljednje Bošnjake iz njihove ulica, kako bi se osvetili za pogibiju na ratištu njihovog saborca, zv. Kalimero.[131] Amir je tom prilikom izjavio da je Goran Višković odveo Ahmu Klempića u junu mjesecu 1992. godine u trenutku kada je Ahmo, vjerovatno po naređenju, radio na popravci trafostanice. Ahmini posmrtni ostaci pronađeni su 2003. godine u masovnoj grobnici nedaleko od Vlasenice.

Jedna od svjedokinja je potvrdila da je 2. juna, zajedno sa njenim bratom, na lokalitet Mračnica odvezeno ukupno 37 Bošnjaka i da ih je likvidirala žena po imenu Dosta, koja je bila uposlenica u Robnoj kući Vlasenica. Svjedok je kazao da su isti zakopani u grupne grobnice, te da je njen brat zajedno sa četvoricom ubijenih bačen u jednu iskopanu jamu.[132] Nakon pogibije Milenka Kraljevića, brata Miroslava Kraljevića,

[130] Munir Mujezinovic (rinum58@hotmail.com), Ispovjest dječaka koji su preživjeli etničko čišćenje u Vlasenici, autor: Hazim Karić, od 3.aprila 2013 11:27

[131] Isto.

[132] Državna komisija za prikupljanje činjenica o ratnim zločinima, Ratni zločini na Tuzlanskom okrugu (1992-1995), drugo dopunjeno izdanje, Tuzla, 1996., str. 126.

poslanika SNSD-a-komandanta specijane jedinice, Miroslav Kraljević je 04.06.1992. godine, u popodnevnim satima izveo iz zatvora, koji se nalazio neposredno do opštinskog suda, 28 zatvorenika, starijih osoba i autobusom ih je odvezao vozač Trifunović Slavko na lokaciju 3 km. daleko od Vlasenice. Tu ih je strijeljala sestra Kraljević Miroslava, Višnja Kraljević, zvana "Beba", a prvi je strijeljan Džodžajević Ibrahim.[133]

Prema riječima Predraga Bastaha "Car" iz pisma koje je iz zatvora uputio sestri ubijene Bošnjakinje u Vlasenici, koji je osuđen pred Sudom Bosne i Hercegovine na kaznu zatvora od 22 godine, najodgovorniji za zločine u Vlasenici su braća Stanići: Stanić Milenko, predsjednik Skupštine opštine (SO) i Kriznog štaba Vlasenice, Stanić Radenko, komandir Policijske stanice (PS) Vlasenica i Mane Đurić, načelnik Policijske stanice. Oni su, prema riječima Bastaha, bili strah i trepet u ratu i oni su odlučivali ko će ostati lojalan srpskoj vlasti, koga će "eliminisati", koje selo treba spaliti, čiju kuću u gradu treba zapaliti itd.[134]

2. Otkaz Bošnjacima s posla

Advokat Drakulić Branislav, kojeg je, prema riječima svjedoka, inače tadašnjeg uposlenika suda u Vlasenici, na mjesto predsjednika suda odlukom imenovao Radovan Karadžić, imao je odlučujuću ulogu u podnošenju krivičnih prijava protiv "uglednih i uticajnih" Bošnjaka. Drakulić Branislav je odmah po postavljenju za predsjednika suda u Vlasenici napisao rješenja o otkazu svim radnicima Bošnjacima koji su radili u Sudu i prije napada napustili Vlasenicu.[135] Otkaz sa posla dobili su i Hurić Hasiba, potpredsjednica suda koja je ostala na svom radnom mjestu nakon okupacije Vlasenice. Naime, mnogi Bošnjaci su "privremeno" napustili Vlasenicu zbog straha za svoj život nakon napada na grupu Bošnjaka uoči Ramazanskog bajrama ispred džamije

[133] http://www.vlasenica.info, Sanel Babić, *Počele izdaje ratnih zločinaca*, preuzeto 12.03.2012.

[134] Isto.

[135] AIIZ, inv. br. 2-3275. Izjava svjedoka Dž.M, od 22.01.1993.

Hajrija (3. april 1992.) od strane srpskih ekstremista. Većina njih se nije ni vraćala u Vlasenicu, jer se od tog dana stanje sve više pogoršavalo, a život Bošnjaka je bio sve više ugrožen.

Pomenuti svjedok je, po direktivi predsjednika suda Drakulića i tužioca Todora Todorovića, zaveo 270 krivičnih prijava protiv Bošnjaka iz grada i okolnih naselja koji su, prema evidenciji srpske vlasti, posjedovali naoružanje, pod čime su podrazumjevali i naoružanje na koje je postojala uredna zakonska dozvola za nošenje (lovačko naoružanje). Prvenstveno su podnijete krivične prijave protiv rukovodsvta SDA i to: Kavazbašić Mehmeda, poslanika u Republičkoj skupštini, Telalović Amira, predsjednika SDA, Džana Hasana, neuropsihijatra, Džindo Hasana, Imamović Mustafe, bivšeg sudije, Hodžić Ferida, načelnika bivšeg štaba TO i mnogih drugih.[136]

Krizni štab Vlasenice je 18. maja donio odluku po kojoj se Bošnjaci trebaju otpustiti sa posla i da moraju napustiti područje opštine Vlasenica.[137]

Bilo je slučajeva da su rijetki Bošnjaci dolazili na posao i nakon okupacije, a da im je otkaz uručen samo zato što su Bošnjaci. Tako je, primjera radi, Miralem Džamdžić radio u Sudu do 16. juna 1992. godine, ali je zbog svakodnevnog pritiska, provociranja i prijetnji, morao napustiti Vlasenicu na način da je razmjenio kuću sa jednim Srbinom iz Kladnja. Drugi primjer je Telalović Merima, predsjednica opštinskog suda za prekršaje, koja je, vrativši se iz Tuzle 29. aprila 1992., dakle nakon okupacije Vlasenice, nastavila raditi u Sudu. Bila je izložena provokacijama, a na kraju je dobila i Rješenje o otkazu sa posla. Tražila je dozvolu (propusnicu) od nadležnog opštinskog organa na čelu sa Matić Radosavom, da napusti Vlasenicu, ali joj je isti uskratio, uputivši je na Čedu Vržinu, koji joj je kazao da ne može dobiti propusnicu jer se tereti za učešće u stvaranju spiskova Srba koje je trebalo likvidirati. Dana 6. maja 1992. godine u njenu kuću su došli Stupar Vlado, Rikanović Vinko i još oko pet – šest članova srpske policije koji su izvršili pretres

[136] AIIZ, inv. br. 2-3275. Izjava svjedoka Dž.M, od 22.01.1993..

[137] AIIZ, inv. br. 2-4287. Izjava Ferida Hodžića od 24. januara 1995.

njenog stana. Ispitivali su je Vlado i Vinko, tražeći od nje pomenute spiskove o, navodnoj, likvidaciji Srba. Tražili su od nje odgovor na pitanje gdje se nalaze: Ahmetović Munib, vlasenički imam i Kičić Enes, zv. "Pene", koji su bili zajedno sa Merimom članovi Odbora za provođenje Referenduma protiv pripajanja opštine Vlasenica srpskoj pokrajini Birač.[138] Radilo se o klasičnoj policijskoj metodi ulivanja straha i ucjeni da se dođe do željenih podataka. Vidjevši da joj nije sigurno boraviti u vlastitoj kući i da ne može izdržati svakodnevni pritisak, Merima je, polovinom maja, na vlastiti rizik, izašla iz Vlasenice u susjedno selo, odakle je početkom juna otišla za Cersku.

Prema riječima Izeta Redžića, otpuštanje Bošnjaka, zaposlenih u državnim preduzećima i drugim javnim službama u opštini Vlasenica aktivirano je od kraja 1991., a okončano u maju 1992. godine.[139]

Poslije 14.05.1992. godine, prema riječima Izeta Redžića, nijedan Bošnjak nije radio ni u kakvoj opštinskoj instituciji na prostoru opštine Vlasenica, osim pojedinačnih izuzetaka koji su na vlastiti rizik ostali iza ovog datuma. Primjera radi, Boksit je, do tada, upošljavao 3.867 radnika. Ako je neko od Bošnjaka nešto radio poslije tog datuma, to su bili ljudi koji su sahranjivali (zakopavali) mrtve preko komunalnog preduzeća i veoma rijetki slučajevi kada su neki Bošnjaci ostali u sudu ili nekoj drugoj ustanovi, koji su kasnije imali velikih problema da bezbjedno napuste svoj grad.

3. Prisilno iseljavanje Bošnjaka sa područja opštine Vlasenica

Srpska autonomna oblast (SAO) Birač ciljano je formirana kako bi srpsko stanovništvo bilo u većini, gdje bi se političkim predstavnicima

[138] AIIZ, inv. br. 2-3282. Izjava svjedoka T.M, od 11.03.1993.

[139] ICTY, Predmet br. IT-00-39-T, *Pred Pretresnim vijećem, tužilac protiv Momčila Krajišnika, presuda o kazni,* Svjedočenje Izeta Redžića, T. 5028-9.

iz reda srpskog naroda omogućilo donošenje planiranih odluka (preglasavanje). Tako je Vlada SAO Birač donijela odluku kojom je regulisano iseljavanje muslimanskog življa sa područja ove regije. U skladu predmetne odluke komandant brigade srpske vojske Birač, tadašnji major Svetozar Andrić dana 31.05.1992. donosi Naredbu, o regulisanju iseljavanja muslimanskog življa sa područja SAO Birač.[140] Sa ovom Naredbom je regulisano institucionalno realiziranje prisilnog iseljavanja Bošnjaka, što se jasno može okarakterisati kao jedan od ključnih elemenata genocida. U duhu ove naredbe vršeni su i drugi elementi genocida, kao što su masovna ubistva, silovanja, nečovječna postupanja, itd. Ova Naredba je bila pokriće za prisilno iseljavanje Bošnjaka iz njihovih posjeda i prisilno oduzimanje (otimanje) njihove imovine, jer su pod prijetnjom oružja protjerani. Ovom Naredbom su direktno kršene odredbe međunarodnog humanitarnog prava jer je u svojoj definiciji bila kontraverznog sadržaja. Naime, u naredbi stoji: „Iseljavati se mogu samo djeca i žene, a muškarce sposobne za borbu ostavljati u logorima radi zamjene".[141] Samo dva dana kasnije, Andrić je svojom drugom naredbom zabranio iseljavanje i žena: „Zabraniti odlazak muškaraca i žena sposobnih za borbu, van vaše teritorije".[142] Istina je da su srpske vlasti Vlasenice, u skladu ove Naredbe, prisilno izvele brojne Bošnjake koje su zatekle (žene i muškarce) iz njihovih kuća i zatočile ih u sabirne centre, a potom u novoformirani logor Sušica, koji je formiran Naredbom komandanta Svetozara Andrića. Istina je, također, da je značajan broj zatočenih Bošnjaka transportovan na teritoriju pod kontrolom Armije Bosne i Hercegovine putem razmjene za Srbe koji su bili ostali na svojim posjedima. Istina je da je značajan broj zatočenih Bošnjaka Vlasenice iz logora Sušica krajem juna 1992. godine dislociran u logor Batković, u kojem su bili podvrgnuti fizičkim mučenjima, a neki su, poput Zulfe Hadžiomerovića, podlegli od posljedica fizičkog

[140] AIIZ, inv. br. 9-9962, Komanda brigade SV „Birač", vojna tajna, str. pov., Šekovići, 31.05.1992., u potpisu komandant major Svetozar Andrić.

[141] AIIZ, inv. br. 2 – 3206, Komanda brigade Birač, 26.05.1992. godine.

[142] AIIZ, inv. br. 2-3207, Komanda brigade SV „Birač", 28.05.1992. godine. Vidu u: Velid Šabić, Genocid u srednjem Podrinju 1992-1995, str. 57.

zlostavljanja. Iako je logor Sušica bio formiran, kako u Naredbi stoji, radi iseljavanja, raspoloživi dokazi svjedoče da je ovaj logor bio najveće mučilište za zatočene nesrbe i da je u njemu ubijeno oko 1.000 zatočenika od strane policijskih i vojnih stražara ovog logora.

Prisilno protjerivanje Bošnjaka Vlasenice je vršeno planski i sistemski. O tome svjedoči i slučaj kada je 17. maja 1992. Delić Mirko, novopostavljeni direktor DP Birač-Vlasenica, došao po Mirsada Džamdžića, kojom prilikom mu je naredio da osposobi autobus, jer je Mirsad radio u radionici kao poslovođa i znao je da on može popraviti autobus, radi prevoza, kako je rekao, grupe građana Bošnjaka do mjesta Luke prema Kladnju. Mirko Delić je, prema izjavi svjedoka, tada rekao da ima dosta građana koji žele napustiti grad. Svjedok i njegov brat su ga pitali da li mogu i oni ići, pošto nemaju propusnicu. Delić im je kazao da nema nikakvih smetnji za odlazak, ali morate na autobuskoj stanici potpisati da "DOBROVOLJNO" ostavljate svoju imovinu". Svjedokov brat je otišao uz traženu propusnicu, a svjedok je ostao u Vlasenici.[143] Progon stanovništva, naročito onih iz grada Vlasenice, predstavnici srpskih službi vršile su na način i uz uslov da svi oni koji napuštaju svoje domove moraju da potpišu dokument da se dobrovoljno odriču prava na svoje dotadašnje vlasništvo. Važno je istaći da su prvih dana okupacije Vlasenice mnogi Bošnjaci, uz dati im rok od strane službenih srpskih organa, napustili Vlasenicu na osnovu propusnica koje su morali pribaviti. Propusnice je potpisivao predsjednik opštine Vlasenica i predsjednik Kriznog štaba SDS-a, Milenko Stanić, što jasno svjedoči da je prisilno iseljavanje Bošnjaka Vlasenice bilo organizovano, planski i protuzakonito od strane srpskih organa vlasti. Na tim propusnicama je, kako je kazao jedan od svjedoka, pisalo Propusnica za Tuzlu". Isti svjedok je kazao da su mu neki komšije i kolege sa posla govorili: "Hoćete suverenu Bosnu, a mi hoćemo Srbiju".[144] I preživjeli mještani Zaklopače, žene koje su bile na kraju sela i uspjele izbjeći smrt, kada su srpske snage ubile 56 civila ovog sela, morale su potpisati izjave u zgradi opštine da

[143] AIIZ, inv. br. 2-3275, Izjava svjedoka DŽ.M. od 22. januara 1993.
[144] AIIZ, inv. br. 2-3285, Izjava svjedoka od 17.06.1993.

će Srbima predati svoje kuće i svu svoju imovinu, kako bi mogli otići na "slobodnu teritoriju". Dakle, i pored ubistva njihovih najbližih, oduzeta im je imovina i prisilno su protjerane sa njihovih imanja.[145]

Kada su u pitanju Bošnjaci prigradskih naselja, srpske snage su većinu njih, naročito muškarce, ubile prilikom ulaska u ta naselja, a žene, djecu i starce su odvodili u sabirne centre, odnosno, logor Sušica, a nakon izvjesnog vremena su ih transportovali do linija razdvajanja. Dakle, radilo se o prisilnom protjerivanju onih civila koje nisu ubili. Bošnjaci iz sela koja su bila bliže mjestima u kojima su pružili otpor neprijatelju, kao što je bio slučaj Cerske ili mjesta koja su pripadala opštini Srebrenica, bježali su i spas pronalazili u tim mjestima. Tamo su ostali dok nisu okupirana i ta mjesta. Okupacijom enklave Cerska (13. mart 1993), prisilno je protjerano svo stanovništvo ovog kraja i mnogi Bošnjaci koji su uspjeli pobjeći iz ranije okupiranih vlaseničkih sela pred naletima srpskih oružanih snaga. Prilikom okupacije enklave Cerska, srpske snage su zapalile sve objekte mještana, a kasnije su i minirale iste, kako bi potpuno uništili i zatrli trag svemu što su Bošnjaci ovog mjesta gradili i što je asociralo na njihovo porijeklo. Pomenutim djelima agresorske snage su prekršile odredbe Dopunskih protokola Ženevski konvencija iz 1949. godine.[146]

[145] ICTY, br. 02633392-02633399, Izjava svjedoka H.M., str. 4.

[146] Iz pomenutih primjera prisilnog iseljavanja Bošnjaka sa teritorije na kojoj su zakonski prisutni, značajno je ukazati na odredbu člana 17. Dopunskog protokola iz Ženevske konvencije od 12. augusta 1949. godine o zaštiti žrtava nemeđunarodnih oružanih sukoba (Dopunski protokol II) koji propisuje: 1. „Ne može biti naređeno premještanje civilnog stanovništva iz razloga u vezi sa sukobom ukoliko to ne zahtijevaju razlozi sigurnosti tog stanovništva ili imperativni vojni razlozi. Ukoliko premještanje mora da se izvrši, preduzet će se sve moguće mjere kako bi civilno stanovništvo moglo biti prihvaćeno pod zadovoljavajućim uslovima smještaja, higijene i zaštite zdravlja, sigurnosti i ishrane. 2. Civili ne smiju biti prisiljeni da napuste svoju teritoriju iz razloga koji su u vezi sa sukobom". Osim toga, deportacija i prisilno iseljenje lica preko međunarodno priznatih granica isto kao i prisilno preseljenje i iseljenje unutar državnih granica predstavlja zločin protiv čovječnosti i prema međunarodnom običajnom pravu, i generalno, apsolutno je zabranjeno osim u specificiranim ograničenim okolnostima, ali i tada član 49. stav 2. Četvrte Ženevske konvencije određuje da će „Stanovništvo koje je na taj način evakuisano biti vraćeno u svoje domove čim neprijateljstva na tome području prestanu", iz čega proizilazi da se evakuisane osobe moraju vratiti u mjesto odakle su evakuisane odmah po prestanku okolnosti zbog kojih su prvobitno evakuisane.

4. Pljačkanje Bošnjačke imovine

Nakon ubijanja i prisilnog protjerivanja Bošnjaka iz Vlasenice isti oni Srbi koji su vršili ove radnje ili su administrativno omogućavali nekim Bošnjacima da napuste Vlasenicu, pljačkali su imovinu iz njihovih kuća ili prodavnica. Na kuće Bošnjaka koji su bili napustili Vlasenicu bile su napisane ili zalijepljene poruke koje su glasile: "Muslimani odlazite", "Ubit ćemo sve ustaše".[147] Jedan od svjedoka je svjedočio da su Srbi na čelu sa Milić Batom, sinom Čede iz Gornjeg Zalukovika, bio zaposlen u Fabrici "10. Avgust" u Vlasenici, došli u kuću njegovog komšije Berbić Mehe koji je bio već otišao u Tuzlu, i tom prilikom obili mu prodavnicu, trpali robu u kola, glasno govoreći "kako u toj kući ima robe za njih za dvije godine dana". Isti svjedok potvrđuje da su u njegovom komšiluku Srbi opljačkali kuće: Alihodžić Galiba, Pajko Ramadana, Teparić Mehe, Hadžić Sadije, Kavazbašić Mehmeda sa prodavnicama. U ovim pljačkama svjedok je pepoznao svoje komšije među kojima su bili: Višković Goran zv. "Vjetar", Bastah Dragan zv. "Car", braća Elvis i Aleksandar Đurić, braća Zoran i Goran Tešić i drugi. Sa ovim pljačkašima često je bila i Čeliković Vojka, supruga Dragomira, koja je radila na izdavanju propusnica građanima muslimanske nacionalnosti, a kasnije i na uzimanju ključeva od njihovih kuća kada su odlazili iz grada.[148] Isti izvor navodi da je u Vlasenici prvo zapaljena kuća Fadila Turkovića, prijeratnog komandira Policijske stanice Vlasenica, a potom su zapaljene mnoge kuće uglednih Bošnjaka.

Da se radilo o organizovanoj pljački bošnjačke imovine potvrđuje i podatak da su saradnici Zvonka Bajagića – Bajage organizovano pljačkali imovinu prisilno protjeranih komšija Bošnjaka i istu dovozili u magacin, koji se nalazio ispod kafane Lovac, vlasništvo Bajagića. U ovim pljačkama učestvovali su, između ostalih, sinovi Majstorović Dike: Jakov i Vlado[149], koji su, također, učestvovali u ubistvima Bošnjka prigradskih naselja Vlasenice. Otuđivanje bošnjačke imovine nastavili su

[147] ICTY, br. 00685742. Izjava svjedoka.
[148] AIIZ, inv. br. 2-3275. Izjava svjedoka Dž.M. od 22.01.1993.
[149] AIIZ, inv. br. 2-3287. Izjava svjedoka Dž.M. od 19.01.1993.

i pridošli srpski ekstremisti sa Pala, koji su, u saradnji sa Bajagićem i njegovim pristalicama, imali ekskluzivitet u otuđivanju imovine protjeranih Bošnjaka.

U selu Zaklopača, nakon pokolja Bošnjaka 16.05.1992. godine, pripadnici srpskih formacija su otuđili sva privatna auta i poljoprivredne mašine Bošnjaka koje su zatekli u selu, a potom su došli sa kamionima i potovarili sve "vrijedne" stvari, odnosno, imovinu Bošnjaka, koje su već pobili, a nakon toga su otjerali svu stoku koju su zatekli na njivama.[150]

U selu Džamdžići, pripadnici srpskih snaga su 18. maja 1992. godine, nakon ubistva šestoro Bošnjaka, otuđili sve vrijedne stvari (tehnika, namještaj, garderoba i dr), a potom su spalili sve objekte u selu.[151]

Pored otuđivanja imovine Bošnjaka Vlasenice iz njihovih kuća i drugih pratećih objekata, Srbi su Bošnjacima nasilno oduzimali nakit, novac i druge vrijedne stvari prilikom hapšenja i dovođenja istih u logor Sušica. Među njima je prednjačio Dragan Nikolić, jedan od komandanata logora Sušica, koji je, najčešće u društvu Tešić Gorana, oduzimao od zatočenika sve vrijedne stvari koje su imali kod sebe (novac, domaću valutu i devize, zlato, satove i drugi nakit).[152]

[150] AIIZ, inv, br. 2-3266.
[151] AIIZ, inv. br. 2-3275.
[152] Savez logoraša Bosne i Hercegovine, dok. br. 3515, logor Sušica, Vlasenica.

ZLOČINI NAD BOŠNJACIMA VLASENIČKIH SELA

1. Turalići i Gobelje

Srpske snage su izvršile prvi napad na bošnjačka sela Vlasenice i to: Turaliće i Gobelje 28. aprila 1992. godine. Tom prilikom su zauzele i spalile kuće Bošnjaka u Turalićima, te zapalili tri kuće: Ramiza Popića i Smajila Gobeljića, te nekoliko štala, mještana sela Gobelje.[153] Mještani su, na sreću, uspjeli izbjeći smrt tako što su se izvukli kroz šumu na suprotnu stranu od napadača. Interesantno je primjetiti da se ova dva sela nalaze na dijametralno suprotnim stranama prostora opštine Vlasenica, a da su istog dana bili predmet napada srpskih snaga. Naime, selo Turalići se fizički naslanjalo na prostor opštine Kladanj, dok je selo Gobelje na suprotnoj strani naslonjeno na teritoriju opštine Zvornik. Analizirajući logiku istovremenog napada na ova dva sela koja se nalaze na potpuno suprotnim stranama i na velikoj međusobnoj udaljenosti, može se, sa ove vremenske distance zaključiti da je namjera neprijatelja bila vojnički osigurati prostor na koji je polagao pravo prema Kladnju na lokalitetu sela Turalići, a da je iz pravca sela Gobelje pravio sigurnu odstupnicu za napad na enklavu Cerska, odnosno stavljanje u funkciju koridora Vlasenica - Zvornik. Pripadnici ARBiH su uspjevali držati pod kontrolom selo Gobelje u sklopu enklave Cerska do 2. marta 1993. godine, kada su ga srpske snage (pripadnici 1. Birčanske pješadijske brigade) okupirali i uništili. Srpski vojnici su, nakon okupacije sela Gobelje, isto spalili.[154]

Selo Turalići je, tokom agresije na Bosnu i Hercegovinu, bilo međuzona između agresorskih i oslobodilačkih bosanskih snaga, a poslije

[153] Elmedin Selimović, *Herojska Cerska,* autorsko izdanje, Sarajevo, 2015, str. 16.

[154] ICTY br. 04267523, Komanda Drinskog korpusa, str. pov. br. 01/4-127, od 02.03.1993. godine. Redovni borbeni izvještaj dostavljen glavnom štabu VRS u kojem, između ostalog, stoji da su pripadnici 1. Bpbr "oslobodili" selo Gobelje na frontu u rejonu Cerske. ICTY br. 04539751, Komanda 1. Birčanske pješadijske brigade, str. pov. 14-398/93, od 02.03.1993. godine. Vanredni operativni izvještaj komandi Drinskog korpusa.

rata, prema Dejtonskom ustrojstvu Bosne i Hercegovine, administrativno je pripalo opštini Kladanj.

2. Đile, Pomol, Nurići, Štedra, Bešići, Vrsinje, Gerovi i Bukovica

Nakon okupacije grada Vlasenice, zarobljavanja velikog broja Bošnjaka i odvođenja u sabirne centre, te napada na sela Turaliće i Gobelje (28. april), srpske snage sa područja opštine Vlasenica, uz pomoć pripadnika JNA i raznih dobrovoljačkih formacija, pravac napada usmjeravaju na bošnjčka sela na području tadašnjih mjesnih zajednica: Đile, Derventa i Milići. Sela ovih mjesnih zajednica su srpske snage okupirale u periodu između 1. i 4. maja 1992. godine, s tim što su branioci kontrolisali selo Nuriće do 22. avgusta 1992. godine.

Prema svjedočenju Mekanić Adema[155], oko 27. aprila pozvao ga je Huso Halilović i javio mu da moraju otići na razgovore u Miliće, gdje ih čekaju predstavnici srpske strane. Sa njima su pošli još Ahmet Halilović i Nezir Mekanić. Predstavnici srpske strane poslali su po njih auto iz Milića. Sastali su se u zgradi nekadašnje ambulante, a poslije toga zgrade MZ Milići. Kada su došli, tu su zatekli neke ljude Bošnjake iz Vrsinja. Sa njima su razgovarali Tomislav Savkić, nekadašnji sekretar Partije (Savez komunista Jugoslavije) u Rudniku, a tada predsjednik SDS-a Milići. Bio je prisutan i Erkić Rašo, nekada u Rudniku rukovodilac pravne službe, a zatim opštinski javni tužilac u Vlasenici, te Bjelanović Radomir, poslije stranačkih izbora bio je načelnik SJB-i u Vlasenici, a tada načelnik SJB-i novoformirane opštine Milići. Prvo je govorio Erkić Rašo, naglasivši da je formirana nova opština Milići, da će u toj opštini biti svi ravnopravni bez obzira na nacionalnu pripadnost i imati ista prava. Rekao je da će Milići biti prva oština u BiH zakonita i pravna. Da će oni kao civilna vlast preuzeti sve obaveze i da su se sporazumjeli sa vojskom da razoružaju sve koji imaju bespravno nabavljeno oružje. Kazao je da oružje

[155] Naser Orić, nav. dj. Izjava Adema Mekanića od 02.10.1992. godine br. A-38/92, str. 118-121.

treba prvo da predaju Bošnjaci zbog toga što su odbili odlazak regruta u JNA, a zatim će biti razoružani Srbi. Rečeno im je da će oružje moći zadržati samo oni koji imaju dozvolu za nošenje istog, s tim da oružje treba predati 30. aprila u 16 sati. Pored toga, rekli su im da oni znaju ko sve ima oružje i da imaju čak i brojeve oružja. Pokazivali su im spiskove koje su pravili po izjavama tadašnjeg vlaseničkog imama Munib ef. Ahmetovića. Zatim je govorio Savkić Tomislav – Tomo, naglasivši da će u budućem ustrojstvu BiH država biti podjeljena na kantone. Da će nacionalne manjine u njima imati ista prava kao i većinska nacija i da će se za osiguranje tih prava formirati međunarodna arbitraža od 9 članova u koju će biti uključena 2 Srba, 2 Hrvata, 2 Bošnjaka i plus 3 evropska predstavnika, koji će biti istaknuti pravnici, kojima će se moći obraćati nacionalne manjine iz kantona za zaštitu svojih prava. On je dalje govorio da treba normalno raditi proljetnu sjetvu i da će rudnik Rupovo brdo, također, normalno raditi. Na kraju je obećao da će im asfaltirati put do Štedrića. Poslije njega je govorio Radomir Bjelanović, načelnik MUP-a novoformirane opštine Milići. Bjelanović je obećao da će kao načelnik jednako štititi sve ljude bez obzira na nacionalnost i da će primiti 5-6 mladića – Bošnjaka u rezervnu miliciju sa zadatkom da čuvaju selo od eventualnih bandi ili drugih kriminalaca.

Ponovio im je da oružje na koje se posjeduju dozvole (pištolji, lovačke puške, lov. Karabini) neće biti oduzimano, da će samo bespravno posjedovano oružje biti oduzeto. Nakon završenog susreta predstavnici srpske strane su odredili vozača koji je Bošnjake vratio u njihova sela.

Sastanak u selu Bešići među Bošnjacima već je bio zakazan. Na sastanku je Ahmet Halilović, odbornik SDA, upoznao sve prisutne oko zahtjeva srpske strane za predaju oružja. Tu je bila prisutna većina muškaraca iz bošnjačkih sela koja su pripadala mjesnim zajednicama: Milići, Đile i Derventa. Prisutni Bošnjaci su izjavili da ne posjeduju bespravno nabavljeno oružje i da nemaju šta predati. Dana 30. aprila došla su tri milicionera u policijskom autu. Pitali su da li je prikupljeno oružje, na što im je odgovoreno da nemaju nelegalno držano oružje.

Pošto mješati Bošnjaci nisu pristali predati naoružanje, jer su imali samo oružje sa dozvolom, za koje im je rečeno da isto ne moraju predavati, srpske snage su napale bošnjačka sela Vrsinje i Pomol 01.05.1992. godine i prisilili ostale da predaju i naoružanje na koje su imali dozvole. Artiljerijom sa položaja Milića brda i Rogača (VBR-ovi, haubice, topovi, minobacači, PAT-ovi i PAM-ovi) gađana su okolna sela vlaseničke i srebreničke opštine. Eksplozivom je, prema izjavi jednog od svjedoka, srušena džamija u selu Pomol.

"Uporedo sa zločinima koje čine četnici Bošnjacima u samom gradu Vlasenica, milićki četnici, na čelu sa Rajkom Dukićem i Radetom Bjelanovićem, započinju svoj krvavi pir nad mještanima sela: Here, Vrsinje, Zilići, Gerovi, Pomol, Nurići, Bešići, Žutica, Štedrići i Đile. U vremenu od 01. do 04.05.1992. godine ova sela su spaljena, izmasakrirano je mnogo ljudi, dosta ih je dovedeno u logor, a većina je pobjegla u okolne šume i slobodnu teritoriju Srebrenice na području Sućeske."[156] Među prvima su spaljeni dijelovi sela Zilići i Here, a prvo okupirano selo je Đile.

Adem Mekanić je dodao da nakon što su srpske snage napale na bošnjačka sela Vrsinje i Pomol dana 1. maja on i njegovi komšije su pobjegli u šumu, tu su prenoćili 3 noći, a preko dana su se vraćali kući po hranu. U šumi ih je našao njihov komšija Halilović Šahin i rekao im da idu svojim kućama, jer su njega prije na dan neki srpski vojnici našli kod kuće i rekli mu da pozove sve ljude iz šuma da se vrate kućama. Rekli su mu da neće nikoga dirati, a koga ne nađu u kući da će mu je zapaliti. Komšije su ga poslušale i vratile su se svojim kućama 4. maja 1992. godine.

Istog dana (4. maj) poslije podne iznenada je došla srpska vojska iz Dervente transporterima. Pohvatali su Bošnjake koji su se vratili i sve ih skupili kod kuće Šabana Halilovića. Tada su izvršili pretres kuća i oduzeli im oružje na koje su imali dozvole. Kod Šabanove kuće su ih, prema riječima Adema Mekanića, držali 2 sata i na kraju su odvojili odrasle muškarce na jednu stranu, a žene i djecu na drugu. Muškarce su

[156] Naser Orić, nav. dj., str. 62.

odvojili oko 100 m. daleko od žena i djece. Saopćili su im da će ako iko zapuca i ako bude iko od njih (srpskih vojnika) poginuo, sve Bošnjake pobiti. Bilo je oko 100 srpskih vojnika, većinom mještani Dervente i Milića. Držali su upereno oružje prema prevarenim Bošnjacima. Jedan dio vojske bio je otišao za Đile, a jedan je bio na Bešićkom brdu. Poslije razgovora komandira preko radio-veze sa nekim na Brdu, pustili su skupljene Bošnjake i rekli im da idu kućama i da izađu pred kuće, kad se transporteri budu vraćali iz Đila.

Taj dan su zapalili kuću Mekanić Hamila, ubili su mu oca Hamdiju koji se krio zajedno sa Abdulahom Musićem u šumi. Ubili su i Muminović Abdulaha i sina mu Hasana. Poslije toga mi smo nastavili "normalno" da živimo, transporteri su prolazili svaki dan prema Rudniku, prevozili su srpske straže na Bešićko brdo.

Nakon 2-3 dana, kazao je Adem Mekanić, bio je u kući kad ga je njegova supruga pozvala, rekavši mu da srpski vojnici zovu napolje sve muškarce. Odveli su ih u Harovinu, njiva pored Jadra. Pred njih je izašao visok čovjek, bradat, u maskirnoj uniformi. Pozdravio ih je i odmah tražio da predaju oružje. Pokazali su mu potvrde o predatom oružju predstavnicima srpskih snaga. On je rekao da oni ništa ne znaju o tome da je oružje uopće predato i da im je te potvrde mogao svako napisati. Do Adema je bio amidžić mu Ismet. Neko je rekao da mu je sin Ismail bio u Zengama. Tražili su da ga dovede. Odmah su počeli odvajati pojedine mlađe ljude i rekli im da se penju na kamione. Ismet je otišao po Ismaila i kad su dolazili, neko im je dao znak da stanu, tako da su transporteri otišli, zaboravivši na Ismaila.

Dana 11. maja, rano ujutru, prenosi Mekanić, pohvatali su Bošnjake u kućama, izvršili pretres istih i odveli ih pred kuću Ismeta Mekanića. Opkolili su ih sa repetiranim oružjem na gotovs, a na asfaltu su bila dva transportera. Tu, pred kućom, bilo je skupljenih oko 100 Bošnjaka. Vojnici srpski, Srbijanci, vjerovatno pripadnici JNA su imali bijele trake, a domaći Srbi su imali crvene trake. Tražili su od Bošnjaka da kažu ko je silovao trinaestogodišnju djevojčicu Srpkinju, ko je pucao iz snajpera sa prigušivačem i ranio njihovog vojnika. Zaprijećeno im je da će ubiti

svakih 10 minuta po dvojicu Bošnjaka ako ne odgovore na postavljeno pitanje. Poslije toga su odvojili Mekanić Adema i Buhić Muniba, zvanog Mrki u stranu i odveli ih iza kuće. Okrenuli su ih leđima prema sebi i ispalili metak iz puške pored njihovih glava, kako bi drugi Bošnjaci u blizini shvatili da su ih strijeljali. Zatim su im naredili da čučnu, a vojnicima da pripaze na njih. Sve je ovo govoreno šapatom, da oni što se nalaze pred kućom to ne bi čuli. Otišli su opet pred kuću i rekli da su nas strijeljali. Pitali su gdje je moja kuća i naredili da je zapale i rekli kao njemu više kuća ne treba. Vojnik je otišao i zapalio kuću. Nakon deset minuta vratili su se ponovo po nas i vratili nas pred kuću i rekli da oni ne ubijaju ljude kao naše ustaše. Neko iz mase je rekao da gori kuća. Jedan vojnik je kazao da nije trebalo ni paliti. Pitali smo da li možemo gasiti kuću, na što su nam dali potvrdan odgovor. Tada su mi rekli zašto ne odem živjeti u Miliće kao pravi čovjek. Poslije toga su se pozdravili sa nama i otišli prema Žutici. Mi smo tada uspjeli ugasiti požar. Poslije toga smo razgovarali šta da radimo. U tom je došao Haris Buhić i rekao nam da su na Žutici ubili 4 čovjeka: Buhić /Ibre/ Osmana, zv. Beša, Alić /Alije/ Azema, a maloljetnog mu sina ranili, ubili su još Jašarević / Velije/ Rašida, zv. Meho, vlasnika kafane i Ahmetović /Mehmed/ Mehmedaliju, to je bilo nekih 200-300 m. od nas. Ovi Bošnjaci su, prema riječima Durme Memiševića, ubijeni 10.05.1992. godine

Nakon ubistva ove grupe Bošnjaka, ostali koji su, do tada vjerovali datom obećanju Srba da ih neće maltretirati, napustili su svoje selo i spas potražili na izvoru Štedrića, gdje su ostali do 19. avgusta 1992. godine, a potom su otišli u Srebrenicu.

Kada su postali posve sigurni da su Bošnjaci bezopasni jer su bez oružja, Srbi su okupirali prvo bošnjačko selo na području opštine Vlasenica, a to su Đile. Ako postavimo pitanje zašto je selo Đile prvo okupirano, odgovor je jednostavan, a to je zbog činjenice da je upravo ovo selo bilo najprioritetnije za srpske planove na ovom prostoru zbog strateškog položaja. Naime, ovo selo se nalazi na direktnoj liniji prema rudniku boksita Rupovo brdo koji je bio žila kucavica za opštinu Vlasenica. S druge strane, ovaj pravac spaja vlaseničku opštinu sa

srebreničkom i vodi direktno prema granici sa Srbijom. Također, važno je istaći činjenicu da je najveći broj Bošnjaka iz pomenutih sela radio u rudniku boksita i da im je prije napada govoreno od strane nekih Srba komšija da oni neće više raditi u ovom rudniku i da će njihova imanja biti pretvorena u pašnjake za srpsku stoku.

Prema riječima Jasmina Šabanovića, mještanina sela Nurići, srpske snage su napale selo Nuriće u jutarnjim satima 2. maja 1992. godine iz pravca Višnjice, Gaja i Pomola, podržani artiljerijom sa Rogača i Lukić Polja. Prvo su zapalili sela Ziliće, Here, a potom Nuriće (prvi put). Zapalili su kuće od Bošnjaka koji su imali naoružanje, a koje nisu predali na poziv predstavnika srpskih vlasti dan ranije. Bošnjaci su, vidjevši da će biti napadnuti od strane komšija Srba, formirali liniju odbrane u Nurićima. Tu je ostalo 13-15 momaka koji su hrabro i neustrašivo zadržali neprijateljske snage do prvog mraka. Nedugo potom srpske snage, zahvaljujući superiornosti u naoružanju, ulaze u selo Nuriće i pale kuće Bošnjaka koji su im se suprostavili i nisu im predali naoružanje. Drugi dan pred veče branioci sela Nurići su se pregrupisali i napravili kontra napad i pri tom vratili neprijatelja do sela Pomol, Here i Višnjica. Nakon toga neprijateljske snage su svaka četiri dana vršile smjenu snaga u području rudnika boksita i u povratku bi napadali selo Nuriće. Dana 6. maja su zapalili sela Štedru i Đile. Desetog maja su ponovo napali selo Nuriće i tom prilikom zarobili nekoliko civila Bošnjaka. Doveli su ih u selo Štedrić, mučili su ih na najsvirepiji način, a potom ih ubili u istom selu ispred jedne kuće za stolom na način da su im u glavu pucali dum dum mecima tako da su im raznijeli glave. Žene su prije toga fizički zlostavljali tako što su ih vojničkim čizmama gazili po grudima, gdje su ostale oslikane šare čizama. Ubili su dvoje djece na krilu od nene i majke. Jedno dijete je imalo osam mjeseci, a drugo oko dvije godine.

Očevici Bošnjaci su ih pronašli u večernjim satima, a potom ih pokopali u najbližu jamu kako bi se znalo gdje su, odnosno, kako bi ih oni našli kad se bude u prilici da se dostojanstveno sahrane. Dana 14. maja 1992. neprijateljske srpske snage, ojačane tenkovima i transporterima, napadaju rejon Žutice, Podgaja i Bešića i penju se sa tenkom na Bešića

brdo, gdje su i ostali do kraja agresije na Bosnu i Hercegovinu. To je kota koja dominira iznad bošnjačkih susjednih sela, sa koje su granatirali PAT-ovima i PAM-ovima sva okolna bošnjačka sela i sve što se kretalo, nanoseći svakodnevno gubitke mještanima sela: Nurići, Bešići, Štedra, Žutica, Podgaj, Kamenjača, Johovača i Pomol. Sa te pozicije su srušili džamiju u Pomolu, a potom se stacionirali u neposrednoj blizini iste.

Dana 21. avgusta 1992. pripadnici neprijateljskih snaga su uhapsili nekoliko civila Bošnjaka, među kojima su bila i dvojica pripadnika Armije Republike BiH u šumama Štedrića. Nakon toga branitelji su organizovali evakuaciju stanovništva, stoke i hrane u rejon Sućeska koja se nalazila pod kontrolom ARBiH. Bitno je istaći da su branioci sela Nurići ostali u Nurićima do 22. avgusta, nastojeći zaštititi civilno stanovništvo Zilića, Vrsinja, Pomola, Žutice, Gaja, Herića, Johovače, Štedrića, Štedre, Bešića, Bukovice i Đila koji su se krili u obližnjim šumama Štedrića.

Jašarević Alija je dana 10.01.1993. godine dao izjavu Državnoj komisiji za prikupljanje činjenica o ratnim zločinima Tuzla, u vezi stradanja Bošnjaka na području novoformirane opštine Milići, odnosno sela Nurići. Jašarević navodi da su srpske snage napale selo Nuriće 01.05.1992. godine, kojom prilikom su im mještani sela pružili otpor. Srpske snage su napale selo sa oko 400 boraca. Pošto nisu uspjele okupirati isto, zapalili su 4 – 5 kuća i ubili sedam civila, od kojih je dvoje strijeljano i to: Talović Huso i Avdić Selim, dok je ostalih pet civila ubijeno prilikom pokušaja da bježanjem izbjegnu ubistvo mrcvarenjem, a to su: Jugović Nurif, Musić Abdulah, Mekanić Hamdija, Muminović Abdulah i njegov sin Muminović Hasan. Ostali mještani civili su pobjegli u obližnju šumu, tražeći spas. U selu je ostalo 30 muškaraca - boraca koji su odlučili braniti stečenu imovinu, odnosno svoja ognjišta. Prema riječima Jašarevića, srpske snage su ponovo krenule u napad na to područje 04. 05. 1992. godine i tom prilikom spalile selo Donje Vrsinje, Gornje Vrsinje, Pomol i Bešiće, kao i zaseoke Ziliće i Here. U pokušaju

da zauzmu selo Nuriće, ponovo su odbijeni. Prilikom ovog napada poginula su dva civila od dejstva granata.

Ponovni napad iste srpske snage izvele su, kako svjedok navodi, 9. 06. 1992. godine, kada su uhvatili i strijeljali sedam civila Bošnjaka, koji su došli u zaseok Potoci po hranu, i to: Halilović /Šaban/ Mujo, star oko 65 godina, Halilović Džemila, snaha Mujina, stara oko 40 godina, Selimović /Mujo/ Fatima, oko 42 godine, Gabeljić zv. Sitna, oko 60 godina, Gabeljić Fata, snaha Sitne, oko 27 godina i njeno dvoje djece: Gabeljić Edina, stara 2-3 godine, Gabeljić Avdo, star 1-2 godine.

Kada su leševi pomenutih ubijenih Bošnjaka pronađeni, beba Avdo Gabeljić se nalazio u naručju majke Fate čije ruke su već bile ukočene i teško ga je bilo razdvojiti od njenog zagrljaja. Memišević /Memiš/ Juso, tada star oko 75 godine pronađen je u Podmramorju, zaseok Bešića, koji je, također, ubijen od strane srpskih vojnika. Koliko im je selo Vrsinje bilo važno iz srateških razloga govori i činjenica da su isto napadali još tri puta do 1. 08. 1992. godine, kada su ga sa velikim snagama u ljudstvu i sa četiri tenka, 6 transportera, haubicama i jednim VBR-om i minobacačima napali iz pravca Han Pijeska, Milića i Dervente. Pod dejstvom tako moćne sile stanovnici sela Vrsinje (sa oko 2.500 civila iz Vrsinja i obližnjih bošnjačkih sela) bili su prinuđeni da napuste svoje domove i posjede i zapute se vrlo opasnim putem kroz obruč koji su srpske snage držale u pravcu slobodne teritorije na području opštine Srebrenica. Svjedok je naveo da je tom prilikom poginulo oko 70 Bošnjaka - civila. Napadima na ovo selo, prema riječima Jašarevića, komandovao je Džinkić Rade iz Milića, komandir čete je bio Lalović Radivoje, komandir grupe na transporterima je bio Vasiljević Dragan, a jedan od komandira bila je i Drmonjić Dosta iz Dervente.[157]

Stanovnici sela Gerovi su, na traženje srpskih snaga, predali naoružanje, a komšije Srbi su im, za uzvrat "obećale" da ih neće napadati i da mogu mirno živjeti na svojim posjedima. Da se radilo o klasičnoj prevari govori podatak da su Bošnjaci sela Gerova, dok su obrađivali svoju

[157] AIIZ, inv. br. 2-3270. Izjava svjedoka J.A, od 10.01.1994.

zemlju, bili meta snajperskog djelovanja komšija Srba. Iz tog razloga su se povlačili u obližnju šumu već krajem aprila, odnosno početkom maja 1992. godine danju, a pred veče i noću bi obrađivali zemlju. Tako su mnogi Bošnjaci sela Gerovi silazili u svoje selo sve do 16. avgusta 1992. godine, kada su srpske snage spalile selo.

3. Šadići, Peševina, Jarovlje, Mršići

Dana 8. maja 1992. godine srpske snage su izvršile napad na bošnjačka sela: Šadići, Peševina, Hodžići, Jarovlje, Kuljančići i druga obližnja sela u kojima su živjeli Bošnjaci. Prema riječima jednog od svjedoka, mještana, napad su izvršile njihove komšije Srbi iz sela: Cikote, Lukići, Rašića Gaj i dio sela Šadići u kojem su živjeli Srbi. U ovom napadu lokalni Srbi su koristili dva transportera, a pomoć su im pružili i nekoliko specijalaca iz Novosadskog korpusa, čije jedinice su okupirale grad Vlasenicu. Svjedok naglašava da se sjeća da su napadačke grupe predvodili komšije Srbi: Radomir Pantić, napad na selo Peševine, Miladin Rebić i Ilija Ravnjak, napad na selo Durići, Jarovlje i Kuljančiće Radislav Pajić, te Savo Bačić iz Milića. [158]

Tog dana Bošnjaci iz sela Šadići i susjednih zaseoka su se uspjeli spasiti bježanjem u okolne šume, gdje su našli "privremeni" spas, a poslije su se ponovo spuštali u svoja sela.

Drugi napad, prema riječima istog svjedoka, na ova sela srpske snage su izvele šestog i sedmog juna 1992. godine, kada su ubili sve Bošnjake koje su zatekli u selima ili pronašli u zbjegovima izvan sela.

Iz sela Šadići za vrijeme napada pripadnici srpskih snaga ubili su: Hurić Zuhdiju, Hurić Ćamila, Hurić Rašida, Hurić Nusreta, Šahbazović Omera, Musić Hasiba, Hurić Medu, Hurić Aliju i njegovu ženu Fatu, djecu Hurić Sejdalije: Sakiba i Elvedina, Hurić Sulju i njegovu slijepu ženu koju su ubili sjekirom. Hurić /Hasan/Bego, prema riječima pomenutog svjedoka ubijen je na putu iz Cerske prema njegovom selu Šadići

[158] AIIZ, inv. br.2- 3271. Izjava svjedoka H.R. od 28. 12. 1992. godine.

u selu Rogosija kada je dolazio da uzme brašna za potrebe porodice. Hurić Hasan iz Šadića, prema riječima Hurić Hasiba, život je izgubio ispred Nove Kasabe (lokacija zadružni voćnjak) u prvoj polovini juna 1992. godine prilikom izlaska iz kamiona kojim su srpske snage prevozile grupu zatočenih Bošnjaka na liniju razdvajanja. Bio je stariji i iznemogao čovjek kojeg su drugi zatočenici pregazili prilikom izlaska iz kamiona.

Prilikom napada na selo Peševina i Hodžiće pripadnici srpskih snaga ubili su: Hodžić Sejdaliju na njegovoj njivi, Rizvanović Ševku, pokraj vode u selu i Rizvanović Osmana. Njih je, prema riječima Hurić Redže, ubio Brano Samardžić, a podatke o njihovom ubistvu dobio je od brata Ševke Rizvanovića. Prema riječima Rizvanović Šemse, osim pomenutih Hurić Alije, njegove supruge Fate, Hurić Sulje i njegove supruge Tife, prilikom pokušaja da pobjegnu iz kolone koju su četnici bili zarobili u potoku zvanom "Cikotska rijeka", ubijeni su: Hurić Husejn i njegovo troje maloljetne djece: Senad, Senada i Senahid, kao i još neki mještani. Među ubicama, prema riječima ovog svjedoka, bili su Samardžić Brano i Vidosav iz sela Peševina, Stevanović Radivoje iz sela Lukića, a među nima je bilo i Rumuna, odnosno karavlaha iz Tišče i okoline.[159]

O stradanjima Bošnjaka sela Jarovlje svjedočio je dječak, koji je bio zatočen u logoru Sušica 28 dana. On je kazao da su u ovo selo upale srpske snage i da su tom prilikom "pokupili" sav živalj i transportovali ih u logor Sušica. Dječak je potvrdio da je, za vrijeme zatočeništva u Logoru, vidio kako su Dragan Nikolić zv. Jenki i neki "Mićo" zlostavljali i ubijali zatočene Bošnjake.[160]

---

[159] AIIZ, inv. br. 2-3269

[160] AIIZ, inv. br. 2-3289. Pomenuti svjedok je izjavio: „Lično sam vidio kako tuku raznim predmetima, te nogama i rukama pojedine zatočenike, kao što je bio slučaj sa nekim koga zovu „Čiče" kome su izbili prednji dio oko usta, a zatim sam lično vidio da je Dragan zaklao nekog Mehu kome prezime ne znam. Bilo je i drugih ubistava, ali ja znam samo da su neki Mevludin Hatunić, Senahid i Huso kojim prezimena ne znam, po naređenju ovih četnika ubijene odvozili i sahranjivali. Lično sam vidio da je Dragan jednom zarobljenom našem borcu koji je doveden u logor odsjekao uho i naredio mu da ga pojede".

4. Pijuci

Srpske snage su napale i okupirale Pijuke 8. maja 1992. godine. Komšije Srbi su na najperfidniji način, trikom licemjerstva i laži, pozvali dotadašnje komšije Bošnjake sela Pijuci na sastanak ispred seoske prodavnice da se „dogovore kao komšije“ o rješenju trenutne situacije. Kada su Bošnjaci došli, zarobili su ih i podvrgli najsvirepijim metodama fizičkog mučenja. Na najmonstruozniji način ubili su 11 mještana sela Pijuci.[161]

Najodgovorniji za ovaj zločin, prema izjavi svjedoka, je Tešić Savo zv Gajan, sin Rajka, samozvani vojvoda, sa svojim pomagačima.[162] Inače, Tešić je bio prvi komšija ubijenih Bošnjaka iz sela Tikvarići, a bio je radnik-trgovac u TP "Polet" Vlasenica. Imao je, prema riječima istog svjedoka, kuću u Vlasenici, te imanje i vikendicu u D. Zalukoviku, nedaleko od sela Pijuci u kojima su živjeli i pobijeni pomenuti Bošnjaci.

5. Zaklopača

Nakon okupacije i počinjenih zločina nad Bošnjacima grada Vlasenice, sela sa područja tadašnjih mjesnih zajednica: Derventa, Đile i Milići, te sela Pijuci, sljedeća meta srpskih snaga bilo je selo Zaklopača, koje je smješteno na glavnoj putnoj komunikaciji Zvornik – Sarajevo. Selo su nastanjivali i Srbi i Bošnjaci, fizički imanjima naslonjeni jedni na druge. Prema popisu stanovništva iz 1991. godine, tu je živjelo 437 stanovnika, od čega je bilo 288 Bošnjaka, 146 Srba i tri iz reda ostalih. Bošnjaci su sa komšijama srpske nacionalnosti u Zaklopači, kao i u drugim mjestima, do agresije na Bosnu i Hercegovinu, živjeli u korektnim odnosima.[163]

[161] Dana 08.05.1992. srpske snage su ubile sljedeće civile iz sela Pijuci: Durić Bajro, Durić Esed, Fetahović Mustafa, Fetahović Rasim, Musić Muhamed, Musić Mustafa, Musić Adem, Patković Salko, Vejzović Šaćir, Vejzović Himzo, i Vejzović Hasib.

[162] ZLOČINCI I ŽRTVE, Edicija, Zbornik radova (knjiga II), Živinice: Državna komisija za prikupljanje činjenica o ratnim zločinima u R BiH – Opštinska komisija Živinice, 1995. str. 53-54, AIIZ, inv. br. 2-3275.

[163] *Ratni zločin na Tuzlanskom okrugu (1992-1993).* Drugo dopunjeno izdanje,

Značajno je istaći da su ovo selo prije okupacije Vlasenice više puta posjećivali veoma uticajni funkcioneri iz reda srpskog naroda, kao što su: Tomislav Savkić, tadašnji predsjednik SDS-a Milići, Rade Bjelanović, dotadašnji načelnik SUP-a Vlasenica i Milenko Đurić, zv. Gorčin, funkcioner SDS-a i jedan od rukovodilaca firme Boksit, koji su ubjeđivali Bošnjake Zaklopače da se ne trebaju plašiti ničega, da im se ne može, niti smije dogoditi nikakva neprijatnost, da će ih oni štititi u slučaju bilo kakve provokacije, te da mogu slobodno obavljati svoje poljoprivredne radove bez ikakve bojazni.[164]

Koliko su imali iskrenu namjeru prema komšijama Bošnjacima Zaklopače, govori i podatak da je početkom maja 1992. godine ovo selo posjetila delegacija SDS-a, među kojima je bio i Milenko Đurić, zv. Gorčin, koji je imao vikendicu u Zaklopači[165] i tom prilikom su zahtjevali od Bošnjaka ovog sela da predaju oružje. Takav zahtjev, u odnosu na ranija obećanja Bošnjacima Zaklopače da će ih štititi u slučaju da ih bilo ko napadne, proizveo je strah kod mještana jer su znali šta se desilo njihovim sunarodnicima u nekim vlaseničkim selima kada su predali oružje. Oni su imali jedino „uredno prijavljene lovačke puške", koje su zadržali u svom posjedu.[166] Nekoliko dana nakon toga "(16.05.1992) u Zaklopaču ulaze naoružane srpske snage u četiri-pet vojnih vozila i bijelim policijskim autom. Ljudi u tim vozilima bili su u vojnim i policijskim uniformama, a neki su nosili maske. Stanovništvo je pokušalo da bježi, ali su Srbi vatrenim oružjem ubili 56 osoba. Leševi su ostali da leže u selu. Sljedećeg dana Srbima se predala jedna grupa žena i djece, među kojima je bio jedan starac. Srbi su ih odveli u opštinsku zgradu u gradu Vlasenici, gdje su žene morale da potpišu izjave kojima se odriču svojih kuća i imovine u korist Srba. Potom su ih smjestili u autobus i

Tuzla: Državna komisija za prikupljanje činjenica o ratnim zločinima, 1996., str. 137.

[164] AIIZ, inv. br. 2-3263.

[165] Njegova majka Milena, koja je živjela u staroj kući u blizini vikendice, napustila je Zaklopaču mjesec dana prije napada na selo. To je bilo u skladu sa uobičajenim pravilom, da se u opštinama u kojima su Bošnjaci bili u većini, lokalni srpski civili evakuišu, te vraćaju nakon što Srbi okupiraju ciljana mjesta i iz njih protjeraju Bošnjaci.

[166] ICTY, No. 02633392, Izjava svjedoka (S.H).

iskrcali na jednom mjestu desetak kilometara udaljenom od Kladnja, odakle su pješice otišli u Kladanj".[167]

Jedan od svjedoka iz ovog sela je kazao da je u Zaklopaču 16. maja 1992. godine ušlo deset vozila u kojima je, pored navedenih, prepoznao „domaće četnike": Savkić Tomislava, predsjednika SDS-a Milići, inače predratnog profesora u srednjoškolskom centru "Milorad Vlačić" u Vlasenici; Vukotić Nenada, sina Mirka, Bojanić Dragana, sina Mitra, Jolović Branu, sina Radomira, Trišić Trišu zv. „Trile", Vasiljević Peru, sina Save, Zekanović Milenka, sina Radovana, Petrović Boru i Raju, sinove Nikole, Gojgolović Novicu, sina Cvike, Lošić Nikolu, sina Mirka, Slijepčević Duška, sina Cvijetina i druge.[168]

Isti svjedok je rekao da je tog dana (16.05.1992.) nekoliko Bošnjaka iz porodica Hodžić, Salihović i Hamidović radilo (na dnevnicu) kod Đurić Milenka zv „Gorčin", šo je bio slučaj i ranijih godina. Oko dvanaest sati, ističe svjedok, Milenko je obilazio radnike, vjerovatno provjeravajući jesu li prisutni na njegovom imanju.

Prema riječima drugog svjedoka, u selo je 16. maja 1992. godine oko 17:00 sati iz pravca Milića došlo 4-5 vojnih, jedno policijsko vozilo i jedan kombi.[169] U jednom od njih bile su i „komšije iz sela Zagrađe." Mještanin iz Zaklopače je među tim komšijama „prepoznao Čalmić Marka, sina Relje i Bjelanović Bucka, sina Đorđe. U pratnji ovog vozila kretalo se vozilo milicije" u kojem su mještani prepoznali „Bjelanović Rada, sina Rajka, načelnika SUP-a i druge."[170]

Jedan od svjedoka izjavio je da su u selo Zaklopača oko 17 sati stigla dva policijska automobila s rezervistima i aktivnim policajcem Milomirom Miloševićem. Sa njima je stiglo i pet vozila, tipa Lada Niva puna srpskih vojnika. Vozila su bila sivomaslinaste boje sa vojnim oznakama. Prema riječima ovog svjedoka na jednom od automobila bila je

[167] ICTY, Predmet br. 00-39-T, *Pred Pretresnim vijećem, tužilac protiv Momčila Krajišnika, Presuda o kazni,* paragraf 350.

[168] AIIZ, inv. br. 2-3264, Izjava svjedoka D.F, od 10.03.1993.

[169] Isto.

[170] *Ratni zločin na Tuzlanskom okrugu...,* str. 137.

ispisana velikim slovima riječ POKOLJ. Sva ova vozila su bila puna ljudi, a na nekim su sjedili i na krovu. Bilo ih je, prema riječima svjedoka, oko pedeset.[171] Pri izlasku ljudi iz vozila, svjedok je primjetio da su neki bili odjeveni u uniforme bivše JNA, neki su bili u maskirnim uniformama, a neki su nosili civilnu odjeću. Neki od vojnika su imali dugačke i zapuštane brade, sa bijelim oznakama oko rukava i na uniformi su nosili kokarde. Sudeći prema navedenoj vrsti uniforme, odnosno, odjeće i vanjskom izgledu, kao i imenima ljudi iz vlasti, može se zaključiti da su napadači bili iz sastava vojske, policije i dobrovoljačkih srpskih formacija, a svi pod komandom oficijelne srpske vlasti tadašnje opštine Vlasenica.

„Ljudi iz vozila opkolili su selo i zatvorili sve izlaze.“[172] Oko 17:00 sati došlo je do pucnjave, koja je, bez prekida trajala petnaestak minuta.[173] Nekoliko kuća je bilo zapaljeno, u kojima su ubijeni članovi 5 porodica: Šaban Avdić sa dva sina, Ibiš Hodžić, njegova supruga, njihova dva sina, dvije snahe i 4 unučadi, Enisa Hodžić, njeno dvoje djece, 3 sestre, njen otac, majka i još jedan N.N. muškarac, Fatima Berbić i njen muž ubijeni su u zapaljenim kućama.[174]

Od pucnjave u selu, iz samo jedne porodice Hodžić ubijeno je 31 lice, a iz porodice Hamidović 13 civila.[175] Ubijen je Ibro Hodžić sa svojim petoricom sinova: Bećirom, Husom, Hasom, Hamdijom i Safetom, te šesnaestogodišnjim unukom Mersudinom.

Prema riječima jednog od svjedoka, u 4:30 poslije podne, srpski vojnici su prišli kući Hodžića i nazvali Hodžićevog zeta Hasu „ustašom“. Pripadnici srpske jedinice su naredili Hasi da preda svoje oružje (Haso

[171] AIIZ, inv. br. 2-3266. Izjava svjedoka M.H. od 17.06.1993.

[172] *Ratni zločini u Bosni i Hercegovini:* Izvještaj Amnesty Internationala i Helsinki Watcha od početka rata u BiH do rujna 1993. godine. (uredili: Milena Beader , Edin Tuzlak), Zagreb: Antiratna kampanja Hrvatska, Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Zagreb, 1993., str. 220.

[173] ICTY, No, 02633392, Svjedok S.M.

[174] Isto.

[175] http:www.vlasenica.info, Ćamil Hodžić, Sjećanje na poginule u Vlasenici, 15. maj 2004.

tada nije bio naoružan) i kada nije odmah udovoljio zahtjevu, na njega je pucano i ubijen je na licu mjesta.[176] Njega, Hasu Hodžića, prema izjavi jedne od svjedokinja, ubio je brat Ilije Jankovića iz mjesta Rajići. Prema izjavi druge svjedokinje, njenog muža Ibrahima (39 godina) ubio je Milomir Milošević, braću Osmana i Begu Hamidovića ubio je Brano.

Jedan od svjedoka je prepoznao nekoliko počinitelja zločina nad Bošnjacima u Zaklopači. Među njima su: Milomir Milošević, aktivni policajac iz Milića, Janković Ilija, Lošić Nikola, Lošić Mirko, čovjek po imenu Nešo, Brane i jedan kojeg su zvali Jolcan. Ovaj svjedok je kazao da ih je, nekoliko dana prije nego što je došlo do ovog masakra (genocida) u selu Zaklopača, posjetila ekipa ljudi iz TV agencije SRNA, na čelu sa Zoranom Jovanovićem, profesorom i novinarom iz Vlasenice i oni su napravili priču o selu. Na beogradskoj televiziji selo Zaklopača je opisano kao mjesto sigurnog i tolerantnog življenja Srba i Bošnjaka. Razgovarali su o dobrim odnosima Srba i komšija Bošnjaka. Ta je priča emitirana nakon što je užasni zločin počinjen.[177] Ponemuti Zoran Jovanović je po istom scenariju, a po nalogu ideoloških naredbodavaca, snimao lokacije, odnosno naselja i objekte prije njihovog uništenja kako bi lansirao lažnu i perfidnu priču, prije svega Srbima u BiH i Srbiji, a i svijetu da Srbi nisu zločinci i da Bošnjaci sami sebe ubijaju. Takav scenario je napravio i par dana prije rušenja Hajrija džamije u Vlasenici i sliku neoštećene džamije poslao u eter, demantujući vijesti da je ista sravnjena sa zemljom.

Jedan od svjedoka je kazao da su u pomenutom zločinu učestvovali i lokalni Srbi, komšije, bazirajući iskaz na činjenici da su isti bili prisutni u selu kada je zločin počinjen i da su prije toga dolazili u selo naoružani. Svjedok je pobrojao sljedeća imena: Lošić Mirko i njegov sin Neđo,

[176] Frensis Entoni Bojl, *Bosanski narod optužuje – genocid*. Postupak pred Međunarodnim sudom pravde u postupku Bosne i Hercegovine protiv Srbije radi sprječavanja i kažnjavanja zločina genocida, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2000., str. 55-56.

[177] AIIZ, inv. 3266. Izjava svjedoka A.H. od 17. 06. 1993. godine.

Petrović Boro, koji je držao stražu kod vodovoda i Rajo, oba sinovi Nikole, Jolović Branko, Bojanić Srećko i Cvijetin, Vasiljević Pero sin Save, Čalmić Marko sin Relje, Gojgolović Novica sin Cvike, Vukotić Nenad, sin Mirka i dr.[178]

Broj žrtava se razlikuje od svjedoka do svjedoka, jer su svjedoci govorili imena žrtava koje su vidjeli iz svoje pozicije gdje su se nalazili ili nakon što su, poslije zločina i odlaska Srba, vidjeli u prolazu. Rezultati naših istraživanja, temeljeni na različitim i brojnim izvorima, govore da je u zločinu genocida nad Bošnjacima Zaklopače 16.05.1992. godine ubijeno 56 lica bošnjačke nacionalnosti. Pored navedenih žrtava, istog dana (16.05.1992), Hamidović Meho je svojim kamionom odvezao u Vlasenicu dvojicu preživjelih Bošnjaka: Hamidović Edina i Selimović Pašana i grupu žena koji su se uspjeli sakriti od srpskih vojnika prilikom masakra. Srpski ekstremisti, uz znanje, nadležnih organa srpske vlasti u Vlasenici, ubili su svatrojicu pomenutih Bošnjaka, a dvije žene, Hamidović Fata umrla je u bolnici na Sokocu, a Hreljić Hatidža je ubijena na lokalitetu Pelemiši. Sutradan (17.05.1992) ubijeno je još četvoro Bošnjaka, koje su srpski vojnici pronašli i ubili na lokalitetu Žarkovina.

Ubijene Bošnjake sela Zaklopača Srbi su zakopali u jamu na sredini sela, u blizini prodavnice, koju su iskopali rovokopačem kojeg su dovezli iz Milića, a bio je u vlasništvu firme Boksit. Tijela ubijenih Bošnjaka dovozili su traktorima čiji vlasnici su bili Bošnjaci, a potom su ih istresali u već iskopanu jamu, te bagerom navukli zemlju i zatrpali istu.[179]

Prema izjavi Ferida Hodžića, za ubistva Bošnjaka sela Zaklopača odgovrni su: Mane Đurić, načelnik SJB Vlasenica, Milenko Đurić, zv. Gorčin i Radomir Đinkić, jedan od vojnih komandanata na tom području.[180]

Šemsudin Šemso Salihović navodi sledeća imena koja su najodgovornija za masakr nad Bošnjacima Zaklopače: Rajko Dukić, Tomislav

[178] AIIZ, inv. br. 2-3284. Izjava svjedoka D.A, od 09.03.1993.
[179] AIIZ, inv. br. 2-3263. Izjava svjedoka D.A.
[180] AIIZ, inv. br. 2-4286. Izjava svjedoka F.H. od 27.12.1993.

Savkić, Mile Lalović, Rade Bjelanović, Radomir Đinkić, braća Đurić – Mane i Gorčin, Milomir Šalipurević, Nenad Simić, Aleksandar Žugić, Milivoje Đuričić, te Milenko i Milan Dukić i drugi.[181]

Da je Milenko Đurić, zv. Gorčin, najvjerovatnije, imao učešća u zločinu nad njegovim komšijama Bošnjacima svjedoči i podatak jednog od preživjelih svjedoka koji govori da je Đurić istog dana oko 11,00 sati bio u Zaklopači, parkiravši svoj automobil crvene boje ispred kuće prvog komšije Bošnjaka. Rekao je da mora ići za Loznicu, ali je istog dana, nakon zločina nad Bošnjacima svjedok vidio njegovo auto, parkirano ispred njegove vikendice. Budući da je Milenko Đurić u nekoliko navrata, sa srpskim predstavnicima, nakon okupacije Vlasenice, a prije zločina u Zaklopači, dolazio u Zaklopaču, te da je početkom maja dolazio sa delegacijom Srba u ovo selo, kada su tražili od Bošnjaka da predaju naoružanje, i da je istog dana i prije i poslije počinjenog zločina dolazio u Zaklopaču, Đurićeva uloga zaslužuje da bude ozbiljan predmet sudske opservacije.

Duško Vagurić, bivši vozač firme Boksit je za emisiju CRTA Federalne televizije, između ostalog, rekao da je istog dana kada je izvršen zločin nad Bošnjacima sela Zaklopača (16.05.1992), sjedivši u kafani "Devetka" u Milićima, ispred iste vidio grupu vojnika i policajaca koji su se spremali za napad na Zaklopaču. Među njima je, prenosi Vagurić, vidio i Rajka Dukića koji je razgovarao sa policajcem Radomirom Pantićem. Vagurić je, također, kazao da je Rajko Dukić naredio da se, u znak odmazde za ubijena četiri Srbina od strane Muslimana, koji su "obezbjeđivali" put prema rudniku boksita, uđe u najbliže selo i ubije za jednog Srbina najmanje dvadeset Muslimana.[182]

Pored navedenih 56 Bošnjaka Zaklopače, ubijenih 16. maja 1992, petoro ubijenih kasnije, koji su nakon masakra otišli u Vlasenicu i četvoro sutradan ubijenih pored Zaklopače, tokom agresije na Bosnu i Hercegovinu ubijeno je još dvanaest Bošnjaka Zaklopače, što ukupno

[181] Šemsudin Šemso Salihović, nav. dj., str. 101.

[182] www.youtube.com, emitovano 03.12.2012 na BHT1-emisija Crta.

iznosi 77 ubijenih Bošnjaka ovog sela. Podsjećanja radi, prema Popisu stanovništva iz 1991. godine, u Zaklopači je živjelo 288 Bošnjaka. Dakle, radi se o 26,7% ljudskog gubitka Bošnjaka ovog sela. Ova cifra, odnosno, procenat gubitaka zorno svjedoči da je rukovodstvo srpske vlasti opštine Vlasenica planski i sa namjerom išlo u napad na Bošnjake sela Zaklopača i da je tom prilikom, putem odabranih izvršilaca, počinilo zločin genocida.

Kao krunski dokaz da se radilo o planiranom zločinu genocida nad Bošnjacima sela Zaklopače, potvrđuje Izvještaj Bačić Milana, dežurnog policajca u SJB na dan 16. maja 1992. godine. U svom Izvještaju, upućenom komandiru Stanice milicije - Milići, Bačić je napisao da su svi policajci toga dana, "zbog čišćenja terena, bili na zadatku, te da su Leković Mirko i Borić Radenko koristili vozilo GOLF zbog pratnje kamiona i autobusa."[183] Ovo je neoboriv dokaz da su vlasti Vlasenice, odnosno Milića organizovano i s namjerom upotrijebile, između ostalih, i policiju za uništenje Bošnjaka Zaklopače samo zato što su pripadali drugoj etničkoj, nacionalnoj i vjerskoj skupini kao takvoj. Mnoge žrtve iz ovog sela pronađene su 2004. godine u jednoj od sekundarnih masovnih grobnica nadomak Zaklopače, gdje su ekshumirana 42 kompleta i 39 nekompletnih tijela. U Zavodu za sudsku medicinu u Tuzli obavljena je sudskomedicinska obrada žrtava, kojom prilikom je ustanovljeno da je u Zaklopači ubijeno 13 djece, od kojih 9 dječaka i 4 djevojčice, čija je starosna dob bila od 4 do 16 godina. Utvrđeno je da je ubijeno i 17 žena starosne dobi od 26 do 72 godine, dok su ostale žrtve bili muškarci. Ekspertizom je ustanovljeno da su sve žrtve ubijene iz vatrenog oružja, pucnjima u glavu iz neposredne blizine.[184]

Sekundarna masovna grobnica Zaklopača je sadržavala 81 tijelo ubijenih Bošnjaka. Od toga je iz grobnice u periodu između 06.05. i 21.05.2004. godine izvađeno 42 kompletna i 39 nekompletna posmrtna

[183] AIIZ, inv. br. 2-4281, Bačić Milan, dežurni u SJB Milići 16.05.1992. Izvještaj o stanju sigurnosti u zoni odgovornosti SJB Milići.

[184] Dnevni avaz, 02.10.2004., str. 9.

ostatka. Prema riječima prof. dr. Zdenka Cihlarža, šefa ekspertnog forenzičkog tima, koji je vršio sudsko-medicinsku obradu pomenutih posmrtnih ostataka tijela, sve žrtve su lišene života vatrenim oružjem na način da im je iz neposredne blizine pucano u glavu.[185] Od pomenutog broja žrtava, dana 21.08.2008. godine klanjana je zajednička dženaza za 54 žrtve, koje su istog dana ukopane u mezarju Zaklopača (Memorijalni centar Zaklopača).[186]

Apsurdna je činjenica da je, pored navedenih primarnih izvora o zločinu u selu Zaklopača, Pretresno vijeće ICTY-ja u predmetu Slobodan Milošević, usvojilo prijedlog **amici curiae** (prijatelji suda) da „nema dokaza" koji potkrepljuju navod o zločinu u selu Zaklopača.[187] Također je nepojmljivo da protiv počinioca zločina nad Bošnjacima Zaklopače, čije zločine su vidjeli i svjedočili preživjeli članovi porodica ubijenih, nije pokrenut krivični postupak.

---

[185] Oslobođenje, 02.10.2004. (subota), str. 8. i lista Instituta za nestale osobe BiH.

[186] Sljedeće žrtve zločina iz Zaklopače ukopane su u mezarju Zaklopača: Avdić / Ramo/ Šaban, Avdić /Šaban/ Salim, Avdić /Šaban/ Mustafa, Berbić /Osman/ Mustafa, Berbić /Osman/ Fatima, Dugalić /Muharem/ Šaha, Dugalić /Avdo/ Raif, Hamidović / Mujo/ Osman, Hamidović /Mujo/ Bego, Hamidović /Ibro/ Hašim, Hamidović /Ibro/ Alija, Hamidović /Ibro/ Asim, Hamidović /Salko/ Senahid, Hodžić /Redžo/ Ibrahim, Hodžić /Huso/ Mersudin, Hodžić /Ismet/ Meho, Hodžić /Ismet/ Magbula, Hodžić / Ismet/ Rifet, Hodžić /Rifet/ Admira, Hodžić /Ibro/ Bećir, Hodžić /Ibro/ Hamdija, Hodžić /Ibro/ Safet, Hodžić /Ibro/ Haso, Hodžić /Ibro/ Huso, Hodžić /Bećir/ Ibro, Hodžić /Bećir/ Ismet, Hodžić /Avdulah/ Muhamed, Hodžić /Fadil/ Naida, Hodžić / Fadil/Admir, Hodžić /Ibiš/ Fadil, Hodžić /Ibiš/ Behadil, Hodžić /Rašid/ Ibiš, Hodžić /Abid/ Hata, Hodžić /Hasan/ Mujo, Hodžić /Hasan/ Salih, Hodžić /Behadil/ Sadmir, Hodžić /Ibro/ Huso, Hodžić /Huso/ Velida, Hodžić /Ramiz/Asim, Hodžić /Hamed/ Enisa, Hodžić /Hadžo/ Đulsuma, Hreljić /Osman/ Murat, Mahmutović /Fejzo/ Mustafa, Salihović /Osman/ Edin, Salihović /Osman/ Edina, Salihović /Salko/ Nedžad, Salihović /Ibrahim/ Salko, Salihović /Hamed/ Fatima, Salihović /Salih/ Osman, Salihović /Ibrahim/ Bajro, Salihović /Bajro/ Mujaga, Selimović /Junuz/ Adem, Selimović /Adem/ Junuz i Selimović /Mehmed/ Salih (54).

[187] *Miloševiću dokazan genocid u Bosni*, nav. Međupresuda, str. 181.

6. Piskavice i Džamdžići

Bošnjačka sela Piskavice i Džamdžići, naslonjena jedno na drugo, nalaze se na periferiji grada Vlasenice, udaljena od centra grada oko 2 km. Prvi napad na selo Piskavice srpske snage su izvršile 22. aprila 1992. godine i tom prilikom su uhapsile 20 Bošnjaka koje su odvodili na informativne razgovore, a neke su fizički zlostavljali.

Srpske snage su drugi put napale Piskavice i Džamdžiće i okupirale iste 18. maja 1992. godine. Uniformisani srpski vojnici iz Vlasenice i komšiluka sa dva transportera i pješadisjkim formacijama su ušli u selo Džamdžiće i zapalili sve postojeće objekte (kuće, vikendice, štale, šupe i dr.). Tom prilikom, prema izjavi svjedoka Džamdžić Miralema, lokalni Srbi, komšije ubili su 6 Bošnjaka – civila iz sela Džamdžići i to: Džamdžić /Meho/ Hasan, Džamdžić /Haso/ Amir, Šahinpašić Alija, Šahinpašić Fehma, supruga Alije, Pašić /Husein/ Muhamed, i Hurić Šaban iz Šadića.[188]

Prema izjavama dvojice svjedoka, u zločinu nad Bošnjacima sela Džamdžići učestvovali su: Petrović /Paisija/ Nikola, Stupar /Jakov/ Simo, Stupar /Jakov/ Duško, Stupar /Petar/ Zoran, Stupar /Petar/ Dragan, Obrenović /Branko/ Vojislav, Obrenović /Vojislav/ Zoran, Drašković /Živko/ Miroljub, Majstorović Mirko (svi iz sela Piskavice), Klještan Mitar, geometer iz Vlasenice, Majstorović Stanimir, zv. "Lega", došao na transporteru iz Vlasenice i Tešić /Marko/ Saša, došao na transporteru iz Vlasenice.[189]

Pored spomenutih, dobro poznatih svjedocima, kao i drugim preživjelim mještanima sela Džamdžići nad kojima je izvršen zločin, učestvovali su i drugi napadači (zločinci) koje poznaju gore navedeni učesnici u ovom stravičnom zločinu. Bitno je naglasiti da su devetorica gore navedenih egzekutora zločina iz sela Piskavice, najbliži komšije Bošnjaka iz sela Džamdžići koje su napali i ubili, te da su, prema izjavi svjedoka, učestvovali u zločinima nad Bošnjacima u selima: Mršići, Piskavice, Durići, Drum, Alihodžići, Pustoše, Beroš, Šadići, Kuljančići,

[188] *Zločini i žrtve...,* str. 55-56.
[189] Isto.

Begići, Džemat, Šahmanovići, Gradina i drugim selima gdje su ubijali nemoćne Bošnjake koji nisu uspjeli pobjeći, kojom prilikom su spalili njihovu imovinu.

Nakon ubistva pomenutih Bošnjaka u selu Džamdžići, počinioci zločina su zapalili sve objekte u selu, kada je izgorjelo: četrdeset jedna (41) kuća, osam (8) vikendica, i dvadeset osam drugih građevinskih objekata (28), što ukupno iznosi sedamdeset sedam (77) objekata.[190]

Svjedok navodi da je tog jutra 18.05.1992. u zgradi opštine Vlasenica prepoznao Majstorović Mirka, konobara, rodom iz sela Piskavice. Na glavi je imao četničku šajkaču. Začudio se kada je vidio svjedoka i njegovog brata, a kasnije se ispostavilo da je nedugo zatim otišao u bošnjačko naselje Džamdžići i direktno učestvovao u zločinu nad civilima, Bošnjacima iz ovog sela.

Pored njega, svjedok je prepoznao i Petrović Nikolu, sina Nikodina iz sela Piskavice, koji je iz SUP-a iznosio neko veće naoružanje, a potom sjeo u terensko motorno vozilo, đip i otišao prema Piskavicama, odnosno Džamdžićima. Kasnije je svjedok saznao da je Nikola Petrović učestvovao u ubijanju Bošnjaka sela Džamdžići.

Da su gore navedeni direktno učestvovali u ubistvima pomenutih Bošnjaka potvrđuje i izjava istog svjedoka, koji navodi da su mu se Stupar Simo i Zoran, kada su prolazili pored njegove kuće koja se nalazila u neposrednoj blizini hotela "Panorama", pravdali zašto su mu ubili amidžu Hasu i sina mu Amira. Pravdali su se da su to morali učiniti jer su, navodno, toga dana bili obavješteni da se u zaseoku Džamdžići nalaze "Zelene beretke". Svjedok tvrdi da su "Zelene beretke" samo lažni izgovor i povod za napad na selo, a da je jedina istina da su njegov amidža Haso i sin mu Amir tog dana kopali žito, gdje su i ubijeni pored kuće, podignutih ruku.

Svjedok dalje ističe da u SUP-u Vlasenica i komandi srpske vojske nisu Bošnjacima dozvolili da ukopaju ubijene Bošnjake u selu Džamdžići, govoreći im kako nije bezbjedno jer ima nekih odmetničkih grupa koje su se njima otele kontroli.

[190] AIIZ, inv. br. 23274, Izjava svjedoka DŽ.M.

I u SUP-u i u Komandi su izražavali žaljenje svjedoku za ubijenim njegovim amidžom i sinom mu Amirom, jer su ih "poznavali" kao poštene i dobre građane, govoreći "otkud oni dole". Sljedećeg dana 19.05.1992. godine, rano ujutro Srbi su ponovo otišli u navedeno selo radi pljačkanja preostale bošnjačke imovine i hapšenja civila Bošnjaka koji su pokušali spas naći u obližnjoj šumi, a neki iznemogli su ostali u selu. One koje su zatekli, koji nisu uspjeli pobjeći, vlastitom selekcijom usmjerili su u dva pravca. Žene i djecu su, uglavnom, autobusima transportovali do linije razdvajanja prema Kladnju, a muškarce i one žene i djecu za koje nije bilo prostora u autobusima prebacili su u sabirne centre u Vlasenici. Za dobro obavljen posao u selu Džamdžići, tvrdi svjedok, Srbi su napravili veliko slavlje, pucajući iz transportera i pješadijskog naoružanja. Kasnije, pokušavajući da opravdaju počinjeni zločin srpsko rukovodstvo Vlasnenice je preko svog novinara Zorana Jovanovića objavilo na RTV "da su razbili formacije "zelenih beretki" u zaseoku Džamdžići i da su "zelene beretke" imale šest poginulih boraca".[191]

Važno je istaći da je Vlaseničanin Zoran Obrenović po nadimku Maljić, jedan od najekstremnijih zločinaca u Vlasenici, kao pripadnik 10. diverzantskog odreda, direktno učestvovao u ubijanju (strijeljanje) Bošnjaka, koji su zarobljeni nakon okupacije Srebrenice.[192]

Mnogi Bošnjaci sela Džamdžići su ubijeni prilikom pokušaja da se domognu slobodne teritorije koju su kontrolisale snage Armije Republike Bosne i Hercegovine u pravcu Kladnja.[193]

---

[191] AIIZ, inv. br. 2-3274. Izjava svjedoka DŽ.M.

[192] Emisija „60 minuta", snimci emitovati u ovoj emisiji 01.03.2010., materijal pripremio novinar Avdo Avdić.

[193] U pokušaju da pređu na slobodnu teritoriju, ubijeni su sljedeći mještani sela Džamdžići: Durić Mehmed, Hajdarević Suljo, Hajdarević Hava, Hajdarević Suada, Hajdarević Senad, Hajdarević Azira, Hajdarević Omer, Hajdarević Murat, Hajdarević Hasija, Hodžić Safet, Hodžić Hasib, Hurić Edin, Kuljančić Suljo, Kuljančić Avdo, Kuljančić Mensur, Kuljančić Bajro, Kuljančić Mirsad, Kuljančić Hasib, Kuljančić Haris, Kuljančić Avdo, Kuljančić Mustafa, Kuljančić Naza, Kuljančić Azemina, Musić Azim i Musić Azir.

7. Sebiočina

Okupacijom bošnjačkih sela sa područja Milića početkom maja, argesorske snage su krenule u "čišćenje" prostora naseljenih Bošnjačkim stanovništvom u pravcu Bratunca i Zvornika, kako bi imali otvorenu komunikaciju u pravcu Srbije. Sebiočina je bilo jedno od sela koje im je "smetalo", na koje su srpske snage izvršile prvi napad **25.05.1992. godine**. Bošnjačko stanovništvo nije imalo kapaciteta da se suprotstavi naoružanom neprijatelju i zbog toga se povuklo u pravcu Pobuđa početkom juna. Tako su srpske snage zaposjele ovo selo i dominantnu kotu Sebiosko brdo, gdje su ukopale artiljeriju kojom su razarale muslimanska sela: Cersku, Skugriće, Kamenicu, Konjević polje, Pobuđe i druga. Veliki broj Bošnjaka Sebiočine je ubijen prilikom okupacije Srebrenice (33). Ubijeni su i oni koji su se predali srpskim vojnim formacijama. Jedan od takvih primjera je i ubistvo Malić Maše Ibiša, rođenog 01.01.1977. godine, koji se predao pripadnicima Prve milićke lpbr u rejonu Buljima 11.07.1995. godine.[194] Dakle, ovo je nepobitni dokaz da su pripadnici regularnih srpskih vojnih jedinica ubijali i zarobljenike koji su se predali bez otpora, čime su svjesno kršili odredbe međunarodnog prava i Ženevskih konvencija.

8. Drum

Prigradsko naselje Drum se nalazi u neposrednoj blizini grada Vlasenica, iza stadiona Boksit i mezarja Rakita. Srpske snage su ga držale pod kontrolom, jer su ranije okupirali sela Džamdžiće i Piskavice koja se nalaze iza ovog naselja. U nekoliko navrata srpske snage su ulazile u ovo naselje, ubijajući njegove stanovnike i pljačkajući njihovu imovinu, a **drugog juna** 1992. godine su ga definitivno okupirali i ubili veću grupu zatečenih muškaraca i neke žene, a većinu žena i djece i neke muškarce su prevezli u logor Sušica.

[194] ICTY br. 02935547, Komanda 1. miličke Lpbr, organ za bp poslove, str. pov. br. 06/11, od 12.07.1995-Komandi Drinskog korpusa - odjeljenje za ob. poslove.

Prvog dana okupacije Vlasenice (21. april) srpske snage u naselju Drum, prema riječima jednog od svjedoka, hapse i zatvaraju Kuljančić Hasana, Topalović Dževada zv. "Gile", kao i njegove rođake Džamdžić Rašida i Hamdiju iz Piskavica i porodicu Alihodžić iz Alihodžića. Svi su bili pretučeni, a od silnih udaraca mokrili su krv i morali su potražiti neophodnu ljekarsku pomoć u vlaseničkoj bolnici. Nasilno su priveli i Durić Ramiza iz Piskavica, koji je bio sekretar Doma zdravlja u Vlasenici i član SDP-a, fizički ga maltretirali od čega je liječen u Domu zdravlja u Vlasenici, a u kući u Piskavicama Srbi su mu ubili oca i zapalili ga u kući. Jedna od svjedokinja je izjavila da je u neposrednoj blizini naselja Drum 21. aprila 1992. godine primjetila veći broj transportera. Sa jednog od njih je, putem megafona, upućen poziv da predamo mještane sela Drum: Hodžić Ferida, načelnika TO Vlasenica, Pezić Fikreta, radnika opštine i Bijelić Veiza, radnika GP „Radnik" Vlasenica. Ovaj poziv uputio je Milorad Govedarica, aktivni milicioner Stanice milicije Vlasenica. Sa njim su bili Višković Goran zv. „Vjetar" i Mijić Milisav, također, aktivni milicioner SM Vlasenica, te dva vojnika Novosadskog korpusa JNA.[195]

Dana 2. juna, prema riječima ove svjedokinje, u naselju Drum srpske snage su počinile zločin velikih razmjera nad Bošnjacima. Tog jutra u naselje su ušla dva transportera, od kojih jedan iz pravca Vlasenice, a drugi iz pravca Piskavica. Na jednom transporteru nalazila se Drmonjić Dostana zv. „Dosta", koju je svjedokinja lično poznavala. Ulaskom u naselje ona je iz transportera rafalno pucala po kućama s lijeve i sa desne strane, usljed čega su mještani bili prisiljeni da pronalaze zaštitu lijeganjem ispod prozora. Tom prilikom pripadnici srpskih snaga ubili su 22 civila Bošnjaka u naselju Drum.[196] Odmah iza transportera išli su

[195] *Ratni zločini na Tuzlanskom okrugu (1992-1993),* Državna komisija za prikupljanje činjenica o ratnim zločinima Tuzla, 1996., str. 131

[196] Isto. Dana 02.06.1992. godine, pripadnici srpskih snaga ubili su sljedeće civile Bošnjake u naselju Drum: Aličević Fahrudin, Aličević Huso, Dautović Alija, Haliović Huso, Hodžić Osmo, Hodžić Avdo, Hodžić Safija, Hodžić Razija, Hodžić Nedžad, Hodžić Nihad, Jahić Meho, Jahić Ekrem, Kurtić Avdo, Mahmutović Jasmin, Mahmutović Muradif, Salihović Fadil, Salihović Fahrudin (Goran), Salihović Ibrahim, Salihović Selver, Smajlović Hadžo, Šahmanović Muhamed i Šahmanović Omer (22).

srpski vojnici u tzv. streljačkom stroju. Tako idući, oni su ulazili u kuće iz kojih su izvodili muškarce i žene sa djecom. Svjedokinja je među Srbima prepoznala: Reljića zv. „Krune“, kao i njegovog brata zv. Ćane Stupar Simu i Stupar Zorana, inače, do tada, najboljeg prijatelja njenog muža, Obrenović Zorana, Drašković Miru, Reljić Zorana, Maksimović Simu, sina Anđelka, nekog Radića, Matić /Miloša/ Vericu, zatim jednu ženu čijeg imena se ne sjeća, a radila je u RO „Elastik“ u Vlasenici.

Svi naprijed pobrojani, prema riječima ove svjedokinje, su učestvovali u pucanju i ubijanju mještana naselja Drum. Svjedokinja dalje navodi da su u njenu kuću došli Janjušević Bogdan, Lazić Predrag, sin Uglješe, te neki pripadnik zločinačke formacije po nadimku „Crni“ iz okoline Milića. Oni su odmah, nastavlja svjedokinja, izveli sve nas, a potom odvojili muškarce na desnu stranu puta, koje su odmah na licu mjesta ubili iz automatskih pušaka. Tom prilikom je Lazić Predrag legao na asfalt i iz automata pucao u muškarce. To su isto učinili pomenuti Bogdan i „Crni“. Kada je u tom momentu Selver od bolova puštao krike, „Crni” je ostaloj dvojici naredio da ponovo otvore vatru, što su oni i učinili i tako su i Selvera ubili. Svjedokinja je, u prolazu dok je zajedno sa ostalim ženama i djecom transportovana u logor Sušica, vidjela ubijenog Omera Šahmanovića, kojeg je, prema njenim riječima, ubila Drmonjić Dostana zv. „Dosta”.[197]

Prema izjavi drugog svjedoka, naselje Drum, srpske snage su ponovo napale 2. juna 1992. godine u ranim jutarnjim satima. Preko 100 agresorskih vojnika „ukopalo“ se na livadu zv. Haluga, a jedna grupa vojnika je otišla iznad sela, okružili ga i počeli pucati po njemu. U napadu na selo posebno su se istakle dvije žene. Jedna od njih je Drmonjić Dostana koja je upravljala transporterom i pucala iz istog po bošnjačkim kućama, nakon čega su vojnici, koji su zaposjeli položaje na livadi Haluga, u grupama počeli prilaziti kućama, „razvaljivali su vrata i prozore nogama i puškama, te iz kuća izvodili ljude, žene i djecu.“ Među tim vojnicima bila je još jedna žena, Slavica Matić, za koju svjedoci tvrde da je lično ubila nekoliko civila.[198]

[197] Isto, str. 132. (0195).

[198] ICTY, br.. 02132240, Izjava svjedoka M.B. Slavicu Matić sumnjiče da je, pored ostalih, ubila: Hadžu Maleševića, Mehu i Ekrema Jahaića.

Prema rječima Ibre Osmanovića, posmrtni ostaci ubijenih civila su ostali u naselju, te je njemu, zatvoreniku u opštinskom zatvoru, bilo naređeno da pokopa tijela.

Osmanović je sa nekoliko zatvorenika tijela traktorom prevezao do muslimanskog mezarja Rakita koje se nalazilo pored stadiona Boksit. Sva tijela su zajedno položili u jamu koja je već bila iskopana rovokopačem. Tada su pokopana tijela 22 civila, koji su, osim jednog, imali prostrelnu ranu između očiju, na osnovu čega možemo pretpostaviti da su ubijani iz neposredne blizine. Samo je jedan od njih, Osmo Hodžić bio pogođen u grudi.[199] Osmanović je, tom rpilikom, kazao da su sljedeći stražari bili u naselju Drum za vrijeme izvršenja zločina nad Bošnjacima i da su bili prisutni na pokopu ubijenih Bošnjaka na lokalitetu muslimanskog groblja nedaleko od naselja Drum: Zoran Obrenović, Zoran Stupar, Dragan Pečenica i Simo.

Supruga ubijenog Fahre Salihovića, zv. Goran, Dževada je izjavila da je u utorak 2. juna 1992. godine u 6,15 u naselje Drum ušlo oko 100 srpskih vojnika i da su opkolili selo sa sve četiri strane. Među njima, Dževada je prepoznala Stupar Jakova Simu i Duška, Stupar Petra Zorana i Stupar Voje Zorana, Reljić Cane, Reljić Stanoja, Petrović Predraga, Janjušević Bogdana, Matić Vericu i Slavicu, Dostanu Drmonjić, zv. Dosta, koja je bila na transporteru, a rodom je od Milića, te čovjeka po nadimku "Crni". Žene i djecu je autobusom odvezao do logora Sušica vozač Trifunović Đorđa Žarko, koji je bio vrlo brutalan i prijetio je ženama da će biti strijeljane.[200] Drugi svjedok je kazao da je među Srbima koji su odvodili Bošnjake iz naselja Drum 2. juna 1992. godine prepoznao Lazić Dragana kojeg je lično poznavao.[201]

Za istaći je da su srpske snage ubile oca, majku, brata i sestru od Ferida Hodžića, najvjerovatnije iz osvete što nisu uspjeli lišiti slobode, odnosno života njihovog Ferida, inače prijeratnog načelnika TO Vlasenica.

[199] ICTY, 00685740-00685756, IT-00-39: Krajišnik, Dokazni materijal: P265.1, Izjava svjedoka: Ibro Osmanović, 5.7. i 10. oktobra 1994, str. 8.

[200] ICTY, inv. br. 2-3287, Izjava svjedoka A:S.

[201] AIIZ, inv. br. 2-3290. Izjava svjedoka V.S.

9. Gradina, Baćino Brdo, Durakovići, Hrastovac i Džemat

Nakon okupacije i zločina počinjenih u naselju Drum, istog dana (2. juni 1992. godine) srpske snage su sa „tri tenka i dva transportera" napale vlasenička sela Gradinu i Hrastovac. Većina sposobnog stanovništva ovih sela, osujetivši dolazak neprijatelja, spas je potražila u obližnjoj šumi.

Prema riječima preživjelog svjedoka, srpske snage ujutro oko 9 sati, 2. juna 1992. godine, sa tri tenka i dva transportera bivše JNA, upale u Gradinu i Hrastovac. Mještani ova dva sela, među kojima je bio svjedok sa majkom, sestrom i bratom, sklonili su se u obližnju šumu kako bi spasili vlastite živote. Ovaj svjedok, kao i drugi mještani iz obližnje šume, su vidjeli i identifikovali neke počinioce zločina koji su rušili i palili kuće, te ubijali one koji nisu uspjeli pobjeći. Svjedok je potvrdio da su zločinci ispred kuće Muradifa Hrustića ubili više osoba, a prethodno su ih tukli, povezavši im prije toga telefonskom žicom ruke. U ovom zločinu učestvovali su: Zoran Nikolić, Mićo Drakulić, Gajan Tešić, Stanko Tešić i Boro Došić.[202]

Istog dana srpske snage su artiljerijom napale selo Durakoviće i Džemat, a kasnije su pješadijske snage ušle u ova sela i tom prilikom su lišile života mještane koji se nisu mogli izvući. Prema izjavi svjedoka, Drmonjić Dostana, zv. Dosta je ubila Dautović Mahmuta i njegovog sina Safeta.[203]

10. Durići

Srpske snage su upadale u selo Duriće nekoliko puta prije konačne okupacije istog. Napadom na sela: Džamdžiće, Piskavice, Pijuke, Šadiće, Durići su im bili na dometu i sijali su strah stanovnicima ovog sela, koje su okupirale 5. juna 1992. godine**.** Mještani su se uspjeli izvući, sa

[202] *Zločinci i žrtve...* str. 56.
[203] AIIZ, inv. br. 2-3282. Izjava svjedoka T.M.

manjim gubicima, jer su mogli pratiti i vidjeti upade agresorskih snaga u bošnjačka sela koja su bila u njihovoj neposrednoj blizini. Nažalost, veliki broj Bošnjaka sela Durići, njih (53) je ubijeno, uglavnom, tokom 1992. godine, a ostali su morali bježati, ostavljajući sve što su sticali tokom cijelog života.

11. Čamdžići, Neđeljišta, Korkutovići i Hajdarevići

Mještani ovih bošnjačkih sela, kao i drugih do tada neokupiranih, su osjećali strah od komšija Srba mnogo ranije nego što su bili oružano napadnuti. Oni su bili očevici da je tokom marta i početkom aprila 1992. godine masovno i otvoreno djeljeno oružje Srbima-komšijama. Vidjevši da naoružani Srbi idu na straže noću i Bošnjaci su organizovano dežurali noću nedaleko od kuća. Usljed međusobnog mimoilaženja, dolazilo je do manjih incidenata (provokacija), a verbalni susret se dogodio u Neđeljištima 4. aprila 1992. godine između srpske i bošnjačke straže. Bošnjaci su razoružali srpsku stražu, a jedan od Bošnjaka iz Neđeljišta je oduzeo mitraljez od srpskog stažara i na taj način su došli do prvog mitraljeza, a to je produbilo tenzije između ove dvije različite nacionalne skupine.[204] Činjenica da je Srbin-mještanin nosio na stražu mitraljez govori da su i mještani ovog srpskog sela već početkom aprila 1992. godine bili "adekvatno opremljeni", odnosno, naoružani. Ovo je bio jasan znak Bošnjacima sela Čamdžića, Neđeljišta, Korkutovića i Hajdarevića da ih uskoro čeka oružani napad srpskih snaga.

Nakon zauzimanja bošnjačkih sela koja su pripadala MZ Cikote (Durići, Mršići, Peševina, Šadići), srpske snage su imale otvoren put za napad na pomenuta sela, koja su neposredno vezana za Skugriće, odnosno Cersku. Fizički su odvojena od protora Skugrića i Cerske srpskim selima Metaljka i Vandžići. Budući da su politički i vojni srpski lideri znali da Bošnjaci Cerske nisu predali naoružanje i da će im pružiti otpor, krenuli su u "čišćenje terena" i ovih preostalih sela koja su

[204] Šemsudin Šemso Salihović, nav. dj., str. 98.

bila nadomak enklave Cerska. Selo Čamdžiće su zauzeli početkom juna 1992. godine, a sela Neđeljišta (Bećirovići), Korkutoviće i Hajdareviće zauzeli su početkom jula 1992. godine i time stvorili taktičke pretpostavke za napad, odnosno okupaciju preostalog prostora na kojem su živjeli Bošnjaci, a to je područje Cerske, koja je obuhvatala brojna sela i zaseoke koji su pripadali Mjesnim zajednicama: Cerska, Skugrići, i Nova Kasaba.

Bošnjaci iz pomenutih sela nisu imali nikakvu mogućnost da se uspješno suprostave okupatorskim srpskim snagama jer su bili na brisanom prostoru do Vlasenice i Milića, odakle su lokalne srspke snage, potpomognute jedinicama JNA imale otvoren put, odnosno očišćen teren, za predstojeće napade na Bošnjake ovih sela. Usljed tako nepovoljnog položaja i kapaciteta za pružanje bilo kakvog otpora neprijatelju, bošnjačko stanovništvo iz sela Neđeljišta, Korkutovići, Hajdarevići, te sela Čamdžići, koje je bilo već okupirano, povlače se u Skugriće, odnosno Cersku, gdje je, pored domicilnog stanovništva, bio koncentrisan veliki broj Bošnjaka, koji su uspijeli pobjeći pred napadima agresorske vojske od Vlasenice i ostalih već okupiranih bošnjačkih sela.

12. Nova Kasaba

Nova Kasaba[205] je naselje i Mjesna zajednica koja se direktno graniči sa prijeratnom mjesnom zajednicom Milići, koja je prisilno proglašena opštinom početkom agresije na Bosnu i Hercegovinu. Naseljena je, uglavnom, bošnjačkim stanovništvom. Nakon okupacije svih bošnjačkih naselja od Vlasenice prema Zvorniku, našla se prva na udaru neprijateljskih snaga iz Milića i Vlasenice. Istovremeno, Nova Kasaba je bila od velikog strateškog značaja u projektu stvaranja "Velike Srbije" zbog činjenice da se nalazi na glavnoj putnoj komunikaciji Pale preko Sokoca, Han Pijeska, Vlasenice do Zvornika, odnosno Beograda.

Bitno je istaći da je jedan autobus pun vojnika, koji su se vraćali iz Vukovara, mnogo prije ulaska tenkova u Novu Kasabu i protjerivanja bošnjačkog stanovništva iz ovog naselja, naišao iz pravca Zvornika i, prolazeći kroz ovo naselje, vojnici su kroz prozore autobusa rafalno pucali po kućama, znajući da tu žive samo Bošnjaci. Paljba je bila toliko žestoka da su se mještani uplašili, a mnogi su spas potražili u obližnjim zaklonima. Ovo je, evidentno, bila najava skorijeg dolaska agresorskih snaga i njihovog napada na ovo vjekovno bošnjačko naselje.

U jutarnjim satima 27. aprila 1992. godine srpske snage iz dva suprotna pravca i to iz pravca Zvornika i Milića ulaze u Novu Kasabu, naoružane pješadijskim naoružanjem i pratećom artiljerijom od četiri

[205] Sama riječ Kasaba gvori da ovo naselje datira još iz perioda osmanskog prisustva na prostorima Bosne. Formiranje i razvoj naselja Nova Kasaba historijski se povezuje sa imenom velikog vezira Musa-paše, koji je zatražio od visoke porte dozvolu da u bosanskom sandžaku, u nahiji Birač, u ataru sela Gojković napravi džamiju i han i tu osnuje kasabu. Nakon što je Musa-paša dobio traženu dozvolu otkupio je zemljište i na istom sagradio: džamiju, mekteb uz džamiju, dva karavan saraja, dvadeset i pet dućana, jednu kožaru za štavljenje kože, vodenicu sa četiri vitla na rijeci (Jadar) što protiče kroz kasabu i jednu stupu. Ove objekte Musa-paša je završio u maju mjesecu 1643. godine. Time su postavljeni temelji Nove Kasabe, koja se u početku zvala Jadar, da bi nakon nekoliko godina dobila današnje ime. Značajno je istaći da ovo mjesto pod imenom Jadar spominje francuz Kikle, koji je ovim putem prošao 1658. godine, putujući iz Mletaka u Carigrad, dok ovo mjesto pod imenom Nova Kasaba pominje i Evlija Čelebija 1664. godine. Može se kazati da je naselje Nova Kasaba osnovano kao karavansko mjesto, koje je, prije svega, služilo za odsijedanje putnika namjernika, kako bi se odmarali prilikom proputovanja na daleke destinacije.

oklopna transportera na čijem čelu je istaknuta srpska nacionalna zastava. Svu silu demonstrirali su pucanjem po porodičnim kućama u kojima su živjeli Bošnjaci, kao i po okolnim šumama, smatrajući da se tamo nalaze Bošnjaci koji se skrivaju. Pucajući po ovom naselju duže vremena, prije podne iz pješadijskog naoružanja i rafalno sa Protiv-avionskih mitraljeza (PAM) sa transportera permanentno su držali u strahu bošnjačko stanovništvo. Mještani ovog naselja, a pretežno žene, djeca, stariji i iznemogli tražili su spas u zaklonima rijeke Jadar i okolnim šumama, odakle su se povlačili prema enklavi Cerska koja je bila pod kontrolom bošnjačkih snaga. Vojno sposobni i najhrabriji sa slabim naoružanjem ostali su u naselju, pokušavajući zaštititi stanovništvo (familije) i utvrditi linije odbrane iza ovog naselja prema Šošarima, odnosno Milićima, gdje su srpske snage već bile stacionirale vojsku i velike količine naoružanja i druge logističke podrške.

Nakon masakra nad civilima Bošnjacima u selu Zaklopača od strane srpskih vojnika, Bošnjačko stanovništvo, iz straha, napušta Novu Kasabu. Prema izjavi Begajete Čizmić, Bošnjaci iz Nove Kasabe su izbjegli sudbinu Bošnjaka sela Zaklopača zahvaljujući preživjelom Bošnjaku koji je uspio pobjeći dok su srpski vojnici ubijali Bošnjake Zaklopače, i doći do Nove Kasabe, kojom prilikom je obavjestio stanovnike ovog mjesta šta se desilo Bošnjacima Zaklopače. Tako je većina Bošnjaka Nove Kasabe uspjela spas naći u obližnjim selima Pobuđa koja pripadaju bratunačkoj opštini.

U naselju je ostalo 4-5 žena Bošnjakinja koje su srpski vojnici zatekli u njihovim kućama prilikom ulaska sa artiljerijom. Radilo se o tenkovskoj jedinici koja je došla u Novu Kasabu iz pravca Konjević Polja. Starješina ove jedinice je bio izvjesni Musa, čije ime svjedoci spominju i u napadima na grad Vlasenicu i Zaklopaču. Očevidac ovih događaja je ugledni mještanin Nove Kasabe Sabrija Turnadžić, koji je do agresije na Bosnu i Hercegovinu radio u rudniku Boksit kao vozač, prevozio je rudu iz ovog rudnika do fabrike glinice u Karakaju, nadomak Zvornika. Sabrija je dvogledom ispod obližnjeg sela Čelikovići posmatrao šta se događa u njegovom naselju, a njegova supruga Fata je bila ostala u

kući gdje su je zatekli srpski vojnici. Sabrija ističe da su tenkovi raspoređeni na različitim pozicijama u Novoj Kasabi i to kako slijedi: Prvi tenk je ostao na ulazu u naselje, na prostoru stadiona fudbalskog kluba "Jadar", drugi prije mosta ispred kuće Ševke Čizmića, treći u naselju gdje su živjeli pripadnici romske nacionalnosti, islamske orijentacije, zvanom "Ciganluk", četvrti ispred kuće Mehe Taindžića, dok je peti tenk bio lociran u pravcu brda Kik, prema Pribinjićima. Ostali tenkovi su prošli kroz Novu Kasabu i parkirani u zadružnom voćnjaku na samom izlazu iz naselja u pravcu Milića. Ulaskom srpskih snaga u Novu Kasabu, zatečene pomenute žene Bošnjakinje ispitivali su gdje su im muževi, sinovi i komšije, a njih nisu maltretirali, niti fizički ugrožavali. Tog dana su pješadijskim naoružanjem pucali u pravcu sela Pobuđe, odnosno Čelikovići po šumi, smatrajući i vjerujući da se tu kriju Bošnjaci koji su pobjegli iz svojih domova iz Nove Kasabe. Istog dana, oko pet sati poslije podne, većina pripadnika srpske vojske napušta Novu Kasabu, dok je Štab, na čelu sa oficirom Musom i obezbjeđenjem ostao u naselju. Štab je obezbjeđivao izvjesni Novaković koji je pitao ženu Sabrije Turnadžića Fatu gdje su joj muž i sinovi. Naveče je došla grupa "izviđača", takozvani specijalci, provjeravajući svaku kuću kako bi se uvjerili da u naselju nema muškaraca Bošnjaka. Pomenute žene Bošnjakinje, koje su zatekli u kućama, morale su im otvoriti svaku kuću prije njihove provjere. Ubrzo se začuo plač u kući Mehe Bošnjakovića koja se nalazila ispod potoka gdje se Sabrija bio sklonio. Zatekli su u kući njenog vlasnika Mehu Bošnjakovića, koga su uhapsili i priveli u Štab Srpske vojske, koji se nalazio u prostorijama Mjesne zajednice. Obavili su informativni razgovor sa Mehom i pustili ga bez maltretiranja i fizičkog zlostavljanja.

Nakon povlačenja tenkovske jedinice iz Nove Kasabe, u naselje dolazi grupa srpskih vojnika sa kamionom marke TAM. Ulazili su u bošnjačke kuće, iznosili njihovu imovinu (namještaj, tehnika i dr.). Sutradan je Nova Kasaba ostala prazna, bez srpske vojske koja se potpuno povukla, osim nekoliko žena Bošnjakinja koje su tu zatečene od strane srpske vojske.

Od tog dana Nova Kasaba ostaje međuprostor između agresorskih snaga i pripadnika Armije Republike Bosne i Hercegovine sve do pada Cerske 13. marta 1993. godine. Zbog "nepovoljnog" geografskog položaja po branitelje Nova Kasaba je bila linija razdvajanja između srpskih oružanih snaga i pripadnika ARBiH. Bilo je slučajeva kada su pripadnici srpskih snaga upadali u naselje ali bi ih branitelji vraćali na početne položaje. Linije odbrane branioci su formirali pravcem Sebiočina, Čelikovići do prijeratne kafane Đugum. Borci 114. Istočno-bosanske brigade sa borcima iz Cerske su 01.06.1992. srušili most u Novoj Kasabi (minirali) i tako spriječili prodor agresorskih snaga, naročito tenkova iz pravca Milića prema Konjević Polju.[206]

Kada su Srbi saznali da je most u Novoj Kasabi miniran, aktivirali su artiljeriju sa brda Glušac i gađali ovo naselje, a posebna meta je bila drevna Musa pašina džamija.

Prvi zločin srpske snage počinile su 21. maja 1992. godine. na ulazu u ovo naselje, na krivini kod mjesta zvanog Bent kod njive Ovlagije. Naime, tog dana jedan autobus je došao iz pravca Vlasenice i zaustavio se na ovoj lokaciji kojom su prilikom naoružani srpski vojnici izvodili iz autobusa grupe 5-6 civila, koje su upućivali preko jarka u pomenutu njivu gdje su ih potom ubijali iz pješadijskog naoružanja. Tom prilikom, prema riječima jednog od svjedoka, strijeljana su 32 Bošnjaka, od čega su samo trojica preživjeli, uz teška ranjavanja.[207] Među preživjelim je bio Safet (nadimak), kojem je, zajedno sa ostalom dvojicom preživjelih pružena ljekarska pomoć u ambulanti u selu Burnice. Mještani Bošnjaci su tokom noći, organizovanom akcijom, uspjeli izvući dvanaest tijela ubijenih Bošnjaka i sahranili ih na lokaciji Mravinjci, a preostalih 17 četnici su izvukli na mjesto Jatarišta, nedaleko od Nove Kasabe, gdje su ih zakopali u jednu zajedničku jamu. Drugi svjedok, Vejsilović Hakija je izjavio da su ubijeni iz sela Krasanpolja, opština Bratunac, te da je izvučeno 18 od ukupno 29 tijela, a da su četnici izvukli ostalih 11 tijela

[206] Naser Orić, *Srebrenica svjedoči i optužuje – genocid nad Bošnjacima u istočnoj Bosni (srednje Podrinje) april 1992.-septembar 1994*. općina, Srebrenica, 1995, str. 147.

[207] AIIZ, inv. br. 3268. Izjava svjedoka DŽ.I.

i zatrpali ih u mjestu Voćnjak u Vukšić polju u zajedničku grobnicu.[208] Gore pomenuti Bošnjaci su, prema podacima Nasera Orića, bili, u najvećem broju iz sela Vitkovići, opština Bratunac, koji su zarobljeni i odvedeni u Vlasenicu. Iz te grupe Srbi su izdvojili pet maloljetnih dječaka i to: Almira Suljagića iz Voljevice, Adnana Spahića iz Bratunca, Admira Ibrahimovića iz Bratunca, Salku Karića iz Krasanpolja i Aliju Džafića iz Vitkovića. Ovi dječaci su odvedeni u logor Sušica, kod Vlasenice, a kasnije pušteni na slobodni teritorij Konjević Polja. Preostale trideset dvije (32) osobe Srbi su dana 21. 05. 1992. godine dovezli na strijeljanje u blizini Nove Kasabe. Prilikom strijeljanja tri lica su uspjela preživjeti, a to su: Sado Muhić iz Voljevice, Rahman Karić i Suad Džafić iz Vitkovića. Ovi preživjeli su prepoznali da se među egzekutorima nalazio Gojko Lukić - Željko iz Pobrđa, koji je vozio transporter.

Naser Orić, u svoj knjizi "Srebrenica svjedoči i optužuje" navodeći imena ubijenih Bošnjaka kod Nove Kasabe ističe da je šesnaest tijela izvučeno i ukopano u zajedničkom mezaru u selu Mravinjci, a da su preostalih trinaest tijela Srbi izvukli na svoju stranu i zakopali ih u zajedničku grobnicu nedaleko od Nove Kasabe.[209]

---

[208] AIIZ, inv. br. 03/3152, Izjava svjedoka.

[209] Naser Orić, *Srebrenica svjedoči i optužuje. Genocid nad Bošnjacima u istočnoj Bosni (srednje Podrinje),* april 1992. – septembar 1994. CIP – Narodna i univerzitetska knjižnica – Ljubljana, općina Srebrenica,1995.

Izvučeni su i ukopani na lokalitetu Mravinjci sljedeći ubijeni Bošnjaci: Mujčić / Azem/ Halid iz Rakovca, Mujčić /Azem/ Aziz iz Rakovca, Džafić /Ibro/ Mehmed iz Vitkovića, Džafić /Ramiz/ Mirsad iz Vitkovića, Alić /Omer/ Alija iz Voljevice, Alić /Ibro/ Hidajet iz Biljače, Džafić /Džafer/ Osman iz Vitkovića, Suljić /Suljo/ Šahin iz Vitkovića, Džafić /Vehbija/ Huso iz Vitkovića, redni broj deset nepoznato lice iz Bjelovca, Džafić /Meho/ Samir iz Vitkovića, Mujić /Safet/ Mirsad iz Bjelovca, Džafić /Senahid/ Fahrudin iz Vitkovića, Džafić /Ramiz/ Fejzo iz Vitkovića, Huseinović / Hasib/ Azem iz Vitkovića i Salihović /Idriz/ Ismet iz Krasanovića.

Preostalih trinaest Bošnjaka čija tijela su srpski vojnici izvukli na svoju stranu i zakopali u zajedničku grobnicu su: Ragib Salihović iz Vitkovića, Ibro Džafić iz Vitkovića, Hamed Džafić iz Vitkovića, Himzo Suljić iz Vitkovića, Suljo Suljić iz Vitkovića, Arif Karić iz Vitkovića, Galib Ahmetović iz Krasanpolja, Alija Suljagić iz Voljevice, Ibro Suljagić iz Voljevice, Munib Suljagić iz Voljevice, Ramiz Kadrić iz Vitkovića, Izo Suljić iz Vitkovića i nepoznata osoba, zagrnuta rovokopačem u blizini krivine na putu Nova Kasaba – Vlasenica.

Sve navedene izjave potvrđuju da se radilo o 29 strijeljanih i tri ranjena Bošnjaka, koji su preživjeli strjeljanje uspjeli se izvući na teritoriju sela Burnice, koju su kontrolisali Bošnjaci. Međutim, kada je u pitanju broj tijela koja su mještani Bošnjaci uspjeli izvući na slobodnu teritoriju i onih koje su srpske snage zakopale na kontrolisanom prostoru, tu se, kao što se vidi podaci razlikuju. Naša empirijska istraživanja potvrđuju da su, do sada, ekshumirana tijela petnaest Bošnjaka 02.07.1998. godine na lokaciji Mravinjci, koje su srpske snage strijeljale 21. maja 1992. godine, tako da se mogu uzeti relevantnim podaci iz dva izvora koji govore da su tijela šesnaest strijeljanih Bošnjaka izvučena i prenešena na lokalitet Mravinjci.

Kao jedan od izvora uzeli smo dopis Radeta Bjelanovića, tadašnjeg načelnika Stanice javne bezbjednosti Milići, koji u svom dopisu[210] navodi da su pripadnici "Bjelih orlova", odnosno, srpski dobrovoljci "Vukovarskog odreda" koji, kako on kaže, nisu bili pod ingerencijom Stanice javne bezbjednosti Milići, strjeljali 25 muslimana koje je autobus vlasništva "Vihor Bratunac" dovezao iz Vlasenice, odvojivši ih od porodica koje su bile upućene za Kladanj.

Tako Bjelanović ističe da pripadnici SJB Milići, navodno, nisu mogli zaštititi Bošnjake iz razloga što je u pratnji "Vukovarskog odreda" bilo i borbeno oklopno vozilo i 10 pripadnika tog odreda, te da policiji nije bio dozvoljen pristup licu mjesta dok isti nisu posjedali u autobus i golf i otišli u pravcu Bratunca. Iz svega navedenog više nego paradoksalno zvuče riječi prvog čovjeka policije da nije mogao spriječiti strjeljanje civila Bošnjaka od strane, kako on kaže, jedinica paravojske, u vrijeme kada su pripadnici Teritorijalne odbrana (TO) Vlasenica i Policije bile do zuba naoružane oružjem koje im je ostavilo rukovodstvo Novosadskog korpusa prilikom napuštanja ovog kraja, kada je Krizni štab Vlasenica imao kontrolu nad teritorijalnom odbranom i policijom

[210] AIIZ, inv. br. 9-9964, Ministarstvo za unutarnje poslove – Centar službi javne bezbjednosti Sarajevo – Stanica javne bezbjednosti Milići, br. 18-18/01-230-4/92, od 03.08.1992. Načelnik SJB Milići Radomir R. Bjelanović ovim dopisom obavještava načelnika Centra službi bezbjednosti Sarajevo Cvjetinić Zorana o ubistvu 25 Bošnjaka kod Nove Ksabe 21. maja 1992.

i kada je bilo sasvim dovoljno vremena za intervenciju, jer je ista grupa, kako sam Bjelanović kaže, dolazila sat vremena prije strijeljanja pomenutih Bošnjaka, tražeći da im se odredi lokacija gdje će strijeljati dvojicu Bošnjaka. U slučaju da pripadnici Policije nisu mogli spriječiti pripadnike paravojnih formacija da strijeljaju pomenute Bošnjake, znali su ko je to uradio, imali su podatke o autobusu i motornom vozilu golf, morali su pokrenuti krivični postupak protiv počinioca zločina jer se zločin desio u njihovoj zoni odgovornosti. U ovom slučaju, načelnik SJB Milići, odnosno, rukovodstvo SJB Milići snosi punu odgovornost za ubistvo 29 Bošnjaka civila kod Nove Kasabe 21. maja 1992. godine. Ovaj dopis načelnika policije Milići je samo jedan od primarnih izvora, odnosno, dokaza da su organi srpske vlasti tadašnje opštine Vlasenica bili direktno involvirani u ovaj slučaj zločina nad Bošnjacima, kao i druge brojne zločine poput Zaklopače, Pijuka, Druma, Džamdžića, Šadića i ostalih mjesta koje su srpske snage počinile nad komšijama Bošnjacima.

Jedna od svjedokinja je izjavila da je iz Vojvodine, Novog Sada u Novu Kasabu došla vojska u 11 kamiona i da joj je jedan od njih rekao da su oni regularna vojska iz Novog Sada. Sjedili su u njenom dvorištu i pitali gdje su djevojke i mlade žene iz tog mjesta, na što im je ona odgovorila da su sve u inostranstvu.

Svjedokinja je, također, kazala da je Mitar kafandžija iz Milića odveo njenu komšinicu Ešefu Hadžić iz Nove Kasabe, koja je imala oko četrdeset godina, a poslije su dozivali sa straže četnici i rekli da se ona udala za Mitra.[211] Prema riječima Asima i Begajete Čizmić iz Nove Kasabe, Ešrefu Hadžić su srpski vojnici prisilno odveli, seksualno zlostavljali, a njeno tijelo je pronađeno, odnosno, ekshumirano na lokalitetu ispred Nove Kasabe.

Važno je istaći da je u Novoj Kasabi, naselje zvano Ciganluk živio značajan broj romskih porodica, koje su nosile muslimanka imena, a neki su prakticirali islamske dužnosti i samo zbog toga su bile na udaru

[211] AIIZ, inv. br. 5277. Izjava svjedoka O.F, od 19.09.1992.

agresora. Pripadnici srpskih snaga su ubili nekoliko Roma, odnosno romskih porodica početkom agresije i okupacijom Srebrenice. Prema kazivanju Asima Čizmića i njegove supruge Begajete, Jovo Tadić, sin Milutina i majke Milice, ranije nastanjen u Novoj Kasabi, ubio je Rome: Minu Cibralić, Omerović Rahimu, Tursunović Arifu, Tursunović Salku (Hujdo) i njegovu suprugu Šerifu u Novoj Kasabi u ljeto 1992. godine. Takođe, dana 16.07.1992. godine srpski vojnici su ubili nekoliko Roma i Bošnjaka nadomak Nove Kasabe, pored rijeke Jadar.[212]

13.. Cerska (Cerska, Skugrići, Rovaši, Raševo, Maćesi, Tumače, Kaldrmica)

Nakon okupacije grada Vlasenice i gotovo svih pripadajućih sela ove opštine sa bošnjačkim stanovništvom, srpske snage su iz nekoliko pravaca usmjerile osvajačke oružane napade na enklavu sa bošnjačkim stanovništvom Cerska, u čijem sastavu je, pored mjesne zajednice Cerska, mjesna zajednica Skugrići, te sela Raševo, Maćesi i Tumače koja pripadaju mjesnoj zajednici Nova Kasaba.

Iz Vlasenice napadi su vođeni u tri smjera i to: preko sela Cikotska Rijeka i Šadići koncentrisane su vojne snage i logistička podrška u blizini lokaliteta Grobić. To je, ujedno, bio i glavni pravac, odakle su na Cersku napad izvršile Vlasenička, Šekovačka i Krajiška brigada. Preko već okupiranih bošnjačkih sela Toplik, Gradina, te srpskih sela Donji Zalukovik, Luke, Buljevići, Viškovići, Dimale i Vandžići, koncentrisali su jake vojne snage i logističku podršku koju su direktno koristili za napad na prve linije boraca Armije Republike BiH ispred sela MZ Skugrića, a to su: Gornja Mahala, Dželilovići, Podgaj, Musići, Nukići (Sadikovići) Donja Mahala i Pobuđaci. Iz pravca Vlasenice preko okupiranog bošnjačkog sela Zaklopača, te Milića i Dubnice koncentrisali

[212] Srpski vojnici su dana 16.07.1992. godine ubili sljedeće civile Bošnjake i Rome u Novoj Kasabi: Tursunović Hasan, zv. Pure, Tursunović Hanija, Hasanova supruga, Džekić Salko, Omerović Salih, Karić Zineta, Karić Haso, a teže ranili Ahmetspahić Hajseta. Izjava svjedoka O.H. od 14.11.2015.

su snage i logistiku u mjestu Šošari ispred Nove Kasabe, odakle su napadali: Sebiočinu, Novu Kasabu, a preko srpskih sela: Vukšići, Raškovići, Božići, Završje i Gake, napadali su Skugriće, a direktno na nišanu su imali sela Donju Mahalu i Pobuđake.

Enklava sa bošnjačkim stanovništvom Cerska bila je permanentno meta napada agresorskih srpskih snaga od početka agresije Srbije i Crne Gore na Bosnu i Hercegovinu sve do njene okupacije. Intenzitet napada bio je nešto slabiji u periodu kada su agresorske snage bile, težišno, koncentrisane u napadima i okupaciji grada Vlasenice i drugih prigradskih bošnjačkih sela. Nakon pada, odnosno, okupacije grada Vlasenice i ovih bošnjačkih sela, srpske lokalne snage, uz pomoć jedinica iz drugih korpusa VRS, te Užičkog korpusa i drugih formacija iz Srbije svom silinom napadaju enklavu Cerska. Sve do konca decembra 1992. godine snage Armije Republike Bosne i Hercegovine uspjevale su odoljeti napadima neprijatelja.

U namjeri da okupira preostala "slobodna" naselja Skugriće i Cersku, (enklava Cerska), agresor je koristio sva raspoloživa sredstva kako bi ubio što veći broj Bošnjaka, a ostatak prisilno protjerao sa njihovih imanja. Koristio je tešku artiljeriju, tenkove i avione, uz izvođenje stalnih pješadijskih napada.[213] Na ovom području, tokom juna i jula, pojačan je priliv izbjeglica, prisilno protjeranih iz Vlasenice i već okupiranih bošnjačkih sela. Uslovi života u naseljima Skugrići i Cerska, pod opsadom, bili su gotovo neizdrživi, prije svega, zbog činjenice što je agresor svakodnevno granatirao civile, avijacijom nadlijetao i borbeno djelovao kasetnim bombama tzv. „krmačama".[214] U Skugrićima su, pored muškaraca, ubijana djeca i žene ispred kuća, na njivama i drugim mjestima, poput: Alić Adel, 1989, Avdić Azra, 1978, Mehmedović Naida, 1980, Mehmedović Elvedin, 1977, žene i djevojke, Nukić Hurija, Avdić Hasija, Avdić Salkuna, Dervišević Fata, Mehmedović Jasmina, Musić Muška, Musić Šemsa, Musić Hava, Musić Fatima, i

[213] Mazowiecki izvještaji 1992-1995, Univerzitet u Tuzli i Istraživačko-dokumentacioni centar Sarajevo, 2007, str. 166.

[214] *Zločinci i žrtve...,* str 62.

dr. Ranije zalihe hrane su vrlo brzo potrošene, zbog toga što su na ovaj prostor, zbog prisilnog protjerivanja, izbjegli iz svojih mjesta brojni Bošnjaci s kojima se djelilo ono što je bilo na raspolaganju. Zemlja se obrađivala isključivo noću, kao što su se ubirali plodovi usjeva, također noću, jer danju nije bilo moguće izaći na njivu zbog stalnog granatiranja i snajperskog djelovanja neprijatelja. Jedne ljetne noći, 24. jula 1992. godine dok je grupa omladine sjedila na ploči jedne kuće u Kurtićima, pala je granata, ispaljena sa srpskih artiljerijskih polaožaja na Rogaču, u neposrednoj blizini i njeni geleri su usmrtili: Nizamu Ferhatović, Naidu Kurtić, Razu Bećirević, Mehmeda Mujića, Adema Mujića, Amira Jusufovića i Suljić Meneveru.[215] Koliko su bili teški uslovi za preživljavanje govori i podatak da su mještani bili primorani jesti zob i koru od jabuka, a nekoliko djece umrlo je od gladi. „Medicinski uvjeti bili su na nivou srednjovjekovnih, s malo ili bez imalo lijekova ili anestetika i skoro nikakvih medicinskih instrumenata i pomagala, tako da su amputacije rađene bez ikakve anestezije. Zavoj, kada bi ga uopće i bilo, korišten je više puta, bez adekvatne dezinfekcije. Za amputaciju dijelova tijela ljekari su morali koristiti pile (testere). Rane su čišćene domaćom rakijom, pelenama i čaršafima".[216]

Zbog nepodnošljivih uslova življenja, posebno mnogobrojnim prisilno protjeranim Bošnjacima iz već okupiranih sela, koji su utočište našli u Skugrićima i Cerskoj, mnogi su odlučili, na vlastiti rizik, prijeći na teritoriju koju kontrolišu Oružane snage Republike Bosne i Hercegovine u Kladanj ili Tuzlu. Na putu prema slobodnim dijelovima teritorije, mnogi civili su ubijeni u zasjedama koje je agresor pravio na Crnom Vrhu, Baljkovici, Debelom brdu, Sušici i Rogosiji.[217]

[215] Isto, str.63.

[216] Mazowiecki..., str. 166-167.

[217] Npr: Krajem decembra 1992. godine, „grupa od 2000 civila napadnuta je mitraljezima u selu Baljkovica. One koji su bježali u šumu napadači su pratili. Žene koje su imale više od jednog djeteta su ostavljale jedno ili više djece iza sebe, kako bi mogle bježati. Ne zna se koliko je ljudi poginulo u ovom napadu." Mazowiecki..., str. 169.

Neprijatelj je, pored lokalnih snaga, formacija iz Srbije i vojske JNA, angažovao tzv. vikendaše iz Srbije i Crne Gore, Srbe iz Slovenije i zapadne Evrope, "te pravoslavnu braću" iz Rumunije, Grčke i Rusije[218], kao i mnoge druge "pse rata" ili ideološke krstaške ratnike.

Jednu od najžešćih ofanziva na ovu jedinu slobodnu teritoriju opštine Vlasenica agresorske snage su izvele u periodu od 29. juna do 8. jula 1992. godine, pod nazivom „Vidovdanska ofanziva". Pored jake artiljerijske podrške u ofanzivu je bila uključena i borbena avijacija Vojske SR Jugoslavije (avioni tipa „Galeb" i „Mig-21"), koji su polijetali sa aerodroma „Ponikve" kod Užica u Srbiji.[219] Krajem ljeta 1992. godine agresorske snage su izvršile jaku dodatnu ofanzivu na svu teritoriju srednjeg Podrinja koja je bila pod kontrolom Armije RBiH i to od Snagova, zvorničke Kamenice, Cerske, Konjević Polja, prostora bratunačke opštine, Srebrenice i Žepe.

U avgustu 1992. godine područje Cerske i Skugrića ponovo su bombardovali agresorski avioni. Dakle, neprijateljska avijacija je tri puta bombardovala enklavu Cerska.

U prvom napadu na područje Cerske, ubijeno je nekoliko civila, među kojima je bio Sejmenović Šabana Mujo i njegov sin Nermin (dijete), rođeno 1984. godine, u porodičnoj kući koja se nalazila u neposrednoj blizini osnovne škole. U drugom avio napadu korišten je napalm, kojom prilikom je zapaljena crnogorična šuma u rejonu Ilijinog brda, koji je smješten između Cerske i Skugrića. Imajući pomenuto u vidu, važno je istaći činjenicu da su navedeni avioni dolijetali iz pravca Srbije i to sa vojnog aerodroma Ponikve, stacioniranog nedaleko od Užica, što doadtno potvrđuje istinu da je Srbija ne samo imala učešće u agresiji na Bosnu i Hercegovinu, već je bila planer, organizator i glavni akter agresije. Pored ljudskih žrtava, bombardovanjem je načinjena ogromna materijalna šteta na porodičnim kućama i drugim pratećim objektima.

Prije bombardovanja položaja branilaca, srpske snage su označavale (markirale) liniju svojih položaja pravcem od Rogosije do srpskih sela

[218] Šemsudin -Šemso Salihović, nav. dj., str. 140.
[219] Faid Hećo, nav. dj., str. 185.

koja se naslanjaju na Miliće, a ispred bošnjačkih sela mjesne zajednice Skugrići, na način da su postavljali bijelo platno na drveće kako bi avioni uočili njihove položaje i kako ne bi djelovali po vlastitim snagama.

Pošto ova ofanziva nije rezultirala okupacijom Cerske, Komanda isturenog komandnog mjesta (IKM) Birčanske brigade, odnosno njen komandant tadašnji potpukovnik Svetozar Andrić u oktobru 1992. godine traži od pretpostavljenog pukovnika Šibalića; "s obzirom da smo na putu da osvojimo Cersku neophodno je da aktivirate avijaciju u cilju praćenja i dejstava po njihovim snagama iz pravca Srebrenice."[220] Podsjećanja radi, Vijeće sigurnosti, djelujući prema glavi VI Povelje Ujedinjenih nacija, odlučilo je da Rezolucijom 781 od 9. oktobra 1992. u tački 1. uspostavi zabranu vojnih letova u zračnom prostoru Bosne i Hercegovine, koja se neće odnositi na letove zrakoplova UNPROFOR-a i drugih letova koji budu podržavali operacije Ujedinjenih nacija, uključujući humanitarnu asistenciju.[221] Inače, tokom cijelog ljeta i jeseni 1992. godine avioni iz SRJ su bombardovali grad Srebrenicu, rejon Žepe, Cersku i Konjević Polje.[222]

Logično bi bilo postaviti pitanje: zašto su relevantni subjekti UN-a čekali do oktobra mjeseca 1992. godine sa zabranom letova, kada je opštepoznato da su agresorske snage okupirale gotovo cijelo Podrinje, Prijedor, Sanski Most, Ključ, Doboj i druga mjesta do jula 1992. godine? Je li se, možda, dalo prećutno odobrenje agresorskoj strani da do tog perioda mogu okupirati sva područja na koja su "polagali pravo" i ubiti što veći broj Bošnjaka?

Da je vojno rukovodstvo Republike Srpske planski, sistemski, organizovano i sa namjerom radilo na uništavanju nacionalne, etničke i

[220] ICTY, br. 04358009, Komanda IKM Birčanske brigade, str. pov. pr. 88-1, od 10.10.1992. godine.

[221] Enis Omerović, *Ujedinjene nacije i masovna kršenja ljudskih prava u formi međunarodnih zločina u Bosni i Hercegovini u vrijeme međunarodnog oružanog sukoba.* Pregled – časopis za društvena pitanja br. 3, godište LI, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo, 2010, str. 209.

[222] Hasan Nuhanović, *Pod zastavom UN-a - međunarodna zajednica i zločin u Srebrenici.* BZK „Preporod". Sarajevo, 2005, str. 42.

vjerske grupe Bošnjaka na ovom području potvrđuje i direktiva Ratka Mladića, komandanta Glavnog štaba Vojske RS. Naime, Mladić je u mjesecu novembru 1992. godine izdao Direktivu kojom je, pored ostalog, Drinskom korpusu naloženo: „na širem području Podrinja iznurivati neprijatelja, nanositi mu što veće gubitke i prisiliti ga da sa muslimanskim stanovništvom napusti prostor Birača, Žepe i Goražda. Prethodno ponuditi razoružavanje borbeno sposobnih i naoružanih muškaraca, a ako ne pristaju – uništiti ih.“[223] U skladu sa ovom Direktivom, komandant Drinskog korpusa, Milenko Živanović izdaje Naredbu o izvođenju operacije napada na enklave Podrinja, čije izvođenje je planirano u dvije etape. Rok za izvođenje prve etape bio je 20-30 dana, kada je trebalo „razbiti snage neprijatelja ili prisiliti ih na bezuslovnu predaju u rejonima: Cerska, Konjević Polje, Žepa i neposredno blokirati Olovo“. U drugoj etapi trebalo je „razbiti snage neprijatelja“ na području Srebrenice, Goražda, Olova i Kladnja u cilju otvaranja koridora prema Saveznoj Republici Jugoslaviji i Istočnoj Hercegovini.[224] Presijecanje komunikacije Srebrenica-Cerska, kao i stvaranje uslova za otvaranje komunikacije Vlasenica-Milići-Drinjača, povjereno je Birčanskoj i Zvorničkoj brigadi.[225]

Dana 08.12.1992. godine komandant Drinskog korpusa pukovnik Milenko Živanović donosi Odluku za “oslobađanje”: Pobuđa, Konjević Polja (bratunačka opština) i Cerske u namjeri da ovlada rejonima: Pobuđe, Glogovska planina i komunikacijama Nova Kasaba - Konjević Polje - Drinjača. Zadatak je razbiti muslimanske snage u pravcu napada i zaposjesti liniju: Stublić (izvor) tt 806 - tt 688-Kličkovac - Krustine (tt 859) - s. Bućinovići - s. Mušići, a zatim upornom odbranom spriječiti spajanje muslimanskih snaga iz rejona Žepe i sa područja Srebrenice.[226]

[223] AIIZ, inv. br. 2-4342, Glavni štab Vojske Republike Srpske, str. pov. br. 02/5, od 19.11.1992. - Komandantu (načelniku štaba). Direktiva op. br. 4.

[224] AIIZ, inv. br. 3256, Komanda Drinskog korpusa, strogo pov. br. 2-126, od 24.11.1992- Komandi bratunačke brigade, Odluka za dalja dejstva.

[225] Isto.

[226] AIIZ, inv. br. 2-3257, Komanda Drinskog korpusa, str. pov. br. 2-198, od 08.12.1992. godine. Odluka komandanta Drinskog korpusa pukovnika Milenka Živanovića za oslobađanje Pobuđa, Konjević Polja i Cerske.

Pomoćnim snagama braniti rudnik boksita "Milići" i osloboditi Cersku i Kamenicu. Jedinice Birčanske brigade, bataljoni: "Papraća", "Vlasenica" i 1.b Milići imale su zadatak da krenu u napad opštim pravcem: Rogosija - s. Petrovići - s. Amidžići i da ovladaju Cerskom i Rovašima. Radilo se, dakle o klasičnoj okupaciji srednjeg Podrinja i uništavanju Bošnjaka, vjekovnih stanovnika ovog prostora, a ne o oslobađanju, kako navodi komandant Drinskog korpusa pukovnik Milenko Živanović u svom naređenju[227], gdje, između ostalog, naređuje da se za oslobađanje rejona Cerska izvrše odgovarajuće pripreme za izvršenje ofanzivnih dejstava na taj prostor.

Pošto neprijatelj nije uspijevao sa tako razornom tehnikom i angažovanjem velikog broja vojnika, staviti pod kontrolu planiranu enklavu Cersku, dana 31.12.1992. godine, iz pravaca Zvornika, Šekovića, Vlasenice i Bratunca pokrenuo je, do tada, najžešću ofanzivu na slobodne teritorije enklave Cerske, Konjević Polja i Kamenice.

U pravcu Cerske kreće sa 30 borbenih oklopnih vozila (BOV), dvije baterije haubica 205 mm i veliki broj ostalih oklopno-mehanizovanih snaga. Prvog dana ofanzive agresor je pomjerio snage Armije Republike BiH u rejonu Stupanj, iznad sela Gornja Mahala, čije jedinice su nadljudskim naporima uspjele zaustaviti daljnje neprijateljsko nadiranje. Paralelno sa napadom na enklavu Cerska, Glavni štab VRS je naredio vojnu operaciju pod nazivom "Pesnica" dana 10.01.1993. godine: "Tačka 2. Vrhovna komanda oružanih snaga Republike Srpske je postavila zadatak Vojsci Republike Srpske da održi koridor Vlasenica-Caparde-Zvornik, razbije neprijatelja na prostoru Cerske i Konjević Polja i otkloni opasnost od zauzimanja teritorije opštine Bratunac".[228]

Koliko je ova operacija bila važna za rukovodstvo Republike Srpske i koliko im se žurilo da okupiraju ovaj strateški važan prostor govori i podatak da su angažovali dodatne snage iz Drinskog,

[227] AIIZ, inv. br. 2-3255, Komanda Drinskog korpusa, od 19.11.1992., Pripremno Naređenje komandanta Drinskog korusa o "oslobađanju" srednjeg Podrinja, op. br. 1

[228] AIIZ, Glavni štab VRS, str. pov. br. 02/2-22, od 10.01.1993. godine, objavljeno u: V. Šabić, nav. dj. str. 68.

Istočnobosanskog, Sarajevskoromanijskog i Hercegovačkog korpusa VRS sa sljedećim ciljem: "Rasjeći koncentracijsku prostoriju muslimanskih snaga, odvojiti prostor Srebrenice od prostora Cerske, osloboditi komunikacije Milići-Konjević Polje-Zvornik, a zatim postepenim razbijanjem neprijatelja nanijeti mu gubitke i spriječiti spajanje prostora Cerska sa prostorom Tuzle".[229] Prema navedenom naređenju od 10.01.1993. godine, Glavni štab VRS je imao plan da za pet dana, uz sadejstvo pomenutih korpusa stavi pod kontrolu enklavu Cerska i putnu komunikaciju Vlasenica-Milići-Nova Kasaba-Konjević Polje-Drinjača-Zvornik. Operacija "Pesnica" izvođena je u periodu od 11.01.1993. do 20.01.1993. godine, a u istoj su učestvovale sljedeće snage: Prva birčanska pješadijska brigada (1. Bpbr.), ojačana bataljonom iz 2. Krajiškog korpusa (KK), pješadijska četa iz Istočnobosanskog korpusa (pč. iz IBK) i inžč. iz 4. Inžb. iz Sarajevskoromanijskog korpusa (SRK), 1. Brlpbr. ojačana specijalnom brigadom "MAUZER" iz sastava IBK, Borbena grupa iz 65. Zmtp., kurs diverzanata GŠ VRS, bataljonom iz sastava 1. KK i dijelom jurišnog odreda 1. Zlpbr.[230]

Angažovanje pomenutih snaga samo potvrđuje činjenicu da je srpsko rukovodstvo bilo odlučno, po svaku cijenu, okupirati područje Cerske i Konjević Polja, kako bi imalo nesmetan prostor, odnosno sigurnu komunikaciju Pale – Beograd. Borbeno Naređenje Glavnog štaba VRS, u čijem potpisu je ime general majora Manojla Milovanovića, zamjenika komandanta VRS, od 22.01.1993. godine je predstavljalo istinsku namjeru i odluku da se Bošnjaci srednjeg Podrinja eliminišu, odnosno, unište i da se taj prostor preda srpskom stanovništvu.[231]

I pored apsolutne nadmoćnosti u živoj sili, pješadijskom naoružanju, municiji, borbenoj tehnici, artiljeriji i drugim vojnim sredstvima, agresor nije uspijevao zauzeti ovu slobodnu teritiriju do početka 1993. godine. Bojeći se neuspjeha u realizaciji tekuće operacije, general Mladić je

[229] Isto.

[230] AIIZ, inv. br. 2-3201, „Analiza izvođenja borbenih dejstava u operaciji pod kodnim nazivom „Pesnica", objavljeno u: Šabić Velid, nav. dj., str. 69.

[231] AIIZ, Glavni štabVRS, str. pov. br. 02/5-49, 22.01.1993., objavljeno u: Šabić Velid, nav. dj., str. 69.

zatražio pomoć od Beograda i tom prilikom je "pojačan" sa specijalnim jedinicama Vojske Savezne Republike Jugoslavije, MUP-a Srbije, te drugim srbijanskim formacijama.[232]

Dana 12. januara 1993. godine agresor je aktivirao snažna ofanzivna dejstva u cilju zauzimanja ove slobodne teritorije. Ofanzivom je direktno komandovao optuženi za ratne zločine Ratko Mladić. Da je agresor odlučio da po svaku cijenu okupira Cersku i koridor od Nove Kasabe do Zvornika, odnosno Srbije govori i podatak da je dana 14. i 15. 01.1993. godine pojačao pješadijske napade, uz prethodnu pripremu granatiranjem i bacanjem bojnih otrova po liniji odbrane na Oštrom vrhu i Stupnju. Snage ARBiH su bile primorane povući se sa ovih linija u unutrašnjost branjene teritorije. Dana 17.01.1993. godine osujećen je pokušaj agresora da probije liniju odbrane Stupanj-Musići i ona je tada herojski odbranjena.

Dana 24. januara 1993. godine u pomoć jedinicama Drinskog korpusa pristižu vojne jedinice iz Srbije, odnosno snage Vojske Jugoslavije. Komandant Drinskog korpusa pukovnik Milenko Živanović izvjestio je komandu Užičkog korpusa preko Operativnog centra 1. Armije da u cilju što uspješnije realizacije postavljene nam zadatke po šifri "Proboj", "izveštavam vas da smo svim raspoloživim snagama ušli u aktivna borbena dejstva (b/d) sa namjerom vezivanja što većih snaga neprijatelja, kako bi vama i vašim susedima obezbedili što uspešnije izvršenje zadatka. Linija dodira sa neprijateljem je s. Kamenica, s. Cerka – s. Skugrići – s. Pobuđe – s. Slatina – s. Sućeska – s. Gunjaci – s. Kutuzero –s. Podravanje".[233] U ovoj operaciji su učestvovale jake snage iz Srbije, koje su ostale na pomenutom ratištu sve do 18.04.1993. godine, kada je potpisan Sporazum o demilitarizaciji Srebrenice.[234] Dana 26. januara 1993. godine komandant Užičkog korpusa, general major Dragoljub Ojdanić obavjestio je Glavni štab Vojske Republike Srpske, komandu

[232] Isto.

[233] AIIZ, Komanda Drinskog korpusa, str. pov. br. 03/5-57, 2.01.1993. godine., objavljeno u: Velid Šabić, nav. dj., str. 70.

[234] Isto.

Drinskog korpusa i operativni centar General-štaba Vojske Jugoslavije "Prvo: Na osnovu naređenja načelnika General-štaba (NGŠ) Vojske Jugoslavije (VJ) str. pov. 119-1, od 26.01.1993. godine, koje je dobila Komanda Užičkog korpusa potrebno je da, odmah, isplanirate i pripremite: potreban broj snaga koje će preuzeti dostignute linije od jedinica Užičkog korpusa (UK). Drugo: Deo snaga, dosadašnje artiljerijske podrške i dalje ćemo zadržati na desnoj obali reke Drine odakle ćemo vršiti podršku vaših snaga po planu i zahtevu".[235]

Kada je agresor uvidio da, ipak, neće uspjeti ovladati ovim prostorima, kako je bio predvidio, vrši propagandu da se od 26. do 30. 01. 1993. godine otvara koridor za stanovništvo ka Tuzli. Značajan broj stanovnika, izmučeni glađu i ratnim strahotama, odlučuje se za odlazak u Tuzlu.

Organi vlasti su uspjeli "zaustaviti" daljnje osipanje stanovništva, civila i odlazak ka Tuzli, ali se određen broj civila upućuje ka Srebrenici, tražeći mogućnost da preživi strahote kojim je bio izložen u Cerskoj. Naređenjem komandanta 2. Birčanske brigade tadašnjeg majora Mila Kosorića od 28.01.1993. godine pripadnici ove brigade, u sadejstvu sa drugim jedinicama Drinskog korpusa dobivaju zadatak da, između ostalog, izvrše napad pravcem Kameno brdo – Ilijino brdo.[236]

---

[235] Isto, str. 71.

[236] AIIZ, inv, br. 2-4285, Komanda 2. Birčanske brigade, str. pov. br. 54-1, od 28.01.1993. godine. Naređenje komandanta majora Mila Kosorića jedinicama za daljnja dejstva, odnosno, napade na bošnjačke ciljeve u rejonu mjesne zajednice Skugrići.

Po toj naredbi Prvi pješadijski bataljon (PB), čija je Komanda mjesta (KM) u rejonu sela Vandžići, treba da posjedne i brani položaj, lijevo selo Vandžići, desno selo Zabrđe, po dubini selo Bakići, sa zadatkom da glavnim snagama treba odsudno braniti trenutne položaje bataljona, a u sadejstvu i saradnji sa ostalim snagama (MUP, CZ) obezbjediti kontrolu teritorije i blagovremeno otkrivanje Diverzantsko-terorističkih grupa (DTG). Nakon toga uništiti eventualne diverzantske grupe i sa pomoćnim snagama u sadejstvu sa Krajiškim bataljonom izvoditi aktivna dejstva na pravcu Vandžići – Ilijino brdo sa ciljem posjedanja istog. Ove snage su podržane od strane Mješovitog artiljerijskog diviziona (MAD).

Drugi pješadijski bataljon, sa KM bataljona u Derventi, sa Ugljevičkom četom bez voda je imao zadatak da zaposjedne i brani položaj, lijevo selo Manovići, desno Braćan, po dubini selo Višnjica sa zadatkom: glavnim snagama bataljona odsudno

Komandant Drinskog korpusa pukovnik Milenko Živanović izdaje borbeno naređenje prvog februara 1993. "za oslobađanje" Kamenice, Cerske i Konjević Polja, što je za cilj imalo deblokadu komunikacije: Nova Kasaba - Kušlat - Drinjača.[237]

braniti rudnik Milići i spriječiti prodor neprijatelja iz pravca Kutuzera, a pomoćnim snagama obezbjeđivati komunikaciju Johovača-Štedrić-Rupovo brdo-Đile-Gunjaci, a u cilju sprječavanja, eventualnog presjecanja pomenute komunikacije i ubacivanja diverzantsko-terorističkih grupa u dubinu zone odgovornosti bataljona.

Treći pješadijski bataljon, sa komandom mjesta na Rogosiji, tt 647, posjeda i brani položaj lijevo Potajnik/tt 909, desno isključno Vandžići, po dubini G. Zalukovik sa zadatkom: u sadejstvu sa bataljonom 1. Birčanske brigade glavnim snagama bataljona braniti sadašnje položaje u zoni odgovornosti bataljona. Upornom odbranom rejona Kameno brdo-Potajnik-Rašića Gaj, nanošenjem gubitaka neprijatelju na vjerovatnim pravcima napada. Pomoćnim snagama izvoditi aktivna dejstva na pravcu: Jasikovice-Nišava sa ciljem ovladavanja istim.

Četvrti pješadijski bataljon, sa KM bataljona u rejonu sela Luke, posjeda i brani položaje, lijevo Cvijetanj, Štit/1283, desno put selo Hadžići po dubini sa zadatkom, upornom odbranom u sadejstvu sa 1. PB, 1. Birčanske brigade i bataljonom 2. Romanijske brigade, ne dozvoliti prodor neprijateljskih snaga u dubinu zone odgovornosti bataljona i biti u gotovosti za blagovremeno otkrivanje, izolaciju, okruženje i uništenje neprijateljskih DTG.

Krajiški bataljon, sa KM u rejonu Vandžići, posjeda i brani položaj lijevo tt 734, desno Skugrićki potok, po dubini selo Vandžići sa zadatkom: glavnim snagama uporno držati posjednute položaje bataljona, a pomoćnim snagma u sadejstvu sa 1. PB izvoditi aktivna dejstva na pravcu Kameno brdo- selo Musići-Ilijino brdo sa ciljem posjedanja istog.

Izviđački vod imati u rezervi sa zadatkom: biti u gotovosti za deblokadu eventualno blokiranih jedinica u rejonu Rudnika, kao i za kontrolu teritorije, otkrivanje, izolaciju, okruženje i uništenje neptijateljskih DTG. Naredbom je predviđeno da za borbu protiv neprijateljskih oklopnih sredstava imati na raspolaganju ručne bacače, "ZOLJE" i "OSE".

[237] ICTY br. 04292678-04292682, Komanda Drinskog korpusa, str.pov. br. 01/5-75, od 01.02.1993, Borbeno naređenje za oslobađanje: Kamenice, Cerske i Konjević Polja.

U ovoj operaciji su učestvovale sljedeće jedinice Drinskog korpusa sa preciziranim zadacima: Prva Zvornička lpbr je imala zadatak da razbije muslimanske snage na pravcima napada i ovlada linijom: Sokolina (t 507) - selo Ravne - Džafin kamen (tt 531), sela Čamlija - Marčići, gdje će privremeno preći u odbranu. Diverzantske grupe su imale zadatak razbiti muslimanske snage u selu Čaradin i Šajnović i izvući se u rejon Pahljevići (tt 424) - tt 640 i biti spremne za kontrolu puta Drinjača - Kušlat. Svim sredstvima vatrene podrške predviđeno je sistematsko dejstvo po rejonima: Kozjak (tt

Jedinice Užičkog korpusa, u sadejstvu sa jedinicama Drinskog korpusa, direktno su učestvovale u napadima na bošnjačka sela enklave Cerska. O tome svjedoči dokument Komande Užičkog korpusa čiji je potpisnik komandant Užičkog korpusa general – major Dragoljub Ojdanić koji piše Glavnom štabu VRS i Drinskom korpusu (na znanje) "da će Užički korpus nastaviti napadnu operaciju do 31.01.1993. godine, najdalje do 12 časova i da dostignutu liniju koju ćemo mi zaprečiti, trebate prihvatiti i posesti je snagama iz vašeg sastava do 12 časova

640) - Drenjak (tt 771) - Gradina (tt 693) - Milovan - Humac - selo Raševo i na taj način neutralisati muslimanske snage u pomenutim rejonima i direktno sadejstvovati snagama koje dejstvuju u širem rejonu Cerske. IKM je bio u selu Đevanje (tt 463). Jurišna brigada: 1. j Od sa linije razvoja, Grobić-Potajnik (tt 909) je imao zadatak napadati pravcem: Potajnik - Velići - Turnadžići. U sadejstvu sa dijelom snaga 1. bpbr (bataljon "Korjenica" i 2. blpbr (bataljon "Vlasenica", uz snažnu vatrenu podršku trebalo je razbiti snage neprijatelja na pravcu napada i ovladati linijom Turnadžići - Kurjaci, a potom nastaviti napad na Goli brijebg. KAG-1 je pružao podršku otvaranjem vatre po zahtjevu. Ove jedinice su imale komandno mjesto na Grobiću.

Prvi bpbr. je imao zadatak da glavnim snagama uporno brani postojeći raspored snaga, a da pomoćnim snagama sadejstvuje Jurišnoj brigadi (lijevo krilo) u ovladavanju rejonom Cerska i Zvlpbr u ovladavanju rejonom Kamenica. Istovremeno su imale zadatak da odsudnom odbranom na dostignutim položajima spriječe prodor neprijatelja od Kladnja i Kalesije i da ovladaju rejonom Paljevine (tt 841) i da na taj način obezbjede lijevi bok snaga 1. jurišnog odreda (j Od). Ove jedinice su imale komandno mjeto u selu Papraća.

Drugi blpbr je imao zadatak izvršiti pregrupisavanje snaga i preći u napad pravcima: Grobić - Metaljka - Ilijino brdo (tt 601) - tt 417, te u sadejstvu sa 1. j Od i uz vatrenu podršku, razbiti muslimanske snage na pravcima napada i ovladati linijom Hakalaši - Ilijino brdo (tt 601) - tt 417 gdje je trebalo biti spremno za nastavljanje napada na Konjević Polje. Ove jedinice su imale komandno mjesto u selu Vandžići. Pomenute srpske jedinice su imale artiljerijsku podršku KAG -1 sa vatrenih položaja iz rejona Milića brdo i Vlasenice. Artiljerija je podržavala srpske snage na pravcima napada: Milića brdo - Pobuđe - Konjević Polje, ostvarujući vatre: KV - 68, po rejonu Kutlina, KV - 69 po rejonu Komić, KV-70 po rejonu Priljivašta, KV -71 po rejonu sela Suljići, KV - 7A po rejonu sela Islamovići, KV - 76 po rejonu Čvorak groblje, KV - 77 po rejonu Mramor.

Na pravcu Banjevići - Konjevići-Konjević Polje pružati podršku: KV - 50 po rejonu Rudež /tt 665), KV - 50A po rejonu Konjic (tt 667), KV-51 po rejonu sela Palići, KV - 52 po rejonu sela Durakovići, KV - 54 po rejonu Drenjak (tt 771), KV - 64 po rejonu Milovan, a ostale vatre su bile po zahtjevu. Zborno komandno mjesto korpusa bilo je u rejonu Vandžići.

31.01.1993. godine, te da obezbedite ekipe za sanaciju bojišta, jer je na savladanom prostoru ostao veliki broj leševa. U sastav ekipa za sanaciju bojišta potrebno je da uključite novinare i snimatelje u cilju prikupljanja dokaza potrebnih za korišćenje u propagandne svrhe i dokumentovanje zločina nad srpskim narodom".[238] Dakle, pored nadmoći u svim elementima borbene gotovosti, angažovanja agresorskih jedinica iz Srbije, komandant Užičkog korpusa VJ koristi medijsku propagandu kako bi prezentirao, prije svega, srpskom narodu u Srbiji, kao i međunarodnoj javnosti lažne podatke o ratu u BiH, na način da borci ARBiH ubijaju srpske civile i tako želi dodatno motivisati i mobilisati srpake snage kako bi okupirali preostali koridor koji spaja Pale i Zvornik, odnosno, Beograd.

Dana 5.2.1993. godine specijalne jedinice srpske vojske, tzv. Krajiškog i Hercegovačkog korpusa napadaju kotu Drenjak (Bandjera) koju privremeno zauzimaju. Sutradan, pripadnici ARBiH uspijevaju povratiti Drenjak i potisnuti neprijateljske snage na početne položaje. Međutim, neprijatelj koristi brojčanu nadmoćnost u živoj sili i razornoj vojnoj tehnici i na taj način uspijeva 6. februara probiti linije odbrane u rejonu Podgaj-Nukići i istog dana zauzima sva sela Skugrića, a to su: Donja Mahala, Pobuđaci, Nukići, Podgaj, Musići, Dželilovići i Gornja Mahala.

Sutradan, 7. februara 1993. godine neprijatelj uspijeva ovladati najvažnijom kotom Ilijino brdo i tako stvoriti pretpostavke za ovladavanjem prostora cijele Cerske, pošto je sa kote Ilijino brdo imao pregled najvećeg dijela Cerske, kojeg je mogao direktno gađati i držati pod kontrolom. Dakle, neprjateljske snage su od 22. januara do 7. februara 1993. godine razornom artiljerijom "spržili" sva sela Mjesne zajednice Skugrići, a 7. februara ovladali najvažnijom kotom Ilijino brdo. To je, bez ikakve dileme, značilo i pad cijele enklave Cerska, jer je upravo ta kota dominirala preostalim dijelom Cerske i Nove Kasabe, kao i značajnim dijelom teritorije opštine Bratunac.

[238] ICTY, br. 04323091, Komanda Užičkog korpusa str. pov. br. 174-2, od 29.01.1993 - Glavnom štabu Vojske Srpske i Drinskom korpusu (na znanje).

Pripadnici Ceranskog bataljona u sadejstvu sa jedinicama subregije Srebrenica su nadljudskim naporima pokušavali povratiti izgubljene položaje u enkalvi Cerska, ali zbog nadmoćnosti neprijatelja u naoružanju i živoj sili bilo je vojnički neizvodivo povratiti izgubljene položaje, odnosno zadržati enklavu Cerska pod svojom kontrolom.

Nakon detaljnog izviđanja terena, srpske snage su procjenile da se na području Cerska-Konjević Polje – Gloćansko brdo – Kamenica – Snagovo, „nalazi određen broj civila (žena, djece, staraca, nejači), što je zabilježeno riječima: "Cenimo da se njihov broj kreće od 10 – 20.000 ljudi." Iako se radilo o velikom broju civila, komandant Drinskog korpusa, Milenko Živanović naređuje da se „jakim udarom skrši otpor neprijatelja upravo zahvaljujući padu morala usled združenog udara sa svih strana", uz prethodnu konstataciju da „moral civila opada usled pomanjkanja osnovnih životnih namirnica i drugih sredstava za život".[239]

U skladu sa Naređenjem komandanta Živanovića, neprijatelj je neprestano granatirao civile u Cerskoj, koji su tražili sklonište od zime u ćoškovima razrušenih kuća ili po podrumima, koji su obično bili pretrpani. Neki civili su živjeli u šumi, a kući su dolazili noću na sat-dva, „kada bi hladnoća postala nepodnošljiva".[240]

Komanda Drinskog korpusa je u svojim izvještajima isticala da je jasno znala u kakvom se položaju nalazilo bošnjačko stanovništvo na području enklave Cerska, navodeći da je imalo „veoma otežano snabdijevanje, veliki broj izbjeglica, nedostatak hrane", te da je „uz jaku artiljerijsku podršku i riješenost naših boraca realno očekivati uspješno izvršavanje planiranog zadatka."[241]

Jezgro štaba za napad na Cersku i Konjević Polje, kao i druga naselja u srednjem Podrinju sačinajavali su generali: Ojdanić, Živanović, Panić

[239] AIIZ, inv. br. 2-3255, Komanda Drinskog korpusa, Vlasenica, 19.11.1992, godine, oper. vreme 20,00 č. *Pripremno naređenje*, Op. br. 1, Milenko Živanović.

[240] Mazowiecki..., str 166.

[241] AIIZ, inv. br. 2-3257, Komanda Drinskog korpusa, str. pov. br. 2-198, od 08.12.1992. godine u 13,00 časova; Odluka za oslobađanje: Pobuđe, Konjević Polje i Cerska.

i Milovanović, kao zvanični komandant operacije. Uz njih je bila grupa viših oficira iz Užičkog korpusa i to: pukovnici Knežević, Šolaja, Tešić, Šaragić i Načetić, te majori Užičkog i Drinskog korpusa: Kosorić, Gabrović, Mitrović, Vlačić i Kraljević, zvani "Firer.[242]

Glavni pravac napada bio je iz Vlasenice preko Grobića i Rogosije, odakle su na Cersku napad izvršile Vlasenička, Šekovačka i Krajiška brigada. Sa isturenog komandnog mjesta pukovnik Milutin Skočajić, inače načelnik štaba Drinskog korpusa, na Ilijinom brdu izdavao je naređenja pukovniku Miloševiću da artiljerijom intenzivno gađa po civilima.

Direktna naređenja artiljerijskim posadama izdavao je major Mile Kosorić. Citiramo jedno od njih: "Komandante: evo onaj češalj od škole u Cerskoj (misli se na razorenu osnovnu školu na ulazu u Cersku na kojoj su ostali samo okviri prozora, a koja je bila puna civila). Odlično, tako se radi. Evo ih (civila) sada idu od Cerske prema Konjević Polju. Udari po njima odmah iza Cerskog potoka, na Kaldrmici, sačekaj ih tu i kad dođu – odmah tuci."[243] Stravična naređenja artiljerijskim posadama da granatama ubijaju što više civila i poruše stambene objekte mještana Cerske izdavao je i komandant oklopnih jedinica Starčević, a izvršavali su ih majori Mitrović i Vlačić. Također, major Kosorić je naređivao da se udara po civilima kada budu dolazili do paketa sa humanitarnom pomoći, kojom prilikom je na desetine ljudi, umjesto spasa od gladi, ostajalo raskomadano oko paketa koji su dostavljani padobranima.[244]

Važno je istaći podatak da se, prema navodima Šemsudina Šemse Salihovića u knijzi. "Nikad ne zaboravi Cersku", u Cerskoj nalazilo oko 40.000 hiljada civila, čiji broj obuhvata "domicilno" stanovništvo i veliki broj izbjeglih civila iz Vlasenice i mnogobrojnih okupiranih vlaseničkih sela, koji su spas bili našli, upravo u Cerskoj. To je neprijatelj dobro znao, ali je svjesno, planski i sistematski izvršio masovna ubistva nezaštićenog civilnog stanovništva (pripadnici zaštićene grupe), što je

[242] Šemsudin-Šemso Salihović, nav. dj., str. 208.
[243] Isto, str. 208.
[244] Isto, str. 208.

zabranjeno mnogobrojnim međunarodnim dokumentima,[245] čineći time najteži međunarodni zločin – zločin genocida. Ovo su nepobitne činjenice i dokazi da se radilo o klasičnom zločinu genocida, jer je rukovodeći vojni kadar svjesno i sa namjerom naređivao gađanje civilnih ciljeva, što je izričito zabranjeno i kažnjivo prema Konvenciji o sprječavanju i kažnjavanju genocida. Radilo se o naredbi, odnosno, komandi jednog od komandanata VRS, tadašnjeg majora Mila Kosorića.

Da su civili, Bošnjaci enklave Cerska bili životno ugroženi i dovedeni u stanje umiranja od gladi i nedostatka lijekova, svjedoči i Izvještaj Tadeusza Mazowieckog, specijalnog izvjestioca Komisije UN-a za ljudska prava. Tako Mazowiecki, između ostalog, navodi tvrdnju jednog od svjedoka golgote Muslimana Cerske, koji ističe da je u februaru 1993. godine, za vrijeme srpske ofanzive u osnovnoj školi u Cerskoj bilo oko tri stotine raseljenih lica, Muslimana iz Vlasenice i okoline. Tokom jednog granatiranja, prema riječima svjedoka, ubijeno je oko deset, a pedeset je ranjeno. Oni koji su pokušali pronaći sklonište na drugoj lokaciji bili su odmah dodatno granatirani.

U uputstvima za dalja dejstva, srpski komandanti su dobili zadatak da izvrše „moralno-psihološke pripreme“ jedinica. Naime, vojnike je trebalo upoznati sa činjenicom da osvajanje tako malih prostora ima veliki strateški značaj i da od ishoda te operacije zavisi „ostvarivanje cilja srpskog naroda.“[246] Dakle, i pored ogromne premoći u naoružanju, vojnoj tehnici, ljudstvu, srpski komandanti su, kao zadnji i najjači adut koristili moralno-psihološki faktor boraca na način da je “sveti” cilj srpskog naroda okupirati prostor enklave Cerska radi uspostave koridora od Pala do Srbije.

[245] *Konvencija o sprječavanju i kažnjavanju zločina genocida iz 1948*., IV Ženevska konvencija iz 1949. i dva dodatna protokola iz 1977. godine.

[246] AIIZ, inv. br. 2-3256, Komanda Drinskog korpusa, str. pov. br. 2-126, od 24.11.1992- Komandi bratunačke Lpbr (Na ličnost komandanta ili načelnika Štaba). U ovj Odluci između ostalog, stoji: “Glavnim snagama i sredstvima, uz primjenu aktivnih dejstava, nanositi neprijatelju što veće gubitke, iznurivati ga, razbiti ga ili prisiliti na predaju, a muslimansko stanovništvo prisiliti da napusti prostor Cerske, Žepe, Srebrenice i Goražde. Osloboditi i osposobiti za saobraćaj komunikaciju: Milići - Konjević Polje - Zvornik i otvoriti koridor prema istočnoj Hercegovini”.

Miniranje terena između linija VRS i ARBiH u rejonu sela Vandžići i Skugrićki potok izvršili su pripadnici jedinice inžinjerijskog puka sa Pala, koji su pozvani da isti teren razminiraju i da izvrše asanaciju istog, zbog, kako stoji u dopisu Komande 1. Milićko-vlaseničke lake pješadijske brigade, slabo izrađenih zapisnika minskih polja, pripadnici ove brigade nisu u stanju da izvrše razminiranje tog prostora.[247]

Nakon okupacije Skugrića, odnosno, zauzimanjem kote 601 - Ilijino Brdo, život u selima Cerske, Rovaša, Maćesa i Tumača postaje nesnošljiv, jer sa ove kote neprijatelj kontroliše cijelu Cersku, Konjević Polje i mnoga druga bošnjačka sela, koja pripadaju opštini Bratunac.

Dana 08. 02. 1993. godine borci ARBiH nadherojskim naporom uspijevaju zaustaviti napadača u rejonu Rogosija-Vandžići. Međutim, agresor 10. februara pokreće novu ofanzivu, sa pridodatim novim snagama, iz pravca Bratunca na liniju odbrane u rejonu Kilovca i Opravdića, sa ciljem da zauzme Kravicu i tako odsiječe ovaj teritorij od Srebrenice.

Budući da su se sela Mjesne zajednice Skugrići direktno naslanjala na teritoriju naseljenu srpskim stanovništvom sa koje su vršeni napadi, ovo područje je bilo izloženo najžešćim, posebno pješadijskim napadima. Svakako treba istaći da su ove linije branili Bošnjaci iz cijele Cerske, kao i značajan broj Bošnjaka koji su prisilno protjerani iz Vlasenice, Zvornika i drugih okupiranih sela vlaseničke opštine.

Nakon toga agresor otvara novo ratište na rejonu Medoš-Grobić-Velići-Gobelje, a 25.2.1993. godine mu polazi za rukom da zauzme selo Veliće. Zbog snijega, hladnoće i gladi, stariji su se teško kretali kako bi pobjegli pred neprijateljem.

Neki su ranjavani, a neke su agresorski vojnici stigli i na najsvirepiji način ubijali.[248]

[247] AIIZ, inv. br. 2-4282. Komanda 1. Milićko-vlaseničke lake pješadijske brigade, str. pov. br. 877-2, od 03.05.1993- Komandi Drinskog korpusa - operativnom centru.

[248] Svjedočanstvo o stradanju Srebrenice i naroda Podrinja - Smrtno srebreničko ljeto' 95, Udruženje građana „Žene Srebrenice" – Tuzla, Tuzla, decembar 1998., str. 221-222. Izjava svjedoka A.H.

Dana 28. februara 1993. godine srpske snage zauzimaju sela: Perhatoviće, Potok i Muškiće, a istog dana naveče ulaze u sela: Hakalaši, Gušteri, Čelebići i Hasanovići, te u koloni ulaze u centar Cerske, gdje su bile smještene: Osnovna škola, ambulanta, šumarnica, magacin za otkup poljoprivrednih i drugih proizvoda i dvije prodavnice prehrambenih proizvoda.

Civilno bošnjačko stanovništvo se evakuira iz ovog rejona, a agresor to koristi, te 28.2.1993. godine pali sela Muškiće, Hodžiće, Potok i druga. Prema izvještaju Komande Drinskog korpusa, združene snage Vojske Republike Srpske (VRS) su do 01.03.1993. godine ovladale svim selima u dolini Cerske.[249]

Od 1. do 3. marta srpske snage napadaju i zauzimaju bošnjačka sela: Taloviće, Uvaliće, Gornje i Donje Sejmenoviće, Turnadžiće, Mustabašiće, Babiće, Jusiće, Kurtiće, Johiće, Grbiće, Udovčiće, paleći već odavno porušene kuće. Komandant 2. blpbr Milići major Mile Kosorić

Svjedok A.H. je kazao: "na Lukama u Gornjoj Cerskoj od iznemoglosti i velikog straha, sedamdesetogodišnja starica Mejra Velić nije mogla dalje nastaviti put. Dvadesetak četnika se prikradalo iz kuće Mumina i Mustafe Baltića. Poslije kraćeg vremena zarobili su Mejru, kratko je ispitivali i onda je zaklali. Poslije tog zlodjela počeli su vrištati i urlati iz sve snage. Taj prizor sam gledao sa udaljenosti nekih 150 metara. Bio je 4. mart 1993. godine.

Četnici koji su napadali Cersku bili su dobro naoružani i obučeni u uniforme bivše JNA. Nastavili su sa ubijanjem nedužnog naroda. Melća Velić, tridesetdvogodišnja majka troje djece, bježala je kroz potok iz sela Muškići. U naručju je nosila petogodišnjeg sina. Četnici su je primjetili i otvorili vatru iz pušaka. Od te vatre bio je pogođen u ruku Suad Muškić, koji je imao svega 14 dana. Njegova sestra Aiša vodila je dvoje Melćine djece. Melću su metci pogodili i, ona je pala u snijeg, držeći u rukama dijete. Četnici su još uvijek pucali prema mjestu gdje je ona pala. Dijete je ležalo u snijegu i plakalo. Mevludin Velić, bio je svjedok ubistva svoje snahe i nalazio se u blizini mjesta gdje je ona pogođena smrtonosnim metkom. Potrčao je prema svom petogodišnjem bratiću praćen kišom metaka. Ja sam sa ostalim koji su bili naoružani, otvorio vatru na četnike. Mevludin je uspio uzeti dijete iz ruku mrtve snahe i izvući se iz potoka. Melća nije ni sahranjena na dostojanstven način. Ostala je u snijegu, a mi smo morali krenuti dalje. Borbe za Cersku su trajale još nekoliko dana, a četnici su granatirali kolone civila koje su se povlačile ka slobodnim teritorijama. Tijela izmasakriranih ljudi i žena ostajala su za nama».

[249] Velid Šabić, nav. dj., str. 71.

dana 01.03.1993. godine Naređenjem br. 171-1 traži da se izdvoji 20 ljudi iz 1. Pješadijskog bataljona, 20 ljudi iz 4. Pješadijskog bataljona i 10 ljudi iz voda Vojne policije (VP), te da se stacioniraju u rejonu Ilijinog brda kako bi obezbjeđivali desni bok srpskih snaga koje su napadale, odnosno, osvajale pomenuta Bošnjačka sela.[250]

Snage ARBiH uspijevaju postaviti novu liniju odbrane u pravcu Udrč-Presedo-Rovaši-Tumače-Kaldrmica, a 8.3.1993. godine u pomoć stiže i komandant subregije iz Srebrenice, te se zajedničkim snagama izvodi kontranapad u dva pravca i to: Trešnjica-Završ-Iljiino brdo i Kulača-Turnadžići-Rovaši-Maćesi. Postignuti su samo djelimični uspjesi na prvom pravcu kod Trešnjice i drugom pravcu kod Kulača i Babića.

Uz standardno granatiranje, kao pripremu terena za upad u planirano selo, kao i desantni upad helikopterima, koristeći vođene rakete, agresor 8. marta 1993. godine zauzima vrlo značajnu stratešku kotu Tumače.[251] Sa ove kote se može vršiti potpuna kontrola nad mnogim selima bratunačke opštine, poput: Konjević Polja, Konjevića, Pahljevića, Tekije, Pobuđa, Rahunića, Burnica i dr. Time je okupirano i posljednje selo enklave Cerska, odakle agresosrke snage nastavljaju sa okupacijom Konjević Polja i drugih bošnjačkih sela bratunačke opštine prema Srebrenici.

Sa lokaliteta sela Tumače, agresorske snage su artiljerijom gađale po koloni civila Bošnjaka, koji su bježeći prema Srebrenici, tražili spas. Tom prilikom su pogodili kolonu u selu Pervani i ubili i ranili više civila.

Nakon zauzimanja ovog strateški važnog sela Tumače, neprijateljske snage se, jednim krakom, bezbjedno spuštaju u selo Kaldrmica, a drugim u sela Slana i Raševo 13. marta 1993. godine i time su okupirale cjelokupni prostor na kojem su živjeli Bošnjaci vlaseničke opštine.[252]

---

[250] AIIZ, inv. br. 2-4283. Komanda 2. Birčanske lake pješadijske brigade (blpbr), 01.03.1993. godine - 1. PB, 4. PB i vodu VP, Naređenje o izvođenju borbenih dejstava.

[251] Naser Orić, nav. dj., str. 173-174.

[252] Isto, str. 210 i 211.

Borbena dejstva za ovu slobodnu teritoriju, u koju su, pored vlaseničkih naselja Skugrića i Cerske, spadala i Konjević Polje, opština Bratunac i Kamenica, opština Zvornik, trajala su do sredine marta 1993. godine. Borci Armije Republike Bosne i Hercegovine: pripadnici 16. muslimanske brigade, 114. Istočno-bosanske brigade, 1. Ceranskog odreda i 6. odreda Kamenica, pružili su herojski otpor neuporedivo naoružanijem i brojnijem neprijatelju čije snage su činile jednice VJ i RS-e.

Nakon žestokih borbi, dana 15. marta 1993. godine, svo civilno stanovništvo iz ove enklave evakuisano je prema Srebrenici, a poslije toga su i pripadnici ove četiri jedinice bili prisiljeni napustiti već tada šire poznatu herojsku enklavu Cerska.[253]

Koliko je enklava Cerske bila tvrd orah za okupatora, govori i činjenica da je od početka agresije na Bosnu i Hrecgovinu izvršio četiri ofanzive na ovaj prostor. U svakoj ofanzivi koristio je svu raspoloživu tehniku i mnogobrojno ljudstvo. U četvrtu ofanzivu koju je aktivirao 13. januara 1993. godine, uključio je, pored "domaćih" lokalnih kolaboracionističkih snaga, jedinica Krajiškog korpusa i jedinice iz Srbije i to pripadnike Novosadskog, Užičkog i Valjevskog korpusa. "Jedan korpus aktivirao je na enklavu Kamenica, koja pripada zvorničkoj opštini, a druga dva na Cersku, sa jednim ciljem, a to je da uništi sve pred sobom i ovlada strateški važnom saobraćajnicom Pale – Beograd, koja vodi preko ovog krajolika".[254] Dakle, četvrta ofanziva na Cersku trajala je od 13. januara do 13. marta 1993. godine. Neadekvatno naoružani borci Ceranskog odreda, uz pomoć boraca združenih jedinica sa prostora zvorničke, bratunačke i srebreničke opštine, braneći svoja ognjišta, porodice, čast i dostojanstvo, a istovremeno državu Bosnu i Hercegovinu puna dva mjeseca odolijevali su tako moćnom, do zuba naoružanim agresorskim snagama.

[253] Nijaz Mašić, *Istina o Bratuncu: agresija, genocid i oslobodilačka borba 1992. – 1995.,* Općina Bratunac sa privremenim sjedištem u Tuzli, Tuzla, 1996., str. 33.

[254] Šemsudin Šemso Salihović, nav. dj., str. 207.

Kada je uhvaćena, putem radio veze, naredba jednog od srpskih komandanata, koji je rukovodio ofanzivom, kojom prilikom je naredio da se Cerska mora zauzeti i po cijenu da izgube od 5000 do 7000 boraca, bilo je jasno o kakvoj namjeri i odluci se radi.

I pored takve neprijateljske odlučnosti i vojnog arsenala koji su imali na raspolaganju, branitelji Cerske su pružali žilav otpor sve do 13. marta 1993. godine.

Iako nisu uspjeli odbraniti svoj kraj, ostaće historijski neuništiv i nezaboravan trag da je simbolično naoružan narod ovog kraja i samoorganizovan pružao herojski otpor do zuba naoružanom neprijatelju iz susjedne države (SRJ) i kolaboracionističkim snagama skoro godinu dana i da se taj otpor graničio sa gotovo nemogućim i neprimjerenim sa bilo kojom vojnom doktrinom ratovanja.

Pored masovnih ubistava u navedenim selima koja su okupirana neposredno po zauzimanju grada Vlasenice, u Cerskoj su, također, izvršena masovna ubistva civila, Bošnjaka. Prema riječima Šemsudina Salihovića, u Cerskoj je izmasakrirano (ubijeno) oko 300 Muslimana, civila, a na Rogosiji, planini između Cerske i Vlasenice je ubijeno između 150 i 200 Bošnjaka.[255]

Radovan Karadžić je na sahrani 29 srpskih vojnika u Vlasenici, koji su poginuli u borbama na lokalitetu Rogosija 26.09.1992. godine, između ostalog, rekao "da su Srbi htjeli da brane svoje domove i svoju nejač, da Srbi nikoga ne gone, da oni brane svoja ognjišta." Istina je, međutim, da su srpske snage, među kojima su bili i srpski vojnici koje spominje Radovan Karadžić, do 26.09.1992. godine okupirali grad Vlasenicu i sva muslimanska sela koja su pripadala ovoj opštini, osim Cerske na koju su angažovali snage 2. birčanske brigade, 1. birčanske brigade, krajiške brigade, jedinice Hecegovačkog, Sarajevsko-romanijskog, Istočno-bosanskog korpusa, jedinice Užičkog, Valjevskog i Novosadskog korpusa Vojske SRJ kako bi i posljednje bošnjačko uporište osvojili i okupirali.

[255] Isto, str. 195.

Istina je da su pomenuti poginuli srpski borci iz srpskih sela: Donji Zalukovik, Kojčevina, Tikvarići, Neđeljišta i Rogosija, kao i Vlasenice, kako se navodi u dokumentu SJB Vlasenica br. 15-19/02-230-63, od 14.08. 1993. godine, među kojima je bilo i vojnika iz drugih udaljenih mjesta, kao npr. iz Sokoca, Viteza, Rače[256] itd., napadali do tada neokupirana bošnjačka sela.

Načelnik SJB Vlasenica Mane Đurić, ubistva srpskih vojnika u osvajačkim vojnim dejstvima karakteriše "krivičnim djelom genocida", a ne spominje ubistva Bošnjaka civila u već okupiranim bošnjačkim selima, niti spominje bilo koju krivicu, niti odgovornost pripadnika srpskih oružanih snaga. Da apsurd bude veći SJB Vlasenica, na čelu sa tadašnjim načelnikom Manetom Đurićem, je pokrenula krivičnu prijavu protiv grupe boraca ARBiH koji su, prema njihovim saznanjima, učestvovali u ubistvima vojnika VRS na Rogosiji 26.09.1992. godine.[257]

A radilo se, zapravo, o oružanim napadima srpskih formacija na bošnjačka sela koja direktno graniče sa srpskim selima i imanjima. Predstavnici Međunarodne zajednice su posjetili Cersku nakon okupacije gotovo svih njenih zaseoka od strane agresorskih srpskih snaga, što upućuje na zaključak da su prećutno odobrili počinjene zločine i progon

[256] AIIZ, inv. br, 2-4284, Stanica Javne bezbjednosti Vlasenica, dok. br. 15-19/02-230-63, od 14.08.1993- Osnovnom Javnom tužilaštvu-Vlasenica.

U borbama na Rogosiji dana 26.09.1992. godine poginuli su sljedeći srpski vojnici: Alempić /Radisav/ Dimitrije – Šadići, Deurić /Milko/ Dragoljub – D. Zalukovik, Deurić /Milko/ Radomir – D. Zalukovik, Došić /Miladin/ Čedomir – Rača, Dragić / Miladin/ Boško – Kladanj, Drakulić /Branislav/ Aleksandar – Vlasenica, Đurić /Zarija/ Dušan – Grabovica, Jaćimović Obro/ Dragomir – Dubnica, Jurošević /Ljubinko/ Ljubomir – D. Zalukovik, Kovačević /Petar/ Milovan – Doli, Majstorović /Mitar/ Velo – Majstorovići, Majstorović /Cvjetin/ Luka –G. Zalukovik, Mijić /Radovan/ Milan – Mijići, Mitrović /Ljubomir/ Mićo – Krajčinovići, Pejinović /Gojko/ Goran – Vlasenica, Prodanović /Milenko/ Mirko – Neđeljišta, Prodanović /Milisav/ Milomir – Kojčevina, Prodanović /Milisav/ Žarko – Kojčevina, Ravnjaković /Milorad/ Zoran – D. Zalukovik, Rebić /Neđo/ Rajko – Šadići, Sekulić /Miladin/ Radenko – Lukići, Sekulić /Mitar/ Milan – Vitez, Stanišić /Stanko/ Mile – Neđeljišta, Stanišić /Cvijan/ Nenad – Neđeljišta, Stanišić /Cvijan/ Neđo – Neđeljišta, Ševkušić /Neđo/ Jadranko – Vlasenica, Tešić /Stjepan/ Boro – Tikvarići, Tešić /Rajko/ Tomislav – Tikvarići i Vujičić /Branko/ Milan – Sokolac (29).

[257] Isto.

Bošnjka sa njihovih posjeda. Naime, dok je komanda Drinskog korpusa radila na „stabilizaciji linije odbrane“ u Cerskoj,[258] komandant snaga UNPROFORA u BiH, general Philippe Morillon je 5. i 6. marta 1993. godine, zajedno sa predstavnicima UNHCR-a, Svjetske zdravstvene organizacije WHO, Međunarodnog komiteta Crvenog križa (MKCK), vojnim posmatračima Ujedinjenih naroda (UNMO) i članovima UNPROFOR-a posjetio ovu enklavu.

Zaključak Morillonovog izvještaja, koji se odnosio na Cersku, glasio je: „Cerska je pala, napuštena i ne treba humanitarnu pomoć“.[259] Nakon osvajanja sela enklave Cerska, avioni su ispuštali pakete “humanitarne pomoći”, kada je zabilježeno da je „četiri kilometra staza u dolini od Konjević Polja prema Cerskoj bila pokrivena praznim paketima.“[260] Nakon Morillonovog odlaska iz Konjević Polja nastvaljeno je granatiranje tog prostora, a potom i okupacija, te je stegnut obruč oko Srebrenice, u koju je došao veliki broj izbjeglica iz okupiranih sela, koje su „morale spavati pod vedrim nebom.“[261]

Jedan visokopozicionirani francuski predstavnik mirovne misije UN u BiH, čija ekipa je, padom Cerske, boravila u ovoj enklavi molio je komandanta Ceranskog odreda Šemsudina Salihovića da ih puste da izađu iz ove enklave, rekavši da su im Srbi dali prolaz do 13. marta u 20,00 sati. Tom prilikom je zaplakao i rekao: “Pusti nas. Srbi su za ovu teritoriju riješili izgubiti 3.000 vojnika, ali da je uzmu. Nemoj da ti ljudi plaćaju mesom, moraš spasiti narod”. [262] Da li je ovaj Francuz imao dobru namjeru i da li je iznio tačne podatke o broju srpskih vojnika koje je srpsko rukovodstvo bilo spremno žrtvovati za okupaciju Cerske vrijeme će pokazati.

---

[258] ICTY, br. 04267531, Komanda Drinskog korpusa, str. pov. br. 04/4-133, od 04.03.1993., HITNO, Redovni borbeni izvještaj, dostavlja. – Glavnom štabu Vojske Republike Srpske.

[259] ICTY, 7D13-0003, Sjedište komande BH Sarajevo, Hitno, Povjerljivo; PREDMET: Izvještaj-posjet generala MORILLONA Cerskoj-5/6 marta 1993. godine.

[260] Isto.

[261] Laura Sibler, – Alan Little, *Smrt Jugoslavije*, Otokar Keršovani, Opatija, 1996., str. 263

[262] Isto, str. 209.

Dva dana nakon okupacije Cerske, agresorske snage su okupirale i Konjević Polje, koje pripada bratunačkoj opštini, ali je nerazdvojivo vezano i za prostor Cerske. To je, zapravo, glavna raskrsnica na putnoj komunikaciji Sarajevo-Beograd i Sarajevo – Bratunac-Srebrenica. Zato su sve agresorske ofanzive istovremeno išle na pravcima Konjević Polje – Cerska, jer je prostor ove dvije enklave, sa Novom Kasabom bio fizička prepreka za protok srpskih resursa od Pala do Beograda, odnosno Bajine Bašte.

Važno je istaći činjenicu da je "Diverzantski odred VRS do 18.03.1993. godine bio isključivo angažovan na lokalitetima koje pokriva Drinski korpus (Bratunac, Skelani, Cerska, Konjević Polje"[263], što dodatno potvrđuje naše ocjene da je srednje Podrinje bilo u vrhu prioriteta ideologa i protagonista velikosrpske politike. Učešće ovog Odreda u napadu na Cersku potvrdio je i njegov komandant Milorad Pelemiš, rekavši da je njegova jedinica napadala Cersku i da su borci Ceranskog odreda bili najtvrđi bedem za njihova osvajanja tog prostora. Naglasio je da su borci Cerske bili najhrabriji, poredeći njihovu čvrstinu sa betonom i da bi izbjegao Ceranski odred kad god bi mogao.[264]

14. Artiljerijski položaji sa kojih su srpske snage gađale branioce i civilno stanovništvo enklave Cerska

Srpskim pješadijskim jedinicama u napadima na Bošnjake enklave Cerska stalnu podršku su pružale artiljerijske jedinice iz sastava Drinskog korpusa. Artiljerijom velikih kalibara su "mekšali" teren, razarajući položaje branilaca, a istovremeno su neselektivno dejstvovali po stambenim jedinicama u kojima je živjelo civilno bošnjačko stanovništvo. Peti mješoviti artiljerijski puk (MAP) bio je prištabska jedinica

[263] AIIZ, inv. br. 2-3211, Vojska Republike Srpske. VP 7590 Sarajevo, garnizon Sarajevo, 23.03.1993.

[264] You tube, Milorad Pelemiš, Ceranski, 1. odred, Najhrabriji borci, jedna vrsta betona.

Drinskog korpusa i predstavljao je Korpusku artiljerijsku grupu (KAG) koja je pružala artiljerijsku podršku jedinicama Drinskog korpusa. KAG je bio raspoređen na sljedećim lokacijama, kotama: Vlasenica (tt 639) – selo Kurtići, Vlasenica-plato fabrike "Alpro", Komandno mjesto Milići, Milića brdo (tt 622), Glušac, Rogač, Liješanj, Potajnik, Neđeljišta, Vandžići, Završje i Rogosija.

Sa pomenutih položaja srpski artiljerci su danonoćno gađali i razarali položaje branilaca, civile i objekte koji su njima pripadali. Primjera radi, sa artiljerijskih položaja Rogač i Rogosija, projektilima iz tenkova, minobacača i haubica gađali su po cijelom prostoru Cerske i Konjević Polja, sa platoa fabrike "Alpro" u Vlasenici haubice su sipale projektile po Cerskoj, sa položaja na Glušcu gađali su objekte u Novoj Kasabi, a ispalili su mnoštvo projektila na Musa-pašinu džamiju u tom mjestu, koju su nekoliko dana gađali. Nisu je mogli odmah srušiti jer im položaj artiljerije nije bio adekvatan za precizno podešavanje uglomjera gađanja, tako da su munaru pogodili nakon nekoliko dana gađanja 14.07.1992. godine, a ista je vertikalno pala, naslonivši se na ostatke zidova džamije. Sa istih položaja gađali su prostor, odnosno, naselja oko prijeratne kafane "Đugum" i Kaldrmica.

SPECIFIČNOSTI ZLOČINA NAD BOŠNJACIMA VLASENICE I NJIHOVIM VJERSKIM SIMBOLIMA

1. Zločini nad djecom

Vlasenica je jedna od rijetkih okupiranih opština gdje je ubijen stravično veliki broj bošnjačke djece u odnosu na ukupan broj ove nacionalne grupacije. Prema rezultatima vlastitog istraživanja, sa područja opštine Vlasenica ubijeno je 262-e djece. Od ovog broja, 1992. ubijeno je 123-e djece, 1993. godine, 35-ro, 1994. ubineo je 6-oro i 1995. ubijeno je 98 djece. Među njima je bilo i beba od nekoliko mjeseci, godinu ili dvije, pa do pred sticanje punoljetstva. Tako su, primjera radi, ubijane i bebe, poput Dedić /Sulejmana/ Sabahudin (rođen 14.08.1992), Ahmetović /Alije/ Aida (1991), Gabeljić /Ševko/ Avdo (1990), Badžić / Ismet/ Mustafa (1990), blizanci Hajdarević Sedin i Sedina (16.11.1987) itd. Djeca su ubijana zajedno sa roditeljima ili drugim civilima direktno prilikom upada srpskih snaga u određeno naselje, granatiranjem sela ili gađanjem kolona civila-Bošnjaka, koji su bježeći tražili spas u mjestima koja su kontrolisali pripadnici Armije Republike Bosne i Hercegovine.

U selu Zaklopača 16.05.1992. godine srpske snage su ubile i trinaestoro djece zajedno sa njihovim roditeljima i drugim komšijama sunarodnicima.

Važno je istaći činjenicu da je značajan broj djece stekao punoljetstvo u vrijeme trajanja agresije SCG na BiH i da su ubijena nakon sticanja punoljetsva u sigurnoj zoni UN-a Srebrenica, jula 1995. godine. Tako je u Srebrenici ubijeno 66 "dijece" iz Vlasenice koja su punoljtstvo stekla boravkom u ovoj sve ali ne "sigurnoj" zoni UN-a u kojoj je pred očima svjetske javnosti izvršen genocid nad Bošnjacima, kako punoljetnim, tako i nad maloljetnim ili sa tek stečenim punoljetsvom. Od tog broja ubijeno je 24-oro koja su rođena 1975. godine, 27-ro, rođena 1976. i 15-ro, rođena 1977. godine. Među njima je bio određen broj koja su tek sa nekoliko dana prešli u punoljtnu dob.

Ovo je jasan i neoboriv dokaz da su neprijateljske snage, planski i organizovano ubijale i "djecu" koja su ulazila u životni stadij kada su mogli rađati. Namjera neprijatelja je bila ubiti što više Bošnjaka, a time i "djecu" koja su bila fertilni potencijal za stvaranje porodica, te kvantitativni i kvalitativni demografski razvitak, što je po fašističkoj ideologiji trebalo sasjeći u korijenu, što su i činili. Jednostavno srpske snage do posljednjeg vojnika držale su se Karadžićeve naredbe: "To sve treba pobiti".

S obzirom na to da je ubijen pomenuti broj djece i da su mnoga ubijana direktno sa roditeljima, evidentno je da se radilo o namjeri da se što više Bošnjaka uništi, ne poštujući pritom ni međunarodne konvencije o zaštiti civilnih lica, a naročito djece. Tako su, primjera radi, prekršene odredbe KONVENCIJE O PRAVIMA DJETETA, koja je usvojena od Generalne skupštine Ujedinjenih nacija, 20. novembra 1959. godine.

Potreba i obaveza da se posebna briga posveti djeci izražena je u Ženevskoj deklaraciji o pravima djeteta iz 1924, kao i u Deklaraciji o pravima djeteta prihvaćenoj od Generalne skupštine 20. novembra 1959, četiri Ženevske konvencije iz 1949. godine i dva Dodatna protokola iz 1977, Otava povelja i brojni drugi dokumenti.

U Deklaraciji o pravima djeteta je jasno naznačeno da "dijete, zbog svoje fizičke i duhovne nezrelosti, treba posebnu zaštitu i brigu, uključujući odgovarajuću zakonsku zaštitu, prije kao i poslije rođenja". Djeca su pomenutim dokumentima zaštićena kao osobe koje ne učestvuju u neprijateljstvima. S obzirom na to da djeca čine posebnu ranjivu grupu zbog njihove životne dobi, ista uživaju posebnu (specijalnu) zaštitu, pored one koju imaju druga civilna lica. Prema navedenim međunarodnim relevantnim dokumentima mora se čuvati i štititi fizički i psihički integritet djece.

U pomenutoj Konvenciji dijete znači svako ljudsko biće mlađe od 18 godina, osim ako se po zakonu koji se primjenjuje na dijete punoljetnost ne stječe ranije.

Svaka država potpisnica pomenute Konvencije, čija je poptpisnica bila i SFRJ, odnosno SRJ, dužna je bila poštovati i garantirati prava izložena u ovoj Konvenciji svakom djetetu u svojoj jurisdikciji, bez diskriminacije bilo koje vrste, bez obzira kojoj rasi, boji, spolu, jeziku, religiji, političkom ili drugom mišljenju, nacionalnom, etničkom ili društvenom porijeklu, bez obzira na imovinsko stanje, onesposobljenosti, rođenje ili drugi status kome dijete, njegovi roditelji ili zakonski staratelji pripadaju.

Države-potpisnice ove Konvencije su obavezne preduzeti sve odgovarajuće mjere da osiguraju zaštitu djeteta od svih oblika diskriminacije ili kazne na osnovu statusa, aktivnosti, izraženog mišljenja ili ubjeđenja roditelja djeteta, zakonskih staratelja ili članova porodice.

Imajući u vidu odredbe Konvencije o pravima djeteta i eklatantno kršenje istih od strane političkih i vojnih vlasti SRJ i RS, odnosno, činjenicu da su iste znale za ubistvo djece u konkretnom slučaju područja opštine Vlasenica, evidentno je da se radilo o zločinu genocida nad bošnjačkom djecom, kao pripadnicima druge nacionalne, etničke i religijske grupe kao takve.

2. Seksualno zlostavljanje Bošnjakinja

Seksualno nasilje nad ženama je pojava koja je prisutna kroz mnoga historijska razdoblja. Nažalost, ova vrsta zločina nije primjereno kažnjavana, niti je žrtva doživljavala potrebnu satisfakciju za torture koje su nad njom činjene.

Srbi su u Bosni i Hercegovini u svim okupiranim mjestima, a time i na području opštine Vlasenica, pored masovnih i pojedinačnih ubistava, mučenja i pljačke, izvršili i brojna silovanja Bošnjakinja. Do tačnog broja silovanih žena teško je doći zbog, prije svega, činjenice što mnoge žrtve silovanja zbog ličnog dostojanstva nisu spremne objelodaniti zločin koji je nad njima izvršen.

Prema raspoloživim izvorima, srpski vojnici su iz logora Sušica - Vlasenica, u kojem su bili zatočeni mnogi Bošnjaci, izvodili žene koje su silovali na pripremljenim lokacijama u gradu Vlasenici i u okolnim selima. Žene koje su se pokušale fizički oduprijeti napadu na njihov moralni integritet, pripadnici srpskih snaga su ubijali neposredno pored logora. Tako su, prema izjavi jednog svjedoka, pet žena ubili u jednom danu od kojih se sjeća imena Hasić Fate i Smajić Ramize.[265] Druga svjedokinja seksualnog zlostavljana žena iz Vlasenice, izjavila je da su srpski vojnici upali u prostoriju logora Sušica u kojoj se nalazila sa nekoliko žena polovinom septembra 1992. godine oko 23 sata i tom prilikom su prozvali nju i još tri žene. Odvezli su ih u jedno selo kod Dervente, nedaleko od Milića. Pod prijetnjom da će ih noževima masakrirati silovali su ih više od deset dana, koliko su ih držali u toj kući. Nakon desetak dana vratili su ih ponovo u logor Sušica, odakle su ih uskoro sa preostalim ženama transportovali do linije razgraničenja prema Kladnju.[266]

Od početka juna pa do približno 15. septembra 1992. godine mnoge zatočenice logora Sušica bile su podvrgnute zlostavljanju seksualnog sadržaja koje je obuhvatalo silovanje i ponižavajuće fizičko i verbalno maltretiranje. Dragan Nikolić je odvodio i na druge načine omogućavao odvođenje zatočenica iz hangara, znajući pritom da se to čini u svrhu silovanja i drugih oblika ponašanja koje predstavlja seksualno zlostavljanje.

Seksualno zlostavljanje vršili su logorski stražari, pripadnici specijalnih snaga, lokalni vojnici i drugi muškarci. Zatočenice su seksualno zlostavljane na raznim mjestima, kao što su stražarska kuća, kuće u okolini logora, hotel „Panorama“, vojni štab, te mjesta na koja su te žene odvođene na prisilni rad.[267]

---

[265] Redakcioni odbor, *Molila sam ih da me ubiju, zločin nad ženom Bosne i Hercegovine,* Sarajevo, Centar za istraživanje i dokumentaciju – Savez logoraša Bosne i Hercegovine, 1999., str. 393-395, šifra Vlasenica.

[266] Isto, str. 396-397. Svjedokinja N.N., šifra“VLASENICA“.

[267] ICTY, Predmet br. IT-94-2-S, Optužnica protiv Dragana Nikolića, paragraf 20 i 21.

Svjedok iz naselja Drum, koji je bio zatočen u logoru Sušica, svjedoči da su iz ovog logora srpski vojnici odveli desetak djevojaka, pod izgovorom da ih vode da čiste neke prostorije, čije majke nisu pristale da sa ostalim ženama budu transportovane u Kladanj dok im ne vrate kćeri. Nakon izvjesnog vremena dovezli su im kćeri koje su, prema riječima svjedoka, bile u šoku i istraumirane.[268]

U kući Bedre Dautović, gdje su srpski vojnici stalno dolazili, bio je smješten veliki broj djevojaka. Svjedoci koji su vidjeli ta strašna silovanja govorili su da su čak na terasi te kuće silovali djevojčice od trinaest godina.[269]

Jedna od žena koja je provela određeno vrijeme u logoru Sušica je izjavila da je bila prisutna u logoru "kada su srpski vojnici odveli jednu grupu od 13 djevojaka i dva mladića, koji se više nisu pojavili u logoru. Ova svjedokinja je dodala da su srpski vojnici i danju i noću odvodili po dvije do tri, a nekad i po pet djevojaka i žena. Neke su vraćali nakon par sati, neke su zadržavali po par dana, a neke se nikada nisu vratile".[270] Koliko je sudbina žena u okupiranoj Vlasenici, odnosno, u logoru bila neizvjesna i teška, pa čak i onih kojima su srpske vlasti bile odobrile da odu na "slobodnu" teritoriju, govori i priča ove svjedokinje, koja je kazala da su iz konvoja zatočenih žena, djece i starijih koji su prevoženi na liniju razdvajanja prema Kladnju, na raskrsnici u Tišči iz autobusa izdvojili tridesetak djevojaka i mladih žena, te ih zajedno sa nekoliko mladića odveli u Pelemiše, navodno, da kupe sijeno Srbima, uz obećanje da će ih vratiti po završetku posla. To je bila već ustaljena praksa postupanja prema ženama nad kojima su vršene torture seksualnog zlostavljanja, od kojih je većina završavala lišavanjem života. Među tim ženama, istakao je svjedok, bile su i Omerović Nedžada i Huskić Nihada, obadvije iz okoline Vlasenice.

Jedan od svjedoka je potvrdio da je primjetio kada su Dragan Nikolić, izvjesni Mićo i još neki srpski vojnici, čijih imena se ne sjeća,

[268] ICTY, 03007506, Izjava svjedoka.
[269] Isto, str. 33.
[270] AIIZ, inv. br. 2-3269

izvodili djevojke i žene i odvodili ih u jednu kućicu koja se nalazi iza baraka i tu ih silovali. Tvrdi da je lično vidio da su odvodili i Munevеru, kćerku Lutve i druge žene i djevojke čija imena nije znao. Prilikom prijevoza grupe zatočenika prema Kladnju, teritoriji pod kontrolom Armije RBiH, svjedok je izjavio da su sa kamiona u kojem su bili zatočeni Bošnjaci u selu Pelemiši srpski vojnici izdvojili četiri djevojke među kojima je bila i njegova amidžična Nihada koja je imala četrnaest godina, pomenuta Munevera, i još dvije djevojke kojima nije znao imena. Iste su, prema svjedokovim riječima, izdvojili pod izgovorom da trebaju da kupe sijeno.[271]

Jedna od žena iz Vlasenice koja je bila izložena torturi mučenja i silovanja je i Sedžida Hadžić, koja je u Vlasenici bila do 9. decembra 1992. godine. [272]

Ibro Osmanović je posvjedočio da su u toku noći, kada je u logor dovedena grupa Bošnjaka iz Šiljkovića, iz logora Sušica odvedene Delić Lejla, 17 godina i Adana Patković, 26 godina. Iz logora ih je izveo Zoran Obrenović, a vraćene su ujutru.[273]

Nedim Salaharević, jedan od trojice dječaka Bošnjaka, koji je u septembru 1992. godine imao sreću da iz logora Sušica bude pušten, odnosno, transportovan do linije razdvajanja prema Kladnju, je izjavio: „Gledao sam kroz prozor u kupatilu kako u susjednoj kući Bastah siluje šesnaestogodišnju djevojčicu. Silovao ju je na balkonu. Dovodili su djevojčice od dvanaest godina. Orgijanja su trajala noćima i danima“[274].

Svjedokinja SU-032, koja je u logoru bila seksualno zlostavljana, svjedočila je o tome što je osjećala poslije zlostavljanja i kako je to uticalo na njenog sina: “Osjećala sam se jadno, bijedno, poniženo. Željela sam da budem majka kao sve majke. Da moje dijete raste u jednoj

[271] AIIZ, inv. br. 2-3289. Izjava svjedoka (M.S).

[272] Oslobođenje, 10.05.2013., str. 13. Vlasenica: Drama *na obilježavanju dana logoraša BiH, zašto je pobjegao policajac,* S. Karić.

[273] AIIZ, dok. br. 2-3272, Izjava svjedoka I.O.

[274] Munir Mujezinović (rinum58@hotmail.com), *Ispovjest dječaka koji su preživjeli etničko čišćenje u Vlasenici,* Hazim Karić, od 3. aprila 2013, 11:27.

divnoj porodici, ali to se sve promijenilo. Osjećala sam se poniženo. Osjećala sam se poniženo kao žena i majka samim tim što se nalazim u logoru, što se nalazim u tom okruženju. [...] Od tada je prošlo već 11 godina. Moj sin je još uvijek zamišljen, povlači se u sebe, tužan je i zna sve šta se događalo i šta se i meni desilo. Tužan je i povlači se u sebe. Ne želi ni s kim da razgovara. Svaki dan ga gledam tako tužnog. Često mi govori da za njega više nema života. Da mu se ne mili živiti. Jednostavno, često razmišlja o samoubistvu. [...] Moj sin je imao osam godina kada je došao u logor".[275]

Tokom 1992. godine, naročito u prvim mjesecima nakon okupacije Vlasenice (april, maj i juni) pripadnici srpskih snaga su odvajali iz zatočeničkih centara, odnosno logora Sušica djevojčice/djevojke starosne dobi od 15 do 20 godina i odvodili ih u hotel Panorama u Vlasenici, Ribnjak – Milići, hotel Drina-Zvornik, Loznica i Šekovići. U objektima u ovim mjestima iste su silovane od strane Srba, a nakon toga su prisiljavane da gole služe pripadnike srpskih jedinica.[276] Tima Huremović je u svojstvu svjedoka na suđenju Goranu Viškoviću izjavila da je isti učestvovao u seksualnom zlostavljanju njene sestre Jasmine Huremović, koja je, kasnije ubijena od strane srpskih ekstremista.[277] Tima je uvjerljivo Sudu iznijela svoju izjavu kao istinit dokaz jer je ona bila u neposrednoj blizini kao zatočenik kada je ovaj zločin počinio pomenuti zločinac. Njene riječi pred sudom potvrdio je i Ibrahim Lelo. Ovo je planirana i sistematski organizovana metoda skrnavljenja ljudskog dostojanstva žrtve, ubijanje u njoj svijesti o pripadanju vlastitoj i autentičnoj ljudskoj vrsti.

Silovanje predstavlja kršenje međuanrodnih principa o ljudskim pravima i odredbi humanitarnog prava. Uporište za silovanje nalazi se u

[275] ICTY, Predmet br. IT-94-2-S, *Pred Pretresnim vijećem ii, tužilac protiv Dragana Nikolića, Presuda o kazni,* paragraf 203.

[276] *Pokidani poljupci*, Komisija za prikupljanje činjenica o ratnim zločinima u Bosni i Hercegovini, objavljeno u: Zbornik radova međunarodne konferencije, održane u Sarajevu 10. i 11. septembra 2001. pod nazivom: „Žrtve rata i mira, str. 25.

[277] Sud Bosne i Hercegovine, br. X-KRŽ-05/122, od 22.02.201, paragraf 128, Tužilaštvo Bosne i Hercegovine protiv Predraga Bastaha i Gorana Viškovića.

članu 147 Četvrte ženevske konvencije iz 1949., u kome se ističe da "mučenje ili nehumano postupanje" i "namjerno stvaranje velikih patnji ili ozbiljnih povreda tijela ili zdravlja" jesu "grubo kršenje" i stoga su pravno kažnjivi ratni zločini. U okviru tog nehumanog postupanja može se tretirati i silovanje. Zaštita žene posebno se tretira u članu 27 Četvrte ženevske konvencije, gdje se potencira zaštita "od svakog napada na njenu čast, a posebno od silovanja, prisilne prostitucije i svakog drugog oblika nedostojnog nasrtanja" na njen integritet. Silovanje je, dakle, kao i ubistvo, fizička uništenja i deportacije, sastavni dio zločina protiv čovječnosti.

Važno je istaći činejenicu da razlog silovanja Bošnjakinja nije goli seksualni nagon, već etnička mržnja i motiv da se razorenjem autentičnog gena Bošnjakinje i prisilnim održavanjem griješno i nasilno začete trudnoće zatre cijela jedna etnička grupa, jedan autohtoni narod koji se zove Bošnjaci. Ako seksualno nasilje i silovanje predstavljaju dio sistemskog sveobuhvatnog napada na civilno stanovništvo, takvi zločini jesu dio zločina protiv čovječnosti. Međutm, ukoliko je seksualno nasilje i silovanje počinjeno da bi se uništila jedna zaštićena skupina, u cjelosti ili djelimično, kao što je bio slučaj u Vlasenici, onda se ovi zločini tretiraju kao genocid.

Eklatantan primjer gdje su srpski vojnici s namjerom podrvgavali mlađe žene Bošnjakinje torturama seksualnog zlostavljanja je i slučaj na lokalitetu Luke, kada su prilikom transportovanja zatočenih Bošnjaka iz logora Sušica na teritoriju u pravcu Kladnja koju su kontrolisale snage ARBiH, odvajali djevojke i mlađe žene i podvrgavali ih torturama seksualnog zlostavljanja. Tako su u periodu od 13. do 19. jula 1992. godine u Lukama bili Goran Višković i Dragan Bastah, zaustavljali su autobus prepun žena i djece koji su napuštali logor Sušicu. Odvajali su djevojke i žene, a Predrag Bastah je srpske vojnike podsticao riječima: **"odvojte što više mladih žena i djevojaka i posijte što više našeg sjemena."**[278] Ove riječi osuđenog Bastaha eksplicite potvrđuju da se radilo

[278] Sud Bosne i Hercegovine, - Sudiji za prethodno saslušanje, *Optužnica protiv Veljka Bašića, Predraga Bastaha i Gorana Viškovića*, str. 10 i 13.

o zločinu sa namjerom da se pripadnicima druge nacionalne, etničke i religijske grupe kao takve, u ovom slučaju Bošnjakinjama, nanesu tjelesne i psihičke povrede, što po Konvenciji o genocidu predstavlja zločin genocida.

3. Pokrštavanje Bošnjaka

Jedna od monstruoznih metoda zlostavljanja zatočenika, odobrena od strane političkog i vojnog rukovodstva srpskog naroda, a realizovana putem pripremljenih izvršilaca je i pokrštavanje Bošnjaka. Američki sociolog Norman Cigar navodi da su "po pravilu Muslimani koji su bili u koncentracionim logorima tjerani od strane njihovih tamničara da pjevaju četničke pjesme ili da se krste."[279] Radovan Karadžić je na jednom lokalnom radiju poticao napuštanje islama kao najbolje rješenje za bosanske Muslimane. On je tvrdio da su "mnogi obrazovani Muslimani u Evropi bili pokrštavani i postajali kršćani i da je to bio način da se suprostave fundamentalizmu i uvođenju militantnog islama u Bosnu… jasno je da mi moramo preći rubikon (pokrštavanja) pošto imamo posla sa posebnim ljudima u kojima je još živo sjećanje na njihovo srpsko porijeklo"[280] Karadžić svjesno prelazi preko činjenice da, upravo, značajan broj visoko obrazovanih kršćana u Evropi, Americi, pa i širom svijeta, nakon studioznog proučavanja Islama, dobrovoljno prelazi na Islam, kao nedvosmislenu monoteističku orjentaciju. Dakle, planeri i naredbodavci zločina nad Bošnjacima su, pored zločina ubijanja, prisilnog protjerivanja i silovanja, unaprijed u planu imali namjeru i pokrštavanja Muslimana, odnosno, prisilnog prevođenja u "svoju" vjeru.

Hasan Musić iz Vlasenice, zatočenik zloglasnog koncentracionog logora "Sušica", u svojoj je izjavi kazao: "Nas četrdeset i jednog zarobljenika jednog dana odvezli su autobusom kroz Šekoviće za Ravne,

[279] Norman Cigar, *Genocid u Bosni – politika „etničko čišćenja",* Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 1998., str. 74.

[280] Citirano u LJUDI odjeljak, Monitor, 4. februar, 1994., str. 25.

gdje su nas pred popom krstili. Ljubili smo krst dok su nas njime tukli. Tu smo i pričešćeni". Sličnu golgotu prošao je i Nedžad Bejtić, koji je proveo 503 dana u logorima Omarska i Batković, u kojima je tučen kablom na čijem je kraju bio metalni krst. Nakon svakog udarca morao je poljubiti krst.[281]

Pored prisilnog pokrštavanja Bošnjaka, registrovani su i slučajevi prisilnog i jednostranog mijenjanja naziva naselja gdje su živjeli samo Bošnjaci. Tako su srpske vlasti opštine Vlasenica naselje Nova Kasaba preimenovali u Dušanovo, kao i u drugim opštinama, Divič, kod Zvornika u Sveti Stefan, Konjević Polje u Šešeljevo, gdje su, također, živjeli isključivo Bošnjaci.

Table sa novim imenima ovih naselja bile su istaknute dugo nakon potpisivanja Dejtonskog mirovnog sporazuma (DMS) što je jasno svjedočilo namjeru agresora da se zatre historijsko pamćenje Bošnjaka koji se rađaju nakon agresije na njihovu zemlju i kroz nasilnu promjenu naziva naselja, te da se promjeni gruntovno vlasništvo, odnosno da vjekovima bošnjačku zemlju prsilno uknjiže u srpski grunt.

4. Uništavanje islamskih objekata na području opštine Vlasenice

Pored ubistava, zatvaranja i deportacija nesrpskog stanovništva sa okupiranih područja, ideolozi velikosrpske politike, putem svojih izvršilaca, uništavali su tragove vjerske i kulturne baštine drugih naroda. Tako su srpske snage uništile sve vjerske objekte Bošnjaka Vlasenice, čime su potvrdili činjenicu da su organizovano, planski, sistematski i s namjerom izvršili genocid nad Bošnjacima ovog kraja. Naime, 19. avgusta 1992. godine, na dan velikog pravoslavnog praznika Preobraženja Gospodnjeg, srpski vojnici su srušili čuvenu Hajrija džamiju u Vlasenici, mesdžid, novu vakufsku kuću u kojoj su se nalazila dva

[281] http://www.camo.ch/pokrštavanja.htm (preuzeto 28.12.2010. godine).

imamska stana, sala za vjersko poučavanje djece, te poslovne prostorije odbora Islamske zajednice.[282] Bitno je naglasiti da je pomenuta džamija sagrađena davne 1892., odnosno 1310. godine po hidžri. Nekoliko dana nakon rušenja džamije, „vađeni su njeni temelji, poslije nišani oko džamije, iz harema, zatim je sav lokalitet uzoran i poravnat i na tom je prostoru zasađeno drveće.“[283]

Na jednom od nišana isklesana je samo godina 1155, odnosno 1742/43, što jasno ukazuje na činjenicu da su na ovom prostoru u to vrijeme živjeli, odnosno ukopani pripadnici islamske vjere i tradicije.

Svjesni da je rušenje džamije zločin, srpski predstavnici vlasti, u već okupiranoj Vlasenici, pokušali su se ograditi od ovog zločina. Naime, sredinom septembra 1992. godine, na televiziji Republike Srpske emitovana je emisija posvećena ovoj džamiji, čiji je cilj bio demantovati navode o njenom rušenju, tako što su dvojica Bošnjaka stajala ispred džamije i svjedočila kako je niko nije skrnavio. Ovaj materijal je snimljen nekoliko dana prije nego što je džamija srušena, a emitovan u pogodnom trenutku, kako bi se „dokazalo“ da Srbi nisu barbari, za što ih mnogi optužuju.[284] Ovo je bio samo jedan u nizu propagandnih materijala srpskog novinarstva tokom 1990.-tih godina, koje je radilo u službi genocidne mašinerije i bilo na dispoziciji rukovodstvu velikosrpskog fašističkog oružanog pokreta. Glavni izvšilac medijske propagande u Vlasenici bio je novinar Jovanović Zoran, koji je preminuo 2012. godine, a za kršenje kodeksa novinarstva nije odgovarao pred zakonom. Važno je zadokumentovati da je isti Zoran Jovanović, neposredno pred prve parlamentarne izbore u Vlasenici, gdje je održao miting lider tadašnjeg SDP-a gosp. Nijaz Duraković, preko ozvučenja pozivao sve građane Vlasenice da dođu na pomenuti miting i da glasaju za SDP. Kojeg licemjerstva od “deklarisanog socijaldemokrate” Zorana Jovanovića, koji je u okupaciji Vlasenice pokazao pravo lice, gdje je bio

[282] Preporod br. 8/970 od 15.04.2012. godine, str. 14.

[283] *Ratni zločini na Tuzlanskom okrugu (1992-1993*), Drugo dopunjeno izdanje. Državna komisija za prikupljanje činjenica o rtanim zločinima. Tuzla, 1996., *str. 127.*

[284] Muharem Omerdić, *Prilozi izučavanju genocida nad Bošnjacima*, El-Kalem, Sarajevo, 1999, str. 18-20.

u funkciji fašističke ideologije i nacionalističke politike predstavnika srpskog naroda.

O miniranju vlaseničke džamije svjedok T.D. iz Vlasenice priča: „Bila je strahovita serija eksplozija u ranu zoru. Dopirale su detonacije iz srca čaršije, a prozori su se tresli i na mojoj kući u naselju Ramin Točak, dva kilometra udaljenoj. Poslije sat-dva opet se prolomila eksplozija. Uvečer, bježeći preko avlija i plotova, u našu kuću došla je N.S. i rekla da su se četnici nakon prve serije eksplozija žestoko međusobno razračunavali, jer im nije uspjelo da sruše munaru. Spopao ih je strah od prokletstva. Kasnije su srušili i munaru."[285]

Predrag Bastah navodi da su, uz odobrenje rukovodstva bosanskih Srba Vlasenice, porušena i uklonjena sva nadgrobna obilježja (nišani) i da je srušena jedina drevna džamija Hajrija, koja je minirana 19. avgusta 1992. godine sa 260 kg. eksploziva "Trotin", koji se primjenjuje u rudnicima. Eksploziv je, prema riječima Bastaha, iz skladišta izdao Čeliković Savo, komandant redovnih i rezervnih vojnih jedinica u Vlasenici, a džamiju su minirali Klještan Drago, rezervni policajac, miner i Golić, inžinjer.[286] Predrag Bastah je, istom prilikom, potvrdio da je tokom rušenja Hajrija džamije bila angažovana policija SJB Vlasenica radi obezbjeđenja sigurnog prostora za srpsko stanovništvo i bio je na snazi policijski čas. Na reagovanje građana više zbog oštećenja okolnih zgrada i nekih kuća nego zbog rušenja džamije, Bastah ističe da su braća Stanić i Mane Đurić rekli da je granata došla sa balijskih položaja i tako pogodila džamiju i oštetila okolne objekte. Bastah, također, navodi da je on lično dovezao braću Staniće i Đurića do blizine džamije i da je vidio kada je padala džamija.

Pored Hajrija džamije u Vlasenici, srpske snage su porušile i jednu od najstarijih džamija u Bosni i Hercegovini, a to je Musa pašina džamija

[285] Muharem Omerdić, *Porušeni i oštećeni sakralni i drugi objekti islamske zajednice u bih 1992. do 1995*. Sarajevo,1997. Vidi u: Zbornik radova sa Međunarodnog kongresa za dokumentaciju genocida u Bosni i Hercegovini Bon, 31. august-4. septembar 1995., Genocid u Bosni i Hercegovini 1991.-1995., str. 438.

[286] www.vlasenica.info, *Počele međusobne izdaje ratnih zločinacaa*, Sanel Babić, 18.01.2012.

u Novoj Kasabi, koja je sagraađena 1643. godine. Pripadnici srpskih snaga su dana 14.07.1992. godine srušili munaru granatama ispaljenim sa artiljerijskih položaja na Glušcu, a potom porušili i objekat džamije. Inače, na području opštine Vlasenica, odnosno, Medžlisa Islamske zajednice Vlasenica pod čiju ingerenciju su spadali i neki džemati koji pripadaju drugim opštinama, kao što su Han Pijesak i Šekovići, srpske snage su do temelja porušile sve vjerske objekte[287].

Značajno je istaći da je Musa-pašina džamija jedna od najstarijih džamija u Bosni i Hercegovini. Na džamiji nije bilo natpisa o njenoj gradnji, ali sačuvani ferman sultan Ibrahima od početka džumadel-ahira 1051 (7. do 16. IX 1641) i vakufnama Musa-paše od maja 1643. godine svjedoče da je, najvjerovatnije, gradnja ove džamije počela u proljeće 1642. i završena u proljeće sljedeće 1643. godine.[288]

"Musa-paša je domaći čovjek, navodno rodom iz Vikoča kod Foče, iz zaimske porodice Vehabegovića, ocu mu je ime Muhamed, a imao je i brata Mahmud-agu. Musa-pašu najprije susrećemo kao silahdara sultana Murada IV, a 1630. godine postao je namjesnikom Egipta. Kasnije je bio član carskog divana i tri puta namjesnik u Budimu, gdje je 1643. godine napisana njegova vakufnama za zadužbine u Novoj Kasabi. Godine 1645. Musa-paša je imenovan admiralom turske mornarice i na toj dužnosti je 22. januara 1647. godine poginuo u bici kod Negroponta. Tijelo mu je preneseno u Carigrad i sahranjeno u četvrti Uskudar".[289]

---

[287] Na području oštine Vlasenica, odnosno Medžlisa islamske zajednice Vlasenica, agresorske snage su porušile sljdeće islamske objekte: džamije: Hajrija džamija u Vlasenici (19.08.1992), Musa pašina džamija u Novoj Kasabi (14.07.1992), džamija u Derventi – selo Pomol (14. juli 1992), džamija u selu Rovaši (mart 1993), džamija u Cerskoj (mart 1993), džmija u Papraći, džamija u Nevačkoj i džamija u Podžeplju. Pored navedenih džamija, agresorske snage su porušile mesdžide u selima: Skugrići (februar1993), Neđeljišta (juni 1992), Sebiočina (maj 1992), Raševo (mart 1993), Maćesi (mart 1993), Vrsinje (juni 1992), Zaklopača (maj 1992), Šadići (maj 1992), Turalići (april 1992) i Gerovi (juni 1992).

[288] Mehmed Mujezinović, *Islamska epigrafika Bosne i Hercegovine*, IP „Veselin Masleša", Sarajevo, 1977, str. 140.

[289] Isto, str.140.

Pored džamija, srpske snage su uništile: vakufske kuće: u Vlasenici (zgrada sa tri stana, mekteb, dvije kancelarije, kuća na sprat sa abdesthanom i gasulhanom), u Novoj Kasabi (zgrada sa stanom, mektebom i poslovnim prostorom, u Cerskoj i Rovašima. Osim vjerskih objekata pripadnici srpskih snaga uništili su četvororazredne škole u: Neđeljištima, Skugrićima, Gobeljama, Raševu, zgradu osmorazredne škole u Cerskoj i u Novoj Kasabi.

Kada je u pitanju uništavanje historijskih, vjerskih i kulturnih dobara određene etničke i religijske skupine, Međunarodni krivični Tribunal za bivšu Jugoslaviju je utvrdio da su "nesrpski kulturni i vjerski simboli širom regiona bili meta uništavanja" od strane srpskih vojnih i policijskih snaga.[290] Sudska praksa međunarodnih i nacionalnih sudova u pojedinim predmetima smatra da uništenje kulturnih, vjerskih i historijskih objekata s namjerom potpunog ili djelimičnog uništenja zaštićene grupe može biti vezano uz zločin genocida, iako je po definiciji genocida iz UN Konvencije o sprječavanju i kažnjavanju zločina genocida iz 1948. kulturocid isključen.

Iako je uništavanje vjerskih objekata, u ovom slučaju, Bošnjaka bilo direktno usmjereno na eliminaciju vjerskog prisustva jedne grupe, odnosno, Bošnjaka, ICTY je procijenio da ovaj zločin ne spada u kategoriju djela genocida navedenih u članu II Konvencije o genocidu. Međutim, u slučaju Radislav Krstić, Sud potvrđuje zaključak "da tamo gdje postoji fizičko ili biološko uništavanje postoje često i istovremeni napadi na kulturna i vjerska dobra i simbole ciljane grupe, napadi koji se legitimno mogu smatrati dokazom o namjeri da se grupa fizički uništi".[291]

Pretresno vijeće ICTY-a ističe "da uz fizičko ili biološko uništavanje često idu i uporedni napadi na kulturnu i versku svojinu i simbole ciljne grupe, napadi koji se legitimno mogu smatrati za dokaze o nameri da se grupa fizički uništi. U ovom slučaju, Pretresno veće će namerno

[290] Presuda Međunarodnog suda pravde: *Bosna i Hercegovina protiv* Srbije *i Crne Gore,* 26. februar 2007. godine, str. 168.

[291] Isto, str. 173.

razaranje džamija i domova pripadnika grupe uzeti u obzir kao dokaz postojanja namere da se grupa uništi".[292] S tim u vezi, značajno je istaći presudu Pretresnog vijeća u predmetu Radislav Krstić, osuđenom za zločin genocida, u kojoj, između ostalog, stoji: "namjeru snaga bosanskih Srba da za cilj uzmu bosanske muslimane u Srebrenici kao grupu, dokazuje i to što je ubrzo poslije napada došlo do uništavanja domova bosanskih muslimana u Srebrenici i Potočarima, kao i glavne džamije". Također, njemački savezni Vrhovni sud je u predmetu Nikola Jorgić, koji je osuđen za genocid na kaznu doživotnog zatvora zbog zločina u Doboju, zauzeo stav da na osnovu njemačkog krivičnog zakona uništenje jedne grupe može biti izvršeno i kada se grupa uništi kao društvena jedinka u njenoj specifičnosti i jedinstvenosti.[293] Prema ovom Sudu, fizičko uništenje jedne grupe nije nužno potrebno u dokazivanju zločina genocida.

Međunarodni krivični Tribunal za bivšu Jugoslaviju (ICTY) i Međunarodni krivični sud (ICJ) su dokazali da je uništavanje kulturnih i vjerskih objekata određene etničke i religijske grupe, prvenstveno na okupiranoj teritoriji RBiH u toku međunarodnog oružanog sukoba, vršeno s umišljajem (namjerom), planski i sistematski.

Budući da su na području opštine Vlasenica, uz ubistvo velikog broja Bošnjaka, prisilno protjerivanje bošnjačkog stanovništva, uništeni svi vjerski objekti koji su svjedočili duhovnu supstancu Bošnjka, smatramo da se radilo o ciljanoj namjeri srpskog rukovodstva, odnosno, zločinu sa predomišljajem da unište drugu etničku i religijsku grupu kao takvu, što predstavlja klasični oblik genocida.

[292] Antonio Kaseze, *Međunarodno krivično pravo*. Beogradski centar za ljudska prava, Beograd, 2005, str.121.

[293] Isto, str. 118.

5. Učešće rukovodstva SRJ u planiranju i okupaciji Vlasenice

Tajni vojni planovi o upotrebi JNA na prostoru Bosne i Hercegovine su brižljivo pripremani mnogo ranije od izvršenja agresije na istu. Jedan od tajnih planova je, svakako i plan „RAM“,[294] koji je prvi put javno spomenut 1991. godine, u beogradskom časopisu „Vreme“, kao strategijski plan JNA o „uramljivanju“ svih teritorija na kojima žive Srbi u jednu zajedničku državu „Veliku Srbiju“. Operacionalizacija „RAM“ bila je predviđena za organizovanje i plansko naoružavanje srpskog naroda u Bosni i Hercegovini za „odbranu srpskih interesa“. Područje Podrinja je bilo jedna od prvih teritorijalnih aspiracija rukovodstva Srbije.[295]

---

[294] **Tajni vojni plan „RAM“,** koji je iz najviših vojnih vrhova iscurio septembra 1991. godine, u osnovi je, udruženim snagama JNA i oružanih srpskih formacija i grupa iz Srbije, Srne Gore, Hrvatske i Bosne i Hercegovine, uz neposrednu pomoć „jugoslovenske“ diplomatije i propagandne mašinerije, predviđao uspostavljanje i zaposjedanje granica „Velike Srbije“ u „kojoj bi svi Srbi, sa svojim teritorijama živjeli u istoj državi.“ (Smail Čekić, nav. dj., str. 29).

[295] Slobodan Milošević je u brojnim prilikama podcrtavao značaj Podrinja za Srbe. Tako je, između ostalog, jednom prilikom „u razgovorima sa ljudima iz koalicije, iz Vladine koalicije, dobar dio razgovora, na iznenađenje mnogih koji su bili prisutni, posvetio vrlo znalačkom izlaganju o Podrinju“. To područje je, po njemu: „izuzetno važno za Srbe za 21. vek“. Milošević je Podrinje „video kao centar onoga interesa opštesrpskog“ (AIIZ, inv. br. 2-4075).

Prema riječima Radovana Karadžića, koji je razgovarao sa Miloševićem u vezi Podrinja, Slobodan Milošević je „našao neke projekte iz ranijeg perioda nekoliko decenija koji su govorili o tome da Drina treba da postane fabrika vode i fabrika struje i to fabrika vode za Beograd“. Imajući u vidu ove osvajačke projekte Srbije prema Bosni i Hercegovini, posebno prema Podrinju, Milošević i njegovi saradnici, uključujući i rukovodstvo Srba iz Bosne i Hercegovine na čelu sa Karadžićem u „strateškim ciljevima srpskog naroda u Bosni i Hercegovini“ su „Drinu proglasili kičmom srpskog naroda“ ne dopuštajući „da ona bude granica između Srba i Srba. Beogradska deca, generacije treba da piju vodu sa Drine“. (Isto), u Smail Čekić, *Genocid i istina o genocidu u Bosni i Hercegovini,* Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2012., str. 54.

General Armije bivše JNA Veljko Kadijević je imao glavnu ulogu u predislokaciji JNA iz Slovenije i Hrvatske na teritoriju Bosne i Hercegovine i stvaranju tri srpske vojske, o čemu je, neposredno prije agresije Srbije i Crne Gore na Bosnu i Hercegovinu, javno i govorio.[296]

U skladu sa aktivnostima i direktivama vojnog rukovodstva SFRJ, kao i vojnog i političkog vođstva Srbije, Glavni odbor SDS-a Bosne i Hercegovine je sredinom 1991. godine donio naredbu da se pristupi organizovanom naoružavanju srpskog naroda u Bosni i Hercegovini, odnosno „nabavljanju naoružanja za sve vojne obveznike srpske nacionalnosti". Tako je Glavni odbor SDS-a, sprovodeći naredbe iz Beograda, zauzeo stav da se naoružavanje srpskog naroda izvrši preko JNA, te je zaključeno da s Armijom (JNA) treba uspostaviti kontakt i saradnju.[297]

Nakon referenduma u Bosni i Hercegovini 29. februar - 1. mart 1992. godine, odnosno međunarodnog priznanja njene nezavisnosti (6. april 1992), formalno, status JNA u BiH je imao karakter agresivne sile (vojske). Političko i vojno rukovodstvo SFRJ je donijelo odluku da "svoje snage u BiH", uključujući i jedinice JNA i jedinice TO u opštinama u kojima je dominantnu vlast imala SDS, transformira u vojnu silu, zv. Vojska Republike Srpske Bosne i Hercegovine.[298] Rukovodstvo SRJ

[296] General Veljko Kadijević je izjavio „da je odlukom Predsjedništva SFRJ od 18.07.1991. godine izvršena predislokacija JNA iz Hrvatske i Slovenije u BiH (Politika. 04.06.1993.) i da se pri tome vodilo računa o tome da će uloga srpskog naroda u BiH biti ključna za budućnost srpskog naroda u cjelini i da tome treba prilagoditi predislokaciju, istaknuvši da su komande i jedinice JNA činile kičmu VRS sa kompletnim naoružanjem i opremom" (Politika, 07.06.1993. i 09.06.1993.). „Da je JNA odigrala ključnu ulogu u BiH. Bitno je pomogla u početku, a potom VRS koju je JNA stavila na noge da se oslobode srpske teritorije, zaštiti srpski narod i stvore povoljni vojnički preduslovi za ostvarenje interesa i prava srpskog naroda u BiH" (Politika, 11.06.1993.). Navedeno u: Ibrahim Alibegović, U potrazi za istinom u ratu u Bosni. Ljiljan, Sarajevo, 2004., str. 133.

[297] Smail Čekić, nav. dj. str. 578.

[298] Mesud Šadinlija, *Smanjenje i razoružanje teritorijalne odbrane SR BiH – aspekti pripreme agresije na Bosnu i Hercegovinu,* objavljeno u: Zbornik radova sa Međunarodne naučne konferencije, održane u Potočarima (Srebrenica od 10.-11.2009., Institut za istaživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2011., str. 788.

je imalo obavezu povući sve svoje pripadnike vojnih i policijskih formacija iz Bosne i Hercegovine zaključno sa 19. majem 1992. godine, i to na osnovu Sporazuma, potpisanog između predstavnika Bosne i Hercegovine i Savezne Republike Jugoslavije. Da se radilo samo o deklarativnom Sporazumu srpske strane svjedoči i činjenica da su tokom agresije Srbije i Crne Gore, odnosno SRJ na medunarodno priznatu državu Bosnu i Hecegovinu, političko i vojno rukovodstvo ove Državne zajednice, putem vojnih jedinica konstantno imali aktivnu ulogu u okupaciji srednjeg Podrinja. Učešće vojske SRJ manifestovalo se kroz slanje oficira i vojnika u Bosnu i Hercegovinu, odnosno, Podrinje, isporuku oruđa, oružja i municije, primanje vojnog kadra iz RS na obuku u Centre VJ za obuku, te slanje oficira iz SRJ, specijalističkih VES-ova na ispomoć vojsci Republike Srpske. O tome svjedoče brojni dokumenti komandi Vojnih jedinica VJ i VRS. Jedan od dokumenata je akt Komande istočnobosanskog korpusa, u kojem, između ostalog, stoji da je iz SRJ primljeno 17 oficira, 6 mlađih oficira i 247 vojnika.[299]

Polovinom aprila 1992. godine, podpredsjednik SDS-a Srebrenica Miodrag Jokić (Žmigo) pokazuje predsjedniku SO Bratunac Besimu Ibiševiću specifikaciju sa reversima na kojoj su upisane količine oružja koje su Srbi dobili od JNA. Na prvom reversu, odnosno, specifikaciji je bilo oružje od JNA namjenjeno za Srpsku TO Srebrenica koje je preuzeo Miodrag Jokić, a isto je isporučila Vojna pošta 4410 Tuzla. U potpisu su bila imena Miodraga Jokića i Nikole Denčića, koji je izdao oružje Srbima u ime JNA. Na drugom reversu je bilo upisano naoružanje koje je isporučila Vojna pošta 5155 Beograd. Nakon što je pokazao specifikacije, odnosno reverse, na kojima je bilo naznačeno pomenuto naoružanje, Jokić je rekao dotadašnjem kolegi u vlasti Srebrenice iz SDA Besimu Ibiševiću "Eto vidiš šta imamo!, mi više nemamo kud nego izvršiti naređenje!"[300]

I pored samo nekoliko, od velikog broja raspoloživih dokaza, o učešću vojnika i oficira VJ u agresiji na Bosnu i Hercegovinu, Dobrica

[299] AIIZ, inv. br. 2-4353, Komanda Istočno-bosanskog korpusa, str. pov. br. 19-2-346, od 29.05.1992.- Glavnom štabu Vojske Republike Srpske Bosne i Hercegovine.

[300] Besim Ibišević, nav. dj., str. 207.

Ćosić, 14. jula 1992. godine u svojstvu predsjednika Srbije pred Skupštinom SRJ govori: "Odgovorno tvrdim, u Bosni i Hercegovini nema više nijednog vojnika i oficira Vojske Jugoslavije, a sva ratna tehnika JNA nije povučena zbog oružanih dejstava hrvatsko-muslimanskih snaga na kasarne i blokiranja saobraćajnica".[301]

I tokom 1993. godine VRS šalje trebovanja na adrese VSRJ za isporuku oruđa, municije i drugih sredstava, o čemu svjedoči dokument Komande Zvorničke brigade kojim se traži putem nadređene komande Drinskog korpusa da se odobri izuzeće sljedećih Materijalno-tehničkih sredstava (MES) i Materijalno-eksplozivnih sredstava (MES): Raketa sa upaljačem UTI1 57 mm fugasnih i kumulativnih oko 3.000 komada iz Korpusa Niš i Priština i 6 topova B1 i 2.000 granata za isti iz Podgoričkog korpusa.[302]

U drugoj polovini marta 1993. godine, kada je VRS okupirala cijelo područje opštine Vlasenica i nastavila prodiranje ka preostaloj slobodnoj teritoriji pod kontrolom ARBiH na području opština Bratunac i Srebrenica, Glavni štab VRS upućuje Naređenje komandama istočnobosanskog i drinskog korpusa kojim se, između ostalog, naređuje "da komandanti istočnobosanskog i drinskog korpusa budu u "prolaznoj sobi" Generalštaba Vojske Jugoslavije, dana 21.03.1993. godine u 11,00 časova. Komandanti korpusa će pripremiti presjek situacije u zonama odgovornosti svojih korpusa. Glavni štab će odrediti ekipu za koordinaciju borbenih dejstava oba korpusa, a pozadinski sektor će u saradnji sa Upravom za ONP proračunati potrebne količine municije i goriva i do 21.03.1993. godine dostaviti načelniku GŠ RS".[303]

---

[301] *Genocid – Ćosićev rat* – Zbornik radova sa naučne i stručne rasprave o knjizi „BOSANSKI RAT" Dobrice Ćosića, održane 3. maja 2012. u Rektoratu Univerziteta u Sarajevu. Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu. Sarajevo, 2013., objavljeno u: Muhamed Mujkić, Zapisi iz mrtvog doma (SRJ) Dobrice Ćosića o „Bosanskom Ratu", str. 323-324.

[302] AIIZ, inv. br. 2-4348, Komanda Zvorničke lpbr, str. pov. br. 25-3, od 04.01.1993-Komandi Drinskog korpusa.

[303] AIIZ, inv. br. 2-4341, Naredba GŠ VRS, str. pov. br. 02-2-254, od 19.03.1993-Komandi Istočno-bosanskog i Drinskog korpusa (na ličnost komandanta korpusa).

SRJ je, putem svojih nadležnih vojnih jedinica isporučivala oružje i municiju VRS cijelo vrijeme agresije Srbije i Crne Gore na Bosnu i Hercegovnu, pored činjenice da ih je naoružala prije agresije sa velikim vojnim arsenalom oruđa, oružja, municije i druge vojne opreme. Jedna od brojnih isporuka municije vozilom Zastava 650, reg. br. 0-5545, kojim je upravljao vozač Lazarević Kojo, dovezena je iz Beograda za Zvornik krajem maja 1994. godine. [304]

Pored isporuke oruđa, oružja i municije, SRJ je direktno učestvovala u obučavanju vojnika RS-a. Po tom osnovu je iz sastava Podrinjskog odreda upućen na obuku Diverzantsko-izviđački vod od 30 boraca u specijalni bataljon, garnizon Pančevo u periodu od 25.07. do 10.08.1994. godine.[305] Nekoliko dana kasnije, na obuku u Beograd upućeno je 30 pripadnika VP 7469 Zvornik.[306]

Nadležne institucije SRJ su, pored konstantne isporuke oruđa, oružja, municije, obučavanja pripadnika RS-e, slale ispomoć VRS i u živoj sili, upućujući dobrovoljce i vojne obveznike, kako na početku agresije, tako i u finišu ratnih operacija. Neposredno pred napad na Srebrenicu, sigurnu zonu UN-a, jula 1995. godine, organizovan je prihvat vojnih obveznika (v/o), porijeklom iz Bosne i Hercegovine i dobrovoljaca iz SRJ u kasarni "Stepa Stepanović" u Bijeljini. Komisija za prihvat pomenutih vojnika iz SRJ bila je u sljedećem sastavu: Njegovanović Mile, potpukovnik, predsjednik komisije, Jokanović Dušan, KTK iz 3. Map-a, zamjenik predsjednika komisije, Kurtuma Cvijan, poručnik, član, Đurić Vinko, kapetan, ljekar iz 3. Map, član i Todorović Ljuban, kapetan, 3. Map, član.[307] Iz navedenih samo nekoliko izdvojenih dokumenata, od brojnih koja stoje na raspolaganju jasno i nedvojbeno se vidi

[304] AIIZ, inv. br. 2-4345, Vojna pošta 7469 Zvornik, br. 22-54-94, od 26.05.1994. - MUP-u Beograd - odelenje za strance.

[305] AIIZ inv. br. 2-4354, Komanda Zvorničke pbr, str. pov. br. 01-246, od 19.07.1994. - Komandi Podrinskog odreda.

[306] AIIZ, inv. br. 2-4350, Vojna Pošta 7469 Zvornik, br. 22-157-94, od 20.07.1994. -MUP-u Beograd - odelenje za strance.

[307] AIIZ, inv. br. 2-4349. Komanda Istočno-bosanskog korpusa, str. pov. br. 19/2-1136, od 17.06.1995. - Komandi stana IBK, Prihvat novomobilisanih v/o i dobrovoljaca iz SRJ.

da je političko i vojno rukovodstvo SRJ od početka agresije na Bosnu i Hercegovinu (1992) do kraja (1995) direktno organizovano, planski i sistemski učestvovalo u agresiji na BiH i zločinima nad Bošnjacima srednjeg Podrinja, a time i Vlasenice.

6. Dokazi o genocidnoj namjeri rukovodstva Srbije i bosanskih Srba

Imajući u vidu prethodno navedene brojne dokumente (primarne izvore), koji potvrđuju da su jedinice VJ i MUP-a Srbije učestvovale u zločinima nad Bošnjacima srednjeg Podrinja, a da su iste poslane od strane nadležnih tijela Srbije, bjelodano je jasno da je iza istih stajala zvanična politika i vlast Srbije i da su te snage došle s namjerom da okupiraju planirane teritorije u međunarodno priznatoj državi Bosni i Hercegovini. Na primjeru okupacije srednjeg Podrinja, odnosno, izvršenom zločinu genocida u Srebrenici, sigurnoj zoni UN-a, jula 1995. godine, kroz presude Međunarodnog krivičnog tribunala za bivšu Jugoslaviju (ICTY) i Međunarodnog suda pravde (ICJ), eksplicite je potvrđena genocidna namjera rukovodstva Srbije i Republike Srpske prema Bošnjacima.

Koliko je SRJ bila involvirana u oružanu agresiju na Bosnu i Hercegovinu, a time i u operacije okupacije srednjeg Podrinja svjedoči i citat Dobrice Ćosića, lidera velikosrspke politike, koji glasi: *„Stvara se srpska država preko Drine, veliki istorijski događaj, Drina više neće biti „krvava međa“, Sada treba svim snagama u mir. Sačuvati izboreno i stvoreno”.*[308]

Ovom rečenicom je Dobrica Ćosić potvrdio istinu, a to je da je SRJ cijelo vrijeme bila direktno uključena u rat u Bosni i Hercegovini. On direktno priznaje da je, zaključno sa 19. decembrom 1992. godine, kada je pisao svoju zabilješku, ostvaren početni, odnosno zacrtani cilj osvajanja teritorija susjedne države. Podrinje je tada, u najvećem procentu,

[308] Dobrica Ćosić, *Bosanski rat*, JP Službeni glasnik, Beograd, 2012, str. 34.

bilo okupirano i rijeka Drina u srednjem Podrinju je bila pod kontrolom srpskih snaga. Taj geografski pojas, na kojem su dominantno živjeli Bošnjaci bio je gotovo „očišćen“ od Bošnjaka. Ćosić to ilustrativno opisuje i kasnije u jednom od svojih citata od 6. maja 1993: „U pet ujutru, pod zaštitom vojske i policije, u blindiranim mercedesima sjurili smo se s Jahorine i Romanije u Podrinje. Projurili smo kroz spaljena sela, u kojima nismo videli ni ovcu, ni kokoš, ni psa lutalicu. Stravičan prizor srpskog oslobađanja Podrinja“.[309] Znao je Ćosić da su to bošnjačka sela i to od Vlasenice do Zvornika, odnosno Zvornika preko Šepka, Janje i Bijeljine do granice sa Srbijom. Također je znao da se radilo o ostvarenju sna velikosrpskih ideologa na čelu sa Jovanom Cvijićem o priključenju šireg pojasa srednjeg Podrinja dubine 50 km. Srbiji, na čemu je i sam Ćosić cijelog svog života radio.

Slobodan Milošević, optuženi za genocid u Bosni i Hercegovini, je tadašnjem hrvatskom predstavniku Hrvoju Šariniću na jednom od brojnih susreta kazao 12. novembra 1993. godine: “Otvoreno Vam kažem da sam s Republikom Srpskom u BiH, koja će pre ili posle da postane deo Srbije, rešio 90 posto srpskog nacionalnog pitanja”, a u septembru 1995. godine mu je drugom prilikom rekao: „Slušajte, Hrvoje, hajde da mi uzmemo svaki naš – svaki svoj dio Bosne i to bez međunarodne zajednice.“[310]

“Milošević je učestvovao u formiranju policijskih jedinica za specijalne namjene u sklopu Ministarstva za unutrašnje poslove koje su učestvovale u izvršavanju zločina u Bosni i Hercegovini. Milošević je, također, učestvovao u obezbjeđivanju novca, logistike i političke podrške za paravojne formacije koje su bile aktivne u protjerivanju bosanskih Muslimana, bosanskih Hrvata i drugih iz njihovih domova.”[311]

Rukovodstvo bosanskih Srba je otvoreno izražavalo aspiracije za osvajanjem, odnosno, okupacijom određenih teritorija Bosne i Herce-

[309] Isto. a

[310] *Miloševiću dokazan genocid u Bosni*, navedena Međupresuda, str. 147-148.

[311] Kjell Arild Nilsen (2013) *Milošević u ratu i u Hagu – dokumentacija*, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, str. 36.

govine. Radovan Karadžić i Biljana Plavšić su izjavili "da je osnovni cilj rata koji vode Srbi preraspodjela stanovništva Bosne i Hercegovine kako bi Srbima pripala kontrola nad jedinstvenim povezanim komadom teritorije, koji bi obuhvatio čitavu granicu sa Crnom Gorom, Srbijom i sva područja na kojima historijski žive Srbi."[312] "Zbog toga je trebalo ukloniti veliki broj muslimana jer su oni bili većinsko stanovništvo u dolini Drine u sjeveroistočnoj Bosni, uz granicu sa Srbijom."[313]

Samo iz dvije presude međunarodnih sudova, citate Dobrice Ćosića i ove dvije izjave lidera bosanskih Srba se može razumjeti suština, odnosno, cilj agresije SCG i namjera bosanskih kolaboracionističkih snaga da okupiraju dijelove Bosne u kojima dominantno žive Bošnjaci. Srpsko rukovodstvo je znalo da takav cilj ne mogu ostvarili bez rata, odnosno, zločina nad narodom koji je historijski egzistirao na ovim prostorima i da neće dobrovoljno pristati da mu se otme zemlja ili da ga se prisilno protjera, jer drugu domovinu nikada nisu ni imali.

Da se radilo o direktnoj namjeri i odluci da se međunarodno priznata nezavisna država Bosna i Hercegovina nasilno, odnosno, oružano teritorijalno prekomponuje po zamišljenom projektu Velike Srbije, potvrđuju pomenuti proklamovani "strateški ciljevi":

Pored osnivanja srpskih autonomnih regija, kao jasnih signala da rukovodstvo bosanskih Srba stvara čist etnički prostor za daljnje djelovanje u pravcu okupacije zamišljenih teritorija u BiH, jedan od ključnih dokaza o genocidnoj namjeri je, svakako, usvajanje šest sljedećih strateških ciljeva:

1. Državno razgraničenje od druge dvije nacionalne zajednice.
2. Koridor između Semberije i Krajine.

1. Uspostavljanje koridora u dolini reke Drine, odnosno eliminisanje reke Drine kao granice između srpskih država.

[312] *Miloševiću dokazan genocid u Bosni – međupresuda haškog tribunala od 16. juna 2004.,* Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo 2007., str. 142.

[313] Isto, str. 142.

2. Uspostavljanje granice na rekama Uni i Neretvi.
3. Podjela granica Sarajeva na srpsku i muslimansku i uspostavljanje u svakom od delova efikasne državne vlasti.
4. Izlazak Republike Srpske na more.[314]

Treći strateški cilj: eliminisanje rijeke Drine između srpskih država, je potvrdio, konkretno, slučaj Podrinja, odnosno, Srebrenice da je namjera postojala za izvršenje različitih oblika zločina, uključujući i zločin genocida nad Bošnjacima.

Harland David (Dejvid Harland) je u brojnim prilikama svjedočio da su članovi rukovodstva bosanskih Srba izražavali spremnost da ostvare deklarisani cilj po svaku cijenu i da je naročito Radovan Karadžić u svojim izjavama prije početka sukoba predviđao istrjebljenje bosanskih muslimana u slučaju rata.

Radovan Karadžić je jednom prilikom izjavio: "Koristit ćemo tu ratnu mašineriju koju podržavaju Srbi da život civila učinimo nemogućim", kako bi se terorisali civili i tako postigao određeni politički cilj.[315]

Prilikom okupacije Srebrenice, Ratko Mladić je 11. jula 1995. godine u kameru kazao: "Evo nas 11. jula 1995. godine u srpskoj Srebrenici. Uoči praznika srpskoga, poklanjamo srpskom narodu ovaj grad i napokon došao je trenutak da se, posle bune protiv dahija, Turcima osvetimo na ovom prostoru."[316] Navedene izjave prvih političkih i vojnih lidera srpskog naroda u Bosni i Hercegovini dovoljno uvjerljivo svjedoče da je rukovodstvo RS-e imalo genocidnu namjeru prema bošnjačkom narodu, u ovom slučaju, u srednjem Podrinju.

[314] Službeni glasnik Republike Srpske, *Odluka o strateškim ciljevima srpskog naroda u Bosni i Hercegovini,* 26. novembar 1993., objavljeno u: S. Čekić, nav. dj., str. 567.

[315] Isto, str. 143.a

[316] *Miloševiću dokazan genocid u Bosni*, nav. Međupresuda., str. 122.

MJESTA ZATOČENJA BOŠNJAČKOG STANOVNIŠTVA VLASENICE

Prije okupacije Vlasenice, političko, policijsko i vojno rukovodstvo srpskog naroda opštine Vlasenica sinhronizovano su provodili plan „rješavanja“ pitanja Bošnjaka. Mnoge civile su, okupacijom grada, držale u nekoliko zatočeničkih logora, odnosno sabirnih centara kao što su: Policijska stanica, opštinski zatvor u Vlasenici, srednja škola u Vlasenici, pilana u Milićima, osnovna škola u Vlasenici, štale zadruge u Piskavicama, hotel Panorama, vojna sportska dvorana, dom kulture u Milićima, logor Luka, preradarska farma Šošari, logor Sušica…[317] Da su pomenuti objekti bili nedovljnog smještajnog kapaciteta za mnogobrojne zarobljene Bošnjake govori i Dnevni operativni izvještaj Komande Istočnobosanskog korpusa u kojem se navodi da se u rejonu Vlasenice nalazi oko 800 zarobljenika. Potpisnik ovog Izvještaja je pukovnik Ilić Dragutin, komandant Istočnobosanskog korpusa.[318]

1. Koncentracioni logor Stanica javane bezbjednosti (SJB) Vlasenica

Odmah po okupaciji grada Vlasenice, srpske vlasti su, putem svojih izvršilaca, počele hapsiti dojučerašnje komšije Bošnjake. Prva privođenja i saslušanja su vršena u prostorijama Stanice javne bezbjednosti (SJB), koje su bile istovremeno i logor. U aprilu 1992. godine formiran je Koncentracioni logor Stanica javne bezbjednosti Vlasenica od strane Srpske SJB Vlasenica i bio je u funkciji do 28. januara 1996. godine. Dakle, ovaj logor se nalazio u zgradi SJB Vlasenica, kroz koji je prošlo

[317] ICTY, Predmet: IT-00-39-T*, Pred Pretresnim vijećem, tužilac protiv Momčila Krajišnika, Presuda o kazni,* paragraf 356.

[318] AIIZ, br. 2-4271, Komanda Istočnobosanskog koprusa, str. pov. br, 01/2-527, od 07.06.1992- Glavnom štabu Vojske Srpske Republike BiH.

više stotina Bošnjaka. U komandnoj strukturi logora su bili Mane Đurić, načelnik Srpske SJB Vlasenica, a potom zamjenik načelnika CSB Zvornik, Radenko Stanić, komandir SJB Vlasenica, te Milenko Majstorović i Goran Garić. Prema navodima Fuada Ramića, logoraša, posebnu svirepost prema zatočenim civilima ispoljio je Rajko Lošić. Saslušavanja zatočenika u zgradi policije su vršili Mane Đurić i Rade Bjelanović do njegovog postavljanja na funkciju načelnika Stanice javne bezbjednosti Milići. Zatočenici su bili smješteni u prostorijama zgrade na 1. i 2. spratu. U prostoriji (ćeliji) na prvom spratu, dužine 2,5 i širine 1,5 metara, bilo je smješteno 20-ak zatočenika.

U policijskoj stanici pripadnici srpskih snaga su podvrgavali zatočene Bošnjake raznim diskriminirajućim oblicima zlostavljanja, počevši od ispitivanja pod ucjenom i iznuđivanja traženih odgovora, pa do teškog fizičkog mučenja. Zatočenike su zlostavljali i tukli pripadnici specijalne vojne policije: Zoran /Vojo/ Obrenović, Ljubiša /Drago/ Vukotić, Zoran /Petar/ Stupar, Slaviša /Miloš/ Sekulić, Ljubiša /Miloš/ Sekulić, Goran /Stojan/ Višković, Slađan /Radoslav/ Pajić, Goran /Brano/ Pajić, Aco i Elvis Đurić i mnogi drugi.[319]

Navedeni policajci su zatočenike tukli palicama, metalnim cijevima, metalnim lancima, kundacima pušaka i drugim predmetima. Džemal Ambešković, bivši policajac u Zvorniku, koji je živio u Vlasenici, bio je jedan od zatočenika u Policijskoj stanici. Njega je, prema riječima svjedoka, ubio Stevan Mumović.[320] Ljubiša /Drage/ Vukotić i Zoran /Voje/ Obrenović su Salki Malčinoviću, zv. "Palačinak" utrljavali so u rane, a Mevludinu Korkutoviću su urezali "ogrlicu" u koži na vratu, koju je svjedok vidio.[321]

Pored prostorija Stanice javne bezbjednosti (SJB) Vlasenice u kojima su zatvarani civili Bošnjaci, jedan broj Bošnjaka bio je zatočen i u zgradi prijeratnog zatvora koja je pripadala pod ingerenciju SJB,

[319] ICTY, 00685740-00685756, IT-00-39: Krajišnik, Dokazni materijal: P265.1, Izjava svjedoka: Ibro Osmanović, 5.7. i 10. oktobra 1994, str. 5.

[320] Isto, str. 6.

[321] Isto, str. 7.

a nalazila se iza zgrade Suda u Vlasenici. U toj zgradi prema izjavi jednog od zarobljenika koji je proveo u istoj u periodu od 02.03.1993. do 28.01.1996., bilo je zatvoreno još nekoliko Bošnjaka sa područja opština Vlasenica, Kalesija i Srebrenica.

Oni su razmjenjeni posredstvom Međunarodnog Crvenog križa 28.01.1996. na aerodromu u Sarajevu.[322] Prema riječima istog svjedoka pomenuti zatvorenici bili su izloženi fizičkim zlostavljanjima od strane stražara: Gorana Garića, uposlenik SJB Vlasenica, Rajka Lošića, radi u pekari u Šekovićima, Milosava Mijića, zv. Moćo, Bobana Tešića, Đorđa Ilića – Han Pijesak, te srpskog zatvorenika DragišeTešića. Svjedok je kazao da su ga najviše od pomenutih tukli: Dragiša Tešić i Rajko Lošić, koji su mu prebili noge i nanijeli ozljede nožem u predjelu glave. Svjedok je istakao pozitivan primjer ophođenja prema zatvorenicima od strane Milenka Majstorovića, koji je imenovan za načelnika SJB Vlasenica umjesto Maneta Đurića, koji je prekomandovan na mjesto zamjenika načelnika SJB Zvornik. Dolaskom Majstorovića za novog načelnika SJB Vlasenica, prema riječima svjedoka, prestala su maltretiranja i fizička zlostavljanja zarobljenika od strane stražara Logora.

Iz Policijske stanice u Vlasenici srpski vojnici su 21. maja 1992. godine odvezli 29 zatočenika Bošnjaka, koji su bili sa područja opštine Bratunac, autobusom ispred naselja Nova Kasaba, gdje su ih ubili.[323] Ove Bošnjake ubili su pripadnici srpskih snaga na lokalitetu ispred Nove Kasabe, osim trojice koji su uspjeli preživjeti strijeljanje. Komandir policijske stanice u to vrijeme bio je Mane Đurić, što znači da je on najodgovornija osoba za ubistva zatočenih i na stratište deportovanih Bošnjaka.

---

[322] Izjava svjedoka H.B. U zgradi prijeratnog zatvora u Vlasenici bili su zatvoreni, između ostalih, sljedeći Bošnjaci koji su razmjenjeni 28.01.1996. godine: Bećirović Halil, Subašić Đemo, Memišević Durmo, Begić Mustafa, Vlasenica, Lokmić Hajrudin i Lokmić Ismet, Kusonje-Kalesija, Ramić Fuad, Šeher-Kalesija, Ferhatbegović Almir, Papraća-Šekovići, Bajramović Ifeta, Mašić Šida, Kamenica Hurma i Kadrić Alija, Srebrenica.

[323] ICTY, Predmet br. IT-00-39-T, pred pretresnim Vijećem, tužilac protiv Momčila Krajišnika, presuda, paragraf 358.

2. Opštinski zatvor

U ovom zatvoru je bilo zatočeno oko 150 civila. Svjedok Ibro Osmanović je izjavio da je grupa od dvadesetak zatočenika izvedena iz ovog zatvora 2. juna 1992. godine, od kojih je većina istog dana ubijena na obližnjem lokalitetu. Prema riječima Osmanovića iz Zatvora su izvedeni sljedeći zatočenici: Mustafa Saračević, Sakib Hadžić, Hajrudin Džodžaljević, Salko Muminović, Mehmed Muminović, Bećir Ibišević, Hajrudin Osmanlić, Sead Kavazović, Irfan Kavazović, Fadil Habibović, Fadil Telalović, tri mladića iz Zaklopače čijih imena se ne sjeća, četiri osobe iz sela Žutica, Mevludin Hatunić, Nezir Borić, Hadžan Julardžić, Avdo Sarajlić, Sadik Konjević, Muharem Telalović i njegova dva sina: Nijaz i Sead.[324]

Preživjeli svjedoci iz logora Sušica navode da se tog dana čula snažna pucnjava iz pješadijskog naoružanja na lokalitetu Mračni do. Budući da su zatvorenici iz opštinskog zatvora izvedeni 2. juna 1992. i ubijeni tog dana, najlogičnim se čini zaključak da su oni i ubijeni na pomenutoj lokaciji. Od spomenutih zatočenika, svjedok Osmaanović navodi da je u logoru Sušica zatekao samo trojicu i to: Hatunić Mevludina, Juraldžić Hadžana i Borić Nezira. Isti svjedok je izjavio da su pripadnici policije provocirali i ponižavali zatočenike na razne načine, navodeći da su "unutra puštali i dječake i djevojčice. Djevojčice su nas pitale da li smo se ikada zabavljali sa Srpkinjama. Ako jesmo, tukli bi nas. U tim premlaćivanjima u Policijskoj stanici i zatvoru izgubio sam pet zuba".[325]

U premlaćivanju zatvorenika u opštinskom zatvoru, prema riječima preživjelog zatočenika Ibre Osmanovića, najviše su se "dokazivali": Mumović Stevo iz sela Žeravice, opština Han Pijesak, Garić, Đurić, Ravnjak, autoprevoznici: Matić Miloš, Prodanović, zv. "Cile", Plakalović zv. "Pijevac", Dragan Bastah, zv. "Car", Višković Goran, zv. "Vjetar", Sekulić Slaviša i Ljubiša, sinovi Miloša, Korman Nenad i Simo, Miljanović Siniša, Vukotić Ljubiša sin Drage, Pajić Slađan, sin

[324] ICTY, 00685740-00685756, IT-00-39: Momčilo Krajišnik, Dokazni materijal: P265.1, Izjava svjedoka: Ibro Osmanović, 5.7. i 10. oktobra 1994, str. 8.

[325] Isto.

Radislava i Pajić Goran, sin Brane. Osmanović u svom svjedočenju ističe da su navedena lica svaki dan tukli zatvorenike raznim teškim metalnim predmetima.

Premlaćivanje Bošnjaka u opštinskom zatvoru, od kojih su neki podlegli ranama, svjedoči da su opštinski službenici, pa i rukovodioci znali za torture Bošnjaka u ovom zatvoru, što ih, istovremeno, čini i odgovornim za kršenje odredbi važećih zakona o ljudskim pravima.

3. Logor Luke

Mjesto Luke nalazi se između Tišče i Kladnja, u čijoj blizini je bila linija razgraničenja između Vojske Republike Srpske (VRS) i Armije RBiH. Tu je bio logor gdje je srpsko rukovodstvo zatvaralo Bošnjake opštine Vlasenica i vlastitim odabirom odlučivalo koga će pustiti na teritoriju koju kontrolišu snage Armije RBiH, a koga ostaviti u zatočeništvu. Iako su srpske vlasti negirale da u tom logoru drže zatočene Bošnjake s namjerom da prikriju zločin, u svom Izvještaju o logorima ipak su naveli da su na "početku neprijateljstava tu kratko držali određen broj Muslimana koji su kasnije razmjenjeni."[326] Inače, Bošnjaci koji su nasilno protjerani sa svojih posjeda iz Vlasenice morali su potpisati dokument sa izjavom da svoje mjesto napuštaju dobrovoljno i da se odriču kompletne imovine. Logor Luke je bio lutrija za preživjeti mnogim Bošnjacima koji su ostali u Vlasenici i bili na spiskovima za razmjenu ili puštanje na teritoriju koju su kontrolisali pripadnici ARBiH, zato što su srpski vojnici imali slobodu da zaustave i odvoje koga su htjeli na tom lokalitetu. Tako je za mnoge Bošnjake, a naročito mlađe žene i djevojke ovaj lokalitet bio koban po život, jer su, i pored dozvole, odnoso, potpisa nadležnih službenika u Vlasenici za prolaz na "slobodnu teritoriju", odvođeni u mjesta bez povratka. Dakle, srpski vojnici i policajci, kao "slobodni strijelci" bili su gospodari života i

[326] ICTY, Predmet br. IT-00-39-T, *Pred Pretsresnim vijećem, tužilac protiv Momčila Krajišnika, Presuda o kazni*, paragraf 1074.

smrti na lokalitetu Luke i Bošnjacima Vlasenice koji su sa odgovarajućim dozvolama prevoženi prema teritoriji pod kontrolom legalne vlasti u Bosni i Hercegovini. Prema raspoloživim podacima, srpski vojnici, među kojima su bili i Goran Višković i Dragan Bastah, su u periodu od 13. do 19. jula1992. godine u mjestu Luke zaustavili autobus koji je bio prepun žena i djece, koji su, "oslobođeni iz logora Sušica i prevoženi u pravcu Kladnja do linije razdvajanja. Tom prilikom su odvajali žene i djevojke, a Predrag Bastah ih je podsticao riječima: "odvojte što više mladih žena i djevojaka i posijte što više našeg sjemena".[327]

4. Logor Pelemiši

Ovaj logor bio je smješten u zgradi osnovne škole u selu Pelemiši, opština Kladanj. U njemu su srpske snage izvršile stravične zločine nad Bošnjacima Vlasenice koji su pokušali spas naći na "slobodnoj teritoriji" Bosne i Hercegovine. Značajan broj staraca, žena i djece su završavali u ovom logoru prilikom njihovog transporta (protjerivanja) iz Vlasenice, gdje su na liniji razdvajanja u selu Luke skidani sa kamiona i vraćani u logor Pelemiši. Tu su, najčešće, "probirane" djevojke i mlađe žene, koje su odvođene u Pelemiše, nad kojim su vršena seksualna zlostavljanja, a mnogima se ni danas ne zna za trag. Ovaj Logor je bio aktivan sve do kraja 1993. godine, kada su ga pripadnici oružanih snaga Armije BiH oslobodili i stavili pod svoju kontrolu. Da bi sakrili istinu, srpske snage su, prije povlačenja iz logora, sve logoraše, bez obzira na spol i godine starosti, pobili.[328]

[327] Sud Bosne i Hercegovine, - Sudiji za prethodno saslušanje, Optužnica protiv Veljka Bašića, Predraga Bastaha i Gorana Viškovića, str. 10 i 13.

[328] Šemsudin – Šemso Salihović, nav. dj., str. 99-100.

5. Logor Sušica

Logor Sušica je formiran 31. maja 1992. godine na osnovu Naredbe o formiranju logora u Vlasenici, komandanta brigade Srpske Vojske "Birač", majora Svetozara Andrića, oficira JNA i kasnije generala Vojske Jugoslavije, a u skladu sa Odlukom SAO Birač kojom je regulisano iseljavanje bošnjačkog stanovništva s birčanske teritorije.[329]

To je bio glavni zatočenički objekat na području Vlasenice, a nalazio se otprilike jedan kilometar udaljen od grada na izlazu iz Vlasenice prema Han Pijesku, sa desne strane.[330] U njemu su zatočavani, uglavnom, Bošnjaci sa područja opština: Vlasenica, Kalesija, Šekovići, Han Pijesak, Sokolac, Višegrad, Rogatica, Zvornik, Bratunac, Srebrenica i dr. Dakle, radilo se o regionalnom logoru u kojem su zatočenici Bošnjaci, pored Vlasenice, i iz pomenutih opština, koji su tu zatečeni (zaposleni) ili oni koji su bježeli od agresora sa područja susjednih opština. U ovom logoru su, u skladu sa srpskom nacionalističkom ideologijom, politikom i praksom, osvajačkog i genocidnog karaktera, uništavani Bošnjaci (civilno stanovništvo, među kojima su muškarci, žene i djeca,

[329] AIIZ, inv. br. 9-9962, Komanda brigade SV „Birač", *Naredba o formiranju logora u Vlasenici,* vojna tajna, str. pov. od 31. maj 1992. - Komandi/Arhivi.

Isto, paragraf, 43-44.

uključujući i bebe), pripadnici druge nacionalne, etničke i vjerske grupe kao takve.

Zatočenički logor se sastojao od dvije glavne zgrade i jedne manje kuće. Zatočenici su bili smješteni u skladištu ili hangaru dimenzija 50 sa 30 metara. U periodu od kraja maja do kraja septembra 1992. u hangar u logoru Sušica bilo je zatočeno oko 8.000 civila[331], uglavnom Bošnjaka Vlasenice, a određen broj i iz susjednih opština. Broj zatočenika u hangaru se kretao između 300 i 500 ljudi. Zgrada je bila pretrpana zatočenicima, a životni uslovi zatočenika očajni i nehumani. Hrana za zatočenike je bila vrlo oskudna, nekvalitetna i često pokvarena. Druga glavna zgrada bila je manja i koristila se kao skladište uniformi i opreme. Pored toga, stražari i komandant logora koristili su manju kuću za, između ostalog, ispitivanje zatočenika.

Upravnik logora bio je Veljko Bašić, inače penzionisani policajac, a njegov zamjenik je bio Vidosav Mlađenović, a stražari logora su bili pripadnici MUP-a i VRS-a. Lokalni MUP i opštinski Krizni štab, pod vodstvom Milenka Stanića, redovno su primali izvještaje o situaciji u logoru. Krizni štab je donosio odluke o logoru i zatočenicima, kao što su odluke o puštanju na slobodu, posjetama i razmjenama.[332] Iz navedenog nedvosmisleno proističe da je Krizni štab SDS-a Vlasenica, na čelu sa Milenkom Stanićem bio nadležan za logor Sušicu, a istovremeno i odgovoran za sva kršenja ljudskih prava zatočenika u istom. Dragan Nikolić, kao jedan od komandanata logora Sušica, učestvovao je u ubistvima i raznim oblicima mučenja i zlostavljanja zatočenika i jedan je od najodgovorniji za zločine nad Bošnjacima u i oko logora Sušica.

U logoru su bili zajedno zatočeni majke i kćeri, očevi i sinovi, mladi, nemoćni i stariji, pa čak i cijele porodice. [333]

---

[331] ICTY, Izjava stražara logora Sušica (00728397).

[332] ICTY, Predmet br. IT-00-39-T *Pred Pretresnim vijećem, tužilac protiv Momčila Krajišnika, Presuda* od 27. septembra 2006, paragraf 353.

[333] ICTY, Predmet br. IT-94-2-S, *Pred Pretresnim vijećem, tužilac protiv Dragana Nikolića, Presuda o kazni,* paragraf, 57-58.

Svjedok SU-202 svjedočio je o tome kako je bio očevidac premlaćivanja i ubijanja Durme Handžića i Asima Zildžića: "Oni (Dragan Nikolić, Tešić zvani Goce, čovjek po imenu Đuro i nekoliko vojnika) su svi bili tu. Tu je bio stub A. Na tom stubu A je bila krampa, lopata, kanta. To je vatrogasna tabla za požarnu zaštitu. I tu sam vidio, Dragan je palicom udarao, a ovi ostali štilima od lopate i od krampe.Tu su ih tukli. I mi smo ih odatle unijeli u hangar. Mokri su bili, polijevali ih vodom. Bili su onesviješćeni. Asim je živio poslije premlaćivanja 40 minuta i onda umro, a Durmo je sutradan umro oko dva sata poslijepodne od batina".[334]

Dragan Nikolić, zajedno sa nekim stražarima Logora, učestvovao je u ubistvu: Durme Handžića, Asima Zilđića, Rašida Ferhatbegovića, Muharema Kolarevića, Dževada Šarića, Ismeta Zekića, Ismeta Dedića, Mevludina Hatunića i Galiba Musića.[335]

---

[334] ICTY, Predmet br. IT-94-2-S, *Pred Pretresnim vijećem, tužilac protiv Dragana Nikolića, Presuda o kazni,* paragraf 208.

[335] Isto, paragraf 71-86. Tačka 2 – ubistvo - **Ubistvo Durme Handžića i Asima Zildžića**

Jedne večeri između otprilike 13. i 24. juna 1992. optuženi i drugi stražari u logoru ušli su u hangar i prozvali Durmu Handžića i Asima Zildžića. Nakon što su ih izveli iz zgrade, optuženi i stražari podvrgnuli su tu dvojicu zatočenika teškom fizičkom zlostavljanju koje je uključivalo udaranje pesnicama, nogama i premlaćivanje predmetima kao što su komadi drveta. To je trajalo najmanje 45 minuta, a za to vrijeme su njih dvojica stalno molila da ih prestanu tući. Kada se premlaćivanje završilo, Durmo Handžić i Asim Zildžić vraćeni su u hangar. Asim Zildžić je umro ubrzo nakon povratka. Sljedećeg jutra optuženi je dvojici zatočenika naredio da pokopaju tijelo Asima Zildžića. Kasnije toga jutra optuženi je ušao u hangar i prišao Durmi Handžiću. Iako je Handžić bio u smrtnim mukama od premlaćivanja prethodne noći, optuženi je zahtijevao informacije u vezi s njegovim sinom. Durmo Handžić je ubrzo nakon toga umro i istog dana su ga pokopali drugi zatočenici.

Ubistvo Rašida Ferhatbegovića, Muharema Kolarevića, Dževada Šarića i Ismeta Zekića U noći između 23. i 24. juna 1992. optuženi je naredio da se iz hangara izvedu Muharem Kolarević i Dževad Šarić. Nešto kasnije, drugi stražari su iz hangara izveli i Ismeta Zekića. Tokom otprilike trideset minuta nakon što su ti ljudi izvedeni iz hangara zatočenici u hangaru slušali su bolne jauke, a onda su čuli pucnjeve koji su dolazili s mjesta u blizini hangara. Nakon toga, jedan stražar pozvao je iz hangara dva zatočenika i naredio im da uklone leševe Muharema Kolarevića i Dževada Šarića iza hangara. Optuženi je toj dvojici zatočenika naredio da operu krv s mjesta na kojem su Muharem Kolarević i Dževad Šarić premlaćeni. Nakon što su pokušali oprati krv,

Nikolić je, između ostalog, osuđen za fizičko mučenje: Fikreta Arnauta, ta dvojica zatočenika su čekala ispred hangara. Dok je optuženi sjedio u obližnjoj stražarskoj kućici, oni su gledali kako isti stražar koji ih je izveo iz hangara puca u Ismeta Zekića i ubija ga. Ubrzo nakon što je Ismet Zekić ubijen, optuženi i stražar koji je ubio Zekića iz vatrenog oružja ušli su u hangar s pripadnicima lokalne policije. Policajci su pokazali na Rašida Ferhatbegovića i upitali da li je on taj koji je bježao. Stražar koji je ubio Ismeta Zekića rekao je "da". Rašid Ferhatbegović je tada izveden iz hangara i ubrzo nakon toga ostali zatočenici začuli su jedan hitac kojim je ubijen i Rašid Ferhatbegović. Rano sljedećeg jutra optuženi je ušao u hangar i ponovo prozvao onu dvojicu zatočenika koji su prethodnog dana uklonili leševe. Oni su otišli u dio logora koji je korišten kao nužnik i našli tijelo Muharema Kolarevića presamićeno preko ograde i upetljano u žicu. Stražar koji je prethodnog dana ubio Ismeta Zekića tada je ponovo pucao u Muharema Kolarevića. Dvojica zatočenika odnijela su zatim leš Muharema Kolarevića na mjesto gdje su ostavili leševe prethodne večeri. Tamo su ugledali leš Rašida Ferhatbegovića s rupom od metka posred čela.

Ubistvo Ismeta Dedića

Dana 6. jula 1992. ili približno tog datuma optuženi je izveo Ismeta Dedića iz hangara i zatvorio vrata. Nakon toga zatočenici u hali čuli su krike Ismeta Dedića. Nekoliko minuta kasnije, Dragan Nikolić je dvojici zatočenika naredio da Ismeta Dedića uvuku nazad u hangar. Ostali zatočenici vidjeli su da je tijelo Ismeta Dedića obliveno krvlju i jedva se moglo prepoznati. Ismet Dedić umro je ubrzo poslije toga. Drugi zatočenici su njegov leš stavili u plastičnu vreću i uklonili ga.

Ubistvo Mevludina Hatunića

Mevludin Hatunić, njegova žena i kćerka zatočeni su u logoru Sušica početkom jula 1992. Između približno 3. i 7. jula 1992., dok je bio zatočen u logoru, Mevludin Hatunić je jednom Srbinu ponudio svoju kuću u zamjenu za iseljenje svoje porodice s tog područja. Mevludinu Hatuniću je tada dozvoljeno da izađe iz logora da bi sredio prijenos kuće. Kada se Mevludin Hatunić vratio u logor, Dragan Nikolić ga je optužio da je Srbinu kojem je dao svoju kuću rekao da će "čekati priliku da se obračuna s njim". Kasnije, iste večeri optuženi je zbog te navodne izjave pretukao Mevludina Hatunića. Sljedećeg jutra optuženi je ušao u hangar i ponovo tukao Mevludina Hatunića sve dok on nije izgubio svijest. Iste večeri, kada je optuženi ušao u hangar i vidio da se Mevludin Hatunić osvijestio, nastavio ga je tući po treći put. Ubrzo zatim Mevludin Hatunić je umro od posljedica premlaćivanja. Drugi zatočenici su njegov leš umotali i uklonili ga iz hangara.

Ubistvo Galiba Musića

Približno od druge sedmice jula 1992., tokom sedmodnevnog perioda, optuženi je tukao Galiba Musića, zatočenika starog 60 godina. Između ostalog, optuženi ga je udarao nogama i tukao ga metalnom cijevi. Kada god je Dragan Nikolić tukao Galiba Musića, Musić je gubio svijest. Dok je tukao Galiba Musića, Dragan Nikolić ga je optuživao da je od jedne muslimanske organizacije tražio da dođe i protjera Srbe iz Vlasenice. Nakon otprilike sedam dana premlaćivanja Galib Musić je umro.

Seada Ambeškovića, Hajrudina Osmanovića, Suada Mahmutovića i Redže Čakišića.[336]

[336] Isto, paragraf 90-102. Tačka 4 - mučenje

Mučenje Fikreta Arnauta

Optuženi je tukao Fikreta Arnauta dok je ovaj bio zatočen u logoru Sušica u periodu od 1. juna do 18. jula 1992. Fikret Arnaut je premlaćivan u hangaru i izvan njega, a nekoliko puta i u uglu hangara poznatom kao "kazneni" ćošak. Optuženi je Fikreta Arnauta udarao nogama, gazio po njemu i tukao ga metalnim "bokserima" na pesnicama. Jednom prilikom optuženi je ušao u hangar i rekao Fikretu Arnautu da klekne na pod, stavi ruke na zatiljak i zabaci glavu. Optuženi mu je onda stavio bajonet u usta i pitao ga za njegovog brata, za koga je optuženi tvrdio da se pridružio grupi "ustaša". Kasnije tog istog dana dva čovjeka došla su u hangar i izvela Fikreta Arnauta. Kada se Fikret Arnaut vratio, bio je teško pretučen i krvario je iz usta. Ubrzo zatim optuženi je došao do Fikreta Arnauta u hangaru i rekao nešto u smislu: *"Šta? Nisu te dovoljno tukli; da sam to bio ja, ne bi ti bio u stanju da hodaš. Nisu oni tako dobro obučeni da tuku ljude kao ja."* Jednom drugom prilikom optuženi je izveo Fikreta Arnauta iz hangara i tukao ga metalnim "bokserom". Kada je Fikret Arnaut pao na zemlju, optuženi ga je udarao nogama u rebra i leđa u predjelu bubrega. Dok ga je tukao, optuženi je optuživao Fikreta Arnauta da je organizovao Muslimane. U jednoj prilici poslije toga optuženi je prišao Fikretu Arnautu u hangaru i rekao nešto u smislu: *"Ne mogu da vjerujem kako ovakva životinja ne može da umre, mora da ima dva srca."* Optuženi je tada ponovo tukao Fikreta Arnauta i gazio mu po prsima.

Mučenje Seada Ambeškovića i Hajrudina Osmanovića

Sead Ambešković uhapšen je 11. juna 1992. u Vlasenici. Prvo ga je ispitivala policija, a onda su ga odveli u logor Sušica. U logoru su ga optuženi i drugi tukli koristeći drške sjekira, željezne šipke i kundake pušaka. Ujutro 14. juna 1992. stražari su iz hangara izveli Seada Ambeškovića i Hajrudina Osmanovića. Dvojici muškaraca naređeno je da kleknu s rukama na zatiljku. Optuženi ih je pitao gdje im je oružje i tražio da navedu druge koji imaju oružje. Za vrijeme ispitivanja optuženi i drugi tukli su Seada Ambeškovića i Hajrudina Osmanovića željeznim šipkama, drvenim palicama i kundacima pušaka otprilike sat i po. Zbog tog premlaćivanja Sead Ambešković je zadobio posjekotinu na pozadini glave, izbijena su mu četiri zuba s lijeve strane i polomljena tri rebra. Dana 16. juna 1992. ili približno tog datuma optuženi je ponovo prozvao Seada Ambeškovića i Hajrudina Osmanovića iz hangara. Optuženi ih je ponovo ispitivao i zahtijevao da mu kažu da li imaju oružje i ko još ima oružje. Dragan Nikolić i još dva stražara odmah su počeli da palicama tuku Seada Ambeškovića i Hajrudina Osmanovića u trajanju od 15 do 20 minuta. Dana 3. jula 1992. Hajrudin Osmanović je odveden iz logora Sušica na prinudni rad. Otad ga niko nije vidio.

Mučenje Suada Mahmutovića

Približno od 13. juna do približno 3. jula 1992. Dragan Nikolić je često, a katkada

Osuđeni Dragan Nikolić nije pravio razliku među žrtvama - zatočenicima. Ubijao je i fizički zlostavljao i one koje nije poznavao i one sa kojima je proveo životni vijek do agresije na Bosnu i Hercegovinu.Tako je jedan od svjedoka SU-202, bivši zatočenik logora Sušica, opisao svoj nekadašnji odnos s optuženim: "Zajedno smo živili u istom gradu. Tu se rodili. Tu odrasli. Svaki se dan viđali". U svom iskazu je kazao kako je iskopao grob i pokopao pokojnog oca optuženog, a kad je bio u logoru Sušica, optuženi mu je rekao: "*Neće niko imati ovdje privilegije, pa ni ti.*"[337]

Zločini u logoru Sušica nad Bošnjacima bili su masovni, izvršeni su planski, organizovano i sistematski, sa genocidnom namjerom, jer su dokazi, odnosno reakcije ubica u logoru potvrdile da su ubijali zatočenike samo zato što su pripadali drugoj etničkoj, nacionalnoj i religijskoj zajednici. Žene su silovane samo zato što su Bošnjakinje i zato što je namjera počinioca zločina bila da se degradira nacinalno i vjersko biće žene Bošnjakinje.

---

i svakodnevno, tukao Suada Mahmutovića u logoru Sušica. Dragan Nikolić je Suada Mahmutovića tukao željeznim šipkama, kundacima pušaka i gumenom cijevi ispunjenom olovom. Tokom jednog premlaćivanja Suadu Mahmutoviću polomljeno je sedam rebara. Drugom prilikom optuženi je Suada Mahmutovića udario čizmom u lice i tako prouzrokovao posjekotinu koja je ostavila trajne ožiljke. Jednom prilikom optuženi je stavio cijev nategnutog pištolja Suadu Mahmutoviću u usta i pokušao ga prisiliti da prizna da njegov komšija ima oružje. Suad Mahmutović je to odbio priznati i optuženi je povukao okidač, ali pištolj nije bio napunjen.

Mučenje Redže Čakišića

Redžo Čakisić je uhapšen 2. juna 1992. i odveden u logor Sušica. Po dolasku optuženi i drugi stražari su ga pretresli. Redžo Čakišić je zatim odveden u hangar, gdje mu je naređeno da se s drugim zatočenicima postroji i osloni uza zid s rukama na leđima. Optuženi je tada Redžu Čakišića i druge zatočenike udarao kundakom puške i čizmama. Otprilike deset dana kasnije, optuženi je tokom noći pozvao Redžu Čakišića iz hangara. Dva čovjeka koji nisu bili stražari u logoru čekala su vani s Draganom Nikolićem. Dragan Nikolić im je rekao nešto u smislu: *"Evo, donio sam vam nešto za večeru"*. Ta dvojica udarala su Redžu Čakišića kundacima pušaka po leđima i nogama u stomak i slabine. Tokom tog premlaćivanja Dragan Nikolić je bio u stražarskoj kućici, udaljen oko pet metara. Tukli su ga oko 20 minuta.

[337] Isto, paragraf 211.

Jedan od zatočenika Smail Tutić je rekao da su u ovaj logor jednog dana, u pratnji Dragana Nikolića, došli Radovan Karadžić i Ratko Mladić. Tom prilikom, prema riječima Tutića, Radovan Karadžić je izvadio iz džepa "nešto zeleno", a neki zatočenici su kasnije kazali da se radilo o svežnju novčanica i stavio ih u džep Draganu Nikoliću, plješčući ga po leđima rekavši: "Ovako radi kako si počeo, udri i hrvatsko i muslimansko dijete u bešici, samo nam ostavi žene trebaće nam".[338]

Tutić dalje navodi da je Dragan Nikolić, između ostalog, ubio i jednu bebu u logoru, otevši je od majke jer je beba plakala, rekavši joj da će je on smiriti. Neposredno nakon uzimanja bebe, iznio ju je ispred logora i usmrtio gaženjem vojničkim čizmama, a potom je beba zakopana blizu samog logora. Tutić je dodao da su srpske snage jednog dana iz logora Sušica utovarili u kamion zatočene "školovane" Bošnjake, među kojima je bilo inžinjera, nastavnika, učitelja, zanatlija i drugih stručnih profila i da su ih odvezli u nepoznatom pravcu, te da im se od tada gubi svaki trag. Osim toga, utovarili su u kamion djevojke i mlađe žene i šesnaest njih su isporučili srpskim vojnicima u Pelemišima, a šesnaest u Šekovićima, rekavši neka nam vojska ima šta raditi. Nad ovim mladim i nedužnim ženama, kako prenosi Smail Tutić, sadistički su se iživljavali srpski vojnici i tjerali ih da rade na njihovim imanjima potpuno gole.[339]

Jedna od Bošnjakinja koja je preživjela strahote i mučenja u logoru Sušica kazala je da su se nad ženama zatočenicama u logoru Sušica iživljavali i službena lica srpskih institucija Vlasenice. Tako je Drago Nastić, službenik Vojnog odsijeka, jednom prilikom, uhvatio za kosu zatočenicu i rekao joj: **"Vidi kako se biju balije".** Zatim je ubio dvojicu logoraša bez ikakve milosti. Tada im je, prema njenim riječima, Dragan Nikolić, zv. Jenki naredio da nju (zatočenicu) ne vode iz logora, jer je dobra za njihove linije i naredio stražaru da je kod njega odvedu u dva sata po ponoći. Bila je tek rodila i izmučena od poroda. Taj monstrum Nikolić posmatrao ju je, a nakon toga joj rekao: "Moram ti zaklati to dijete". "Odbacio me je od sebe, a u momentu je ispalio metak pored

[338] http//www.youtube.com. Izjava Smaila Tutića službenicima Državne komisije za prikupljanje činjenica o zločinima u R BiH-Živinice.

[339] Isto.

mene u zid. Metak se odbio i pogodio je pravo u glavu jednog logoraša, koji je od posljedica ranjavanja i umro. Onesvjestila sam se. Pred samu zoru Jenki je vršio odabir logoraša, žena sa manjom djecom. Izabrao je 42 logoraša i probro je još starih ljudi, sve je to stalo u tri autobusa". "Odvukli su nas ponovo u Pelemiše. Došli smo na domak Pelemiša. Svi autobusi su se zaustavili. Tu su nas dočekali Srbi iz Kladnja, koje ja dobro poznajem, ali sam imena baš sva zaboravila. U tom momentu nam je prišao jedan mlađi četnik koji je zgrabio jednog starca i zaklao ga (odsjekao mu glavu u sred autobusa, taj mladić se zvao **Nešo Gagić**, brat zaklanog logoraša još živi u Kladnju). Tijelo zaklanog su bacilli u šumu, a glava je ostala u autobusu. Nešo je udario šamar Manić Sadi i natjerao ga da briše krv u autobusu i da iznese glavu zaklanog čovjeka. Sve je to trajalo nekoliko sati dok nisu stigli kamioni da voze starce u pravcu Kladnja"[340]

Da je u Vlasenici, naročito u mjesecu junu 1992. godine, bio veliki broj zatočenika potvrduju i riječi tadašnjih komandanata Istočnobosanskog korpusa i Birčanske brigade Dragutina Ilića i Svetozara Andrića. Naime, komandant ovog korpusa pukovnik Ilić piše Glavnom štabu Vojske Srpske Republike BiH 07.06.1992. godine u svom dopisu da u rejonu Vlasenice ima oko 800 zatvorenika.[341] Samo nekoliko dana kasnije, komandant Birčanske brigade major Svetozar Andric piše Komandi Istočnobosanskog korpusa da je potrebno hitno riješiti pitanje logora za zarobljenike, jer trenutno u Vlasenici imamo 640 zarobljenika.[342]

S obzirom na to da je logor Sušica bio formiran 31. maja 1992. godine, najvjerovatnije se radilo o prebukiranosti ovog logora i da se tražilo rješenje za "rasterećenje" istog, odnosno da se obezbjedi dodatni prostor za potencijalne zarobljenike iz bošnjačkih vlaseničkih sela koja nisu bila okupirana. U logoru su pripadnici srpskog naroda danonoćno

[340] *Tortute u Bosni i Hercegovini za vrijeme rata*, Savez logoraša Bosne i Hercegovine, br. dosijea: 4467. Logor Sušica – Pelemiši, opština Vlasenica, Sarajevo, 2003, str. 56.

[341] AIIZ, inv. br. 2-4271, Komanda Istočnobosanskog korpusa, str. pov. br. 01/2-527, od 07.06.1992.- Glavnom štabu Vojske Srpeke Rebublike BiH.

[342] AIIZ, inv. 2-4272, Komanda Birčanske brigade, str. pov. br. 26, od 17.06.1992.- Komandi Istočnobosanskog korpusa.

vršili barbarska djela sistematskog sadizma, uz saučesništvo, znanje i odobravanje najužeg rukovodstva logora, kojim je "operativno" rukovodio i upravljao Dragan Nikolić. On je, primjera radi, na najbrutalniji i najsuroviji način tukao zatočenike. Iživljavao se na njima udaranjem pesnicama i nogama, željeznim šipkama, drškama od sjekira, kundacima pušaka, metalnim "bokserima", metalnim cijevima, pendrecima, gumenim cijevima punjenim olovom, komadima drveta i drvenim palicama. Optuženi je čak ignorisao vlastitog brata koji ga je često preklinjao da prestane s takvim kažnjivim ponašanjem, govoreći: "Nemoj, Dragane, tući ljude! Šta su ti ljudi krivi? Zbog čega to radiš?"[343] Zatočenici su bili bespomoćni i bili su izloženi svakodnevnom ponižavanju, degradiranju ili fizičkom i psihičkom zlostavljanju. Jedna od svjedokinja SU-115 je izjavila: "Bila sam zatočena u Sušici devet dana i vidjela sam kako muče i ubijaju moje komšije i prijatelje iz grada. [...] Noću su odvodili žene i djevojke kako bi ih seksualno zlostavljali i neke od njih više se nikada nisu vratile. Ljude su odvodili na prisilni rad i neki od njih se nikada nisu vratili. [...] Ja sam tokom cijelog svog boravka u logoru bila u smrtnom strahu i nikada više neću biti ista osoba nakon onoga što sam proživjela u logoru Sušica".[344]

Nikolić je sa zatočenicima postupao više kao s robovima nego sa logorašima koji su imali pravo da budu zaštićeni prema odredbama Ženevske i Konvencije o genocidu iz 1948. godine, član II, stav A, B i C. Raspoloživi dokazi potvrđuju da su pod vođstvom i uz znanje Dragana Nikolića žene svih starosnih dobi silovane i seksualno zlostavljane tokom boravka u logoru od strane logorskih stražara i drugih muškaraca kojima je bio dozvoljen ulazak u logor. Muškarci zatočeni u logoru doživjeli su sličnu sudbinu fizičkog zlostavljanja kao i žene. Šikanirani su, mučeni i ubijani uz puno znanje Dragana Nikolića. Dokazi su dalje pokazali da su se vlasti u opštini i u logoru koje su trebale zaštititi žrtve, kao što su starci, žene i djeca, oglušile o svoje obaveze.[345] Važno je

[343] ICTY, Predmet br. IT-94-2, *Pred pretresnim vijećem, tužilac protiv Dragana Nikolića*, *Presuda*, paragraf 189.

[344] Isto, paragraf 185.

[345] Isto, paragraf 189.

istaći činjenicu da je za logor u Sušici, kao i brojne druge logore koje su srpske snage formirale, znalo najviše političko i vojno rukovodstvo Republike Srpske, o čemu svjedoči gore pomenuta posjeta ovom logoru od strane Radovana Karadžića i Ratka Mladića.

Krajem septembra 1992. godine u gradu Vlasenici praktično više nije bilo nijednog Bošnjaka ni drugih nesrba.[346] Ostali gore navedeni logori (sabirni centri) su kraće egzistirali, osim zatvora u SJB, zbog činjenice da su otvorili "adekvatan" prostor u logoru Sušica i da su značajan broj zatočenika pustili na "slobodnu teritoriju". Zadnjeg dana septembra 1992. godine u Vlasenici je javno sahranjeno 29 srpskih vojnika koje su pripadnici Armije Bosne i Hercegovine ubili na lokalitetu Rogosija. Na sahrani je prisustvovao i Radovan Karadžić, koji je održao govor u kojem je pozvao prisutne da nikad ne zaborave žrtve niti oproste ono što se desilo.[347] Poslije sahrane jedan od prisutnih obratio se određenim visokim srpskim funkcionerima, među kojima i lokalnom načelniku MUP-a i izrazio zabrinutost da bi Karadžićeve huškaške riječi mogle dovesti do nasilja nad muslimanskim zatočenicima u logoru Sušica. Te iste noći (30. septembar 1992.) u logor su autobusom došla tri oficira MUP-a i u četiri navrata odvezli sve preostale zatočenike (između 140 i 150), kojom prilikom su ih likvidirali.

Jedan od stražara logora je izjavio pred ICTY-em da mu je Dragan Nikolić, nakon ubistva preostalih Bošnjaka u logoru Sušica 30. septembra 1992. godine, rekao da su preostali zatvorenici pobijeni, a da je major Milovan Jaćimović naredio da se logor zatvori. Također je kazao da mu je Nikolić rekao da su ubistva zatočenika izvršena u dva dijela. Prvih stotinu je ubijeno u pećini Debelo brdo, a druga polovina je ubijena u Pelemišima.[348]

O tom masakru obavješteni su pripadnici Kriznog štaba u Vlasenici, koji nisu preduzeli nikakve druge mjere osim što su naredili raspuštanje

[346] Isto, par. 42.

[347] P877.A (video snimak sahrane u Vlasenici, 30. septembar 1992. - www.youtube.com/watch?v Radovan Karadžić - Sahrana 29 boraca Vlasenica 92 - Akcija Rogosija)

[348] ICTY, Izjava svjedoka, stražara logora Sušica. (00728397).

logora i skrivanje tragova o njemu.[349] Ovo su dokazi koji nedvojbeno potvrđuju da je političko, vojno i policijsko rukovodstvo opštine Vlasenica direktno odgovorno za zločin genocida nad pomenutim zatočenim Bošnjacima u logoru Sušica zato što su znali ko su izvršioci zločina, a nijsu preduzeli adekvatne mjere i radnje da zakonski procesuira iste.

U vezi ovog slučaja Predrag Bastah, osuđen na 22 godine zatvora pred sudom Bosne i Hercegovine, izjavljuje da su Milenko Stanić, predsjednik Skupštine opštine Vlasenica i Mane Đurić, načelnik Policijske stanice u Vlasenici našli izvršioce i naredili da se strijeljaju preostali zatočenici u logoru Sušica (oko 240). Bastah ističe da su zatočenici ubijeni u znak odmazde za 29 srpskih boraca koji su poginuli na borbenim linijama na Rogosiji krajem septembra 1992. godine.[350]

Isti stražar logora je kazao „da je početkom jula 1992. godine, oko 10 sati, nakon smrti Dragoljuba Stoišića (Kalimero) i njegovog rođaka Danila, Dragan Nikolić dobio dokument, a potom je 12 muških zarobljenika odvedeno iz logora da kopaju rovove negdje blizu linija fronta, ali ne znam gdje. Oni se više nisu vratili u logor. Iz logora ih je vojnim kamionom odvezao Rade Garić“[351]

Preživjela svjedokinja, koja je sa kćerkom i drugim ženama i djecom, zatočenicima logora Sušica, 13. septembra 1992. godine transportovana do linije razdvajanja prema Kladnju, sačinila je **spisak** zatočenika Bošnjaka, koji su 13. septembra ostali u logoru Sušica. Pored njih je, prema riječima ove svjedokinje, u logoru ostalo mnogo drugih (mlađih i starijih) koji su porijeklom sa područja opštine Vlasenica, kao npr.: Gradina, Baćino Brdo i drugih sela, a isto tako i sa postora opština Kalesija, Bratunac, te iz naselja Kula kod Zvornika. Svjedokinja je, pored navedenog kazala: “Poslije odvođenja moga muža u logor ja sam ostala kod kuće sve do 12. septembra, kada su me odveli u logor Vitorović Vladan, zv. Crni i Budo Matić, nastavnik.

---

[349] ICTY, Predmet, br. IT-00-39-T, *Pred Pretresnim vijećem, tužilac protiv Momčila Krajišnika, Presuda o kazni*, paragraf 357.

[350] http://www.vlasenica.info, *Počele međusobne izdaje ratnih zločinaca*, Sanel Babić, preuzeto 12.03.2012.

[351] ICTY, Izjava svjedoka, stražara logora Sušica (00728397).

Tu noć ostala sam u logoru zajedno sa mlađom kćerkom i mužem, a sutradan sam sa kćerkom autobusom prebačena sa ostalim ženama i djecom do barikade kod Tišče, a zatim sa ostalim pješice do Ravni gdje su nas prihvatili borci armije RBiH, te otpratili do Kladnja, gdje sam prenoćila, a zatim sa kćerkom došla u Tuzlu".[352] Drugi svjedok je izjavio: "Dana 12. na 13. septembar 1992. godine u našu mahalu stiglo je mnoštvo četnika. Bilo je oko pola dva noću. Jakim glasovima pozivali su sve Muslimane da izađu iz kuća i formiraju redove na cesti. Dat nam je rok od pola sata da stignemo do logora Sušica. Govorili su da će biti pobijeni svi oni koji ostanu u kućama. Po pričanju Kičić Hanife i Vasve, koje su za nama stigle u Kladanj, te noći, svi koji su ostali u kući Tihića familije pobijeni su".[353] Isti svjedok je kazao da su po dolasku u logor zatekli oko 200 muškaraca, ranije dovedenih iz Vlasenice. Jedan od srpskih stražara u logoru Sušica je kazao da je u logoru bilo oko 240 zatočenika prije njihovog odvoženja na strijeljanje. Navedene izjave

[352] AIIZ, inv. br. 2-3287, Izjava svjedokinje koja je bla u logoru Sušica 13.09.1992. godine. Spisak zatočenika koje svjedokinja zna, o ostali su u logoru Sušica poslije 13. septembra 1992. godine: Aganović Nedžmin, Agić Muhamed, Ahmagić Ahmo, Alihodžić Redžo, Alihodžić Mustafa, Alihodžić Ibrahim, Alihodžić Jakub, Alihodžić Amir, Ambešković Adnan, Arifhodžić Dževad, Arifhodžić Salko, Arnaut Selim, Arnaut Fikret, Atalov Naser, Čohodarević Ahmo, Dautović Almir, Dautović Rifet, Dautović Redžo, Dautović Omer, Durmanović Šaban, Džamdžić Salim, Džodžaljević Dževad, Efendić Salko, Efendić Jusuf, Fazlić Hasan, Fazlić Elvedin, Fazlić Emir, Ferhatović Alija, Ferhatović Mujo, Ferhatbegović Ragib, Ferhatbegović Jasmin, Gobeljić Emin, Gobeljić Šemsudin, Gruhonjić Jusuf, Hadžić Meho, Hadžić Muhamed, Hadžić Ejub, Hadžić Naim, Hadžiomerović Salih, Hajdarević Suljo, Hajdarević Murat, Hajdarević Salih, Hasanbegović Šemso, Hatunić Munib, Hatunić Mustafa, Hatunić Nedžad, Hodžić Mevludin, Hrnjić Jakub, Jašarević Kadir, Jašarević Mustafa, Jašarević Admir, Jusić Mujo, Jusić Mensur, Kičić Lutvo, Kičić Sakib, Kreštelica Azem, Kuljančić Meho, Merić Muharem, Mlaćo Mehmed, Mehanović Alija, Mehanović Naim, Mulaibišević Nedim, Muratović Pašan, Mutapčić Mehmed, Mutapčić Bego, Behadil, Parić Hasan, Salaharević Muhamed, Salaharević Edin, Saračević Safet, Saračević Osman, Smajlović Mujo, Smajlović Alija, Smajlović Hazim, Šabić Sakib, Šabić Muhamed, Šabić Emro, Šahbegović Edhem, Šahbegović Fehim, Šahinpašić Esad, Šahinpašić Mensur, Šahinpašić Nedim, Taljić Ahmet, Telalović Muhamed, Telalović Sejfo, Topčić Muhidin, Topčić Enver, Topčić Bego, Topčić Seid, Tutić Sejdalija, Zećo Mehmedalija, Zukić Sakib, Žepčanin Hasija. (93).

[353] AIIZ, inv, br. 2-3277, Izjava svjedoka O.F.

potvrđuju da se radilo o, oko 200 zatočenika koje su srpske snage strijeljale 30. septembra 1992. godine.

Iako je logor Sušica formiran 31. maja 1992. godine, srpske snage iz Vlasenice su uspjele održati pod kontrolom isti sve do 22. avgusta 1992. godine, tj. skrivene zatočenike od očiju međunarodnih snaga kako bi ih registrovali i zaštitili. Naime, tog dana u poslijepodnevnim satima vozilo UNPROFOR-a je došlo iz pravca Sarajeva s namjerom da uđe u logor, jer su i ranije imali informacije o postojanju istog. Srpski vojnici su pokušali ubijediti vojnike UNPROFOR-a da tu ne postoji logor, a kada su međunarodni vojnici odlučuli ući u prostor za koji su imali informacije da se tu krije logor Sušica, srpski vojnici su ih uspjeli spriječiti da uđu. U neposrednoj blizini je bila žena Bošnjakinja, čiji sin i muž su bili zatočeni u logoru koja je primjetila vozilo UNPROFOR-a pri dolasku i pratila hoće li konačno pripadnici međunarodnih snaga registrovati logor Sušica. Kada se njihovo vozilo, uz intervenciju srpskih vojnika, okrenulo i zaputilo nazad u pravcu Sarajeva, ova žena je iskočila na cestu, zaustavila vozilo i uspjela im je gestikulacijom objasniti da je tu logor i da u njemu ima mnogo zatočenih Bošnjaka. Tada su odlučno, ne osvrćući se na srpske vojnike, ušli u logor i, konačno, objelodanili postojanje ovog jednog od najzloglasnijih logora u Bosni i Hercegovini. Popisali su imena svih zatočenika i naredili da se donesu spužve za njih, jer su, do tada, mnogi spavali na betonu. Da je rukovodstvo logora, odnosno srpske vlasti u Vlasenici imalo informaciju da će pripadnici UNPROFOR-a doći u Vlasenicu govori i činjenica da su 19.08.1992. sve žene zatočenice pustili kućama, uvjeravajući ih da ih neće više odvoditi u logor, rekavši da će vratiti i one žene koje su transportovali u logor Batković, kod Bijeljine. Tih dana su izvodili radno sposobne zatočenike, posebno građevinare, ujutru u pet sati na prisilni rad u srednjoškolski centar. Zatočenike su izvodili i naređenja izdavali Janković Ilija i Majstorović Mirko koji su ranije bili poslovođe u firmi. Zatočenici su radili u krugu pomenute zgrade do 14 ili 15 sati, a potom su ih zaključavali u staru školu, koja je kasnije transformisana u vojnu zgradu. Uveče oko 21,00 sat su vraćali zatočenike u logor sve do dolaska pripadnika UNPROFOR-a. Ovi podaci upućuju na zaključak da je

rukovodstvo logora imalo informaciju o mogućem dolasku međunarodnih snaga u Sušicu i da su sve učinili da ih spriječe u tome. Kada nisu uspjeli blokirati njihov ulazak, pokušali su ih ubijediti da su u logoru Sušica izbjeglice iz Rogatice i Goražda i da su ih tu smjestili privremeno. Ulaskom u logor, odnosno, registrovanjem zatočenika, Srbija i Crna Gora koje su izvršile agresiju na RBiH, a bile su potpisnice Ženevskih konvencija, te Republika Srpska koja je formirala logor Sušica bile su dužne, prema odredbama Ženevske i Konvencije o genocidu iz 1948. godine, član II, stav A, B i C zaštititi zatočenike. Međunarodni komitet crvenog križa, također, bio je u obavezi da obilazi pomenuti logor, da popiše zatočenike i da nadgleda uslove u kojima su zatočenici živjeli. Nažalost, to nije urađeno i najveći broj registrovanih zatočenika je do 30. septembra, kada je logor zatvoren, ubijen od strane pripadnika srprske vojske i policije.

Dopisniku *The New York Times*-a Rodžeru Koenu u intervjuu 1994. godine, Pero Popović, bivši stražar logora Sušica je javno progovorio o ubistvima Bošnjaka u logoru Sušica. Inače, Popović je u januaru 1993. godine napustio dužnost stražara u ovom logoru zbog, kako je rekao, "kajanja zbog protjerivanja i ubijanja svojih bivših komšija". U svojoj izjavi Popović je, između ostalog, kazao: "Pogubljenja zatvorenika su se vršila u malim skupinama u okrugu/krugu logora, iza hangara koji je korišten kao kasarna. Ali, pogubljenja velikog broja ljudi, koja su se obično dešavala u činu odmazde za lokalne srpske vojne gubitke, provođena su na obližnjoj provaliji poznatijoj kao Han Ploča na lokaciji ceste južno prema Han Pijesku. Muškarci su bili natovareni u pozadinu kamiona, odveženi do ruba provalije, udaljene oko osam kilometara od logora, a zatim strijeljani dok su izlazili iz kamiona. Grupe mladih srpskih vojnika su dovožene da obavljaju strijeljanja. Tijela žrtava su padala u provaliju, a buldožeri su kasnije korišteni za prikrivanje leševa… Sredinom juna, svojim očima sam gledao ubistva 26 ljudi u provaliji. Jedan muškarac je uspio pobjeći u šumu po izlasku iz kamiona. Isprva ubistva su vršena tokom dana, ali kasnije su ta strijeljanja vršena isključivo po noći."[354] "Sve u svemu oko 1.000 ljudi tamo je pogubljeno", te

[354] Avdo Huseinović, nav. dj. str. 68..

da je "major Mile Jaćimović preuzeo komandu nad logorom posljednji mjesec funkcionisanja istog i da je on naredio da se likvidira preostalih oko 200 zatočenika [355].

Dragan Nikolić, komandant logora Sušica, je u postupku pred Međunarodnim krivičnim tribunalom za bivšu Jugoslaviju (ICTY) priznao krivicu za ubistvo devetoro zatočenika nesrpske nacionalnosti, a prema osuđujućoj presudi od 18. decembra 2003. godine "optuženi je proganjao muslimane i ostale zatočenike nesrpske nacionalnosti, izlažući ih ubistvima, silovanjima i torturi, kao što je precizirano u Presudi".[356]

Također, ICTY je u Osuđujućoj presudi u slučaju Dragana Nikolića, utvrdio da je on zatočenike logora Sušica izlagao nehumanim uslovima života na način da im je uskraćivao hranu, vodu, medicinsku njegu, spavanje i pristup sanitarijama.[357]

Imajući u vidu navode iz Presude Međunarodnog suda pravde koji se odnose na zločine Dragana Nikolića u logoru Sušica i izjave svjedoka koji su kao zatočenici ovog logora lično svjedočili njegove zločine nad civilima, uglavnom Bošnjacima, evidentno je da je Nikolić osuđen samo za minimum zločina koji su mu stavljeni na teret, a da su "zaobiđeni" mnogi krucijalni dokazi poput, primjera radi, ubijanja bebe koju je istrgao iz naručja majke i zdrobio joj glavu čizmom tik uz objekat logora, premlaćivanja mnogih zatočenika, koji su podlegli od posljedica udaraca, silovanja zatočenica, itd.

Važno je istaći da je prva optužnica Haškog tribunala bila podignuta protiv Dragana Nikolića. Prvi logor u BiH je formiran u Sušici – Vlasenica. Glavni štab, odnosno, sjedište Drinskog korpusa Vojske bosanskih Srba od početka ratnih dejstava bio je lociran u Vlasenici. Dakle, u istom mjestu gdje je bio jedan od najozloglašenijih koncentracionih logora u BiH.

[355] Dnevni list „Vijesti", „Svjedočenje o logoru Sušica", 13.01.2011.

[356] ICTY, Predmet br. IT-94-2-S, *Pred Pretresnim vijećem, tužilac protiv Dragana Nikolića, Presuda o kazni,* paragraf 67.

[357] Isto.

Mejra Šabanović, jedna od zatočenica logora Sušica, nakon oslobađanja, izjavila je da je bila očevidac kada je Mićo Gojgolović doveo u logor Mustafu Jašarevića i njegova sina Admira, pretučene do te mjere da su bili povremeno bez svijesti. Nedugo potom u logor je došao Goran Višković zv. Vjetar i tom prilikom odveo u nepoznatom pravcu Mustafinog sina Admira i Redžu Hatunića, koji su, kako je kasnije utvrđeno, ubijeni 11.07.1992. godine. Svjedokinja Mejra je kazala da su uslovi u ovom logoru bili toliko iscrpljujući da su zatočenici dobivali jedno jelo dnevno, te da je bio dio logora u kojem zatočenicima koje bi tu stacionirali nisu nikako davali hranu. Također, Mejra je potvrdila da su pojedini zatočenici umirali, pored fizičkog mučenja i od gladi poput slučajeva Ismeta Dedica i Galiba Musića. Pored iznurivanja glađu, pomenuta svjedokinja ističe da su zatočenici svakodnevno fizički zlostavljani a najčešće su udarani maljem u glavu i leđa, a gledala je, kako kaže, kako je jedan srpski vojnik čizmom pogodio u usta jednog logoraša, nakon čega se stvorio veliki zastrašujući otok.[358]

Prema riječima Melke Patković, njenu kćerku Esidu i njenog muža pripadnici srpskih snaga su odveli u logor Sušica, nakon zauzimanja Vlasenice. Posljednji put ju je vidjela u ovom logoru dan nakon zarobljavanja. Bila je, prema Melkinim riječima, "sva u ožiljcima od bajoneta. Cigare su gasili na njenim rukama. Zoran Obrenović je bio najgori. To se sve dešavalo od trenutka kada su nju i njenog muža uzeli iz kuće i odveli u SUP. Tu su ih rastavili. Njoj su oči htjeli izvaditi kada su je od muža rastavili. Bila je trudna, treći mjesec".[359] Melka je kazala novinaru Samiru Kariću, prilikom obilježavanja dvadesetogodišnjice zatvaranja logora Sušica, da joj je kćerka u logoru kazala da su iživljavanja nad njom izvršili Zoran Obrenović, Maljić i druge komšije iz sela Piskavice. Inače, Obrenović je kasnije postao pripadnik zloglasnog 10. Diverzantskog odreda, koji je izvršio najgnusnije zločine nad Bošnjacima prilikom okupacije Srebrenice. Tom prilikom Melka je izjavila da je Zoran Obrenović prije agresije na Bosnu i Hercegovinu bio dobar prijatelj njenih sinova i da mu je njen sin Emsad spasio život u periodu kada

[358] Naser Orić, nav. dj., str., 61-62.
[359] *Oslobodenje*, 23.09.2012., autor Samir Karić.

je u Hrvatskoj počeo rat. Naime, tada su, vraćajući se iz Italije, gdje su radili, zaustavljeni na granici, a njen sin je uzeo od Zorana ličnu kartu i sakrio je, pokazavši svoju i rekavši da je on (Zoran) njegov stariji brat Esmir i da je izgubio ličnu kartu. Na taj način je spasio prijatelja Srbina od, najmanje žešćeg maltretiranja, a možda i zarobljavanja. To joj je, kako je kazala Melka, saopštila njena zarobljena kćerka Esida.

Takođe, istog dana Ramiza Handžić iz Vlasenice svjedoči da je nekoliko pripadnika srpskih oružanih formacija 11. jula 1992. godine upalo u njenu kuću i da su njenog muža Begu pronašli na spratu kuće. Ramiza je kazala: "Popeli su se na sprat Goran Višković (osuđen pred Sudom BiH), Goga i Siniša. Počeli su udarati moga muža. Potekla je krv. Zavrištala sam i rekla: Pa, bolan, Gorane, što to ga tučeš, znaš da je bolestan. Znaš da smo komšije. Kaže on: Majku ti tvoju što spominješ moje ime, nismo mi ništa. Ja te ne poznajem. Poslije su mene tukli. Udarili su me nogom u kičmu i pala sam niz stepenice. Bila sam krvava".[360] Ramiza je nastavila priču, rekavši da su nju i njenog muža Begu nakon batinanja odveli u logor Sušica, koji je bio pun muškaraca, žena i djece. Njenog muža su odveli u naselje Pelemiši, kojeg su kasnije ubili, a posmrtni ostaci njegovog tijela pronađeni su u masovnoj grobnici Ogradice. Ramiza je sa više žena i djece puštena na slobodnu teritoriju u pravcu Kladnja. Tokom boravka u logoru Sušica Ramiza je bila očevidac maltretiranja zatočenika. Kazala je da su srpski vojnici izvodili iz logora cure, mlade žene u stražarnicu, koja se nalazila uz logor i da su se nakon izvjesnog vremena vraćale uplakane. Pored toga, izjavila je da su uniformisani Srbi i na liniji razgraničenja u Lukama, također, izvodili iz kamiona cure i mlade žene i iste odvodili u objekte koje su ranije pripremili za zlostavljanje istih.

Da su zatočenici izvođeni iz logora Sušica i ubijani na odabranim lokacijama potvrđuju i podaci MUP-a RS-e, gdje se, između ostalog, spominje "da su polovinom avgusta 1992. Smajlović Mujo i njegovi sinovi Alija i Hazim odvedeni iz logora Sušica na područje Debelog

[360] Isto.

brda u mjesto zv. Jelovačka česma, gdje je od strane neidentifikovanih lica izvršena njihova likvidacija. Posmrtni ostaci su, prema našim saznanjima, sahranjeni u rejonu Jelovačke česme. S tim u vezi, raspolažemo podacima da je tokom mjeseca marta 1993. pomenuta grobnica izmještena na lokalitet zv. "Ogrdaice", koji je, također, smješten na području Debelog brda".[361] Ovo su nepobitni dokazi da je rukovodstvo Vlasenice, organizovano i sistemski, putem podređenih izvršilaca vršilo masovna ubistva zatočenika Bošnjaka u i oko logora Sušica, te da su planski "otvarali" sekundarne grobnice u koje su krili tijela ubijenih zatočenika, kako bi sakrili tragove vlastitog zločina. Nadležni rukovodioci Vlasenice moraju znati i identifikovati izvršioce pomenutog zločina i brojnih drugih u logoru Sušica i, ujedno, trebaju biti sudski procesuirani zbog nesprječavanja ovog zločina, odnosno nekažnjavanja počinitelja zločina.

Činjenica da su pomenuta ubistva zatočenika vršili, uglavnom, pripadnici policije, čuvari i starješine logora, odnosno, pripadnici opštinskih struktura i torture koje su vršene nad njima su neoboriv dokazi da se u ovom logoru radilo o evidentna dva bitna elementa genocida, a to su: subjektivni ili mentalni (psihički), odnosno namjera (mens rea) za izvršenje genocida i objektivni ili materijalni, odnosno akti genocida (actus reus).

Pošto su smještajni kapaciteti logora Sušica bili nedovoljni da se smjeste svi zatočeni Bošnjaci, srpske vlasti Vlasenice su u periodu od kraja juna 1992. počele prebacivati određen broj u veći zarobljenički logor Batković, koji se nalazio u neposrednoj blizini Bijeljine. U tom logoru je, između ostalih, ubijen i određen broj Vlaseničana, među kojima je i ugledni vlasenički veterinar Zulfo Hadžiomerović.

U izjavi vještaka psihoterapeut Maria Zepter je govorila o posljedicama uslova i "tretmana" zatočenika, koje ih prate kroz život. [362]

[361] Ministarstvo unutrašnjih poslova RS, Uprava za kriminalističke poslove, br. 02/3-3863/04 od 22.06.2004.

[362] ICTY, Predmet br. IT-94-2-S*, Pred Pretresnim vijećem, tužilac protiv Dragana Nikolića, Presuda o kazni,* paragraf 205. "Razgovarala sam sa zatočenicima koji su preživjeli sve vrste strahota i trauma zbog fizičkog zlostavljanja, psihičkog i

U zaključku, nakon što je procijenilo gore pomenute okolnosti, Pretresno vijeće sljedeće faktore prihvata kao posebno otežavajuće:

"(i) Djela optuženog (Dragan Nikolić) bila su izrazito surova i relativno dugog trajanja. Ne radi se o izoliranim postupcima, već o ispoljavanju sistematskog sadizma. Reklo bi se da je optuženi uživao u svojim krivičnim djelima. (ii) Optuženi je ignorisao vlastitog brata koji ga je preklinjao da prestane. (iii) Optuženi je bio jedan od komandanata u logoru i svjesno je zloupotrebljavao taj položaj.

(iv) Optuženi je osobito zloupotrebljavao svoju moć u odnosu na zatočenice koje je podvrgavao ponižavajućim uslovima u kojima su bile izložene emotivnim, verbalnim i fizičkim napadima, te prisiljavane da ispunjavaju lične hirove optuženog, između ostalog i to da mu peru noge i mažu ih kremom radi osvježenja ili da obavljaju nuždu pred svima u hangaru.

(v) Premlaćivanja se u Optužnici navode u okviru optužbe za mučenje. S obzirom na težinu i izrazitu okrutnost premlaćivanja, Pretresno vijeće smatra da to ponašanje predstavlja najviši nivo mučenja, koji ima sva svojstva de facto pokušaja ubistva.

(vi) Zatočenici su bili u izrazito ranjivom položaju, a pod nadzorom optuženog prema njima se postupalo više kao s robovima nego logorašima. (vii) Najzad, treba uzeti u obzir velik broj žrtava u logoru Sušica i mnnoštvo krivičnih djela".[363]

---

seksualnog mučenja, gladovanja, premlaćivanja, silovanja, seksualnog zlostavljanja, prisilne masturbacije, gladovanja, uskraćivanja hrane i loših higijenskih uslova. Zatočenici su često traumatizirani zbog toga što su bili prisiljavani da gledaju kako druge zatočenike, koje su dobro poznavali, tuku, muče ili pogubljuju. Moje je profesionalno mišljenje da zatočenici koji su gledali kako druge zatočenike ubijaju ili pogubljuju pate od teških posttraumatskih poremećaja. Činjenica da su u logoru i shvaćanje da bilo koja osoba može biti podvrgnuta proizvoljnom nasilju, zatočenike na neposredan način dovodi, između ostalog, u stanje šoka, ekstremne anksioznosti i straha od smrti, krajnje bespomoćnosti i nemoći, poniženja, srama i straha od toga što bi se moglo desiti njihovim rođacima kod kuće."

[363] Isto, paragraf 213.

6. Logor Batković

Iako se ovaj logor nalazio na području opštine Bijeljina, isti je neraskidivo vezan i za nesrbe, a dominantno Bošnjake sa područja opštine Vlasenica koji su dislocirani u isti zbog nedovoljnog prostora u logoru Sušica za sve zatočene Bošnjake. Naime, od kraja juna 1992. godine zatočenici iz logora Sušica su transpotrovani u zloglasni logor Batković. Prema izjavama preživjelih i razmjenjenih zatočenika iz ovog logora, tu su bili vrlo teški uslovi za preživljavanje i ispod svakog međunarodnog nivoa kriterija jednog logora. Logoraši su bili izloženi neviđenim fizičkim torturama, iznurivanjima glađu, teškim fizičkim radovima na imanjima domicilnih Srba, lošem medicinskom tretmanu itd. Usljed teškog fizičkog zlostavljanja, nekoliko zatočenika sa područja opštine Vlasenica, neposredno nakon transportovanja iz logora Sušica u logor Batković, su podlegli ranama, među kojima i poznati vlasenički veterinar Zulfo Hadžiomerović. On je umro od teških udaraca i dugotrajnog mučenja, uz direktna objašnjenja mučitelja da mu to čine zato što znaju da je redovno išao u džamiju i da je nosio beretku kapu. Za istaći je da su polovinom juna 1992. Zulfu Hadžiomerovića grupa srpskih policajaca uhapsila u stanu i da su ga tukli željeznim šipkama i kundacima i tom prilikom su mu slomili nekoliko rebara. Među zločincima posebno su se "isticali" Zoran Obrenović i Slađan Pajić.[364] Nakon toga su ga, zajedno sa Ilijasom Pejovićem, odveli do stanice milicije, gdje su ih nastavili fizički maltretirati. Tu su ostali do 30.06. 1992. godine, kada su transportovani u logor Batković.

Inače, Zulfo Hadžiomerović je bio jedan od prvih intelektualaca Vlasenice koji je i prije agresije na Bosnu i Hercegovinu, u vrijeme jednopartijskog komunističkog režima, trasparentno prakticirao vjerske potrebe, kako u vlastitoj kući, tako i u gradskoj džamiji. Uz to, bio je stručan, profesionalan i odgovoran u svom poslu, na osnovu čega je uživao poseban ugled i respect u svojoj sredini i radnom kolektivu i među nemuslimanima, unatoč činjenici što se identificirao kao istinski pobožan čovjek, koji je i javno prakticirao svoju vjeru i običaje.

[364] AIIZ, inv. br. 2-3283. Izjava svjedoka.

Tako je Zulfo Hadžiomerović penzionoisani veterinar iz Vlasenice, sa grupom Bošnjka iz logora Sušica dovežen u logor Batković 30.06.1992. godine, a kog su istog dana smrtonosno pretukli stražari logora, tako da je od udaraca i povreda podlegao ranama nakon 2-3 dana. Tukli su ga Gligor, "Major" i Veselin Nikolić, kao i neki policajci iz Zenice. Tukli su ga nogama, policijskim palicama i kundacima pušaka. Policajci iz logora su prije toga naredili, odnosno prisilili zatvorenika Nuriju Alića da tuče Zulfu Hadžiomerovića. Nakon što je ubrzo Hadžiomerović umro, stražari logora su naredili Hasanu Kuljančiću, Mirsadu Mahmutoviću, Avdi Topčiću, Muhamedu Topčiću, Avdi Klempiću i Ibri Osmanoviću da iznesu njegovo tijelo.

U međuvremenu prišla su im dva muškarca u uniformi JNA sa činovima kapetana i oznakama ljekara da ga pregledaju. Podigli su mu košulju, ispod koje su se jasno vidjele modrice crne boje, a rebra su mu bila polomljena. Kazali su da je umro prirodnom smrću. Tijelo Hadžiomerovića su pomenuti logoraši ubacili u vojni kamion koji je otišao u nepoznatom pravcu.[365]

[365] ICTY, 00685740-00685756, IT-00-39: Momčilo Krajišnik, Dokazni materijal: P265.1, Izjava svjedoka: Ibro Osmanović, 5.7. i 10. oktobra 1994, str. 14.

V. ZLOČINI NAD BOŠNJACIMA VLASENICE U PERIODU 1993. – 1995.

1. Zločini nad Bošnjacima Vlasenice u sigurnoj zoni UN-a Srebrenica, jula 1995.

Okupacijom cjelokupnog područja opštine Vlasenica 13. marta 1993. godine, kada su srpske snage okupirale enklavu Cerska, bošnjačko stanovništvo sa područja opštine Vlasenica je, bježeći spas potražilo na slobodnoj teritoriji opštine Srebrenica.

Prema riječima Miroslava Deronjića, na područje opštine Bratunac tada se slilo skoro 40.000 Bošnjaka sa područja Vlasenice, Milića i Konjević Polja, koje je pripadalo opštini Bratunac. Deronjić je izjavio da je Rajko Dukić, direktor rudnika boksita u Milićima, bio jedan od učesnika planiranja akcije prisilnog protjerivanja Bošnjaka sa pomenutih područja u pravcu "slobodne teritorije" Bratunca, odnosno Srebrenice.[366]

Agresorske snage su u istom oružanom naletu okupirale i značajne dijelove opštine Bratunac koje su naseljavali Bošnjaci, a u cilju stavljanja pod kontrolu koridora Vlasenica – Zvornik. Zbog koncentracije velikog broja Bošnjaka na prostoru opština Bratunac i Srebrenica, od

[366] ICTY, *Predmet Slobodan Milošević, Izjava Miroslava Deronjića*, str. 28. "Razgovarao sam s Jovom Mijatovićem, koji je bio predsjednik Izvršnog odbora SDS-a u Zvorniku u Republici Srpskoj, te je bio i poslanik u jednoj od skupština. On je rekao da je prije akcije u aprilu 1993. otišao s Rajkom Dukićem, koji je bio iz Milića i o kojem sam ranije govorio, na sastanak s predsjednikom Karadžićem. Mislim da mi je on rekao da je Dukić bio za provođenje akcije na takav način, te mi je također rekao da je cjelokupna akcija planirana s Dukićem u jugoslovenskom Generalštabu. Dakle, govorim o Beogradu, jugoslovenskom Generalštabu u Beogradu. Ubeđen sam da je jedan od Dukićevih razloga, njegovih ličnih i poslovnih razloga pokretanja ove akcije, bio da bude u mogućnosti povezati Miliće i rudnike boksita s tvornicom Glinica u Zvorniku, koja je prerađivala boksit iz rudnika. I s ovog aspekta, Konjević Polje je bilo problem jer je bilo pod kontrolom Muslimana, stoga nije bilo moguće pokrenuti Glinicu bez ove veze. Ne znam da li je ovo s Generalštabom istina ili ne. Znam samo ono što sam čuo od gospodina Mijatovića" Kaseta T000, strana A, str. 4-5 engleskog transkripta."

kojih je većina prisilno protjerana sa područja već okupiranih opština, poput Zvornika, Bratunca, Vlasenice, Rogatice, Han Pijeska i "opasnosti da budu dovedeni u bezizlazno stanje", Savjet sigurnosti UN-a je 16. aprila 1993. godine donio Rezoluciju br. 819, na osnovu Poglavlja VII Povelje Ujedinjenih Nacija. Ovom Rezolucijom je proglašeno da "sve strane i ostali postupaju prema Srebrenici i njenoj okolini kao prema "sigurnoj zoni" koja mora biti pošteđena svakog oružanog napada ili bilo kojeg neprijateljskog čina." Tim dokumentom je postavljen zahtjev da se "odmah prekinu svi oružani napadi na Srebrenicu i trenutno povlačenje neprijateljskih snaga iz područja oko Srebrenice." Da se radilo o deklarativnoj intervenciji Ujedinjenih Nacija pomenutom Rezolucijom o sigurnoj zoni Srebrenice kao grada i okoline, svjedoči odluka komandanta UNPROFOR-a generala Valgrena, koji je proglasio potpunu demilitarizaciju grada Srebrenice (a ne enklave). Taj Sporazum su potpisali, pod sumnjivim okolnostima koje je nametnula međunarodna zajednica, generali Sefer Halilović, načelnik štaba ARBiH i Ratko Mladić, komandant VRS. Sporazum je zahtjevao razoružavanje boraca ARBiH, što je, presudno, dovelo i do kapitulacije Bošnjaka u julu 1995. godine i do genocida nad ovom grupacijom. Neprecizno definisani, bez jasnih odgovornosti strana u sukobu pomenuta Rezolucija i Sporazum o demilitarizaciji grada Srebrenice, su dali prostora srpskom rukovodstvu da pokrene ofanzivu na "sigurnu zonu UN- Srebrenica, odnosno na "zaštićeno" bošnjačko stanovništvo i da počini zločin genocida u julu 1995. godine.

Kada su u pitanju zločini nad Bošnjacima u i oko Srebrenice sigurne zone UN-a, jula 1995., koristimo podatke Komisije Vlade Republike Srpske koja je formirana po nalogu tadašnjeg visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu gosp. Pedi Ešdauna. Komisja je izvršila rekonstrukciju (izvršenih) zločina i utvrdila da se radi o 8.724 žrtve genocida.

Ova Komisija je utvrdila da je u zločinu genocida nad Bošnjacima sigurne zone UN-a u Srebrenici učestvovalo preko 25.000 pripadnika Vojske Republike Srpske i Ministarstva unutrašnjih poslova RS-a,

među kojima su bile i jedinice Vojske Jugoslavije, jedinice Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srbije (Škorpioni pod komandom Slobodana Medića, pripadnici resora državne bezbjednosti pod komandom Vasilija Mijovića), mješovita četa združenih snaga MUP-a „Republike Srpske Krajine", "Republike Srpske" i Republike Srbije, te strani dobrovoljci, posebno iz Grčke.[367] Pomenuti Izvještaj o nestalim, odnosno, ubijenim Bošnjacima sigurne zone UN-a u Srebrenici je potpisan od strane članova Komisije i ovjeren od strane Vlade Republike Srpske.[368]

Prema rezultatima vlastitog istraživanja u demilitarizovanoj, odnosno sigurnoj zoni UN-a u i oko Srebrenice ubijeno je 1.072 Bošnjaka sa područja opštine Vlasenica. Prema Presudi Haškog tribunala i Međunarodnog suda pravde, nad njima, kao i nad ostalim Bošnjacima koji su se našli u Srebrenici, snage bosanskih Srba su počinile zločin genocida. Bošnjaci su ubijani, nakon što su odvoženi iz kampa holandskog bataljona u Potočarima na mjesta egzekucije ili nakon što su se predavali tumarajući šumama, a značajan broj od njih je ubijen granatama koje su srpski vojnici ispaljivali sa artiljerijskih položaja. Sve one koje su srpske snage imale na dohvat ruke, odvozile su ih na mjesta egzekucije i lišile života strijeljanjem iz neposredne blizine. Da je ovaj zločin bio isplaniran i dogovoren na nivou rukovodstva Srbije i Republike Srpske, svjedoče činjenice da su žrtve genocida zatrpane u brojne masovne primarne grobnice, iz kojih su kasnije dijelovi tijela žrtava po nekoliko

[367] Vlada Republike Srpske, Komisija za istraživanje događaja u i oko Srebrenice od 10. do 19. jula 1995., Događaji u i oko Srebrenice od 10. do 19. jula 1995, Banja Luka, juni 2004; Dodatak Izvještaju od 11. juna 2004. o događajima u i oko Srebrenice od 10. do 19. jula 1995, Banja Luka, 15. oktobar 2004; Vlada Republike Srpske, Radna grupa za sprovođenje zaključaka iz konačnog izvještaja Komisije za Srebrenicu, Izvještaj za sprovođenje zaključaka iz konačnog Izvještaja Komisije za Srebrenicu, Banja Luka, 30. mart 2005; Isto, dopuna Izvještaja od 30. marta 2005., Banja Luka, 30. septembar2005; Smail Čekić, *Genocid i istina o genocidu u Bosni i Hercegovin*i, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2012, str. 691-693.

[368] Komisija za istraživenje događaja u i oko Srebrenice od 10. do 19. jula 1995. je bila u sljedećem sastavu: Milan Bogdanić, predsjednik, Đorđe Stojaković, potpredsjednik, prof. dr. Smail Čekić, potpredsjednik, Gordan Bacon, član, Gojko Vukotić, član, Milorad Ivošević, član, Željko Vujadinović, član.

puta prebacivane u sekundarne i tercijarne grobnice. Radilo se, očigledno, o prikrivanju tragova zločina i pokušaju izbjegavanja krivice za počinjeni genocid nad Bošnjacima sigurne zone UN-a u Srebrenici, jula 1995. godine.

Dragan Čavić, tadašnji predsjednik Republike Srpske, je, na bazi rezultata pomenute Komisije, putem televizije izjavio da su srpske snage pobile nekoliko hiljada civila Bošnjaka u Srebrenici, kršeći odredbe međunarodnog prava, te da je Srebrenica crna stranica historije srpskog naroda.[369]

2. Masovne grobnice žrtava genocida sa područja opštine Vlasenica u periodu od 1992. do 1993. godine

Nastanku masovnih grobnica na području opštine Vlasenica i sigurne zone UN-a Srebrenica, jula 1995. godine prethodila su masovna ubistva civila Bošnjaka u njihovim mjestima življenja, zarobljenih Bošnjaka iz grada Vlasenice i ostalih okupiranih sela u periodu 1992-93, te, zarobljenih Bošnjaka iz sigurne zone UN-a u Srebrenica, jula 1995, uglavnom, iz srednjeg Podrinja, od strane pripadnika Vojske i Policije Republike Srpske i Srbije.

Na području opštine Vlasenica, do početka aprila 2009. godine, pronađeno je 12 masovnih grobnica Bošnjaka koji su ubijeni tokom 1992. i početkom 1993. godine. Iz tih grobnica ekshumirana su **436 tijela**. Prva masovna grobnica vlaseničkih Bošnjaka otkrivena je u Zaklopači u junu 1998. godine, iz koje je ekshumirano osam tijela. Mjesec dana kasnije, u julu 1998. godine, otkrivena je masovna grobnica Mravinjci, kod Nove Kasabe, iz koje je ekshumirano 16 tijela. To su tijela Bošnjaka sa područja opštine Bratunac, koje su 21. maja 1992. godine srpske snage likvidirale na ulazu u Novu Kasabu iz pravca Milića. Sljedeća otkrivena masovna grobnica vlaseničkih Bošnjaka bila je u selu Durići,

[369] www.youtubecom/watch, Dragan Čavić, bivši predsjednik RS, 22.06.20104.

juna 2000. godine, a iz iste je ekshumirano devet tijela. Sredinom istog mjeseca iz masovne grobnice Piskavice ekshumirano je šest tijela žrtava. U septembru 2000. godine iz masovne grobnice Sušica ekshumirano je 37 tijela ubijenih Bošnjaka.[370]

Gotovo dvije godine kasnije, preciznije u aprilu 2002. godine otkrivena je masovna grobnica Štedrić, iz koje je ekshumirano 7 tijela. Tokom 2003. godine na području opštine Vlasenica pronađene su tri nove masovne grobnice ubijenih Bošnjaka ove opštine 1992. godine. Naime, riječ je o masovnim grobnicama: Klještani, Borje i Ogradice. Iz grobnice Klještani ekshumirano je sedam tijela. Iz grobnice Borje izvađena su tijela 11 žrtava, a iz grobnice Ogradice 232 tijela. U maju 2004. godine otkrivene su dvije masovne grobnice na području opštine Vlasenica. To su nova grobnica u Zaklopači, iz koje je ekshumirano 81 tijelo, te grobnica Jatarišta iz koje je ekshumirano 16 tijela. Nakon toga otkrivena je grobnica u Cikotskoj Rijeci u junu 2007. godine, iz koje je ekshumirano šest tijela.[371]

3. Masovne grobnice žrtava genocida u sigurnoj zoni UN-a Srebrenica, jula 1995., koje su ekshumirane do decembra 2009. na području opštine Vlasenica.

Vojska i Policija Republike Srpske (VRS) su, uz pomoć oružanih snaga iz Srbije i stranih plaćenika, 11. jula 1995. godine zauzele i okupirale Srebrenicu, sigurnu zonu UN, koja je po Rezoluciji Savjeta bezbjednosti UN (br. 819), od 16. aprila 1993. „morala biti pošteđena svakog oružanog napada ili bilo kojeg neprijateljskog čina“.[372]

Ulaskom srpskih snaga u Srebrenicu nastaje nezapamćena golgota bošnjačkog stanovništva koje je, vjerujući „pravu i pravdi“ Ujedinjenih nacija, potražilo spas u sigurnoj zoni ove međunarodne organizacije.

[370] www.armijabih.com, preuzeto 27.06.2011.
[371] Isto.
[372] Smail Čekić, Meldijana Arnaut, Bećir Macić, nav. dj., str 33.

Između 20 - 25 hiljada prisilno prognanih, većinom žena i djece, staraca i vojno nesposobnih, okupilo se u Potočarima u neposrednoj blizini baze holandskog bataljona - jedinice mirovnih snaga UN-a, očekujući pomoć, odnosno fizičku zaštitu. Nažalost, umjesto da civili budu zaštićeni, prema osnovnim načelima Međunarodnog humanitarnog prava, pripadnici policije i vojske Republike Srpske, među kojima je bilo i stranih dobrovoljaca i plaćenika, su pred očima pripadnika mirovne misije UN-a izvršile selektivni odabir žrtava na način da su 12. i 13. jula odvojile „vojno sposobne“, među kojima su, uglavnom, bili vojno nesposobni i maloljetnici. Između 10 i 15 hiljada Bošnjaka spas je pokušalo naći, probojem kroz mjesta iz kojih su, u većini slučajeva, ranije protjerani, na prostor pod kontrolom Armije RBiH. Oni koji su imali sreće da prođu teritoriju srebreničke i bratunačke opštine, od Potočara do putne komunikacije koja spaja sa opštinom Vlasenica, odnosno novoformiranom opštinom Milići, morali su proći “liniju smrti” koju su blokirale agresorske snage. To je prostor od Nove Kasabe do Kaldrmice duž rijeke Jadar, kao i dolina Cerske i planina Udrč, te područje zvorničke opštine. Na tom dijelu, a posebno u dolini rijeke Jadar od Nove Kasabe do Heldopolja uhapšen je, zatočen i likvidiran najveći broj Bošnjaka.

Znajući i očekujući pravac kretanja prisilno protjeranih Bošnjaka iz mnogih krajeva srednjeg Podrinja, srpske snage (VRS i MUP RS) su napravile zasjede na prelazima glavnog puta (Sarajevo - Beograd) i tako zarobili najveći broj učesnika kolone, koje su nemilosrdno pobili i zakopali u masovne grobnice. Dakle, nastanku ovih masovnih grobnica predhodila su masovna ubistva zarobljenih Bošnjaka od strane pripadnika srpskih snaga.

Prije same likvidacije zarobljenici su bili smješteni u školama, poljoprivrednim zadrugama, skladištima i drugim objektima. Tu su obično zadržavani po nekoliko sati ili dana, a nakon toga su ih planski i organizovano prevozili u manjim grupama kamionima na vješto odabrana, najčešće, osamljena mjesta, gdje su vršena masovna pogubljenja. Prije pogubljenja su im, kako bi se spriječio bijeg, vezali oči, ruke ili odu-

zimali obuću. Na mjestima pogubljenja su poredani, a potom ubijani rafalima iz automatskog oružja. One koji bi preživjeli su poslije ubijali pojedinačnim hicima iz neposredne blizine. Dakle, masovne grobnice žrtava genocida nad Bošnjacima sigurne zone UN-a Srebrenici, jula 1995., su ključni pokazatelj i svjedok da su srpske snage izvršile zločin genocida nad Bošnjacima srednjeg Podrinja.

Koliko su masovne grobnice važne Međunarodnom krivičnom tribunalu za bivšu Jugoslaviju (ICTY) govori i činjenica da je Presuda ovog Suda generalu Radislavu Krstiću od 2. augusta 2001. godine primarno bazirana na forenzičkoj evidenciji, otkrivenoj na raznim masovnim grobnicama i lokacijama u vezi sa masovnim grobnicama, što je, pored ostalih zločina, povezano sa, uglavnom, pet dana masakra u sigurnoj zoni UN-a Srebrenica, jula 1995..[373]

Prema dosadašnjim relevantnim istraživanjima, a na osnovu rezultata sudskih i drugih istraga, odnosno svjedočenja preživjelih, masovne egzekucije Bošnjaka izvršene su na područjima opština Vlasenica, odnosno Milići na sljedećim lokacijama:

- Dolina rijeke Jadar, 13. jula oko podneva, ubijeno preko 17 zarobljenika.
- Dolina rijeke Cerske, 13. jula popodne, ubijeno oko 150 zarobljenika.
- Područje oko sela Maćesi[374], 20-21 jula, ubijeno oko 350 Bošnjaka koji su se pokušali, preko planine Udrč, probiti na slobodnu teritoriju u pravcu Tuzle.

[373] A. Wordsworth, *General Convicted of Genocide*, *National post*, 3. august 2001.
[374] Časopis Ljudska prava br. 1-4, godina 9, Sarajevo, 2008., str. 245.

4. Masovne grobnice na području opštine Vlasenica:

1. JELOVAČKA ČESMA (V.J. ČES-1/1-18).
2. JAROVLJE (JAR-01 VLA-001, 002, 003, 004, 005, 006).
3. MRŠIĆI (MRŠ-01 VLA -001-16).
4. JEZERNICA (JEZ).
5. TURALIĆI (TUR).
6. CERSKA – TURNADŽIĆI (C. TUR).
7. CERSKA-ZAPOLJE (C.ZAP).
8. JAROVLJE (JAR 01 VLA).
9. RUŽINA VODA (RŽV 01 VLA).

Primarna masovna grobnica Jelovačka česma nalazi se na području opštine Vlasenica, idući starim putem s regionalnog puta Vlasenica – Han Pijesak. Nastala je od 11 do 20. jula 1995. godine. Po saznanju, sve žrtve potječu iz 1995. godine, a ubijene su pri pokušaju bjegstva za Tuzlu. Ekshumirano je 18 žrtava. Do 31. decembra 2009. identifikovano je 7 osoba, 5 muškaraca i 2 djece.[375] Od ovog broja četiri tijela pripadaju Bošnjacima Vlasenice.

Primarna masovna grobnica Jarovlje, nastala je od 11. do 20. jula 1995. godine. Ekshumaciju ove grobnice izvršila je Komisija 23. maja 2007. Pronađeno je 6 tijela, razvrstanih po površini zemlje, izloženih uništavanju od životinja i vremenskih nepogoda. Do 31. decembra 2009. nije identifikovana nijedna osoba.

Ekshumiranje tijela iz *Primarne masovne grobnice Mršići* vršeno je od 25. do 29. maja 2009. Prema izjavama svjedoka srpske nacionalnosti s područja Vlasenice, grobnica u Mršićima krila je tijela grupe Bošnjaka koji su, okupacijom Srebrenice u julu 1995., uhvaćeni na području vlaseničke opštine. Srpske snage su ih dovele u bošnjačko selo Mršiće i tu ih strijeljali i pokopali.[376] Ukupan broj ekshumiranih tijela je 16. Do 31. decembra 2009. nije identifikovana nijedna (ekshumirana) osoba.

[375] AIIZ, inv. br. 2-3384.

[376] http:/www.sarajevo-x.com

Površinske masovne grobnice

Površinsku primarnu masovnu grobnicu Jezernica ekshumirala je Federalna komisija za nestale osobe (u daljem tekstu: Komisija) 26. jula 2005. Pronađena su 2 tijela, od kojih je do 31. decembra 2009. identifikovana 1 muška osoba sa područja opštine Han Pijesak.[377]

Površinsku primarnu masovnu grobnicu Turalići ekshumirala je Komisija 24. marta 1997. (1 ekshumirana žrtva), 24. septembra 1997. (11 ekshumiranih tijela) i 6. oktobra 1997. (7 ekshumiranih tijela). Od ovog broja tri tijela pripadaju Bošnjacima Vlasenice.

Ukupno je pronađeno 19 slučajeva, od kojih je do 1. decembra 2009. identifikovano 15 osoba, 14 odraslih muškaraca i 1 dijete.[378]

Površinsku primarna masovnu grobnicu Cerska – Turnadžići ekshumirala je Komisija 6. juna 2000. Ukupno su pronađena 2 slučaja, od kojih je do 31. decembra 2009. identifikovana 1 osoba sa područja opštine Srebrenica.[379]

Površinsku primarnu masovnu grobnicu Cerska - Zapolje ekshumirala je Komisija 6. juna 2000. Ukupno su pronađena 4 slučaja, od kojih su do 31. decembra 2009. identifikovane 3 osobe, od čega je jedna osoba sa područja opštine Vlasenica.[380]

Površinsku primarnu masovnu grobnicu Jarovlje ekshumirala je Komisija 23. maja 2007. Ukupno je pronađeno 6 tijela, od kojih je do 31. decembra 2009. identifikovana 1 ženska osoba sa područja opštine Zvornik.[381]

Površinska primarna masovna grobnica Ružina voda nalazi se na putu Vlasenica – Han Pijesak, a ekshumirana je od strane Komisije 26. juna 2008. Ukupno su pronađena 2 tijela. Do 31. decembra 2009. nije identifikovana nijedna (ekshumirana) osoba.

[377] AIIZ, inv. br. 2-3386.
[378] AIIZ, inv. br. 2-3387.
[379] AIIZ, inv. br. 2-3388.
[380] AIIZ, inv. br. 2-3389.
[381] AIIZ, inv. br. 2-3390.

Masovne grobnice na području Milića

1. CERSKA (CSK).
2. NOVA KASABA (NKS).
3. NOVA KASABA (NK-04).
4. NOVA KASABA (NK – 06).
5. NOVA KASABA (NK – 08).
6. NOVA KASABA (N. KAS-2/1,2).
7. NOVA KASABA (N. KAS-1/1,2,3,4).
8. KALDRMICA

Primarna masovna grobnica Cerska (CSK) nastala je 13. jula 1995, kada su tri autobusa puna muškaraca viđena dok su se kretala cestom prema dolini Cerske, a pratio ih je jedan oklopni transporter. Zatim se čula žestoka pucnjava, nakon čega je primjećeno kako jedna mašina za zemljane radove ulazi u dolinu. Autobusi su iz doline otišli prazni.[382] Prilikom ekshumacije masovne grobnice Cerska izvađeno je 150 tijela. Do 31. decembra 2009. identifikovane su 144 osobe, od toga 129 muškaraca i 15 djece.[383]

Primarna masovna grobnica Nova Kasaba (NKS) je jedna od četiri odvojene primarne grobnice na ovom području. ICTY je grobnice označio kao NKS, od 1 do 4. Na polju 1 (livadi uz rijeku Jadar) nalazile su se grobnice NKS-1 i NKS-2, na polju broj 2 NKS-3 i NKS-4. Prilikom ekshumacije masovne grobnice Nova Kasaba (NKS) ekshumirana su 33 tijela. Do 31. decembra 2009. identifikovana je 31 osoba, od toga 29 muškaraca i 2 djece.[384] Od ovog broja, posmrtni ostaci šest tijela pripadaju Bošnjacima sa područja opštine Vlasenica.

[382] D. Manning, *Istraga o Srebrenici: rezime sudsko-medicinskog dokaznog materijala-stratišta i masovne grobnice,* 16. maj 2000, 00967409, str. 9.

[383] AIIZ, inv. br. 2-3391.

[384] AIIZ, inv. br. 2-3392.

Primarna masovna grobnica Nova Kasaba (NK-04) je lokalitet na kojem se nalaze 4 odvojene primarne grobnice. Grobnice su označene kao NK-04, NK-06, NK-07 i NK-08. Iz ove masovne grobnice (NK-04) ekshumirano je 20 tijela. Do 31. decembra 2009. identifikovano je 19 osoba, od toga 17 muškaraca i 2 djeteta.[385] Od ovog broja, tri tijela pripadaju Bošnjacima Vlasenice.

Primarna grobnica Nova Kasaba (NK-06) ekshumirana je u periodu od 18. avgusta do 6. septembra 1999. Ekshumirana su 2 tijela. Do 31. decembra 2009. identifikovane su 2 osobe i to 2 muškarca.[386]

Primarna masovna grobnica Nova Kasaba (NK-08) ekshumirana je od strane ICTY-a od 18. avgusta do 6. septembra 1999. Iz ove grobnice ekshumirana su 34 tijela. Do 31. decembra 2009. identifikovana je 31 osoba, od toga 28 muškaraca i 3 djece.[387] Od ovog broja dva tijela pripadaju Bošnjacima Vlasenice.

Primarna masovna grobnica Nova Kasaba (N. KAS-2/1,2) ekshumirana je od strane Komisije 15. juna 2001. Do 31. decembra 2009. identifikovane su 2 osobe, od toga jedan muškarac i jedno dijete.[388]

Primarna masovna grobnica Nova Kasaba (N. KAS-1/1,2,3,4), nastala je od 11. do 20 jula 1995., a ekshumirana je od strane Komisije 15. juna 2001. Pronađeno je 8 tijela, razasutih po površini zemlje, izloženih uništavanju od životinja i vremenskih nepogoda. Do 31. decembra 2009. identifikovano je 5 osoba, od toga 4 muškarca i 1 dijete.[389] Od ovog broja jedno tijelo pripada osobi Vlasenice.

Za elaboraciju navedenih masovnih grobnica korištena je relevantna dokumentacija različite provenijencije iz raznih ustanova, institucija, a prije svega Državne federalne komisije za traženje nestalih osoba, odjeljenja Sarajevo i Tuzla, Kantonalnog suda u Tuzli, Kantonalnog tužilaštva Kantona Tuzla, Centra za identifikaciju u Tuzli, Međunarodnog

[385] AIIZ, inv. br. 2-3393.
[386] AIIZ, inv. br. 2-3394.
[387] AIIZ, inv. br. 2-3395.
[388] AIIZ, inv. br. 2-3396.
[389] AIIZ, inv. br. 2-3397.

krivičnog tribunala Ujedinjenih nacija za bivšu Jugoslaviju (ICTY), Komisije Vlade RS za istraživanje događaja u i oko Srebrenice od 10. do 19. jula 1995. i Arhiva Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu.

Prema rezultatima vlastitog istraživanja iz gore navedenih grobnica identifikovano, odnosno, ekshumirano je 437 tijela Bošnjaka koji su ubijeni i zakopani 1992-93. godine. Pored toga, brojni Bošnjaci su ubijeni i pokopani na tada slobodnoj teritoriji u svojim mjestima neposredno nakon ubistva, odnosno pogibije.

Kada su u pitanju nestali, odnosno, ubijeni Bošnjaci sa područja opštine Vlasenica u sigurnoj zoni UN-a Srebrenica, jula 1995, naša istraživanja su pokazala da je u ovoj zoni ubijeno **1072** Bošnjaka Vlasenice. Od tog broja, do sada je identifikovano, odnosno, ekxshumirano 516 posmrtnih ostataka njihovih tijela. Dakle, pronađeno je manje od polovine ubijenih, odnosno, 47,3% .

VI. ŽRTVE GENOCIDA (Spisak žrtava genocida, prilog br. 1)

1. Razmjere zločina, spolna i starosna struktura žrtava

Genocidna politika SDS-a, realizovana preko Kriznog štaba opštine Vlasenica, odnosno, policije i Vojske Republike Srpske za posljedicu je imala, prema našim rezultatima istraživanja, ubistvo 2.637 Bošnjaka Vlasenice, odnosno, 14% ljudskih gubitaka. Tokom 1992. godine ubijeno je 1.178 Bošnjaka Vlasenice, tokom 1993. godine ubijeno je 339, tokom 1994. ubijeno je 48 i tokom 1995. u sigurnoj zoni UN-a Srebrenica, juli 1995., ubijena su 1.072 Bošnjaka Vlasenice.

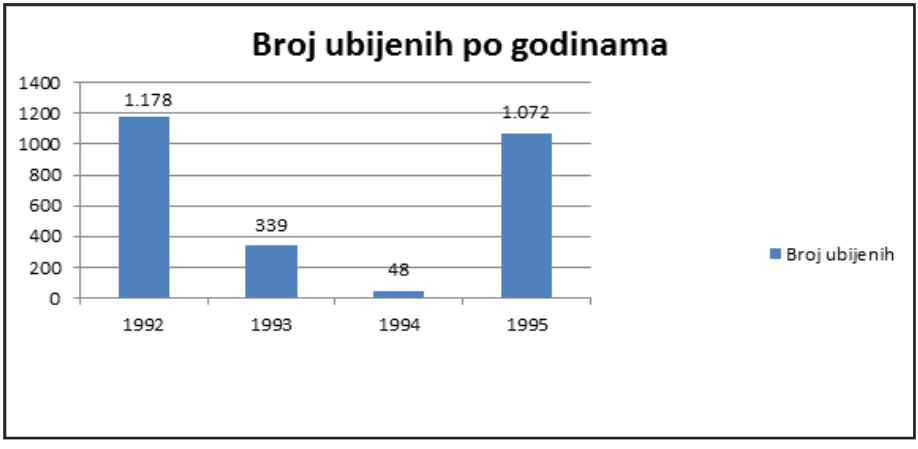

Ove podatke o zločinima, odnosno, ljudskim gubicima dobili smo iz različitih izvora, kao što su baza podataka Međunarodnog krivčnog tribunala za bivšu Jugoslaviju (ICTY), baza podataka Međunarodnog crvenog križa (IRC), spisak podataka opštine Vlasenica iz perioda prije integracije, baza podataka Instituta za istraživanje zočina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, knjiga "Prva podrinjska brdska brigada (1. Ppbbr)", autora Dževada Mahmutovića, izjave svjedoka o identitetu ubijenih žrtava, spomen ploče u mjestima u kojima su počinjeni zločini, naučna empirijska provjera podataka na terenu putem svjedoka povratnika i dr.

Od ovog ukupnog broja ubijenih Bošnjaka Vlasenice (2.637), ubijene su 2.314 (88%) muške i 323 (12,%) ženske osobe. Ukupan zbir ubijenih obuhvata 1.939 (73,5%) civila i 698 (26,4%) boraca.

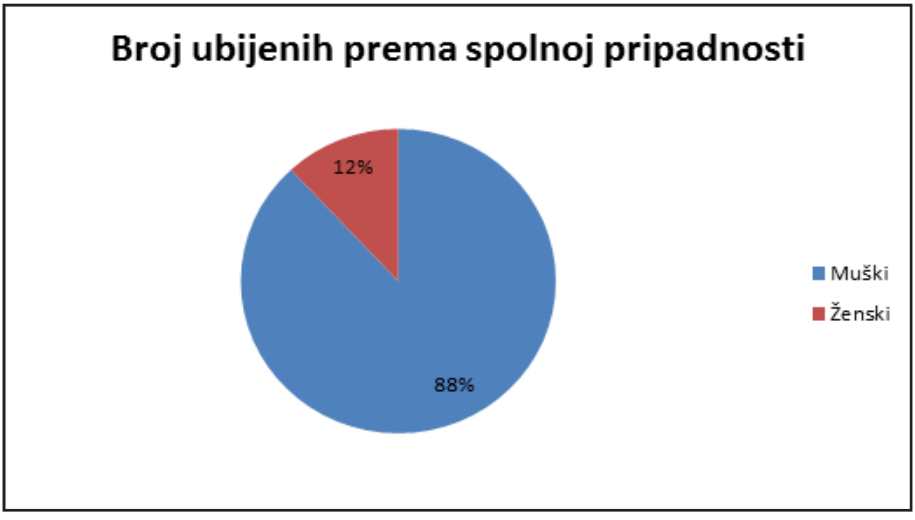

Kada je u pitanju starosna dob ubijenih Bošnjaka Vlasenice, prema rezultatima naših empirijskih istraživanja ubijeno je 262 (10,%) djece, starosne dobi od 18 do 65 godina 2.226 (84,4%), odnosno, radno sposobni i starosne dobi preko 65 godina 149 (5,6%).

Ubistvom 2.226 (84%) radno sposobnih Bošnjaka Vlasenice, evidentno je da je srpsko rukovodstvo Vlasenice smišljeno, planski i organizovano lišilo života životno i radno sposobne Bošnjake kako bi u konačnici eliminisao ovu kategoriju iz funkcije hranioca porodica i reprodukcije novih generacija Bošnjaka. Ovo su historiji poznate metode uništavanja jednog naroda, koje je srpsko rukovodstvo primjenilo dominantno nad Bošnjacima u Bosni i Hercegovini, a time i na području opštine Vlasenica.

Ubijanje Bošnjaka Vlasenice vršeno je u talasima (fazama). Prvi talas obuhvatio je period od 21. aprila do polovine juna 1992. godine, kada su srpske snage okupirale najveći broj vlaseničkih sela, naseljenih Bošnjacima, koji nisu pružali otpor, osim u području Nurića, mjesna zajednica Derventa. Drugi talas oružanog napada srpske snage su svom žestinom izvršile na Bošnjake enklave Cerska, koju su okupirale 13. marta 1993. godine, kada su stavile pod svoju kontrolu cijelo područje opštine Vlasenica. Treći talas oružanog napada na Bošnjake Vlasenice agresorske snage su izvršile u sigurnoj zoni UN-a u Srebrenici, jula 1995. godine, kada su okupirale ovu enklavu i, između ostalih, ubile i 1.072 Bošnjaka sa područja opštine Vlasenica, koji su bježeći ispred neprijateljskih vojnika pokušali naći spas u "sigurnoj zoni" koju su, bili dužni štititi pripadnici međunarodnih mirovnih snaga.

Analizirajući dobivene rezultate putem različitih izvora, provjerene empirijskom metodom, došli smo do podataka, odnosno, dokaza da je u gradu Vlasenici i prigradskim naseljima najveći procenat ubistva civila Bošnjaka izvršen u junu i septembru 1992. godine. Primjera radi, u Vlasenici u junu mjesecu je nestalo, odnosno, ubijeno 379, a u septembru je ubijeno preko 200 Bošnjaka. Dakle, radilo se o preostalim Bošnjacima u logoru Sušica (oko 200) koje su srpski oficiri izveli autobusom u četiri navrata i ubili nedaleko od logora. Za ubistvo ovih zatočenika odgovoran je Radova Karadžić, koji je dan ranije na sahrani ubijenih srpskih vojnika rekao da se treba osvetiti za naše vojnike. Također, punu odgovornost za ubistvo ovih, a i svih ostalih zatočenika logora Sušica

snosi predsjednik skupštine opštine Vlasenica i Kriznog štaba SDS-a Vlasenica Milenko Stanić, koji je bio nadređen i starješinama logora Sušica. U prigradskim naseljima poput sela mjesne zajednice Gradina, selima Drum, Džamdžići, Durići, Šadići i Zaklopača ubijen je najveći broj Bošnjaka u maju i junu mjesecu. Radilo se, uglavnom, o masovnim ubistvima kojom prilikom su neselektivno ubijani Bošnjaci, među kojima je bilo djece, žena, muškaraca i starih osoba. O tome svjedoče masovna ubistva Bošnjaka u gradu Vlasenici i svim okupiranim selima i naseljima. Radilo se o zločinima protiv čovječnosti, a i zločinu genocida gdje nedvosmisleno svjedoče primarni izvori, odnosno, dokumenti o prisustvu rukovodećih subjekata srpske vlasti opštine Vlasenica na poprištu zločina, što potvrđuje namjeru o izvršenju zločina. U selima koja su pripadala mjesnim zajednicama: Milići, Derventa i Đile, najveći broj Bošnjaka je ubijen tokom 1995. godine, pošto su se mnogi uspjeli, nakon okupacije njihovih sela, "izvući" u pravcu tada slobodne teritorije Srebrenice. Najveći broj Bošnjaka sela enklave Cerska je, također, ubijen u Srebrenici 1995. godine (sigurna zona UN-a), nakon što su, uspjeli pobjeći pred naletima neprijatelja i pokušali spas potražiti u zoni koju su bile dužne štititi snage UN-a. Prisilno je protjerano preko 16.000 Muslimana sa područja opštine Vlasenica. Preko sedamsto Bošnjakinja bilo je izloženo fizičkom mučenju i seksualnom zlostavljanju.

Da su predstavnici srpske vlasti u Vlasenici organizovano, sistematski, planski i neselektivno, putem svojih egzekutora lišavali života veliki broj Bošnjaka Vlasenica, zaštićenih ciljeva, svjedoče podaci da su ubijana djeca (bebe),[390] veliki broj ženskih osoba, Bošnjaci koji su bili

[390] U okviru ukupnog broj ubijene djece Vlasenice (262), ubijene su i sljedeće bebe: Badžić /Ismet/ Musrafa, rođen 16.01.1990. u Vlasenici, Gabeljić /Ševko/ Avdo, rođen u Bešićima 10.09.1990, Ahmetović /Alije/ Aida, rođena 1991. u Skugrićima, Hajdarević (Murat/ Sead, rođen 1991. u Džamdžićima, Dizdarević /Juso/ Alen, rođen 01.01.1992. u Štedri, Sejmenović /Ibrahim/ Sadija, rođena 1992. u Sejmenovićima, Sejmenović /Džemal/ Džemaludin, rođen 1992. godine u Sejmenovićima, Dedić / Suljeman/ Sabahudin, rođen 14.08.1992. u Skugrićima, i dr.

oženjeni sa ženama srpske nacionalnosti[391], vjerski službenici (imami)[392] i značajan broj uglednih i obrazovanih Bošnjaka, od kojih su neki bili u bliskim prijateljskim odnosima sa brojnim Srbima iz Vlasenice[393], kao i perspektivnog košarkaša Edina Salaharevića.[394] S druge strane, sinovi iz mješovitih brakova, čije majke su bile Bošnjakinje bili su među najekstremnijim ubicama bošnjačkog stanovništva. Tako su sinovi Petra i Begajete Đurić, Elvis i Aleksandar bili saučesnici u brojnim zločinima

[391] Sljedeći Bošnjaci koji su bili oženjeni ženama srpske nacionalnosti ubijeni su od strane pripadnika srpskih formacija: Bjedić /Hamid/ Aziz, supruga Svetlana, Heljo /Salih/ Mevludin, supruga Borka Bogičević, Galijašević /Muhamed /Ekrem/ Muhamed, ugostitelj, supruga Branka, Klanco /Hasib/ Mujo, KV električar, supruga Vukosava i Muminović /Mehmed/ Salko – nastavnik, supruga Olgica-učiteljica.

[392] Među ubijenim Bošnjacima Vlasenice su i imami, odnosno, učenik Gazi Husrevbegove medrese (GHM): Kurtić /Omer/ Alija iz Rovaša, ubijen u julu 1992. u Rovašima, Memić /Sulejman/ Suljo, ubjen nakon okupacije Srebrenice u julu 1995., njegov sin Ahmed, tadašnji učenik GHM, ubijen zajedno sa ocem i Mekanić /Mustafa/ Junuz, ubijen, također, nakon okupacije Srebrenice 1995. godine.

[393] Srbi Vlasenice (komšije) su na zvjerski način ubili ugledne i obrazovane Bošnjake, poput Zahida Klempića, stoamtolog, do tada bliski prijatelj Branislava Drakulića, predsjednik Opštinskog suda u Vlasenici, Salku Šahmanovića, veterinar u penziji, Zulfu Hadžiomerovića, veterinar u penziji, Hilmu Subašića, ekonomista, Ibru Nuhanovića, ekonomista, Mirsada Kavazbašića, inžinjer, Salku Džekića, nastavnik, Ćazima Dedića, nastavnik, Mehanović Sejfu, direktor OŠ u Vlasenici, Džemila Hadžića, učitelj, sestre: Karač Aidu i Velidu. Aida je bila diplomirani pravnik, a Velida diplomirani veterinar, i dr.

[394] Edin Salaharević je rođen 15.05.1973. godine od oca Muhameda i majke Hatidže Salaharević. Košarkašku karijeru počeo je 1985. godine u KK Boksit iz Vlasenice. Godine 1989. prešao je u Tuzlu, gdje je nastavio trenirati sa juniorima Slobode. Igrao je u generaciji sa Damirom Mulaomerovićem, Asimom Paščanovićem, Edinom Delićem i Vladimirom Vukčevićem. Proglašen je jednim od najvećih talenata koji su ikada igrali u Sloboda Diti u Tuzli. Bio je i član juniorske Jugoslovenske košarkaške reprezentacije. Edin je došao u posjetu porodici u Vlasenici povodom ramazanskog Bajrama u apriliu 1992. i tako ostao zatočen u svom rodnom gradu. Čelnici KK Partizana i Crvene Zvezde su pokušavali isposlovati dozvolu od srpskih vlasti u Vlasenici kako bi Edina pustili na predstojeća takmičenja, ali su na svoje apele dobili odgovor od Branislava Drakulića, tadašnjeg predsjednika Opštinskog suda u Vlasenici: "Kakvi ste vi Srbi da se borite za jednog takvog muslimana". Pravomoćno osuđeni za ratne zločine u Vlasenici Predrag Bastah je tada rekao kako nijedan Salaharević neće ostati živ. Nedugo potom, tačnije 30. septembra ubijeni su Salaharević Muhamed i njegov sin Edin, zajedno sa preostalih oko 200 zatočenika iz logora Sušica.

nad Bošnjacima Vlasenice, čime su "dokazivali" svojim saborcima da su veći Srbi od ostalih. Njihove daidže: Hasanbegović Mensur, Mevludin i Armin, te daidžić Eldar su ubijene u Vlasenici. Elvis Đurić je do 2003. godine bio na poziciji šefa krim policije u Vlasenici i otad mu se gubi trag, dok Aleksandar živi u Vlasenici (februar 2012). Đurići: Elvis i Aleksandar moraju znati za sudbinu mnogih ubijenih Bošnjaka, a posebno njihovih daidža i daidžića. Goran Tešić, osumnjičeni za brojne zločine nad Bošnjacima Vlasenice, sin je Bošnjakinje Merse.

Da se radilo o klasičnoj okupaciji prostora područja opštine Vlasenica na kojem su egzistirali Bošnjaci i planiranom, organizovanom i sistematskom uništavanju (ubistvu) ove etničke, nacionalne i religijske populacije, svjedoče i podaci E. Tabeau i M. Zoltkowski u Izvještaju o vještačenju u predmetu Nikolić Dragan IT-94-2-PT, u kojem je, između ostalog, navedeno da je udio Muslimana s pravom glasa (18 godina i stariji) u opštini Vlasenica opao sa 53,38% iz 1991. godine na 0,07% u 1997. godini. Dramatičan pad udjela birača Muslimana u opštini Vlasenica povezan je s opadanjem apsolutnog broja Muslimana od 18 godina i starijih, odnosno, ubistvom i prisilnim protjerivanjem sa 14.037 iz 1991. godine na samo 7 registrovanih birača 1997. godine.

Poređenje apsolutnih brojki (1991. prema 1997.) pokazuje da se veličina uzorka smanjila sa 26.296 1991. godine na 10.339 1997. godine. Razlika iznosi 15.957. Promjena sa 26.296 na 10.339 može se u velikoj mjeri objasniti nestankom muslimanskog stanovništva u periodu od 1991-1997. Muslimansko punoljetno stanovništvo se smanjilo za 14.030 osoba.

Podaci pomenutih autora govore da je 1991. godine oko 44,2% stanovnika s pravom glasa u opštini Vlasenici bili Srbi, a 53,38% su bili Muslimani. Do 1997. godine Srbi su ostali u apsolutnoj većini sa 97,6% svih birača, a glasači Muslimani su gotovo nestali (0,07%, tj, 7 osoba od 10.339.[395] Muslimani su činili ogromnu većinu nestalih sa područja

[395] Ewa Tabeau, Rat u brojkama - demografski gubici u ratovima na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991-1999. Helsinški odbor za ljudska prava u Srbiji. Beograd, 2009, str. 110.

opštine Vlasenica u periodu maj-septembar 1992. godine, a u procentu 80,5%. Radilo se o 396 osoba, od čega je 329 muškaraca i 67 žena. Starosna rasprostranjenost prijavljenih nestalih muškaraca Muslimana (329) bila je između 15 i 59 godina.[396]

Iz gore navedenih podataka vidljiva je očita namjera agresora, odnosno, planera i organizatora okupacije Vlasenice da djelimično unište Bošnjake kao socijalnu jedinicu u njenoj osobenosti i jedinstvenosti, kao i osjećaju pripadnosti, te da prisilno promjene demografsku sliku, odnosno, strukturu stanovništva u ovom dijelu srednjeg Podrinja. Iako postoje mišljenja nekih znanstvenika da zločin genocida nije izvodiv na lokalnom ili relativno izoliranom području, brojni eksperti međunarodnog prava su mišljenja da se zločin genocida može počiniti i na lokalnom području u vidu teritorije opštine. Primjera radi, Ured tužitelja ICTY-a "je razvio teoriju gdje genocid može biti počinjen na relativno izoliranoj skali, kao što je slučaj sa jednom općinom".[397] Tako su sudije u predmetu Radislav Krstić ustvrdili i prihvatili ovakav pristup da je postojala namjera srpske strane putem komandanta Krstića da se istrijebi jedna grupa unutar ograničenog geografskog prostora, kao što je prostor jedne opštine. Pretresno vijeće je utvrdilo da genocid može biti izvršen na ograničenom geografskom području.Tako je u predmetu Radislav Krstić u kojem se optužnica oslanja na odluku u predmetu Nikolić, shodno pravilu 61, a u kojoj je karakterizacija genocida prihvaćena za djela počinjena samo u jednoj regiji Bosne i Hercegovine, u tom slučaju u regiji Vlasenice. Optužba nadalje navodi presudu u predmetu Jelisić u kojoj stoji da "međunarodni uzus dozvoljava kodifikaciju genocida čak i kada se namjera istrjebljenja proteže samo na ograničeno geografsko područje".[398]

[396] Isto.

[397] Omerović Enis, *Namjera za genocid u Bosni i Hercegovini*, str. 270. u: Genocid u Bosni i Hercegovini - posljedice presude Međunarodnog suda pravde, Zbornik radova sa međunarodne naučne konferencije u Potočarima (Srebrenica) od 10.-11. jula 2009.-knjiga I, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2009.

[398] ICTY, Predmet br. IT-98-33-T, *Pred Pretresnim vijećem, tužilac protiv Radislava Krstića, Presuda,* paragraf 582.

Imajući u vidu obim zločina, karakteristike i namjere agresora na području opštine Vlasenica, argumentovano i s pravom se može zaključiti da su agresorske snage nad Bošnjacima sa područja opštine Vlasenica, počinile brojne masovne zločine, uključujući i zločin genocida.

VII. ODGOVORNOST ZA ZLOČINE NAD BOŠNJACIMA VLASENICE

1. Odgovornost Srbije i Crne Gore za agresiju na Bosnu i Hercegovinu i okupaciju srednjeg Podrinja

Rukovodstvo Srbije i Crne Gore, na čelu sa Slobodanom Miloševićem, je kovalo planove "rješenja krize" u bivšoj Jugoslaviji mnogo ranije nego što je "običan svijet", pa i najveći broj nesrba koji su bili angažovani u državnim institucijama bivše Jugoslavije mogao naslutiti takve neprijateljske namjere. Nažalost, mnogi su to prepoznali prekasno i to neposredno pred agresiju SCG na Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu.

Pomenuto rukovodstvo "uspostavlja mreže opskrbe oružjem namjenjene srpskom stanovništvu Bosne i Hercegovine, organizira pronevjere novca iz javnih fondova u općinama ove Države koje priželjkuju Srbi da bi ih usmjerilo u središnju blagajnu u Srbiji, priprema pretvaranje jugoslovenske vojske u srpsku kako bi Srbima u Bosni omogućilo sredstva za ratovanje i preuzimanje kontrole nad velikim dijelom bosanskog teritorija po cijenu sustavnog istjerivanja nesrpskog stanovništva".[399]

"Slobodan Milošević je, u skladu sa velikodržavnim projektom o formiranju "Velike Srbije", 16. marta 1991. godine na zatvorenom sastanku (tajna sjednica), sa opštinskim funkcionerima (200 predsjednika srbijanskih opština), najavio osvajačke ratne ciljeve Srbije, odnosno rješavanje srpskog nacionalnog pitanja kao ratnog. Tada je on, između ostalog, posebno potencirao pitanje granica, koja su, po njemu, "suštinska, državna pitanja". S tim u vezi, on je izjavio: "Granice, kao što znate, uvek diktiraju jaki, … Mi jednostavno smatramo da je legitimno pravo i interes srpskog naroda da živi u jednoj državi. To je početak i kraj. Uostalom, šta će im ti Srbi koji im toliko smetaju po Kninu, po Petrinji, Glini, Lici, Baniji, Kordunu, Baranji, ako je taj problem toliki … A ako treba da se tučemo, bogami ćemo da se tučemo.

[399] Florence Hartman, *Mir i kazna*, Bajbuk, Sarajevo, 2007, str. 72.

A nadam se da neće biti toliko ludi da se sa nama tuku. Jer, ako ne umemo dobro da radimo i privređujemo, bar ćemo znati dobro da se tučemo".[400]

Koliko je Srbija imala ključnu ulogu u agresiji na Bosnu i Hercegovinu, potvrđuje **Naredba** Slobodana Miloševića koju je izdao Radovanu Karadžiću sredinom 1991. godine, a koja se odnosi na realizaciju neposrednih vojnih priprema za izvođenje oružane agresije protiv Bosne i Hercegovine.[401] To je jedan od krunskih dokaza o učešću Srbije u agresiji na Bosnu i Hercegovinu, kao i podređenosti Radovana Karadžića Slobodanu Miloševiću.

"Kada je 27. aprila 1992. godine proglašena Savezna Republika Jugoslavija, pod međunarodnim pritiskom u vezi sa međunarodnim priznanjem Bosne i Hercegovine, SRJ je morala iz nje povući svoje oružane snage".[402] Brojni primarni izvori, poput naredbi, izjava i presretnutih razgovora svjedoče da su jedinice Vojske Jugoslavije aktivno učestvovale u napadima na teritorije u Podrinju na kojima su povijesno živjeli Bošnjaci. Radilo se o gotovo kompletnom području srednjeg Podrinja. Pored pješadijskih snaga u napadima je korištena i avijacija Vojske Jugoslavije. Uz pomoć jedinica VJ, te naoružanja i vojne tehnike, kolaboracionističke snage su okupirale najveći dio srednjeg Podrinja do polovine marta 1993. godine. Naime, u tom periodu okupirana je enklava Cerska, odnosno slobodna teritorija koja je obuhvatala, pored Cerske (vlasenička opština) i Konjević Polje (bratunačka opština) i Kamenica (zvornička opština). Radilo se, zapravo, o koridoru koji je spajao teriotoriju Bosne i Hercegovine na koju su bosanski Srbi polagali pravo i to

[400] Smail Čekić, *Agresija na Republiku Bosnu i Hercegovinu, knjiga I*, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, KULT B, Sarajevo, 2004, str. 205.

[401] ICTY, Predmet: br. IT-02-54-T, str. 399, nap. 184 i str. 578-581, navedeno u: Smail Čekić, nav. dj., str. 495.

[402] Muharem Kreso, „Aktivna borbena dejstva oko enklava Podrinja", u: Zbornik rdaova sa Međnarodne naučne konferencije, održane u Potočarima-Srebrenica od 10-11. jula 2009. – Genocid u Bosni i Hercegovini - posljedice presude Međunarodnog suda pravde, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2011., str. 685.

od Pala, preko Sokoca, Han Pijeska, Vlasenice i Zvornika sa Srbijom. To je bio strateški cilj planera i organizatora okupacije enklave Cerska za koju su bili spremni žrtvovati nekoliko hiljada srpskih boraca.

Posljednji ministar odbrane SFRJ general Veljko Kadijević u svojoj knjizi Protiv udar: Moje viđenje Raspada Jugoslavije, eksplicite potvrđuje da je JNA pružila potrebnu logističku podršku pri stvaranju tri srpske vojske, rekavši: "Vojno rukovodstvo JNA obezbjedilo je oko 90% borbenih efektiva JNA iz kojih su potom formirane tri vojske – Vojska SRJ, Vojska Republike Srpske i Vojska Republike Srpske Krajine. Dislokacijom svojih snaga povučenim iz Slovenije i Hrvatske u Bosnu i Hercegovinu, JNA je obezbedila brzo formiranje Vojske Republike Srpske i bila spremna za brzu intervenciju sa svojim jakim snagama ka Srpskoj Krajini ako bi Hrvati pokušali vojnički da izigraju Vensov Plan".[403]

Koliko je Srbija pružala vojnu i svaku drugu pomoć Srbima u Bosni i Hercegovini, potrvđuju riječi Slobodana Miloševića, koji je u maju 1993. godine izjavio: "U poslednje dve godine Republika Srbija, pomažući Srbe izvan Srbije, prisilila je svoju privredu na maksimalne napore i svoje građane na velike žrtve. (…) Veći deo pomoći poslat je narodu i borcima u Bosni i Hercegovini. (…) Nakon godinu dana rata i pregovora o dugoročnom miru, Srbi su stekli slobodu i ponovo ostvarili ravnopravnost koja im je oduzeta kada je započeo rat. Većina teritorija bivše BiH sada pripada srpskim pokrajinama. To je dovoljan razlog da se rat zaustavi (…) Srbija je pružila veliku, veliku pomoć Srbima u Bosni. Zahvaljujući toj pomoći, oni su ostvarili većinu onoga što su želeli".[404]

---

[403] Veljko Kadijević, *Protiv udar: moje viđenje raspada Jugoslavije.* IP „Filip Višnjić", Beograd, 2010, str. 132-133.

[404] Izjava Slobodana Miloševića, dodatni predmet koji je tužilac podnio 24. juna 1996, objavljeno u: Optužnice protiv Radovana Karadžića i Rtaka Mladića, priredili: mr. Sabina Subašić i mr. Enis Omerović. Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2010., str. 87.

Da je političko rukovodstvo Srbije, na čelu sa Slobodanom Miloševićem, imalo genocidnu namjeru u Bosni i Hercegovini, svjedoči Tužilaštvo ICTY-a koje kaže: „Miloševićeva namjera bila je da izdvoji bosanske Muslimane kao grupu koja će biti djelimično uništena. Samo na ovaj način, njegov plan bilo je moguće realizirati“.[405]

Genocidnu namjeru Srbije u Bosni i Hercegovini potvrdio je i Milan Babić, predsjednik Kninske Krajine prilikom svjedočenja pred Haškim tribunalom u slučaju Milošević (Babić je izvršio samoubistvo vješanjem u ćeliji Haškog tribunala u Scheveningenu 5. marta 2006). Tom prilikom Babić je iznio planove Radovana Karadžića iz jula 1991. godine, kada je obznanio da bosanske Muslimane treba planirano satjerati u doline rijeka kako bi povezao sve srpske teritorije u Bosni i Hercegovini. Milošević je bio u društvu Karadžića kada je to rekao, a Babiću je kazao da ne bi trebalo „stajati na putu Radovanu“.[406]

Najodgovorniji politički i vojni lideri Srbije za zločine nad Bošnjacima Vlasenice su: Slobodan Milošević, tadašnji general-major Dragoljub Ojdanić, komandant Užičkog korpusa, i tadašnji pukovnik Dušan Lončar, načelnik štaba Užičkog korpusa.

Tužilac Međunarodnog suda protiv Slobodana Miloševića u Predmetu br. IT-02-54-T optužio je Slobodana Miloševića za masovna ubistva Bošnjaka u vlaseničkim selima: Drum, ubistvo približno 22 muškarca bosanskih Muslimana juna 1992. i Zaklopača - ubistvo najmanje 58 bosanskih Muslimana, muškaraca, žena i djece 16. maja 1992. godine, za ubistva “najmanje 6 muškaraca nesrba” u logoru Sušica, u periodu od 21. do 23. juna 1992. godine, za osnivanje objekta logora “Objekat Teritorijalne odbrane u Sušici”, te za prisilno premještanje nesrpskog stanovništva iz Vlasenice.[407]

[405] *Tužilaštvo protiv Slobodana Miloševića*, Predmet (IT-02-54), 3. maj 2004., str. 107. Arhiv ICTY, objavljeno u: Edina Bećirović, Na Drini genocid, Buybook, Sarajevo, 2009., str. 105.

[406] Milan Babić: TI 3054-13056; 13808-13813, navedeno prema: *Tužilaštvo protiv Slobodana Miloševića*, Predmet: (IT-02-54), 03.05.2004., str. 108, Arhiv ICTY, u: Isto, str. 105.

[407] ICTY, Predmet br. IT-02-54, Tužilac protiv Slobodana Miloševića, izmjena optužnice – BiH, Prilog A - Ubistva koja nisu povezana sa zatočeničkim objektima, Pri-

Sudski postupak protiv Slobodana Miloševića nije okončan pravosnažnom presudom, nego je obustavljen zbog smrti optuženika 11. marta 2006. godine.

O direktnom komandovanju jedinicama Užičkog korpusa generala Dragoljuba Ojdanića i pukovnika Dušana Lončara na području enklave Cerska svjedoče naredbe, navedene u prednjem dijelu ovog rada, koje potvrđuju njihovu krivičnu odgovornost za agresiju na Bosnu i Hercegovinu i zločine počinjene nad bošnjačkim narodom na području Vlasenice.

Navedene činjenice, odnosno, dokazi o učešću političkih i vojnih subjekata, odnosno, oružanih anaga Srbije, nedvosmisleno potvrđuju odgovornost tadašnje Srbije i Crne Gore za zločine počinjene nad nesrbima, a dominantno nad Bošnjacima Vlasenice.

---

log B - Ubistva povezana sa zatočeničkim objektima, Prilog C - Zatočenički objekti.

Slobodan Milošević je optužen od strane tužitelja Međunarodnog suda, pod tačkom 3 - Progoni, da je od marta 1992. ili približno tog datuma pa do 31. decembra 1995, djelujući sam ili u dogovoru sa učesnicima udruženog zločinačkog poduhvata, planirao, podsticao, naredio, počinio ili na drugi način pomagao i podržavao planiranje, pripremanje ili izvršenje progona nesrba, prije svega bosanskih Muslimana i bosanskih Hrvata na teritorijama brojnih opština, među kojima je i teritorija Vlasenice. Milošević je, također, optužen i za deportaciju i nehumana djela (prisilna premještanja) - tačke od 16 do 18. i sa područja Vlasenice, kao i za bezobzirno razaranje, pljačkanje javne ili privatne imovine bosanskih Muslimana, bosanskih Hrvata i drugog nesrpskog stanovništva i na području opštine Vlasenica) tačke od 19 do 22. Milošević je u tačkama od 8 do 15 - Protivpravno zatočenje, zatvaranje, mučenje, hotimično nanošenje velikih patnji, druga nehumana djela, optužen da je od 1. marta 1992. ili približno od tog datuma pa do 31. decembra 1995., djelujući sam ili u sprezi sa drugim učesnicima udruženog zločinačkog poduhvata, planirao, podsticao, naredio, počinio ili na drugi način pomagao i podržavao planiranje, pripremu ili izvršenje protivpravnog zatočenja ili zatvaranja u nehumanim uslovima bosanskih Muslimana, bosanskih Hrvata i drugih nesrba, pored mnogih opština, i na teritoriji opštine Vlasenica.

Milošević je optužen i za ubistva koja nisu povezana sa zatočeničkim objektima, prilog A na području opštine Vlasenica: U naselju Drum ubijena su 22 muškarca Bošnjaka u junu 1922., u Zaklopači, tokom srpskog napada 16.05.1992. ubijeno je najmanje 58 bosanskih Muslimana, muškaraca, žena i djece, ubistva povezana sa zatočeničkim objektima, prilog B, u logoru Sušica ubijeno je najmanje 6 muškaraca nesrba 21-23.06.1992. godine, zatočenički objekti, prilog C, u objektu Teritorijalne odbrane Sušica u junu 1992. godine.

2. Odgovornost Republike Srpske za zločine nad Bošnjacima Vlasenice

Pored odgovornosti političkog i vojnog rukovodstva Srbije, na čelu sa Slobodanom Miloševićem, direktnu odgovornost za zločine nad Bošnjacima opštine Vlasenica, bez ikakve sumnje, snose predstavnici političkog i vojnog rukovodstva Republike Srpske, na čelu sa Radovanom Karadžićem i Ratkom Mladićem, te političko, vojno i policijsko rukovodstvo opštine Vlasenica. Njihove odluke i naređenja su se političkom i vojnom vertikalom sprovodile u djelo.

Kada je u pitanju odgovornost lokalnog srpskog rukovodstva opštine Vlasenica, najveću odgovornost za počinjene zločine, prema hijerarhiji ove nacionalne zajednice, svakako, snosi rukovodstvo Kriznog štaba SDS-a ove opštine, koji je formiran sredinom aprila 1992., a vlast je preuzeo nakon okupacije grada 21. aprila iste godine. Oni su bili produžena ruka ideologa i planera velikosrpske politike, naročito rukovdstva SDS-a Bosne i Hercegovine. Oni su bili odgovorni za civilna i vojna pitanja na prostoru opštine Vlasenica.

Krizni štab SDS-a je rukovodio mobilizacijom i formiranjem jedinica i rukovodio je borbenim dejstvima.[408] Prema riječima komandanta Vlaseničke LPBr, tadašnjeg majora Mila Kosorića, nakon formiranja 1. Birčanske brigade na osnovu Odluke Kriznog štaba, "odredima na terenu i dalje je rukovodio i komandovao Krizni štab SDS-a, preko svog formiranog štaba za rukovođenje i komandovanje (RIK) ovim jedinicama sve do 28.06.1992., kada su sve jedinice ušle u sastav 1. Birčanske brigade", koje su i dalje bile pod kontrolom ovog Kriznog štaba.[409]

[408] ICTY, br. 04431518, Komanda 1. Vlaseničke LPBr, pov. bro: 05-691/94 od 19.12.1994. godine.

[409] Isto.

3. Najodgovorniji za zločine nad Bošnjacima na području opštine Vlasenica

Najodgovorniji za zločine nad Bošnjacima Vlasenice, prema podacima i dokazima, kojima raspolažemo su: Radovan Karadžić, Ratko Mladić, Momčilo Krajišnik, Biljana Plavšić, Rajko Dukić, Tomislav Savkić, Milenko Stanić, Svetozar Andrić, Mile Kosorić, Veljko Bašić, Dragan Nikolić, Rade Bjelanović, Mane Đurić, Predrag Bastah, Goran Višković i Zoran Jovanović.

1) Radovan Karadžić

Najuže rukovodstvo SDS-a BiH, na čelu sa Radovanom Karadžićem je imalo direktnu ulogu i odgovornost za zločine nad Bošnjacima Vlasenice. Lider SDS-a Karadžić je u predmetu br. IT-95-5/18-PT, tačka 3 - progoni, optužen da je u dogovoru s drugima počinio, planirao, podsticao, naredio i/ili pomagao progone Bošnjaka, između ostalog i na području Vlasenice. Tačke 1-6 (genocid, saučesništvo u genocidu, istrjebljenje, ubistvo, hotimično lišavanje života), paragrafi 1-15 i 69-72, Karadžić se optužuje da je u periodu između 1. jula 1991. i 31. decembra 1992. godine, djelujući individualno ili u saradnji sa drugima, među ostalim i sa Momčilom Krajišnikom i Biljnaom Plavšić planirao, podsticao, naredio, počinio ili na drugi način pomogao i podržao planiranje, pripremu ili izvršenje uništenja, u cijelosti ili djelimično, nacionalnih, etničkih, rasnih ili vjerskih grupa Bošnjaka kao takvih na području, između ostalih, i opštine Vlasenica.

Richard J. Goldstone, tužilac Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju, u skladu s nadležnošću prema članu 18 Statuta Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju u optužnici optužuje Radovana Karadžića i Ratka Mladića pod tačkom progon političkih vođa, intelektualaca i stručnjaka, da su se vojne strukture bosanskih Srba, te policija bosanskih Srba i njihovi izvršitelji, prema uputama i

pod nadzorom Radovana Karadžića i Ratka Mladića, posebno ustremile na progon civilnih političkih vođa i članova najveće političke stranke bosanskih Muslimana, Stranke demokratske akcije (SDA) na prostoru opštine Vlasenica. Karadžić i Mladić su optuženi i za deportacije vlaseničkih Muslimana. Oni su, također, optuženi, zbog političke odgovornosti, za uništavanje imovine Muslimana vlaseničkih sela: Piskavice 22. aprila 1992, Gobelje 28. aprila 1992, Turalići 28 aprila 1992, Đile 1. - 3. maja 1992, Pomol 1. maja 1992, Gaj 1. maja 1992, Bešići 1. maj 1992, Nurići 1. maj 1992, Vrsinje 1. maj 1992, i Džamdžići 8. maj 1992. Karadžić je optužen i za ubistvo najmanje 20 muškaraca u selu Drum 2. juna 1992. godine ili približno tog datuma. Također je optužen za ubistvo najmanje 60 ljudi u selu Zaklopača 16. maja 1992. godine, kao i za ubistvo otprilike devet muškaraca iz logora Sušica od juna do avgusta 1992. godine.

Tužilac Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju optužuje Radovana Karadžića za različite oblike zločina počinjene prema nesrpskom stanovništvu na prostoru opštine Vlasenica.[410]

[410] ICTY, Tužilac protiv Radovana Karadžića i Ratka Mladića, u izmjenjenoj i dopunjenoj optužnici tužilaštva Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju optužuje Radovana Karadžića za genocid, zločine protiv čovječnosti, kršenja zakona ili običaja rata i teške povrede ženevskih konvencija iz 1949. godine, kako slijedi: da je između 01. jula i 30. nobembra 1995. godine, djelujući individualno ili u saradnji sa drugima, među ostalim i djelujući u saradnji sa Momčilom Krajišnikom i Biljanom Plavšić u periodu između 1. jula i 31. decembra 1992. godine, učestvovao u krivičnim djelima za koja se tereti kako bi se obezbjedila kontrola nad onim područjima Bosne i Hercegovine koja su proglašena dijelom srpske republike, uključujući i opštinu Vlasenica. Osim toga Karadžić je optužen za ubistvo jednog muškarca u zgradi SJB u Vlasenici 22. maja 1992. ili približno tog datuma, za ubistvo pored puta kod Nove Kasabe najmanje 29 muškaraca, odvedenih iz zgrade Civilne zaštite/zatvora pored zgrade SUP-a 21. maja 1992. godine.

Direktna odgovornost mu se stavlja na teret da je naredio odmazdu protiv zatočenih svih preostalih civila Bošnjaka u logoru Sušica nakon što je krajem septembra 1992. godine poginulo 29 srpskih boraca u borbama sa pripadnicima ARBiH na području lokaliteta Rogosija. Naime, prisustvujući na javnoj sahrani poginulih srpskih vojnika 30. septembra 1992. godine, Radovan Karadžić je rekao: "… mi nećemo i ne smijemo nikad zaboraviti njihovim dželatima i napadačima. Ne znam da li ja smijem da kažem da ne smijemo ni oprostiti". Te iste noći u logor su autobusom došla tri oficira MUP-a i u četiri navrata odvezla oko 140-150 zatočenika i ubila ih. U Prvobitnoj optužnici (juli

Radovan Karadžić je uhapšen 21. jula 2008. godine i u toku je postupak suđenja u ICTY.

2) Ratko Mladić

Prema zajedničkoj optužnici Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (ICTY) protiv Radovana Karadžića i Ratka Mladića, isti se optužuju za djela genocida i zločina protiv čovječnosti nad nesrbima u Bosni i Hercegovini.[411] Ratko Mladić je, kada su u pitanju zločini nad nesrbima na području opštine Vlasenica, optužen za zločine nad zatočenicima u logoru Sušica, kao i za uništenje sela: Piskavice (22 april 1992), Gobelje (28 april 1992), Turalići (28. april 1992), Đile (1-3. maj 1992), Pomol (1. maj 1992), Gaj (1. maj 1992), Bešići (1. maj 1992), Nurići (1. maj 1992), Vrsinje (1. maj 1992), Džamdžići (8. maj 1992) i Pijuci (11. maja 1992).[412] Prema Drugoj izmjenjenoj optužnici Ratko Mladić je optužen za ubistvo civila ne-Srba, a dominantno Bošnjaka sa područja opštine Vlasenica.[413]

1995), te u Izmjenjenoj i dopunjenoj optužnici spominju se zločini u logoru Sušica u toku septembra 1992. godine, kada je ubijeno između 140-150 zatočenika.

U Drugoj optužnici ovaj broj ubijenih zatočenika je izostavljen, već je naveden samo slučaj ubistva otprilike devet (9) muškaraca iz logora Sušica u periodu od juna do avgusta 1992. godine. Ovdje se radi o ubistvu devet zatočenika unutar logora Sušica za koje je optužen i osuđen Dragan Nikolić. U prostoru Druge optužnice koji je predviđen za ubistvo preostalih zatočenika iz logora Sušica (140-150) navedeno je: "Incident je izbrisan u skladu s Odlukom po zahtjevu tužioca za izmjenu Prve izmjenjene optužnice, koju je Pretresno vijeće donijelo 16. februara 2009. godine". Ipak, u Trećoj izmjenjenoj optužnici Karadžić je optužen i za ubistvo "najviše 140 zatočenika u logoru Sušica" od 30. septembra 1992. godine.

Tereti se i za ubistvo i potom pokopavanje oko 150 muškaraca, bosanskih Muslimana, na jednom mjestu pored zemljanog puta u Cerskoj dolini, na oko tri (3) kilometra od Konjević Polja. U ovom slučaju radi se o žrtvama genocida u sigurnoj zoni UN-a Srebrenica, koje su ubijene nakon okupacije Srebrenice.

[411] ICTY, Optužnica protiv Radovana Karadžića i Ratka Mladića, juli 1995., I dio, tačke 1 i 2.

[412] ICTY, Tužilac suda protiv Radovana Karadžića i Ratka Mladića. Optužnica, juli 1995. godine.

[413] ICTY, br. IT-09-92-I, Druga i Treća izmjenjena optužnica protiv Ratka Mladića,

Optuženi Ratko Mladić, uhapšen je 26. maja 2011. godine i nalazi se u pritvoru Haškog Tribunalu. Optužnica protiv njega podignuta je 25. jula 1995. godine.

---

prema kojoj se Mladić optužuje za ubistvo najmanje 20 muškaraca u selu Drum 2. juna 1992. ili približno tog datuma, ubistvo najmanje 60 ljudi u selu Zaklopača 16. juna 1992.(Prilog A Ubijanja koja se ne dovode u vezu sa zatočeničkim objektima), ubistvo otprilike devet muškaraca iz logora Sušica od juna do avgusta 1992., ubistvo najviše 140 zatočenika u logoru Sušica 30. septembra 1992. ili približno tog datuma, ubistvo jednog muškarca u zgradi SJB-a u Vlasenici 22. maja 1992. ili približno tog datuma, Ubistvo pored puta kod sela Nova Kasaba najmanje 29 muškaraca odvedenih iz zgrade Civilne zaštite/zatvora pored zgrade SUP-a od 18. maja do juna 1992. (Prilo g B - Ubijanja koja se dovode u vezu sa zatočeničkim objektima), za zatočenja nesrba u zgradi SJB-a u Vlasenici barem od kraja maja do prvih dana jula 1992, zatočenja u zatvoru u Vlasenici barem od juna do jula 1992., za zatočenja u logoru Sušica barem od 12. maja do približno 30. septembra 1992., za zatočenja u zgradi Civilne zaštite/ zatvora pored zgrade SUP-a od 18. maja do 25. maja 1992. (Prilog C - Zatočenički objekti), ubistva u Cerskoj dolini 150 muškaraca, bosanskih Muslimana, na jednom mjestu pored zemljanog puta, na oko tri (3) kilometra od Konjević Polja, koji su pokušali izbjeći smrt u Srebrenici nakon njene okupacije jula 1995., između 13. i 17. jula 1995. (Prilog E - Ubijanja u Srebrenici - na putu od Srebrenice prema slobodnoj teritoriji). Prema Četvrtoj izmjenjenoj optužnici Mladić je oslobođen optužbi za ubistvo najmanje 60 ljudi u selu Zaklopača - Vlasenica 16. maja 1992., ubistvo jednog muškarca u zgradi SJB u Vlasenici 22. maja 1992. ili približno tog datuma i ubistvo 29 muškaraca kod Nove Kasabe od 18 maja do juna 1992., od zatočavanja ne-Srba u zgradi SJB u Vlasenici, kao i u zatvoru u Vlasenici

Tužilaštvo ICTY-a tereti Ratka Mladića i za udruženi zločinački poduhvat sa članovima političkih i državnih organa bosanskih Srba na republičkom nivou; članovi političkih i državnih organa bosanskih Srba na regionalnom, opštinskom i lokanom nivou na području Srebrenice, Vlasenice, Bratunca i/ili Zvornika ili nadležni za ta područja; komandanti, pomočnici komandanata, viši oficiri i načelnici jedinica VRS-a i MUP-a koje su djelovale na područjima u zoni odgovornosti Drinskog korpusa. (stavka 21 Treće izmjenjene optužnice protiv Rtaka Mladića).

Ratko Mladić je prema Trećoj izmjenjenoj optužnici pod tačkom 7 i 8 - deportacija i nehumana djela optužen, između ostalog, za prisilno raseljavanje Bošnjka u periodu od januara do marta 1993. godine, kada su srpske snage napale područje Cerske (opština Vlasenica).

3) **Momčilo Krajišnik i 4) Biljana Plavšić**

Krajišnik i Plavšić optuženi su u predmetu br. IT-00-39-40-PT u izmjenjenoj konsolidovanoj optužnici za genocid, zločine protiv čovječnosti i kršenje zakona i običaja ratovanja. Pod tačkom 3 - progoni, Momčilo Krajišnik i Biljana Plavšić su optuženi da su u periodu između 1. jula i 30 decembra 1992., djelujući kao pojedinci ili u dogovoru međusobno i sa Radovanom Karadžićem, Nikolom Koljevićem i drugim učesnicima udruženog zločinačkog poduhvata, planirali, podsticali, naredili, počinili ili na drugi način pomagali i podržavali planiranje, pripremu ili izvršenje progona Bošnjaka, između ostalih, i na području opštine Vlasenica. Oni su, pored ostalog, optuženi za zločine u vlaseničkim selima: Drum i Zaklopača. Pored toga, osumnjičeni su i za zločine nad nesrbima (uglavnom Bošnjacima) u zatočeničkim centrima u Vlasenici: Policijska stanica, SUP, opštinski zatvor, srednja škola, stadion, logor Sušica, igralište u Novoj Kasabi, pilana Milići, osnovna škola, zadružne štale u Piskavicama, srednjoškolski centar u Vlasenici, hotel Panorama, srednjoškolska sala, vojnička sportska dvorana, dom kulture Milići, logor Luka, peradarska farma Šošari, te za uništenje gradske džamije u Vlasenici.[414]

Za istaći je da je Presudom Pretresnog vijeća Momčilo Krajišnik oslobođen optužbe za genocid i saučesništvo u genocidu, a osuđen je

[414] ICTY, Predmet Krajišnik i Biljana Plavšić IT 00-39-40-PT, Izmjenjena konsolidovana optužnica, tačka 3 - progoni i tačke 4, 5, i 6 - istrjebljenje i lišavanje života. "Momčilo Krajišnik i Biljana Plavšić su optuženi za ubistvo dvanaestak muškaraca bosanskih Muslimana i/ili bosanskih Hrvata iz sela Drum dana 2. juna, ili otprilike tog datuma., za zbistvo više od 60 bosanskih Muslimana i/ili bosanskih, muškaraca, žena i djece iz sela Zaklopača dana 16. maja 1992. godine. (prilog A - lišavanje života nepovezano sa zatočeničkim objektima), za slučaj izvođenja više zatočenih nesrba iz skladišta i njihovo ubistvo kod jame 01.06.1992., za izvođenje iz skladišta i pogubljenje više zatočenih nesrba na glavnom putu za Novu Kasabu 01.06.1992. godine., za ubistvo više zatočenih muškaraca nesrpske nacionalnosti u logoru Sušica u junu i julu 1992. godine., (prilog B-lišavanje života povezano sa zatočeničkim objektima), te za zatočenje nesrba u sljedećim objektima: Policijska stanica Vlasenica, SUP u Vlasenici, zatvor u Vlasenici, Srednja škola u Vlasenici, stadion u Vlasenici, logor Sušica, igralište u Kasabi i pilana u Milićima. (prilog C - objekti za zatočenje)".

za zločine protiv čovječnosti (progon, istrjebljenje, ubistvo, deportaciju, nehumana djela, prisilno premještanje) na 27 godina zatvora.[415] Presudom Žalbenog vijeća kazna mu je preinačena i smanjena na 20 godina zatvora.[416] Momčilo Krajišnik je oslobođen zatvorske kazne 30.08.2013., nakon izdržane dvotrećinske kazne. Biljana Plavšić se izjasnila krivom po tački 3. Optužnice, progoni, zločin protiv čovječnosti, te sporazumno priznavši krivicu, osuđena je na 11 godina zatvora.[417] Nakon izdržane dvotrećinske kazne puštena je na slobodu 27.10.2009. godine.

5) Rajko Dukić

Prema raspoloživoj dokumentaciji i podacima relevantnih svjedoka, jedan od najodgovornijih saučesnika u zločinima nad Bošnjacima opštine Vlasenica je i Rajko Dukić, direktor rudnika boksita Milići. Bio je visokopozicionirani službenik SDS-a BiH (član Glavnog odbora SDS-a BiH, predsjednik IO SDS-a BiH). Imao je direktnu ulogu u blokiranju izlaza iz Sarajeva, odnosno, stavljanja pod kontrolu Sarajeva u martu 1992. godine.[418]

[415] ICTY, Predmet Krajišnik, Pred Pretresnim vijećem I, Dispozitiv Presude.

[416] ICTY, Predmet Krajišnik, In the Appeals Chamber, VI Disposition.

[417] ICTY, Predmet Plavšić, Pred Pretresnim vijećem, Dispozitiv, paragraf 5, 34.

[418] Rajko Dukić, tadašnji predsjednik Kriznog štaba SDS-a je na dobivene instrukcije od Radovana Karadžića da se zatvore svi izlazi iz Sarajeva u svom izvještaju napisao: „ Sve je presječeno (...) ma sve je blokirano... Drži se sve ovdje pod kontrolom... Imali smo kontakt sa armijom...“ (ICTY, Transkripti presretnutih telefonskih razgovora između Rajka Dukića i Radovana Karadžića, 1. i 2. marta 1992). Kako je Dukić i izvjestio Karadžića, 2. marta, nijedan autobus nije ušao ni izašao iz grada, a tramvajski, trolejbuski i autobuski saobraćaj u samom gradu je zaustavljen („Mračni sarajevski dani. Pucnji u narodnu volju“, Oslobođenje, 3. mart 1992, str. 2), objavljeno u: Merisa Karović – Babić, Masovna ubistva u Sarajevu za vrijeme opsade 1992 – 1995, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2014, str. 49.

Učestvovao je u ključnim razgovorima sa vojnim i političkim subjektima, što direktno, što indirektno, vezanim za naoružanje Srba Vlasenice, prisilnu podjelu grada Vlasenice i formiranje opštine Milići, kao i druga pitanja koja se odnose na "specijalni" položaj i status Srba Vlasenice.

On je "finansijski pomagao osnivanje terorirstičke SDS i postao predsjednik Izvršnog odbora te stranke, bio je godinama glavni oslonac i praktični kreator uništenja Bosne i muslimanskog naroda u njoj".[419] On je "svojom ekonomskom i političkom moći (pred rat je praktično prisvojio rudnik boksita, zajedno sa Radovanom Karadžićem, putem dionica, odnosno dioničarskog društva) sve izrežirao i izvršio pripreme za okupaciju istočne Bosne". [420]

"Pred rat je doveo vojsku u Miliće, Lukić Polje i Podravanje, postavio tenkovski bataljon (25 tenkova) u Tišči, kod Vlasenice, pocijepao općinu Vlasenicu i formirao vlastitu općinu-srpsku u Milićima, zatim sa svojim istomišljenicima, kao što su Goran Zekić iz Srebrenice, Miroslav Deronjić iz Bratunca, Tomislav Savkić iz Milića, Jovo Mijatović iz Zvornika, naoružao srpski narod i, uz instrukcije i pomoć bivše JNA, okupirani su ovi krajevi i izvršen neviđen i nezapamćen genocid nad muslimanskim narodom".[421]

Prije okupacije Vlasenice, tokom 1991. godine, bio je u permanentnom kontaktu sa tadašnjim komandantom kasarne u Han Pijesku, pukovnikom Dragomirom Miloševićem, koji je kasnije imenovan za komandanta Sarajevsko-romanijskog korpusa. Zbog komandne odgovornosti za zločine pripadnika ovog korpusa nad civilima Sarajeva - Markale, pukovnik Milošević osuđen je pred Haškim tribunalom na kaznu zatvora od 29 godina.

Rajko Dukić je, u saradnji sa Goranom Zekićem iz Srebrenice i Miroslavom Deronjićem iz Bratunca učestvovao u razgovorima i organizovanju naoružavanja Srba srednjeg Podrinja putem civilnih i vojnih struktura iz Srbije.[422]

[419] Naser Oric; nav. dj., str. 12.

[420] Isto, str. 13.

[421] Isto, str. 13.

[422] ICTY, Predmet Slobodan Milošević, br. IT-02-54, Izjava Miroslava Deronjića, paragraf 7-9, str. 2.

Rajko Dukić je bio i u ulozi konsultanta srpskim pregovaračima prilikom prisilne podjele Vlasenice na bošnjački i srpski dio, te formiranja opštine Milići. Dakle, evidentno je da se radilo o jednom od najmoćnijih političkih lidera iz reda srpskog naroda koji je imao aktivno i odlučujuće učešće u svim aktivnostima vezano za okupaciju prostora opštine Vlasenica, kao dijela srednjeg Podrinja.

Da je Rajko Dukić bio u žiži svih aktivnosti vezanih za pripremu oružanih okupacionih dejstava Srba Vlasenice, kroz naoružavanje, prisilnu podjelu Vlasenice i formiranje opštine Milići, razgovore i posjete vodećih ličnosti vojnog i političkog rukovodstva, svjedoče i riječi načelnika štaba 216. brigade iz Han Pijeska tadašnjeg potpukovnika Asima Džambasovića, koji je kazao da su "tokom marta 1992. Rajko Dukić i Radovan Karadžić posjetili jedan od vojnih pansiona u području Han Pijeska".[423] Džambasović je, tom prilikom, rekao da mu je Avdo Palić, tadašnji artiljerijski oficir 216. brigade, rekao "da se pukovnik Milošević sastajao sa Karadžićem i Rajkom Dukićem i da "se sve sprema".[424] Pored toga, Džambasović je rekao "da je često viđao Rajka Dukića na skupovima SDS-a. Da je, kao generalni direktor firme "Boksit" osiguravao gorivo za vojsku, finasiranje i sve što se slalo na ratište. Tu informaciju nisam znao iz prve ruke, već sam je čuo od pripadnika mog štaba za logistiku. To je bilo opće poznato. Sjećam se da je Dukić, prilikom nestašice goriva, uvijek uspijevao da nabavi gorivo za nas, a posebno za pripadnike bataljona u Milićima. To se dešavalo prije aprila 1992. Međutim, u to vrijeme u štabu su kolale mnoge priče o njegovim sastancima sa pukovnikom Miloševićem".[425]

Rajko Dukić je na sastanku u Milićima u aprilu 1991. godine sa Miroslavom Deronjićem i Goranom Zekićem, njima saopštio da je donijeta odluka da se Srbi naoružaju. Osim toga, Dukić im je rekao "da mi treba da se naoružamo i da je određeno na nivou SDS-a koji ljudi će se baviti tim naoružavanjem, u kojim regijama".

[423] ICTY, br. 02918284-02918314, Izjava Asim Džambasović, parafraf 62.

[424] Isto.

[425] Isto, paragraf, br. 175.

6) Tomislav Savkić

Prijeratni profesor u srednjoškolskom centru "Milorad Vlačić" u Vlasenici, prvi predsjednik SDS-a Vlasenica, a potom predsjednik SDS-a Milići, Tomislav Savkić je, nezaobilazna karika u lancu vlaseničkih organizatora i naredbodavaca zločina nad Bošnjacima ovog kraja. Savkić je učestvovao u prisilnoj podjeli Vlasenice (potpisnik je Protokola sporazuma o teritorijalnom razgraničenju opštine Vlasenica), naoružanju Srba Vlasenice, donošenju ključnih odluka vezanih za eliminaciju nesrba sa područja opštine Vlasenica. Tomislav Savkić je u koloni vozila ušao u selo Zaklopača 16. maja 1992. godine, kada su srpske snage počinile zločin genocida nad Bošnjacima ovog sela. Njegov dolazak sa vojnicima, policajcima i drugim paravojnim snagama na mjesto zločina potvrđuje činjenicu da su Bošnjaci ovog sela bili ciljana etnička, nacionalna i religiozna grupa za uništenje, jer je Savkić kao glavni politički subjekt tog kraja svojim dolaskom potvrdio namjeru za njihovo uništenje. Navedeni podaci, odnosno, dokazi svjedoče da je Tomislav Savkić bio jedan od glavnih političkih subjekata srpskog rukovodstva Vlasenice koji je imao aktivno učešće u svim strateškim planovima i operacijama srpskog rukovodstva Bosne i Hercegovine, vezanim za realizaciju strateških ciljeva Srba u BiH, odnosno, okupaciju Vlasenice.

7) Milenko Stanić

Prijeratni predsjednik Skupštine opštine Vlasenica, a istovremeno predsjednik Kriznog štaba SDS-a Vlasenica, Milenko Stanić, prema funkcijama koje je obavljao, svakako ima i najveću odgovornost za zločine nad Bošnjacima Vlasenice. On je svojim potpisom verifikovao sve protuzakonite radnje i mjere koje su preduzete prema Bošnjacima ovog kraja, počevši od, prisilnog iseljavanja, prisilnog predavanja, odnosno "mjenjanja" stambenih jedinica Bošnjaka sa Srbima, izdavanja propusnica Bošnjacima za prisilni odlazak iz svojih posjeda, prisilnu podjelu

Vlasenice, izvještaja o logorima, oduzimanja legalno nošenog naoružanja od Bošnjaka itd. Potpisnik je Protokola sporazuma o teritorijalnom razgraničenju opštine Vlasenica.

Milenko Stanić je znao za nelegalno naoružanje Srba, za zločine koje su srpske formacije počinile nad Bošnjacima, ali nikada nije preduzeo nikakve mjere da zaštiti obespravljeni i fizički ugroženi narod - Bošnjake.

8) Svetozar Andrić, komandat brigade SV "Birač"

Najodgovornija osoba za zlostavljanje i ubijanje Bošnjaka iz logora Sušica je tadašnji komandant brigade[426] SV "Birač" major Svetozar Andrić, koji je 31.05.1992. godine izdao naredbu o formiranju logora Sušica. U tom logoru su zatočavani, uglavnom, Bošnjaci Vlasenice, Han Pijeska, Rogatice, Višegrada, Šekovića, Kalesije, Bratunca, Srebrenice i Zvornika. Svakako su bili najbrojniji Bošnjaci Vlasenice, ali je bio zatočen značajan broj Bošnjaka iz pomenutih opština jer su neki od njih imali mjesto prebivališta u Vlasenici 1992. godine, a neki su, prilikom zarobljavanja dovezeni u ovaj logor. Iako je u pomenutoj naredbi, pored ostalog, stajalo da zatočenike treba tretirati "u duhu međunarodnih pravila", raspoloživi dokumenti i dokazi svjedoče da je kroz ovaj logor prošlo preko 8.000 zatočenika, a da je nekoliko stotinaVlaseničana ubijeno unutar logora i u neposrednoj blizini logora, a ostali su prisilno protjerani sa teritorije Vlasenica.

Svetozar Andrić je u regiji Birač bio glavni vojni subjekt i ujedno osnivač logora Sušica, kada su izvršeni najteži ratani zločini u Vlasenici, Zvorniku i Brtauncu 1992/1993. godine.

U vrijeme izvršenja genocida u Srebrenici jula 1995. godine, s dužnosti komandanta Birčanske brigade postavljen je na mjesto načelnika

[426] Dana 19 maja 1992. godine organizovana je Birčanska pješadijska brigada pod komandom tadašnjeg majora bivše JNA Svetozara Andrića, koja je bila odgovorna za prostore: Zvornik, Kalesija, Šekovići, Vlasenica, Bratunac, Milići i Skelani.

štaba Drinskog korpusa, na kojem je zamjenio Radislava Krstića, osuđenog za genocid u Srebrenici na 35 godina zatvora.

Jedan od glavnih planera, kao načelnik štaba, za predstojeće zločine nad Bošnjacima sigurne zone UN-a u Srebrenici 1995. bio je upravo Svetozar Andrić, koji je 6. jula 1995. godine predao dužnost komandanta 1. Birčanske pješadijske brigade potpukovniku Ljubomiru Vlačiću. Dužnost načelnika štaba Drinskog korpusa preuzeo je 13.07.1995. godine. Nakon agresije na Bosnu i Hercegovinu, "prekomandovan" je u Beograd, raspoređen u Vojsku Jugoslavije, a svojevremeno je bio i savjetnik Zorana Stankovića, ministra odbrane Srbije.[427] Da je svjestan svoje odgovornosti za ratne zločine potvrđuje i činjenica da je Svetozar Andrić, koji je bio svjedok odbrane u procesu protiv optuženog za zločine Radovana Karadžića, tražio od Tribunala garanciju da neće biti uhapšen i isporučen organima Bosne i Hercegovine, kao uslov da svjedoči u procesu Karadžić.

9) Major Mile Kosorić

Kao komandant Vlaseničke lpbr. naređivao je da se artiljerijom gađaju civili Bošnjaci u osnovnoj školi u Cerskoj i u velikim kolonama u kojim su se kretali civili, bježeći iz Cerske prema Konjević Polju.[428] Također je naređivao da se gađaju civili Bošnjaci koji su pokušavali domoći se paketa humanitarne pomoći koji su spuštani iz aviona međunarodnih mirovnih snaga. Tom prilikom desetine tijela Bošnjaka je raskomadano od posljedica granata koje su ispaljivane iz oruđa srpskih jedinica po naredbi majora Kosorića. Komandant Kosorić je bio oficir

[427] Dnevni avaz, 29.07.2013, Zašto nema optužnice protiv jednog od planera genocida? A. Hadžić, str. 10

[428] Šemsudin Šemso Salihović, nav. dj. str. 208. "Komandante, evo onaj češalj od škole u Cerskoj (misli se na razorenu školu na kojo su ostalisamo okviri prozora, a koja je bila puna civila). Odlično, tako se radi. Evo ih sada idu od Cerke prema Konjević polju. Udari po njima odmah, iza Cerskog potoka, u Kaldrmici, sačekaj ih tu i kad dođu - odmah tuci!"

i znao je da činom naređivanja granatiranja civila krši odredbe Ženevskih konvencija i zbog toga je direktno odgovoran za ove zločinačke vojne operacije.

10) Veljko Bašić, upravnik logora Sušica

Veljko Bašić, prije agresije na Bosnu i Hercegovinu penzionisani milicioner, vraćen je u službu kao i mnogi penzionisani policajci Srbi neposredno pred okupaciju Vlasenice. Imenovan je na poziciju upravnika logora Sušica. Bio je nadređen komandantu logora Sušica Draganu Nikoliću, jednom od najvećih zločinaca ovog kraja i jedinom haškom osuđeniku sa područja opštine Vlasenica. Protiv Bašića je podignuta krivična prijava kod suda Bosne i Hercegovine pod optužbom da je učestvovao u ratnim zločinima protiv bošnjačkog stanovništva. Oslobođen je optužbe 2008. godine, kakvog apsurda, obrazloženjem da je prestar za izdržavanje zatvorske kazne. Imajući u vidu činjenicu da je bio formacijski nadređen Draganu Nikoliću, koji je počinio teške zločine nad zatočenicima logora Sušica u periodu kad mu je bio nadređen upravo Bašić, a da nije preduzeo odgovarajuće mjere da spriječi zločine u svojoj zoni odgovornosti, Sud Bosne i Hercegovine je imao dovoljno elemenata da izrekne zasluženu kaznu zatvora za Veljka Bašića. Prema riječima Ibre Osmanovića, Veljko Bašić nije dozvolio da njegov brat zajedno sa njim bude uvršten na listu za transport u logor Batković, već ga je ostavio u Vlasenici kao garanciju da u slučaju bježanja jednog od njih ima jednog za likvidaciju.[429] Iako nijedan od njih nije pobjegao, u Vlasenici su ubijena dvojica brace Ibre Osmanovića: Hajrudin i Hakija i sestra Ferida.

[429] DANI, 20.04.2012., str. 10-11. Ibro Osmanović je rekao: „Sjećam se da, kada sam pitao Veljka Bašića, upravnika logora Sušica, da i moj brat ide sa mnom u logor Batković, on je rekao: ti ideš u razmjenu, a u slučaju pokušaja bjekstva, on mi ostaje kao zalog“.

11) Dragan Nikolić - Jenki, komandant logora Sušica

Od početka juna 1992., pa do 30. septembra 1992. godine, Dragan Nikolić je bio jedan od komandanata logora Sušica. Uhapšen je pod optužbom da je muslimanske i druge nesrpske zatočenike podvrgavao ubistvima, silovanju i mučenju, te je učestvovao u stvaranju i održavanju atmosfere straha u logoru putem ubistava, premlaćivanja, seksualnog nasilja i drugih vidova fizičkog i psihičkog zlostavljanja. Neselektivno je ubijao muškarce, žene i djecu, koristeći najsurovije metode prilikom ubijanja ili mučenja svojih žrtava. Sve žrtve su bile zaštićene Ženevskim konvencijama iz 1949. godine. Prema izjavama velikog broja svjedoka, kao komandant logora „Sušica“, on je najodgovornija osoba za stradanje zatočenika. Tukao je zatočenike željeznim šipkama, kundacima i gumenim cijevima ispunjenim olovom. Ponižavao je zatočenike, fizički premlaćivao i isticao da njihov život ne vrijedi jednog metka da bi ih njime ubio. Tako je jednom zatočeniku rekao: “Ja bih tebe sada ubio, ali pet markica je metak, a ti ne vrijediš ni jednog pikavca”.[430]

Na osnovu optužnice Međunarodnog tribunala u Hagu br. IT-94-2-I, od 7. novembra 1994. godine, uhapšen je 21. aprila 2000. godine, od strane vojnika SFOR-a i predat Međunarodnom tribunalu u Hagu. Nikolić je bio prva osoba protiv koje je Medunarodni krivični tribunal za bivšu Jugoslaviju (ICTY) podigao optužnicu za ratne zločine u bivšoj Jugoslaviji.

Tužilac Međunarodnog krivičnog tribunala za bivšu Jugoslaviju Richard J Goldstone, u skladu s ovlastima koje proizilaze iz člana 18 Statuta Međunarodnog krivičnog tribunala za bivšu Jugoslaviju je optužio Dragana Nikolića, zv. Jenki za: zločine protiv čovječnosti, kršenje ratnih zakona i običaja i teška kršenja odredbi Ženevskih konvencija.

Dragan Nikolić se 04.09.2003. godine, nakon potvrdnog izjašnjavanja o krivici na osnovu Sporazuma o izjašnjavanju o krivici, koji je postigao sa Tribunalom, izjasnio krivim po Trećoj izmjenjenoj optužnici,

[430] AIIZ, inv. br. 2-3280.

kojom se tereti na osnovu individualne krivične odgovornosti za mnoge zločine, uključujići ubistvo i mučenje, kao i pomaganje i podržavanje silovanja.

Priznao je krivicu za proganjanje bošnjačkih civila i nesrpskog stanovništva u logoru „Sušica“, kao i odgovornost za ubistvo devet osoba i mučenje pet drugih i seksualno zlostavljanje zatočenica.

Pretresno vijeće Međunarodnog tribunala u Hagu, dana 18.12.2003. godine osudilo ga je na 23 godine zatvora za zločine protiv čovječnosti, a Žalbeno vijeće mu je 4. februara 2005. godine izreklo konačnu kaznu od 20 godina zatvora.[431]

---

[431] ICTY, Predmet br. IT-94-2-S, Tužilac Međunarodnog suda protiv Dragana Nikolića. Treća izmjenjena optužnica, 31. oktobar 2003.

Tužilac Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (ICTY) optužio je Dragana Nikolića za zločine protiv čovječnosti, kako slijedi: **Tačka 1 (Progoni)** “Najmanje od početka juna 1992. pa do približno 30. septembra 1992. Dragan Nikolić je progonio Muslimane i druge nesrbe zatočene u logoru Sušica na političkoj, rasnoj i vjerskoj osnovi”.

Tačka 2 (Ubistvo) “Dragan Nikolić je optužen za ubistvo: Durme Handžića, Asima Zilđića, Rašida Ferhatbegovića, Muharema Kolarevića, Dževada Šarića, Ismeta Zekića, Ismeta Dedića, Mavludina Hatunića i Galiba Musića”.

Tačka 3 (Polno nasilje) “Od početka juna pa do približno 15. septembra 1992. mnoge zatočenice logora Sušica bile su podvrgnute zlostavljanju seksualnog sadržaja koje je obuhvatalo silovanje i ponižavajuće fizičko i verbalno maltretiranje. Dragan Nikolić je lično odvodio i na druge načine omogućavao odvođenje zatočenica iz hangara, znajući pritom da se to čini u svrhu silovanja i drugih oblika ponašanja koje predstavlja seksualno zlostavljanje. Seksualno zlostavljanje vršili su logorski stražari, pripadnici specijalnih snaga, lokalni vojnici i drugi muškarci”.

Tačka 4 (mučenje) Dragan Nikolić je optužen za mučenje sljedećih zatočenika: Fikret “Čiče” Arnaut, Sead Ambešković, Hajrudin Osmanović, Suad Mahmutović i Redžo Čakišić.

Tačke 4-5 (Mučenje i silovanje) “Dana 3. juna 1992. ili približno tog datuma pa približno do augusta 1992. Dragan Nikolić je ulazio u hangar logora Sušica i izvodio Šahu Berbić, djevojčicu između 13 i 15 godina starosti. Uprkos njenim pokušajima da pruži otpor Nikolić ju je, tokom njenog zatočenja, gotovo svaku noć izvodio iz logora i silovao. Jedne noći izveo je Šahu Berbić iz hangara i ona se više nije vratila. Svojim učešćem u djelima i propustima opisanim u paragrafu 21 u odnosu na Šahu Berbić, Dragan Nikolić snosi individualnu krivičnu odgovornost za: mučenje, zločin protiv čovječnosti, kažnjiv prema članu 5(f) Statuta Međunarodnog suda.

Dragan Nikolić je osuđen za krivična djela: progoni na političkoj, rasnoj i vjerskoj osnovi, ubistvo, seksualno nasilje, mučenje (zločini protiv čovječnosti).

Nakon sporazumnog priznavanja krivice, izjavio je da osjeća veliku dozu sramote i stida, kao i žaljenje prema žrtvama. Izrazio je kajanje koje, kako je rekao, dolazi iz njega samog. U izjavi koju je dao Tužilaštvu ICTY-a, izdvajamo sljedeće riječi: " Šta ja mogu da kažem povodom toga? Ja mogu da kažem da se zbog svega toga iskreno kajem. Zaista se kajem, jer ako bih samo rekao "Kajem se" forme radi neke. Ja najbolje znam šta osjećam. Moje kajanje dolazi iz mene samog, jer veliku većinu ljudi ja sam poznavao od malena. Zajedno smo odrasli, neki su mi bili komšije. Iskoristiću ovu priliku da se svim tim žrtvama i onim koje sam direktno povrijedio, na čije sam živote i sudbinu utjecao, izvinim, izvinim duboko, i svim onim koji su bili u Sušici, bilo dan, bilo mjesec, bilo više vremena. Poručujem da su vrata moje kuće svim tim ljudima otvorena, da mogu u svakom momentu doći, porazgovarati, bilo sa žrtvama, bilo sa nekim komšijama, koji čak nisu ni bili u Sušici".[432]

Važno je istaći da je osuđeni Nikolić ove riječi izgovorio prije izricanja konačne presude, a, prije svega, u namjeri da mu se smanji zatvorska kazna. Imajući u vidu obim zločina koje je direktno ili zajedno sa svojim saradnicima počinio i zločine koji su počinjeni po njegovoj naredbi ili prećutnom odobrenju nad Bošnjacima Vlasenice, nepojmljivo

---

Mnoge od zatočenih žena bile su podvrgnute seksualnom zlostavljanju, uključujući silovanje. Logorski stražari i drugi muškarci kojima je bio dozvoljen ulazak u logor često su noću izvodili žene iz hangara. Kada su se vraćale, žene su često bile u traumatizovanom stanju, a ostali zatočenici su primjećivali da su žene van sebe". Također se Dragan Nikolić, prema Prvoj izmjenjenoj optužnici, tereti za seksualno zlostavljanje zatočenica: Su-010, Su-139, Su-063, Su-137, Su-140 i Su- 032. Gore navedenim djelima Dragan Nikolić je počinio: silovanje, mučenje i napad na lično dostojanstvo žrtava, što predstavlja zločin protiv čovječnosti i druga nečovječna djela, kažnjiva prema članovima Statuta Međunarodnog suda i Ženevskih konvencija.

[432] ICTY, Predmet br. IT-94-2-A Tužilac protiv Dragana Nikolića, Presuda po žalbi na kaznu, 4. februar 2005. godine.

je očekivati da će preživjele žrtve ovih zločina prihvatiti njegovo kajanje i oprostiti mu zločine. Priznanje krivice po svim tačkama optužnice od strane Dragana Nikolića, bez obzira na činjenicu što je u tome vidio šansu da dobije manju kaznu, nepobitno potvrđuje istinu da su srpske snage, vođene političkim i vojnim rukovodstvom, planirano, organizovano i sistemski počinile zločine nad Bošnjacima Vlasenice.

Dana 21. juna 2006. Dragan Nikolić je prebačen u Italiju na izdržavanje preostalog dijela kazne. U izdržavanje kazne je uračunato vrijeme koje je proveo u pritvoru od 21. aprila 2000. godine.

12) Rade Bjelanović

Rade Bjelanović je, prema formaciji koju je obnašao i prema djelovanju koje je ispoljavao prema Bošnjacima, također, jedan od najodgovornijih vlaseničkih Srba za zločine nad Bošnjacima sa područja opštine Vlasenica. On je upravljao policijom u Vlasenici do njene okupacije i vodio aktivnosti u vezi eliminacije Bošnjaka iz SJB i formiranja srpske policije.

Rade Bjelanović je, pored naoružavanja Srba od strane JNA, dodatno iste naoružao značajnim količinama oružja koje je, do tada, dužila SJB. Bjelanović je 20.04.1992. godine teleksom obavjestio svog pretpostavljenog šefa, načelnika CSB-a Tuzla da obustavlja rad, odnosno, da odbija poslušnost izvršenja zakonskih obaveza prema nadležnoj instituciji. Kako i sam Bjelanović navodi u svom dopisu, upućenom načelniku Romanijsko-birčanskog CSB-a gosp. Zoranu Cvjetiću, da je obustava rada sa CSB-om Tuzla "bila jedan od presudnih uslova da srpske oružane snage uđu u Vlasenicu 21.04.1992. godine i uspostave red bez i jednog poginulog ili ranjenog borca".[433]

[433] AIIZ, inv. br. 2-3429, SJB Milići, dopis br. 01-14/24-13, od 04.01.1993. godine.

Nakon okupacije Vlasenice od strane srpskih oružanih snaga, gdje je Bjelanović imao važnu ulogu i odgovornost, isti je imenovan za načelnika SJB Milići, a na njegovo mjesto je imenovan Mane Đurić.

Neposredno po preuzimanju dužnosti načelnika SJB Milići, srpske snage su okupirale bošnjačko selo Zaklopača 16.05.1992. i počinile genocid nad civilima ovog sela. Na najsvirepiji način ubile su 56 Bošnjaka, civila, među kojma je bilo 13 djece i 17 ženska osoba. Na čelu kolone prilikom ulaska u selo Zaklopača, prema riječima preživjelog svjedoka, viđeni su Rade Bjelanović i Tomislav Savkić, tadašnji predsjednik SDS-a Milići.

Nakon okupacije Srebrenice, sigurne zone UN-a 1995. na stadionu "Jadar" u Novoj Kasabi bilo je zarobljeno preko 1.000 Bošnjaka i tom prilikom je došla ekipa policajaca iz Milića da preduzme daljnje mjere u vezi sudbine zarobljenika. U toj ekipi je viđen i Rade (misli se na Radomira Bjelanovića, zvanog Rade iz Milića) koji je sa pomenutom ekipom izdvojio određen broj zarobljenika, uz obećanje da će ih vratiti nakon "policijske obrade". Međutim, niko od izdvojenih Bošnjaka, niti onih koji su ostali na stadionu nije stigao do Tuzle. Znači da su svi likvidirani od strane srpskih snaga i uz znanje načelnika CSB-a Milići Rada Bjelanovića.[434] Ovo su nepobitni dokazi da je Rade Bjelanović imao udjela u zločinima i veliku odgovornost za počinjene zločine nad Bošnjacima sa područja opštine Vlasenica i Bošnjacima sa područja drugih opština koji su bili u sigurnoj zoni UN Srebrenica 1995, prilikom njene okupacije. Apsurdno zvuči podatak da protiv Bjelanovića prije njegove smrti nije pokrenuta niti krivična prijava za ovako monstruozne zločine nad bošnjačkim civilima.

[434] AIIZ, Armija RBiH, RI, frekvencija 254.300, vrijeme: 14.00, Učesnici: X-394, Y). U: Smail Čekić, Genocid i istina o genocidu u Bosni i Hercegovini. Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2012, str. 352.

13) Mane Đurić

Mane Đurić je od 14. novembra 1982. godine radio kao profesor u srednjoškolskom centru Vlasenica. Radni odnos u MUP-u SR BiH je zasnovao 10. novembra 1986. godine u OSUP Vlasenica, CSB Tuzla i obavljao je poslove inspektora za protivpožarnu zaštitu. Đurić je počeo raditi u SJB Vlasenica od 04. aprila 1992. godine, a od 08. maja 1992. godine obavlja poslove načelnika SJB Vlasenica. Odmah po preuzimanju vlasti u Vlasenici, počela su hapšenja Muslimana. U aprilu 1992. godine, SJB Vlasenica je formirao zatvor u istoj zgradi, kroz koji je prošlo više stotina Bošnjaka. U komandnoj strukturi zatvora su bili Mane Đurić, načelnik SJB Vlasenica, Radenko Stanić, komandir SJB Vlasenica, te Milenko Majstorović i Goran Garić. Prema navodima Fuada Ramića, logoraša, posebnu svirepost prema zatočenim civilima ispoljio je Rajko Lošić. Saslušavanja zatočenika u zgradi policije su vršili Mane Đurić i Rade Bjelanović do njegovog prekomandovanja u Stanicu javne bezbjednosti (SJB) Milići. Budući da su mnogi bošnjački zatočenici prošli kroz zatvor, koji se nalazio u zgradi SJB, na čijem čelu je bio Mane Đurić, logično je ustrvditi da je upravo Mane Đurić najodgovorniji za njihovo fizičko maltretiranje, odnosno pogubljenje. Jedan od srpskih stražara u logoru Sušica je potvrdio da je Mane Đurić jedan od najodgovornijih za zločine nad Bošnjacima Vlasenice. Jedan od svjedoka je kazao da je Mane Đurić, uz pomoć Branislava Drakulića, tadašnjeg predsjednika opštinskog suda i Todora Todorovića, tužitelja, bio inicijator krivičnih prijava protiv Bošnjaka koji su obnašali značajne funkcije u Sudu i članova SDA.[435]

Da apsurd bude veći, Mane Đurić je bio predložen za odlikovanje Ordena II ranga 1993. godine za vrijeme obavljanja poslova načelnika SJB Vlasenica. U obrazloženju je navedeno da je Đurić odmah po izbijanju ratnih dejstava i po imenovanju na poziciju načelnika, poduzeo praktične korake na ustrojstvu i organizaciji SJB-a Vlasenica, te je vršio organizacione pripreme s ciljem stavljanja SJB Vlasenica u funkciju za

[435] AIIZ, inv. br. 2-4286

oslobođenje srpskog naroda. Pored borbenog organiziranja stanice, Đurić je radio i na stvaranju jedinice kao formacije, koja je dala značajan doprinos u borbenim dejstvima. Đurić je takođe i lično učestvovao u ofanzivnim dejstvima i akcijama na području Metaljke, Kamenog Visa, Cerske i Konjević Polja. Navedeno je i to da je ukupnom aktivnošću, Đurić dao značajan doprinos na planu saradnje i koordinacije rada između SJB, s jedne strane i opštinskih političkih i vojnih organa, s druge strane.

Dana 21. novembra 1993. godine, Mane Đurić je za svoju službu u policiji RS-a odlikovan medaljom Petra Mrkonjića i ordenom Miloša Obilića.

Ministar MUP-a RS-a je dodijelio pištolje na poklon, među ostalim, i Manetu Đuriću. Dana 20. oktobra 1995. godine, Đurić, po činu kapetan I klase, je vanredno unaprijeđen u čin potpukovnika.

14) Predrag Bastah i 15) Goran Višković

Predrag Bastah je osuđen na kaznu zatvora od 22 godine, a **Goran Višković** na kaznu zatvora od 18 godina prvostepenom presudom Suda Bosne i Hercegovine od 05. februara 2010. godine, nakon javno održanog glavnog pretresa. Sud je optužene proglasio krivim za krivično djelo zločini protiv čovječnosti u logoru Sušica i za ubistva Bošnjaka na području opštine Vlasenica. Nakon ulaganja žalbi na Prvostepenu presudu Suda BiH u predmetu Bastah i drugi od strane Tužilaštva BiH, optuženog Predraga Bastaha i branilaca optuženih Bastaha i Gorana Viškovića, Vijeće Apelacionog odjeljenja Suda BiH, nakon održane javne sjednice, dana 22. februara 2011. godine, donijelo je, a 26. aprila 2011. godine i otpremilo presudu kojom se odbijaju kao neosnovane navedene žalbe, te se prvostepena presuda od 5. februara 2010. godine potvrđuje. Time je okončan postupak sudskog procesuiranja Predraga Bastaha i Gorana Viškovića za počinjene zločine nad Bošnjacima opštine Vlasenica u periodu od 1992. – 1995. godine.

Njih dvojica, prema svjedočenju mnogih preživjelih Bošnjaka, snose najveću krivičnu odgovornost za hapšenje Bošnjaka, civila, odvođenje istih u sabirne centre u Vlasenici, kao i logor Sušica, fizičko maltretiranje muškaraca i seksualno zlostavljanje zatočenica.

16) Zoran Jovanović –novinar

Jedan od ratnih izvještača iz Vlasenice, koji je zloupotrijebio kodeks novinarstva, odnosno istinitog izvještavanja i svjedočenja je Zoran Jovanović. Rođeni Vlaseničanin, koji je djetinjstvo proveo zajedno sa mnogim Bošnjacima, koji postaše žrtve njihovih komšija Srba, u čemu je dobre zasluge imao i Zoran Jovanović. On je pravio reportaže objekata i mjesta koji su trebali uskoro biti mete agresorskih snaga. Nekoliko dana prije zločina nad Bošnjacima u selu Zaklopača, Jovanović je snimio materijal u kojem je kazano da Srbi i Bošnjaci u tom selu žive u tolerantnim odnosima i da nema nikakve opasnosti po sigurnost ovih mještana. Nakon toga, naoružane srpske snage su ušle u bošnjački dio sela Zaklopača i pobile sve što su zatekle u kućama, avlijama i njivama. Ubile su 56 civila Bošnjaka na licu mjesta, četvoricu sutradan (17.05.1992), koje su pronašli u obližnjim šumama i petoro koji su nakon strijeljanja pomenutih otišli u Vlasenicu da zatraže fizičku zaštitu kod opštinskih organa vlasti. Isto tako, nekoliko dana prije rušenja Hajrije džamije u Vlasenici od strane srpskih vojnika, Jovanović je napravio materijal na kojem je džamija uspravna i intervjuisao nekoliko bošnjačkih zatočenika koji su morali kazati ono što im je Jovanović naredio. A rekli su, pod pritiskom, da je stanje u Vlasenici normalno i mirno i da nema nikakvih problema. Taj snimak je poslao nadređenim u Beograd koji je pušten u eter sa komentarom da su Srbi za mir i da u Vlasenici nema borbenih dejstava. Nekoliko dana nakon emitovanja njegovog materijala, Hajrija džamija je minirana sa razornim dinamitom i porušena do temelja. Samo iz ova dva primjera se vidi da je Zoran Jovanović bio direktni saučesnik u zločinima nad svojim dotadašnjim

komšijama Bošnjacima. Preživjeli svjedoci Bošnjaci su ga optuživali za saučesništvo u ubistvima: Šahinpašić Esada, Nedima i Mensura, kao i za saučesništvo u rušenju Hajrija džamije u Vlasenici. Zoran Jovanović je umro 13.07.2013. u 61. godini života.

4. Ostali vlasenički Srbi - neprocesuirani naredbodavci i počinioci zločina

Prema izjavama svjedoka, među glavnim licima srpske nacionalnosti koji su bili organizatori i naredbodavci etničkog čišćenja i provođenja genocida nad bošnjačkim stanovništvom na području opštine Vlasenica, osim gore pomenutih lidera, bili su:[436]

1. Božović Radenko, direktor "Elastika",
2. Čeliković Dragomir, nekadašnji tužilac i pravobranilac,
3. Čeliković Savo, komandant TO Vlasenica,
4. Čolović Blagoje, sekretar Sekretarijata za narodnu odbranu,
5. Delić Mirko, dirktor RO "Birač",
6. Drakulić Branislav, advokat i predsjednik opštinskog suda,
7. Jevtić Nikola, novopostavljeni direktor pošte,
8. Krezović Danilo, penzioner – bivši milicioner.
9. Lazić Duško, penzioner,
10. Lukić Drago, jedan od najradikalnijih za progon i uništenje Bošnjaka,
11. Lukić Milorad, predsjednik SDS-a,
12. Milić Božo, predsjednik IO u srpskoj vladi,
13. Nastić Boško, bivši načelnik Opš TO,

[436] AIIZ, inv. br. 3278 i 2-3275

14. Nišić Jovo, tehnički direktor RO "Birač",
15. Pajić Čedo, načelnik u SO-e,
16. Pantić Radomir,
17. Stevanović Neđo, penzioner,
18. Šargić Dragomir, inspektor u SUP-u,
19. Todorović Jelena, sudija za prekršaje, član SDS-a,
20. Todorović Todor, javni tužilac, član SDS-a,
21. Vidović Mirko, samozvani direktor SDK-a,
22. Vidović Risto, pomoćnik k-danta,
23. Vržina Čedo, bio društveni pravobranilac,

Izvršioci:

1) Bajagić /Duško/ Zvonko iz Vlasenice, jedan od najradikalnijih organizatora prisilnog protjerivanja i uništavanja Bošnjaka Vlasenice,
1) Bajagić Mišo, ruk. Radnik RO "Elastik" Vlasenica,
2) Bastah Dragan "CAR", privatni autoprevoznik,
3) Bastah Nenad, radnik u VPD Han Pijesak,
4) Borovina Dragiša, Dom zdravlja,
5) Božić Milan, penzionisani milicioner,
6) Burlica Ljubiša, radnik RO "Elastik"
7) Burlica Siniša, radnik RO "Alpro",
8) Čeliković Vojka, radnik u opšini,
9) Četković Mišo, specijalac srpske vojske,
10) Đerić Slobodan, direktor doma zdravlja – vojvoda,

11) Deurić Nikola, radnik u opštini u Narodnoj odbrani,
12) Došić Ljubiša (vukovarac) iz Tugova,
13) Došić Saša, zv. Kobac,
14) Dragan, zv. "Lebac", vozač u Salinesu,
15) Drakulić Branislava dva sina,
16) Drašković /Živko/ Miroljub, zv. "Miro", Piskavice,
17) Drmonjić Dostana, trgovački radnik u "Poletu", glavni koljač,
18) Dubočanin Cane,
19) Đurić Bogoljub, penzioner,
20) Đurić Miloš, Dom zdravlja,
21) Đurić Pero, radnik u "Elastiku",
22) Đurić /Pero/ Elvis, majka Begajeta (Bošnjakinja),
23) Đurić /Pero/ Aleksandar, majka Begajeta (Bošnjakinja),
24) Đurković Jordan, nastavnik,
25) Đurić Miloš,
26) Garić Rade,
27) Garić Milenko,
28) Garić Goran,
29) Gavrilović Dragica i Boro,
30) Golić Milisav, radnik suda,
31) Golijan Milanko, zv. "Guja", Dom zdravlja,
32) Ilić Mile, penzionisani radnik SUP-a,
33) Ilić Đorđe,
34) Jokić Mlađo, penzioner, trgovački radnik,
35) Jovanović Goran

36) Kezunović Nada,
37) Klještan Pero,
38) Klještan Mitar, giometar,
39) Kovačević /Majo/ Branko,
40) Kovačević Cvjetin, zemljoradnik,
41) Kovačević Goran, radnik matičnog ureda SO-a,
42) Krezović /Danilo/ Mišo,
43) Krezović /Danilo/ Dragan,
44) Krstić /Sredoje/ Radenko
45) Krstić /Sredoje/ Bato,
46) Lakić /Danilo/ Milan,
47) Lakić /Danilo/ Sreto,
48) Lošić /Rajo/ Dragan,
49) Lošić /Rajo/ Nešo,
50) Lošić Rajo, Dom zdravlja,
51) Lovren Ljubomir, Dom zdravlja,
52) Lukić /Drago/ Mićo,
53) Lukić Vladan,
54) Majstorović /Diko/ Jakov,
55) Majstorović /Diko/ Milenko, inžinjer iz Vlasenice.
56) Majstorović /Diko/ Vlado,
57) Majstorović Milka, trgovački radnik "Polet",
58) Majstorović Radenko, radnik u Birču,
59) Majstorović Mirko,
60) Majstorović Stanimir zv. "Lega",

61) Maksimović /Anđelko/ Mišo i Milomir,
62) Maksimović Anđelko, poštar u Vlasenici,
63) Matić Nebojša,
64) Matić Radosav, referent u opštini Vlasenica,
65) Mijić Boro, milicioner,
66) Milić /Čedo/ Bato,
67) Milošević Milorad, policajac,
68) Miljanić Dušan, profesor SŠC-a,
69) Miljanić Nikola, rdanik RO "Birač",
70) Miljanić Vujadin, giometar u SO-e,
71) Mišić Mile, Dom zdravlja,
72) Mitrović /Milosav/ Janko, iz Ružine Vode,
73) Mitrović Slobodan i sin Rašo,
74) Mitrović Branko, radnik "10. Avgust",
75) Mumović Stevan,
76) Nastić Jovan, bivši profesor u SŠC "Milorad Vlačić",
77) Nerić Milenko
78) Nikolić /Zarija/ Slobodan i Milutin, iz Vlasenice,
79) Obradović /Branko/ Vojislav,
80) Obradović /Branko/ Zoran,
81) Obrenović Simo i Zoran,
82) Ostojić /Slobodan/ Dejan, specijalac srpske vojske,
83) Ostojić Nikica, radnik "10. Avgust" Vlasenica,
84) Ostojić Vladan, radnik preduzeća za kom. usluge,
85) Pajić /Brano/ Goran iz Vlasenice,

86) Pajić Vujadin,
87) Pavlović /Radojke/ Miro,
88) Pejinović /Gojko/ Sveto, radnik u "Elastiku",
89) Petrović Nikola, radnik. kom. preduzeća,
90) Radić Marko, Dom zdravlja,
91) Radivojević Marko, Dom zdravlja,
92) Ravnjak Dragan,
93) Reljić Ćane iz Tabhane sa jednim sinom,
94) Reljić Stanoje zv. "Krune" iz Vlasenice, sa dva sina,
95) Reljić Stanimir, profesor – direktor SŠC u Vlasenica,
96) Rikanović Dragiša,
97) Rikanović Dragan,
98) Rikanović Milutin,
99) Rikanović Zoran,
100) Rikanović Vidosav,
101) Rikanović Vujadin,
102) Rikanović Goran,
103) Rončević Branko, doktor doma zdravlja, zamjenik vojvode,
104) Samardžić Dušan, Dom zdravlja,
105) Savić Vujadin, penzioner – bivši načelnik SUP-a,
106) Savić /Vujadin/ Zoran,
107) Sekulić /Miloš/ Slaviša i Ljubiša,
108) Seratlić Ilija, Dom zdravlja,
109) Simić /Velezar/ Nenad, radnik SUP-a,
110) Spasojević Miloš,

111) Spasojević Drago,

112) Stanić Slavko, radnik Boksita,

113) Stanić Radenko,

114) Stanišić Ljuban iz Vlasenice, bivši radnik SUP-a,

115) Stojšić Ilija iz Vlasenice,

116) Stojišić Dragan zv. “Lemi” iz Vlasenice,

117) Stojišić zv. Kalimero, autoelektričar,

118) Stojišić Vida iz Vlasenice,

119) Stupar /Jakov/ Simo i Duško, iz Piskavica,

120) Stupar Zoran i supruga Staka,

121) Stupar Vlado,

122) Stupar Vujadin,

123) Stupar Spasoje,

124) Stupar /Petar/ Dragan,

125) Stupar /Petar/ Zoran,

126) Šargić Ljubinko, radnik suda,

127) Šargić Milenko,

128) Tešić /Mijat/ Zoran zv. “Koke” iz Vlasenice,

129) Tešić /Mijat/ Goran zv. “Goce” iz Vlasenice,

130) Tešić /Marko/ Saša,

131) Tešić Ranko/ Savo zv. “Gajan”,

132) Tijanić Ilija i sin Predrag,

133) Višković Goran, zv. “Vjetar”, vozač RO “Polet”,

134) Vitorović /Milan/ Mile iz Zabokovlja,

135) Vitorović /Milan/ Nemanja iz Zabokovlja,

136) Vitorović Rade i sin Dragan iz Zabokovlja,

137) Vržina Čedo sa dva sina: Milomir i ?[437]

138) Vuković Brano,

139) Vuković /Brane/ Velibor,

140) Zekić Radenko iz Vlasenice,

Prema podacima jednog od relevantnih izvora, jezgro srpskih naredbodavaca za izvršenje zločina u Vlasenici sačinjavali su: Milenko Stanić, predsjednik "srpske opštine Vlasenica", Čedo Vržina, društveni pravobranilac, Božo Milić, Branislav Drakulić, advokat, odnosno, ratni predsjednik suda, kojeg je imenovao Radovan Karadžić i drugi, koji su u početku javno govorili da u Vlasenici treba da ostane 30% Muslimana, a kasnije 20%, odnosno, 10% i tako svaki dan smanjivali procenat.[438] Oni su znali za plan rukovodstva srpskog naroda Bosne i Hercegovine u vezi planirane demografske strukture svih krajeva na koje su Srbi polagali pravo, a time neizostavno i plan za Vlasenicu kao jednu od prioritetnih opština u planovima ideologa velikosrpske politike.

5. Odgovornost Međunarodne zajednice (UN) za genocid nad Bošnjacima opštine Vlasenica, dolazak generala Filipa Morillona u Cersku

Da bi govorili o odgovornosti Međunarodne zajednice vezano za zločine protiv čovječnosti i međunarodnog prava na području opštine Vlasenica, neophodno je dati kraći osvrt na (ne)efekte djelovanja iste na prostoru cijele Bosne i Hercegovine. U tom kontekstu možemo posmatrati neka od ključnih pitanja, kao što su: da li je Međunarodna zajednica mogla spriječiti zločin genocida u Bosni i Hercegovini? Da li je učinila odlučan korak u pravcu sprječavanja zločina nad nesrbima? Pošto je imala kapaciteta za to, zašto to nije učinila?

[437] „DANI", 24. 09. 2010., str. 33-34.

[438] AIIZ, inv. br. 2-3275

Poznato je da su mirovne snage UN-a stigle u Bosnu i Hercegovinu u rano proljeće 1992. godine**,** a da se genocid u Vlasenici dogodio krajem aprila i tokom maja i juna iste godine, a da iste snage nisu ništa preduzele na preventivnom djelovanju, niti sprječavanju istog. Takvu ne/efikasnost međunarodne zajednice komentarisali su, pa čak i kritikovali neki istaknuti međunarodni znanstvenici. Jedan od njih je i Majkl Sels (Michael A. Sells), koji se pita: "Jesu li Zapad, Ujedinjeni narodi ili kršćanski svijet pali na ispitu u Bosni, ili, još gore, je li Zapad bio saučesnik u zlu koje se ondje dogodilo?"[439] Pored Selsa, mnogi relevantni međunarodni autoriteti smatraju da "Zapad nije djelovao protiv genocida u Bosni i Hercegovini, posmatrao ga je." Dr. Džonatan Guld (Jonatan Guild) i dr. Adrijan Hestings (Arain Hastings): SAUČESNIŠTVO MEĐUNARODNE ZAJEDNICE U GENOCIDU U BOSNI, također, smatraju da je međunarodna zajednica jedan od saučesnika u genocidu u Bosni i Hercegovini.[440]

U kontekstu ne/djelovanja međunarodne zajednice na prevenciji, odnosno sprječavanju zločina nad civilima, zaštićenim ciljevima, smatramo interesantnim i misaonim stav Kasima Begića koji je kazao: "Međunarodno-pravni poredak je u povodu Bosne funkcionirao samo u početku, u vrijeme 'presuda' Badinterove komisije o disoluciji bivše Jugoslavije i prilikom postupaka potvrđivanja samosvojnosti BiH i njenog međunarodnog priznanja kao suverene države u postojećim granicama. U vrijeme početka agresije, umjesto principa međunarodno-pravnog poretka, tretman Bosne kretao se u okvirima tzv. real-politike, sa nametanjem nacionalnih politika i interesa pojedinih država involviranih, preko EU i UN u tzv. razrješavanje bosanskohercegovačke krize i sa licemjerjem kao pretpostavkom ovog radikalnog zaokreta (slično osudama, prije šezdesetak godina, Španjolske republikanske vlade zbog internacionalnih brigada, dok su u isto vrijeme importovane Hitlerove i Musolinijeve eskadrile i tenkovske brigade preoravale

[439] M. A. Sells, *Iznevjereni most – religija i genocid u Bosni*, ITD sedam, Sarajevo, 2002, str. 153.

[440] Objavljeno u Zborniku: *Genocid u Bosni i Hercegovini 1991. – 1995.,* Sarajevo, 1997., str. 517 - 519 i 532 - 540.

Španjolsku i masakrirale civile što su bili na strani legalne i legitimne vlasti.)"[441]

Ujedinje Nacije nisu zaštitile civile, Bošnjake u Cerskoj, čiji broj je prelazio preko 20.000. Tu se sklonio veliki broj izbjeglih Bošnjaka iz Vlasenice i okolnih sela, tražeći spas, jer je Cerska bila posljednja enklava vlaseničke opštine čiji branitelji su pokušavali očuvati svoju teritoriju i vlastiti narod.

Nakon što su srpske agresorske snage ušle u veći dio Cerske, komandant UNPROFOR-a, general Philippe Morillon dolazi u Cersku, Donju Cersku, koju su snage Armije Republike Bosne i Hercegovine držale pod kontrolom do **07.03.1993.** godine.[442] Umjesto da naredi obustavu napada srpskih snaga na zaštićene ciljeve (civilno bošnjačko stanovništvo), a u skladu sa odredbama Konvencije o genocidu, general Morillon savjetuje lokalnim komandantima Cerske da se povuku prema Srebrenici, pod izgovorom da će on sa komandom korpusa Vojske Republike Srpske u Zvorniku obezbjediti prekid ratnih dejstava. To je bilo samo još jedno od lažnih i licemjernih obećanja pripadnika snaga UN, a istina je bila da su isti davali prećutnu saglasnost agresorskim snagama da sprovedu svoj plan do kraja, u ovom slučaju, na područje Cerske. Na primjeru logora Sušica i okupacije Cerske potvrđene su riječi i procjene gore navedenih znanstvenika da međunarodna zajednica nije imala, niti konsenzus, niti interes, niti volju da sprovede u djelo odredbe Konvencije o sprječavanju i kažnjavanju genocida, na što je imala obavezu i odgovornost. Na ovom primjeru i mnogim drugim u Bosni i Hercegovini ispoljena je sva hipokrizija "moćnih" sila, a istovremeno potvrđena činjenica da "jači" i dalje uništavaju "slabije", ne mareći za činjenicom da otvoreno krše konvencije, deklaracije i druga dokumenta o ljudskim pravima svakog čovjeka, koje su oni donijeli, odobrili i obavezali se da će ih sprovoditi u djelo.

[441] Kasim Begić, *Bosna i Hercegovina od Vanceove misije do Daytonskog sporazuma*, Bosanska knjiga, , 1997, str. 9.

[442] Neser Orić, nav. dj., str. 191

Imajući u vidu ponašanje relevantnih predstavnika Međunarodne zajednice u periodu agresije na Bosnu i Hercegovinu, moramo se upitati: je li moguće da na jednoj strani krajem 20. stoljeća imamo progres nauke, tehnologije i različitih naučnih disciplina, a na drugoj masovna ubistva civila, različite vrste zločina, pa i zločin genocida? Je li moguće da ovaj svijet opstane na ovako nemoralnim principima? Je li moguće da ova i ovakva civilizacija opstane, ako se ne štite najveće vrijednosti koje postoje, a to je ljudski život. Problem je u državama, članicama UN-a i njihovim politikama nesprječavanja oružanih sukoba. Politika je, nažalost, prevazišla okvire i interese morala. Za istaći je da je Bosna i Hercegovina bila članica UN-a (22. maj 1992), čime su sve ostale članice ove Međunarodne organizacije bile u obavezi da zaštite svoga "partnera" od napada neprijatelja.

Svi komandanti sigurnosnih međunarodnih snaga, tokom agresije na BiH, počevši od Mekenzija, Morillona, Žanvijea, Majkla Rousa, Smita, Karemansa i dr., usko su sarađivali sa rukovodstvom bosanskih Srba. Logično je bilo očekivati da isti, kao predstavnici zemalja koje "baštine" i proklamiraju demokratiju, da stanu u zaštitu civila, da zaštite, makar djecu, žene i iznemogle.

Prema raspoloživim izvorima i podacima, matične zemlje pomenutih komandanata nisu bile spremne, odnosno voljne da zaštite civilno stanovništvo u Bosni i Hercegovini. Tadašnji predsjednik SAD Bil Klinton je, kada je razmatrao mogućnost bombardovanja srpskih vojnih ciljeva u BiH, rekao da mu podršku nisu pružili predstavnici "relevantnih" evropskih zemalja, zato što se radilo o pripadnicima posebne etničke, nacionalne i vjerske skupine koja se zove Bošnjaci. Znali su oni da su bili u obavezi intervenisati, prema preuzetoj obavezi kao potpisnici Konvencije o sprječavanju i kažnjavanju zločina genocida.

Zašto međunarodna zajednica nije na vrijeme reagovala u BiH? Nije reagovala svjesno, namjerno iz političkih, strateških, vojnih i drugih razloga, pri čemu nije bilo, što je najžalosnije, političke volje. Milošević je imao veliku podršku takve Međunarodne zajednice, jer je on mudro na početku deklarativno govorio da se bori za očuvanje Jugoslavije, a u

stvari sve je činio da okupira Bosnu i Hercegovinu i eliminiše Bošnjake sa teritorija na koje je polagao pravo.

Tilman Cilh, osnivač i predsjednik Društva za ugrožene narode, rekao je da mu je tadašnji sekretar Organizacije UN Butros Gali (Butros Ghali) u martu 1993. godine u Njujorku (New York) kazao "da svaki pokušaj administracije Ujedinjenih nacija da se obuzda srpska agresija biva spriječen od strane britanske vlade". U razgovoru sa Simonom Vizemtalom (Simon Wiesenthal) na tu temu, Vizental mu je rekao: "Zašto se čudite, političke elite u Londonu i Parizu bile su u dva svjetska rata saveznice sa Beogradom. U tome se ništa nije promjenilo". Bivši njemački ambasador pri Ujedinjenim narodima grof Rancaua (Rantzau) kazao je: "Britanci i Francuzi imaju, već samim tim što su tamo stacionirali trupe, svoj interes. Oni taj interes, međutim, povezuju s otvorenim simpatijama za Srbe", dodavši da su se, s izuzetkom Sjedinjenih država, tri od pet članova svijeta stalno pokušavali dodvoriti Srbima".[443] Britanski i francuski generali, poput Majkl Rouza (Michael Rose) i Filipa Moriona (Phillipe Mourillon) su na najbrutalniji način prikrivali istinu o zločinima nad civilnim bošnjačkim stanovništvom, čime su direktno kršili odredbe Povelje o ljudskim pravima i slobodama. Rouz je negirao brojne bošnjačke žrtve u Goraždu, dok je Morion demantovao brojne bošnjačke žrtve u Cerskoj početkom marta 1993. godine.

Da ne preduzimanje konkretnih mjera u cilju sprječavanja agresorsksih snaga da okupiraju sigurnu zonu UN-a Srebrenica, jula 1995. i izvršenje zločina genocida nije iznenađenje, svjedoči i stav tadašnjeg britanskog premijera Džon Mjdžera (John Major) kojeg je iznio u pismu svom ministru spoljnjih poslova Daglasu Hogu (Douglas Hogg) 2. maja 1993. godine, gdje insistira, kada je u pitanju rat u BiH "da treba nastaviti sa prevarom (mirovni proces) sve dok Bosna i Hercegovina ne prestane postojati kao veća država, a njeno se muslimansko stanovništvo raseli iz svoje zemlje".[444] U tom kontekstu možemo posmatrati i

[443] Priredio Tilman Zulch. *„Etničko čišćenje" genocid za "Veliku Srbiju",* Sarajevo: Vijeće Kongresa bošnjačkih intelektualaca, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Bosanski kulturni centar, str. 19.

[444] Pismo premijera Vlade Velike Britanije ministru spoljnjih poslova od 2. maja 1993., obvjavljeno u: Hajriz Bećirović, nav. dj., str. 121.

posjetu tadašnjeg predsjednika Francuske Sarajevu 27. i 28. juna 1992. godine, kada su mnogi okupirani gradovi i sela od strane srpskih agresorskih snaga bili u plamenu, kada je dao lažna obećanja, a, zapravo, produžio je agoniju nesrpskog stanovništva i spriječio je intervenciju Međunarodnih snaga, odnosno dao je zeleno svijetlo agresoru da zaokruži svoje zločinačke ciljeve.

General Milomir Savić, komandant 65. Zaštitnog puka Vojske Republike Srpske, tvrdi u izjavi datoj novinarki Ljiljani Bulatović, da je bio prisutan kada je britanski general Rupert Smit, komandant UNPROFOR-a u BiH 1995. godine, na Brezovoj Ravni kod Žepe rekao Ratku Mladiću: "Pustili smo vas da zauzmete Srebrenicu i Žepu, ali ako krenete na Goražde, tući ću vas svim raspoloživim sredstvima".[445]

Američki novinar Roj Gatman (Roy Gutman) objavio je 1996. godine u listu "Newsday" analizu pada Srebrenice i zaključio, "da je Francuska izdala Srebrenicu". Ričard Holbruk (Richard Holbrooke), na dan desetogodišnjice Dejtonskog mirovnog sporazuma, priznao je da je Srebrenica "poklonjena Mladiću". Povodom desete godišnjice DMS, sarajevskoj televiziji Hajat, konkretno novinaru Kenanu Ćerimagiću, Holbruk je rekao: "Moje prve instrukcije bile su da se žrtvuje Srebrenica, Goražde i Žepa. I mislio sam da je to bila greška". Intervju je emitovan 19. novembra 2005. godine.[446]

Kada imamo u vidu sve navedeno, imamo ispred sebe maglovitu predstavu u pogledu identiteta međunarodne zajednice. Je li to organizovana institucija? Je li to politika velikih sila? Je li to politika jedne velike sile (SAD)?

[445] Avdo Huseinović, nav. djelo, str. 240.
[446] Isto., str. 240.241.

6. Negiranje zločina genocida

Političko i vojno rukovodstvo Srbije i Republike Srpske uporno negira zločin genocida nad Bošnjacima, braneći svoju argumentaciju činjenicom da ne postoji dokument, odnosno naredba koja bi potvrdila namjeru za djelimično ili potpuno uništenje Bošnjaka. Da su njihove tvrdnje neargumentovane i neosnovane, svjedoči ratni plan Srbije "RAM" koji je aktiviran sredinom 1990. godine, a podrazumjevao je, pored eliminacije Hrvatske i Slovenije iz Jugoslavije, i kreiranje zapadnih granica Srbije. Naime, tadašnji savezni premijer SFRJ-a Ante Marković je na sjednici Saveznog izvršnog vijeć (SIV) od 18. septembra 1991. godine obavijestio prisutne da postoje prisluškivani razgovori između Slobodana Miloševića i Radovana Karadžića koje u posjedu imaju službe SIV-a. Marković je rekao da u jednom od raspoloživih razgovora "Milošević daje nalog Karadžiću da stupi u kontakt sa generalom Uzelcom radi naoružavanja Teritorijalne odbrane Bosanske Krajine i realizacije programa RAM".[447] Tužilaštvo ICTY-a je iznijelo dokaze protiv Miloševića za postojanje genocidne namjere i plana za djelimično uništenje Bošnjaka u Bosni i Hercegovini, što potvrđuje postojanje pomenutog plana RAM.

Negiranje genocida je zločin (genocida), koji se odvija u dvije faze, i to za vrijeme činjenja genocida i nakon izvršenja takvog zločina. Negiranje genocida ima, prije svega, za cilj da: svjesno i namjerno falsifikuje činjenice koje su u vezi sa uzrocima, ciljevima i karakterom rata (širenje priče, tumačenja i uvjeravanja javnosti da se radi o građanskom ratu, umjesto istine da se radilo o međunarodnom oružanom sukobu), te prirodom zločina (nastojanje da se odbrani teza da se radilo o "etničkom čišćenju", a ne genocidu), da se izjednače izvršioci genocida i žrtve, lansirajući lažnu priču o karakteru i uzrocima rata itd.

Iako je Međunarodni sud pravde u procesu Bosna i Hercegovina protiv Srbije i Crne Gore donio presudu 26.02.2007. godine, u kojoj je, između ostalog, utvrđeno da je genocid nad Bošnjacima počinjen

[447] Edina Bećirović, *Na drini genocid,* Buybook, Sarajevo, 2009, str.104.

u i oko Srebrenice, sigurne zone UN-a, jula 1995. godine, mnogi politički lideri u Srbiji i Republici Srpskoj, još uvijek, negiraju presudu nadležnog suda, odnosno, genocid nad Bošnjacima u ovoj "sigurnoj zoni". Jedan od ambasadora SAD u Bosni i Hercegovini Čarls Ingliš je svojevremeno upozorio da negiranje genocida u Srebrenici od ljudi u Bosni i Herecgovini se ne može tolerirati i da takva priča mora odmah prestati. Istakao je da je poricanje srebreničkog genocida u posljednjih nekoliko mjeseci uznemiravajuća činjenica i da oni koji to čine postaju saučesnici u tom procesu.[448]

Također, negirali su postojanje logora, izvršenje zločina u drugim mjestima, kao i postojanje masovnih grobnica. Slobodan Milošević, kao glavni planer i organizator zločina u Bosni i Hercegovini je izražavao čuđenje u vezi sa postojanjem koncentracionih logora u Bosni i Hercegovini. U vezi s tim jednom prilikom je izjavio: "Bio sam iznenađen kad sam čuo informaciju da takvi logori postoje", ali je u isto vrijeme pokušao da stvori sumnju u valjanost takvih izvještaja, ograđujući se od izvora tih informacija. "Ne mogu biti siguran … Ja čak ne mogu biti siguran da oni koji su mene informisali imaju prave informacije."[449]

Srpska pravoslavna crkva, kao jedan od glavnih ideoloških faktora koja je pohranjivala i podržavala ideju velikosrpske politike, aktivno je davala podršku političkom i vojnom rukovodstvu Srbije i Republike Srpske u svim njihovim agresorskim planovima. Takva podrška nije izostala ni u slučajevima kada je rukovodstvo srpske vlasti u Srbiji i BiH negiralo postojanje logora i izvršenje zločina nad nesrbima. U tom kontekstu se može posmatrati i vanredna sjednica Srpske pravoslavne crkve, odnosno njenog Svetog episkopskog sinoda koja je odžana sa ciljem negiranja optužbe o formiranju logora u Bosni i Hercegovini za zatočenje nesrba. Tim povodom sačinjena je deklaracija u kojoj je rečeno da su izvještaji o logorima bili utemeljeni na lažnim informacijama

[448] Dnevni avaz, 08.07.2010., str. 2.

[449] Intervju na RTB – TV mreži, 28. avgust 1992, u FBIS-EEU-92-169, 31. avgust 1992, str. 41. Dobrica Ćosić je, na sličan način otpisao to pitanje: „Ja ne znam ništa o takvim koncentracionim logorima"; intervju Olafa Ihlau i Renate Rlottau, Der Spiegel.

i da su bili izmišljeni s namjerom da "ocrne" Srbe. U nastavku je navedeno: "U ime božije istine i na bazi svjedočenja naše braće, episkopa iz Bosne i Hercegovine i ostalih vjerodostojnih svjedoka, mi potvrđujemo, preuzimajući potpunu moralnu odgovornost, da takvi logori niti su postojali niti sada postoje u Srpskoj Republici u Bosni i Hercegovini, niti u Srpskoj Krajini."[450]

Sami autori ove deklaracije su pouzdano znali da su postojali mnogobrojni logori i da, protivno svim univerzalnim vjerskim postulatima, pišu neistinu i da lažnom hipokrizijom šalju poruku svom narodu da i dalje nastave činiti zločine koji se kose i sa pravnim, a posebno vjerskim zakonima. Oni su dobro znali da je jedan od logora u Vlasenici – Sušica formiran naredbom komandanta Birčanske brigade majora Svetozara Andrića 31. maja 1992. godine, kao i da su svi ostali logori, također, formirani naredbama ili uz amenovanje lokalnih političkih ili vojnih subjekata.

Pored negiranja logora, srpsko rukovodstvo je negiralo i izvještaje o silovanjima. Tako je Radovan Kardažić tvrdio da "nema dokaza da su žene silovane" i označio je optužbe za silovanje kao "užasnu laž" … Naši generali su izuzetno osjetljivi kada je u pitanju moralno ponašanje", dodao je.[451] Slobodan Milošević je pokušavao eliminisati iz razgovora pitanje silovanja, pozivajući se na nesposobnost običnog čovjeka da zamisli takve zločine. On je, jednom prilikom, odgovorio na pitanje novinara u vezi silovanja: "Molim Vas nemojte ponavljati tu priču"… Ona nije uopšte tačna… Da li Vi zaista vjerujete u to? Da su svi Srbi divlja plemena, monstrumi, ubice?"[452]

Danas na sceni imamo uporno i agresivno negiranje genocida od strane političkih lidera Srbije i Republike Srpske (Timislav Nikolić i

[450] *Vanredno zasjedanje svetog arhijerejskog sabora SPS povodom lažnih optužbi protiv srpskog naroda u Bosni i Hercegovini,* Pravoslavni misionar, juni, 1992., str. 250-51.

[451] Intervju Sebnem Senyenera, Sabah, Istanbul, 10. februar 1993., u FBIS-Eeu - 93-030, 17. feb. 1993., str. 34.

[452] Intervju sa Miloševićem, BBS Panorama documentary koji je vodio Stephen Bradshaw, emitovan u Washington, D.C., 18. aprila 1994. godine.

Milorad Dodik), kao i njihovih političkih istomišljenika. Oni samo potvrđuju činjenicu da predstavljaju narod koji nije doživio zakonsku ni socijalnu pravdu, a radi se, zapravo, o društvu, narodu koje tradicionalno nema kulturu pravde. Nepravedno, odnosno agresivno ponašanje prema svojim susjedima ispoljavli su u kontinuitetu od skoro posljednjih dvjesto godina. Glavni tužilac Haškog tribunala Serž Bramerc je, komentarišući izjavu Tomislava Nikolića, aktuelnog predsjednika Srbije, rekao da se radi o apsolutnom nepoštivanju presude Međunarodnog suda pravde i nepoštivanju žrtava i preživjelih. Bramerc je tom prilikom dodao da "kad negirate nešto što je evidentno, vi, naravno, time ne otvarate vrata pomirenja i mirnom suživotu".[453]

Milorad Dodik uporno i bahato poriče, odnosno negira činjenicu da su srpske snage počinile genocid nad Bošnjacima u Bosni i Hercegovini, a kakvog apsurda, govori da je nad Srbima u Sarajevu počinjen genocid. Tako je jednom prilikom kazao "da se u Sarajevu desio svojevrsni genocid, jer on ne podrazumjeva samo ubijanje, već i sistemsko raseljavanje stanovništva".[454] Svjesno Dodik zamjenjuje teze kada kaže da se desilo sistematsko raseljavanje stanovništva, aludirajući na Srbe, a opšte poznata je činjenica da je najveći broj sarajevskih Srba nakon potpisivanja Dejtonskog mirovnog sporazuma iseljen, odnosno raseljen iz Sarajeva i sarajevskih prigradskih opština, poput Vogošće, Ilijaša i Ilidže po dekretu srpskih vlasti na čelu sa Momčilom Krajišnikom. Dakle, radilo se o planiranom i organizovanom odlasku Srba iz dijelova Sarajeva i sarajevskih opština koje su bile pod kontrolom srpskih snaga sve do potpisivanja DMS, a nikako prisilnom protjerivanju.

Važno je istaći činjenicu da je negiranje genocida njegova zadnja, osma faza, i da je po definiciji i negiranje genocida strategija države, zato što država koja je odgovorna za genocid ima interesa da mnoge činjenice i dokaze o genocidu prikrije i da ih učini nedostupnim javnosti. Gore navedene činjenice potvrđuju da je velikosrpska ideologija koja je projicirala genocid i dalje na snazi.

[453] Dnevni avaz, 9. novembar 2012. Nikolić ne poštuje žrtve Srebrenice, str. 7.

[454] Nezavisne, Dodik: *Popis stanovništva će pokazati da je Sarajevo bez Srba.* Srna, 15.07.2013., www.nezavisne.com/novosti.

Kada čitamo ove izjave sa današnje vremenske distance, kada su mnogi podaci o zločinima potpuno rasvjetljeni putem preživjelih svjedoka, međunarodnih izvještaja, otkrivenih masovnih grobnica, posebno najveće masovne grobnice Tomašica, ne možemo da se ne upitamo da li je uopšte moguće da su pomenuti monstrumi mogli ići dotle da na najsvirepiji način uništavaju nedužne ljude, i da povrh toga, lažu i sebe i javnost da za to nisu znali i da to nisu naređivali.

Imajući u vidu navedene izjave i odnos nekih međunarodnih subjekata u vezi zločina u Bosni i Hercegovini, može se ustvrditi da na sceni imamo najbezočniju zloupotrebu nauke od strane nekih "naučnika" bez moralne odgovornosti koji po narudžbi svjetskih moćnika proizvode tražene rezultate, a sve u cilju izjednačavanja žrtve i agresora.

Na drugoj strani imamo brojne istraživače srpske provenijencije koji licemjerno iznose i prezentiraju lažne rezultate u pogledu rata u Bosni i Hercegovini, broja žrtava i odgovornosti strana u sukobu. U tom konteksti imamo na sceni brojne knjige i istupe srpskih intelektualaca poput: Dobrice Ćosića, Milivoja Ivaniševića, direktora Instituta za istraživanje srpskih stradanja u 20. vijeku, Zorana Jovanovića, bivšeg novinara iz Vlasenice i načelnika informativne službe Drinskog korpusa, Stefana Karganovića i dr. koji falcificiranjem istine prezentuju javnosti lažne informacije i podatke o zločinima u srednjem Podrinju, naročito u Srebrenici.

Podsjećanja radi, Milivoje Ivanišević ističe da je "sve počelo na Petrovdan 1992 godine, dakle 11. juli, poslije muslimanskog masakra nad Srbima, upravo u Srebrenici"[455]. Ivanišević, kao i najveći broj srpskih "isrtaživača" svjesno i licemjerno preskače vrijeme prije Petrovdana 1992 godine, kada je rukovodstvo njegove "otadžbine" Srbije putem srpskih lidera iz Bosne i Hercegovine vršilo temeljite pripreme za okupaciju Bosne i Hercegovine, u čijim planovima je, prije svega, bilo Podrinje. Te pripreme i aktivnosti su aktualizirane još u proljeće 1991. godine, kada je Srbija putem svojih službi organizovano slala naoružanje Srbima u Podrinju radi aneksiranja ovog geografskog prostora i

[455] www.pecat.co.rs pecat-internet portal Slobodne Srbije, preuzeto 10.12.2013

pripajanja istog Srbiji. Zaboravlja, odnoso svjesno zloupotrebljava naučne činjenice i dokaze Milivoje Ivanišević i ostali gore pomenuti da su srpske snage iz SRJ i iz Bosne i Hercegovine okupirale Podrinje u koje, svakako spada i Srebrenica prije Petrovdana 1992. godine (11 juli) i da su do tog datuma pobile na hiljade Bošnjaka i desetine hiljada prisilno protjerale sa njihovih imanja. Osim toga, Milivoje Ivanišević pogibije srpskih boraca tretira kao ubistva civila i prezentira javnosti da su oni nedužne žrtve koje su ubili pripadnici "muslimanskih" snaga. Ivanišević svjesno demantuje samog sebe, jer on dobro zna da se radilo o borcima VRS, čija imena se nalaze na spiskovima boračkih organizacija opštine Vlasenica, odnosno, novoformirane opštine Milići. Naime, radi se, uglavnom, o srpskim borcima koji su ubijeni u borbenim dejstvima u rejonu sela Šadići, Rogosija i Cikotska Rijeka u avgustu, septembru i decembru 1992. godine, kao i nekim selima tadašnje mjesne zajednice Milići. Istina je da je u ovim borbama stradalo nekoliko srpskih civila koji su živjeli na svojim imanjima u neposrednoj blizini bošnjačkih naselja koja su srpske snage bile već okupirale, pobile mnoge civile i prisilno protjerale preostalo stanovništvo.

Pomenuti Zoran Jovanović, koji je preminuo 13.07.2013. godine, je također, poznati negator genocida nad Bošnjacima, a on je direktni akter u skrivanju zločina u kojima je i sam učestvovao na način da je zloupotrebom kodeksa novinarske etike, prije izvršenja zločina nad Bošnjacima i njihovim vjerskim objektima snimao iste i pravio reportaže o tome da Bošnjaci žive bezbjedno i da njihove bogomolje stoje uspravno. Ove snimke slao je, vjerovatno po narudžbi, na adrese medijskih kuća u Srbiji koje su širile propagandu u Srbiji i šire na način da su Srbi u Bosni i Hercegovini žrtve rata i da su im uskraćena elementarna ljudska prava. Neposredno nakon emitiranja tih snimaka srpske snage su ulazile u ta mjesta i počinile najsvirepije zločine. O tome svjedoči živi primjer zločina u vlaseničkom selu Zaklopača koje je Jovanović snimao samo nekoliko dana prije zločina, gdje su srpske snage ubile 56 Bošnjaka, od čega 13-oro djece. Dakle, sve što su zatekle ispred kuća, na njivama, u kućama za nepuni sat vremena su pobili. Isti scenario Zoran Jovanović

je napravio sa Hajrija džamijom u Vlasenici koju je slikao, kao i nekoliko zatočenika, Bošnjaka koje je doveo iz logora Sušica i snimak poslao nadređenim u Beograd koji su emitirali sa objašnjenjem da su Bošnjaci u Vlasenici na sigurnom i da je njihova džamija neoštećena. Nekoliko dana potom džamija je razornim dinamitom srušena

Dobrica Ćosić, Zoran Jovanović, Milivoje Ivanišević i mnogi drugi srpski ideolozi i izvršioci političkih mentora, svjesno i naručeno minimiziraju dimenziju zločina, prebacuju odgovornost na bošnjačku stranu, negiraju presude međunarodnih sudova i na koncu negiraju postojanje genocida, kako u Srebrenici, tako i u cijeloj Bosni i Hercegovini.

Genocid u Srebrenici je pravna, sudska, historijska i naučno-istraživačka činjenica, dokazana od strane dva međunarodna i višenacionalna suda (Međunarodni krivični tribunal za bivšu Jugoslaviju – ICTY i Međunarodni sud pravde – ICJ.

Danas neki međunarodni subjekti pokušavaju na razne načine praviti revizionističku historiju koja se zasniva na negiranju genocida i kreiranju istine koja odgovara njihovim ciljevima, odnosno ciljevima velikodržavnih politika čiji su oni protagonisti.

Negiranje genocida od strane pomenutih predstavnika srpskog naroda iz Srbije i Republike Srpske je u korelaciji sa brojnim međunarodnim subjektima, koji su, i pored presuda međunarodnih sudova koje potvrđuju da je počinjen genocid nad Bošnjacima u sigurnoj zoni UN-a u Srebrenica, jula 1995. i Žepi, stali na stranu srpskih snaga koje su vodile osvajački rat protiv Bosne i Hercegovine i koje su počinile genocid nad Bošnjacima. Pored toga, mnogi su učestvovali u podjeli i u uništavanju Bosne i Hercegovine i donošenju apsurdne Presude Međunarodnog suda pravde u Predmetu: Bosna i Hercegovina protiv Srbije i Crne Gore, 26. februara 2007. godine, kojom je negirana činjenica da je Srbija učestvovala u izvršenju genocida nad Bošnjacima u Bosni i Hercegovini. Negirajući nedvosmisleni zločin genocida u svim okupiranim mjestima u Bosni i Hercegovini i gradovima u opsadi, osim u sigurnoj

zoni UN-a Srebrenica, jula 1995, neki predstavnici međunarodne zajednice su svjesno pogazili naučne principe o genocidu i odredbe Konvencije o genocidu. Na takve odluke reagovao je jedan od poznatih istraživača Tomas Kuschman, rekavši: "Kako je ideja Evrope moguća nakon Bosne", odnosno genocida u Bosni i Hercegovini na kraju XX stoljeća".

Negiranje genocida, uz odbijanje prihvatanja egzaktnih podataka, činjenica i dokaza o izvršenom genocidu je, prema rezultatima istraživanja i mišljenju brojnih eminentnih znanstvenika iz oblasti holokausta i genocida, posljednja faza genocida, koja permanentno prati genocid kao najteži oblik zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava. Ovakva pojava i praksa negiranja naučno dokazanog genocida je opasan presedan međunarodne prakse, koja može imati nesagledive posljednice na drugim slučajevima i drugim geografskim prostorima unutar evropske zajednice. Zbog tako inertnog odnosa prema kršenju odredbi međunarodnog prava kada su u pitanju osnovna ljudska prava i slobode građana država međunarodne zajednice, protagonisti velikosrpske politike i dalje otvoreno i agresivno istrajavaju na ostvarivanju i sprovođenju srpskog velikodržavnog projekta, očekujući snažniju podršku u nadolazećem vremenu nekih uticajnijih međunarodnih subjekata pri ostvarivanju genocidnog plana, ujedinjavanja svih "srpskih" zemalja i srpskog naroda u ekskluzivni geografski prostor kojem je davno dato ime Velika Srbija.

Navedeni slučajevi negiranja genocida nad Bošnjacima ukazuju da, prvenstveno, određeni politički subjekti srpskog naroda nastoje prikriti po svaku cijenu stvarnu istinu o zločinima a produkovati novu "istinu" koja bi oslobodila odgovornosti stvarne počinioce zločina i stvoriti ambijent za, u neko planirano vrijeme, nove ekspanzionističke projekte.

Jedan od rijetkih srpskih predstavnika koji je izjavio da zločin u Srebrenici mora biti definiran kao genocid je Bruno Vekarić, portparol Tužilaštva Srbije. On je javno kazao za radio-televiziju B92 da zločin u Srebrenici mora biti definiran kao genocid i da nema smisla da se donosi deklaracija u Skupštini Republike Srbije ukoliko u njoj neće pisati

da je u Srebrenici počinjen genocid. Vekarić je dodao da treba poštovati odluku Međunarodnog suda pravde i da bi za tekst deklaracije o Srebrenici prepisao Rezoluciju Evropskog parlamenta o tome, "jer je jasna, pravedna i poštuje žrtve"[456].

Aludirajući na često i arogantno negiranje genocida nad Bošnjacima, od strane političkih prestavnika u Srbiji, istaknuta beogradska glumica Mirjana Karanović u jednom od svojih intervjua je kazala: "Bit će kako su bosanski muslimani napali Srbiju a Srebrenica se nikada nije dogodila. Bit će da su sve te silovane žene ustvari lažljivice. I reći će da je to istina".[457]

[456] Dnevni avaz, *Zločin u Srebrenici mora biti definiran kao genocid*,11.03.2010. , str. 5

[457] Avdo Huseinović, nav. dj., str. 367.

VIII. STRADANJE SRBA SA PODRUČJA OPŠTINE VLASENICA

1. Stradanje Srba u okupacionim dejstvima (Spisak stradalih Srba, prilog br. 2)

Tokom agresije na Bosnu i Hercegvinu od strane Srbije i Crne Gore, odnosno, oružanih napada srpskih lokalnih snaga na Bošnjake sa prostora opštine Vlasenica, poginuo je i značajan broj Srba ove Opštine. Prema dokumentu Boračke organizacije iz Milića sa područja ove novoformirane opštine u proteklom ratu (1992-1995) poginulo je 214 boraca.[458] Prema dokumentu Boračke organizacije iz Vlasenice sa područja opštine Vlasenica poginulo je 146 boraca..[459] Pošto je geografski prostor našeg istraživanja opština Vlasenica prema popisu stanovništva iz 1991. godine, mi iskazujemo ukupan broj poginulih iz novoformirane opštine Milići i Vlasenica kao jedinstven zbir koji se odnosi na područje ranije jedinstvene opštine Vlasenica. Prema tome, ukupan broj poginulih srpskih boraca sa područja opštine Vlasenica, prema pomenutim izvorima, iznosi 360 boraca. Na bazi raspoloživih izvora i podataka sa područja tadašnje opštine Vlasenica poginulo je 26 srpskih civila.

Ovi podaci svjedoče da je najviše poginulih iz reda srpskog naroda opštine Vlasenica (Vlasenica/Milići) iz reda boraca koji su poginuli u direktnim oružanim napadima prilikom izvršenja zločina nad Bošnjacima. Srpski vojnici su ginuli u ofanzivnim oružanim borbama u mjestima gdje su im pripadnici Armije Republike Bosne i Hercegovine pružili otpor, braneći svoje vjekovne prostore. Dakle, to su bile situacije gdje su srpske oružane snage, koristeći sva raspoloživa sredstva, napadale položaje branilaca, odnosno prostore gdje su živjeli Bošnjaci. To su bili, uglavnom prostori sela Nurići gdje su branioci pružali otpor agresorskim vojnicima do avgusta 1992. godine, te prostori mjesnih zajednica: Cerska, Skugrići i Nova Kasaba, gdje su branioci pružali otpor agresoru

[458] groblje-milici-82183-02.02.2013, Zeljko Tomic Sokolac.
[459] http//slavicanet.com/sokolac groblje Vlasenica.

do početka marta 1993. godine, a neki su poginuli na ratištima izvan vlaseničke opštine. Napade srpskih vojnika na selo Nuriće potvrdio je i Ratko Mladić u Milićima 16.07.1992. prilikom ispitivanja zarobljenog Bošnjaka iz Nurića od strane oficira za bezbjednost u prisustvu Radomira Bjelanovića, tadašnjeg načelnika SJB Milići. Ratko Mladić, koji je bio tu prisutan, pitao je zarobljenog Bošnjaka zašto su Bošnjaci ubili 24 srpska vojnika prilikom njihovog napada na bošnjačko selo Nuriće. Pošto mu zarobljenik nije dao odgovor, Mladić mu je rekao: "Malo mi je koliko vas god pobijem za te ljude".[460] Ovo su neoborivi dokazi da su srpski vojnici ginuli u organizovanim napadima na Bošnjake u njihovim mjestima, na njihovoj zemlji, a tim napadima komandovano je vojnom vertikalom od rukovodstva Generalštaba VRS, što potvrđuje i prisustvo komandanta GŠVRS generala Ratka Mladića u Milićima, nakon pogibije boraca VRS u napadima na Bošnjake vlaseničkog sela Nurići.

Oružane napade na Bošnjake vlaseničkih sela vršili su pripadnici srpske policije i vojske. To je potvrdio i pomenuti zarobljenik iz Nurića, kojeg su, prema njegovim riječima, dana 16.07.1992. godine na putu prema Štedriću zarobili srpski borci. On je kazao da je među grupom od 24 napadača prepoznao komandira policije iz Milića Borić N., Milisava N., zv. "Čeper", Simića i njegova brata Savu, te lice sa nadimkom "Tuta".

U zatvoru u Milićima, kako je kazao zarobljeni Bošnjak, u zlostavljanju su se isticali "Bokser" iz Vojne policije Milići, "Crni" iz Derventе, koji je prije rata radio u rudniku boksita kao montirač guma i Blagoje N. , zv. "Spržo".[461] Značajno je istaći da su svjedoci iz prigradskih naselja Vlasenice često spominjali da se među počiniocima zločina nad Bošnjacima posebno isticao "Crni", kako su oni navodili iz Milića. Očigledno je da se radi o istom zločincu koji je, nakon "herojski"obavljenog posla u Vlasenici i prigradskim bošnjačkim naseljima, nastavio svoju odanost velikosrpskoj ideji i naredbodavcima kroz činjenje zločina nad Bošnjacima sa prostora tadašnje mjesne zajednice Milići.

[460] Armija Republike Bosne i Hercegovine, Komanda 2. korpusa, br. SP. 10-101-1-114-19/93, od 10.08.1993. godine.

[461] Isto.

U zločinima nad Bošnjacima sa prostora opštine Vlasenica je, prema rezultatima istraživačkog tima Istraživačko-dokumentacionog centra (IDC), na čelu sa Mirsadom Tokačom, poginulo 23 srpskih civila i 301 borac.[462]

Srpski borci sa područja tadašnje opštine Vlasenica su ginuli u planiranim, organizovanim i vođenim vojnim napadima kojima su komandovali oficiri vojnih lokalnih formacija, kao i pripadnici jedinica vojske Jugoslavije kojima su komandovali oficiri VJ. Podaci o poginulim srpskim borcima Vlasenice svjedoče da je najveći broj ovih boraca poginuo na lokalitetima gdje im je pružen otpor od strane bošnjačkog stanovništva. Dakle, evidentno je da su ginuli u napadima na branitelje, gdje im je pružen otpor u mjestima koja su srpske snage planirale okupirati po cijenu velikog broja žrtava, kao što su Cerska i Konjević Polje koja su bila prepreka protoku srpskih resursa na relaciji Pale - Beograd i obratno.

Važno je zadokumentovati da je pomenutim lokalnim srpskim snagama na čelu bio Krizni štab opštine Vlasenica kao političko zapovjedno tijelo i da su sve ofanzivne akcije vođene u skladu vojnih naredbi, koje su pisane na osnovu odluka Kriznog štaba. Također, veoma važno je zabilježiti da su za zločine nad Bošnjacima sa prostora opštine Vlasenica optuženi politički lider Srbije Slobodan Milošević i politički i vojni lideri Republike Srpske: Radovan Karadžić, Momčilo Krajišnik, Biljana Plavšić i Ratko Mladić, te da je pred Haškim tribunalom osuđen Dragan Nikolić, zv. Jenki na pravosnažnu kaznu zatvora od 20 godina, koji je priznao krivicu po svim tačkama optužnice. Pred sudom Bosne i Hercegovine osuđeni su Predrag Bastah, zv. Car na kaznu zatvora od 22 godine i Goran Višković, zv. Vjetar na kaznu zatvora od 18 godina. Pored njih svjedoci su imenovali brojne organizatore i izvršioce zločina iz reda srpskog naroda sa područja opštine Vlasenica, a neki su pobrojali imena izvršioca i žrtava koje su lišili života prilikom napada na bošnjačka sela.

[462] Avdo Huseinović, nav. dj., str. 246

Apsurdna je činjenica da pored neoborivih dokaza o okupaciji bošnjačkih prostora opštine Vlasenica od strane srpskih snaga, politički i vojni subjekti srpskog naroda sa prostora opštine Vlasenica sve svoje napade na Bošnjake i njihova vjekovna ognjišta nazivaju i u vojnim dokumentima formulišu kao oslobađanje od neprijatelja.

Tako, primjera radi, srpske vlasti opštine Vasenica **slave 21. april kao dan oslobođenja** Vlasenice, a, zapravo, radi se o okupaciji Vlasenice od strane jedinica tada vojske druge države (SCG), Novosadskog korpusa JNA, dobrovoljačkih formacija iz te državne zajednice i kolaboracionističkih snaga sa područja opštine Vlasenica. Suštinsko pitanje je: Od koga su oslobodili ovaj grad? Ko ih je napao? Ko su bili stanovnici Vlasenice prije agresije na Bosnu i Hercegovinu? Jedina istina je da su srpske snage po istom scenariju kao što su ranije napale i okupirale ostale gradove srednjeg Podrinja, napale i okupirale nebranjeni grad Vlasnenicu u jutarnjim satima 21. aprila 1992. godine, demonstrirajući silu paradiranjem tenkova i druge vojne tehnike. Istina je da su od tog dana napunjeni brojni već ranije planski pripremljeni objekti za zatočenja Bošnjaka, te da su mnogi od njih ubijeni, odnosno, prisilno protjerani. Istina je da su te iste snage, pod vođstvom Kriznog štaba SDS-a Vlasenica, kao najvećeg i najodgovornijeg političkog tijela, bez pružanja otpora, okupirale, ubijale i prisilno protjerivale Bošnjake – civile iz grada Vlasenice, a kasnije iz svih sela koja su pripadala ovoj opštini.

Predsjednik boračke organizacije Vlasenice Spomenko Stojišić, na proslavi "Dana oslobođenja Vlasenice" 21. aprila 2013. godine rekao je novinarima da je "ta opština dala junake, koji nisu žalili život za odbranu svog naroda i koji su zadužili sadašnje generacije da ih se sjećaju i čuvaju trajnu uspomenu na njih".[463] Međutim, pravi junaci su oni koji hrabro i bespoštedno brane svoju državu, svoju imovinu, svoj identitet od snaga koje ih napadnu, a u ovom slučaju "junaštva" srpskih vojnika radi se o njihovom ubijanju nedužnih i gotovo golorukih njihovih sugrađana i komšija, koji pripadaju drugom i drugačijem etničkom, nacionalnom i vjerskom subjektivitetu i kršenju odredbi međunarodnog

[463] http://www.zvorrnikdanas.com/2013/304/obilježen - dan-oslobođenja-..., preuzeto: 11.09.2013.

prava, koje su njihovi nalogodavci, a posebno politički predstavnici morali poštovati i pridržavati se istih.

Slavljenje 21. aprila od strane srpske vlasti Vlasenica kao Dana oslobođenja Vlasenice je znak najveće hipokrizije srpskog rukovodstva. Proslava ovog dana znači i dalju dehumanizaciju žrtve.

Svi predstavnici srpskog naroda ove opštine, pa i gosp. Stojišić znaju da nijedan od Srba Vlasenice ne bi izgubio život da nisu učestvovali u oružanim osvajačkim napadima na nedužne Bošnjake, koji nisu niti provocirali sukob, niti imali teritorijalne aspiracije na prostor koji su nastanjivali Srbi.

Radi historijke istine, treba kazati da u ovim mjestima koja su srpske snage okupirale, nikada Srbi nisu živjeli, niti su im ti posjedi ikada pripadali, osim u gradu Vlasenici u kojem su živjeli i Bošnjaci i Srbi. Kada je u pitanju grad Vlasenica, prema popisu stanovništva iz 1991. godine, tu je ukupno živjelo 7.909. stanovnika, od čega 4.800 (60,6%) Muslimana, 2.743 (34,6%) Srba, 26 Hrvata i 340 ostalih. Dakle, nadpolovičan procenat Bošnjaka i u gradu Vlasenici svjedoči da ne može biti riječi o oslobađanju srpskog prostora, nego je evidentno da se radilo o okupaciji i prisilnom protjerivanju starosjedilaca Bošnjaka. I pored ovih egzaktnih činjenica i dokaza, Mane Đurić, načelnik SJB Vlasenica, u svojstvu svjedoka Radovanu Karadžiću, u Haškom tribunalu, je kazao da srpska vojska u Vlasenici "nije zauzela ništa, već samo oslobodila ono što su bili zauzeli Muslimani", te da su Srbi zakonito dobijali naoružanje od Teritorijalne odbrane, a da su se Muslimani nelegalno naoružavali preko SDA.[464] Đurić je duboko svjestan da ga činjenice o događajima sa terena demantuju, ali je on, također, svjestan da su Srpski ideolozi kroz povijest gradili historiju na lažima i falsifikatima, i da je on samo jedan od protagonista takve politike.

[464] http://www.oslobodjenje.ba 07.03.2013. piše: BIRN, U Vlasenici su bile "Crvene beretke" i "Vukovarci"

Komandant Drinskog korpusa tadašnji pukovnik Milenko Živanović naređuje da srpske snage ovladaju komunikacijom Nova Kasaba – Konjević Polje – Drinjača i da se oslobodi Cerska i Kamenica.[465] Ilustracije radi, ova naselja, osim Drinjače, koja pripada zvorničkoj opštini, u kojoj su živjeli Bošnjaci i Srbi, stoljećima su nastanjivali isključivo Bošnjaci. Ovo je samo jedan od brojnih primjera gdje komandanti srpskih oružanih formacija naređuju da se "oslobode" mjesta u kojima su živjeli isključivo Bošnjaci, te da su oni bili meta napada radi njihovog fizičkog eliminisanja, odnosno, prisilnog protjerivanja i otimanja njihove zemlje od strane okupacionih srpskih snaga iz Bosne i Hercegovine i Srbije.

U "susretu" sa Bošnjacima u gradu Vlasenici i brojnim selima gdje im nije pružen otpor, Srbi nisu imali gubitaka, ali su imali gubitke tamo gdje im je pružen otpor, jer su Srbi te prostore, po naređenju najviše komande, morali po svaku cijenu okupirati. Za te prostore srpsko rukovodstvo je, kako je ranije pomenuto, bilo spremno žrtvovati i nekoliko hiljada srpskih boraca. Radilo se, prvenstveno, o koridoru od Vlasenice do Zvornika, tačnije o pojasu između Nove Kasabe i Drinjače kojeg su nastanjivali Bošnjaci i kojeg su branili do početka marta 1993. godine. U takvim borbama za "interes srpski" su ginuli "srpski junaci", a nikako u oslobađanju srpske zemlje, kako permanentno tvrde predstavnici srpskog naroda. Srpski vojnici koji su stradali u i nakon okupacije si-

[465] AIIZ, inv. br. 2-3257, Komandant Drinskog korpusa, pukovnik Milenko Živanović, str. pov. br. 2-198, 8.12.1992. godine, dostavlja Odluku za oslobađanje: Pobuđa, Konjević Polja i Cerske: Bir. pbr, Zvornik. lpbr, Brat. lpbr i 2. bat. Milići obvaještava ove jedinice "da u rejonu Cerska jačina neprijateljskih snaga kreće se do 2 hiljade naoružanih vojnika. Iste su raspoređene na liniji: Presedlo-zaseok Mlakva - s. Čehaići -Tumače - s. Mustajbašići - Udrč - Radava - Pehratovići, u rejonu Donja i Gornja Kamenica jačina neprijateljskih snaga kreće se od 200 do 300 vojnika, raspoređenih na položajima u rejonima: Gloćansko brdo, Liješanj, Ravne, Novo selo, Žljebac, s. Sultanovići, Samari, Lemino brdo, Velja glava, s. Alići, s. Čikarići, te Kozjak (tt 659). Najvjerovatnije je da je cilj neprijatelja da po svaku cijenu zadrži koridor Žepa-Srebrenica-Konjević Polje-Cerska, a vjerovatno je da će nastojati i težiti da ga proširi prema Kalesiji i Tuzli. Pored ovoga, cilj neprijatelja je da nanese što veće gubitke srpskoj vojsci, te da povrati izgubljene teritorije i da ne dozvoli kontrolu komunikacije Milići-Nova Kasaba - Drinjača".

gurne zone UN-a u Srebrenica, jula 1995. godine, ubijeni su prilikom napada na Bošnjake koji su pokušavali spasiti život, prolazeći kroz prostore koje su kontrolisale srpske snage. O tome svjedoče i riječi vodnika Lalović Dragomira, koji, između ostalog, u redovnom borbenom izvještaju piše: "Jedinice izvršavaju postavljene zadatke, maksimalno se angažuju u pretresu terena radi neutralisanja neprijateljskih grupa koje se žele probiti ka Tuzli. U toku noći u susretu sa neprijateljskim grupama u Šošarima poginuo je Vasiljević Ljuboje, a Bošković Boško teže ranjen. Danas oko 15,00 časova dvojica vojnika iz 1. PB: vojnik Ivanović Ljubiša i vojnik Janković Ratko otišli su u pretres terena u rejon Bokčin potok i nisu se više pojavili).[466]

Srpsko rukovodstvo u BiH je svjesno činjenice da su počinili genocid u Podrinju, i u drugim okupiranim mjestima i gradovima u opsadi, te zbog toga izmišljaju velike brojke ubijenih Srba kako bi izbalansirali razmjere zločina i odgovornost za iste i kako bi ostavili mladim srpskim generacijama falsifikovane podatke o ratu u Bosni i Hercegovini, uvjeravajući ih u istinitost istih. Tako su, primjera radi, lansirali priču "kako su muslimanske snage ubile 3.500 srpskih civila u Podrinju".

Važno je istaći da su srpske snage izvršile teške zločine, odnosno da su ubile na desetine Bošnjaka Vlasenice početkom agresije, a da prije toga nije ispaljen niti jedan metak na njih od strane pripadnika bošnjačke etničke grupe. Takav slučaj je bio u gradu Vlasenica i u svim bošnjačkim selima sa područja opštine Vlasenica, osim sela Vrsinje i enklave Cerska. Istina je, također, da su srpske snage ubile najveći broj Bošnjaka na području opštine Vlasenica, koji su poslušali njihove instrukcije i lažna obećanja da će ako predaju oružje imati sva prava kao što ima i srpski narod. Istina je, također, da su srpske snage ubile nekoliko Bošnjaka koji su bili oženjeni djevojkama srpske nacionalnosti, poput Muhameda Galijaševića, Muje Klance, Aziza Bjedića, Helje Mevludina, Salke Muminovića, te suprugu Veiza Bjelića Ankicu, koja

[466] ICTY br. 04397599, Komanda 1. Milićke Lpbr, str. pov. br. 332-1703, od 14.07.1995. godine. Ovaj borbeni izvještaj upućen je komandi Drinskog korpusa - operativnom centru. U potpisu Izvještaja je dežurni operativni vodnik Lalović Dragomir.

je bila hrvatske nacionalnosti. Aziza Bjedića je odveo Predrag Bastah, zv. Car 15.09.1992. godine iz kuće, gdje je bio sa suprugom Svetlanom, u logor Sušica. Aziz je ubijen 30. septembra 1992. sa svim preostalim zatočenicima koje su srpski policajci izveli iz logora i ubili na lokalitetu nedaleko od logora. Bijedić Aziz, rođ. 1957 u Trebinju, živio je u Vlasenici do agresije na Bosnu i Hercegovinu.

Mnogi Bošnjaci koji su bili bliski prijatelji sa komšijama Srbima, naročito u gradu (kumovi ili druga prijateljstva) i koji su slijepo vjerovali takvim "prijateljima", ostali su u svojim domovima i ne sluteći da će biti podvrgnuti najvećim poniženjima i na kraju su bili lišeni života, samo zato što su nosili drugačije ime i prezime. Neki od njih, poput Zahida Klempića, uglednog stomatologa i kuma tadašnjeg novopostavljenog predsjednika suda Drakulić Branislava, Muje Sulejmanovića i brojnih drugih, su ubijeni samo zato što su pripadali drugoj etničkoj, nacionalnoj i vjerskoj grupaciji, bez obzira što su bili odani prijatelji mnogim komšijama Srbima u Vlasenici..

Sudija Drakulić sigurno zna ko je odveo Zahida Klempića i ko ga je lišio života, jer je on, prema riječima svjedoka Bošnjaka koji su u to vrijeme još radili u Sudu, svako jutro pričao ko je od Muslimana preko noći uhapšen.

2. Pozitivni primjeri odnosa Srba prema Bošnjacima Vlasenice

Iako su bili veoma rijetki slučajevi da Srbi u gradu, na radnom mjestu prvih dana okupacije ili stražari u logorima priteknu u pomoć dojučerašnjim komšijama Bošnjacima Vlasenice, neki primjeri potvrđuju da su pojedinci, komšije, odnosno radne kolege, stražari i na rizik po vlastiti život, stali u zaštitu žrtve, prijatelja. Tako je, prema svjedočenju Ibre Osmanovića iz Vlasenice, koji je bio zarobljenik u logoru Sušica u Vlasenici, njegov dugogodišnji prijatelj Ljubinko Đurić, inače čuvar

u logoru, spasio mu život kada je Slađan Pajić htio da ga ubije. Tom prilikom Ljubinko je rekao: „neću ti dozvoliti da njega odvedeš. Eno u hangaru možeš uzeti ženu koju hoćeš, ali njega ne možeš odvesti“.[467] Ibro Osmanović je u svojoj izjavi predstavnicima Haškog tribunala rekao o ovom slučaju da ga je Slađan Pajić u logoru zgrabio za košulju i gurnuo prema vratima Hangara. U tom trenutku Ljubinko Đurić je stao između Pajića i zatočenika Ibre Osmanovića i rekao: "Njega ne možeš uzeti. Možeš uzeti bilo koga drugog iz hangara." Pajić je, prema Osmanovićevim riječima, rekao Đuriću "ali znaš", a Đurić je odgovorio "da, znam, ali neću ti dati da ga odvedeš".[468] Osmanović je istakao da smatra da ga je Đurić spasio zbog toga što su bili kolege posljednih godina i što su zajedno izlazili u grad poslije posla. Ovo je jedan od malobrojnih primjera koji potvrđuje da svi „regrutovani“ Srbi nisu bili spremni do kraja ispoštovati naredbu nadređenih i da se proces dehumanizacije Bošnjaka nije mogao sprovesti u potpunosti.

U ovom slučaju, Ljubinko Đurić nije imao moralnih dilema da ubici ustupi „bilo koju ženu iz hangara“, ali zbog emotivne prijateljske veze sa Osmanovićem, Slađanu Pajiću nije dozvolio da ga ubije. U svakom slučaju, Ljubinko Đurić je ispoljio veliku hrabrost, jer je i svoj život stavio na kocku zbog mogućnosti da ga njegovi sunarodnici Srbi liše života zbog pružanja pomoći svom prijatelju Bošnjaku.

U istom slučaju svjedočio je i Redžo Čakišić iz Vlasenice. On je, također, ispričao da mu je jedan Srbin, kojem nije znao ime, spasio život tako što nije dozvolio drugom srpskom vojniku da ga ubije. Naime, Redžo Čakišić imao je zadatak da u blizini Zabokovlja zakopa mrtva tijela Bošnjaka ubijenih u logoru Sušica. Dok su zatrpavali jamu, jedan od vojnika htio je da ubije Čakišića i ostale Bošnjake zbog toga što nije želio da ostavlja žrtve svjedoke. Međutim, drugi srpski vojnik mu to nije dozvolio.[469]

---

[467] Edina Bećirević, nav. dj., str. 231.

[468] ICTY, 00685740-00685756, IT-00-39: Krajisnik, Dokazni materijal: P265.1, Izjava svjedoka: Ibro Osmanović, 5.7. i 10. oktobra 1994, str. 12.

[469] Isto, str. 232.

Nikolić /Aleksa/ Vojislav iz sela Šadići, opština Vlasenica, stao je u odbranu svojih komšija Bošnjaka, ali su ga njegovi sunarodnici, zadojeni nacionalističkom mržnjom, kaznili za takav postupak, vezavši ga za obližnju šljivu, kojom prilikom su ga fizički maltretirali. Njegovog punca Iliju Ravnjaka su ekstremni Srbi ubili u njegovoj kući samo zato što je štitio komšije Bošnjake.[470]

Nikola Jevtić je spasio Pejović /Murata/ Ilijaza, Hamzabegović Mehu, izvjesnog Mensura i još nekolicinu Bošnjaka od mučenja, a možda i pogubljenja od strane Vlade Stupara iz Tišče.[471]

Oko 01.06.1992. godine Nevenka Milić, šefica proizvodnje u firmi "10. Avgust" u Vlasenici je rekla svom kolegi Pejović Ilijazu da obavjesti kolege Bošnjake iz firme da bježe iz grada jer ide Dragan Bastah zv. Car u namjeri da zarobi sve Bošnjake iz ove firme i da ih vodi na strijeljanje.[472]

Jedan od svijetlih primjera ljudskog odnosa Srbina prema Bošnjacima je slučaj tadašnjeg vlaseničkog prote Milorada Golijana, koji je 23. aprila 1992. godine, po cijenu svoga života, pokušao spasiti dvojicu vlaseničkih imama: Begu ef. Selimovića i Munib ef. Ahmetovića. Naime, na njihovu molbu da im obezbjedi propusnice za prolazak kroz već formirane policijske punktove od strane srpskog rukovodstva od Vlasenice prema Kladnju, prota Golijan ih je odveo u komandu tadašnje Teritorijalne odbrane (TO) u Vlasenici, gdje je tražio od rukovodstva propusnice za dvojicu imama, kako bi nesmetano mogli otići iz Vlasenice do Kladnja. Tu im je rečeno da Komanda TO nema nadležnost za izdavanje propusnica i uputili su ih u Stanicu javne bezbjednosti (SJB) koja je izdavala pomenute propusnice. Zajedno su otišli do SJB, gdje im je rečeno da im ne trebaju propusnice i da se mogu kretati bezbjedno. Tom prilikom, prema riječima Munib ef. Ahmetovića, prota Goljan je rekao pripadnicima policije: "Vi znate ove ljude, oni su meni na savjesti, nemojte da se nešto dogodi, ni njima ni vjerskim objektima".

[470] Izjava profesora Ševke Hurića od 23. 11.2010. godine u Sarajevu.

[471] *Ratni zločini na Tuzlanskom okrugu (1992-1993)* Drugo dopunjeno izdanje, Državna komisija za prikupljanje činjenica o ratnim zločinima Tuzla, 1996, str. 103.

[472] Isto.

Tada je prota ponudio obojici vlaseničkih imama da ih preveze do Kladnja. Munib ef. je odbio da ide prema Kladnju, jer mu je porodica bila u rodnom selu Skugrići, a prota je odvezao Begu ef. u pravcu Kladnja. Na prvoj barikadi pripadnici policije odvajaju Begu ef. od prote i odvode ga u pravcu džamije, gdje stižu i Munib efendiju. Ulaze u njegov stan, pretresaju stvari i odvode ih obojicu u SJB. Prota je došao ponovo u SJB, preuzeo Begu ef. i odvezao ga do Kladnja, a Munib ef. su zadržali u prostorijama SJB, gdje su ga ispitivali nekoliko sati. Tražili su od njega da im preda novac koji ima na raspolaganju. On im je rekao da je njegov novac u stanu. Dozvolili su mu da ode do svog stana da donese traženi novac, a on je došavši do stana, odlučio da po cijenu vlastitog života pokuša pobjeći. Svojim autom je prijekim putem kroz "varoš" presjekao glavnu ulicu, i na izlazu iz Vlasenice prema Milićima, skrenuo lijevo makadamskim putem u pravcu D. Zalukovika i preko brojnih srpskih i bošnjačkih sela uspio doći u svoje rodno selo Skugriće i na taj način spasiti život.

U emisiji "Face TV" prota Golijan je kazao da je u Policji Vlasenica rekao nadležnim "ako je u pitanju zatvor za imame ja ću sa njima, a ako je u pitanju strijeljanje, ja sam prvi, pa onda oni".[473] Nakon pokušaja spašavanja dvojice vlaseničkih imama i izvođenja samo Bege ef. Selimovića, prota Golijan je prošao pravu golgotu kojoj je bio izložen, prije svega, od strane zvorničko-tuzlanskog vladike Kačavende i nekih svojih komšija Srba. Vladika Kačavenda je, prema riječima prote Golijana, poslao kamion u Vlasenicu u kojeg su utovarene njegove stvari i sa porodicom ga "prekomandovao" na službu u Sremsku Mitrovicu, rekavši mu da više nije poželjan u Vlasenici. Dok je boravio u Vlasenici, jedna žena, srpske nacionalnosti, presrela ga je na ulici, pljunula ga i izvrijeđala, rekavši da je izdajica srpskog naroda. Komšija, također, Srbin rekao mu je da više ne prelazi u njegovu avliju zbog toga što je posredovao u izvođenju iz grada vlaseničkih imama. U razgovoru sa voditeljem Senadom Hadžifejzovićem prota Golijan, u međuvremenu

[473] www. youtube.com/watch – prota Milorad Golijan Face TV (03.05.2013).

oslijepio, je kazao da bi opet uradio isto i da se ne kaje za takav postupak. Prota je napustio Vlasenicu i više se nikada tu nije vratio, a svojoj djeci je rekao: "ima od šta da živite utjerani, a u Vlasenici ne možete da živite."

Prota Milorad Golijan je novinarima Avaza rekao da je nastavnik matematike Vučeta Drobnjak, kao i imami, tražio propusnicu za odlazak iz Vlasenice. Drobnjak je bio nastavnik u osnovnoj školi u Cikotskoj Rijeci, gdje su učenici bili i bošnjačke i srpske nacionalnosti. Predstavnici srpskih vlasti su ga uvjeravali da ne traži propusnicu, jer je rat i da svi moraju učestvovati u odbrani svojih ognjišta. Nastavnik Drobnjak im je, prema riječima prote Golijana odgovorio: "Nema te sile i vlasti koja će me natjerati da pucam u svoje đake Bošnjake". Nastavnik Drobnjak je napustio Vlasenicu kada je bio siguran da će srpske snage napasti komšije Bošnjake i otišao u rodnu Crnu Goru, gdje trenutno živi sa porodicom.[474]

Boro Mijić, dugogodišnji poznanik i prijatelj Ibre Osmanovića, pritekao je u pomoć svom prijatelju Osmanoviću na način da mu je donio hrane i cigarete u zatvor, gdje je Osmanović bio smješten. Obećao mu je da će, iako nema ovlaštenje, pokušati da sredi da ga oslobode. Spremnost i hrabrost Bore Mijića da donese hrane u zatvor svom prijatelju Bošnjaku, zaslužuje svaku pohvalu i, ujedno, potvrđuje istinu da je bilo nekih Srba koji se nisu stavili na stranu mnogobrojnih Srba ubica i pljačkaša tuđe imovine.

Pero Popović, bivši stražar logora Sušica je prvi stražar ovog logora koji je javno progovorio o ubistvima Bošnjaka u logoru Sušica. On je u januaru 1993. godine napustio dužnost stražara u ovom logoru zbog, kako je rekao, "kajanja zbog protjerivanja i ubijanja svojih bivših komšija". Samovoljnim napuštanjem logora i odlazak iz rodnog kraja, odnosno svoje domovine kao znak pokajanja i saosjećanja sa žrtvama zločina, Popović će ostati pozitivan primjer i dokaz da je među Srbima bilo čestitih i korektnih pojedinaca.

[474] http://www.avaz.ba/clanak/219783/prognan-iz-vlasenice-kako-je-prota-milorad-spasio-imame-od-smrti, objavljeno: 13. 02. 2016 - 14:22

Rabija Džodžaljević, koja je bila zatočenica logora Sušica i žrtva seksualnog zlostavljanja, izjavila je da je nju i njenu porodicu spasio srpski vojnik Miodrag Vržina na način da im je omogućio izdavanje izlaznice iz Vlasenice i odlazak na teritoriju pod kontrolom ARBiH[475]. Miodrag Vržina je, prema našim podacima, poginuo 6. aprila 1993. u ofanzivnim oružanim napadima na Bošnjake na prostoru između milićke i srebreničke teritorije. Rabiji su komšije Srbi iz Vlasenice ubili roditelje 18. maja 1992. godine, ona je bila prva zatočenica Bošnjakinja u logoru Sušica, gdje je za tri dana zatočenja doživjela teške traume monstruoznih zlostavljanja, ali ona nije imala dileme da istakne pozitivni slučaj srpskog vojnika, koji je ostavio u životu nju i njenu porodicu.

Bilo je i slučajeva gdje su komšije Srbi, koji nisu mogli, odnosno, smjeli direktno zaštititi komšije Bošnjake, ali su govorili kolegama Bošnjacima koji su dolazili na posao poslije okupacije Vlasenice, da napuste svoje mjesto, jer će im, u suprotnom, životi biti ugroženi. Tako je jedan od vlaseničkih Srba savjetovao koleginici sa posla: "Šta čekaš, bježi! Ako danas ne napustiš grad, gotovi ste ti i tvoja porodica. Ja te ne mogu ubiti, ali će mene ubiti drugi".[476] Ova Bošnjakinja je sa porodicom, roditeljima i braćom uspjela dobiti propusnicu na kojoj je pisalo: propusnica za Tuzlu, koju je potpisivao Milenko Stanić, predsjednik Skupštine opštine Vlasenice, koji im je rekao: "To je vaše drugo ognjište".[477] Ove riječi prvog čovjeka opštine Vlasenica su potvrda i svjedočenje da je prisilno protjerivanje Bošnjaka Vlasenice politička odluka srpskog rukovodstva da se Bošnjaci eliminišu sa njihovih životnih prostora i da im se prisilno oduzme njihova imovina.

Dakle, navedeni primjeri pokazuju da su samo rijetki pripadnici srpskog naroda postupali kao ljudska bića, sprječavajući ubistvo nevinih ljudi, druge nacionalne, etničke i religijske pripadnosti. Ovi slučajevi su, ujedno, potvrdili činjenicu da svi Srbi nisu činili zločine niti su Srbi generalno genocidni narod, već se radilo o sistemu srpske vlasti čiji

[475] www.slobodnaevropa.org, Program pred licem pravde. Postratna Vlasenica: *Oči u oči sa zlostavljačem,* preuzeto 29.oktobra 2014.

[476] AIIZ, inv, br. 2-3285, Izjava svjedoka.

[477] Isto.

lideri su linijom rukovođenja i komandovanja veliki procenat srpskog naroda institucijalno mobilizirali, iskoristili za ubijanje i prisilno protjerivanje nesrba sa njihovih posjeda. Istina je da su velikim dijelom Srbi kontaminirani hegemonističkom ideolgijom i kosovskim kompleksom, ali i etnodisciplinom iza koje stoje žestoke sankcije, pa u takvom ambijentu nije ni čudo što je mali broj na strani pravde.

Da je veoma mali broj Srba bio na strani pravde potvrđuju navedeni primjeri, a slučaj sahrane haškog osuđenika Miroslava Deronjića, koji je dobio 10 godina zatvora kao znak priznanja krivice i nagodbe sa Tribunalom o saradnji, dodatno potvrđuje činjenicu da je najveći broj srpskog naroda bio na strani svojih lidera koji su provodili politiku istrjebljenja nesrba sa njihovih životnih prostora i koji su "herojski" odbijali priznanje krivice. Naime, iako je Deronjić bio idejni vođa Srba srednjeg Podrinja i, uz Gorana Zekića za Srebrenicu, jedan od ključnih saradnika i povjerenika Karadžića za Bratunac, Srbi mu nisu oprostili "izdaju" koju je učinio priznanjem krivice pred Haškim tribunalom. Zbog "izdaje svoga naroda" na njegovu sahranu u Bratuncu 26. maja 2007. godine došlo je stotinjak građana, rodbine i prijatelja. Da nije priznao krivicu i da je dobio veću kaznu, na sahranu bi mu, bez ikakve dileme, došlo na hiljade Srba iz Podrinja, a i iz drugih krajeva Bosne i Hercegovine i Srbije.

VIII. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Područje opštine Vlasenice, kao dio srednjeg Podrinja, bilo je cilj i meta političkog i vojnog rukovodstva Srbije i Srba iz Bosne i Hercegovine od početka 1991. godine, kada su vršili intenzivne pripreme kako bi ovo područje, zajedno sa cijelim srednjim Podrinjem stavili pod kontrolu, odnosno, pripojili ga državi Srbiji. Kasarna u Han Pijesku (216. brigada) na čelu sa tadašnjim pukovnikom Dragomirom Miloševićem pružala je svu potrebnu pomoć političkom rukovodstvu Vlasenice i ostalim opštinama koje su bile u njegovoj zoni odgovornosti (Sokolac, Han Pijesak, Rogatica, Olovo, Vlasenica), a sve u cilju da se pripremi srpsko stanovništvo za planiranu okupaciju ovog područja.

Koliko je područje opštine Vlasenica bilo važno u okupacionim planovima agresora svjedoče podaci i dokazi da su na područje ove opštine i njoj susjedne opštine Šekovići tokom 1991. godine planeri okupacije dislocirali Oklopno mehanizovanu brigadu iz Jastrebarskog/ Hrvatska/ na lokalitet Šekovići i Lukić polje, nedaleko od Milića. Iste godine su formirali brigadu u Milićima, sastavljenu od srpskih dobrovoljaca sa ovog područja. Da su srpske snage u proljeće 1992. godine dislocirale ogromne količine vojne tehnike i naoružanja sa aerodroma Dubrave, kod Tuzle i stacionirale isto u obližnjem mjestu Tišča, koje je nastanjeno kompletno srpskim stanovništvom. Naoružali su srpsko stanovništvo institucijalno iz Srbije, naoružanjem od jedinica JNA koje su bile na ovom području poput kasarne u Han Pijesku, od jedinica Novosadskog korpusa koje su okupirale Vlasenicu i ostavile kompletno oruđe i oružje lokalnim Srbima, te naoružanjem koje je pripadalo Stanici javne bezbjednosti (SJB). Lokalne srpske snage, zajedno sa vojnim, policijskim i dobrovoljačkim jedinicama iz Srbije su već stavile pod kontrolu pojas duž rijeke Drine i isti uvezale sa srpskim snagama od Zvornika, Capardi, Šekovića, Tišče, Han Pijeska, Rogatice i Milića i na taj način Bošnjake srednjeg Podrinja stavile u obruč iz kojeg se bilo veoma teško odbraniti. Radilo se, zapravo, o dobro isplaniranom projektu jer su na

taj način spriječili, eventualno, pružanje pomoći vlaseničkim Bošnjacima iz unutrašnjosti BiH kasarnom u Han Pijesku, novoformiranim jedinicama u Šekovićima, Tišči i Milićima, a ujedno doveli bošnjačko stanovništvo opštine Vlasenica i cjelokupnog srednjeg Podrinja u obruč koji je okružen srpskim snagama.

Srpska rukovodstva Srbije i Crne Gore (SCG) i Bosne i Hercegovine udruženim snagama kroz oružanu vojnu agresiju na BiH po svaku cijenu imali su namjeru realizirati taj ranije nedovršeni projekat. Ta saradnja se odvijala na način da su najodgovorniji politički i vojni subjekti Srbije tokom cijelog perioda agresije na Bosnu i Hercegovinu, pružali kompletnu pomoć svojim sunarodnicima u Bosni i Hercegovini, a prije svega u ljudstvu (vojnici, plaćenici i dobrovoljci), naoružanju, stručnoj pomoći, hrani, lijekovima i drugim sredstvima.

Vojnički posmatrano sa ove vremenske distance, može se procijeniti da su planeri okupacije Bosne i Hercegovine, a u ovom slučaju srednjeg Podrinja veoma studiozno, mnogo prije aktiviranja agresije na Bosnu i Hercegovinu, uradili plan stvaranja pomenutog obruča, a realizacija "čišćenja" ovog kraja od "nesrpskih elemenata" čekala je signal nadležnih subjekata.

Radovan Karadžić i Biljana Plavšić su javno govorili da je osnovni cilj rata koji vode Srbi preraspodjela stanovništva Bosne i Hercegovine kako bi Srbima pripala kontrola nad jedinstvenim povezanim komadom teritorije, koji bi obuhvatio čitavu granicu sa Crnom Gorom, Srbijom i sva područja na kojima historijski žive Srbi. Njihove riječi su jasno potvrđivale namjere srpskog rukovodstva u Bosni i Hercegovini da "oslobode" široki pojas duž Drine od "nesrpskih elemenata" i da uspostave kontrolu nad najvećim dijelom Bosne i Hercegovine, gdje, kako su tvrdili, historijski žive Srbi.

Oni su, između ostalog, kazali da je trebalo ukloniti veliki broj muslimana, jer su oni bili većinsko stanovništvo u dolini Drine u sjeveroistočnoj Bosni, uz granicu sa Srbijom. Ove riječi nedvosmisleno svjedoče da je suština, odnosno, cilj agresije SCG i namjera bosanskih

kolaboracionističkih snaga da okupiraju dijelove Bosne koje dominantno nastanjuju Bošnjaci, a prije svih mjesta koja se nalaze u širem pojasu rijeke Drine. Lideri srpskog naroda u Bosni i Hercegovini su znali da takav cilj ne mogu ostvariti bez rata, odnosno, zločina nad narodom koji je historijski egzistirao na ovim svojim vjekovnim prostorima i da neće dobrovoljno dozvoliti da mu se otme zemlja ili da ga se prisilno protjera, jer drugu domovinu nikada nisu imali.

Okupacija srednjeg Podrinja počela je okupacijom Bijeljine 1. aprila, Zvornika 8., Bratunca 17, Srebrenice 18. i Vlasenice, kao posljednje destinacije srednjeg Podrinja 21. aprila 1992. godine.

Pošto su nelegalno oduzeli oružje od Bošnjaka na koje su imali uredne papire (dozvole za nošenje) u gradu Vlasenici, prigradskim naseljima i nekim selima, srpske formacije su krenule u lov na komšije Bošnjake. U prvom talasu su pozivali Bošnjake na dobrovoljnu predaju, a potom su ih odvodili u već ranije pripremljene sabirne centre i logore. Muškarce su razdvajali i odvodili u zatvor u zgradi Stanice milicije i zgradu opštine, gdje su bili podvrgavani "informativnim razgovorima" i fizičkim mučenjima.

U nekim selima su ubijali zajedno sve što su zatekli, i muškarce, i žene i djecu, kao što je bio slučaj u selima Šadići, Zaklopača, Džamdžići, a u nekima su selektivno ubijali, a određen broj su odvodili u pripremljene objekte. One koje su dovodili u zatvor u zgradi milicije i opštine, izlagali su najtežim fizičkim mučenjima od kojih su neki i podlegli od zadobijenih batina. U većini bošnjačkih sela srpske snage su izvršile brojna ubistva civila Bošnjaka, čime su počinili zločin protiv čovječnosti, a u nekim su neselektivno i u prisustvu čelnih ljudi iz vlasti, odnosno, stranke SDS-a i policije ubili sve što su zatekli. Ovi zločini predstavljaju klasični oblik genocida, jer je namjera o uništenju civila kao zaštićenih ciljeva, čiji članovi su pripadali drugoj nacionalnoj, etničkoj i religijskoj skupini, evidentno postojala. Takav zločin genocida srpske snage su počinile u selu Zaklopača, kada su 16. maja 1992. godine ubile sve Bošnjake, civile koje su zatekle, a bilo ih je 56-oro, od čega 13 djece i 17 ženska osoba. Potvrda namjere političkog vrha ove opštine je iskazana dolaskom u Zaklopaču, zajedno sa

počiniocima zločina, Tomislava Savkića, predsjednika SDS-a Milići i Radomira Bjelanovića, načelnika SJB Milići, a pečat za ovaj zločin genocida je Izvještaj dežurnog policajca SJB Milići Bačić Milana za isti dan kada je zločin počinjen (16. maj 1992) u kojem, između ostalog, stoji: "da su svi policajci na terenu zbog čišćenja terena i da je na tom planu angažovan autobus i rovokopač".

Zločin genocida je počinjen i u logoru Sušica 30. septembra, kada su trojica policijkih službenika SJB-a Vlasenica jednim autobusom u četiri navrata iz ovog logora izveli preostale zatočenike (oko 200), odvezli ih nedaleko od logora i sve ih strijeljali. Radilo se, dakle, o zaštićenim licima, sa kojima se moralo postupati u skladu sa odredbama Ženevskih konvencija. Za ovo ubistvo tereti se i Radovan Karadžić po trećoj izmjenjenoj optužnici, jer je on dan ranije na sahrani srpskih vojnika koji su poginuli u borbama sa pripadnicima Armije RBiH na lokalitetu Rogosija rekao "da ćemo naše poginule borce osvetiti". Odgovornost za ubistva zatočenika u logoru Sušica snosi, prije svih, Milenko Stanić, predsjednik skupštine opštine Vlasenica i predsjednik Kriznog štaba Vlasenica, zato što je Krizni štab donosio odluke o logoru i zatočenicima, kao što su odluke o puštanju na slobodu, posjetama i razmjenama. Ubistva mnogih zatočenika u logoru Sušica, a naročito posljednje grupe od oko 200 zatočenika je klasičan oblik zločina genocida, jer su ubijeni s namjerom uništenja dijela pripadnika bošnjačke nacionalne skupine uz odobravanje predsjednika Republike Srpske i organizovanje ubistva od strane glavnih političkih subjekta opštine Vlasenica.

Važno je istaći da su u okupaciji grada Vlasenice i nekih bošnjačkih sela učestvovale jedinice Novosadskog korpusa JNA koje su ostale u Vlasenici do 18. maja 1992., te da su jedinice VJ (Užički korpus) aktivno učestvovale u oružanim napadima na Bošnjake vlaseničkih sela i naselja: Skugrića, Cerske i Nove Kasabe do 31. januara 1993. godine. Radilo se, dakle, o klasičnoj agresiji druge države, odnosno, Srbije na prostor međunarodno priznate države Bosne i Hercegovine, odosno okupaciji područja na koja su polagali pravo.

Osim zločina nad civilnim bošnjačkim stanovništvom, srpske snage su počinile zločin genocida time što su potpuno uništile sve vjerske

objekte Bošnjaka na području opštine Vlasenica, koji su svjedočili njihovu vjersku pripadnost i duhovnu supstancu. Do temelja su porušili dvije džamije: Hajrija džamija u Vlasenici i Musa pašina džamija u Novoj Kasabi i preorali prostor (harem) ovih džamija u kojem su bili ukopani posebno zaslužni za davanje zemljišta, gradnju ovih objekata i njihovo održavanje (vakifi). Radilo se o vjerskim objektima koji su sagrađeni u davnoj prošlosti, naročito Musa pašina džamija, sagrađena davne 1643. godine, koja je svjedočila vjekovni kontinuitet egzistiranja islama na ovom prostoru, dok je Hajrija džamija srušena na dan njenog stogodišnjeg postojanja, a sagrađena je 1892. godine.

Nakon okupacije cjelokupnog prostora opštine Vlasenica, zaključno sa enklavom Cerska (13. mart 1993) i zločina počinjenih nad Bošnjacima ove opštine, golgota preživjelih Bošnjaka ovog kraja se nastavlja. Naime, preživjeli Bošnjaci sa područja opštine Vlasenica, bježeći od agresorskih snaga, pokušali su pronaći spas kod pripadnika međunarodnih mirovnih snaga u sigurnoj zoni UN-a u Srebrenici, jula 1995. godine. Okupacijom ove zone, koju su bili u obavezi štititi pripadnici međunarodne mirovne misije, srpske snage su počinile zločin genocida nad Bošnjacima, koji je potvrđen Presudama Međunarodnog krivičnog tribunala za bivšu Jugoslaviju i Međunarodnog suda pravde. Tom prilikom, prema rezultatima našeg istraživanja, srpske snage su ubile 1.072 Bošnjaka sa područja opštine Vlasenica.

Sekundarne masovne grobnice u koje su zakopani ostaci tijela žrtava Bošnjaka Vlasenice, nakon premještanja istih, kako bi agresorske snage sakrile tragove vlastitog zločina su neoboriv dokaz da su nad ovim civilima Bošnjacima iste počinile klasičan oblik zločina genocida.

U gore pomenutim zločinima koje su srpske snage počinile u periodu 1992-1993. godine, glavnu odgovornost snosi političko, vojno i policijsko rukovodstvo SRJ (SCG) čije jedinice (Novosadski i Užički korpus i pripadnici policije Srbije), te Krizni štab SDS-a Vlasenica, čiji članovi su imali nadležnost nad pripadnicima Teritorijalne odbrane i Policije Vlasenica, koji su učestvovali u svim zločinima nad Bošnjacima u navedenom periodu. Navedene činjenice potvrđuju da se radilo o neospornoj namjeri srpskog rukovodstva da se djelimično unište

Bošnjaci Vlasenice kao pripadnici nacionalne, etničke i vjerske skupine kao takve, što po definiciji Konvencije o sprječavanju i kažnjavanju zločina genocida, Statuta stalnog Međunarodnog krivičnog suda i drugih relevantnih dokumenata predstavlja oblik zločina genocida.

Za zločine nad Bošnjacima ove opštine optuženi su pred Haškim tribunalom, između ostalih, Slobodan Milošević, Radovan Karadžić, Momčilo Krajišnik, Biljana Plavšić, Ratko Mladić i Dragan Nikolić. Slobodan Milošević, iako mu je Haški tribunal dokazao odgovornost za zločin genocida u Bosni i Hercegovini, izbjegao je odgovarajuću kaznu zbog smrti u ćeliji zatvora, prije izricanja presude. Momčilo Krajišnik i Biljana Plavšić su oslobođeni odgovornosti za zločine nad Bošnjacima opštine Vlasenica.

Pred međunarodnim krivičnim tribunalom za bivšu Jugoslaviju osuđen je Dragan Nikolić, zv. Jenki drugostepenom presudom Suda na kaznu zatvora od 20 godina. Pred sudom Bosne i Hercegovine osuđeni su Predrag Bastah, zv. Car na kaznu zatvora od 22 godine i Goran Višković, zv. Vjetar na kaznu zatvora od 18 godina. Veljko Bašić, upravnik logora Sušica, Tešić Tešo, Borović Dušan i Zarije Ostojić oslbođeni su pred domaćim sudovima za zločine koje su svjedoci iznosili u pretresnom postupku. U ovoj knjizi su prezentirana brojna imena, koja su preživjeli svjedoci u svojim izjavama naveli kao odgovrne, odnosno, direktne počinitelje zločina nad Bošnjacima sa prostora opštine Vlasenica. Za mnoge zločine svjedoci su precizno naveli imena počinitelja zločina nad konkretnim imenima civila Bošnjaka i u konkretnim mjestima izvršenja zločina. Paradoksalno zvuči činjenica da protiv mnogih, prema izjavama svjedoka, izvršioca zločina nije, još uvijek, pokrenuta niti krivična odgovornost. Jedan od najtežih slučajeva zločina nad Bošnjacima iz sela Zaklopača (16.05.1992) gdje su preživjeli svjedoci u službenim izjavama naveli imena izvršioca zločina i imena službenih predstavnika vlasti srpskog naroda opštine Vlasenica koji su bili u tom selu prilikom izvršenja zločina, a da, do sada, nije pokrenut niti krivični postupak protiv istih.

Drugi eklatantan primjer nekažnjenog zločina je ubistvo 29 Bošnjaka i trojica ranjenih sa bratunačke opštine, koji su ubijeni na prostoru

vlasneničke opštine 21. maja 1992. kod Nove Kasabe. Njihvo ubistvo priznao je i tadašnji načelnik Stanice javne bezbjednosi (SJB) Milići Radaomir Bjelanović, koji je u svom dopisu, između ostalog, napisao da su pomenute Bošnjake ubili pripadnici paravojne formacije Beli Orlovi iz Vukovarskog odreda i da ih pripadnici SJB-a Milići nisu mogli spriječiti jer su, kako navodi Bjelanović, bili opremljeni naoružanjem i oklopnim vozilom, gdje im nisu mogli parirati sa raspoloživim ljudstvom i opremom. Načelnik SJB Radomir Bjelanović je u svom dopisu potvrdio da su pripadnici paravojne jedinice Beli Orlovi izvršili strijeljanje pomenutih Bošnjaka i da su nakon počinjenog zločina otišli autobusom firme Vihor Bratunac i jednim vozilom, golf. On je, dakle, morao imati podatke o ovim vozilima, morao je pokrenuti krivični postupak protiv kršenja zakona u njegovoj zoni odgovornosti. Budući da nije rasvijetlio i sankcionisao ovaj teški zločin Radomir Bjelanović, odnosno rukovodstvo policije iz Milića i Vlasenice iz čije nadležnosti su pomenuti preuzeti, snose punu krivičnu odgovornost za zločin u Novoj Kasabi nad Bošnjacima, počinjen 21. maja 1992. godine.

Masovne grobnice, a posebno sekundarne su neoboriv dokaz počinjenog genocida nad Bošnjacima, zato što su planeri zločina, odnosno, naredbodavci naredili premještanje posmrtnih ostataka žrtava na nekoliko lokacija kako bi prikrili tragove zločina. Tako imamo slučajeve da su posmrtni ostaci jedne žrtve nalaženi u nekoliko masovnih grobnica. To su materijalni dokazi koje bi svaki relevantni sud morao uzeti u obzir prilikom kvalifikacije zločina.

Prema rezultatima našeg istraživanja ubijeno je 2.637 lica bošnjačke nacionalnosti sa područja opštine Vlasenica. Radi se o 14% ljudskih gubitaka Bošnjaka, jer je, prema popisu stanovništva iz 1991. godine na području opštine Vlasenica živjelo 18.727 Bošnjaka. U okviru obima ubijenih Bošnjaka od 2.637, ubijeno je 262-e djece. Od ukupnog broja ubijenih na području opštine Vlasenica, u periodu 1992 godine ubijeno je 1.178, tokom 1993. ubijeno je 339, tokom 1994. godine 48, dok je u Srebrenici u periodu demilitarizacije Srebrenice, odnosno u sigurnoj zoni UN Srebrenica 1995. ubijeno 1.072 Bošnjaka. Od ukupnog broja

ubijenih u sigurnoj zoni UN-a Srebrenica 1995, ekshumirani su posmrtni ostaci od 516 žrtava genocida, što uznosi 48 %.

Na osnovu iznesenih podataka i dokaza, koji nedvojbeno svjedoče da su srspke snage iz Srbije i Crne Gore, u sadejstvu sa kolaboracionističkim snagama Vlasenice i okoline počinile sve oblike zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, uključujući i zločin genocida nad Bošnjacima Vlasenice. Logičnim se postavlja pitanje, zašto nije niko od političkih i vojnih subjekata, kao i izvršilaca zločina procesuiran za zločine nad Bošnjacima Zaklopače, Druma, Džamdžića, Pijuka, Šadića, Bešića, Cerske, kod Nove Kasabe, u logoru Sušica, na lokalitetu Mračnica, i drugim selima Vlasenice? Zašto veliki procenat posmrtnih ostataka tijela Bošnjaka Vlasenice nije ekshumiran? Umjesto odgovora na ova pitanja, danas imamo slučajeve da su neki od političkih i policijskih subjekata srpskog naroda Vlasenice angažovani na odgovornim pozicijama u institucijama Bosne i Hercegovine i Republike Srpske. Pored toga, danas u Bosni i Hercegovini na sceni imamo kulturu laži i negiranja zločina genocida, kulturu selektivnog sjećanja i izjednačavanja odgovornosti za rat u Bosni i Hercegovini od strane predstavnika srpskih snaga koje su odgovorne za počinjene zločine.

Zbog takvog ambijenta i diskriminirajućeg odnosa vlasti u RS-oj prema nesrpskoj povratničkoj populaciji, te zbog neadekvatnog implementiranja Aneks 7 Dejtonskog mirovnog sporazuma (DMS), mnogi Bošnjaci Vlasenice danas žive daleko od svoga kraja diljem svijeta, razasuti od Evrope, SAD-a, pa do Australije.

Budući da zločini protiv čovječnosti i međunarodnog prava ne zastarjevaju, nadati se je, vjerujući u institucije pravde, prije svega, međunarodne, da će najodgovorniji za počinjene zločine na području Vlasenice biti krivično procesuirani, te da će njihovo privođenje zakonu pravde biti makar moralna satisfakcija preživjelim za njihove najmilije i vlastite rane i traume koje nose.

SUMMARY

VICTIMS OF GENOCIDE IN THE REGION OF THE MUNICIPALITY OF VLASENICA IN THE PERIOD FROM 1992. TO 1995.

The members of the Yugoslav People Army (JNA) from the composition of the Novi Sad corps occupied the town of Vlasenica on the 21 of April 1992. After occupying the town, they made available a big quantity of implements and weapons to the local Serb forces in order to destroy Bosniaks in this area. The local political representatives of the Serb Democratic Party (SDS), getting a big quantity of weapons and munitions, started with crimes from over Bosniaks. At a very beginning, they dismissed „selected" Bosniaks to informative talks, arrested them and bit them. A newly formed local Serb authority ultimately requested thet Bosniaks surender their weapons (they had just hunting weapons with a legal permission), what done in due course. After that, the Serb forces securely began to arrest and kill Bosniaks, and rob and pillage their possession. Numerous Bosniaks were took to the notorious camp called Sušica, where many men were killed and women were raped.

On the basis of relevant figures, it could be certainly stated that Serbia and Montenegro in the area of the Vlasenica municipality commited genocide and other forms of crimes against humanity and international law against Bosniaks, as members of a national, etnic, and religious group, as such. Available figures of the various provencience assert in the area of the Vlasenica municipality 2.637 were killed, of wich were 262 children, including approximately 16.ooo forcibly expelled, namely through the Sušica camp passed around 8.000, all houses of worship were destroyed, which represent the main symbol of the religious and cultural substance of the Bosnian Muslims, more than 700 Bosniak women passed through Serbs torture, including a large number of them

being sexsual abused and raped. These are the exact data and facts which certainly assert that over Bosniaks of Vlasenica in the period from 21 April 1992 to the begining of March 1993, including July 1995 (with the occupation of Srebrenica), the crime of genocide was commited, and that there was a real intent from Serbia, led by Slobodan Milošević, including the authorities of the „Republika Srpska“, to distroy Bosniaks in order to abduct their possession (resident buildings, properties and movables), and this territory to be incorporated into the bordes of planned Great Serbia in which only Serbs would live.

SPISAK SKRAĆENICA

ARBiH = Armija Republike Bosne i Hercegovine

AVL = Aktivna vojna lica

BOV = Borbeno oklopno vozilo

br. = brigada

Brlpbr. = Birčanska laka pješadijska brigada

DIV = Diverzantsko-izviđački vod

DK = Drinski korpus

DMS = Dejtonski mirovni sporazum

DTG = Diverzantso-terorističke grupe

GL = Građanska lica

GŠ = Generalštab

GŠ = Glavni stab

HK = Hercegovački koprus

IBK = Istočnobosanski korpus

IKM = Istureno komandno mjesto

ICJ = Internacional Cort Justice (Međunarodni sud pravde)

ICRC = International Committee of Red Cross (Međiunarodni komitet crvenog krsta). Vidi: MKCK

ICTY = International Criminal Tribunal for Former Yugoslavia (Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju)

Inžb =inžinjerijski bataljon

Inžb = inžinjerijska četa

JNA = Jugoslovenska narodna armija

K.	= korpus
KB	= Krajiški bataljon
KAG	= Korpusno artiljerijska grupa
K-da	= Komanda
KDK	= Komanda Drinskog korpusa
KK	= Krajiški korpus
KSHS	= Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca
Lpbr	= Laka pješadijska brigada
KM	= Komandno mjesto
MTS	= Materijalno-tehnička sredstva
MUP	= Ministarstvo unutrašnjih poslova
MAD	= Mješoviti artiljerijski division
MAP	= Mješoviti artiljerijski puk
MG	=Masovna grobnica
MES	= Minsko-eksplozivna sredstva
m/v	= motorna vozila
Mlpbr	= Milićka laka pješadijska brigade
NATO	= North atlantic Treaty Organization (Sjevernoatlantski, NATO-pakt)
NGT	= načelnik Generalštaba
NŠ	= načelnik štaba
OS	= Oružane snage
OUN	= Organizacija ujedinjenih nacija
PAM	= Protivavionski mitraljez
PAT	= Protivavionski top

PB = pješadijski bataljon

PL = profesionalno lice

Pol. (snage) = policijske snage

PS = policijska stanica

Puk. = pukovnik

PVZ = protivvazdušna zaštita

RIK = rukovođenje i komandovanje

RS = Republika Srpska

RSK = Republika Srpska Krajina

s. = selo

SCG = Srbija i Crna Gora

s.p. = stanica policije

SDG = Srpska dobrovoljačka garda

SDS = Srpska demokratska stranka

SFRJ = Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija

SRJ = Savezna Republika Jugoslavija

SRK = Sarajevsko romanijski korpus

SJB = Stanica javne bezbjednosti

TO = Teritorijalna odbrana

UN = United Nations (Ujedinjene nacije)

UK = Užički korpus

UNHCR = United Nation High Commision –Commissariat, Commisar –for Refuges (Visoka komisija – komesarijat, komesar – za izbjeglice).

UNPROFOR = United Nations Protection Forces (Zaštitne snage Ujedinjenih nacija).

Vlpbr = Vlasenička laka pješadijska brigada

VJ = Vojska Jugoslavije

VRS = Vojska Republike Srpske

VBR = Višecjevni bacač raketa

ZO = zona odgovornosti

Zpbr = Zvornička pješadijska brigada

IZVORI I LITERATURA

IZVORI

a) Arhiv Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu (AIIZ), Dokumentacija koja se odnosi na zločine počinjene na području opštine Vlasenica.

b) Arhiv Suda i Tužilaštva Bosne i Hercegovine

Sud Bosne i Hrcegovine – Sud BiH

Tužilaštvo Bosne i Hercegovine, Sarajevo, Sud Bosne i Hercegovine, Optužnica protiv Bašić Veljka, Bastah Predraga i Višković Gorana, 18. april 2008. godine. Presuda Suda BiH u predmetu Bastah Predrag i drugi br. X-KR-05/122 od 04.02.2010.

c) Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju – The International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia (ICTY)

- ICTY, Predmet br. IT-02-54, Izmjenjena optužnica – BiH, Slobodan Milošević, 22. novembra 2000. godine.
- ICTY, Predmet br. IT-95-18/1, Pred Pretresnim vijećem, Tužilac suda protiv Radovana Karadžića, Ratka Mladića, Optužnica , juli 1995. godine.
- ICTY, Predmet br. IT-00, Izmjenjena i dopunjena optužnica, Radovan Karadžić, 28. april 2000. godine.
- ICTY, Predmet br. IT-95-5/18-PT, Treća izmjenjena optužnica, Radovan Karadžić, 27. februar 2009. godine.
- ICTY, Predmet br. IT-00-39-40; konsolidovana optužnica, Pred Pretresnim vijećem, Tužilac protiv Biljane Plavšić i Momčila Krajišnika, 7. mart 2002. godine.

- ICTY, Predmet br. IT-00-39-T, Pred Pretresnim vijećem, Tužilac protiv Momčila Krajišnika, 27. septembar 2006. godine.
- ICTY, Case No. IT-00-39-A, In the Appeals Chamber, Momčilo Krajišnik, 17. mart 2009. (Predmet br. IT-00-39-A. Pred Žalbenim vijećem, Momčilo Krajišnik, 17. mart 2009.)
- ICTY, Predmet br. IT.94-2-S, Pred Pretresnim vijećem II, Tužilac protiv Dragana Nikolića, 18. decembar 2003. godine.
- ICTY, Izjave svjedoka.

d) Ostali izvori

- Evropska konvencija o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, Rim, 04.11.1950.
- Ženevske konvencije iz 1949. godine.
- Rimski statut Međunarodnog krivičnog suda iz 1998.
- Rezolucija Generalne skupštine Ujedinjenih nacija o agresiji br. 3314 (1974.)
- Konvencija Ujedinjenih nacija o sprječavanju i kažnjavanju zločina genocida iz 1948.
- Statut Međunarodnog krivičnog tribunala za bivšu Jugoslaviju (ICTY).

e) Časopisi:

- Smail Čekić, *Sprječavanje i kažnjavanje zločina genocida*, Korak, br. 18, Udruženje za zaštitu tekovina borbe za Bosnu i Hercegovinu, Sarajevo, 2010;
- Smail Čekić, *Historija holokausta,* Korak, br. 21, Udruženje za zaštitu tekovina borbe za Bosnu i Hercegovinu, Sarajevo, 2010;
- Hasan Balić, *Genocid i smrtna kazna,* Pravna misao, godina

XXIX, br. 7-8,: Federalno ministarstvp pravde, Zavod za javnu upravu, Sarajevo, 1998;

- Zarije Seizović, *Međunarodno kazneno sudovanje i ratni zločini – komparativno-historijski pregled*, Pravna misao, br. 3-4, Federalno ministarstvo pravde, Zavod za javnu upravu, Sarajevo, 1998;
- Zarije Seizović, *Neka zapažanja u vezi sa pojmom, povijesnim razvojem i odnosom međunarodnog humanitarnog prava prema međunarodnom pravu ljudskih prava,* Pravna misao, br. 9-10, Federalno ministarstvo pravde, Zavod za javnu upravu, Sarajevo, 2005;
- Bećir Macić, historijske konsekvence haških presuda, Korak, br. 20, Udruženje za zaštitu tekovina borbe za Bosnu i Hercegovinu, Sarajevo, 2010;
- Enis Omerović, Namjera za genocid u Bosni i Hercegovini, Korak, br. 17, Udruženje za zaštitu tekovina borbe za Bosnu i Hercegovinu, Sarajevo, 2009;
- Bilten sudske prakse Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine br. 2, Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine.
- Enis Omerović, *Ujedinjene Nacije i masovna kršenja ljudskih prava u formi međunarodnih zločina u Bosni i Hercegovini u vrijeme međunarodnog oružanog sukoba,* Pregled – časopis za društvena pitanja br. 3 , godište LI, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo, 2010;

f) Novine

- Dnevni list **„Dnevni avaz“,** Sarajevo,
- Dnevni list **„Oslobođenje“,** Sarajevo,
- List SDS-a BiH **„Javnost“,** Sarajevo,
- Dnevni list **„Politika“**,
- Dnevni list **„Borba“,**
- Nedeljne informativne novine **„NIN“**, Beograd,
- DANI, Sarajevo,
- Slobodna Bosna, Sarajevo,

LITERATURA

1- Abazović, Mirsad, *Kadrovski rat za Bosnu i Hercegovinu*, Savez logoraša BiH CID-Centar za istraživanje i dokumentaciju, Sarajevo, 1999;

2- Ademović, Fadil, *JNA – beznađe zla*. Međunarodni centar za mir, Sarajevo, 1997;

3- Ademović, Fadil, *Četništvo i četnička propaganda u južno-slavenskim zemljama u drugom svjetskom ratu,* KULT, Sarajevo, 2009;

4- Alibegović, Ibrahim, *U potrazi za istinom o ratu u Bosni*, Ljiljan, Sarajevo, 2004;

5- Ančić, Mladen, *Tko je pogriješio u Bosni, Pan liber*, Osijek-Zagreb-Split, 1999;

6- Antunić, Zdravko, i Jeremija Perić, *Birač u narodno-oslobodilačkoj borbi,* IGTRO "Univerzal" Tuzla OOUR Izdavačka djelatnost, Tuzla,1982;

7- Bakšić-Muftić, Jasna, *Sistem ljudskih prava,* Magistrat, Sarajevo, 2002;

8- Balić, Hasan, *Bosanska kataklizma - studija slučaja Foča*, Magistrat, Sarajevo, 2002;

9- Balorda, Jasna, *Preživjeti genocid–analiza postratnih etničkih identiteta Bošnjaka.* Maunagić d.o.o-Mauna–Fe Sarajevo, Sarajevo, 2009;

10- Beader, Milena, Edin Tuzlak-uredili, *Ratni zločini u Bosni i Hercegovini:* Izvještaj Amnesty Internationala i Helsinki Watcha od početka rata u BiH do rujna 1993. Antiratna kampanja Hrvatska, Centar za mir, nenasilje i ljudska prava, Zagreb, 1993;

11- Bećirević, Edina, *Na Drini genocid: istraživanje organiziranog zločina u istočnoj Bosni,* Buybook, Sarajevo, 2009;

12- Bećirević, Hajriz, *Genocid u savremenoj društvenoj zajednici,* Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2007;

13- Bečirović, Fikret, *Kulturna polivalentnost i apsurd zločina u Bosni i Hercegovini*, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2013;

14- Begić, Kasim, *Bosna i Hercegovina od vanceove misije do Dejtonskog sporazuma* (1992.-1996.), Bosanska knjiga, Sarajevo, 1997;

15- Begić, Mujo, *Genocid u Ključu*, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2012;

16- Biserko, Sonja (ur.), *Bosna i Hercegovina – jezgro velikosrpskog projekta,* Helsinški odbor za ljudska prava, Beograd, 2006;

17- Bisić, Mustafa, *Ratni zločin i genocid-zbirka pravnih dokumenata i sudska praksa,* Ministarstvo pravde i Uprave Kantona Sarajevo, Sarajevo, 1997;

18- Bisić, Mustafa, i Senad Kreho, *Obuka za genocid*, Khalid Al-Ageely, Sarajevo, 1994;

19- Bojić, Mehmedalija, *Historija Bosne i Bošnjaka,* TDK Šahinpašić, Sarajevo, 2001;

20- Bruneteau, Bernard, *Stoljeće genocida*, Politička kultura – nakladno-istraživački zavod, Zagreb, 2005;

21- Bulog, Dina, *Srebrenica a grave of responsibilities under international law, final thesis llm public International law, thesis supervisor,* Otto Spijkers Leiden University – July, 2009;

22- Burgenthal, Thomas, *Međunarodna ljudska prava*, Magistrat, Sarajevo, 1998;

23- Cassese, Antonio (ed.), *The Oxford companion to International Criminal Justice,* New York: Oxford University Press, 2009;

24- Christian Van den Wyngaert (ed.), *International Criminal Law,* Hague/London/Boston: Kluwer Law International, 2001;

25- Cigar, Norman, *Genocide in Bosnia-the policy of etnic cleansing–genocid u Bosni: politika etničkog čišćenja,* Bosanski kulturni centar Sarajevo i Institit za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo,1998;

26- Civitas Bosne i Hercegovine. *Demokratija i ljudska prava,* Grafit, Banja Luka, Sarajevo, 2002;

27- Cohen, Philip, *Srpski tajni rat: propaganda i manipulacija historijom*, Ljiljan, Sarajevo, 1996;

28- Cvijić, Jovan, *Aneksija Bosne i Hercegovine i srpski problem, u: Srpski naučnici o Bosni i Hercegovini,* Službeni list Savezne Republike Jugoslavije, Beograd, 1995;

29- Ćosić, Dobrica, *Bosanski rat*, JP Službeni glasnik, Beograd, 2012;

30- Čejović, Bora, *Međunarodno krivično pravo,* Dosije, Beograd, 2006;

31- Čekić, Smail, *Genocid nad Bošnjacima u Drugom svjetskom ratu*, MAG – Udruženje Muslimana za antigenocidne aktivnosti, Sarajevo, 1996;

32- Čekić, Smail, *Historija genocida nad Bošnjacima,* Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 1997;

33- Čekić, Smail /Kreso, Muharem /Macić, Bećir, *Genocide in Srebrenica, United Nations „safe area", in july 1995, knjige 1, 2 i 3,* Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2001;

34- Čekić, Smail, *Agresija na Republiku Bosnu i Hercegovinu – planiranje, priprema i izvođenje,* Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2004;

35- Čekić, Smail, *Agresije na Bosnu i genocid nad Bošnjacima 1991-1993,* Ljiljan, Sarajevo: (1994)

36- Čekić, Smail, *Istraživanje žrtava genocida, sa posebnim osvrtom na Bosnu i Hercegovinu*, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, KULT B, Sarajevo, 2007;

37- Čekić, Smail, Meldijana Arnaut-Haseljić i Bećir Macić, *Masovne grobnice u Bosni i Hercegovini –sigurna zona ujedinjenih nacija Srebrenica,* Institit za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2010;

38- Dedijer, Vladimir – Miletić, Antun, *Genocid nad Muslimanima 1941.-1945,* Zbornik dokumenata i svjedočenja, Svjetlost, Sarajevo, 1990;

39- Degan, Vladimir, Beširević, Violeta, Pavišić, Berislav, *Međunarodno i transnacionalno krivično pravo,* Pravni fakultet Univerziteta Union u Beogradu – Javno preduzeće Službeni glasnik, Beograd, 2011;

40- Degan, Vladimir, *Međunarodno pravo,* Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka, 2006;

41- Dimitrijević, Vojin, Račić, Obrad, Đerić, Vladimir, Papić, Tatjana, Petrović, Vesna, Obradović, Saša, *Osnovi međunarodnog prava, i dopunjeno izdanje,* Beograd, 2007;

42- Dimitrijević, Vojin - et al, *Međunarodno pravo ljudskih prava*, Beogradski centar za ljudska prava - Dosije, Beograd, 2007;

43- Dimitrijević, Vojin - et al, *Osnovi međunarodnog prava*, Beogradski centar za ljudska prava, Dosije, Beograd, 2007;

44- Divjak, Jovan, *Jedinstveni u ocjeni glavnih krivaca za rat*, u: Fadil Ademović, JNA beznađe zla, Međunarodni centar za mir, Sarajevo, 1997;

45- Dokumentacija društva za ugrožene narode. (1996). *„Etničko čišćenje" – genocid za „veliku Srbiju".* Sarajevo: Vijeće kongresa bošnjačkih intelektualaca/ Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava/ Bosanski kulturni centar.

46- Donia, J. Robert,– Dizdarević, Srđan,– Peričević, Slavko, – Alić, Sinan, (Uređivački kolegij), *Ja sam za ratnu opciju,* Fondacija Istina Pravda Pomirenje, Tuzla, 2007;

47- Donnelly, Jack, *Međunarodna ljudska prava,* Helsinški komitet za ljudska prava u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, 1999;

48- Državna komisija za prikupljanje činjenica o ratnim zločinima – Opštinska komisija Živinice, *Zločinci i žrtve, o ratnim zločnima počinjenim u tuzlansko-podrinjskom kraju ratnih godina 1992/94*., Autor, Živinice, 1995;

49- Državna komisija za prikupljanje činjenica o ratnim zločinima. *Ratni zločin na tuzlanskom okrugu (1992-1993).* Drugo dopunjeno izdanje, autorsko izdanje, Tuzla, 1996;

50- Duraković, Nijaz, *Prokletstvo Muslimana,* Preduzeće za izdavačku, instruktivno-obrazovnu, uslužnu i trgovinsku djelatnost D.D. p.o. – Sarajevo, Sarajevo, 1993;

51- Duraković, Nijaz, *Međunarodni odnosi*, Fakultet političkih nauka Univerziteta Sarajevo i Pravni fakultet Univerziteta Sarajevo, Sarajevo, 2009;

52- Dvorkin, Ronald, *Suština individualnih prava,* CID, Podgorica, 2001;

53- Đozić, Adib, *Bošnjačka nacija*, Bosanski kulturni centar, Sarajevo, 2003;

54- Đurić, Vojislav, *Međunarodno krivično pravo,* NOMOS DOO, Beograd, 2003;

55- Džunuzović, Anes, *Lanet olsun–zločin nad Bošnjacima istočne Bosne,* UG Mladi Muslimani, Sarajevo, 2009;

56- Edvard S. Herman i Dejvid Piterson, *Politika genocida,* Vesna info d.o.o., Beograd, 2010;

57- Efendić, Hasan, *Ko je branio Bosnu,* Udruženje građana plemićkog porijekla BiH, Sarajevo, 1999;

58- Etničko čišćenje – povijesni dokumenti o jednoj srpskoj ideologiji (pripremili – Mirko Grmek, Marc Gijadara i Neven Šimac), Globus, Zagreb, 1993.

59- Filandra, Šaćir, *Bošnjaci nakon socijalizma, o bošnjačkom identitetu u postjugoslovenskom dobu*, BZK "Preporod" i Zagreb: Synopsis, Sarajevo, 2012;

60- Filipović, Nedim, *Islamizacija u Bosni i Hercegovini,* Herecgo-Centar za kulturu i obrazovanje, Tešanj, 2005;

61- Frederik de Mulinen, *Priručnik o ratnom pravu za pripadnike oružanih snaga,* Međunarodni komitet Crvenog križa, Ženeva, 1987;

62- Gagula, Safet, *Od logora do logora,* "PROMOCULT", Sarajevo, 2001;

63- Grupa autora (Mustafa Imamović – Kemal Hrelja – Atif Purivatra, *Ekonomski Genocid nad bosanskim Muslimanima,* MAG – Udruženje Muslimana za antigenocidne aktivnosti, Sarajevo 1992.

64- Grupa autora, *Povijest Bosne i Hercegovine od najstarijih vremena do godine 1463* - knjiga prva, treće izdanje, Hrvatsko kulturno društvo Napredak, Sarajevo, 1998;

65- Grupa autora, *Molila sam ih da me ubiju – zločin nad ženom Bosne i Hercegovine – knjiga prva,* Centar za istraživanje i dokumentaciju Saveza logoraša Bosne i Hercegovine (CID), Sarajevo, 1999;

66- Hadžić, Miroslav, *Zaštita ljudskih prava u vojsci,* Centar za civilno-vojne odnose Beograd, Beograd, 2003;

67- Handžić, Adem, *Tuzla i njena okolina u xvi vijeku,* "Svjetlost"-Izdavačko preduzeće, Sarajevo, 1975;

68- Hartman, Florans, *Mir i kazna-tajni ratovi međunarodne politike i pravde,* Filip Višnjić, Breograd, 2007;

69- Hasić, Zijad, *Država*, Pravni fakultet univerziteta u Travniku, Travnik, 2009;

70- Hećo, Faid, *Uloga Jugoslovenske narodne armije u agresiji na Republiku Bosnu i Hercegovinu*, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Unierziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2005;

71- Helsinki Watch, Odjel Human Rights Watch, *Ratni zločini u Bosni i Hercegovini,* Fond Otvoreno društvo Bosne i Hercegovine, Sarajevo, 1993;

72- Holbrooke, Richard, *Završiti rat,* Šahinpašić, Sarajevo, 1998;

73- Hrženjak, Juraj, *Međunarodni i evropski dokumenti o ljudskim pravima: čovjek i njegove slobode u pravnoj državi,* Informator (Zagreb Multigraf), Zagreb, 1992;

74- Human Rights Watch, *Ratni zločini u Bosni i Hercegovini,* Biblioteka Dokumenti br. 2., Centar za mir, nenasilje i ljudska prava, Zagreb, 1993;

75- Huseinović, Avdo, *Naser od Gazimestana do Haga i nazad*, Udruženje za zaštitu istorijskih vrijednosti "HABER", Sarajevo, 2013;

76- Huseinović, Avdo, *Dželati naroda mog,* Udruženje za zaštitu istorijskih vrijednosti „HABER", Sarajevo, 2009;

77- Ibišević, Besim, *Srebrenica (1987 – 1992),* Autorsko izdanje, Amsterdam, (1999);

78- Ibrahimagić, Omer, *Bosna i Bošnjaci - između agresije i mira,* El-Kalem. Sarajevo, 1998;

79- Ibrahimagić, Omer, Zarije Seizović i Suad Arnautović, *Politički sistem Bosne i Hercegovine,* Promocult Sarajevo, Sarajevo, 2010;

80- Ibrahimagić, Omer, *Bosanski identitet i suverenitet,* Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2012;

81- Jović, Borisav, *Politički lavirint devedesetih,* Službeni glasnik, Beograd, 2010;

82- Jones, Adam, *Genocide,* Yale University, USA, 2010;

83- Kadijević, Veljko, *Moje viđenje raspada Jugoslavije*, IP "Filip Višnjić", Beograd, 2010;

84- Kamberović, Husnija, *Begovski zemljišni posjedi u Bosni i Hercegovini od 1878. do 1918.,* Naučnoistraživački institut "IBN SINA", Sarajevo, 2005;

85- Karavelić, Vahid, *Političko-vojne pripreme agresije na Bosnu i Hercegovinu i njeno izvođenje na prostoru sjevernoistočne Bosne,* Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2004;

86- Kaseze, Antonio, *Međunarodno krivično pravo,* Beogradski centar za ljudska prava, Beograd, 2005;

87- Kazazić, Vesna, *Međunarodno humanitarno pravo: difuzija i primjena,* Pravni fakukltet Sveučilišta u Mostaru, Mostar, 2008;

88- Kazazić, Vesna*, Međunarodni nadzor nad primjenom ljudskih prava*, Pravni fakultet Sveučilišta u Mostaru, Mostar, 2008;

89- Kjell Arild Nilsen, *Milošević u ratu i u Hagu – dokumentacija,* Sypress, Oslo-Norveška, 2007; (prevod: Rasim Muratović, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Unverziteta u Sarajevu, Sarajevo,2013);

90- Kreso, Muharem, *Agresija na Republiku Bosnu i Hercegovinu 1991-1995.,* Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 1997;

91- Kulić, Slavko, *Strategija nasilja kao strategija razvoja,* Naklada Naprijed, Zagreb, 1996;

92- Lekić, Bogdan, *Agrarna reforma i kolonizacija u Jugoslaviji 1918-1941.,* Javno preduzeće: Službeni list SRJ i Udruženje ratnih dobrovoljaca 1912-1918 njihovih potomaka i poštovalaca, Beograd, 2002;

93- Macić, Bećir, *Zločini protiv mira,* Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarjevo, 2001;

94- Macić, Bećir, Bilten Državne komisije za prikupljanje činjenica o ratnim zločinima u Bosni i Hercegovini, Izvještaji: *Cerska, Konjević Polje, Žepa,* Sarajevo, br. 6, novembar 1993., str. 6-19.

95- Mahmutović, Dževad, *Prva muslimanska podrinjska brigada, ratna monografija,* BMG Bosanska medijska grupa, Tuzla, 2013;

96- Malkom, Noel, *Povijest Bosne,* Erasmus Gilda, Zagreb Novi Liber, Dani, Sarajevo, Zagreb-Sarajevo, 1995;

97- Mamula, Branko, *Uzroci i posljedice ratova u Jugoslaviji 1991.-2001,* u: Ratovi u Jugoslaviji 1991.-1999, Zbornik saopštenja i diskusija sa Okruglog stola. Beograd, 7.-9, novembar 2001, Društvo za istinu o antifašističkoj narodnooslobodilačkoj borbi u Jugoslaviji 1941 – 1945., Beograd, 2002;

98- Martin Mennecke – Eric Markuzen, *Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju i krivično djelo genocida,* u: *Genocid – slučajevi, poređenja i savremene rasprave,* (ur. Steven L. B. Jensen), Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2007;

99- Mašić, Nijaz, *Srebrenica – agresija – otpor – izdaja – genocid,* općina Srebrenica, Srebrenica, 1999;

100-Mazowiecki,Tadeusz, *Izvještaji 1992-1995*, Univerzitet u Tuzli i Istraživačko-dokumentacioni centar Sarajevo, 2007;

101-Mešić, Hajrudin i Novalić, Nedžad, *Vlasenica i njena okolina,* Dobra knjiga d.o.o. Sarajevo, Sarajevo, 2012;

102-Miloševiću dokazan genocid u Bosni – međupresuda haškog tribunala od 16. juna 2004. godine, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2007;

103-Minić, Miloš, *Ratovi u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini*, Kult/B, Sarajevo, 2002;

104-Minić, Miloš, *Dogovori u Karađorđevu o podjeli Bosne i Hercegovine,* RABIC SARAJEVO, Sarajevo, 1998;

105-Mujezinović, Mehmed, *Islamska epigrafika Bosne i Hercegovine,* IP "Veselin Masleša", Sarajevo, 1977;

106-Mujkić, Muhamed, *Brčko sedam krugova pakla*, autorsko izdanje, Brčko, 2009;

107-Mulagić, Elvedin, *Negiranje genocida nad Bošnjacima,* Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2014;

108-Mulić, Jusuf, *Velika Srbija, Muslimani i Bosna: od početka prvog srpskog ustanka 1804. do početka Drugog svjetskog rata 1941. godine,* autorsko izdanje, Sarajevo, 2006;

109-Muratović, Rasim, *Bosna i Hercegovina u Bergenskim vremenima, knjiga ii – 1992/1993 i iii – 1994,* Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Unverziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2012;

110-Muslimović, Fikret, *Rat i politika*, Bosančica-Print-Sarajevo, Sarajevo, 2000;

111-Nuhanović, Hasan, *Pod zastavom UN-a (međunarodna zajednica i zločin u Srebrenici),* BZK "Preporod", Sarajevo, 2005;

112- Obradović, Konstantin, *Pravo ljudskih prava,* Beogradski centar za ljudska prava, Beograd, 1996;

113- Omerdić, Muharem, *Prilozi izučavanju genocida nad Bošnjacima,* Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini - El- Kalem, Sarajevo, 1999;

114- Orić, Naser, *Srebrenica svjedoči i optužuje,* općina Srebrenica, Srebrenica, 1995;

115- Pašić, Ibrahim, *Predslavenski korijeni Bošnjaka,* Univerzitet "Džemal Bijedić" – Fakultet humanističkih nauka, Mostar, 2008;

116- Patrick, J. Treanor, *Lideri srpske demokratske stranke. Rukovodstvo bosanskih Srba 1990-1992., (2002).* u: Sonja Biserko, *Bosna i Hercegovina – jezgro velikosrpskog projekta*, Zbornik radova Beograd, Helsinški odbor za ljudska prava u Srbiji, Beograd, 2006;

117- Popović, Dragoljub, *Evropski sud za ljuska prava,* Službeni glasnik. Beograd, 2008;

118- Presuda međunarodnog *suda pravde, Bosna i Hercegovina protiv Srbije i Crne Gore, 26. februar 2007*, Prijevod, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2008;

119- Ratni zločini u Bosni i Hercegovini (1993). Pravomoćno završeni kazneni postupci u Bosni i Hercegovini 1992-2006. ABA CEELI, Sarajevo, 2006;

120- Ratni zločini u Bosni i Hercegovini, I i II dio, Izvještaj Human Right Watch-a o kršenju ljudskih prava (od aprila 1992. do marta 1993.), Fond otvoreno društvo Bosne i Hercegovine (pripremila Ivana Nižić), Sarajevo, 1993.

121- Ratni zloočini u Bosni i Hercegovini, Izvještaj Amnesti International i Helsinki Watch-a (od početka rata do travnja 1993.) IiII dio, centar za mir, nenasilje i ljudska prava (pripremili: Milena Bader i Edin Tuzlak), Zagreb, 1993;

122- Sadiković, Ćazim, *Evropsko pravo ljudskih prava,* Magistrat, Sarajevo, 2003;

123- Sadiković, Ćazim, *Ljudska prava bez zaštite,* Izdavačko preduzeće „Bosanska knjiga“, Sarajevo, 1998;

124- Salihović, Mustafa, *Pokidani poljupci Podrinja,* Istraživačko dokumentacioni centar (IDC), Sarajevo, 2005;

125- Sali-Terzić, Sevima, i Terzić, Zlatan, *Međunarodni dokumenti o ljudskim pravima,* FOD BiH, Sarajevo, 1996;

126- Salihović, Šemsudin Šemso, *Nikad ne zaboravi Cersku,* autorsko izdanje, Sarajevo, 2008;

127- Seizović, Zarije, *Međunarodno javno pravo*, Univerzitet u Zenici, Zenica, 2008;

128- Sibler, Laura, – Allan Little, *Smrt Jugoslavije,* Otokar Keršovani, Opatija, 1996;

129- Sidhy, Davinder S., *Civil Rights in Wartime (građanska prava u ratnom periodu).* Georgetown University Law Centre, USA, 2009;

130- Smajlović, Salih, *Kad bi kosti mogle govoriti – kazivanje o genocidu i zločinima nad Bošnjacima 1992. – 1995,* EL-KALEM, Sarajevo, 2011;

131- Softić, Sakib, *Pravna priroda rata u Bosni i Hercegovini,* Vijeće Kongresa bošnjačkih intelektualaca, Sarajevo, 2000;

132- Stajić, Aleksandar i Vešović, Milanka, *Krivično pravo, posebni dio*, Svjetlost, Sarajevo, 1987;

133- Stambolić, Ivan, *Udarna pesnica velikosrpskog nacionalizma,* u: Fadil Ademović, *JNA beznađe zla,* Međunarodni centar za mir, Sarajevo, 1997;

134- Stanivuković, Maja, *Pojedinac pred sudom evropskih zajednica,* Službeni glasnik, Beograd, 2009;

135-*Stanovništvo Bosne i Hercegovine, Narodni sastav po naseljima.* „Državni zavod za statistiku“ Republika Hrvatska, Zagreb, 1995.

136-Steven L. B. Jensen, *Genocid, poređenje i savremene rasprave,* Institut zaa istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2007;

137-Suljević, Zićro, *Vojna strategija uoči agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu* (rukopis), Ministarstvo odbrane Federacije Bosne i Hercegovine, Sarajevo, 1999;

138-Šabanović, Hazim, *Bosanski pašaluk,* “Svjetlost” OOUR – Izdavačka djelatnost Sarajevo, Sarajevo, 1982;

139-Šabić, Velid, *Genocid u srednjem Podrinju 1992.-1995.* Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog parava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2008;

140-Šarčević, Edin, *Fenomenologija pravne države*, Dijalog br. 1-2, Sarajevo, 1981;

141-Šarčević, Abdulah, *Odvažnost slobode – etika ljudskih prava,* Pravni centar Fonda Otvoreno društvo BiH, Mostar, 2000;

142-Šarić, Sabahudin, *Velikosrpska ideologija,* Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2010;

143-Šehić, Zijad, *Eksperiment u svjetskoj labaratoriji Bosna,* Dobra knjiga d.o.o., Sarajevo, 2013;

144-Šehić, Zijad, *Smrt za cara i domovinu! Bosanci i Hercegovci u vojnoj organizaciji Habzburške monarhije 1878-1918*, Sarajevo Publishing, Sarajevo, 2007;

145-Tabak, Fuad, (ur.) *Vrijeme beščašća – genocid nad Bošnjacima krajem dvadesetog stoljeća.* KDM “Preporod” – Centar za istraživanje ratnih zločina i zločina genocida nad Muslimanima. Zenica, 1994;

146- Tabeau, Ewa, *Rat u brojkama: demografski gubici na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. do 1999.* Helsinški odbor za ljudska prava u Srbiji, Beograd, 2009;

147- Taljić, Isnam, *Roman o Srebrenici*, Bemust, Sarajevo, 2007;

148- Tanović, Bakir, *Ko je vlasnik Bosne i Hercegovine?* Eminex, Zagreb, 1995;

149- Tasić, Đorđe, *Odgovornost države,* Pravni fakultet u Beogradu, Beograd, 1996;

150- Tatalović, Siniša, *Manjinski narodi i manjine,* Prosveta, Zagreb, 1997;

151- Termiz, Dževad, *Metodologija društvenih nauka,* TDK "Šahinpašić", Sarajevo, 2003;

152- Tokača, Mirsad, *Bosanska knjiga mrtvih: ljudski gubici u Bosni i Herecgovini 1991-1995? - The Bosnian book of the dead: human losses in Bosnia and Herzegovina 1991-1995,* Istraživačko dokumentacioni centar, Sarajevo, 2012;

153- Tomac, Zdravko, *Tko je ubio Bosnu?* Birotisak, Zagreb, 1994;

154- Torture u Bosni i Hercegovini za vrijeme rata 1992-1995, Savez logoraša Bosne i Hercegovine, Sarajevo, 2003;

155- Transkript Konferencije-Brčko, *Približavanje međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (mksj) lokalnim zajednicama u Bosni i Hercegovini*, Sekretarijat MKSJ, Hag, 2009;

156- Tucaković, Šemso, *Srpski zločini nad Bošnjacima – muslimanima 1941.-1945,* El-Kalem i OKO, Sarajevo, 1995;

157- Udruženje Prijedorčanki "Izvor", *Knjiga nestalih opštine Prijedor ni krivi ni dužni*, Udruženje Prijedorčanki, Prijedor, 2012;

158- Udruženje građana "Žene Srebrenice - Tuzla", *Svjedočanstvo o stradanju Srebrenice i naroda Podrinja Samrtno srebreničko ljeto 95,* Print Crom, Tuzla, 1998;

159- Univerzitet u Tuzli i Istražno-dokumentacioni centar Sarajevo, MAZOWIECKI, *Izvještaji 1992-1995*. Univerzitet u Tuzli i Istraživačko-dokumentacioni centar Sarajevo, Tuzla, 2007;

160- Uređivač Steven L. B. Jensen, *Genocid – slučajevi, poređenja i savremene rasprave,* Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2007;

161- Ur. Edvard S Herman, *Masakr u Srebrenici, dokazi, kontekst, politika,* Fond "Istorijski projekat Srebrenica" – Pekograf Zemun, Beograd, 2011;

162- Vučinić, Zoran, *Međunarodno ratno i humanitarno pravo,* Javno preduzeće „Službeni glasnik", Beograd, 2006;

163- Vukadin, Dragan, *Individualna i kolektivna ljudska prava,* Magistrat, Sarajevo, 2002;

164- Zbornik dokumenata: Ratni zločini u BiH, *Pravomoćno završeni kazneni postupci u Bosni i Hercegovini 1992-1996. (2006).* Sarajevo: American Bar Association @ Udruženje tužilaca BiH.

165- Zbornik dokumenata: *Zločin i kazna, Procesuiranje ratnih zločina počinjenih u Bosni i Hercegovini pred Međunarodnim krivičnim sudom za bivšu Jugoslaviju, drugo, prerađeno i dopunjeno izdanje.* Fond Otvoreno društvo Bosna i Hercegovina, Sarajevo, 2007.

166- Zbornik dokumenata: Bosna i Hercegovina – jezgro velikosrpskog projekta. (2006). Beograd: Helsinški odbor za ljudska prava u Srbiji.

167- Zbornik kritičkih eseja povodom "Masakra u Srebrenici" profesora Edvarda Hermana *SREBRENICA falsifikovanje istine,* Istorisjki projekt Srebrenica i Naš pečat doo., 2012;

168- Zbornik radova (knjiga II), *Zločinci i žrtve*, Edicija, Državna komisija za prikupljanje činjenica o ratnim zločincima u RBiH – Opštinska komisija Živinice, Živinice, 1995;

169-Zbornik radova sa Međunarodnog kongresa za dokumentaciju genocida u Bosni i Hercegovini, Bonn, 31. august – 4. septembar 1995, *Genocid u Bosni i Hercegovini 1991-1995,* Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 1997;

170-Zbornik saopštenja i diskusija sa okruglog stola Beograd, 7 – 9. novembra 2001, *Ratovi u Jugoslaviji 1991.–1999.,* Društvo za istinu o antifašističkoj narodnooslobodilačkoj borbi u Jugoslaviji 1941 – 1945, Beograd, 2002;

171-Zbornik rdaova, *Država Bosna i Hercegovina i ljudska prava,* Pravni fakultet, Sarajevo, 1999;

172-Zulch, Tilman, *Etničko čišćenje – genocid za Veliku Srbiju,* Dokumentacija Društva za ugrožene narode, Vijeće Kongresa bošnjačkih intelektualaca, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Bosanski kulturni centar, Sarajevo, 1996;

173-Žilić, Ahmed, *Kodeks ljudskih prava*, Amadeus, Slavonski Brod, 1996;

174-Žil, Ditert, *Izvodi iz najznačajnijih odluka evropskog suda za ljudska prava,* JP Službeni glasnik, Beograd, 2006;

PRILOZI

PRILOG br. 1: Žrtve genocida na području Vlasenice 1992.-1995.

PRILOG br. 2: Spisak stradalih Srba Vlasenice 1992.-1995;

PRILOG br.3: Naredba majora Svetozara Andrića o formiranju logora "Sušica" u Vlasenici;

PRILOG br.4: Formiranje srpskih jedinica Vlasenice i "oslobađanje" Vlasenice;

PRILOG br.5: Izvještaj dežurnog policajca Stanice javne bezbjednosti Milići na dan 16.05.1992. godine, kada su srpske snage počinile zločin genocida nad Bošnjacima sela Zaklopača;

PRILOG br. 6: Korišćenje avijacije od strane Vojske Republike Srpske na bošnjačko stanovništvo Cerske u junu 1992. godine.

PRILOG br. 7: Učešće Vojske Jugoslavije - Užički korpus u okupaciji srednjeg Podrinja.

PRILOG br, 8: Slika četničkih formacija u Bosni i Hercegovini 1992.-1995.

PRILOG br. 9: Slike "Hajrija" džamije u Vlasenici.

PRILOG br. 10: Slike "Musa pašina" džamije u Novoj Kasabi.

PRILOG br. 11: Slika zatočenika u logoru Sušica.

PRILOG br. 12: Slika ekshumacije posmrtnih ostataka žrtava genocida.

PRILOG br. 13: Spomen obilježje komandantu Ceranskog odreda Bećiru Mekaniću i njegovim pratiocima.

RILOG br. 14: Slika Dženaze žrtvama genocida na mezarju Rakita – Vlasenica.

PRILOG br. 15: Memorijalni centar žrtvama genocida Cerska.

PRILOG br. 16: Memorijalni centar žrtvama genocida Zaklopača.

PRILOG br. 17: Spomen obilježje žrtvama genocida sela Džamdžići.
PRILOG br. 18: Spomen obilježje žrtvama genocida sela Maćesi.
PRILOG br. 19: Spomen obilježje žrtvama genocida sela Đile.
PRILOG br. 20: Spomen obilježje žrtvama genocida sela Bukovica.
PRILOG br. 21: Spomen obilježje žrtvama genocida sela Pomol.
PRILOG br. 22: Spomen obilježje žrtvama genocida MZ Štedrić.
PRILOG br. 23: Spomen obilježje žrtvama genocida sela Vrsinje.

ŽRTVE GENOCIDA NA PODRUČJU VLASENICE 1992. - 1995.

Prilog br. 1

RED BR..	PREZIME	IME OCA	IME	DATUM ROĐENJA	MJESTO ROĐENJA	DATUM NESTANKA/ UBISTVA	MJESTO NESTANKA/ UBISTVA	GROBNICA/ MJESTO UKOPA	DATUM UKOPA
1.	Abidović	Šaban	Esad	10.08.1970	Vlasenica	30.06.1992	Vlasenica		
2.	Ademović	Huso	Nazif	08.04.1938	Dobošnica-Lukavac	05.06.1992	Vlasenica	MG Toplik-Vrtače, Rakita	24.04.2010
3.	Ademović	Šerif	Avdija	01.01.1950	Bešići	12.07.1995	Potočari		
4.	Ademović	Avdija	Šerif	00.00.1915	Bešići	12.07.1995	Potočari		
5.	Ademović	Avdija	Ramo	21.10.1973	Bešići	12.07.1995	Kravica	Potočari	11.07.2010
6.	Ademović	Ibrahim	Bego	04.03.1973	Đile	14.07.1995	Tumače		
7.	Ademović	Ibrahim	Halil	17.09.1974	Đile	01.10.1994	Potočari		
8.	Ademović	Fajko	Fadil	25.09.1949	Đile	15.07.1995	Nova Kasaba	MG Rahunići, Potočari	31.03.2003
9.	Ademović	Fadil	Fajko	01.01.1975	Đile	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2011
10.	Ademović	Hamed	Hamdija	15.05.1965	Đile	14.06.1995	Vis Kalesija		
11.	Ademović	Bego	Hamed	25.12.1938	Đile	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2015
12.	Ademović	Bego	Ibro	01.07.1968	Đile	13.07.1995	Konjević Polje	MG Svilile, Potočari	11.07.2005
13.	Ademović	Alaga	Nurko	04.03.1958	Đile	29.07.1995	Udrč		
14.	Ademović	Adem	Osman	16.05.1937	Đile	15.12.1992	Srebrenica		
15.	Ademović	Agan	Ibro	20.11.1903	Đile	00.00.1994	Srebrenica		
16.	Ademović	Mujo	Mustafa	18.09.1941	Đile	11.07.1992	Potočari		
17.	Ademović	Mujo	Ramo	00.00.1937	Đile	00.00.1993	Srebrenica		
18.	Ademović	Rahman	Fajko	00.00.1908	Đile	00.00.1993	Srebrenica		

19.	Ademović	Juso	Umka	19.05.1910	Đile	12.07.1995	Potočari		
20.	Ademović	Osmo	Kada	00.00.1912	Đile	12.07.1995	Potočari		
21.	Ademović	Zulfo	Adem	24.01.1972	G.Vrsinje	15.11.1992	Klještani	MG Borje, Potočari	11.07.2005
22.	Ademović	Osmo	Adem	11.04.1961	Vrsinje	13.07.1995	Konjević Polje	MG Rahunići, Potočari	11.07.2003
23.	Ademović	Halil	Alija	28.03.1948	D.Vrsinje	12.07.1995	Konjević Polje		
24.	Ademović	Huso	Alija	09.07.1973	Zilići	26.04.1992	Kula Grad		
25.	Ademović	Mujo	Mujka	17.08.1953	Vrsinje	12.07.1995	Šuma		
26.	Ademović	Mujo	Mustafa	23.03.1960	Vrsinje	12.07.1995	Šuma		
27.	Ademović	Junuz	Ramiz	02.03.1963	D.Vrsinje	14.12.1992	Srebrenica		
28.	Ademović	Osmo	Bajro	15.04.1970	G.Vrsinje	13.07.1995	Kaldrmica	MG Cerska, Potočari	11.07.2003
29.	Ademović	Adem	Husein	04.02.1953	Zilići	13.07.1995	Pobuđe-Bratunac	Potočari	11.07.2012
30.	Ademović	Adem	Huso	14.12.1949	Zilići	12.07.1995	Jaglići-Srebrenica		
31.	Ademović	Huso	Ramiz	20.09.1974	Zilići	12.07.1995	Jaglići-Srebrenica	MG Blječeva	
32.	Ademović	Adem	Zulfo	05.05.1957	Zilići	12.07.1995	Potočari	MG Kamenica, Potočari	11.07.2008
33.	Ademović	Zajko	Selim	27.01.1943	Herići	03.05.1992	Vlasenica		
34.	Aganović	Hajrudin	Nedžmin	08.09.1962	Vlasenica	30.09.1992	Sušica		
35.	Agić	Haso	Ago	00.00.1933	Vlasenica	00.05.1992	Vlasenica		
36.	Agić	Haso	Rasim	31.01.1934	Vlasenica	00.08.1992	Pelemiši		
37.	Agić	Rasim	Muhamed	01.05.1960	Vlasenica	30.09.1992	Sušica	MG Ogradice, Rakita	22.04.2006
38.	Agić	Šaćir	Ermin	30.05.1977	Cerska	12.07.1995	Mravinjci	MG Kamenica, Potočari	11.07.2005

39.	Agić	Ramo	Muhamed	01.12.1950	Cerska	09.07.1993	Klještani	MG Borje, Rakita	26.04.2008
40.	Agić	Aziz	Šaćir	16.11.1954	Cerska	16.07.1995	Mravinjci	MG Čančari, Potočari	11.07.2011
41.	Agić	Hasan	Aziz	17.03.1922	Cerska	11.07.1995	Potočari	MG Kozluk, Potočari	11.07.2006
42.	Ahmagić	Ibrahim	Ševka	15.06.1932	Nova Kasaba	09.07.1992	Pobuđe	Pobuđe	09.01.1993
43.	Ahmagić		Ahmo	00.00.0000	Vlasenica	30.09.1992	Vlasenica		
44.	Ahmetović	Šahin	Omer	00.00.1946	Žutica	07.06.1992	Vlasenica	MG Sušica, Potočari	31.03.2003
45.	Ahmetović	Mujo	Mušan	00.00.1956	Sebiočina	07.10.1992		Pobuđe	07.10.1992
46.	Ahmetović	Mehmed	Mehmedalija	01.04.1956	Bešići	10.05.1992	Žutica		
47.	Ahmetović	Kadro	Huso	20.10.1937	Cerska	12.07.1995	Potočari		
48.	Ahmetović	Muhamed	Mevludin	08.12.1956	Cerska	05.07.1992	Nišava	Cerska	06.07.1992
49.	Ahmetović	Lutvo	Mujo	18.04.1976	Cerska	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2013
50.	Ahmetović	Meho	Šahbaz	02.02.1963	Cerska	12.07.1995	Pobuđe	Potočari	11.07.2013
51.	Ahmetović	Ohran	Šećan	13.07.1960	Nurići	03.07.1992	Cerska	Rakita	24.04.2010
52.	Ahmetović	Nuhan	Avdo	07.01.1960	Raševo	16.03.1993	Zvornik		
53.	Ahmetović	Mustafa	Mirsad	13.05.1974	Raševo	28.06.1993	Vlasenica		
54.	Ahmetović	Husejn	Ibro	00.00.1929	Raševo	00.07.1993	Cerska		
55.	Ahmetović	Nuhan	Mustafa	27.07.1952	Reševo	13.05.1993	Kusonje-Zvornik		
56.	Ahmetović	Nuhan	Muhamed	24.08.1948	Raševo	12.07.1995	Raševo	Potočari	11.07.2005
57.	Ahmetović	Muhamed	Zijad	00.00.1979	Raševo	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2012
58.	Ahmetović	Sulejman	Muharem	04.02.1928	Skugrići	13.07.1995	Potočari	MG Kozluk, Potočari	
59.	Ahmetović	Salko	Mirsad	03.07.1974	Skugrići	07.10.1992	Metaljka	Skugrići	07.10.1992
60.	Ahmetović	Adem	Ahmo	04.01.1956	Skugrići	16.03.1993	Baljkovica		
61.	Ahmetović	Mujo	Hajrudin	05.01.1968	Skugrići	06.02.1993	Skugrići	Rakita	23.04.2011
62.	Ahmetović	Rahman	Sejda	10.01.1966	Skugrići	23.08.1992	Kamenica		

63.	Ahmetović	Alija	Aida	00.00.1991	Skugrići	23.08.1992	Kamenica		
64.	Ahmetović	Salko	Enver	04.02.1977	Skugrići	11.08.1995	Baljkovica	Potočari	11.07.2012
65.	Ahmetspahić	Ibro	Hasib	01.03.1937	Nova Kasaba	00.06.1992	Nova Kasaba	Mravnjici	00.06.1992
66.	Ahmetspahić	Ramo	Nura	06.09.1931	Nova Kasaba	00.06.1992	Srebrenica	Srebrenica	00.06.1992
67.	Alibašić	Alija	Abid	01.05.1967	Rovaši	30.10.1994	Zvijezda-Vareš	Rakita	20.04.2013
68.	Alibašić	Murat	Mujo	03.03.1967	Korkutovići	12.08.1992	Čelebići	Tuzla	
69.	Alibašić	Ćazim	Haris	23.09.1972	Rovaši	00.00.1994	Nišići-Olovo		
70.	Alibašić	Avdija	Alija	16.03.1941	Rovaši	12.07.1995	Potočari	MG Čančari, Potočari	11.07.2011
71.	Alibašić	Ćamil	Ćazim	02.08.1952	Rovaši	14.07.1995	Udrč	MG Pusmulići, Potočari	11.07.2012
72.	Alibašić	Ćazim	Fahrudin	01.11.1977	Rovaši	13.07.1995	Kamenica-Bratunac		
73.	Alić	Alija	Mahmut	07.02.1959	Žutica	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2008
74.	Alić	Muradif	Habiba	15.02.1956	Žutica	00.09.1992	Sućeska		
75.	Alić	Alija	Azem	26.00.1955	Žutica	10.05.1992	Žutica	Jadar-Bešići	10.05.1992
76.	Alić	Hašim	Halil	07.02.1960	Maćesi	26.09.1992	Rogosija	Maćesi	27.09.1992
77.	Alić	Mujo	Hasan	22.04.1952	Maćesi	12.07.1995	Šuma	MG Zeleni Jadar, Potočari	11.07.2010
78.	Alić	Mušan	Meho	22.04.1962	Maćesi	23.09.1992	Vlasenica	Maćesi	24.09.1992
79.	Alić	Mušan	Omer	20.09.1963	Maćesi	12.07.1995	Šuma		
80.	Alić	Mujo	Ragib	10.03.1962	Maćesi	08.03.1993	Maćesi	Slana	08.03.1993
81.	Alić	Suljo	Ramiz	03.10.1975	Maćesi	18.03.1993	Baljkovica-Zvornik	Potočari	11.07.2004
82.	Alić	Ibrahim	Zahid	17.01.1967	Maćesi	07.03.1993	Vlasenica	Maćesi	07.03.1993
83.	Alić	Mujo	Šaćir	03.02.1960	Maćesi	16.07.1995	Pobuđe	MG Liplje, Potočari	11.07.2009
84.	Alić	Hasan	Ibrahim	26.04.1974	Maćesi	13.07.1995	Kravica		
85.	Alić	Šaćir	Mehrudin	25.10.1981	Maćesi	16.07.1995	Pobuđe	MG Liplje, Potočari	11.07.2009

86.	Alić	Mujo	Muriz	30.01.1974	Maćesi	12.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Jasikovača, Potočari	11.07.2010
87.	Alić	Šaćir	Mujo	12.02.1933	Maćesi	13.07.1995	Potočari	MG Čančari, Potočari	11.07.2007
88.	Alić	Šaćir	Šabo	30.10.1925	Maćesi	13.07.1995	Potočari	MG Čančari, Potočari	11.07.2009
89.	Alić	Šahin	Rašid	12.01.1960	Maćesi	12.07.1995	Potočari	MG Kamenica, Potočari	11.07.2008
90.	Alić	Rahman	Salko	10.05.1932	Mećesi	12.07.1995	Potočari		
91.	Alić	Adem	Munib	19.04.1963	Maćesi	13.10.1992	Metaljka		
92.	Alić	Avdija	Behrem	04.05.1942	Maćesi	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2005
93.	Alić	Mujo	Munib	03.08.1970	Skugrići	13.10.1992	Metaljka	Dželilovići	04.08.1992
94.	Alić	Idriz	Adel	21.09.1989	Skugrići	21.02.1993	Skugrići	Dželilovići	21.02.1993
95.	Aličević	Rašid	Hašid	07.12.1956	G. Vrsinje	01.06.1992	Vlasenica	MG Sušica, Rakita	28.04.2001
96.	Aličević	Adem	Huso	05.02.1944	Vlasenica	02.06.1992	Drum	MG Ogradice, Rakita	26.04.2008
97.	Aličević	Haso	Fahrudin	13.09.1969	Drum	02.06.1992	Drum		
98.	Aličević	Bećir	Mejra	00.00.1968	Alihodžići	22.06.1992	Vlasenica		
99.	Aličević	Salko	Hatidža	00.00.1910	G. Vrsinje	12.07.1995	Potočari		
100.	Aličević	Rahman	Hašid	00.00.1957	G. Vrsinje	00.00.1992	Vrisnje		
101.	Aličić	Šaban	Ibro	08.03.1936	Krupanj	20.07.1992	Vlasenica	MG Drcino jezero, Rakita	21.04.2012
102.	Alihodžić	Fejzo	Fazlo	15.03.1935	Vlasenica	02.06.1992	Vlasenica		
103.	Alihodžić	Ibrahim	Amir	01.03.1958	Vlasenica	30.09.1992	Sušica		
104.	Alihodžić	Muhamed	Ibrahim	18.05.1930	Vlasenica	20.05.1992	Ilik-Vlasenica	MG Pelemiši, Rakita	21.04.2012
105.	Alihodžić	Ibro	Jakub	12.08.1954	Vlasenica	30.09.1992	Sušica		
106.	Alihodžić	Rešid	Sabira	24.01.1959	Vlasenica	13.09.1992	Vlasenica	MG Pelemiš, Rakita	21.04.2012

107.	Alihodžić	Muharem	Ismet	02.11.1986	Vlasenica	16.05.1992	Vlasenica		
108.	Alihodžić	Hasan	Rasim	23.02.1955	Džemat	15.09.1992	Džemat-Sofići	MG Ogradaice, Rakita	26.04.2008
109.	Alihodžić	Abdulah	Mustafa	12.08.1953	Alihodžići	30.09.1992	Sušica	MG Ogradice, Rakita	21.04.2007
110.	Alihodžić	Omer	Ibrahim	12.10.1950	Alihodžići	13.09.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Rakita	22.04.2006
111.	Alihodžić	Mujo	Redžo	20.03.1953	Alihodžići	30.09.1992	Sušica	MG Ogradice, Rakita	22.04.2006
112.	Alihodžić	Avdo	Alija	26.03.1953	Džemat	02.06.1992	Begići	MG Begići, Rakita	28.04.2001
113.	Alihodžić	Ahmet	Ibrahim	20.10.1934	Džemat	10.10.1992	Džemat		
114.	Alihodžić	Šahin	Ismet	09.05.1965	Alihodžići	19.06.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Rakita	21.04.2012
115.	Alihodžić	Hašim	Velida	26.09.1976	Alihodžići	01.01.1993	Cerska	MG Cerska, Rakita	21.04.2012
116.	Alihodžić	Bećir	Mejra	00.00.1968	Alihodžići	22.06.1992	Vlasenica		
117.	Alihodžić	Šaban	Jasminka	15.03.1969	Pijuci	16.06.1992	Pijuci		
118.	Alihodžić	Ibro	Zumreta	07.01.1942	Bijeljina	12.09.1992	Vlasenica		
119.	Alikadić	Nurija	Safet	04.01.1953	Turalići	26.06.1992	Turalići	MG Debelo brdo, Turalići	01.07.2012.
120.	Alikadić	Nurija	Hasib	17.12.1961	Turalići	04.04.1993	Turalići		
121.	Alispahić	Hasib	Suljo	20.11.1922	Vlasenica	02.06.1992	Vlasenica		
122.	Aljukić	Sulejman	Mujo	01.03.1964	Bećirevići	27.08.1992	Cerska		
123.	Aljukić	Bećo	Mehmedalija	10.02.1963	Bećirevići	11.08.1995	Kladanj		
124.	Aljukić	Ibrahim	Ramiz	08.04.1957	Bećirevići	06.03.1994	Jasenova		
125.	Aljukić	Muhamed	Ćazim	10.10.1965	Bećirevići	13.10.1992	Vlasenica		
126.	Aljukić	Ibrahim	Hasib	05.01.1955	Bećirevići	12.07.1995	Kamenica -Bratunac	MG Čančari, Potočari	11.07.2008
127.	Aljukić	Redžo	Džemila	28.08.1977	Bećirevići	15.09.1992	Cerska		

128.	Aljukić-Šiljković	Bećir	Kada	00.00.1925	Bećirevići	08.09.1992	Neđeljišta		
129.	Aljukić-Hurić	Hasan	Hava	15.10.1954	Bećirevići	00.10.1992	Baljkovica		
130.	Ambešković	Šerif	Mahmut	31.05.1964	Vlasenica	21.06.1992	Vlasenica		
131.	Ambešković	Meho	Adnan	19.09.1967	Vlasenica	30.09.1992	Sušica	MG Molitvište, Rakita	23.04.2011
132.	Ambešković	Mujo	Ahmo	25.08.1932	Vlasenica	06.07.1992	Vlasenica		
133.	Ambešković	Kadro	Avdo	20.05.1940	Vlasenica	29.06.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Rakita	21.04.2007
134.	Ambešković	Mujo	Muhamed	24.07.1959	Vlasenica	29.06.1992	Vlasenica		
135.	Ambešković	Šerif	Mustafa	14.07.1961	Vlasenica	05.06.1992	Klještani		
136.	Ambešković	Salko	Zejna	25.06.1922	Vlasenica	13.09.1992	Vlasenica		
137.	Ambešković	Kadro	Džemal	09.04.1943	Vlasenica	15.08.1992	Vlasenica	MG Drcino jezero, Rakita	21.04.2007
138.	Ambešković	Mehmed	Meho	05.09.1934	Vlasenica	00.07.1992	Vlasenica		
139.	Arifhodžić	Džemal	Dževad	20.06.1939	Vlasenica	30.09.1992	Sušica		
140.	Arifhodžić	Džemal	Salko	13.08.1942	Vlasenica	30.09.1992	Sušica		
141.	Arifhodžić-Saračević	Mulo	Rašida	20.05.1927	Vlasenica	00.07.1992	Durakovići		
142.	Arifhodžić	Ibro	Zulfo	03.12.1963	Vlasenica	00.11.1992	Klještani		
143.	Arnaut	Ramo	Hazim	03.01.1960	Vlasenica	15.05.1992	Tišča		
144.	Arnaut	Mujo	Rasim	26.01.1962	Vlasenica	28.06.1992	Vlasenica		
145.	Arnaut	Ramo	Selim	02.10.1956	Vlasenica	30.09.1992	Sušica	MG Pelemiši, Rakita	25.04.2009
146.	Arnaut	Ramo	Sulejman	06.10.1964	Vlasenica	20.02.1993	Starić-Kladanj		
147.	Arnaut	Ramo	Zaim	27.04.1967	Vlasenica	16.09.1992	Pelemiši		
148.	Arnaut	Rifet	Fikret	01.01.1951	Vlasenica	30.09.1992	Sušica	Rakita	24.04.2010
149.	Arnaut-Husadinović	Ibrišim	Ajka	11.01.1905	Vlasenica	12.09.1992	Vlasenica		
150.	Arslan	Jašar	Aziz	10.05.1934	Uroševac	02.06.1992	Sušica		

151.	Aruković	Ahmed	Jusuf	07.02.1957	Plane-Han Pijesak	30.08.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Rakita	22.04.2006
152.	Atalov	Hakija	Naser	08.09.1957	Vlasenica	30.09.1992	Sušica		
153.	Avdagić	Suljo	Ibrahim	28.02.1950	Nova Kasaba	14.07.1995	Konjević Polje		
154.	Avdagić	Suljo	Zuhdija	06.05.1947	Nova Kasaba	13.07.1995	Konjević Polje		
155.	Avdagić	Suljo	Smajl	24.09.1948	Nova Kasaba	17.02.1993	Nova Kasaba	Pobuđe	17.02.1993
156.	Avdagić-Šahbegović	Šerif	Tima	14.04.1914	Vlasenica	13.09.1992	Vlasenica		
157.	Avdić	Nurija	Džemal	02.09.1969	Sebiočina	15.07.1995	Karakaj-Zvornik	Potočari	11.07.2013
158.	Avdić	Hašid	Hajrudin	15.03.1954	Sebiočina	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2003
159.	Avdić	Hašid	Sulejman	01.09.1960	Sebiočina	12.07.1995	Kamenica-Bratunac	Potočari	11.07.2011
160.	Avdić	Mujo	Munib	08.03.1968	Sebiočina	26.05.1992	Nova Kasaba	Pobuđe	27.05.1992
161.	Avdić	Jusuf	Ragib	11.04.1951	Sebiočina	16.10.1995	Kakanj		
162.	Avdić	Nurija	Alija	21.07.1955	Sebiočina	13.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG N. Kasaba, Potočari	11.07.2004
163.	Avdić	Jusuf	Alija	00.00.1938	Sebiočina	13.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2008
164.	Avdić	Hasid	Fadil	02.07.1963	Sebiočina	15.07.1995	Snagovo-Zvornik	Potočari	11.07.2013
165.	Avdić	Nurija	Sejdalija	00.00.1960	Sebiočina	01.06.1992	Golo brdo	Pobuđe	
166.	Avdić	Nurija	Abdurahman	07.10.1960	Sebiočina	03.06.1992	Sebiočina		
167.	Avdić	Rahman	Selim	06.12.1957	Gerovi	23.12.1992	Debelo brdo		
168.	Avdić	Ramo	Šaban	13.03.1931	Gerovi	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
169.	Avdić	Ramo	Rahman	13.06.1929	Gerovi	12.07.1995	Potočari	MG Kamenica, Potočari	11.07.2013
170.	Avdić	Ragib	Avdo	29.04.1977	Nova Kasaba	14.11.1994	Majevica	Vukovije	15.11.1994
171.	Avdić	Selim	Mujo	14.01.1971	Pomol	11.07.1995	Šuma	MG Čančari	
172.	Avdić	Durmo	Mehmed	00.00.1978	D.Vrsinje	12.07.1995	Potočari		
173.	Avdić	Jusup	Selim	11.01.1947	D. Vrsinje	12.07.1995	Potočari		

174.	Avdić	Selim	Mustafa	11.01.1970	Zilići	11.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Zeleni Jadar	
175.	Avdić	Zajko	Selim	27.01.1943	Herići	03.05.1992	Vlasenica		
176.	Avdić	Ibran	Azra	11.06.1978	Skugrići	06.02.1993	Skugrići	Skugrići	06.02.1993
177.	Avdić	Nezir	Hasija	20.05.1965	Skugrići	05.02.1993	Skugrići	Skugrići	06.02.1993
178.	Avdić	Mujo	Mehmed	12.02.1941	Skugrići	25.11.1992	Skugrići	Skugrići	25.11.1992
179.	Avdić	Meho	Omer	04.07.1939	Skugrići	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2010
180.	Avdić	Ibro	Salkuna	20.09.1953	Skugrići	22.07.1992	Skugrići	Skugrići	22.07.1992
181.	Avdić	Salko	Zejnil	01.01.1925	Skugrići	12.07.1995	Potočari	MG Čančari, Potočari	11.07.2006
182.	Avdić	Adem	Ševko	20.05.1958	Skugrići	15.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Glogova, Potočari	11.07.2007
183.	Avdić	Hasan	Hasib	15.07.1953	Skugrići	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2015
184.	Avdić	Huso	Mevludin	05.01.1955	Skugrići	10.06.1992	Skugrići	Ceranska Rijeka	10.06.1992
185.	Avdić	Huso	Mujo	02.06.1959	Skugrići	13.07.1995	Nova Kasaba	MG Kamenica, Potočari	11.07.2010
186.	Avdić	Huso	Šaćir	01.12.1951	Skugrići	18.07.1995	Nova Kasaba	MG Liplje, Potočari	11.07.2008
187.	Avdić	Ibrahim	Ibran	16.07.1954	Skugrići	12.07.1995	Šuma	MG Pobuđe-Kamenica, Potočari	11.07.2006
188.	Avdić	Ibrahim	Velid	08.01.1962	Skugrići	03.03.1993	Baljkovica		
189.	Avdić	Jusup	Mirsad	03.10.1967	Skugrići	13.10.1992	Metaljka	Pobuđaci	13.10.1992
190.	Avdić	Jusup	Ibran	11.02.1970	Skugrići	09.07.1993	Klještani		
191.	Avdić	Mehmed	Vahid	11.06.1976	Skugrići	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2009
192.	Avdić	Muhamed	Mehmed	19.02.1952	Skugrići	24.07.1995	Baljkovica	Potočari	11.07.2010
193.	Avdić	Muhamed	Kadir	18.06.1958	Skugrići	06.02.1993	Skugrići	Ceranska Rijeka	06.02.1993
194.	Avdić	Murat	Amir	10.03.1973	Skugrići	13.04.1993	Srebrenica	Srebrenica	13.04.1993
195.	Avdić	Nezir	Mehmedalija	14.11.1939	Skugrići	11.07.1995	Potočari	MG Čančari, Potočari	11.07.2005

196.	Avdić	Osman	Ibrahim	17.02.1935	Skugrići	11.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2013
197.	Avdić	Rahman	Asim	04.03.1971	Skugrići	10.12.1994	Bijele stijene-Kladanj	Živinice	11.12.1994
198.	Avdić	Rahman	Akif	01.08.1960	Skugrići	13.07.1995	Potočari	MG Kozluk, Potočari	11.07.2004
199.	Avdić	Selim	Salim	15.01.1947	Skugrići	11.07.1995	Potočari	MG Kamenica, Potočari	11.07.2006
200.	Avdić	Suljo	Junuz	15.05.1924	Skugrići	13.07.1995	Potočari		
201.	Avdić	Šaban	Šahin	03.05.1935	Skugrići	13.03.1993	Kaldrmica	Heldopolje	13.03.1993
202.	Avdić	Šahin	Mirzet	22.09.1976	Skugrići	14.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Zeleni Jadar, Potočari	11.07.2007
203.	Avdić	Šahin	Šahman	14.10.1960	Skugrići	06.02.1993	Skugrići	Pobuđaci	06.02.1993
204.	Avdić	Zejnil	Muhamed	07.04.1956	Skugrići	12.07.1995	Šuma		
205.	Avdić	Šaban	Mustafa	14.10.1959	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
206.	Avdić	Šaban	Salim	06.10.1964	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
207.	Avdić	Ramo	Šaban	13.03.1931	Gerovi	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
208.	Babić	Đulbeg	Alija	12.05.1952	Raševo	24.06.1992	Vlasenica		
209.	Babić	Đulbeg	Sajbeg	25.03.1948	Raševo	22.02.1993	Vlasenica		
210.	Babić	Sajbeg	Elvisa	03.09.1976	Raševo	22.02.1993	Vlasenica		
211.	Babić	Huska	Hašim	12.05.1942	Rovaši	11.02.1993	Glodi	Babići	12.02.1993
212.	Babić	Alija	Redžo	18.03.1965	Rovaši	14.07.1995	Kravica	MG Pobuđe, Potočari	11.07.2007
213.	Babić	Habib	Senaid	07.10.1969	Rovaši	09.07.1993	Ružina voda		
214.	Babić	Šabo	Šaban	26.11.1957	Rovaši	08.03.1993	Rovaši	Babići	08.03.1993
215.	Babić	Adem	Habib	17.06.1930	Rovaši	12.07.1995	Potočari		
216.	Babić	Redžo	Ibro	02.05.1950	Rovaši	13.07.1995	Potočari	MG Čančari, Potočari	31.03.2003
217.	Babić	Alija	Zehta	20.01.1937	Rovaši	12.04.1993	Srebrenica	Srebrenica	12.04.1993
218.	Babić	Alija	Elvis	20.01.1974	Rovaši	14..06.1995	Lipa	Živinice	15.06.1995
219.	Babić	Habib	Muradif	30.05.1955	Rovaši	12.07.1995	Šuma	MG N. Kasaba	

220.	Babić	Muradif	Mensur	25.10.1975	Rovaši	12.07.1995	Rovaši	MG N. Kasaba	
221.	Babić	Alija	Adem	13.01.1928	Rovaši	11.07.1995	Potočari		
222.	Badžić	Avdo	Himzo	01.03.1946	Vlasenica	13.07.1995	Buljim-Bratunac	MG N. Kasaba, Potočari	11.07.2007
223.	Badžić	Avdo	Mujo	05.04.1937	Vlasenica	12.07.1995	Potočari	MG Kozluk, Potočari	11.07.2004
224.	Badžić	Himzo	Džemal	15.01.1975	Smajići	01.06.1992	Sušica	MG Pelemiši, Rakita	23.04.2011
225.	Badžić	Ismet	Mustafa	16.01.1990	Vlasenica	24.05.1992	Vlasenica		
226.	Badžić	Šaban	Mevludin	12.02.1951	Smajići	15.06.1992	Smajići	MG Smajići	
227.	Bajramović	Ševko	Elzudin	18.11.1962	Vlasenica	13.09.1992	Vlasenica		
228.	Bajramović	Ševko	Nedžib	08.07.1968	Vlasenica	13.09.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Rakita	26.04.2008
229.	Bajramović	Ševko	Ezudin	00.00.1965	Vlasenica	01.10.1992	Vlasenica		
230.	Bajramović	Rahman	Mensur	25.06.1960	Vlasenica	31.05.1992	Požarnica		
231.	Bajrić-Kuljančić	Redžo	Hurija	10.04.1931	Šadići	01.06.1992	Baljkovica		
232.	Bajrić	Bajro	Bego	25.03.1949	Cerska	08.02.1993	Vandžići	Cerska	08.02.1993
233.	Bajrić	Bajro	Ramo	05.07.1955	Cerska	18.07.1995	Baljkovica		
234.	Bajrić	Bajro	Šemsudin	23.08.1967	Cerska	20.07.1995	Kamenica-Bratunac		
235.	Bajrić	Ramo	Bajro	16.05.1912	Cerska	00.03.1993	Cerska		
236.	Baltić	Rahman	Mustafa	03.05.1962	Cerska	08.10.1992	Cerska	Cerska	08.10.1992
237.	Baltić	Alija	Aljo	25.04.1956	Cerska	15.08.1992	Cerska	Kaldrmica	15.08.1992
238.	Baltić	Alija	Halil	10.05.1964	Cerska	15.08.1992	Cerska	Cerska	18.08.1992
239.	Baltić	Hašim	Hajrudin	05.01.1970	Cerska	05.07.1992	Grobić		
240.	Baltić	Rašid	Hašim	18.12.1940	Cerska	12.07.1995	Kravica	MG Glogova	
241.	Baltić	Mujčin	Rahman	14.01.1920	Cerska	11.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2010
242.	Baltić	Hašim	Hamša	08.02.1972	Cerska	14.02.1993	Cerska		
243.	Baltić	Rahman	Mušan	00.00.1959	Cerska	12.07.1995	Potočari	MG Cerska	

244.	Baltić	Hurem	Mevludin	26.01.1972	Cerska	05.04.1994	Srebrenica	Srebrenica	05.04.1994
245.	Bećarević	Salko	Rašid	13.02.1948	Baćino Brdo	11.07.1995	Potočari	Potočari	
246.	Bećarević	Avdo	Husein	19.04.1941	Gradina	12.06.1992	Baćino Brdo	MG Gradina, Rakita	28.04.2001
247.	Bećarević	Avdo	Salko	08.10.1928	Baćino Brdo	14.06.1992	Vlasenica	Cerska	
248.	Bećarević	Husein	Ahmo	18.06.1965	Baćino Brdo	12.06.1992	Vlasenica	MG Gradina, Rakita	28.04.2001
249.	Bećarević	Avdo	Hasan	10.05.1940	Baćino Brdo	12.06.1992	Vlasenica	Rakita	28.04.2001
250.	Bećarević	Husein	Ibrahim	28.08.1969	Bćino Brdo	17.06.1992	Birač-H-Pijesak		
251.	Bećirević	Salim	Sead	16.09.1975	Vlasenica	23.09.1992	Jezero-Srebrenica	Srebrenica	23.09.1992
252.	Bećirević	Šahin	Nurdin	00.00.1972	Bešići	00.00.1993	Srebrenica	Srebrenica	00.00.1993
253.	Bećirević	Avdo	Adem	13.01.1971	Bećirevići	07.10.1992	Cerska	Rakita	19.04.2014
254.	Bećirević	Hurem	Mujaga	12.09.1968	Pomol	05.05.1992	Pomol	MG Sušica, Rakita	21.04.2007
255.	Bećirović	Daut	Dalija	02.01.1956	Pomol	12.07.1995	Potočari		
256.	Bećirović	Dalija	Nermin	01.10.1978	Vlasenica	20.07.1995	Rahunići-Bratunac	Potočari	11.07.2012
257.	Bećirović	Reuf	Hazim	16.03.1968	Bešići	03.05.1992	Bešića brdo		
258.	Bećirović	Suljo	Avdo	13.04.1940	Bećirevići	12.07.1995	Potočari	MG Čančari, Potočari	11.07.2007
259.	Bećirović	Suljo	Hasan	11.03.1949	Bećirevići	10.10.1995	Udrč		
260.	Bećirović	Ibro	Ibrahim	02.04.1969	Bećirevići	03.07.1992	Gaj	MG Hakalaši, Rakita	20.04.2013
261.	Bećirović	Suljo	Ibro	25.07.1943	Bećirevići	12.07.1995	Potočari	MG Hakalaši	
262.	Bećirović	Hasan	Ismail	14.10.1954	Bećirevići	12.07.1995	Potočari	Potočari	
263.	Bećirović	Rahman	Nail	20.08.1967	Bećirevići	02.05.1994	Ašpilje-Kladanj		
264.	Bećirović	Murat	Osman	16.03.1963	Bećirevići	20.10.1992	Vlasenica		

265.	Bećirović	Hasan	Redžo	02.05.1972	Bećirevići	12.07.1995	Potočari		
266.	Bećirović	Šaban	Šahbaz	10.10.1946	Bećirevići	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2014
267.	Bećirović	Rahman	Šahin	04.05.1961	Bećirevići	26.09.1992	Vlasenica		
268.	Bećirović	Alija	Rahman	15.06.1934	Bećirevići	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2011
269.	Bećirović	Rahman	Raza	01.10.1971	Bećirevići	24.07.1992	Rovaši	Rovaši	24.07.1992
270.	Bećirović	Bego	Habib	05.02.1930	Bećirevići	11.07.1995	Potočari	MG Kozluk	
271.	Bećirović	Bego	Meho	15.10.1948	Bećirevići	16.07.1995	Kamenica-Bratunac	Potočari	
272.	Bećirović	Fadil	Mirela	00.00.1982	Bećirevići	00.03.1993	Konjević Polje		
273.	Bećirović	Hakija	Meho	01.01.1978	Bećirevići	15.06.1992	Cerska		
274.	Bećirović	Muhamed	Hasan	15.09.1928	Bećirevići	05.06.1992	Neđeljišta	MG Donji Zalukovik, Neđeljišta	
275.	Bećirović	Muharem	Hasan	03.12.1933	Bećirevići	09.06.1992	Neđeljišta	MG Donji Zalukovik, Neđeljišta	
276.	Bećirović	Sejfo	Umija	00.00.1922	Bećirevići	12.07.1995	Potočari		
277.	Bećirović	Selim	Fehim	00.00.1933	Bećirevići	12.07.1995	Potočari		
278.	Bećirović	Osmo	Adil	02.04.1957	Pomol	16.07.1995	Konjević Polje	MG Kameničko brdo, Potočari	11.07.2012
279.	Bećirović	Ramo	Azem	13.04.1970	Pomol	14.07.1995	Kamenica-Bratunac	Potočari	11.07.2011
280.	Bećirović	Ibrahim	Dževad	01.10.1962	Pomol	19.11.1993	Tuzla-od ranjavanja	Potočari	11.07.2012
281.	Bećirović	Besim	Esad	26.01.1960	Pomol	12.07.1995	Konjević Polje		
282.	Bećirović	Hurem	Fadil	15.06.1960	Pomol	12.07.1995	Kamenica – Bratunac	MG Krajnovići, Potočari	31.03.2003
283.	Bećirović	Ismet	Halim	12.09.1974	Pomol	11.07.1995	Potočari	MG Krajnovići. Potočari	31.03.2003

284.	Bećirović	Osman	Ismet	10.05.1939	Pomol	13.07.1995	Potočari	MG Lažete, Potočari	31.03.2003
285.	Bećirović	Safet	Kadrija	02.07.1972	Pomol	13.07.1995	Kravica	Potočari	11.07.2012
286.	Bećirović	Šahin	Nurdin	13.07.1972	Pomol	12.04.1993	Potočari		
287.	Bećirović	Ibro	Raza	02.05.1980	Pomol	24.07.1992	Vlasenica		
288.	Bećirović	Kadrija	Zulkarnejn	01.07.1950	Pomol	12.07.1995	Kamenica-Bratunac		
289.	Bećirović	Ramo	Rešid	12.07.1972	Pomol	14.07.1995	Kamenica-Bratunac	Potočari	11.7.2011.
290.	Bećirović	Salih	Safet	10.12.1939	Pomol	14.07.1995	Konjević Polje	MG Zeleni Jadar, Potočari	11.07.2007
291.	Bećirović	Ibrahim	Salko	05.10.1964	Pomol	16.05.1992	Podgaj		
292.	Bećirović	Ismet	Sidik	01.01.1966	Pomol	01.08.1995	Žepa	MG Snagovo, Potočari	11.07.2009
293.	Bećirović	Hajro	Salko	01.04.1965	Pomol	12.07.1995	Potočari		
294.	Bećirović	Hajro	Selman	02.01.1953	Pomol	12.07.1995	Potočari	MG Kamenica, Potočari	11.07.2006
295.	Bećirović	Selim	Senad	18.09.1975	Pomol	22.09.1992	Jezero	Rakita	20.04.2013
296.	Bećirović	Ohran	Suljo	22.08.1965	Pomol	12.07.1995	Potočari		
297.	Bećirović	Reuf	Husein	16.03.1966	Pomol	03.05.1992	Bešića brdo	MG Sušica	
298.	Bećirović	Ibiš	Ahmo	24.05.1922	Pomol	12.07.1995	Potočari	MG Kamenica, Potočari	11.07.2009
299.	Bećirović	Hasib	Avdo	19.03.1962	Pomol	18.08.1995	Sućeska-Srebrenica	MG Liplje, Potočari	11.07.2011
300.	Bećirović	Osmo	Behadil	28.02.1954	Pomol	02.06.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Rakita	26.04.2008
301.	Bećirović	Hasib	Hasan	17.10.1958	Pomol	11.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2014
302.	Bećirović	Hasan	Hasib	25.02.1938	Pomol	11.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2013
303.	Bećirović	Huso	Husein	20.05.1928	Pomol	13.07.1995	Potočari		

304.	Bećirović	Safet	Jusuf	07.01.1975	Pomol	14.07.1995	Konjević Polje	MG Krajinovići, Potočari	11.07.2007
305.	Bećirović	Mušan	Kahriman	20.05.1942	Pomol	12.07.1995	Potočari	MG Kozluk, Potočari	11.07.2004
306.	Bećirović	Memiš	Mehmed	15.12.1946	Pomol	13.07.1995	Konjević Polje	MG Lažete, Potočari	31.03.2003
307.	Bećirović	Memiš	Mešan	11.09.1941	Pomol	17.08.1992	Rovaši		
308.	Bećirović	Mešan	Mevludin	15.04.1977	Pomol	15.07.1995	Kaldrmica		
309.	Bećirović	Mešan	Muriz	21.07.1974	Pomol	15.07.1995	Kaldrmica	MG Krajinovići, Potočari	20.09.2003
310.	Bećirović	Ibro	Nedžad	24.02.1978	Pomol	13.07.1995	Kamenica-Bratunac	Potočari	11.07.2010
311.	Bećirović	Mušan	Ramiz	27.02.1947	Pomol	11.07.1995	Konjević Polje	MG Glogova, Potočari	11.07.2007
312.	Bećirović	Bešir	Sead	18.05.1957	Pomol	12.07.1995	Potočari	MG Rahunići	
313.	Bećirović	Behadil	Senad	03.03.1975	Vlasenica	13.09.1992	Vlasenica	Rakita	20.04.2013
314.	Bećirović	Ramo	Rešid	12.07.1972	Pomol	13.07.1995	Šuma		
315.	Bećirović	Suljo	Orhan	00.00.1937	Pomol	05.04.1993	Žedanjsko		
316.	Begić	Meho	Husein	01.01.1936	Vlasenica	13.09.1992	Vlasenica		
317.	Begić	Mujo	Muradif	15.10.1935	Begići	11.07.1995	Potočari	MG Kozluk	
318.	Begić	Bego	Šaban	16.05.1954	Vlasenica	12.07.1995	Kravica	MG Zeleni Jadar, Potočari	11.07.2010
319.	Begić	Bego	Osman	30.09.1949	Stoborani-Han Pijesak	12.07.1995	Potočari		
320.	Begić	Muradif	Mujo	13.06.1966	Begići	06.06.1992	Vlasenica	Rakita	28.04.2001
321.	Begić	Mustafa	Amir	27.03.1971	Begići	06.06.1992	Klještani		
322.	Begić	Mujo	Meho	06.03.1958	Begići	02.06.1992	Begići	MG Begići, Rakita	28.04.2001
323.	Begić	Mustafa	Omer	05.03.1969	Begići	05.07.1992	Vlasenica		

324.	Begić	Suljo	Sadif	11.11.1952	Begići	24.10.1992	Čelić		
325.	Begić	Alija	Mujo	01.04.1903	Begići	02.06.1992	Begići	MG Begići, Rakita	
326.	Begić	Sadif	Samir	21.05.1977	Begići	12.07.1995	Bratunac	Rakita	
327.	Begić	Salih	Bego	16.03.1923	Herići	13.07.1995	Potočari		
328.	Begić	Fadil	Edin	12.12.1971	Begići	12.07.1995	Potočari		
329.	Begić	Hasan	Hasib	27.08.1950	Cerska	12.07.1995	Kamenica-Bratunac	Potočari	11.07.2013
330.	Begić	Ibrahim	Amir	02.01.1979	Cerska	17.07.1995	Konjević Polje		
331.	Begić	Mustafa	Omer	15.03.1969	Cerska	06.07.1992	Cerska		
332.	Begić	Ramo	Ibrahim	25.10.1952	Cerska	00.02.1993	Cerska		
333.	Begić	Hasan	Suljo	13.11.1928	Džemat	13.07.1995	Potočari	MG Kozluk, Rakita	28.04.2001
334.	Begić	Šaban	Dževad	19.09.1975	Pomol	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2006
335.	Begić	Ismet	Fahid	15.06.1973	Pomol	12.07.1995	Kaldrmica		
336.	Begić	Bego	Ismet	15.12.1951	Pomol	25.11.1992	Bratunac		
337.	Begić	Bego	Šefik	15.10.1958	Pomol	12.07.1995	Potočari	MG Glogova, Potočari	11.07.2005
338.	Begić	Salih	Huso	13.03.1926	Pomol	13.07.1995	Potočari	Potočari	10.07.2012
339.	Begić	Ismet	Medin	18.01.1979	Pomol-Zakrajnica	14.07.1995	Kravica	MG Glogova	
340.	Begić	Adem	Himzo	00.00.1952	G.Vrsinje	13.07.1995	Kamenica-Bratunac		
341.	Begović	Lutvo	Mujo	18.06.1956	Sebiočina	25.09.1992	Sebiočina	Pobuđe	25.09.1992
342.	Begović	Lutvo	Esad	01.09.1964	Sebiočina	22.07.1992	Sebiočina		
343.	Begović	Suljo	Ibrahim	26.04.1935	Bukovica	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2013
344.	Begović	Hurem	Ismet	03.04.1940	Bukovica	12.07.1995	Potočari	MG Kozluk	
345.	Begović	Ismet	Rifet	27.03.1968	Bukovica	13.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Krajinovići	
346.	Begović	Dervo	Hurem	05.08.1924	Bukovica	11.07.1995	Bukovica	Potočari	11.07.2014

347.	Begović	Hurem	Husein	20.02.1947	Bukovica	12.07.1995	Potočari		
348.	Begović	Sinan	Ibrahim	00.00.1935	Bukovica	12.07.1995	Kamenica-Bratunac		
349.	Begović	Mustafa	Sulejman	03.03.1971	Bukovica	22.07.1995	Milići		
350.	Begović	Nurija	Mustafa	00.00.1935	Bukovica	17.01.1993	Vlasenica		
351.	Beharić	Ahmet	Mustafa	31.01.1957	Vlasenica	08.05.1992	Skelani-Srebrenica	Rakita	21.04.2001
352.	Bektašević	Avdo	Mujo	20.02.1903	Džemat	08.06.1992	Sofići-Džemat	MG Begići	
353.	Belkić	Hurem	Mevludin	00.00.1972	Bešići	12.04.1993	Igralište-Srebrenica		
354.	Berbić	Asim	Kerim	24.10.1964	Vlasenica	07.06.1992	Vlasenica		
355.	Berbić	Redžo	Mevludin	20.08.1965	Gradina	02.06.1992	Gradina	Rakita	28.04.2001
356.	Berbić	Muhamed	Muradif	00.00.1956	Gradina	00.00.1993	Cerska		
357.	Berbić	Sejfudin	Mevludin	16.08.1963	Gradina	25.05.1992	Vlasenica	MG Sušica, Rakita	28.04.2001
358.	Berbić	Muhamed	Sulejman	12.03.1961	Gradina	02.06.1992	Gradina		
359.	Berbić	Mehmed	Šemsudin	20.04.1975	Gradina	08.06.1992	Rogosija		
360.	Berbić	Muhamed	Avdo	00.00.1965	Gradina	02.06.1992	Gradina		
361.	Berbić	Muhamed	Hamdo	00.00.1958	Gradina	02.06.1992	Gradina		
362.	Berbić	Muhamed	Šahija	30.07.1975	Berbići	02.06.1992	Jarovlje	MG Grdaina, Rakita	21.04.2012
363.	Berbić	Muhamed	Murat	00.00.1956	Berbići	00.02.1993	Cerska		
364.	Berbić	Osman	Mustafa	10.05.1928	Berbići	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
365.	Berbić	Osman	Fatima	10.05.1922	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
366.	Beširević	Hamed	Kemal	01.06.1972	Vlasenica	04.04.1993	Klještani		
367.	Beširević	Bego	Behadil	20.07.1973	Nurići	08.09.1992	Štedrić		
368.	Beširević	Bego	Šemsudin	29.09.1975	Nurići	11.07.1995	Šuma	MG Glogova	
369.	Beširević	Ismet	Nedžad	28.08.1985	Pomol	13.07.1995	Potočari		
370.	Beširević	Rasim	Esed	29.01.1966	Turalići	04.04.1993	Turalići		

371.	Beširević	Rasim	Nail	02.01.1971	Turalići	04.04.1993	Turalići		
372.	Beširević-Gušić	Rasim	Arifa	24.10.1950	Vlsenica	02.08.1992	Štedrić	Rakita	24.04.2010
373.	Beširović	Omer	Bego	21.06.1952	Nurići	12.07.1995	Šuma	Potočari	11.07.2011
374.	Beširović	Šahin	Šemsudin	11.09.1970	Turalići	04.04.1993	Turalići		
375.	Beširović	Mehmed	Enes	25.08.1968	Turalići	14.07.1995	Ravni Nabožić-Ilijaš		
376.	Beširović	Meho	Smajo	21.04.1960	Turalići	21.10.1992	Dublje-Kladanj		
377.	Beširović	Hamed	Kemal	15.05.1972	Turalići	04.04.1993	Klještani		
378.	Bičakčić	Abid	Nail	23.06.1926	Teočak	02.06.1992	Vlasenica	MG Toplik, Rakita	24.04.2010
379.	Bičić	Bego	Omer	14.08.1947	Pomol	10.09.1992	Srebrenica		
380.	Bijedić	Hamid	Aziz	29.08.1957	Trebinje-Lastva	28.09.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Grančarevo-Trebinje	18.04.2009
381.	Bijelić	Suljo	Mujo	02.09.1931	Durakovići	02.06.1992	Klanac		
382.	Bjelić-Cvrlje	Ivan	Ana	17.04.1946	Sinj	23.05.1992	Vlasenica		
383.	Bjelić	Salko	Mehmed	08.02.1953	Nova Kasaba	15.04.1993	Srebrenica	Srebrenica	15.04.1993
384.	Blažević	Ahmo	Zijad	06.06.1962	Turalići	12.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Liplje	
385.	Blažević	Avdo	Avdulah	15.06.1952	Turalići	31.20.1994	Kladanj		
386.	Borić	Hasib	Bajazit	15.01.1974	Gerovi	12.07.1995	Potočari		
387.	Borić	Ramo	Dževad	31.12.1978	Gerovi	12.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Kameničko brdo, Potočari	11.07.2008
388.	Borić	Hasan	Hasib	13.04.1946	Gerovi	12.07.1995	Potočari	MG Hodžići, Potočari	31.03.2003
389.	Borić	Hasan	Ramo	15.06.1955	Gerovi	11.07.1995	Burnice-Bratunac		
390.	Borić	Šaban	Ibrišim	10.06.1969	D.Vrsinje	12.07.1995	Potočari		
391.	Borić	Šaban	Izet	01.01.1965	D.Vrsinje	12.07.1995	Baljkovica		

392.	Borić	Ibro	Safet	12.08.1969	D.Vrsinje	08.09.1993	Grabovica		
393.	Borić	Šaban	Jasmin	19.03.1979	D.Vrsinje	13.07.1995	Konjević Polje	Potočari	11.07.2011
394.	Borić	Huso	Umija	04.06.1938	D. Vrsinje	15.06.1992	Vlasenica		
395.	Bošnjaković	Mehmed	Meho	17.10.1946	Nova Kasaba	12.07.1995	Potočari	MG Lažete, Potočari	31.03.2003.
396.	Bošnjaković	Mehmed	Mujo	05.05.1951	Nova Kasaba	30.06.1992	Vlasenica		
397.	Bošnjaković	Meho	Amer	15.10.1981	Nova Kasaba	13.07.1995	Potočari	MG Lažete, Potočari	11.07.2005.
398.	Brkić	Hamed	Ibro	02.01.1962	Turalići	02.11.1993	Pogar -Vareš		
399.	Brkić	Rahman	Hamdija	02.09.1966	Turalići	04.04.1993	Turalići		
400.	Brkić	Kasim	Asmir	21.03.1974	Turalići	04.04.1993	Turalići	MG Turalići	
401.	Budić	Ibro	Ismet	15.01.1964	Nurići	12.07.1995	Potočari	MG Snagovo, Potočari	11.07.2009
402.	Budić	Mehmed	Mujo	18.01.1958	Nurići	12.07.1995	Potočari		
403.	Budić	Velija	Muharem	15.05.1965	Nurići	16.01.1993	Jezero		
404.	Budić	Mehmed	Sulejman	02.01.1955	Bašča	12.07.1995	Konjević Polje	MG Blječeva, Potočari	11.07.2007
405.	Budić	Velija	Orhan	13.06.1957	Bašča	12.07.1995	Buljim	MG Glogova, Potočari	31.03.2003
406.	Budić	Orhan	Velija	19.07.1980	Bašča/Štedrić	12.07.1995	Potočari	MG Kozluk,Potočari	11.07.2006
407.	Budić	Orhan	Selim	10.06.1979	Bašča/Štedrić	12.07.1995	Potočari	MG Kozluk, Potočari	11.07.2005
408.	Buhić	Šerif	Dževad	17.08.1973	Bešići	11.07.1995	Šuma	MG Kamenica, Potočari	11.07.2010
409.	Buhić	Osman	Razim	07.05.1978	Bešići	12.07.1995	Karakaj-Zvornik	Potočari	11.07.2012
410.	Buhić	Ibro	Šerif	10.02.1940	Bešići	12.07.1995	Potočari	MG Kamenica, Potočari	11.07.2010
411.	Buhić	Ibro	Asim	26.02.1953	Bešići	00.00.1994	Bešići		

412.	Buhić	Asim	Nazif	00.11.1973	Bešići	07.01.1993	Kravica		
413.	Buhić	Ibro	Osman	16.04.1935	Bešići	10.05.1992	Žutica		
414.	Buhić	Mujo	Munib	07.12.1944	Bešići	00.05.1992	Žutica		
415.	Buljubašić	Šemsudin	Šemsudin	10.05.1970	Vlasenica	10.07.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Rakita	22.04.2006
416.	Burić	Omer	Kemo	02.01.1971	Gobelje	21.07.1995	Kravica	MG Kamenica, Potočari	11.07.2006
417.	Burić	Omer	Nijaz	05.06.1978	Gobelje	12.07.1995	Kravica		
418.	Burić	Alija	Omer	11.11.1938	Gobelje	12.07.1995	Potočari		
419.	Burić	Šaćir	Šemsudin	10.08.1964	Gobelje	15.06.1992	Sušca	MG Ogradice, Rakita	21.04.2007
420.	Burić	Hasan	Huso	01.07.1959	Gobelje	11.07.1995	Šuma		
421.	Burić	Hasan	Hasib	15.06.1967	Gobelje	12.07.1995	Potočari		
422.	Cerančić	Fetah	Zulfo	07.02.1907	Džemat	00.06.1992	Džemat-Sofići		
423.	Cibralić-Hajdukalić	Omer	Mina	10.04.1920	Nova Kasaba	00.00.1993	N. Kasaba		
424.	Ćehajić	Huso	Meho	26.06.1950	Vlasenica	01.06.1992	Vlasenica	MG Sušica, Rakita	21.04.2001
425.	Ćehajić	Abid	Hamdija	17.03.1967	Raševo	00.00.1993	Pervani		
426.	Ćehajić	Ahmet	Aljo	19.03.1953	Raševo	12.07.1995	Potočari	MG Orahovica, Potočari	11.07.2014
427.	Ćehajić	Abid	Ćazim	16.09.1957	Raševo	11.08.1995	Baljkovica	MG N. Kasaba, Potočari	11.07.2004
428.	Ćehajić	Meho	Huso	20.06.1971	Vlasenica	13.11.1993	Vareš		
429.	Ćehajić	Aljo	Hasib	27.05.1951	Pijuci	12.07.1995	Potočari	MG Hodžići	
430.	Ćehajić	Ahmet	Bajro	01.10.1950	Raševo	15.08.1992	Potajnik	Raševo	15.08.1992
431.	Ćehajić	Aljo	Izet	08.03.1978	Raševo	11.10.1995	Udrč	Potočari	11.07.2013
432.	Ćehajić	Ahmet	Murat	03.06.1957	Raševo	13.07.1995	Kaldrmica	Potočari	11.07.2011
433.	Ćerimović	Nurija	Mujo	01.01.1971	Sebiočina	07.10.1992	Pobuđe-Bratunac		

434.	Ćerimović	Mumin	Fadil	12.06.1969	Sebiočina	12.07.1995	Kaldrmica	MG Zeleni Jadar	
435.	Ćerimović	Rahman	Huso	15.12.1965	Sebiočina	18.07.1995	Kamenica		
436.	Ćerimović	Adem	Meho	24.11.1959	Sebiočina	15.07.1995	Šuma	Potočari	11.07.2010
437.	Ćerimović	Mustafa	Mujo	12.04.1938	Sebiočina	11.07.1995	Potočari	MG Kamenica, Potočari	11.07.2006
438.	Ćerimović	Šaban	Nezir	13.11.1936	Sebiočina	13.07.1995	Potočari	MG Kamenica, Potočari	11.07.2009
439.	Ćerimović	Adem	Omer	22.03.1957	Sebiočina	15.07.1995	Šuma	Potočari	11.07.2010
440.	Ćerimović	Huso	Rahman	09.06.1939	Sebiočina	07.10.1992	N.Kasaba-odveden		
441.	Ćerimović	Mumin	Senaid	01.01.1971	Sebiočina	15.07.1995	Vrtača-Bratunac		
442.	Ćerimović	Uzeir	Zulfo	00.00.1948	Sebiočina	11.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Glogova, Potočari	11.07.2005
443.	Ćerimović	Nezir	Ćazim	08.09.1967	Sebiočina	26.05.1992	Pobuđe	Pobuđe	26.05.1992
444.	Ćerimović	Ćamil	Samir	25.11.1985	Sebiočina	00.06.1992	Pobuđe	Pobuđe	
445.	Ćerimović	Alija	Hata	01.04.1951	Sebiočina	12.07.1992	Pobuđe	Sebiočina	
446.	Ćerimović		Havka	00.00.1964	Sebiočina	00.00.1993	Srebrenica		
447.	Ćerimović	Mumin	Šaban	00.00.1974	Sebiočina	00.00.1993	Stublić		
448.	Ćerimović	Mustafa	Osman	20.30.1939	Sebiočina	13.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Kamenica, Potočari	11.07.2009
449.	Ćerimović	Mustafa	Avdija	01.11.1946	Sebiočina	12.07.1995	Tišča	Potočari	11.07.2010
450.	Ćosić	Ahmet	Nesib	17.11.1957	Cerska	12.04.1993	Srebrenica	Kazani	13.04.1993
451.	Ćosić	Ahmet	Ćazim	18.06.1960	Cerska	11.07.1995	Pobuđe-Bratunac	MG Pobuđe, Kamenica	
452.	Ćosić	Mehmed	Mehmedalija	11.01.1950	Cerska	13.07.1995	Nova Kasaba	MG Kamenica, Potočari	11.07.2005
453.	Ćosić	Mehmed	Meho	19.06.1952	Cerska	14.07.1995	Đugum	MG Kamenica, Potočari	11.07.2006
454.	Čakišić	Mušan	Šerif	08.02.1925	Pustoše	11.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2010

455.	Čakišić	Šerif	Sakib	05.11.1952	Pustoše	02.06.1992	Džamdžići	Rakita	28.04.2001
456.	Čamdžić	Alija	Šahin	06.04.1958	Vlasenica	26.05.1992	Vlasenica		
457.	Čamdžić-Krešteli ca	Azem	Rasema	13.08.1964	Rijeke-Han Pijesak	09.07.1992	Vlasenica		
458.	Čamdžić	Šaban	Osman	03.01.1953	Toplik	14.01.1993	Cerska		
459.	Čamdžić	Alija	Merim	31.07.1972	Toplik	02.07.1992	Toplik		
460.	Čamdžić	Mustafa	Minela	07.07.1987	Toplik	09.07.1992	Pelemiši		
461.	Čamdžić	Šahin	Mehmed	00.00.1934	Toplik	00.08.1992	Cerska	MG Cerska	
462.	Čamdžić	Mehmed	Alija	00.00.1953	Toplik	00.08.1992	Cerska	MG Ašpilja	
463.	Čamdžić	Mehmed	Nail	00.00.1972	Toplik	00.00.1993	Ašpilja		
464.	Čamdžić	Ibrahim	Adem	06.01.1958	Čamdžići	06.05.1992	Vlasenica		
465.	Čamdžić	Ibro	Ibran	10.02.1965	Čamdžići	04.07.1992	Cerska	MG Hakalaši, Rakita	24.04.2010
466.	Čamdžić	Muhamed	Muharem	04.05.1961	Čamdžići	31.10.1992	Klještani	MG Ogradice, Rakita	24.04.2010
467.	Čamdžić	Hasan	Bešir	02.04.1922	Čamdžići	11.07.1995	Potočari		
468.	Čamdžić	Mustafa	Ibro	20.04.1932	Čamdžići	11.07.1995	Potočari	MG Kamenica, Potočari	11.07.2010
469.	Čamdžić	Alija	Muradif	27.04.1959	Čamdžići	12.07.1995	Pobuđe-Bratunac	Rakita	23.04.2011
470.	Čamdžić	Musa	Šehrija	00.00.1935	Čamdžići	00.00.1993	Cerska		
471.	Čamdžić-Huremović	Ismet	Šemsada	10.04.1964	Vlasenica	23.05.1992	Vlasenica		
472.	Čamdžić-Kuljančić	Huso	Zejna	07.10.1923	Čamdžići	05.06.1992	Neđeljišta	Rakita	23.04.2016
473.	Čelebić	Ramiz	Hasan	03.01.1953	Cerska	21.02.1993	Cerska	Cerska	22.02.1993
474.	Čelebić	Alija	Islam	04.01.1973	Cerska	07.10.1992	Cerska	Cerska	14.10.1992
475.	Čelebić	Muhamed	Ćamil	14.01.1965	Cerska	22.02.1993	Cerska	Kazani	
476.	Čelebić	Mustafa	Bego	12.03.1943	Cerska	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2013

477.	Čelebić	Selim	Ermin	06.01.1977	Cerska	11.07.1995	Kamenica-Bratunac	Potočari	11.07.2010
478.	Čelebić	Bego	Hajrudin	23.07.1976	Cerska	11.07.1995	Pobuđe-Bratunac	Potočari	11.07.2013
479.	Čelebić	Rizvo	Ibiš	12.01.1938	Cerska	13.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2012
480.	Čelebić	Rizvo	Nijaz	20.03.1976	Cerska	09.07.1993	Jevtići		
481.	Čelebić	Mehmed	Redžo	17.02.1935	Cerska	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2011
482.	Čelebić	Huso	Rizah	18.04.1981	Cerska	21.02.1993	Čelebići	Cerska	22.02.1993
483.	Čelebić	Rešid	Munevera	08.03.1987	Cerska	12.03.1993	Pervani		
484.	Čelebić	Rašid	Hazim	10.10.1971	Cerska	21.02.1993	Cerska		
485.	Čeliković	Mumin	Muška	31.05.1954	Nova Kasaba	11.07.1992	Nova Kasaba	Pobuđe	11.07.1992
486.	Čeliković	Šaban	Mirsad	13.10.1974	Nova Kasaba	13.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Kamenica, Potočari	11.07.2004
487.	Čeliković	Osman	Šaban	15.07.1949	Nova Kasaba	12.05.1995	Srebrenica	Potočari	11.07.2009
488.	Čeliković	Rašid	Hazim	10.06.1961	Nova Kasaba	16.03.1993	Logor Karakaj	Pobuđe	11.07.2013
489.	Čeliković	Suljo	Ibrahim	08.05.1953	Nova Kasaba	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2006
490.	Čeliković	Mujo	Meho	17.05.1948	Jarovlje	13.07.1995	Potočari	MG Čančari	
491.	Čizmić	Salko	Meho	07.08.1936	Nova Kasaba	13.07.1995	Potočari	MG Kamenica, Potočari	11.07.2008
492.	Čizmić	Salko	Ševko	10.06.1931	Nova Kasaba	13.07.1995	Potočari	MG Čančari, Potočari	11.07.2006
493.	Čizmić	Asim	Mersad	24.10.1975	Nova Kasaba	12.07.1995	Potočari	MG Ravnice, Potočari	11.07.2003
494.	Čohodarević	Mustafa	Ahmo	03.11.1958	Vlasenica	30.09.1992	Sušica	MG Rakita	
495.	Čolaković-Kanić	Salih	Refija	31.01.1953	Vlasenica	10.07.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Rakita	26.04.2008
496.	Dautović	Rasim	Edmin	11.06.1970	Vlasenica	12.02.1993	Debelo brdo		
497.	Dautović	Rasim	Esad	01.01.1972	Vlasenica	07.10.1992	Cerska	Velići	
498.	Dautović	Smajo	Hasan	01.01.1974	Vlasenica	21.03.1993	Vlasenica	Rakita	28.04.2001
499.	Dautović	Rešid	Alija	00.00.1956	Vlasenica	12.07.1992	Vlasenica		

500.	Dautović	Ismet	Damir	09.03.1980	Vlasenica	26.06.1992	Vlasenica		
501.	Dautović	Mehmed	Almasa	07.12.1948	Vlasenica	13.09.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Rakita	21.04.2007
502.	Dautović	Rašid	Mersad	19.11.1975	Vlasenica	10.07.1992	Vlasenica		
503.	Dautović	Rašid	Mersiha	06.05.1979	Vlasenica	10.07.1992	Vlasenica		
504.	Dautović	Nurija	Murat	10.03.1956	Vlasenica	14.07.1992	Sušica		
505.	Dautović	Mujo	Mustafa	03.10.1933	Vlasenica	08.09.1992	Vlasenica		
506.	Dautović	Redžo	Omer	24.02.1970	Vlasenica	30.09.1992	Sušica		
507.	Dautović	Fikret	Osman	01.11.1981	Vlasenica	04.06.1992	G.Šadići		
508.	Dautović	Omer	Redžo	01.06.1942	Vlasenica	30.09.1992	Sušica		
509.	Dautović	Hadžo	Rifet	21.09.1936	Vlasenica	30.09.1992	Sušica		
510.	Dautović	Muhamed	Sakib	14.06.1962	Vlasenica	11.07.1992	Sušica		
511.	Dautović	Redžo	Sulejman	03.09.1939	Vlasenica	10.07.1992	Vlasenica	MG Ogradice, i Rakita	22.04.2006
512.	Dautović	Mehmed	Rašid	03.05.1947	Vlasenica	30.09.1992	Sušica	MG Pelemiš, Rakita	21.04.2007
513.	Dautović-Sušić	Alija	Hajrija	21.11.1949	Mostar	13.09.1992	Vlasenica		
514.	Dautović	Sulejman	Hazim	24.11.1964	Vlasenica	10.07.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Rakita	21.04.2012
515.	Dautović	Mehmed	Muhidin	00.00.1948	Vlasenica	30.09.1992	Sušica	MG Ogradice, Rakita	21.04.2012
516.	Dautović	Almas	Almir	26.01.1972	Vlasenica	30.09.1992	Sušica		
517.	Dautović-Džamdžić	Meho	Hanka	00.00.1924	Vlasenica	13.09.1992	Vlasenica		
518.	Dautović	Mujčin	Mujo	07.04.1929	Vlasenica	12.07.1995	Potočari	Rakita	21.04.2012
519.	Dautović	Ibrahim	Rifet	05.07.1950	Kuljančići	02.06.1992	Durakovići		
520.	Dautović	Mahmut	Safet	03.01.1965	Durakovići	02.06.1992	Durakovići		
521.	Dautović	Redžo	Ibrahim	25.09.1920	Kuljančići	05.09.1992	Kuljančići	MG Kuljančići, Rakita	28.04.2001
522.	Dautović		Alija	00.00.1937	Drum	02.06.1992	Zaboje		

523.	Dautović	Meho	Rasim	25.01.1943	Durakovići	12.07.1995	Potočari	MG Čančari, Potočari	11.07.2005.
524.	Dautović	Bajro	Ahmet	18.03.1933	Gradina	13.06.1992	Gradina	MG Gradina, Rakita	23.04.2011.
525.	Dautović	Meho	Mehmed	10.09.1939	Dujakovići	12.07.1995	Potočari	MG Lažete, Potočari	31.03.2003
526.	Dautović	Mujčin	Ahmet	18.01.1933	Durakovići	02.06.1992	Durakovići		
527.	Dautović	Ahmet	Hasan	26.09.1972	Dujakovići	13.06.1992	Durakovići	MG Gradina, Rakita	
528.	Dautović	Rašid	Muhamed	21.03.1927	Durakovići	12.09.1992	Vlasenica		
529.	Dautović	Huso	Mahmut	20.06.1928	Džemat	02.06.1992	Begići	MG Begići, Rakita	28.04.2001
530.	Dautović	Mehmed	Safet	23.12.1965	Dujakovići	17.10.1992	Mršići	MG Begići, Rakita	28.04.2001
531.	Dautović	Salko	Halil	10.05.1919	Džamdžići	02.06.1992	Džamdžići	Rakita	28.04.2001
532.	Dautović-Patković	Hadžo	Duda	01.02.1924	Džamdžići	02.06.1992	Džamdžići	MG Ogradice, Rakita	18.04.2015
533.	Dautović	Salko	Samir	08.11.1987	Džamdžići	13.06.1992	Sušica		
534.	Dautović-Agić	Haso	Nesiba	05.07.1951	Piskavice	02.06.1992	Debelo brdo		
535.	Dautović	Ibro	Ibrahim	00.00.0000	Durakovići	02.06.1992	Durakovići		
536.	Dedić	Ismet	Elmira	15.05.1983	Vlasenica	06.06.1992	Vlasenica		
537.	Dedić	Ismet	Emir	07.01.1980	Vlasenica	06.06.1992	Vlasenica		
538.	Dedić	Ćamil	Adem	02.08.1967	Gerovi	24.07.1995	Baljkovica	MG Zulići, Potočari	20.09.2003
539.	Dedić	Ragib	Alim	03.11.1978	Gerovi	14.07.1995	Konjević Polje	Potočari	11.07.2010
540.	Dedić	Sinan	Bego	01.01.1936	Gerovi	13.07.1995	Potočari	MG Snagovo	
541.	Dedić	Ibrahim	Hamed	20.08.1957	Gerovi	12.07.1995	Buljim-Bratunac	Potočari	01.07.2011
542.	Dedić	Emin	Ismet	15.10.1955	Gerovi	06.06.1992	Sušica		

543.	Dedić	Emin	Munib	26.04.1967	Gerovi	14.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Čančari	
544.	Dedić	Meho	Redžo	17.01.1960	Gerovi	11.07.1995	Šuma	MG Blječeva	
545.	Dedić	Mujo	Selim	04.09.1955	Gerovi	13.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Vrtače, Potočari	31.03.2003
546.	Dedić	Meho	Šerif	22.04.1975	Gerovi	12.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Blječeva, Potočari	11.07.2008
547.	Dedić	Ćamil	Zaim	20.11.1970	Gerovi	01.08.1995	Krušev Do-Rogatica	MG Blječeva, Potočari	11.07.2011
548.	Dedić	Ćamil	Nezir	15.08.1979	Gerovi	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2011
549.	Dedić	Šaban	Šahbaz	30.07.1977	Gerovi	12.07.1995	Potočari		
550.	Dedić	Hasan	Šahmana	07.03.1958	Gerovi	06.06.1992	Vlasenica		
551.	Dedić	Suljo	Ramiz	02.01.1974	Gerovi	12.07.1995	Potočari		
552.	Dedić	Fehim	Esad	03.11.1962	Gerovi	12.07.1995	Potočari	MG Pobuđe,Kamenica	
553.	Dedić	Alaga	Ćamil	12.11.1940	Gerovi	14.07.1995	Kravica		
554.	Dedić	Nezir	Razija	11.01.1965	Džemat	00.06.1992	Cerska		
555.	Dedić	Bešir	Esad	10.10.1959	Nova Kasaba	17.12.1992	Kravica	Nova Kasaba	17.12.1992
556.	Dedić	Husein	Huso	25.10.1933	Skugrići	12.07.1995	Potočari	Potočari	
557.	Dedić	Velija	Mevludin	06.04.1974	Pomol	13.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Ravnice, Potočari	11.07.2005
558.	Dedić	Velija	Mustafa	05.09.1963	Pomol	12.07.1995	Konjević Polje	MG Ravnice, Potočari	11.07.2006
559.	Dedić	Šahin	Salih	10.07.1968	Skugrići	13.10.1992	Metaljka	Dželilovići	13.10.1992
560.	Dedić	Derviš	Sejdalija	20.09.1964	Skugrići	14.05.1994	Kladanj		
561.	Dedić	Nuhan	Džemal	08.04.1930	Skugrići	22.06.1992	Skugrići		
562.	Dedić	Džemal	Ćazim	02.03.1955	Skugrići	11.07.1995	Kamenica-Bratunac	Potočari	11.07.2011
563.	Dedić	Hamdija	Fadil	05.12.1958	Skugrići	11.07.1995	Kamenica-Bratrunac	MG Ravnice, Potočari	11.07.2006

564.	Dedić	Meho	Šahin	01.01.1955	Skugrići	14.10.1992	Metaljka	Gornja Mahala	14.10.1992
565.	Dedić	Ramiz	Mehmedalija	15.06.1964	Skugrići	13.07.1995	Kamenica-Bratunac	Potočari	11.07.2011
566.	Dedić	Ramiz	Ibrahim	15.07.1966	Skugrići	13.07.1995	Potočari	MG Kamenica, Potočari	11.07.2008
567.	Dedić	Suljo	Adem	02.10.1963	Skugrići	24.02.1993	Hakalaši	Hakalaši, Tinja	17.09.2006
568.	Dedić	Šaban	Šabo	01.04.1962	Skugrići	13.02.1993	Skugrići	Skugrići	13.02.1993
569.	Dedić	Šaban	Šaćir	12.05.1960	Skugrići	13.07.1995	Kamenica-Bratunac	Potočari	11.07.2012
570.	Dedić	Šerif	Džemil	10.05.1962	Skugrići	13.07.1995	Krajinovići		
571.	Dedić	Adem	Suljo	10.02.1937	Skugrići	14.06.1992	G. Mahala	Gornja Mahala	14.06.1992
572.	Dedić	Sulejman	Sabahudin	14.08.1992	Skugrići	17.03.1993	Staroglavice	Staroglavice-Srebrenica	17.03.1993
573.	Dedić	Adem	Osman	21.06.1956	Gerovi	12.07.1995	Potočari	MG Čančari	
574.	Delić	Huso	Hasan	06.11.1958	Vlasenica	04.07.1992	Jarovlje		
575.	Delić	Huso	Osman	04.07.1961	Vlasenica	04.07.1992	Jarovlje		
576.	Delić	Šaban	Šahbaz	15.07.1977	Vlasenica	12.07.1995	Kamenica		
577.	Delić	Huso	Sakib	06.09.1963	Jarovlje	04.07.1992	Jarovlje		
578.	Delić	Mustafa	Teufik	30.10.1976	Đile	14.07.1995	Kamenica-Bratunac	Potočari	11.07.2010
579.	Delić	Ibrahim	Mustafa	23.05.1951	Đile	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2010
580.	Delić	Mustafa	Jakup	02.12.1974	Đile	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2010.
581.	Demirovski	Esad	Imer	02.02.1959	Nova Kasaba	11.07.1995	Šuma	MG Blječeva, Potočari	11.07.2008.
582.	Dervišević	Ismet	Fikret	02.01.1975	Cerska	28.10.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Rakita	21.04.2007
583.	Dervišević	Ragib	Mujo	03.07.1965	Cerska	19.11.1994	Vozuća-Banovići		
584.	Dervišević	Ćamil	Zulfo	03.01.1969	Cerska	06.07.1993	Jevtići	Tuzla	

585.	Dervišević	Alija	Mehmedalija	13.05.1956	Cerska	15.07.1995	Mravinjci-Bratunac	MG Čančari, Potočari	11.07.2005
586.	Dervišević	Adem	Fata	03.09.1953	Talovići	22.07.1992	Skugrići	Gornja Mahala	
587.	Dervišević	Hamid	Hamdija	03.08.1952	Skugrići	08.02.1993	Ilijino brdo	Ceranska Rijeka	
588.	Dervišević	Sejfo	Šaban	14.01.1935	Skugrići	12.07.1995	Potočari		
589.	Dervišević	Šaban	Nijaz	02.09.1977	Skugrići	12.07.1995	Kamenica-Bratunac	Potočari	11.07.2010
590.	Dervišević	Šaban	Samir	17.06.1972	Skugrići	13.10.1992	Skugrići		
591.	Dizdarević	Bego	Behija	26.03.1963	Štedra	06.06.1992	Stoborani		
592.	Dizdarević	Bego	Mehmed	03.01.1930	Štedra	11.07.1995	Potočari		
593.	Dizdarević	Zulfo	Mehmed	01.04.1968	Štedra	11.07.1995	Čumavići	MG Ravnice, Potočari	11.07.2006
594.	Dizdarević	Bego	Omer	01.01.1975	Štedra	11.07.1995	Buljim	MG Snagovo, Potočari	11.07.2006
595.	Dizdarević	Bego	Ramo	23.11.1971	Štedra	03.12.1992	Bešića brdo		
596.	Dizdarević	Zulfo	Senaid	05.01.1962	Štedra	26.07.1995	Konjević Polje	MG Zeleni Jadar, Potočari	11.07.2006
597.	Dizdarević	Omer	Bego	10.08.1950	Štedra	12.07.1995	Potočari		
598.	Dizdarević	Nuhan	Bego	10.04.1938	Štedra	12.07.1995	Potočari	MG Čančari, Potočari	11.07.2010
599.	Dizdarević	Bego	Zulfo	29.05.1933	Stedra	27.07.1992	Radava/Sedlo		
600.	Dizdarević	Omer	Sinan	13.01.1953	Štedra	00.08.1992.	Potočari		
601.	Dizdarević	Sinan	Selvedin	13.04.1978	Štedra	12.07.1995	Konjević Polje	Potočari	11.07.2011
602.	Dizdarević	Juso	Alen	01.01.1992	Štedra	00.08.1992	Štedra		
603.	Dragić	Kana	Dijan	00.00.1975	Vlasenica	00.06.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Rakita	18.04.2015
604.	Dugalić	Avdo	Adem	09.05.1953	Zaklopača	02.06.1992	Sušica	Rakita	24.04.2010
605.	Dugalić	Mustafa	Avdo	15.10.1928	Zaklopača	13.07.1995	Potočari	MG Čančari	
606.	Dugalić	Avdo	Raif	20.03.1962	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008

607.	Dugalić-Hodžić	Muharem	Šaha	00.00.1933	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
608.	Duraković	Mujo	Mirsad	11.08.1969	Đile	23.12.1992	Debelo brdo		
609.	Duraković	Huso	Alija	30.03.1933	Đile	12.07.1995	Potočari		
610.	Duraković	Ahmo	Meho	20.04.1967	Đile	14.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Pobuđe-Kamenica	
611.	Duraković	Mehmed	Mujo	10.08.1937	Đile	13.07.1995	Potočari	Potočari	31.03.2003
612.	Duraković	Ismet	Suljo	04.01.1969	Đile	11.07.1995	Potočari		
613.	Duraković	Šerif	Amir	00.00.1960	Đile	00.06.1992	Đile		
614.	Duraković	Šerif	Šefik	04.06.1968	Đile	00.06.1992	Đile	Potočari	11.07.2005
615.	Duraković	Šerif	Refik	20.03.1970	Đile	12.07.1995	Potočari		
616.	Duraković	Alija	Fikret	15.09.1960	Đile	12.07.1995	Potočari		
617.	Duraković	Bego	Ismet	10.11.1944	Đile	12.07.1995	Potočari		
618.	Duraković-Kos	Hasib	Bedrija	18.09.1948	Bikavac/ Višegrad	15.09.1992	Vlasenica	MG Ogradice	
619.	Durić/Jahić	Mehmed	Fatima	00.00.1936	Durići	05.06.1992	Durići		
620.	Durić	Ibro	Hanifa	00.00.1918	Čelebići	10.08.1992	Mršići	MG Ogrdaice, Rakita	21.04.2012
621.	Durić	Meho	Hajrudin	13.11.1966	Cerska	13.10.1992	Metaljka		
622.	Durić	Ramo	Munib	01.01.1925	Cerska	00.05.1993	Srebrenica	Srebrenica	00.05.1993
623.	Durić	Meho	Ibrahim	18.07.1958	Cerska	13.07.1995	Burnice-Bratunac	MG Lažete	
624.	Durić	Avdo	Abdurahman	00.00.1949	Durići	08.02.1993	Cerska	NG Mravinjci	
625.	Durić	Omer	Behadil	09.08.1962	Durići	07.06.1992	Tiščino vrelo		
626.	Durić	Ismet	Fikret	31.10.1972	Durići	12.12.1992	Klještani		
627.	Durić	Hadžo	Hadžan	02.05.1949	Durići	09.03.1993	Raševo	Raševo	09.03.1993
628.	Durić	Salko	Ibran	10.10.1941	Durići	10.02.1993	Vlasenica		
629.	Durić	Šaćir	Ismet	06.10.1973	Durići	16.05.1994	Slivanjsko brdo-Olovo		
630.	Durić	Ahmet	Mehmed	01.09.1958	Durići	06.06.1992	Debelo brdo		

631.	Durić	Murat	Meho	25.06.1954	Durići	06.06.1992	Vlasenica		
632.	Durić	Šahin	Mevludin	21.11.1965	Durići	05.06.1992	Debelo brdo		
633.	Durić	Rašid	Mušan	15.08.1962	Durići	05.06.1992	Vlasenica	MG Durići	
634.	Durić	Mumin	Mušan	02.03.1957	Durići	02.11.1993	Pogar-Vareš		
635.	Durić	Akif	Omer	15.01.1953	Durići	05.06.1992	Vlasenica	MG Durići	
636.	Durić	Aljo	Omer	30.04.1967	Durići	05.06.1992	Vlasenica	MG Durići	
637.	Durić	Hamid	Osman	21.04.1956	Durići	06.06.1992	Sušica	MG Ogradice, Rakita	25.04.2009
638.	Durić	Hadžo	Ramiz	10.07.1950	Durići	05.06.1992	Sušica		
639.	Durić	Omer	Rasim	15.08.1967	Durići	15.08.1992	Rogosija		
640.	Durić	Šaban	Nezir	02.12.1933	Durići	05.06.1992	Durići	MG Durići	
641.	Durić	Mumin	Hilmo	05.08.1960	Durići	08.05.1992	Durići	MG Durići	
642.	Durić	Hašim	Emin	08.12.1927	Durići	08.05.1992	Durići		
643.	Durić	Osman	Emina	25.11.1979	Durići	06.06.1992	Durići	MG Durići	
644.	Durić	Mujo	Hamid	00.00.1926	Durići	05.06.1992	Durići	MG Durići	
645.	Durić	Mujo	Munib	22.05.1922	Durići	14.02.1993	Cerska		
646.	Durić	Mumin	Munib	24.09.1966	Durići	05.06.1992	Durići	MG Ogradice	
647.	Durić	Hilmo	Mumin	01.04.1936	Durići	12.07.1995	Potočari	MG Kamenica, Potočari	11.07.2009
648.	Durić	Bajro	Šahin	00.00.1938	Durići	05.06.1992	Debelo brdo		
649.	Durić	Ibro	Selim	01.05.1914	Durići	13.07.1995	Potočari		
650.	Durić	Rašid	Meho	25.06.1954	Durići	06.06.1992	Sušica		
651.	Durić	Hilmo	Fatija	00.00.1934	Durići	05.06.1992	Durići	MG Durići	
652.	Durić	Emin	Bajro	09.06.1939	Durići	08.05.1992	Pijuci	MG Pijuci, Pijuci	
653.	Durić	Bajro	Esed	09.10.1965	Durići	08.05.1992	Pijuci	MG Pijuci, Pijuci	
654.	Durić	Velija	Mevlida	12.08.1966	Durići	00.07.1992	Cerska	MG Hakalaši, Rakita	24.04.2010

655.	Durić	Šaban	Bahrija	15.03.1969	Durići	18.06.1992	Gradina	MG Gradina, Rakita	28.04.2001
656.	Durić	Murat	Akif	05.07.1910	Durići	02.06.1992	Gradina		
657.	Durić	Nurija	Mumin	00.09.1936	Durići	15.06.1995	Srebrenica		
658.	Durić	Nezir	Edin	23.11.1975	Durići	17.01.1993	Cerska		
659.	Durić	Emin	Jusuf	21.10.1954	Durići	23.04.1993	Stupari		
660.	Durić	Hašim	Fajko	18.03.1932	Durići	13.04.1993	Stupari		
661.	Durić	Ibro	Sejfo	00.00.1912	Durići	12.07.1995	Potočari		
662.	Durić	Bajro	Dino	02.01.1972	Durići	00.05.1992	Majevica		
663.	Durić-Hodžić	Mušan	Hanifa	00.00.1941	Hodžići	00.10.1992	Cerska		
664.	Durić	Ibrahim	Džemila	07.02.1948	Kolarevići	00.10.1992	Cerska		
665.	Durić	Meho	Bjelka	09.05.1937	Rovaši	14.02.1993	Rovaši		
666.	Durić	Hilmo	Fatija	00.00.1936	Piskavice	04.06.1992	Alihodžići		
667.	Durić	Avdo	Omer	19.05.1927	Cerska	18.05.1992	Piskavice	MG Piskavice	
668.	Durić-Kolarević	Redžo	Džemila	15.02.1948	Smajići-Durići	00.01.1993	Šekovići	MG Ogradice	
669.	Durmanović	Alija	Šaban	13.01.1929	Vlasenica	30.09.1992	Sušica		
670.	Durmić	Ševko	Mevludin	04.10.1958	Vlasenica	22.02.1993	Cerska		
671.	Durmić	Ševko	Ibro	04.10.1961	Vlasenica	30.09.1992	Sušica		
672.	Džamdžić	Alija	Rasim	24.02.1930	Vlasenica	30.09.1992	Sušica	MG Ogradice, Rakita	22.04.2006
673.	Džamdžić	Rasim	Jasmin	26.11.1970	Vlasenica	30.09.1992	Sušica	MG Ogradice, Rakita	22.04.2006
674.	Džamdžić-Hadžić	Salko	Fatima	17.11.1941	Vlasenica	30.09.1992	Sušica	MG Ogradice, Rakita	21.04.2007
675.	Džamdžić	Mehmed	Rašid	05.03.1944	Vlasenica	10.07.1992	Piskavice	MG Piskavice	
676.	Džamdžić	Numo	Omer	16.05.1934	Vlasenica	30.09.1992	Sušica		
677.	Džamdžić	Hasan	Salim	02.09.1962	Vlasenica	30.09.1992	Sušica		
678.	Džamdžić	Hilmo	Galiba	20.02.1933	Kute/Sokolac	30.09.1992	Sušica	MG Ogradice, Rakita	22.04.2006

679.	Džamdžić	Meho	Hasan	00.07.1970	Džamdžići	18.05.1992	Džamdžići	MG Džamdžići, Rakita	16.07.2000
680.	Džamdžić	Hasan	Amir	12.12.1956	Vlasenica	18.5.1992	Džamdžići	MG Džamdžići, Rakita	16.07.2000
681.	Džanković	Mujo	Ramiz	14.12.1943	Zilići	12.07.1995	Potočari		
682.	Džebo	Huso	Osman	01.04.1959	Pomol	11.07.1995	Šuma	MG Zeleni Jadar	
683.	Džekić	Šaban	Džanan	15.06.1943	Nova Kasaba	11.07.1995	Šuma	Potočari	11.7.2014
684.	Džekić	Huso	Mehmedalija	20.06.1931	Nova Kasaba	11.07.1995	Konjević Polje	MG Čančari, Potočari	
685.	Džekić	Huso	Muhamed	15.06.1947	Nova Kasaba	11.07.1995	Šuma	MG Čančari, Potočari	11.07.2014.
686.	Džekić	Šaban	Salko	15.06.1940	Nova Kasaba	16.07.1992	Nova Kasaba	Mravinjci	16.07.1992
687.	Džikanović	Orhan	Senad	04.02.1974	Vlasenica	04.09.1992	Vlasenica		
688.	Džikanović	Ibro	Meho	08.07.1953	Đile	18.08.1995	Barice		
689.	Džikanović	Omer	Mustafa	11.01.1955	Đile	12.07.1995		MG Hodžići, Potočari	11.07.2014
690.	Džikanović	Meho	Sejdalija	10.08.1932	Đile	13.07.1995	Potočari		
691.	Džikanović	Sejdalija	Sufret	10.05.1959	Đile	11.07.1995	Šuma		
692.	Džindo	Avdo	Abdurahman	09.09.1957	Vlasenica	10.07.1992	Sušica	MG Ogradice, Rakita	26.04.2008
693.	Džindo	Avdo	Mubina	09.06.1954	Vlasenica	10.07.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Rakita	26.04.2008
694.	Džindo	Avdo	Muharem	12.02.1966	Vlasenica	10.07.1992	Vlasenica		
695.	Džindo	Ibrahim	Sadik	06.10.1947	Vlasenica	29.06.1992	Vlasenica		
696.	Džodžaljević	Avdo	Ibrahim	25.05.1935	Vlasenica	04.06.1992	Vlasenica	MG Sušica	
697.	Džodžaljević		Hajrudin		Vlasenica	02.06.1992	Vlasenica		
698.	Džodžaljević	Hajrudin	Dževad	30.07.1973	Vlasenica	30.09.1992	Sušica	MG Sušica, Rakita	28.04.2001
699.	Džodžaljević	Hajrudin	Abdulah	05.11.1969	Vlasenica	30.09.1992	Sušica	Rakita	20.04.2013
700.	Džonlić	Fadil	Faruk	14.10.1964	Vlasenica	14.07.1992	Vlasenica		

701.	Efendić	Ibro	Ahmo	14.07.1955	Vlasenica	10.07.1992	Piskavice	MG Piskavice	
702.	Efendić	Ibro	Haso	27.07.1953	Vlasenica	10.07.1992	Piskavice	MG Piskavice	
703.	Efendić	Ibro	Hilmo	11.01.1959	Vlasenica	11.07.1992	Piskavice	MG Piskavice	
704.	Efendić	Ibro	Osmo	10.01.1961	Vlasenica	04.06.1992	Pustoše		
705.	Efendić	Ibro	Salih	09.05.1948	Vlasenica	26.06.1992	Vlasenica	MG Ogradice,Rakita	26.04.2008
706.	Efendić	Ibro	Salko	01.01.1964	Vlasenica	30.09.1992	Sušica	MG Pelemiši, Rakita	25.04.2009
707.	Efendić	Ibro	Šukrija	01.01.1951	Vlasenica	13.06.1992	Žeravice-Han Pijesak	MG Pelemiši, Rakita	24.04.2010
708.	Efendić	Ahmo	Mehmed	15.11.1973	Vlasenica	10.06.1992	Piskavice	MG Pelemiši, Rakita	25.04.2009
709.	Efendić	Hakija	Jusuf	16.06.1947	Potočari	30.09.1992	Sušica	MG Ogradice, Rakita	21.04.2007
710.	Efendić	Juso	Melisa	23.07.1975	Vlasenica	11.07.1992	Vlasenica		
711.	Esmić	Meho	Ismet	00.00.1935	Baćino Brdo	00.03.1993	Cerska		
712.	Esmić	Muhamed	Mujo	20.02.1959	Baćino Brdo	09.02.1993	Klještani	MG Borje, Rakita	25.04.2009
713.	Esmić	Avdo	Bajro	02.01.1968	Baćino Brdo	16.05.1993	Vlasenica	MG Durići	
714.	Esmić	Hadžo	Meho	14.09.1958	Baćino Brdo	03.05.1994	Kočar- Kladanj		
715.	Esmić	Meho	Mujo	10.03.1940	Baćino Brdo	11.07.1995	Potočari		
716.	Esmić	Ibrahim	Hanka	02.12.1933	Baćino Brdo	02.06.1992	Baćino Brdo		
717.	Esmić	Ibrahim	Ajkuna	10.01.1939	Baćino Brdo	02.06.1992	Grdaina-Mujukići	MG Gradina, Rakita	28.04.2001.
718.	Esmić	Osman	Alija	10.10.1937	Baćino Brdo	12.07.1995	Potočari		
719.	Fazlić	Hasan	Elvedin	01.06.1973	Vlasenica	30.09.1992	Sušica		
720.	Fazlić	Hasan	Emir	06.06.1971	Vlasenica	30.09.1992	Sušica		
721.	Fazlić	Ibro	Hasan	01.01.1948	Vlasenica	30.09.1992	Sušica		
722.	Fazlić-Osmanlić	Suljo	Hajrija	14.07.1954	Vlasenica	30.09.1992	Sušica		

723.	Fejzić	Omer	Osman	16.03.1962	G.Vrsinje	12.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Snagovo	
724.	Ferhatbegović	Ragib	Jasmin	12.08.1972	Vlasenica	30.09.1992	Sušica	MG Ogradice, Rakita	21.04.2012
725.	Ferhatbegović	Šaćir	Ragib	21.05.1950	Vlasenica	30.09.1992	Sušica	MG Ogradice, Rakita	26.04.2008
726.	Ferhatbegović	Osman	Rašid	02.02.1940	Papraća	26.06.1992	Sušica	MG Sušica	
727.	Ferhatović	Meho	Bajro	20.04.1932	Vlasenica	30.09.1992	Sušica	MG Ogradice, Rakita	22.04.2006
728.	Ferhatović	Ahmo	Fadil	16.11.1958	Vlasenica	02.06.1992	Sušica	MG Sušica, Rakita	28.04.2001
729.	Ferhatović	Ahmo	Fehim	04.12.1950	Vlasenica	02.06.1992	Sušica	MG Sušica, Rakita	28.04.2001
730.	Ferhatović	Muharem	Hajrija	24.04.1960	Vlasenica	02.06.1992	Vlasenica		
731.	Ferhatović	Bajro	Meho	24.02.1962	Vlasenica	24.05.1992	Vlasenica		
732.	Ferhatović	Muharem	Mevludin	05.08.1962	Vlasenica	30.09.1992	Sušica		
733.	Ferhatović	Bajro	Mirsad	01.01.1960	Vlasenica	24.05.1992	Vlasenica		
734.	Ferhatović	Ferhat	Rahman	00.00.1932	Vlasenica	30.06.1992	Vlasenica		
735.	Ferhatović	Muharem	Alija	19.06.1955	Vlasenica	30.09.1992	Sušica		
736.	Ferhatović	Ferhat	Rašid	26.11.1926	Vlasenica	18.05.1992	Debelo brdo	MG Sušica	
737.	Ferhatović	Šaban	Hajrudin	28.12.1933	Begići	30.09.1992	Sušica	MG Sušica, Vlasenica	05.04.2006
738.	Ferhatović	Hajrudin	Edhem	15.02.1964	Živinice	10.09.1992	Baljkovica		
739.	Ferhatović	Rahman	Ramo	25.04.1968	Gerovi	18.07.1995	Baljkovica	Potočari	11.07.2010
740.	Ferhatović	Rahman	Ahmo	26.05.1970	Gerovi	12.07.1995	Buljim	MG Kamenica-Bratunac, Potočari	11.07.2004
741.	Ferhatović	Rahman	Mevludin	03.06.1972	Gerovi	14.07.1995	Pobuđe		
742.	Ferhatović	Huso	Pašija	00.00.1927	Gođenje-Han Pijesak	30.09.1992	Sušica		

743.	Ferhatović	Aljo	Alema	02.04.1927	Gradina	02.06.1992	Gradina	MG Gradina, Rakita	28.04.2001
744.	Ferhatović	Bajro	Bahrudin	20.10.1972	Gradina	00.06.1992	Gobelje		
745.	Ferhatović	Bajro	Nizama	25.09.1974	Gradina	24.07.1992	Rovaši	Rovaši	24.07.1992
746.	Ferhatović	Muhamed	Adem	17.04.1972	Gradina	24.09.1993	Starić -Kladanj		
747.	Ferhatović	Redžo	Muhamed	21.04.1946	Gradina	12.06.1992	Vlasenica	MG Gradina, Rakita	28.04.2001.
748.	Ferhatović	Muharem	Šahin	15.05.1931	Gradina	02.06.1992	Gradina	MG Gradina, Rakita	28.04.2001.
749.	Ferhatović	Hasan	Rasim	20.04.1959	Baćino Brdo	02.06.1992	Baćino Brdo	MG Gradina, Rakita	28.04.2001
750.	Ferhatović	Mehmed	Melka	12.10.1955	Baćino Brdo	02.07.1992	Baćino Brdo	MG B. Brdo, Rakita	21.04.2012
751.	Ferhatović	Ćamil	Šaćir	19.09.1974	Baćino Brdo	01.06.1992	Vlasenica		
752.	Ferhatović	Mirsad	Muhamed	17.10.1986	Baćino Brdo	30.09.1992	Sušica		
753.	Ferhatovič	Avdo	Advija	16.09.1974	Gradina	02.06.1992	Gradina	MG Ogradice, Rakita	25.04.2009
754.	Fetahović	Rašid	Amir	23.10.1965	Pijuci	06.03.1993	Maćesi		
755.	Fetahović	Rašid	Asim	15.05.1947	Pijuci	11.10.1992	Metaljka		
756.	Fetahović	Mustafa	Salko	11.07.1959	Pijuci	08.05.1992	Vlasenica		
757.	Fetahović	Mušan	Musa	10.07.1929	Pijuci	08.05.1992	Pijuci	MG Pijuci, Pijuci	
758.	Fetahović	Mušan	Rasim	05.03.1934	Pijuci	08.05.1992.	Pijuci	MG Pijuci, Pijuci	
759.	Fetahović	Musa	Ajšuna	01.07.1967	Pijuci	08.05.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Rakita	22.04.2006
760.	Fetahović		Hasma	00.00.0000	Pijuci	00.08.1992	Cerska	Cerska	00.08.1992
761.	Filipović	Rifet	Hamdija	26.01.1948	Sjenica	02.07.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Rakita	21.04.2012

762.	Gabeljić	Šerif	Mirsad	28.05.1977	Vlasenica	13.07.1995	Kamenica-Bratunac		
763.	Gabeljić	Šaćir	Sitna	15.05.1925	Potoci-Bešići	09.06.1992	Štedrić		
764.	Gabeljić	Hasan	Fata	01.01.1966	Bešići	09.06.1992	Štedrić		
765.	Gabeljić	Šećan	Edina	27.03.1988	Češma-Bešići	09.06.1992	Štedrić		
766.	Gabeljić	Šećan	Avdo	10.09.1990	Češma-Bešići	09.06.1992	Štedrić		
767.	Gabeljić	Zejnil	Ibran	06.12.1952	Pomol	11.07.1995	Šuma	Potočari	11.07.2010
768.	Gabeljić	Šerif	Meho	18.10.1971	Pomol	13.07.1995	Kamenica-Bratunac		
769.	Gabeljić	Ibran	Rijad	03.01.1981	Pomol	11.07.1995	Šuma	Potočari	11.07.2010
770.	Gabeljić	Zejnil	Safet	18.01.1963	Pomol	26.07.1995	Burnice	MG Cerska, Potočari	31.03.2003
771.	Gabeljić	Zejnil	Šerif	20.02.1949	Pomol	13.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Krajinovići, Potočari	31.03.2003
772.	Gabeljić	Atif	Omer	06.07.1942	D. Vrsinje	12.07.1995	Potočari		
773.	Gabeljić	Huso	Ohran	09.09.1963	Zilići	12.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Ravnice, Potočari	31.03.2003
774.	Gagulić	Alija	Hajrudin	01.05.1963	Baćino Brdo	09.02.1993	Debelo brdo	MG Borje, Rakita	25.04.2009
775.	Gagulić	Mehmed	Ibrahim	14.10.1956	Baćino Brdo	12.06.1992	Gradina	MG Gradina, Rakita	
776.	Gagulić	Mehmed	Hasan	12.06.1965	Baćino Brdo	12.07.1995	Konjević Polje	MG Pobuđe-Kamenica, Rakita	
777.	Gagulić	Zulfo	Suljo	30.03.1950	Baćino Brdo	05.05.1992	Milići		
778.	Gagulić	Avdo	Mehmed	16.04.1937	Baćino Brdo	02.06.1992	Baćino Brdo	MG B. brdo	
779.	Gagulić	Avdo	Mehemed	00.00.1933	Baćino Brdo	00.03.1993	Sladna	Sladna	00.03.1993
780.	Gagulić	Mehemed	Omer	15.10.1956	Baćino Brdo	17.11.1992	Klještani		

781.	Gagulić	Avdulah	Alija	13.12.1941	Baćino Brdo	12.07.1995	Potočari	MG Kozluk, Potočari	11.07.2004
782.	Gagulić	Ibrahim	Meho	10.06.1924	Baćino Brdo	12.07.1995	Potočari		
783.	Gagulić	Meho	Mehmed	22.05.1954	Baćino Brdo	13.07.1995	Buljim	MG Bišina, Potočari	11.07.2007
784.	Gagulić	Ibro	Mehmed	02.01.1976	Baćino Brdo	02.06.1992	Vlasenica		
785.	Galijašević	Ekrem	Muhamed-Muho	25.10.1940	Tešanj	01.06.1992	Vlasenica	MG Gradina	
786.	Ganić	Rašid	Mušan	00.00.1930	Džemat	12.09.1992	Vlasenica		
787.	Germić	Salim	Ibrahim	03.01.1953	Sebiočina	15.07.1995	Baljkovica		
788.	Germić	Emin	Nezir	04.03.1978	Sebiočina	13.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2011
789.	Germić	Ibrahim	Kemal	10.11.1974	Sebiočina	12.05.1995	Potočari	Potočari	11.07.2011
790.	Gerović	Mahmut	Mehmed	12.12.1945	Vlasenica	11.07.1995	Šuma	MG Jasikovača	
791.	Gerović-Krештelica	Azem	Azema	16.08.1961	Vlasenica	26.06.1992	Vlasenica		
792.	Gerović	Hajrudin	Amela	19.08.1984	Tuzla	09.07.1992	Vlasenica		
793.	Gerović	Hajrudin	Sanela	04.05.1980	Tuzla	09.07.1992	Vlasenica		
794.	Gerović	Mahmut	Muharem	24.05.1958	Džemat	04.03.1993	Klještani		
795.	Gerović	Mahmut	Muradif	10.10.1953	Džemat	03.07.1992	Metaljka	Rovaši	03.07.1992
796.	Gobeljić	Ahmet	Emin	10.03.1956	Gobelje	30.09.1992	Sušica	MG Pelemiš, Rakita	24.04.2010
797.	Gobeljić	Lutvo	Ahmet	25.05.1956	Gobelje	25.10.1992	Gobelje	Gobelje	25.10.1992
798.	Gobeljić	Haso	Alija	15.05.1952	Gobelje	00.01.1993	Cerska	Gobelje	00.01.1993
799.	Gobeljić	Edhem	Džemail	08.08.1970	Gobelje	16.02.1993	Gobelje	Gobelje	16.02.1993
800.	Gobeljić	Meho	Fadil	06.01.1969	Gobelje	12.04.1993	Srebrenica	Kazani	13.04.1993
801.	Gobeljić	Smajo	Safet	02.08.1966	Gobelje	12.04.1993	Srebrenica	Kazani	13.04.1993
802.	Gobeljić	Avdulah	Šabo	13.10.1966	Gobelje	12.04.1993	Zeleni Jadar-Srebrenica		
803.	Gobeljić	Abdulah	Sakib	01.12.1967	Gobelje	26.09.1995	Ozren		
804.	Gobeljić	Hamdija	Hasan	07.03.1954	Gobelje	11.07.1995	Šuma		

805.	Gobeljić	Hašim	Jakub	02.10.1937	Gobelje	11.07.1995	Potočari	MG Kozluk, Potočari	11.07.2004
806.	Gobeljić	Bajro	Lutvo	25.07.1932	Gobelje	11.07.1995	Potočari	MG Kamenica, Potočari	11.07.2009
807.	Gobeljić	Haso	Mehmedalija	15.03.1945	Gobelje	11.07.1995	Baljkovica	Potočari	11.07.2012
808.	Gobeljić	Ibrahim	Sejad	01.08.1975	Gobelje	14.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Kozluk, Potočari	11.07.2005
809.	Gobeljić	Alija	Senad	17.05.1976	Gobelje	14.07.1995	Kaldrmica-Bratunac	MG Ravnice, Potočari	11.07.2007
810.	Gobeljić	Avdo	Memija	01.03.1908	Gobelje	00.03.1993	Cerska	Kaldrmica	00.03.1993
811.	Gobeljić	Nurija	Nedžad	05.05.1977	Gobelje	12.07.1995	Potočari	MG Kamenica, Potočari	11.07.2005
812.	Gobeljić	Safet	Fatima	17.09.1988	Gobelje	12.07.1995	Potočari		
813.	Gogić	Davud	Abdulah	15.06.1954	Vlasenica	12.07.1995	Kamenica-Bratunac		
814.	Grbić	Ramo	Rahim	22.08.1954	Rovaši	22.08.1992	Rovaši	Rovaši	22.08.1992
815.	Grbić	Alija	Adem	13.01.1928	Rovaši	12.07.1995	Potočari	MG Kozluk	
816.	Grbić	Adem	Smajl	30.03.1964	Rovaši	22.08.1992	Rovaši	Rovaši	22.08.1992
817.	Grbić	Ramiz	Safet	01.01.1976	Rovaši	12.07.1995	Konjević Polje	MG Budak, Potočari	11.07.2012
818.	Gruhonjić	Hašim	Jusuf	15.01.1939	Janja	30.09.1992	Sušica		
819.	Gušić	Mehmed	Salih	06.07.1937	Rijeke-Han Pijesak	13.09.1992	Sušica		
820.	Gušić	Avdija	Mulija	14.06.1934	Sokolac	26.06.1992	Vlasenica		
821.	Gušić	Alija	Sejdalija	00.00.1937	Plane	26.06.1992	Vlasenica		
822.	Gušter	Omer	Meho	15.03.1940	Cerska	10.07.1992	Vlasenica	MG Klještani, Rakita	21.04.2007
823.	Gušter	Ramo	Hasan	04.10.1956	Cerska	06.07.1993	Debelo brdo		
824.	Gušter	Omer	Osman	20.06.1936	Cerska	25.11.1992	Cerska	Gušteri	26.11.1992

825.	Gušter	Osman	Ramo	10.02.1965	Cerska	18.05.1994	Ašpilje-Kladanj	Tuzla	00.00.1994
826.	Gušter	Alija	Ahmet	12.01.1954	Cerska	11.07.1995	Šuma		
827.	Gušter	Ibrahim	Ibro	02.01.1974	Cerska	11.07.1995	Šuma	Potočari	11.07.2014
828.	Gušter	Muhamed	Redžo	21.01.1959	Cerska	11.08.1995	Cerska		
829.	Gušter	Ahmet	Zaim	15.06.1972	Cerska	13.07.1995	Kamenica-Bratunac		
830.	Gušter	Huso	Hata	14.10.1976	Cerska	13.10.1993	Džafići	Džafići/Srebre-nik	14.10.1993
831.	Habibović	Adil	Fadil	10.10.1974	Srebrenica	07.06.1992	Sušica	MG Sušica	
832.	Hadžić	Mujo	Mehmed	08.10.1962	Vlasenica	11.07.1992	Pelemiši	MG Pelemiši, Rakita	24.04.2010
833.	Hadžić	Feho	Ahmo	16.08.1925	Vlasenica	30.09.1992	Sušica		
834.	Hadžić	Meho	Avdo	01.01.1921	Vlasenica	30.09.1992	Sušica	MG Ogradice, Rakita	22.04.2006
835.	Hadžić	Muradif	Bernes	04.04.1963	Vlasenica	06.06.1992	Vlasenica		
836.	Hadžić	Muradif	Enes	18.09.1961	Vlasenica	06.06.1992	Vlasenica	MG Pelemiši, Rakita	25.04.2009
837.	Hadžić	Salko	Huso	10.11.1948	Vlasenica	19.06.1992	Vlasenica		
838.	Hadžić	Emin	Sakib	15.10.1957	Vlasenica	07.06.1992	Vlasenica	MG Sušica, Rakita	28.04.2001
839.	Hadžić	Hasan	Salko	28.07.1968	Vlasenica	11.07.1995	Potočari		
840.	Hadžić	Edhem	Mirsada	05.06.1952	Vlasenica	03.07.1992	Pelemiši		
841.	Hadžić	Edhem	Namko	20.05.1956	Vlasenica	30.09.1992	Sušica		
842.	Hadžić	Edhem	Hamdija	01.03.1922	Nova Kasaba	12.09.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Rakita	22.04.2006
843.	Hadžić	Rahman	Ejub	11.08.1954	Nova Kasaba	30.09.1992	Sušica		
844.	Hadžić	Meho	Vasvija	10.06.1939	Nova Kasaba	30.09.1992	Sušica		
845.	Hadžić	Mujo	Muhamed	16.06.1949	Vlasenica	30.09.1992	Sušica		
846.	Hadžić	Bego	Ševko	20.03.1928	Vlasenica	00.12.1992	Lješna	MG Mravinjci	

847.	Hadžić	Sakib	Mersida	29.06.1980	Vlasenica	13.07.1995	Potočari		
848.	Hadžić	Šemsudin	Sanel	20.09.1987	Vlasenica	22.04.1994	Kladanj		
849.	Hadžić	Rifet	Abid	10.10.1930	Nova Kasaba	12.07.1995	Potočari	Potočari	
850.	Hadžić	Jusuf	Ahmo	16.04.1936	Nova Kasaba	13.07.1995	Potočari	MG Čančari, Potočari	11.07.2010.
851.	Hadžić	Abdulah	Bajazit	08.02.1959	Nova Kasaba	12.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Krajinovići, Potočari	31.03.2003
852.	Hadžić	Šahbaz	Džemaludin	22.07.1969	Nova Kasaba	11.07.1995	Kravica	Potočari	11.07.2010
853.	Hadžić	Huso	Džemil	01.10.1941	Nova Kasaba	24.07.1992	Petrovići	N. Kasaba	2012
854.	Hadžić	Bego	Džemila	25.03.1929	Nova Kasaba	13.03.1993	Đugum	N. Kasaba	13.03.2013
855.	Hadžić	Salko	Hasan	09.12.1940	Nova Kasaba	13.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2012
856.	Hadžić	Hasan	Hasan	24.03.1942	Nova Kasaba	13.07.1995	Potočari	MG Lažete, Potočari	11.07.2006
857.	Hadžić	Salko	Ibro	15.10.1938	Nova Kasaba	13.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2012
858.	Hadžić	Ragib	Mujo	04.02.1923	Nova Kasaba	11.07.1995	Potočari	MG Kamenica, Potočari	11.07.2006
859.	Hadžić	Hašim	Mujo	24.05.1940	Nova Kasaba	11.07.1995	Potočari	MG Lažete, Potočari	11.07.2012
860.	Hadžić	Ćamil	Osman	05.06.1936	Nova Kasaba	13.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2011
861.	Hadžić	Abid	Rifet	01.12.1962	Nova Kasaba	11.07.1995	Kamenica-Bratrunac	MG Kamenica, Potočari	11.07.2010
862.	Hadžić	Šahin	Šahbaz	30.04.1936	Nova Kasaba	11.07.1995	Kravica	MG Ravnice, Potočari	11.07.2006
863.	Hadžić	Rifet	Salih	05.09.1938	Nova Kasaba	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2012
864.	Hadžić	Abid	Omer	00.00.1955	Nova Kasaba	00.07.1992	Kamenica	Kamenica	00.07.1992
865.	Hadžić	Rahman	Izet	05.06.1978	Nova Kasaba	00.03.1993	Mravinjci	Rakita	19.04.2014
866.	Hadžić	Ibro	Hamid	00.00.1919	Nova Kasaba	00.00.1993	Srebrenica	Srebrenica	00.00.1993
867.	Hadžić	Ismet	Hariz	05.11.1966	Nova Kasaba	31.03.1993	Šuma	Tuzla	00.00.1993
868.	Hadžić	Suljo	Denis	24.01.1973	Nova Kasaba	28.09.1992	Sušica	Sušica	
869.	Hadžić	Huso	Hatidža	05.10.1930	Nova Kasaba	13.03.1993	Rahunići	N. Kasaba	13.03.1993

870.	Hadžić	Mujo	Fata	26.08.1905	Nova Kasaba	00.06.1992	Nova Kasaba	N. Kasaba	
871.	Hadžić	Edhem	Hamdija	01.03.1922	Nova Kasaba	12.09.1992	Vlasenica		
872.	Hadžić	Edhem	Safet	07.08.1962	Skugrići	07.03.1993	Skugrići		
873.	Hadžić	Adem	Sejdalija	12.10.1969	Sarajevo	18.01.1993	Ilijino brdo	Pobuđaci	18.01.1993
874.	Hadžić	Bešir	Lutvo	09.09.1938	Skugrići	15.07.1995	Kaldrmica	Potočari	11.07.2011
875.	Hadžić	Džemal	Džemail	01.01.1954	Skugrići	11.07.1995	Šuma	MG Ravnice, Skugrići	15.03.2003
876.	Hadžić	Edhem	Edin	17.07.1973	Skugrići	06.02.1993	Skugrići		
877.	Hadžić	Edhem	Mehmedalija	18.04.1967	Skugrići	12.04.1993	Srebrenica	Srebrenica	00.00.1993
878.	Hadžić	Huso	Husein	04.08.1963	Skugrići	20.07.1995	Kamenica-Bratunac	Potočari	11.07.2008
879.	Hadžić	Huso	Ragib	01.10.1950	Skugrići	20.07.1995	Baljkovica		
880.	Hadžić	Huso	Ramo	03.04.1959	Skugrići	15.09.1992	Skugrići	Rovaši	15.09.1992
881.	Hadžić	Omer	Mujo	10.04.1928	Skugrići	11.07.1995	Potočari	MG Kamenica, Skugrići	04.04.2009
882.	Hadžić-Huremović	Haso	Mevla	20.01.1951	Nova Kasaba	10.07.1992	Nova Kasaba	MG Ogradice, Rakita	26.04.2008
883.	Hadžić-Jakubović	Meho	Ešefa	12.05.1936	Nova Kasaba	27.07.1992	Nova Kasaba	N. Kasaba	00.00.2002
884.	Hadžiomerović	Salih	Ahmo	17.09.1906	Vlasenica	30.09.1992	Sušica		
885.	Hadžiomerović	Rifet	Fikret	17.07.1954	Vlasenica	02.06.1992	Sušica	MG Sušica	
886.	Hadžiomerović	Ahmo	Salih	16.08.1952	Vlasenica	30.09.1992	Sušica	MG Ogradice, Rakita	26.04.2008
887.	Hadžiomerović	Meho	Zulfo	05.07.1922	Vlasenica	28.06.1992	Batković		
888.	Hadžiomerović	Ramo	Tifa	04.08.1925	Nova Kasaba	30.09.1992.	Sušica	MG Ogradice, Rakita	22.04.2006
889.	Hajdarević-Pleho	Derviš	Almasa	20.02.1936	Rogatica	30.09.1992.	Sušica	MG Ogradice, Rakita	25.04.2009
890.	Hajdarević	Emin	Suvada	30.11.1954	Kalimanići	20.05.1992.	Vlasenica	Rakita	25.4.2009
891.	Hajdarević	Bećir	Alija	26.05.1949	Hajdarevići	10.01.1993	Kravica		

892.	Hajdarević	Bajro	Besim	28.03.1961	Hajdarevići	28.08.1992	Cerska		
893.	Hajdarević	Šahin	Enes	02.01.1979	Hajdarevići	13.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2010
894.	Hajdarević	Husein	Hamid	30.05.1933	Hajdarevići	11.07.1995	Potočari	MG Kozluk	
895.	Hajdarević	Adem	Mehmedalija	27.05.1949	Hajdarevići	07.11.1995	Potočari	MG Čančari, Potočari	11.07.2012
896.	Hajdarević	Bećir	Šahin	25.10.1945	Hajdarevići	13.07.1995	Potočari	MG Snagovo, Potočari	11.07.2009
897.	Hajdarević	Ahmet	Habib	10.06.1938	Hajdarevići	28.10.1992	Cerska	MG Ogradice, Rakita	21.04.2007
898.	Hajdarević	Alija	Suvad	13.09.1980	Hajdarevići	12.07.1995	Potočari		
899.	Hajdarević	Alija	Senija	02.01.1989	Hajdarevići	12.07.1995	Potočari		
900.	Hajdarević	Aljo	Bajro	30.03.1933	Hjadarevići	23.10.1992	Cerska		
901.	Hajdarević	Avdulah	Hasiba	06.07.1964	Hajdarevići	11.11.1992	Stupanj	Gornja Mahala	11.11.1992
902.	Hajdarević	Fadil	Edis	23.01.1987	Hajdarevići	28.10.1992	Debelo brdo	MG Ogradice, Rakita	18.04.2015
903.	Hajdarević	Habib	Fadil	05.08.1964	Hajdarevići	28.10.1992	Debelo brdo	MG Ogradice, Rakita	26.04.2008
904.	Hajdarević	Smail	Sedin	16.11.1987	Hajdarevići	00.10.1992	Cerska		
905.	Hajdarević	Smail	Sedina	16.11.1987	Hajdarevići	00.10.1992	Cerska		
906.	Hajdarević	Smail	Šahija	04.04.1967	Hajdarevići	00.10.1992	Cerska		
907.	Hajdarević	Omer	Senad	15.10.1975	Džamdžići	30.10.1992	Debelo brdo	MG Ogradice, Rakita	21.04.2007
908.	Hajdarević	Omer	Suada	05.07.1973	Džamdžići	30.10.1992	Debelo brdo	MG Pećina, Rakita	25.04.2009
909.	Hajdarević	Omer	Murat	16.09.1965	Džamdžići	30.09.1992	Sušica	MG Pećina, Rakita	21.04.2007
910.	Hajdarević	Duran	Hava	02.01.1941	Džamdžići	30.10.1992	Debelo brdo	MG Ogradice, Rakita	21.04.2007
911.	Hajdarević	Omer	Safet	01.02.1962	Džamdžići	30.10.1992	Debelo brdo	MG Ogradice, Rakita	21.04.2007

912.	Hajdarević	Safet	Omer	01.05.1990	Džamdžići	30.10.1992	Debelo brdo		
913.	Hajdarević	Murat	Sead	00.00.1991	Džamdžići	00.07.1992	Cerska		
914.	Hajdarević	Mujo	Suljo	27.03.1953	Džamdžići	30.09.1992	Sušica	MG Ogradice, Rakita	22.04.2006
915.	Hajdarević-Musić	Azem	Hazaira	28.08.1965	Džamdžići	30.10.1992	Debelo brdo		
916.	Hajdarević-Šiljković	Hasib	Hasija	03.01.1973	Vlasenica	30.10.1992	Debelo brdo	MG Ogradice, Rakita	26.04.2008
917.	Halilović	Ahmet	Ahmedin	01.10.1976	Bešići	21.07.1995	Baljkovica	MG Čaančari	
918.	Halilović	Ibro	Ibrahim	04.04.1978	Vlasenica	14.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Krajinovići, Potočari	11.07.2006
919.	Halilović		Huso	00.00.1933	Drum	02.06.1992	Drum		
920.	Halilović	Rifet	Avdo	30.03.1956	Sebiočina	12.07.1995	Kaldrmica		
921.	Halilović	Šaban	Amir	05.12.1967	Bešići	19.11.1992	Opaci-Srebrenica		
922.	Halilović	Omer	Ahmet	23.03.1953	Bešići	16.07.1995	Kamenica-Bratunac	Potočari	11.07.2005
923.	Halilović	Selim	Husein	20.07.1952	Bešići	12.07.1995	Potočari		
924.	Halilović	Mujo	Šaban	10.10.1947	Bešići	11.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Liplje,Potočari	11.07.2006
925.	Halilović	Šahin	Šahbaz	22.02.1964	Bešići	12.07.1995	Potočari	MG Snagovo, Potočari	11.07.2008
926.	Halilović	Hasan	Hamed	20.12.1932	Bešići	12.07.1995	Potočari		
927.	Halilović	Hamed	Hamdija	01.02.1963	Bešići	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2013
928.	Halilović	Hamed	Hasan	06.01.1959	Bešići	12.07.1995	Potočari		
929.	Halilović	Šaban	Šahin	15.03.1924	Bešići	12.07.1995	Potočari	MG Kamenica	
930.	Halilović	Šaban	Mujo	16.10.1927	Bešići	09.06.1992	Potoci-Bešići		
931.	Halilović	Juso	Suvad	07.08.1977	Bešići	12.07.1995	Potočari	MG N.Kasaba	
932.	Halilović	Hurem	Džemila	15.07.1954	Bešići	09.06.1992	Potoci-Bešići		

933.	Halilović	Hasib	Šaban	18.05.1950	Nova Kasaba	12.07.1995	Potočari		
934.	Halilović	Selim	Husein	09.11.1957	Bašča/Štedrić	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2012
935.	Hamidović	Ibro	Alija	12.02.1952	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
936.	Hamidović	Ibro	Asim	14.01.1966	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
937.	Hamidović	Senahid	Halil	02.01.1972	Zaklopača	00.06.1992	Vlasenica		
938.	Hamidović	Ibro	Hašim	24.06.1958	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
939.	Hamidović	Rasim	Jakub	19.05.1967	Zaklopača	03.12.1992	Cerska		
940.	Hamidović	Salko	Senahid	03.02.1948	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
941.	Hamidović	Senahid	Edin	16.10.1977	Zaklopača	02.06.1992	Zaklopača	MG Sušica, Rakita	24.04.2010
942.	Hamidović	Hamed	Meho	00.00.1966	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača		
943.	Hamidović	Nezir	Ajka	02.04.1954	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača		
944.	Hamidović	Mujo	Osman	04.01.1964	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
945.	Hamidović	Mujo	Bego	23.10.1973	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
946.	Hamidović	Salko	Hamed	10.02.1929	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača		
947.	Hamidović	Nezir	Fatima	00.00. 1934	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača		
948.	Hamidović	Hamed	Zada	00.00.1961	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača		
949.	Handžić	Salko	Bego	30.10.1942	Vrsinje	11.07.1992	Sušica	MG Pelemiši, Rakita	24.04.2010.
950.	Handžić	Osman	Suljo	03.02.1955	Nazda	13.09.1992	Sušica	MG Ogradice, Rakita	21.04.2007
951.	Handžić	Meho	Durmo	13.01.1933	Nazda	22.06.1992	Sušica	Gornja Rakita	
952.	Handžić	Šerif	Nezir	02.06.1948	Nurići	12.08.1992	Štedrić		
953.	Hanić	Omer	Meho	22.04.1972	Durići	11.07.1995	Šuma		
954.	Hasanbegović	Šahbaz	Mevludin	18.04.1955	Vlasenica	15.09.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Rakita	21.04.2007
955.	Hasanbegović	Zaim	Šemsudin	30.09.1960	Vlasenica	30.09.1992	Sušica	MG Ogradice, Rakita	22.04.2006
956.	Hasanbegović	Šahbaz	Armin	22.11.1961	Vlasenica	01.06.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Rakita	21.04.2007

957.	Hasanbegović	Mevludin	Eldar	18.09.1974	Zvornik	30.09.1992	Sušica	MG Pelemiši, Rakita	24.04.2010
958.	Hasanbegović	Šahbaz	Mensur	00.00.1973	Vlasenica	06.06.1992	Vlasenica	Rakita	21.04.2007
959.	Hasanbegović-Arifhodžić	Džemal	Džemila	01.08.1933	Vlasenica	13.09.1992	Sušica		
960.	Hasanović	Ćamil	Selim	17.12.1955	Vlasenica	11.10.1992	Brčko		
961.	Hasanović	Sulejman	Adem	13.02.1945	Krivače-Han Pijesak	06.06.1992	Vlasenica		
962.	Hasanović	Mujo	Emir	01.01.1971	Cerska	15.03.1993	Zvornik		
963.	Hasanović	Mujo	Meho	22.06.1962	Cerska	19.11.1994	Vozuća		21.11.1994
964.	Hasanović	Adem	Muriz	01.01.1972	Cerska	07.03.1993	Cerska	K. Polje	08.03.1993
965.	Hasanović	Adem	Abid	00.00.1969	Cerska	13.07.1995	Đugum		
966.	Hasanović	Abid	Adem	10.08.1944	Cerska	12.07.1995	Kravica	MG Hodžići, Potočari	31.03.2003
967.	Hasanović	Mujo	Alija	12.11.1958	Cerska	14.07.1995	Kamenica-Bratunac		
968.	Hasanović	Mujo	Zaim	25.06.1968	Cerska	14.07.1995	N.Kasaba		
969.	Hasanović	Mumin	Mujo	19.01.1931	Cerska	25.02.1993	Cerska	Cerska	26.02.1993
970.	Hasanović	Zejnil	Nedžib	18.03.1962	Cerska	00.00.1995	Potočari	Potočari	11.07.2010
971.	Hasanović	Salih	Sakib	20.03.1960	Gerovi	19.07.1995	Rahunići-Bratunac	MG Liplje	
972.	Hasanović	Mehmed	Irfan	20.04.1967	Gerovi	17.07.1995	Nova Kasaba		
973.	Hasanović	Mehmed	Avdo	00.00.1972	Gerovi	11.07.1995	Potočari		
974.	Hasanović	Ibrišim	Mehmed	12.02.1935	Gerovi	12.07.1995	Potočari	MG Čančari	
975.	Hasanović	Mehmed	Bego	13.10.1956	Gerovi	12.07.1995	Potočari	MG Turalići	
976.	Hasanović	Mehmed	Ahmo	03.01.1973	Gerovi	12.07.1995	Potočari	MG Turalići, Potočari	11.07.2005
977.	Hasanović	Mehmed	Džemail	23.04.1971	Gerovi	12.07.1995	Potočari		
978.	Hasanović	Rasim	Redžo	02.02.1959	Gerovi	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2012

979.	Hasanović	Mehmed	Mujo	12.07.1958	Gerovi	12.07.1995	Potočari	MG Snagovo, Potočari	11.07.2005
980.	Hasanović	Ibro	Hasan	20.07.1949	Maćesi	16.03.1993	Baljkovica		
981.	Hasanović	Adem	Meho	14.01.1937	Maćesi	12.07.1995	Potočari	MG Kamenica, Potočari	11.07.2009
982.	Hasanović	Adem	Mustafa	00.00.1935	Maćesi	12.07.1995	Potočari		
983.	Hasanović	Sabit	Sakib	19.10.1958	Maćesi	12.07.1995	Kamenica-Bratunac		
984.	Hasanović	Suljo	Sulejman	06.03.1950	Maćesi	12.07.1995	Potočari	MG Kamenica, Potočari	11.07.2006
985.	Hasanović	Šabo	Suljo	07.01.1953	Maćesi	13.07.1995	Potočari	MG Kamenica, Potočari	11.07.2009
986.	Hasanović	Selim	Ibro	28.10.1925	Maćesi	12.07.1995	Potočari	MG Kamenica, Kamenica	11.07.2004
987.	Hasanović	Meho	Džemil	18.11.1862	Maćesi	23.07.1992	Majevica		
988.	Hasanović	Hamed	Mehemed	20.01.1965	Turalići	04.04.1993	Turalići		
989.	Hasanović	Fehim	Suad	19.09.1965	Turalići	04.04.1993	Turalići		
990.	Hasanović	Mušan	Bajro	23.09.1950	Skugrići	13.07.1995	Kladanj	MG Turalići, Potočari	31.03.2003
991.	Hasanović	Mušan	Murat	02.01.1957	Skugrići	15.03.1993	Potočari	Gornji Potočari	15.03.1993
992.	Hasanović	Ćamil	Selim	17.12.1955	Piskavice	02.06.1992	Vlasenica		
993.	Hatunić	Ibro	Bego	01.07.1927	Vlasenica	20.05.1992	Vlasenica	Rakita	19.04.2014
994.	Hatunić	Velija	Mevludin	20.01.1949	Vlasenica	30.09.1992	Sušica	MG Rakita, Rakita	21.04.2012
995.	Hatunić	Hasan	Munib	00.00.1933	Vlasenica	30.09.1992	Sušica		
996.	Hatunić	Munib	Mustafa	28.02.1957	Vlasenica	30.09.1992	Sušica		
997.	Hatunić	Ševko	Nedžad	21.11.1958	Vlasenica	30.09.1992	Sušica		
998.	Hatunić	Hasan	Redžo	15.03.1939	Vlasenica	11.07.1992	Sušica		
999.	Heljo	Sejfo	Jasmin	08.08.1973	Vlasenica	30.09.1992	Sušica	MG Ogradice, Rakita	25.04.2009

1000.	Heljo	Meho	Mujo	07.02.1956	Vlasenica	10.07.1992	Bregovi	MG Ogrdaice, Rakita	24.04.2010
1001.	Heljo	Salih	Ibro		Vlasenica	13.09.1992	Vlasenica		
1002.	Heljo	Salih	Suad	21.04.1957	Vlasenica	25.05.1992.	Vlasenica	MG Sušica, Rakita	28.04.2001
1003.	Heljo	Sejfo	Avdo	21.04.1921	Vlasenica	00.11.1992	Vlasenica		
1004.	Heljo	Salih	Mevludin	10.11.1954	Vlasenica	08.07.1992	Vlasenica	MG Rakita, Rakita	21.04.2012
1005.	Heljo	Hasan	Avdo	21.03.1922	Vlasenica	02.06.1992	Vlasenica	Rakita	19.04.2014
1006.	Heljo-Zečević	Sejdo	Paša	04.05.1927	Vlasenica	13.09.1992	Vlasenica	MG Ogrdaice, Rakita	25.04.2009
1007.	Hidić	Mehmedalija	Hakija	27.07.1952	Kladanj	04.06.1992	Vlasenica	MG Pelemiši, Rakita	25.04.2009
1008.	Hidić	Husein	Sulejman	21.09.1931	N. Kasaba	12.07.1995	Srebrenica	Potočari	31.03.2003
1009.	Hidić	Suljo	Mustafa	05.08.1955	N. Kasaba	12.07.1995	Srebrenica		
1010.	Hidić	Sadik	Kemal	17.12.1957	Vlasenica	14.06.1995	Vlasenica		
1011.	Hirkić	Osman	Rešid	01.02.1953	N. Kasaba	12.07.1995	Srebrenica	Potočari	11.07.2004
1012.	Hodžić	Mehmed	Mevludin	25.03.1950	Vlasenica	30.09.1992	Sušica		
1013.	Hodžić	Ahmo	Sadidin	26.05.1965	Vlasenica	21.07.1992	Vlasenica	MG Pelemiši, Rakita	25.04.2009
1014.	Hodžić	Salko	Rifet	05.01.1968	Sajtovci/ Kalesija	27.05.1992	Šekovići	MG Ogradice, Memići	21.04.2007
1015.	Hodžić	Juso	Rešid	08.01.1971	Ljeskovik	04.03.1993	Klještani	MG Borje-Rakita	25.04.2009
1016.	Hodžić	Ismet	Nihad	06.04.1973	Zvornik	02.06.1992	Vlasenica	MG Gradina	
1017.	Hodžić	Mehmed	Mehmedalija	00.00.1932	Hodžići	04.06.1992	Vlasenica		
1018.	Hodžić	Hamid	Dževahid	24.03.1975	Đile	12.07.1995	Potočari	MG Čančari, Potočari	31.03.2003
1019.	Hodžić	Himzo	Ahmo	15.02.1932	Drum	13.07.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Rakita	22.04.2006

1020.	Hodžić	Osman	Osmo	29.04.1966	Drum	02.06.1992	Drum	MG Ogradice, Rakita	21.04.2007
1021.	Hodžić	Himzo	Avdo	02.05.1929	Drum	02.06.1992	Vlasenica		
1022.	Hodžić-Okanović	Redžo	Safija	15.06.1927	Drum	02.06.1992	Vlasenica		
1023.	Hodžić	Avdo	Razija	09.04.1958	Drum	02.06.1992	Vlasenica		
1024.	Hodžić	Avdo	Nedžad	20.10.1961	Drum	02.06.1992	Džamdžići	MG Džamdžići, Rakita	16.07.2000
1025.	Hodžić	Ismet	Nihad	06.04.1973	Drum	02.06.1992	Gradina		
1026.	Hodžić	Bajro	Šaćir	27.09.1960	Peševina	06.06.1992	Klještani		
1027.	Hodžić	Adem	Rasim	06.08.1951	Begići	01.07.1992	Hodžići		
1028.	Hodžić	Osman	Mehmedalija	08.07.1966	Cerska	01.03.1993	Vlasenica		
1029.	Hodžić	Mehmed	Meho	10.09.1953	Cerska	08.02.1993	Cerska	Kazani	00.00.1993
1030.	Hodžić	Muhamed	Salko	01.10.1959	Cerska	16.03.1993	Baljkovica	Potočari	11.07.2005
1031.	Hodžić	Šabo	Zuhdija	0 6.06.1963	Cerska	08.02.1993	Rogasija	Cerska	08.02.1993
1032.	Hodžić	Mujo	Džemal	01.05.1974	Cerska	10.08.1992	Cerska	Cerska	10.08.1992
1033.	Hodžić	Zuhdija	Enisa	21.07.1984	Cerska	02.01.1993	Cerska	Cerska	21.01.1993
1034.	Hodžić	Zuhdija	Adisa	04.09.1986	Cerska	21.06.1992	Cerska	Cerska	22.06.1993
1035.	Hodžić	Mehmed	Mehdin	08.11.1978	Cerska	13.07.1995	Kamenica-Bratunac	Potočari	11.07.2011
1036.	Hodžić	Avdo	Abdulah	15.08.1952	Cerska	12.07.1995	Kamenica-Bratunac		
1037.	Hodžić	Fejzo	Hasib	05.05.1960	Cerska	26.10.1992	Klještani	MG Ogradice, Rakita	22.04.2006
1038.	Hodžić	Osman	Hazim	20.07.1959	Cerska	15.07.1995	Boljkovica	Potočari	11.07.2012
1039.	Hodžić	Muhamed	Mehmed	21.11.1956	Cerska	13.07.1995	Kamenica-Bratunac	Potočari	11.07.2011
1040.	Hodžić	Meho	Muhamed	10.05.1934	Cerska	13.07.1995	Kamenica-Bratunac		
1041.	Hodžić	Halil	Šabo	20.09.1936	Cerska	12.07.1995	Potočari		

1042.	Hodžić	Meho	Mevludin	10.05.1980	Cerska	25.06.1992	Cerska		
1043.	Hodžić	Smajl	Mujo	24.05.1954	Cerska	12.04.1993	Cerska	Kazani	13.04.1993
1044.	Hodžić	Šaban	Avdo	18.01.1974	Hajdarevići	19.06.1993	Kladanj		
1045.	Hodžić	Selim	Ragib	07.07.1948	Nova Kasaba	12.07.1995	Potočari	MG Hodžići	
1046.	Hodžić	Salko	Tima	08.10.1916	Nova Kasaba	13.03.1993	Srebrenica	Srebrenica	13.03.1993
1047.	Hodžić	Mušan	Omer	00.02.1930	Peševina	04.06.1992	Vlasneica		
1048.	Hodžić	Omer	Beriz	23.05.1960	Peševina	14.07.1995	Snagovo-Zvornik		
1049.	Hodžić	Omer	Ferid	10.09.1968	Pešvina	30.05.1992	Durići	MG Ogrdaice, Rakita	21.04.2007
1050.	Hodžić	Omer	Edhem	23.05.1960	Peševina	30.05.1992	Vlasenica		
1051.	Hodžić	Mehmed	Sejdalija	00.00.1954	Hodžići	04.06.1992	Peševina		
1052.	Hodžić	Šaban	Avdo	18.01.1974	Peševina	19.06.1993	Kladanj		
1053.	Hodžić	Feho	Ahmo	31.12.1925	Jarovlje	0.06.1992	Jarovlje	MG Jarovlje	
1054.	Hodžić	Bajro	Šaćir	27.09.1960	Peševina	06.06.1992	Klještani		
1055.	Hodžić	Mehmed	Mehmedalija	04.04.1957	Hodžići	04.06.1992	Hodžići	MG Šadići	
1056.	Hodžić	Mustafa	Hamid	21.02.1935	Đile	12.07.1995	Potočari		
1057.	Hodžić	Mustafa	Ramo	00.00.1933	Đile	00.05.1992	Đile		
1058.	Hodžić	Mujo	Muriz	20.07.1979	Skugrići	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2013
1059.	Hodžić	Adem	Džemal	14.07.1974	Skugrići	30.04.1994	Pelemiši	Živinice	02.05.1994
1060.	Hodžić	Šaban	Adem	05.10.1934	Skugrići	12.07.1995	Potočari		
1061.	Hodžić	Šabo	Ibrahim	02.08.1972	Skugrići	13.10.1992	Metaljka	Nukići	14.10.1992
1062.	Hodžić	Uzeir	Šabo	28.06.1938	Skugrići	11.07.1995	Potočari	MG Kozluk, Nukići	
1063.	Hodžić	Redžo	Salih	12.10.1955	Zaklopača	09.03.1993	Vlasenica		
1064.	Hodžić	Redžo	Ibrahim	12.03.1952	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
1065.	Hodžić	Huso	Velida	07.10.1957	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
1066.	Hodžić	Rašid	Ibiš	10.12.1922	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
1067.	Hodžić	Fadil	Admir	20.02.1985	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008

1068.	Hodžić	Fadil	Naida	01.03.1988	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
1069.	Hodžić	Ibro	Safet	03.03.1963	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
1070.	Hodžić	Huso	Mersudin	12.03.1977	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
1071.	Hodžić	Ibiš	Fadil	30.05.1956	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
1072.	Hodžić	Abid	Hata	07.01.1956	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
1073.	Hodžić	Ismet	Makbula	06.04.1957	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
1074.	Hodžić	Mujo	Hasan	22.10.1957	Zaklopača	11.07.1995	Baljkovica	MG Snagovo, Potočari	11.07.2013
1075.	Hodžić	Ibiš	Rašid	29.09.1949	Zaklopača	12.07.1995	Potočari		
1076.	Hodžić	Ibro	Hamdija	25.02.1960	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
1077.	Hodžić	Ibro	Haso	28.08.1953	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
1078.	Hodžić	Ibro	Huso	29.03.1951	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
1079.	Hodžić	Ibro	Bećir	14.09.1948	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
1080.	Hodžić	Bećir	Ismet	22.07.1928	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
1081.	Hodžić	Ismet	Rifet	25.04.1956	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
1082.	Hodžić	Ismet	Meho	01.01.1964	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
1083.	Hodžić	Rifet	Admira	06.03.1984	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
1084.	Hodžić	Bećir	Ibro	15.09.1925	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
1085.	Hodžić	Abdulah	Muhamed	08.05.1963	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
1086.	Hodžić	Hadžo	Đulsuma	15.02.1929	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
1087.	Hodžić	Ibiš	Behadil	02.03.1951	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača		
1088.	Hodžić	Behadil	Sedin	22.11.1976	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača		
1089.	Hodžić	Behadil	Sadmir	23.02.1981	Vlasenica	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
1090.	Hodžić	Hamed	Enisa	25.04.1964	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
1091.	Hodžić	Ramiz	Anesa	10.10.1984	Vlasenica	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
1092.	Hodžić	Ramiz	Asim	22.10.1986	Vlasenica	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
1093.	Hodžić	Hasan	Mujo	10.12.1927	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača		
1094.	Hodžić	Hasan	Salih	19.05.1983	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
1095.	Hodžić	Pašan	Safet	10.10.1970	Džamdžići	05.06.1992	Cvijetanj		

1096.	Hodžić	Fejzo	Hasib	00.00.1963	Džamdžići	01.10.1992	Sušica	MG Ogradice, Rakita	22.04.2006
1097.	Hodžić	Šemsudin	Sanel	20.09.1987	Vlasenica	22.04.1994	Kladanj		
1098.	Hreljić	Osman	Meho	15.01.1966	Zaklopača	06.08.1992	Podgaj-Srebrenica		
1099.	Hreljić	Osman	Murat	18.09.1963	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
1100.	Hreljić	Osman	Muradif	02.09.1960	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača		
1101.	Hreljić	Salih	Ibrahim	14.11.1958	Zaklopača	11.07.1995	Kamenica-Bratunac	Potočari	20.09.2003
1102.	Hreljić	Ibrahim	Osman	08.12.1940	Zaklopača	13.07.1995	Buljim		
1103.	Hreljić	Ibrahim	Salih	19.03.1937	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača		
1104.	Hreljić	Mehmed	Hatidža	11.09.1910	Zaklopača	14.06.1992	Pelemiš		
1105.	Hrnjić	Rahman	Jakub	15.09.1939	Vlasenica	30.09.1992	Sušica		
1106.	Hrnjić	Safet	Rahman	22.09.1979	Vlasenica	30.09.1992	Sušica		
1107.	Hrnjić	Emin	Redžo	20.01.1939	Cerska	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2014
1108.	Hrnjić	Alija	Muradif	15.10.1965	Glodi	09.03.1993	Turalići		
1109.	Hrnjić	Hašim	Emin	05.06.1906	Cerska	00.03.1993	Cerska	Cerska	00.03.1993
1110.	Hrnjić	Redžo	Hasan	05.06.1964	Cerska	08.02.1993	Cerska	Cerska	09.02.1993
1111.	Hrnjić	Ibrahim	Ismet	24.11.1968	Baćino Brdo	16.04.1993	Sikira-Gerovi		
1112.	Hrustić	Alija	Mustafa	00.00.1965	Vlasenica	30.09.1992	Sušica		
1113.	Hukić	Šaban	Šabanija	01.04.1957	Rovaši	12.04.1993	Srebrenica	Srebrenica	13.04.1993
1114.	Hukić	Huso	Husein	13.07.1952	Rovaši	12.07.1995	Potočari	MG Lažete, Potočari,	11.07.2003
1115.	Hukić	Hasan	Adem	28.03.1930	Rovaši	12.07.1995	Potočari	MG Lažete, Potočari	11.07.2006
1116.	Hukić	Šabanija	Mevludin	13.08.1978	Rovaši	14.07.1995	Pobuđe	MG Glogova, Potočari	11.07.2003
1117.	Hukić	Rašid	Nijaz	22.10.1985	Rovaši	11.07.1995	Potočari		
1118.	Huremović	Osman	Alija	02.01.1961	Vlasenica	02.06.1992	Vrtače	MG Vrtače	
1119.	Huremović	Mujo	Azema	21.10.1926	Vlasenica	13.09.1992	Pelemiši		

1120.	Huremović	Emin	Emir	21.06.1956	Vlasenica	20.05.1992	Vlasenica		
1121.	Huremović	Emin	Fadil	28.09.1931	Vlasenica	13.09.1992	Vlasenica		
1122.	Huremović-Efendić	Salih	Mevla	01.05.1932	Divič	13.09.1992	Vlasenica		
1123.	Huremović	Ćazim	Hazim	30.07.1966	Vlasenica	02.06.1992	Gradina	MG Gradina	
1124.	Huremović	Osman	Jasmina	01.08.1958	Vlasenica	10.07.1992	Vrtoče	MG Pelemiši, Rakita	23.04.2011
1125.	Huremović	Mujo	Osman	28.10.1927	Vlasenica	02.06.1992	Vrtače	MG Ogradice, Rakita	25.04.2009
1126.	Huremović	Osman	Sadija	14.06.1963	Vlasenica	02.06.1992	Vrtače	MG Vrtače	
1127.	Huremović	Ismet	Šemsada	10.04.1964	Vlasenica	23.05.1992	Vlasenica		
1128.	Huremović-Hadžić	Haso	Mevla	20.01.1951	Vlasenica	02.06.1992	Vlasenica		
1129.	Hurić	Šaban	Džemail	10.11.1961	Vlasenica	07.06.1992	Vlasenica		
1130.	Hurić	Muhamed	Ćazim	11.04.1956	Šadići	14.07.1992	Klještani	Jeftići-Žuti most, Rakita	26.04.2008
1131.	Hurić-Kavazović	Ismet	Hanka	00.00.1957	Vlasenica	15.07.1992	Vlasenica		
1132.	Hurić	Ćazim	Edin	07.06.1988	Vlasenica	15.07.1992	Jezero-Vlasenica		
1133.	Hurić	Ćazim	Emina	05.01.1986	Vlasenica	15.07.1992	Jezero-Vlasenica		
1134.	Hurić	Aljo	Nermina	02.02.1977	Vlasenica	19.07.1992	Vlasenica		
1135.	Hurić	Redžo	Rešid	11.07.1951	Vlasenica	18.09.1992	Vlasenica	MG Rakita, Rakita	28.04.2001
1136.	Hurić	Abdulah	Zaim	01.11.1974	Šadići	02.11.1992	Cerska	MG Ogradice, Rakita	22.04.2006
1137.	Hurić	Osman	Himzo	20.02.1926	Brijeg	30.09.1992	Sušica	Rakita	24.04.2010
1138.	Hurić	Mustafa	Hasan	15.05.1923	Šadići	08.06.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Rakita	26.04.2008

1139.	Hurić	Suljo	Meho	10.05.1930	Drum	02.06.1992	Kuljančići		
1140.	Hurić	Avdo	Abdurahman	15.02.1949	Durići	08.02.1993	Cerska	MG Mravinjci	
1141.	Hurić	Nuhan	Hasib	08.05.1952	Toplik	02.06.1992	Gradina	Rakita	28.04.2001
1142.	Hurić	Sejdalija	Sadija	10.07.1982	Rovaši	06.06.1992	Cerska		
1143.	Hurić	Bajro	Omer	06.09.1968	Rovaši	16.07.1995	Kamenica-Brtaunac	Potočari	11.07.2014
1144.	Hurić	Bajro	Šabo	15.07.1948	Rovaši	12.03.1993	Pobuđe		
1145.	Hurić	Ragib	Adil	23.10.1957	Šadići	18.06.1994	Podravanje		
1146.	Hurić	Hasan	Ejub	28.05.1961	Šadići	24.03.1995	Majevica		
1147.	Hurić	Sejdalija	Elvedin	19.05.1974	Šadići	07.06.1992	Šadići		
1148.	Hurić	Sejdalija	Sakib	25.05.1979	Šaadići	07.06.1992	Šadići	MG Šadići	
1149.	Hurić	Mušan	Fadil	04.07.1954	Šadići	10.04.1993	Srebrenica		
1150.	Hurić	Ibran	Ibrahim	01.09.1958	Šadići	05.10.1992	Tišča		
1151.	Hurić	Ibro	Meho	02.02.1967	Šadići	28.10.1992	Vlasenica		
1152.	Hurić	Hasan	Ševkija	19.05.1956	Šadići	05.10.1992	Cerska		
1153.	Hurić	Nezir	Hakija	00.00.1962	Šadići	30.06.1992	Cerska		
1154.	Hurić	Salko	Said	26.05.1967	Šadići	15.08.1992	Potajnik		
1155.	Hurić	Huso	Redžo	02.08.1963	Šadići	18.08.1995	Luke		
1156.	Hurić	Adem	Avdo	10.08.1967	Šadići	12.04.1994	Vlasenica		
1157.	Hurić	Adem	Edin	02.09.1975	Šadići	15.07.1995	Konjević Polje		
1158.	Hurić	Himzo	Hajrudin	09.07.1966	Šadići	11.10.1992	Debelo brdo	MG Borje, Rakita	25.04.2009.
1159.	Hurić	Ibro	Ibran	19.05.1937	Šadići	12.07.1995	Potočari	MG Hodžići, Potočari	11.07.2005
1160.	Hurić	Ibran	Ibro	15.09.1971	Šadići	28.10.1992	Debelo brdo	MG Ogradice, Rakita	26.04.2008.
1161.	Hurić	Adem	Ibro	01.04.1940	D.Šadići	13.07.1995	Potočari	MG Kozluk, Potočari	11.07.2007
1162.	Hurić	Hilmo	Jasmin	19.10.1976	Zvornik	02.06.1992	Jarovlje		

1163.	Hurić	Ahmet	Mehmed	19.09.1933	Šadići	15.09.1992	Pijuci	MG Ogradice, Rakita	22.04.2006.
1164.	Hurić	Ibran	Mevludin	12.01.1957	Šadići	12.07.1995	Buljim		
1165.	Hurić	Nurija	Muhidin	16.08.1975	Šadići	12.07.1995	Konjević Polje	MG Branjevo-Pilica, Potočari	11.07.2004
1166.	Hurić	Nurija	Mujo	18.08.1973	Šadići	12.07.1995	Konjević Polje		
1167.	Hurić	Himzo	Osman	01.09.1956	Šadići	06.05.1992	Luke		
1168.	Hurić	Adem	Ragib	04.05.1920	Šadići	12.07.1995	Potočari	MG Čančari, Potočari	11.07.2008
1169.	Hurić	Hasan	Ramiz	18.06.1950	Šadići	29.06.1992	Šadići	MG Ogradice, Rakita	21.04.2007
1170.	Hurić	Huso	Husein	03.01.1950	Šadići	07.06.1992	Cikotska Rijeka	MG Cikotska Rijeka, Šadići	07.06.2009
1171.	Hurić	Husein	Senad	01.04.1976	Šadići	07.06.1992	Cikotska Rijeka	MG Cikotska Rijeka, Šadići	07.06.2009
1172.	Hurić	Husein	Senada	21.09.1979	Šadići	07.06.1992	Cikotska Rijeka	MG Cikotska Rijeka, Šadići	07.06.2009
1173.	Hurić	Husein	Senahid	00.10.1977	Šadići	07.06.1992	Cikotska Rijeka		
1174.	Hurić	Murat	Alija	15.03.1926	Šadići	07.06.1992	Cikotska Rijeka	MG Cikotska Rijeka, Šadići	07.06.2009
1175.	Hurić-Hodžić	Salko	Fata	14.05.1923	Skugrići	07.06.1992	Cikotska Rijeka	MG Cikotska Rijeka	
1176.	Hurić	Salko	Tifa	10.02.1920	Šadići	07.06.1992	Cikotska Rijeka		
1177.	Hurić	Halil	Suljo	10.03.1912	Šadići	07.06.1992	Cikotska Rijeka	MG Cikotska Rijeka, Šadići	07.06.2009
1178.	Hurić	Mujo	Mehmed	18.01.1953	Šadići	07.06.1992	Šadići	MG Šadići, Tabine njive, Kladanj	11.09.2011

1179.	Hurić	Mušan	Elmir	11.11.1976	Šadići	07.06.1992	Šadići	MG Šadići, Tabine njive, Kladanj	11.09.2011
1180.	Hurić	Emin	Sulejman	29.08.1945	Šadići	11.07.1995	Konjević Polje	MG Brežljak	11.07.2008
1181.	Hurić	Alija	Salko	10.02.1930	Šadići	10.07.1992	Šadići	MG Šadići	
1182.	Hurić	Abdulah	Čamil	10.10.1942	Šadići	10.07.1992	Šadići	MG Šadići	
1183.	Hurić	Hasan	Bego	15.02.1953	Šadići	10.07.1992	Šadići	MG Šadići	
1184.	Hurić	Mustafa	Zuhdija	10.04.1927	Šadići	10.06.1992	Šadići	MG Šadići	
1185.	Hurić	Adem	Šaban	02.02.1927	Šadići	02.06.1992	Begići	MG Begići, Rakita	28.04.2008
1186.	Hurić	Mustafa	Hasan	10.03.1923	Šadići	08.06.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Rakita	26.04.2008
1187.	Hurić	Ibrahim	Edin	09.09.1974	Džamdžići	30.09.1992	Sušica	MG Ogradice, Rakita	21.04.2012
1188.	Hurić-Čamdžić	Husein	Fatima	07.08.1954	Torine	02.06.1992	Vlasneica	Rakita	24.04.2010
1189.	Hurić-Maljišević	Kadro	Tifa	01.02.1920	Gradina	02.06.1992	Gradina		
1190.	Hurić-Kuljančić	Mehmed	Ajka	00.00.1920	Šadići	00.06.1992	Vlasenica	Rakita	23.04.2011
1191.	Hurić	Behrem	Nusret	00.00.1933	Šadići	12.06.1992	Šadići		
1192.	Huseinović	Hasan	Mevludin	01.09.1964	Maćesi	14.07.1995	Baljkovica	Potočari	11.07.2014
1193.	Huseinović	Ibiš	Halil	20.03.1930	G.Vrsinje	13.07.1995	Potočari	MG Kamenica, Potočari	11.07.2004
1194.	Huseinović	Omer	Adil	12.11.1979	G.Vrsinje	19.07.1995	Baljkovica	MG Bišina, Potočari	11.07.2007
1195.	Huseinović	Avdo	Omer	20.12.1956	G.Vrsinje	19.07.1995	Baljkovica	MG Bišina, Potočari	11.07.2007
1196.	Huseinović	Avdo	Bajro	23.01.1966	G.Vrsinje	24.05.1993	Bajramovići		
1197.	Huseinović	Omer	Sadik	07.04.1982	G.Vrsinje	19.07.1995	Baljkovica	Potočari	11.07.2007
1198.	Huseinović	Sulejman	Avdo	16.03.1933	G.Vrsinje	14.06.1992	Pobuđe		

1199.	Huseinović	Ahmo	Razija	21.10.1959	G.Vrsinje	14.06.1992	Srebrenica		
1200.	Huseinović	Hasan	Fadil	00.00.1956	G.Vrsinje	15.06.1992	Vrsinje		
1201.	Huseinović	Hašim	Fadil	13.03.1959	Skugrići	12.07.1995	Potočari	MG Zeleni Jadar, Potočari	11.07.2005
1202.	Huseinović	Azem	Halim	01.09.1972	Skugrići	18.03.1993	Baljkovica	MG Potočani, Solina	00.00.1999
1203.	Huseinović	Ohran	Avdulah	20.10.1939	Skugrići	15.02.1993	Vlasenica		
1204.	Huseinović	Muhamed	Ramiz	26.01.1953	Skugrići	16.03.1993	Baljkovica		
1205.	Huseinović	Ohran	Hašim	05.11.1926	Skugrići	01.03.1993	Pervani		
1206.	Husić	Hajrudin	Rahman	20.04.1979	Nova Kasaba	12.07.1995	Srebrenica	Potočari	11.07.2006
1207.	Huskić	Mehmed	Mehmedalija	05.06.1974	Vlasenica	12.07.1995	Milići	MG Liplje	
1208.	Ibišević	Salih	Ibrahim	12.11.1932	Vlasenica	11.07.1995	Šuma	MG Kozluk, Potočari	11.07.2005
1209.	Ibišević	Ibrahim	Aljo	07.01.1955	Gerovi	02.06.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Rakita	22.04.2006
1210.	Ibišević	Hadžo	Ćamil	01.09.1949	Gerovi	12.07.1995	Pobuđe	Potočari	11.07.2011
1211.	Ibišević	Ćamil	Hajrudin	10.02.1976	Gerovi	13.07.1995	Konjević Polje	MG Zeleni Jadar, Potočari	11.07.2007
1212.	Ibišević	Ibrahim	Hajrulah	00.00.1954	Gerovi	15.07.1992	Blječeva		
1213.	Ibišević	Zulfo	Hasan	10.08.1976	Gerovi	11.07.1995	Burnice	MG Pobuđe-Kamenica, Potočari	11.07.2004
1214.	Ibišević	Ibrahim	Hasib	27.02.1964	Gerovi	14.07.1995	Pobuđe	MG Branjevo-Pilica, Potočari	31.03.2003
1215.	Ibišević	Redžo	Ibiš	01.01.1961	Gerovi	22.09.1992	Gerovi		
1216.	Ibišević	Bećir	Ibrahim	00.00.1929	Gerovi	12.07.1995	Potočari		
1217.	Ibišević	Jusup	Juso	24.11.1931	Gerovi	13.07.1995	Potočari	MG Kamenica, Potočari	11.07.2011
1218.	Ibišević	Jusup	Nezira	11.01.1975	Gerovi	11.07.1995	Šuma	Potočari	11.07.2011
1219.	Ibišević	Ibrahim	Salih	02.12.1959	Gerovi	16.07.1995	Pobuđe	Potočari	11.07.2012

1220.	Ibišević	Ibro	Vahida	26.06.1972	Gerovi	12.07.1992	Vlasenica		
1221.	Ibišević	Zulfo	Zahid	25.06.1974	Gerovi	18.07.1995	Baljkovica	Potočari	11.07.2013
1222.	Ibišević	Zajko	Zaim	17.08.1957	Gerovi	14.07.1995	Udrč	Potočari	11.07.2010
1223.	Ibišević	Hasan	Zulfo	20.01.1953	Gerovi	11.07.1995	Burnice	Potočari	11.07.2003
1224.	Ibišević	Hasan	Fata	00.00.1966	Gerovi	06.06.1992	Vlasenica		
1225.	Ibišević	Husein	Bećir	15.02.1952	Gerovi	07.06.1992	Vlasenica	Rakita	28.04.2001
1226.	Ibišević	Juso	Junuz	09.10.1966	Gerovi	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2011
1227.	Ibišević	Hasan	Suljo	26.01.1956	Gerovi	12.07.1995	Potočari	MG Čančari	
1228.	Ibišević	Bego	Osman	20.09.1929	Zilići	12.07.1995	Potočari	MG Kamenica, Potočari	11.07.2006
1229.	Ibišević	Abid	Vahida	25.10.1971	Gerovi	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
1230.	Ibrahimović	Adem	Sejmo	31.10.1960	Luke	23.05.1992	Vlasenica		
1231.	Ibrahimović	Ibrahim	Salih	14.02.1965	Vlasenica	21.06.1992	Vlasenica		
1232.	Ibrahimović	Mujan	Sabir	07.02.1976	Vlasenica	12.07.1995	Šuma	MG Glogova, Potočari	11.07.2008
1233.	Ibrahimović	Mehmed	Bajro	03.06.1961	Cerska	25.08.1992	Cerska	Cerska	25.08.1992
1234.	Ibrahimović	Bego	Nusret	29.06.1962	Cerska	10.10.1992	Grobić	Cerska	15.10.1992
1235.	Ibrahimović	Redžo	Rahman	21.07.1948	Cerska	07.01.1993	Bratunac		
1236.	Ibrahimović	Smajo	Sulejman	10.02.1968	Cerska	26.02.1993	Cerska		
1237.	Ibrahimović	Mehmed	Abid	14.01.1938	Cerska	13.07.1995	Potočari		
1238.	Ibrahimović	Ibrahim	Smail	01.02.1938	Cerska	12.07.1995	Srebrenica		
1239.	Ibrahimović	Sefer	Amela	19.01.1980	Cerska	27.06.1992	Cerska		
1240.	Ibrahimović	Ramo	Muhamed	03.03.1930	Cerska	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2010
1241.	Ibrahimović	Redžo	Bego	15.06.1942	Cerska	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2010
1242.	Ibrahimović	Suljo	Muhamed	20.08.1937	Maćesi	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2009
1243.	Ibrahimović	Muhamed	Muriz	20.11.1974	Maćesi	16.11.1992	Cerska		
1244.	Ibralić	Šaban	Husein	14.04.1951	Tuzla	05.06.1992	Durići	MG Ogradice, Rakita	25.04.2009
1245.	Ibrić	Huso	Hazim	05.06.1972	Maćesi	08.02.1993	Cerska	Maćesi	08.02.1993

1246.	Ikanović	Sinan	Nezir	00.00.1953	Vlasenica	11.07.1995	Udrč		
1247.	Ikanović	Sinan	Abdurahman	00.00.1951	Raševo	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2012
1248.	Ikanović	Fejzo	Tima	00.00.1953	Raševo	00.04.1993	Srebrenica	Srebrenica	00.04.1993
1249.	Imamović	Bajro	Muhamed	27.07.1953	Han Pijesak	28.05.1992	Vlasenica		
1250.	Imširević	Meho	Nurif	12.05.1967	Mršići	13.07.1995	Klještani		
1251.	Imširović	Imšir	Fahrudin	29.04.1977	Gradina	13.07.1995	Kamenica-Bratunac		
1252.	Imširović	Bajro	Haso	02.08.1946	Mršići	13.07.1995	Kamenica-Bratunac		
1253.	Imširović	Salko	Ibro	00.00.1934	Mršići	15.09.1992	Vlasenica		
1254.	Imširović	Bajro	Imšir	10.02.1943	Mršići	13.07.1995	Kamenica-Bratunac		
1255.	Imširović	Salko	Rahman	15.03.1920	Mršići	12.07.1995	Potočari	MG Kamenica	
1256.	Imširović	Avdo	Tima	10.10.1921	Mršići	14.06.1992	Mršići	MG Mršići	
1257.	Imširović-Muminović	Kadro	Ajkuna	01.01.1921	Gradina	02.10.1992	Mršići	MG Mršići, Rakita	23.04.2011
1258.	Jahić	Avdo	Almir	09.11.1975	Vlasenica	02.06.1992	Piskavice	MG Pelemiši, Rakita	25.04.2009
1259.	Jahić	Aljo	Meho	20.03.1927	Drum	02.06.1992.	Drum		
1260.	Jahić	Meho	Ekrem	18.10.1959	Drum	02.06.1992.	Drum	MG Ogradice, Rakita	22.04.2008
1261.	Jahić	Aljo	Adem	01.08.1925	Mršići	13.07.1995	Potočari	MG Čančari	
1262.	Jahić	Abdulah	Avdo	15.11.1953	Mršići	02.06..1992	Piskavice	MG Ogradice, Rakita	26.04.2008
1263.	Jahić	Aljo	Abdulah	10.10.1933	Mršići	12.07.1995	Potočari	MG Kemenica	
1264.	Jahić	Adem	Himzo	03.12.1958	Piskavice	11.10.1992	Brčko		
1265.	Jahić	Avdo	Almir	09.11.1975	Piskavice	02.06.1992	Vlasenica		
1266.	Jakubović	Rasim	Esad	20.11.1945	Nova Kasaba	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2010
1267.	Jakubović	Hasib	Vehbija	01.10.1933	Nova Kasaba	13.07.1995	Potočari	MG Kozluk, Potočari	11.07.2005

1268.	Jakubović	Vehbija	Azmir	27.03.1967	Nova Kasaba	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2005
1269.	Jakubović-Hodžić	Ibro	Aza	20.03.1922	Nova Kasaba	13.03.1993	Rahunići	N. Kasaba	13.03.1993
1270.	Jašarević	Mesud	Mirza	29.03.1976	Vlasenica	20.02.1993	Starić-Kladanj		
1271.	Jašarević	Lutvo	Mustafa	15.03.1942	Vlasenica	30.09.1992	Sušica		
1272.	Jašarević	Mustafa	Admir	03.04.1969	Vlasenica	30.09.1992	Sušica		
1273.	Jašarević	Lutvo	Mevludin	10.01.1952	Vlasenica	30.09.1992	Sušica	MG Ogradice, Rakita	21.04.2007
1274.	Jašarević	Suljo	Izet	18.01.1960	Šekovići	24.06.1992	Sušica	MG Ogradice, Rakita	26.04.2008
1275.	Jašarević	Suljo	Mesud	29.06.1956	Tojšići/ Kalesija	21.05.1992	Sušica	MG Ogradice, Rakita	21.04.2007
1276.	Jašarević	Sinan	Abdukadir	17.04.1959	Vlasenica	30.09.1992	Sušica		
1277.	Jašarević	Rašid	Fikret	16.09.1972	Vlasenica	18.07.1995	Baljkovica	MG Baljkovica	
1278.	Jašarević	Velija	Rašid	01.07.1950	Žutica/Bešići	10.05.1992	Žutica		
1279.	Jašarević	Mujo	Munib	10.11.1968	Cerska	12.04.1993	Srebrenica	Kazani	13.04.1993
1280.	Jašarević	Džemil	Damir	15.06.1976	Cerska	16.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Glogova, Potočari	11.07.2003
1281.	Jašarević	Salko	Džemil	24.05.1955	Cerska	16.07.1995	Kamenica-Bratunac		
1282.	Jašarević	Salko	Hamid	01.01.1945	Cerska	13.07.1995	Potočari		
1283.	Jašarević	Hamid	Mirsada	28.09.1974	Cerska	00.03.1993	Cerska		
1284.	Jašarević	Avdo	Hamdija	15.10.1963	Maćesi	06.07.1993	Klještani		
1285.	Jašarević	Suljo	Hasan	26.04.1968	Maćesi	03.06.1992	Metaljka	Maćesi	04.06.1992
1286.	Jašarević	Fejzo	Husein	29.02.1964	Maćesi	02.07.1992	Vandžići	Maćesi	03.07.1992
1287.	Jašarević	Fejzo	Asim	21.09.1959	Maćesi	12.07.1995	Jaglići-Srebrenica	Potočari	11.07.2012
1288.	Jašarević	Avdija	Avdo	20.11.1929	Maćesi	14.07.1995	Kamenica-Bratunac		

1289.	Jašarević	Adem	Avdo	03.08.1964	Maćesi	11.07.1995	Križevići	MG Križevići, Potočari	31.03.2003
1290.	Jašarević	Suljo	Omer	02.06.1966	Maćesi	07.07.1993	Klještani		
1291.	Jašarević	Sinan	Kadir	01.04.1959	Nurići	30.09.1992	Vlasenica	MG Pelemiši, Rakita	25.04.2009
1292.	Jašarević	Salih	Hazim	03.09.1969	Nurići	11.07.1995	Konjević Polje	MG Lažete	
1293.	Jašarević	Ibro	Husein	03.03.1936	Nurići	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2010
1294.	Jašarević	Huso	Salih	15.03.1938	Nurići	11.07.1995	Potočari	MG Snagovo, Potočari	11.07.2009
1295.	Jašarević	Velija	Alija	24.04.1962	Nurići	18.08.1995	Luke-Vlasenica	Goli brijeg-Tuzla	24.10.1995
1296.	Jašarević	Husejin	Nezir	04.02.1972	Nurići	13.10.1992.	Skugrići	Skugrići	14.10.1992
1297.	Jašarević	Huso	Zilka	20.03.1968	Nurići	08.09.1992	Štedrić		
1298.	Jašarević	Alija	Bekir	10.10.1960	Đile	11.07.1995	Konjević Polje	MG Glogova, Potočari	11.07.2003
1299.	Jašarević	Alija	Esed	23.02.1959	Đile	11.07.1995	Nova Kasaba		
1300.	Jašarević	Juso	Huso	17.07.1933	Đile	12.07.1995	Potočari	MG Čančari, Potočari	11.07.2004
1301.	Jašić	Halil	Naza	19.05.1937	Nova Kasaba	00.07.1992	Pobuđe	Pobuđe	00.07.1992
1302.	Johić	Suljo	Bećo	12.05.1972	Rovaši	13.03.1993	Baljkovica		
1303.	Johić	Omer	Hazim	18.10.1978	Rovaši	20.08.1995	Sušica	MG Jelovačka česma, Potočari	11.07.2005
1304.	Johić	Avdo	Suljo	27.02.1928	Rovaši	13.07.1995	Potočari	MG Kamenica, Potočari	11.07.2005
1305.	Johić	Bećir	Ragib	00.00.1951	Rovaši	12.07.1995	Potočari	MG Blječeva, Potočari	11.07.2007
1306.	Johić	Mujo	Hadžira	18.09.1927	Rovaši	00.03.1993	Ježeštica	Milaćevići	00.03.1993
1307.	Jugović	Redžo	Nurif	02.03.1910	Bešići	03.05.1992	Bešići		
1308.	Jugović	Nurif	Ćamil	18.12.1935	Bešići	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2007
1309.	Jugović	Ćamil	Fikret	10.03.1963	Bešići	12.07.1995	Potočari		

1310.	Jugović	Ćamil	Šemsudin	15.01.1968	Bešići	13.07.1995	Buljim		
1311.	Jugović	Avdo	Mehmedalija	15.02.1955	Bešići	12.07.1995	Potočari		
1312.	Jugović	Nurko	Avdo	15.02.1970	Bešići	06.08.1992	Žedanjsko		
1313.	Jugović	Mešan	Meho	01.01.1950	Raševo	12.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Čančari, Potočari	11.07.2013
1314.	Jugović	Meho	Edib	25.08.1976	Raševo	12.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Kozluk, Potočari	11.07.2006
1315.	Jugović	Hurem	Ramo	01.01.1960	Rovaši	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2015
1316.	Juraldžić	Hašim	Hadžo	18.05.1926	Piskavice	14.03.1993	Cerska		
1317.	Jusić	Mujo	Mensur	04.02.1964	Vlasenica	30.09.1992	Sušica	MG Ogradice, Rakita	22.04.2006
1318.	Jusić	Mujo	Mevludin	10.04.1968	Vlasenica	02.06.1992	Vlasenica	MG Klještani, Rakita	22.04.2006
1319.	Jusić	Mehmed	Mujo	00.00.1935	Vlasenica	30.09.1992	Sušica		
1320.	Jusić	Hasan	Hakija	10.02.1964	Kuljančići	02.06.1992	Kuljančići	MG Snagovo	
1321.	Jusić	Husein	Osman	02.04.1961	Klanac	26.07.1992.	Maćesi	Cerska	26.07.1992
1322.	Jusić	Adem	Adil	15.05.1945	Skugrići	14.06.1992	Skugrići		
1323.	Jusić	Adil	Džemal	01.06.1977	Skugrići	12.07.1995	Kamenica.-Bratunac		
1324.	Jusić	Adil	Adem	15.02.1975	Skugrići	12.07.1995	Kamenica-Bratunac		
1325.	Jusić	Mujo	Munib	11.06.1962	Skugrići	13.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Glogova, Potočari	11.07.2013
1326.	Jusufović	Avdukadir	Suad	12.11.1950	Nova Kasaba	12.07.1995	Nova Kasaba	Potočari	11.07.2012
1327.	Jusufović	Mehmed	Nedžib	28.02.1978	Rovaši	09.02.1993	Slana		
1328.	Jusufović	Safet	Amir	03.01.1974	Rovaši	24.07.1992	Rovaši	Rovaši	24.07.1992
1329.	Jusufović	Muhamed	Mehmed	02.01.1949	Rovaši	08.02.1993	Vandžići	Rovaši	08.02.1993
1330.	Jusufović	Rahman	Fadil	07.06.1957	Rovaši	13.07.1995	Kamenica-Bratunac	Potočari	11.07.2012

1331.	Jusufović	Rahman	Meho	05.07.1948	Rovaši	14.07.1995	Kamenica-Bratunac	Potočari	11.07.2012
1332.	Jusupović	Hamed	Ramiz	06.09.1952	G.Bukovica	14.07.1995	Snagovo-Zvornik	Potočari	11.07.2015
1333.	Jusupović	Hamed	Sulejman	17.03.1950	Bukovica	14.07.1995	Kravica	MG Kamenica, Potočari	11.07.2004
1334.	Jusupović	Omer	Džemail	09.04.1966	Nurići	06.11.1992	Kamenica		
1335.	Jusupović	Mehmed	Meho	18.12.1920	Nurići	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2013
1336.	Jusupović	Smail	Džemal	08.03.1974	G.Vrsinje	11.07.1995	Konjević Polje	Potočari	11.07.2010
1337.	Jusupović	Hašim	Ramo	04.12.1946	G.Vrsinje	12.07.1995	Šuma		
1338.	Jusupović	Hasan	Hasiba	20.12.1975	G. Vrsinje	14.06.1992	Srebrenica	Srebrenica	14.06.1992
1339.	Jusupović	Hašim	Hasan	05.06.1949	G. Vrsinje	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2010
1340.	Jusupović	Hašim	Smail	15.08.1957	Vrsinje	11.07.1995	Kravica	Potočari	11.07.2010
1341.	Jusupović	Suljo	Đula	20.03.1945	G.Vrsinje	14.06.1992	Vrsinje	Vrsinje	
1342.	Kadrić	Mujo	Šaban	14.05.1949	Skugrići	12.07.1995	Šuma		
1343.	Kadrić	Adem	Adil	02.07.1960	Skugrići	11.07.1995	Šuma	MG Cerska, Potočari	31.03.2003
1344.	Kadrić	Ibro	Omer	11.12.1933	Skugrići	20.07.1992	Skugrići	Skugrići	20.07.1992
1345.	Kadrić	Mehmed	Džemal	14.12.1960	Skugrići	15.10.1992	Skugrići	Skugrići	15.09.1992
1346.	Kadrić	Mehmed	Mehmedalija	14.03.1956	Skugrići	09.02.1993	Klještani	MG Borje, Skugrići	23.04.2007
1347.	Kadrić	Mujo	Asim	21.01.1965	Skugrići	02.07.1995	Bijele Stijene-Kladanj	Tuzla	03.07.1995
1348.	Kadrić	Mujo	Hasib	06.10.1959	Skugrići	14.07.1995	Konjević Polje	Potočari	11.07.2013
1349.	Kadrić	Omer	Esmir	27.02.1973	Skugrići	12.07.1995	Buljim	MG Liplje, Potočari	11.07.2010
1350.	Kadrić	Redžo	Rešid	01.12.1960	Skugrići	09.02.1993	Klještani	Skugrići	08.07.2007
1351.	Kapić	Muho	Mujaga	01.07.1925	Cazin	25.05.1992	Vlasenica	MG Ogrdaice, Rakita	22.04.2006

1352.	Karač	Hamdija	Sead	10.11.1969	Vlasenica	28.10.1992	Debelo brdo	MG Ogradice, Rakita	25.04.2009
1353.	Karač	Hamdija	Velida	18.06.1967	Vlasenica	12.09.1992	Vlasenica	Rakita	19.04.2014
1354.	Karač	Hamdija	Aida	26.05.1965	Vlasenica	12.09.1992	Vlasenica	Rakita	19.04.2014
1355.	Karavdić	Akif	Safet	12.04.1927	Vlasenica	13.09.1992	Vlasenica		
1356.	Karavdić-Taljić	Ibrahim	Refija	14.06.1936	Vlasenica	13.09.1992	Vlasenica		
1357.	Karić	Mehmed	Halid	15.01.1936	Bijeljina	15.09.1992.	Vlasenica	MG Ogradice, Rakita	22.04.2006
1358.	Karić	Husein	Haso	01.01.1956	Nova Kasaba	16.07.1992	Nova Kasaba	MG Mravinjci	16.07.1992
1359.	Karić	Ramo	Džemal	04.10.1938	Nova Kasaba	11.07.1995	Potočari	MG Kamenica, Potočari	11.07.2009
1360.	Karić	Džemal	Edin	12.09.1968	Nova Kasaba	11.07.1995	Šuma	MG Blječeva, Potočari	11.07.2009
1361.	Karić	Džemal	Nedim	20.12.1976	Nova Kasaba	11.07.1995	Potočari		
1362.	Karić	Mehmed	Zineta	02.06.1965	Nova Kasaba	16.07.1992	Nova Kasaba	Skugrići	17.07.1992
1363.	Karić	Huso	Adem	00.00.1948	Nova Kasaba	16.07.1992	Nova Kasaba	Pobuđe	17.07.1992
1364.	Karić	Musa	Sadeta	03.06.1963	Nova Kasaba	06.03.1993	Kaldrmica	Ceranska Rijeka	06.03.1993
1365.	Karić	Ibro	Fajko	10.05.1936	Nova Kasaba	13.03.1993	Srebrenica	Brezova Njiva	13.03.1993
1366.	Karić	Osman	Smail	14.01.1937	Skugrići	13.07.1995	Potočari		
1367.	Karić	Suljo	Smajo	10.01.1960	Skugrići	13.07.1995	Bratunac	MG Lažete, Potočari	11.07.2003
1368.	Karić	Suljo	Suad	14.11.1964	Skugrići	10.10.1992	Vlasenica		
1369.	Karić	Omer	Arif	09.02.1968	Vitkovići	18.05.1992	Vlasenica		
1370.	Karišik	Mehmed	Hamed	07.02.1950	Kuka-Višegrad	13.07.1995	Potočari	MG Mršići, Potočari	11.07.2010
1371.	Kastrati	Ahmet	Rahman	21.05.1931	Gnjilani-Kosovo	10.07.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Rakita	25.04.2009
1372.	Kasumović	Sinan	Ramo	02.08.1953	Vrsinje	11.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Kameničko brdo	

1373.	Kavazbašić	Husein	Mirsad	31.05.1954	N.Kasaba	11.07.1995	Srebrenica	Potočari	11.07.2010
1374.	Kavazović	Esef	Ahmo	05.07.1948	Vlasenica	28.05.1992	Vlasenica		
1375.	Kavazović	Sead	Enis	20.06.1973	Vlasenica	28.05.1992	Vlasenica		
1376.	Kavazović	Esad	Ismet	01.08.1925	Vlasenica	02.06.1992	Sušica		
1377.	Kavazović	Meho	Muhamed	21.08.1986	Vlasenica	12.09.1992	Vlasenica		
1378.	Kavazović	Esef	Sead	05.04.1942	Vlasenica	28.05.1992	Vlasenica	MG Sušica, Rakita	28.04.2001
1379.	Kičić	Salko	Enes	05.10.1954	Vlasenica	15.03.1993	Vlasenica		
1380.	Kičić	Munib	Galib	02.09.1974	Vlasenica	13.09.1992	Sušica	MG Ogradice, Rakita	25.04.2009
1381.	Kičić	Suljo	Lutvo	15.06.1954	Vlasenica	30.09.1992	Sušica	MG Ogradice, Rakita	22.04.2006
1382.	Kičić	Lutvo	Munevera	27.03.1975	Vlasenica	19.07.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Rakita	22.04.2006
1383.	Kičić	Hadžo	Munib	10.04.1947	Vlasenica	28.08.1992	Vlasenica		
1384.	Kičić	Suljo	Sakib	07.06.1950	Vlasenica	30.09.1992	Sušica	MG Ogradice, Rakita	22.04.2006
1385.	Klanco	Hasib	Mujo	08.04.1958	Tuzla	02.06.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Rakita	26.04.2008
1386.	Klempić	Husein	Pašaga	18.10.1947	Vlasenica	15.06.1992	Vlasenica		
1387.	Klempić	Husein	Ahmed	07.01.1938	Vlasenica	10.07.1992	Vlasenica	MG Gradina,Vlasenica	13.06.2007
1388.	Klempić	Husein	Džemila	10.10.1934	Vlasenica	13.09.1992	Vlasenica		
1389.	Klempić	Ibrahim	Ekrem	08.11.1951	Vlasenica	02.06.1992	Sušica		
1390.	Klempić	Osman	Hasnija	07.04.1924	Vlasenica	28.08.1992	Vlasenica		
1391.	Klempić	Ahmed	Husein	29.08.1973	Vlasenica	13.09.1992	Vlasenica		
1392.	Klempić	Abdulah	Mustafa	07.01.1922	Vlasenica	28.08.1992	Vlasenica		
1393.	Klempić	Ahmet	Nisveta	10.03.1978	Vlasenica	13.09.1992	Vlasenica		
1394.	Klempić	Abdulah	Nura	00.00.1925	Vlasenica	28.08.1992	Vlasenica		
1395.	Klempić	Abdulah	Vasva	22.02.1928	Vlasenica	28.08.1992	Vlasenica		

1396.	Klempić	Osman	Zahid	15.02.1939	Vlasenica	02.06.1992	Sušica	MG Drcino jezero, Rakita	26.04.2008
1397.	Klempić	Ahmed	Alma	30.08.1971	Tuzla	13.09.1992	Vlasenica		
1398.	Klempić-Mandžić	Mujo	Hasreta	08.10.1947	Tuzla	13.09.1992	Vlasenica		
1399.	Klempić	Edhem	Alija	28.10.1942	Bukovica	13.07.1995	Konjević Polje	MG Krajinovići	
1400.	Klempić	Alija	Esed	18.05.1979	Bukovica	13.07.1995	Konjević Polje	MG Čančari	
1401.	Klempić	Mustafa	Hakija	15.05.1962	Bukovica	25.07.1995	Baljkovica		
1402.	Klempić	Bećir	Hanifa	13.04.1917	Bukovica	11.07.1995	Bukovica		
1403.	Klempić	Mustafa	Mehmed	12.02.1947	Bukovica	11.07.1995	Jaglići-Bratunac	MG Glogova, Potočari	20.09.2003
1404.	Klempić	Edhem	Mujo	16.04.1938	Bukovica	12.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Branjevo-Pilica	
1405.	Klempić	Avdo	Mujo	27.04.1959	G.Bukovica	11.07.1995	Šuma	MG Zeleni Jadar, Potočari	20.09.2003
1406.	Klempić	Sinan	Mulo	02.02.1939	Bukovica	14.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Zeleni Jadar, Potočari	11.07.2009
1407.	Klempić	Mehmed	Mustafa	22.08.1979	G.Bukovica	12.07.1995	Kamenica-Batunac	MG Ravnice, Potočari	11.07.2006
1408.	Klempić	Fejzo	Ramo	30.04.1959	Bukovica	12.07.1995	Pobuđe	MG Snagovo, Potočari	31.03.2003
1409.	Klempić	Hasan	Rasim	03.11.1935	Bukovica	12.07.1995	Potočari	MG Ležete	
1410.	Klempić	Mujo	Vahid	01.08.1979	G.Bukovica	11.07.1995	Potočari		
1411.	Klempić	Mujo	Zulfo	25.03.1974	Bukovica	12.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Pobuđe-Kamenica, Potočari	11.07.2005
1412.	Klempić	Suljo	Suad	20.08.1979	Bukovica	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2012
1413.	Klempić	Rasim	Asim	27.02.1966	Bukovica	27.05.1993	Srebrenica		
1414.	Klempić	Osmo	Adem	11.04.1961	Vrsinje	12.07.1992	Šuma		

1415.	Klempić-Topčić	Meho	Vasvija	01.11.1908	Vlasenica	13.09.1992	Vlasenica		
1416.	Kobaš	Ibro	Reuf	00.00.1956	Gradina	02.06.1992	Vlasenica		
1417.	Kobljaković	Rašid	Salko	10.08.1928	Vlasenica	12.07.1995	Konjević Polje		
1418.	Kolarević	Fejzo	Behrem	15.10.1931	Smajići	13.10.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Kladanj	15.07.2006.
1419.	Kolarević	Mehmed	Hasib	21.05.1939	Vlasenica	13.07.1995	Potočari	MG Kamenica, Potočari	11.07.2009
1420.	Kolarević	Rahman	Muharem	17.12.1949	Piskavice	25.06.1992	Sušica	Rakita	28.04.2001
1421.	Kolarević	Rahman	Muradif	12.02.1957	Smajići	10.07.1992	Baljkovica		
1422.	Kolarević	Rahman	Feho	02.01.1947	Piskavice	02.06.1992	Sušica	Rakita	28.04.2001
1423.	Koljović	Rifet	Sadik	06.11.1961	Skopje	02.06.1992	Sušica	MG Sušica, Rakita	24.04.2010
1424.	Korkutović	Aljo	Mujo	25.11.1955	Gerovi	25.12.1992	Debelo brdo		
1425.	Korkutović	Alija	Aljo	10.05.1937	Toplik	12.07.1995	Potočari	MG Kozluk, Potočari	11.07.2005
1426.	Korkutović	Omer	Bego	08.07.1928	Korkutovići	12.07.1995	Potočari	MG Kamenica, Potočari	11.07.2004
1427.	Korkutović	Ibran	Džemil	18.03.1973	Korkutovići	13.07.1995	Potočari	MG Kamenica, Potočari	11.07.2005
1428.	Korkutović	Murat	Esad	20.05.1973	Korkutovići	11.07.1995	Kravica	Potočari	11.07.2015
1429.	Korkutović	Juso	Huso	10.12.1928	Korkutovići	12.07.1995	Potočari	MG Kamenica, Potočari	11.07.2005
1430.	Korkutović	Ibro	Ibran	16.02.1953	Korkutovići	12.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Čančari, Potočari	11.07.2008
1431.	Korkutović	Džemal	Mujo	04.05.1960	Korkutovići	11.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Snagovo, Potočari	11.07.2010
1432.	Korkutović	Mumin	Murat	19.10.1938	Korkutovići	13.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2010

1433.	Korkutović	Adem	Ramiz	16.06.1954	Korkutovići	13.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Pobuđe-Kamenica, Potoćari	11.07.2006
1434.	Korkutović	Reuf	Ramiza	04.02.1974	Korkutovići	28.10.1992	Debelo brdo	MG Ogrdaice, Rakita	26.04.2008
1435.	Korkutović	Suljo	Šaban	09.01.1950	Korkutovići	11.08.1995	Baljkovica		
1436.	Korkutović	Šaban	Safet	03.11.1974	Korkutovići	11.07.1995	Potočari	MG Rijeka Sava, Potočari	11.07.2003
1437.	Korkutović	Omer	Mujo	15.11.1954	Korkutovići	02.03.1993	Vlasenica		
1438.	Korkutović	Munib	Mumin	28.02.1956	Korkutovići	30.12.1992	Cerska		
1439.	Korkutović	Suljo	Muradif	25.10.1957	Korkutovići	15.09.1992	Baljkovica		
1440.	Korkutović	Avdo	Mustafa	19.05.1957	Korkutovići	12.05.1993	Srebrenica		
1441.	Korkutović	Reuf	Nail	17.05.1971	Korkutovići	28.10.1992	Debelo brdo	MG Ogradice, Rakita	23.04.2011.
1442.	Korkutović	Suljo	Safet	06.03.1974	Korkutovići	02.06.1992	Vlasenica		
1443.	Korkutović	Reuf	Suljo	15.01.1967	Korkutovići	28.10.1992	Klještani	MG Ogradice, Rakita	22.04.2008
1444.	Korkutović	Ramiz	Kemal	01.03.1981	Korkutovići	20.10.1992	Korkutovići		
1445.	Korkutović	Mujo	Mirsada	00.00.1964	Korkutovići	14.12.1992	Cerska		
1446.	Korkutović	Ismet	Avdo	01.04.1967	Korkutovići	26.09.1992	Rogosija		
1447.	Korkutović	Ramiz	Hazim	06.08.1975	Korkutovići	18.10.1992	Klještani	MG Ogradice, Rakita	21.04.2012
1448.	Korkutović	Ramo	Mušan	19.03.1956	Korkutovići	12.07.1995	Srebrenica		
1449.	Korkutović	Abid	Hava	21.04.1954	Korkutovići	00.00.1993	Cerska		
1450.	Korkutović	Emin	Razija	01.05.1955	Korkutovići	00.00.1993	Cerska		
1451.	Korkutović	Meho	Sevleta	00.00.1972	Korkutovići	00.00.1993	Stupari		
1452.	Korkutović	Mujo	Zlatka	00.00.1917	Korkutovići	00.00.1992	Cerska	Korkutovići	00.00.1992
1453.	Korkutović	Orhan	Fehima	10.03.1960	Korkutovići	00.00.1993	Cerska		
1454.	Korkutović	Huso	Zuhdija	00.00.1956	Korkutovići	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2012

1455.	Kremić	Ibrahim	Ibrišim	17.04.1934	Nurići	12.07.1995	Potočari	MG Lažete, Potočari	11.07.2003
1456.	Kremić	Ibrišim	Ramo	14.07.1972	Nurići	11.07.1995	Kamenica-Bratunac	Potočari	11.07.2012
1457.	Kremić	Ibrišim	Rizvo	10.06.1966	Nurići	13.07.1995	Šuma	MG Pobuđe-Kamenica, Potočari	11.07.2003
1458.	Kremić	Rizvo	Ibrišim	00.00.1938	Nurići	12.07.1995	Potočari		
1459.	Kremić	Asim	Alaga	14.04.1963	Đile	13.07.1995	Nova Kasaba	Potočari	11.07.2009
1460.	Kremić	Mujo	Asim	05.10.1936	Đile	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2007
1461.	Kremić	Asim	Mehmedalija	15.06.1966	Đile	13.07.1995	Nova Kasaba	MG Hodžići, Potočari	11.07.2012
1462.	Kremić	Ohran	Mujo	25.07.1957	Đile	11.07.1995	Nova Kasaba	Potočari	11.07.2010
1463.	Kremić	Asim	Adil	05.01.1969	Đile	11.07.1995	Potočari	MG Blječeva, Potočari	11.07.2007
1464.	Kremić	Asim	Fadil	12.09.1971	Đile	11.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2012
1465.	Kremić	Mujo	Mustafa	13.12.1933	Đile	00.00.1994	Srebrenica		
1466.	Krešteli ca	Ibro	Azem	09.09.1939	Han Pijesak	30.09.1992	Sušica		
1467.	Krkić	Alija	Muhamed	07.10.1974	Pomol	13.07.1995	Kaldrmica	MG Lažete, Potočari	11.07.2003
1468.	Krkić	Alija	Mujo	01.10.1977	Međedi	13.07.1995	Konjević Polje	Potočari	11.07.2011
1469.	Kuduzović	Nurija	Maida	18.05.1956	Vlasenica	13.09.1992	Vlasenica		
1470.	Kuduzović	Rašid	Ramo	10.10.1927	Džemat	18.02.1993	Džamdžići	MG Begići, Rakita	23.04.2011.
1471.	Kuduzović	Bajro	Hasan	03.09.1935	Džemat	12.07.1995	Potočari		
1472.	Kuduzović/ Arnaut	Omer	Hata	27.07.1932	Gornji Zalukovik	13.09.1992	Vlasenica		
1473.	Kuljančić	Hasan	Mehmed	05.05.1965	Vlasenica	16.05.1994	Slivanjsko brdo-Olovo		
1474.	Kuljančić	Bajro	Mirsad	22.04.1971	Vlasenica	06.06.1992	Alihodžići		

1475.	Kuljančić	Muharem	Fazila	00.00.1920	Vlasenica	00.03.1993	Baljkovica		
1476.	Kuljančić	Avdo	Avdo	24.04.1917	Vlasenica	13.07.1995	Kravica	Potočari	11.07.2006
1477.	Kuljančić	Alija	Adem	08.11.1957	Durići	10.11.1992	Vlasenica		
1478.	Kuljančić	Alija	Hasib	24.02.1954	Durići	06.06.1992	Vlasenica	MG Durići	
1479.	Kuljančić	Hasib	Suad	25.10.1971	Durići	16.05.1994	Slivanjsko brdo-Olovo		
1480.	Kuljančić	Hasib	Dževad	01.08.1976	Durići	04.06.1992	Durići	MG Durići	
1481.	Kuljančić	Redžo	Alija	01.09.1928	Durići	05.06.1992	Durići		
1482.	Kuljančić	Halil	Đulsa	00.00.1911	Pijuci	08.05.1992	Pijuci		
1483.	Kuljančić	Šaban	Ahmet	19.11.1953	Šadići	26.01.1993	Vlasenica		
1484.	Kuljančić	Abid	Behrem	16.10.1928	Šadići	24.02.1993	Cerska		
1485.	Kuljančić	Hakija	Hasib	05.01.1968	Šadići	23.12.1992	Cerska		
1486.	Kuljančić	Šaban	Ibrahim	06.01.1956	Šadići	25.091992	Cerska		
1487.	Kuljančić	Rahman	Meho	10.03.1937	Šadići	30.09.1992	Sušica		
1488.	Kuljančić	Bajro	Avdo	19.04.1942	Šadići	06.06.1992	Alihodžići-Riještani		
1489.	Kuljančić	Ibran	Habib	13.07.1942	D.Šadići	13.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2010
1490.	Kuljančić	Hasib	Haris	08.08.1971	Šadići	06.06.1992	Cvijetanj		
1491.	Kuljančić	Avdo	Hasib	27.04.1948	Šadići	06.06.1992	Cvijetanj		
1492.	Kuljančić	Osman	Mustafa	07.02.1940	D.Šadići	30.10.1992	Debelo brdo	MG Ogradice, Rakita	22.04.2006
1493.	Kuljančić	Abid	Šaban	27.09.1937	Šadići	13.07.1995	Potočari		
1494.	Kuljančić	Mehmed	Salko	05.06.1929	Šadići	12.07.1995	Potočari	MG Čančari, Potočari	11.07.2012
1495.	Kuljančić	Mustafa	Zemina	01.02.1971	D.Šadići	30.10.1992	Debelo brdo		
1496.	Kuljančić	Habib	Kemal	26.10.1970	Dragaši	07.06.1992	Klještani		
1497.	Kuljančić	Habib	Sadija	13.06.1973	Dragaši	14.02.1993	Cerska		
1498.	Kuljančić	Mujo	Mustafa	14.08.1959	Šadići	04.06.1992	Šadići	MG Šadići	

1499.	Kuljančić	Aljo	Redžo	10.04.1915	Šadići	02.06.1992	Kuljančići	MG Begići, Rakita	24.04.2010
1500.	Kuljančić	Mehmed	Mujo	10.05.1927	Šadići	02.06.1992	Džamdžići	MG Džamdžići	
1501.	Kuljančić	Nuhan	Fikret	01.05.1976	Šadići	13.07.1995	Potočari	MG Liplje, Potočari	11.07.2010
1502.	Kuljančić	Mujo	Šaban	01.01.1933	Šadići	12.07.1995	Potočari	MG Kamenica, Potočari	11.07.2004
1503.	Kuljančić	Ramo	Mensur	06.11.1974	Džamdžići	11.12.1992	Pijuci	MG Pijuci, Pijuci	00.00.2000
1504.	Kuljančić	Suljo	Dilbo	00.00.1930	Džamdžići	21.12.1992	Cerska	Cerska	21.12.1992
1505.	Kuljančić	Dilbo	Suljo	16.04.1954	Džamdžići	05.06.1992	Debelo brdo		
1506.	Kuljančić	Dilbo	Ramo	07.07.1951	Džamdžići	01.10.1992	Jelovačka česma	MG Ogradice, G. Rainci	02.10.1992
1507.	Kuljančić	Dilbo	Avdo	13.08.1958	Džamdžići	05.06.1992	Debelo brdo		
1508.	Kuljančić	Mustafa	Zemina	01.02.1971	Džamdžići	01.10.1992	Debelo brdo		
1509.	Kuljančić	Hasib	Avdo	27.05.1973	Džamdžići	05.06.1992	Debelo brdo		
1510.	Kuljančić	Hasib	Haris	08.08.1971	Džamdžići	05.06.1992	Debelo brdo		
1511.	Kuljančić	Bajro	Mirsad	22.04.1971	Džamdžići	06.06.1992	Debelo brdo		
1512.	Kuljančić	Avdo	Bajro	00.00.1948	Džamdžići	05.06.1992	Debelo brdo		
1513.	Kuljančić-Čelebić	Mumin	Naza	12.11.1951	Cerska	30.10.1992	Debelo brdo	MG Ogradice, Rakita	24.04.2009
1514.	Kuljančin	Redžo	Alija	01.09.1928	Šadići	05.06.1992	Durići	MG Durići	
1515.	Kuljančić-Hukić	Ahmet	Tima	00.00.1931	Šadići	00.06.1992	Šadići		
1516.	Kurjak	Ibrahim	Enes	26.07.1969	Vlasenica	02.02.1993	Starić-Kladanj		
1517.	Kurjak	Mujo	Asim	20.06.1975	Cerska	13.10.1992	Cerska	Cerska	13.10.1992
1518.	Kurjak	Jusup	Salkuna	00.00.1975	Cerska	22.08.1992	Cerska	Cerska	22.08.1992
1519.	Kurjak	Omer	Bajro	26.04.1949	Cerska	12.07.1995	Potočari		
1520.	Kurtagić	Uzeir	Muhamed	01.10.1964	Vlasenica	05.07.1992	Vlasenica		

1521.	Kurtić	Halil	Avdo	01.01.1919	Gradina	20.06.1992	Gradina/ Kurtići	MG Grdaina	
1522.	Kurtić	Mustafa	Ramo	20.05.1957	Rovaši	12.07.1995	Pobuđe	MG Glogova, Potočari	20.09.2003
1523.	Kurtić	Mustafa	Ibro	17.08.1952	Rovaši	08.04.1993	Opeci	Opeci	08.04.1993
1524.	Kurtić	Omer	Alija	04.04.1929	Rovaši	00.07.1992	Rovaši	Rovaši	00.07.1992
1525.	Kurtić	Šabo	Naida	08.11.1985	Rovaši	24.07.1992	Rovaši	Rovaši	24.07.1992
1526.	Kustura	Almas	Ramo	02.02.1953	Zlatnik/ Višegrad	02.06.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Sarajevo	13.08.2008
1527.	Lelo	Husein	Nihada	06.12.1978	Vlasenica	06.06.1992	Jarovlje		
1528.	Lelo	Šaban	Nevzeta	00.00.1959	Vlasenica	00.07.1992	Sušica		
1529.	Lelo	Šaban	Bajro	03.07.1957	Brateljevići/ Kladanj	22.08.1992	Debelo brdo	MG Ogrdaice, Rakita	21.04.2007
1530.	Lenjinac	Huso	Hazim	25.04.1959	Štedra	12.07.1995	Potočari	MG Zeleni Jadar	
1531.	Lenjinac	Omer	Medo	10.06.1965	Štedra	12.07.1995	Šuma	Potočari	11.07.2015
1532.	Lenjinac	Alija	Rešid	05.01.1964	Štedra	12.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Zeleni Jadar	
1533.	Lenjinac	Husein	Salih	09.05.1932	Štedra	13.07.1995	Potočari	MG Lažete	
1534.	Lenjinac	Omer	Mustafa	01.10.1968	Štedra	04.04.1993	Bučje		
1535.	Ljeljić	Edhem	Ohran	15.03.1954	Nova Kasaba	11.07.1995	Šuma	MG Čančari, Potočari	11.07.2010
1536.	Ljeljić	Mustafa	Omer	29.01.1948	Nova Kasaba	13.07.1995	Potočari	MG Kamenica, Potočari	
1537.	Lokmić	Esed	Mirsad	10.04.1966	Kusonje-Kalesija	01.06.1992	Vlasenica	MG Pelemiši, Memići	01.06.2010
1538.	Lokmić	Ismet	Ismet	03.02.1968	Vlasenica	06.06.1992	Vlasenica		
1539.	Mahmutović	Alija	Jasmin	13.10.1974	Drum	02.06.1992	Drum	MG Ogradice, Rakita	16.07.2000
1540.	Mahmutović	Alija	Muradif	22.05.1972	Drum	02.06.1992	Džamdžići	MG Džamdžići, Rakita	16.07.2000

1541.	Mahmutović	Sulejman	Husein	01.11.1952	Vranovine	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2013
1542.	Mahmutović	Durmo	Mehmed	10.02.1978	Zilići	12.07.1992	Šuma		
1543.	Mahmutović	Fejzo	Mustafa	05.01.1951	Velika Kladuša	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
1544.	Malčinović	Ahmo	Enver	04.07.1976	Vlasenica	10.06.1993	Kladanj		
1545.	Malčinović	Salko	Suljo	00.00.1922	Begići	12.07.1995	Potočari	Rakita	
1546.	Malčinović	Nurija	Fatija	07.05.1958	Mršići	00.01.1993	Cerska		
1547.	Malčinović	Nurija	Zlatija	00.00.1949	Pijuci	00.06.1992	Kladanj		
1548.	Malčinović	Mehmed	Rahman	12.08.1955	Džemat	07.02.1993	Cerska		
1549.	Malčinović	Mehmed	Rasim	28.11.1966	Džemat	04.03.1993	Klještani		
1550.	Malčinović	Aljo	Hasib	10.07.1972	Džemat	04.03.1993	Klještani		
1551.	Malčinović	Mehmed	Ramo	00.00.1955	Džemat	00.08.1992	Cerska		
1552.	Malčinović	Avdulah	Avdo	00.00.1920	Mujukići	02.06.1992	Mujukići		
1553.	Malić	Meho	Ibrahim	19.11.1937	Vlasenica	11.07.1995	Potočari	MG Kozluk	
1554.	Malić	Mujo	Behadil	04.05.1962	Sebiočina	07.10.1992	Pobuđe	Pobuđe	07.10.1992.
1555.	Malić	Mujo	Mašo	18.10.1950	Sebiočina	14.01.1993	Pobuđe	Pobuđe	14.01.1993
1556.	Malić	Šerif	Alija	18.08.1978	Sebiočina	13.07.1995	Nova Kasaba	Potočari	11.07.2011
1557.	Malić	Omer	Enver	24.01.1977	Sebiočina	11.07.1995	Konjević Polje	MG Snagovo, Potočari	11.07.2009
1558.	Malić	Mašo	Ibiš	01.11.1977	Sebiočina	12.07.1995	Šuma		
1559.	Malić	Mujo	Omer	28.01.1953	Sebiočina	12.07.1995	Konjević Polje	MG Snagovo, Potočari	11.07.2009
1560.	Malić	Omer	Šaćir	25.09.1945	Sebiočina	12.07.1995	Sandići	Potočari	11.07.2005
1561.	Malić	Šaban	Šahbaz	10.03.1959	Sebiočina	12.07.1995	Kamenica-Bratunac		
1562.	Malić	Šaban	Šerif	10.08.1947	Sebiočina	11.07.1995	Šuma	MG Liplje, Potočari	11.07.2011
1563.	Malić	Šahin	Fehim	02.07.1972	Sebiočina	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2010

1564.	Malić	Ibrahim	Ramiz	00.00.1973	Sebiočina	07.10.1992	Pobuđe	MG Hrnčići, Potočari	11.07.2006
1565.	Malić	Ibrišim	Fadil	18.04.1962	D.Vrsinje	15.07.1995	Sandići		
1566.	Malić	Ibrišim	Fadila	04.10.1959	Pale	15.07.1995	Pobuđe		
1567.	Malić	Ibrahim	Nurif	21.04.1961	D.Vrsinje	11.07.1995	Baljkovica		
1568.	Malić	Ibrahim	Ramiz	07.01.1969	D. Vrsinje	12.07.1995	Konjević Polje	MG Snagovo	
1569.	Malić	Ibrahim	Džemal	23.03.1973	D. Vrsinje	15.06.1993	Sućeska		
1570.	Malkić	Agan	Halil	00.00.0000	Pijuci	00.05.1992			
1571.	Malović	Emin	Sifet	22.09.1969	Đile	00.05.1992	Đile		
1572.	Malović	Emin	Rifet	22.09.1969	Đile	11.07.1995	Potočari	MG Blječeva, Potočari	11.07.2007
1573.	Malović	Hurem	Hajrudin	25.07.1952	Đile	13.07.1995	Kravica-Bratunac		
1574.	Maljišević	Mujo	Aljo	15.04.1920	Džemat	02.06.1992	Džemat	MG Džemat, Rakita	28.04.2001
1575.	Maljišević	Hasan	Alija	20.05.1929	Gradina	12.07.1995	Potočari	MG Kamenica, Potočari	11.07.2010
1576.	Maljišević	Meho	Mehmed	11.11.1929	Gradina	11.07.1995	Potočari	MG Čančari, Potočari	11.07.2005
1577.	Maljišević	Alija	Ragib	26.10.1958	Gradina	12.07.1995	Kamenica-Bratunac	Potočari	11.07.2010
1578.	Maljišević	Suljo	Salko	20.02.1976	Gradina	11.07.1995	Kravica	MG Zeleni Jadar, Potočari	11.07.2008
1579.	Maljišević	Muhamed	Mustafa	14.10.1958	Hrastovac	21.10.1994	Tuzla		
1580.	Mandžić	Enes	Esad	30.08.1977	Đile	11.07.1995	Kamenica-Bratunac		
1581.	Mandžić	Ahmet	Enez	10.05.1941	Đile	11.07.1995	Potočari		
1582.	Manjić	Mujo	Mevludin	00.06.1977	Vlasenica	13.09.1992	Sušica	Rakita	20.04.2013
1583.	Manjić	Mujo	Muhidin	00.00.1969	Vlasenica	13.09.1992	Sušica	Raakita	20.04.2013

1584.	Manjić	Sabrija	Muriz	02.12.1975	Zvornik	10.06.1992	Vlasenica	MG Pelemiši, Memići	01.06.2009
1585.	Manjić	Ibro	Kadir	22.07.1975	Kamenica-Zvornik	07.06.1992	Sušica	MG Pelemiši-Rakita	24.04.2010
1586.	Manjić	Husein	Hasan	00.00.1960	Zvornik	02.06.1992	Vlasenica	Rakita	19.04.2014
1587.	Manjić	Ahmo	Ahmet	00.00.1962	Zvornik	02.06.1992	Vlasenica	Rakita	19.04.2014
1588.	Medić	Mehmed	Meho	30.04.1962	N. Kasaba	07.02.1993	Ilijino brdo	N. Kasaba	08.02.1993
1589.	Mehanović	Avdo	Alija	02.08.1937	Vlasenica	30.09.1992	Sušica	MG Vlasenica	
1590.	Mehanović	Avdo	Huso	00.00.1934	Vlasenica	12.09.1992	Vlasenica		
1591.	Mehanović	Alija	Naim	11.01.1967	Vlasenica	30.09.1992	Sušica	MG Ogradice, Rakita	21.04.2012
1592.	Mehanović	Adil	Sead	21.04.1958	Vlasenica	20.05.1992	Vlasenica	MG Pelemiši,Rakita	24.04.2010
1593.	Mehanović	Adil	Seid	29.11.1954	Vlasenica	07.07.1992	Vlasenica	Rakita	25.04.2009
1594.	Mehanović	Adil	Sejfo	23.02.1949	Vlasenica	00.12.1992	Pelemiši	MG Pelemiši, Rakita	26.04.2008
1595.	Mehanović	Adul	Džemal	21.04.1958	Vlasenica	07.07.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Rakita	26.04.2008
1596.	Mehanović	Huso	Irhad	30.04.1966	Vlasenica	13.09.1992	Vlasenica		
1597.	Mehanović-Ferizović	Hamdija	Minka	11.03.1951	Vlasenica	07.07.1992	Pelemiši	MG Pelemiši, Rakita	24.04.2010
1598.	Mehić	Hasan	Ćazim	01.01.1974	Cerska	27.09.1992	Grobić	Cerska	27.09.1992
1599.	Mehić	Avdo	Zaim	01.01.1972	Cerska	24.02.1993	Grobić	Maćesi-Slana	25.02.1993
1600.	Mehić	Hasan	Lutvo	22.08.1978	Cerska	13.07.1995	Đugum-Bratunac	MG Liplje	
1601.	Mehić	Ramiz	Rahim	08.08.1974	Cerska	18.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Kamenica	
1602.	Mehić	Šahin	Damir	10.08.1969	Nova Kasaba	11.07.1995	Baljkovica		
1603.	Mehić	Šaban	Šahin	05.05.1930	Nova Kasaba	13.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2006
1604.	Mehić	Šahin	Samir	12.11.1966	Nova Kasaba	11.07.1995	Baljkovica	Potočari	

1605.	Mehmedović	Redžo	Kemal	07.06.1964	Vlasenica	31.05.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Rakita	25.04.2009
1606.	Mehmedović	Redžo	Nedžad	14.07.1966	Sarajevo	31.05.1992	Vlasenica	MG Ogrdaice, Rakita	25.04.2009
1607.	Mehmedović	Rahman	Mehmed	26.05.1977	Bukovica	11.07.1995	Jaglići-Srebrenica		
1608.	Mehmedović	Mehmed	Rahman	16.11.1933	Bukovica	10.07.1995	Potočari	MG Kozluk, Potočari	11.07.2008
1609.	Mehmedović	Rahman	Ramiz	07.12.1957	Bukovica	19.07.1995	Konjević Polje	Potočari	11.07.2011
1610.	Mehmedović	Hasan	Selim	03.05.1953	Bukovica	11.07.1995	Šuma		
1611.	Mehmedović	Salčin	Esad	15.03.1967	Bešići	08.08.1992	Metaljka-Žutica		
1612.	Mehmedović	Salčin	Sakib	27.10.1959	Bešići	14.07.1995	Baljkovica		
1613.	Mehmedović	Bećir	Fadil	13.10.1963	Cerska	10.10.1992	Cerska	Cerska	11.10.1992
1614.	Mehmedović	Šahin	Šabo	00.10.1959	Cerska	13.01.1993	Cerska	Cerska	13.01.1993
1615.	Mehmedović	Hasib	Meho	04.02.1957	Cerska	13.07.1995	Kamenica-Bratunac		
1616.	Mehmedović	Ramiz	Mevludin	01.01.1973	Cerska	15.09.1995	Kladanj		
1617.	Mehmedović	Ramo	Selim	27.10.1923	Cerska	13.07.1995	Potočari		
1618.	Mehmedović	Bego	Ismet	08.10.1971	Rovaši	07.03.1993	Rovaši		
1619.	Mehmedović	Bećo	Bećir	15.11.1930	Cerska	14.06.1992	Konjevi Polje	Cerska	15.06.1992
1620.	Mehmedović	Alija	Adem	24.10.1929	Maćesi	12.07.1995	Potočari	MG Kozluk, Potočari	31.03.2003
1621.	Mehmedović	Smajo	Alija	13.04.1968	Maćesi	09.07.1993	Durići		
1622.	Mehmedović	Mujo	Muhidin	01.07.1967	Maćesi	11.09.1992	Vlasenica	MG Ogradica, Rakita	22.04.2006
1623.	Mehmedović	Alija	Rahman	22.05.1938	Maćesi	12.07.1995	Konjević Polje	MG Snagovo	11.07.2009
1624.	Mehmedović	Adem	Adil	03.09.1962	Maćesi	12.07.1995	Potočari	MG Blječeva, Potočari	11.07.2009
1625.	Mehmedović	Mujo	Meho	04.02.1972	Maćesi	28.05.1992	Cerska		

1626.	Mehmedović	Mujo	Mevludin	04.02.1972	Maćesi	28.05.1992	Cerska		
1627.	Mehmedović	Ragib	Mirsad	20.02.1966	Slana	12.07.1995	Srebrenica	Potočari	11.07.2006
1628.	Mehmedović	Ragib	Fehim	10.06.1968	Slana	23.07.1995	Baljkovica	MG Snagovo	
1629.	Mehmedović	Ragib	Šemso	13.04.1970	Maćesi	13.07.1995	Kaldrmica	MG Čančari, Potočari	11.07.2006
1630.	Mehmedović	Muradif	Omer	14.06.1955	Slana	12.07.1995	Srebrenica	MG Liplje	
1631.	Mehmedović	Muradif	Ramiz	15.10.1957	Slana	11.07.1995	Šuma	Potočari	11.07.2010
1632.	Mehmedović	Muradif	Kemal	10.10.1972	Slana	08.07.1993	Grabovica		
1633.	Mehmedović	Muradif	Rasim	15.10.1975	Slana	12.07.1995	Srebrenica	Potočari	11.07.2010
1634.	Mehmedović	Hasan	Ajka	00.00.1922	Slana	10.03.1993	Konjević Polje	K. Polje	10.03.1993
1635.	Mehmedović	Selim	Smail	01.09.1963	Rovaši	22.06.1992	Kamenica	Rovaši	23.06.1992
1636.	Mehmedović	Ibran	Hasan	10.09.1959	Rovaši	13.07.1995	Baljkovica		
1637.	Mehmedović	Šaban	Mujo	02.06.1954	Rovaši	15.07.1995	Buljim	MG Blječeva, Potočari	11.07.2007
1638.	Mehmedović	Ibro	Meho	00.00.1966	Rovaši	00.07.1992	Cerska		
1639.	Mehmedović	Ramiz	Muzafer	25.08.1979	Rovaši	00.07.1992	Cerska		
1640.	Mehmedović	Alija	Sejdalija	03.01.1975	Rovaši	12.07.1995	Nova Kasaba	Potočari	11.07.2010
1641.	Mehmedović	Avdo	Šaban	18.03.1929	Rovaši	12.07.1995	Potočari	MG Pobuđe-Kamenica, Potočari	11.07.2006
1642.	Mehmedović	Hakija	Ramiz	07.01.1971	Rovaši	09.02.1993	Rovaši	Rovaši	09.02.1993
1643.	Mehmedović	Halil	Ramiz	09.12.1948	Rovaši	14.07.1995	Kamenica-Bratunac		
1644.	Mehmedović	Halil	Alija	20.12.1951	Rovaši	11.07.1995	Nova Kasaba	Potočari	11.07.2010
1645.	Mehmedović	Mahmut	Bego	12.12.1937	Rovaši	12.07.1995	Potočari	MG Kamenica, Potočari	11.07.2012
1646.	Mehmedović	Senaid	Azra	20.03.1989	Zilići	15.06.1993	Sućeska		
1647.	Mehmedović	Bećir	Smail	19.08.1955	Skugrići	12.07.1995	Potočari	MG Kamenica, Potočari	11.07.2008

1648.	Mehmedović	Bećir	Abid	03.01.1953	Skugrići	12.07.1995	Buljim	MG Snagovo, Potočari	11.07.2009
1649.	Mehmedović	Muhamed	Amir	21.10.1964	Skugrići	01.08.1995	Cerska	MG Snagovo, Skugrići	00.00.2006
1650.	Mehmedović	Muhamed	Hazim	01.01.1962	Skugrići	15.08.1995	Udrč	MG Kravica, Skugrići	31.08.2002
1651.	Mehmedović	Zuhdija	Ćamil	29.06.1964	Skugrići	11.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2004
1652.	Mehmedović	Džemail	Elvedin	23.04.1977	Skugrići	18.08.1992	Skugrići	Skugrići	18.08.1992
1653.	Mehmedović	Džemail	Nihada	25.03.1980	Skugrići	18.08.1992	Skugrići	Skugrići	18.08.1992
1654.	Mehmedović	Bećir	Ramiz	14.03.1960	Skugrići	14.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Snagovo, Potočari	11.07.2009
1655.	Mehmedović	Ibrahim	Lutvo	18.03.1966	Skugrići	10.07.1995	Potočari	MG Kamenica, Potočari	11.07.2009
1656.	Mehmedović	Ibrahim	Jasmina	11.11.1973	Skugrići	22.07.1992	Skugrići	Skugrići	22.07.1992
1657.	Mehmedović	Ibro	Muhamed	02.07.1924	Skugrići	11.07.1995	Potočari	Skugrići	09.07.2011
1658.	Mehmedović	Mujo	Seid	23.04.1972	Skugrići	18.08.1992	Vlasenica	Skugrići	18.08.1992
1659.	Mehmedović	Mujo	Suad	14.12.1976	Skugrići	25.07.1994	Kamenica-Bratunac	Skugrići	
1660.	Mehmedović	Salko	Džemail	01.03.1957	Skugrići	14.07.1995	Kaldrmica	MG Liplje, Potočari	11.07.2011
1661.	Mehmedović	Ibrahim	Abid	27.11.1967	G. Bukovica	12.07.1995	Potočari		
1662.	Mehremić	Sulejman	Mirsad	01.09.1950	Vlasenica	13.09.1992	Vlasenica	Rakita	20.04.2013
1663.	Mekanić	Mujo	Ramiz	17.03.1959	Bešići	00.03.1993	Debelo brdo	MG Pećina, Potočari	11.07.2003
1664.	Mekanić	Suljo	Meho	13.01.1950	Bešići	06.07.1992	Opetci-Srebrenica		
1665.	Mekanić	Ismet	Ismail	06.07.1968	Bešići	12.07.1992	Zalazje	Srebrenica	
1666.	Mekanić	Jakub	Bećir	15.04.1957	Bešići	18.08.1995	Luke-Vlasenica	Goli brijeg-Tuzla	24.10.1995
1667.	Mekanić	Jakup	Bekir	06.08.1966	Bešići	12.07.1995	Burnice		

1668.	Mekanić	Hamdija	Ćamil	19.07.1966	Bešići	21.07.1995	Pobuđe	Potočari	11.07.2003
1669.	Mekanić	Adem	Fadil	14.08.1949	Bešići	11.07.1995	Šuma	Potočari	11.07.2011
1670.	Mekanić	Hamdija	Hamil	04.03.1963	Bešići	11.07.1995	Kravica	MG. N Kasaba, Potočari	11.07.2006
1671.	Mekanić	Osman	Jakup	19.12.1930	Bešići	11.07.1995	Potočari	MG Lažete, Potočari	31.03.2003
1672.	Mekanić	Mustafa	Junuz	02.11.1947	Bešići	14.07.1995	Kravica	Potočari	11.07.2009
1673.	Mekanić	Ismet	Muhamed	19.07.1964	Bešići	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2014
1674.	Mekanić	Junuz	Mustafa	01.01.1979	Bešići	11.07.1995	Šuma		
1675.	Mekanić	Adem	Naser	19.02.1960	Bešići	14.07.1995	Konjević Polje		
1676.	Mekanić	Salih	Salim	11.03.1976	Bešići	13.07.1995	Konjević Polje	Potočari	11.07.2003
1677.	Mekanić	Mujo	Šećan	26.01.1968	Bešići	22.07.1995	Baljkovica	MG Baljkovica, Potočari	11.07.2003
1678.	Mekanić	Fadil	Adem	06.01.1980	Bešići	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2012
1679.	Mekanić	Abid	Hamdija	16.02.1941	Bešići	04.05.1992	Bešići	Bešići	04.05.1992
1680.	Mekanić	Suljo	Kadrija	07.04.1955	Bešići	12.07.1995	Potočari	Potočari	31.03.2003
1681.	Mekanić	Mustafa	Tima	20.02.1927	Bešići	00.08.1992	Opetci		
1682.	Mekić	Smajl	Rizo	10.07.1937	Vlasenica	00.05.1992	Vlasenica	MG Ogradice-Rakita	24.04.2010
1683.	Mekić	Mujo	Raha	05.05.1923	Vlasenica	22.09.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Vlasenica	06.09.2006
1684.	Mekić-Zlatić	Haso	Melka	10.04.1912	Vlasenica	20.06.1992	Vlasenica	MG Ogrdaice, Rakita	25.04.2009
1685.	Memić	Sulejman	Suljo	18.02.1946	Kamenica	12.07.1995	Potočari		
1686.	Memić	Suljo	Ahmed	26.05.1975	Kamenica	12.07.1995	Potočari		
1687.	Memišević	Mahmut	Azem	05.05.1957	Bešići	07.01.1993	Kravica		
1688.	Memišević	Ohran	Amir	29.11.1966	Bešići	12.07.1995	Šuma	MG Cerska	
1689.	Memišević	Osman	Bego	30.03.1928	Bešići	13.07.1995	Potočari	MG Snagovo, Potočari	11.07.2006

1690.	Memišević	Remzija	Hazim	12.06.1966	Bešići	12.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Liplje,Potočari	11.07.2010
1691.	Memišević	Osman	Meho	04.04.1934	Bešići	12.07.1995	Potočari	MG Hodžići, Potočari	11.07.2004
1692.	Memišević	Ramo	Munib	23.11.1938	Bešići	11.07.1995	Šuma	Potočari	31.03.2003
1693.	Memišević	Munib	Ibro	15.05.1971	Bešići	13.10.1992	Grobić		
1694.	Memišević	Hamed	Jusuf	27.10.1968	Bešići	12.07.1995	Nova Kasaba		
1695.	Memišević	Azem	Mahmut	10.06.1932	Bešići	12.07.1995	Buljim	Potočari	11.07.2011
1696.	Memišević	Memiš	Suljo	21.01.1915	Bešići	03.05.1992	Bešići		
1697.	Memišević	Meho	Salkuna	00.07.1907	Bešići	00.07.1992	Bajramovići		
1698.	Memišević	Mehmedalija	Hajrudin	15.01.1973	Nurići	14.07.1995	Pobuđe	MG Glogova	
1699.	Memišević	Alija	Mehmedalija	07.04.1939	Nurići	20.07.1995	Burnice	MG Cerska, Potočari	31.03.2003
1700.	Memišević	Osman	Mujo	00.00.1965	Nurići	16.01.1993	Jezero		
1701.	Merić	Suljo	Ahmo	00.00.1929	Vlasenica	15.09.1992	Vlasenica		
1702.	Merić	Sulejman	Fadil	20.01.1964	Vlasenica	02.06.1992	Vlasenica		
1703.	Merić	Sulejman	Muharem	25.02.1950	Vlasenica	30.09.1992	Sušica		
1704.	Merić	Ibro	Salko	00.00.1958	Vlasenica	15.06.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Rakita	18.04.2015
1705.	Mešić	Selim	Idriz	04.10.1956	Maćesi	08.03.1993	Maćesi	Maćesi	08.03.1993
1706.	Mešić	Selim	Hasan	14.01.1959	Maćesi	11.07.1995	Križevići	MG Križevići, Potočari	31.03.2003
1707.	Mešić	Selim	Safet	07.06.1961	Maćesi	12.07.1995	Kamenica-Bratunac		
1708.	Mešić	Selim	Senaid	28.01.1970	Maćesi	13.04.1993	Srebrenica		
1709.	Mešić	Haso	Hasib	14.03.1937	Maćesi	11.07.1995	Potočari		
1710.	Mlaćo	Sulejman	Mehmed	27.01.1942	Sarajevo	30.09.1992	Sušica		
1711.	Mujanović	Džemil	Bernis	28.02.1969	Vlasenica	20.02.1993	Starić-Kladanj		
1712.	Mujanović	Meho	Selver	00.00.1979	Selver	00.07.1992	Rovaši		

1713.	Mujanović	Mujo	Muradif	02.05.1957	Rovaši	11.07.1995	Šuma	MG Kameničko brdo, Potočari	11.07.2009
1714.	Mujanović	Mujo	Mustafa	11.07.1953	Rovaši	11.07.1995	Šuma	Potočari	11.07.2010
1715.	Mujanović	Adem	Šaha	15.05.1954	Kamenica	11.02.1993	Rovaši	Rovaši	11.02.1993
1716.	Mujčinović	Huso	Omer	12.10.1936	Skugrići	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2004
1717.	Mujčinović	Omer	Ramiz	02.09.1977	Skugrići	12.07.1995	Potočari	MG Glogova, Potočari	11.07.2004
1718.	Mujić	Salčin	Suljo	24.02.1957	Vlasenica	05.06.1992	Vlasenica	MG Šadići	
1719.	Mujić	Redžo	Mehmed	08.06.1969	Cerska	24.07.1992	Rovaši	Rovaši	24.07.1992
1720.	Mujić	Avdo	Abdulah	12.07.1945	Rovaši	12.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Kravica, Rovaši	11.07.2005
1721.	Mujić	Avdulah	Adem	02.07.1971	Rovaši	24.07.1992	Rovaši	Rovaši	24.07.1992
1722.	Mujić	Meho	Hajrudin	20.05.1979	Rovaši	12.07.1995	Pobuđe		
1723.	Mujić	Suljo	Sadik	15.08.1976	Rovaši	12.10.1995	Vlasenica		
1724.	Mujić	Suljo	Muška	15.08.1949	Rovaši	13.07.1992	Srebrenica	Srebrenica	
1725.	Mujić	Suljo	Salim	18.08.1974	Rovaši	12.07.1995	Šuma	MG Bišina, Potočari	11.07.2007
1726.	Mujić	Smajo	Salim	09.09.1970	Rovaši	13.07.1995	Konjević Polje	MG Čančari, Potočari	11.07.2006
1727.	Mujić	Suljo	Samir	15.08.1976	Rovaši	12.10.1995	Vlasenica	Potočari	11.07.2012
1728.	Mujić	Avdo	Smajo	18.01.1929	Rovaši	13.07.1995	Potočari	MG Čančari, Potočari	20.09.2003
1729.	Mujić	Hašim	Suljo	15.07.1949	Rovaši	11.10.1995	Vlasenica	MG Jelovačka česma	
1730.	Mujić	Avdo	Jasminka	07.05.1989	Rovaši	15.06.1993	Srebrenica	MG Čančari, Potočari	11.07.2006
1731.	Mujić	Jusuf	Edin	07.01.1978	Đile	13.07.1995	Udrč	MG Đile	
1732.	Mujić	Ramo	Ramiz	10.06.1957	Đile	11.07.1995	Potočari	MG Kozluk, Potočari	31.03.2003
1733.	Mujić	Ramo	Jusuf	15.05.1955	Đile	11.07.1995	Potočari		

1734.	Mujičić	Tale	Bajro	00.00.1966	Štedra	12.07.1995	Potočari		
1735.	Mujičić	Mujo	Mehmed	03.05.1943	Štedra	13.07.1992	Štedra		
1736.	Mujičić	Ibrahim	Amir	08.01.1964	Štedra	12.07.1995	Konjević Polje		
1737.	Mujičić	Hasib	Esmir	23.02.1976	Štedra	13.07.1995	Kravica	MG Kozluk, Potočari	11.07.2004
1738.	Mujičić	Halil	Halid	07.07.1964	Štedra	10.11.1995	Bijeljina	MG Liplje	
1739.	Mujičić	Ragib	Hasib	15.02.1953	Štedra	11.09.1995	Žepa	MG Liplje	
1740.	Mujičić	Mujo	Ibrahim	16.08.1938	Štedra	12.07. 1995	Konjević Polje	MG Lažete, Potočari	11.07.2003
1741.	Mujičić	Tale	Behrem	08.07.1969	Štedra	00.00.1993	Srebrenica	Srebrenica	00.00.1993
1742.	Mulaibišević	Abid	Nedim	05.05.1945	Zvornik	30.09.1992	Sušica		
1743.	Muminović	Hasan	Enver	12.08.1960	Vlasenica	27.08.1992	Gradina-Vlasenica		
1744.	Muminović	Adem	Mehmed	17.01.1981	Baćino Brdo	06.05.1992	Baćino Brdo		
1745.	Muminović	Husein	Abdulah	00.00.1940	Bešići	04.05.1992	Mala Gradina-Bešići	Bešići	03.05.1992
1746.	Muminović	Abdulah	Hasan	01.09.1969	Bešići	04.05.1992	Mala Gradina-Bešići	Bešići	03.05.1992
1747.	Muminović	Nurija	Taib	14.11.1954	Bešići	12.07.1995	Srebrenica	Potočari	11.07.2006
1748.	Muminović	Redžo	Osman	12.07.1947	Gradina	02.06.1992	Gradina	MG Gradina	
1749.	Muminović	Rasim	Raif	07.02.1972	Gradina	03.12.1992	Gradina		
1750.	Muminović	Mehmed	Mehemed	05.04.1940	Gradina	02.06.1992	Gradina	MG Gradina, Rakita	28.04.2001
1751.	Muminović	Meho	Ibro	12.08.1952	Gradina	04.06.1992	Sušica	MG Sušica, Rakita	23.04.2011
1752.	Muminović	Muhamed	Aljo	05.05.1955	Gradina	02.06.1992	Gradina	MG Gradina	
1753.	Muminović	Mehmed	Salko	01.10.1948	Gradina	07.06.1992	Sušica	MG Sušica, Rakita	28.04.2001
1754.	Muminović	Ramo	Hava	00.00.1917	Gradina	00.06.1992	Gradina	MG Gradina, Rakita	28.04.2001

1755.	Muminović	Hasan	Enver	15.08.1960	Gradina	00.08.1992	Gradačac		
1756.	Muminović	Ibrahim	Admir	04.12.1974	Gradina	04.03.1993	Klještani	Rakita	21.04.2012
1757.	Muminović	Salih	Bego	20.03.1967	Gradina	02.06.1992	Vlasenica	MG Gradiina, Rakita	28.04.2001
1758.	Muminović	Osman	Irfan	18.09.1970	Gradina	02.06.1992	Gradina	MG Gradina	
1759.	Muminović	Muhamed	Muradif	12.03.1953	Gradina	02.06.1992	Vlasenica	MG Gradina	
1760.	Muminović	Suljo	Fahir	19.08.1963	Gradina	02.06.1992	Gradina	Rakita	20.04.2013
1761.	Muminović	Suljo	Galib	19.04.1965	Gradina	02.06.1992	Gradina	MG Klještani	
1762.	Muminović	Mehemed	Mirhat	21.12.1974	Gradina	11.07.1995	Šuma	Rakita	21.04.2012.
1763.	Muminović	Abdulah	Muhamed	21.11.1924	Gradina	02.06.1992	Čelebići	MG Hakalaši, Rakita	24.04.2010.
1764.	Muminović	Ibrahim	Abid	16.02.1955	G. Vrsinje	12.07.1992	Šuma		
1765.	Muminović-Zubović	Mujo	Munevera	01.08.1960	Vlasenica	02.06.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Rakita	26.04.2008
1766.	Muminović	Redžo	Zaim	27.07.1977	Maćesi	12.07.1995	Potočari		
1767.	Muratović	Murat	Pašan	24.06.1947	Gođenje	30.09.1992	Sušica		
1768.	Muratović	Mešan	Murat	04.05.1946	Nurići	02.12.1992	Štedrić		
1769.	Muratović	Selman	Ramo	02.03.1962	Nurići	11.07.1995	Konjević Polje	Potočari	11.07.2010
1770.	Muratović	Mešan	Safet	30.07.1955	Nurići	13.07.1995	Potočari	MG Kamenica, Potočari	11.07.2009
1771.	Muratović	Selman	Salih	26.12.1958	Nurići	23.07.1995	Kamenica-Bratunac		
1772.	Muratović	Ibrahim	Kada	00.00.1920	Nurići	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2007
1773.	Muratović	Rašid	Esad	01.01.1961	Bašča/Štedrić	18.08.1995	Luke-Vlasenica	Goli brijeg - Tuzla	24.10.1995
1774.	Musić	Meho	Ahmo	14.03.1965	Vlasenica	10.10.1992	Brčko		
1775.	Musić	Rifet	Enes	02.11.1973	Vlasenica	06.05.1995	Visoka glavica-Teočak		
1776.	Musić	Ibro	Galib	02.06.1932	Vlasenica	13.06.1992	Sušica	MG Rakita-Rakita	21.04.2012

1777.	Musić	Mušan	Haso	11.11.1949	Vlasenica	23.06.1992	Vlasenica		
1778.	Musić	Mušan	Ibrahim	01.01.1948	Vlasenica	12.07.1995	Baljkovica	MG Pobuđe, Kamenica, Potočari	11.07.2003
1779.	Musić-Jašarević	Bego	Havka	10.05.1919	Pijuci	01.06.1992	Pijuci		
1780.	Musić	Ibrahim	Abid	27.11.1967	Bukovica	12.07.1995	Šuma	MG Blječeva	
1781.	Musić	Alija	Džemal	04.05.1970	Bukovica	11.07.1995	Burnice	MG Branjevo-Pilice, Potočari	11.07.2007
1782.	Musić	Salko	Edhem	28.01.1941	Bukovica	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2011
1783.	Musić	Alija	Galib	25.05.1974	Bukovica	14.07.1995	Kravica	MG Vrtače, Potočari	11.07.2005
1784.	Musić	Edhem	Hamed	23.10.1973	Bukovica	17.07.1995	Baljkovica	MG Rahunići	
1785.	Musić	Edhem	Hamdija	00.00.1975	Bukovica	12.07.1995	Potočari	Potočari	
1786.	Musić	Ibrahim	Ibro	10.08.1964	Bukovica	31.07.1995	Kravica	MG Glogova, Potočari	11.07.2003
1787.	Musić	Ibro	Mirsada	01.03.1983	G. Bukovica	10.09.1992	G. Bukovica	G. Bukovica	10.09.1992
1788.	Musić	Adem	Mehmedalija	15.05.1969	Bukovica	13.07.1995	Pobuđe		
1789.	Musić	Osmo	Mujo	02.01.1977	Bukovica	11.07.1995	Konjević Polje	MG Nova Kasaba, Potočari	11.07.2003
1790.	Musić	Mehmed	Musa	10.01.1941	Bukovica	12.07.1995	Potočari	MG Lažete	
1791.	Musić	Mustafa	Osman	25.10.1958	Bukovica	13.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Lažete	
1792.	Musić	Mustafa	Kadir	25.02.1968	G. Bukovica	27.05.1993	D. Bukovica	G. Bukovica	27.05.1993
1793.	Musić	Osman	Sead	15.08.1977	Bukovica	13.07.1995	Kamenica-Bratunac		
1794.	Musić	Salim	Selma	17.09.1987	G.Bukovica	12.07.1995	Potočari		
1795.	Musić	Osman	Senad	09.02.1976	Bukovica	13.07.1995	Buljim		
1796.	Musić	Hajrudin	Kadrija	01.09.1973	G. Bukovica	12.07.1995	Potočari	MG Zeleni Jadar	
1797.	Musić	Durmo	Abdulah	31.09.1928	Bešići	04.05.1992	Bešići	Bešići	

1798.	Musić	Durmo	Hajrudin	09.03.1947	G. Bukovica	05.08.1992	G. Bukovica	G. Bukoviva	05.08.1992
1799.	Musić-Ramić	Ramo	Ibrima	22.12.1971	G. Bukovica	27.05.1993	G. Bukovica	G. Bukovica	27.05.1993
1800.	Musić-Gabeljić	Hasan	Rejha	00.00.1940	Bućinovići	05.08.1992	G. Bukovica	G. Bukovica	05.08.1992
1801.	Musić	Nezir	Fadila	05.06.1961	Bešići	00.08.1992	Osoje-Žedansko		
1802.	Musić	Mujo	Munib	18.05.1972	Zakrajnica	16.11.1993	Srebrenica	Srebrenica	16.11.1993
1803.	Musić	Osman	Mujo	10.10.1943	Zakrajnica	15.05.1994	Lukavac		
1804.	Musić	Nusret	Mevludin	06.07.1959	Nova Kasaba	25.06.1992	Nova Kasaba	Pobuđe	25.06.1992
1805.	Musić	Beg	Ismet	15.05.1950	Kaldrmica	11.07.1995	Šuma	Potočari	11.07.2012.
1806.	Musić	Muhamed	Hasan	03.05.1954	Skugrići	00.03.1993	Skugrići	N. Kasaba	00.03.1993
1807.	Musić	Nurija	Muradif	01.01.1961	Pijuci	06.06.1992	Alihodžići		
1808.	Musić	Meho	Muhamed	23.05.1928	Pijuci	08.05.1992	Pijuci	MG Pijuci	
1809.	Musić	Meho	Mehmed	10.05.1954	Pijuci	08.05.1992	Pijuci	MG Hakalaši, Rakita	25.04.2009
1810.	Musić	Mehmed	Mehdin	03.03.1966	Pijuci	11.07.1995	Bratunac	MG Branjevo, Pilice	
1811.	Musić	Alija	Muharem	17.05.1932	Pijuci	11.07.1995	Potočari	MG Čančari, Potočari	11.07.2005
1812.	Musić	Mujo	Nurija	10.05.1928	Pijuci	12.07.1995	Potočari	MG Kozluk	
1813.	Musić	Selim	Mustafa	04.06.1927	Pijuci	08.05.1992	Pijuci	MG Pijuci, Pijuci	
1814.	Musić	Mumin	Adem	01.03.1968	Pijuci	08.05.1992	Pijuci	MG Pijuci, Pijuci	
1815.	Musić	Mehmed	Hata	00.00.1946	Pijuci	00.02.1993	Cerska	Cerska	00.02.1993
1816.	Musić	Mujo	Ahmet	16.04.1939	Šadići	12.07.1995	Potočari		
1817.	Musić	Mustafa	Hajrudin	24.06.1963	Šadići	14.05.1992	Vlasenica		
1818.	Musić	Ahmet	Hasib	00.00.1973	Šadići	25.06.1992	Šadići	MG Šadići	
1819.	Musić	Suljo	Šemso	17.08.1950	Turalići	04.04.1993	Turalići	MG Turalići	
1820.	Musić	Musa	Alija	01.01.1935	Skugrići	14.06.1992	Skugrići	Musići	14.06.1992

1821.	Musić	Meho	Behrem	15.05.1935	Skugrići	00.08.1992	Skugrići	Musići	00.08.1992
1822.	Musić	Huso	Esed	13.01.1966	Skugrići	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2013
1823.	Musić	Osman	Muhamed	08.08.1935	Skugrići	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2011
1824.	Musić	Ibro	Ibran	10.01.1952	Skugrići	12.07.1995	Potočari		
1825.	Musić	Musa	Mustafa	12.02.1943	Skugrići	12.07.1995	Potočari	MG Lažete	
1826.	Musić	Ibran	Muška	15.09.1976	Skugrići	08.02.1993	Skugrići	Dželilovići	08.02.1993
1827.	Musić	Mustafa	Muhidin	22.10.1972	Skugrići	13.07.1995	Udrč	Musići	
1828.	Musić	Selim	Hava	09.01.1951	Skugrići	25.11.1992	Skugrići	Dželilovići	25.11.1992
1829.	Musić	Osman	Šemsa	28.06.1973	Skugrići	18.08.1992	Skugrići	Musići	18.08.1992
1830.	Musić	Osman	Hazim	08.11.1976	Skugrići	17.04.1993	Srebrenica	Srebrenica	17.04.1993
1831.	Musić	Alija	Avdo	20.09.1958	Skugrići	26.02.1993	Cerska	Rovaši	26.02.1993
1832.	Musić	Behrem	Mušan	16.03.1964	Skugrići	16.03.1993	Baljkovica		
1833.	Musić	Hasan	Osman	19.08.1938	Skugrići	13.01.1993	Cerska	Ceranska Rijeka	13.01.1993
1834.	Musić	Hasan	Senad	10.07.1977	Skugrići	18.07.1995	Baljkovica	Potočari	11.07.2015
1835.	Musić	Huso	Selim	09.03.1962	Skugrići	09.03.1993	Cerska	Musići	09.03.1993
1836.	Musić	Junuz	Rahman	06.07.1942	Skugrići	12.07.1995	Kamenica-Bratunac	Potočari	11.07.2010
1837.	Musić	Mujo	Mevludin	20.09.1965	Skugrići	11.07.1995	Šuma	MG Liplje, Potočari	11.07.2011
1838.	Musić	Mujo	Salih	20.11.1950	Skugrići	05.03.1994	Jasenova-Srebrenica		
1839.	Musić	Omer	Nezir	13.01.1962	Skugrići	16.03.1993	Baljkovica		
1840.	Musić	Omer	Rašid	22.08.1951	Skugrići	16.03.1993	Baljkovica		
1841.	Musić	Rahman	Mevludin	05.05.1973	Skugrići	12.04.1993	Srebrenica	Potočari	12.04.1993
1842.	Musić	Rašid	Džemil	20.10.1970	Skugrići	13.01.1993	Vlasenica	Musići	00.00.1993
1843.	Musić	Salko	Mujo	10.02.1933	Skugrići	12.07.1995	Potočari		
1844.	Musić	Šaban	Enver	23.07.1976	Skugrići	15.07.1995	Buljim	Potočari	11.07.2015
1845.	Musić	Hasan	Semir	31.03.1988	Skugrići	12.07.1995	Potočari		

1846.	Musić	Haso	Fatima	14.03.1920	Skugrići	22.05.1992	Skugrići	Musići	22.05.1992
1847.	Musić	Azem	Hazir	08.05.1968	Džamdžići	06.06.1992	Bare		
1848.	Musić	Azem	Hazim	08.04.1963	Džamdžići	06.06.1992	Bare		
1849.	Musić	Nurija	Mejra	00.00.1958	Pijuci	00.08.1992	Cerska	Cerska	00.08.1992
1850.	Musić	Amir	Amira	00.00.1989	Pijuci	00.07.1992	Cerska	Cerska	00.07.1992
1851.	Musić	Asim	Alma	00.00.1991	Pijuci	00.07.1992	Cerska	Cerska	00.07.1992
1852.	Musić	Muharem	Nijaz	00.00.1959	Pijuci	00.00.1993	Kalesija		
1853.	Mustabašić	Ragib	Alija	24.01.1957	Rovaši	20.05.1993	Šekovići		
1854.	Mustabašić	Smail	Samir	02.07.1978	Rovaši	12.07.1995	Buljim	MG Zeleni Jadar, Potočari	11.07.2008
1855.	Mustabašić	Alija	Ragib	23.08.1924	Rovaši	28.06.1992	Rovaši	Rovaši	28.06.1992
1856.	Mustabašić	Nusret	Avdo	01.02.1960	Rovaši	13.10.1992	Duga njiva	Rovaši	13.10.1992
1857.	Mustabašić	Ramo	Smajl	11.01.1936	Rovaši	12.07.1995	Potočari	MG Kozluk, Potočari	11.07.2004
1858.	Mustabašić	Vejsil	Bego	16.09.1957	Rovaši	09.03.1993	Hrnčići	Hrnčići	09.03.1993
1859.	Mustafić	Adem	Adil	11.10.1968	Vlasenica	10.06.1993	Debelo brdo		
1860.	Mustafić	Salko	Ćamil	10.09.1966	Cerska	11.07.1995	Šuma	MG Branjevo-Pilice, Potočari	11.07.206
1861.	Mustafić	Salko	Ćazim	10.04.1963	Cerska	13.07.1995	Konjević Polje	Potočari	11.07.2013
1862.	Mustafić	Kasum	Salko	16.05.1934	Cerska	11.07.1995	Šuma	Potočari	11.07.2007
1863.	Mustafić	Sabit	Sejdalija	26.03.1956	Cerska	12.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Čančari, Potočari	11.07.2005
1864.	Mustafić	Omer	Zaim	13.02.1968	Maćesi	13.10.1992	Vlasenica		
1865.	Mustafić	Mujo	Aljo	29.10.1937	Maćesi	13.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Kameničko brdo	
1866.	Mustafić	Hamid	Salko	29.10.1935	Maćesi	11.07.1995	Potočari	MG Čančari, Potočari	11.07.2005
1867.	Mustafić	Salko	Hasib	00.00.1910	Nova Kasaba	30.05.1992	Drinjača		

1868.	Mustafić	Salko	Samir	09.08.1978	Pomol	12.08.1995	Milići	MG Pobuđe-Kamenica, Potočari	11.07.2006
1869.	Mustafić	Salko	Ibrahim	13.12.1980	Pomol	16.05.1992	Srebrenica		
1870.	Mustafić	Mustafa	Mevludin	01.08.1964	Raševo	07.07.1993	Vlasenica		
1871.	Mustafić	Mustafa	Šabo	15.06.1969	Raševo	27.07.1992	Vlasenica		
1872.	Mustafić	Alija	Mehmedalija	18.02.1954	Raševo	12.04.1993	Srebrenica	Srebrenica	12.04.1993
1873.	Mustafić	Mustafa	Hajrudin	03.06.1949	Raševo	21.01.1993	Snagovo-Zvornik	Snagovo	21.01.1993
1874.	Mustafić	Bešir	Alija	03.01.1972	Raševo	14.07.1995	Nova Kasaba	MG Snagovo, Raševo	00.00.2006
1875.	Mustafić	Adem	Amir	08.02.1980	Raševo	13.07.1995	Potočari	MG Snagovo	
1876.	Mustafić	Alija	Asim	24.10.1965	Raševo	11.07.1995	Kamenica-Bratunac	Potočari	11.07.2014
1877.	Mustafić	Emin	Avdo	25.07.1954	Raševo	11.07.1995	Kravica	Potočari	11.07.2013
1878.	Mustafić	Murat	Bećir	12.03.1912	Raševo	19.03.1992	Pervani	Pervani	19.03.1992
1879.	Mustafić	Muhamed	Džemal	01.01.1948	Raševo	11.07.1995	Potočari	MG Lažete, Raševo	
1880.	Mustafić	Muhamed	Fikret	20.11.1972	Raševo	14.07.1995	Kamenica-Bratunac		
1881.	Mustafić	Mujo	Hasan	06.01.1968	Raševo	16.03.1993	Tisova Kosa-Zvornik		
1882.	Mustafić	Mehmedalija	Jasmin	01.01.1979	Raševo	14.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2013
1883.	Mustafić	Mujo	Munib	14.02.1960	Raševo	16.03.1993	Tisova Kosa-Zvornik		
1884.	Mustafić	Ragib	Muriz	01.01.1967	Raševo	15.07.1995	Burnice		
1885.	Mustafić	Bešir	Nuhan	03.01.1971	Raševo	14.07.1995	Mravinjci-Bratunac	Raševo	00.00.2005
1886.	Mustafić	Mustafa	Nurija	10.01.1943	Raševo	12.07.1995	Potočari	Raševo	00.00.2002

1887.	Mustafić	Abdulah	Sejdalija	15.08.1971	Raševo	12.07.1995	Šuma	Potočari	11.07.2007
1888.	Mustafić	Mustafa	Sejfudin	12.05.1966	Raševo	11.07.1995	Perunika-Kalesija	Potočari	11.07.2006
1889.	Mustafić	Bešir	Velid	15.06.1966	Raševo	20.06.1993	Zalužje-Bratunac		
1890.	Mustafić	Ragib	Besim	14.09.1972	Raševo	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2003
1891.	Mustafić	Suljo	Ševko	20.02.1965	Raševo	27.02.1993	Raševo	Raševo	27.02.1993
1892.	Mustafić	Hamid	Avdukadir	00.00.1952	Cerska	00.06.1992	Raševo		
1893.	Mustafić	Ibrišim	Salko	00.00.1932	Cerska	12.07.1995	Potočari		
1894.	Mustafić	Mušan	Ramo	00.00.1914	Raševo	00.06.1992	Raševo	Raševo	00.06.1992
1895.	Mustafić	Salko	Elvisa	20.01.1978	Raševo	07.09.1992	Raševo	Raševo	07.09.1992
1896.	Mustafić	Salko	Nermina	17.08.1980	Raševo	07.09.1992	Raševo	Raševo	07.09.1992
1897.	Mustafić	Ibrahimm	Mejrem	17.02.1976	Raševo	06.02.1993	Raševo	Raševo	06.02.1993
1898.	Mustafić	Edhem	Hurija	07.03.1956	Raševo	30.10.1992	Raševo	Raševo	30.10.1992
1899.	Mustafić	Mujo	Rahima	18.01.1961	Raševo	06.02.1993	Raševo	Raševo	06.02.1993
1900.	Mustafić	Adem	Adil	11.10.1968	Skugrići	10.10.1993	Debelo brdo		
1901.	Mustafić	Mehmed	Kemal	02.02.1963	Skugrići	11.08.1995	Glodi-Zvornik		
1902.	Mustafić	Salko	Alija	01.11.1962	Skugrići	05.02.1993	Skugrići	Skugrići	05.02.1993
1903.	Mustafić	Suljo	Hasib	07.10.1960	Skugrići	14.07.1995	Kamenica-Bratunac	Potočari	11.07.2014
1904.	Mustafić	Suljo	Hasan	13.09.1956	Skugrići	07.08.1992	Skugrići	Skugrići	07.08.1992
1905.	Mustafić	Meho	Adem	00.00.1937	Skugrići	00.00.1995	Sokolac		
1906.	Mušanović	Mustafa	Mevludin	25.10.1958	Vlasenica	01.09.1992	Pelemiši	MG Pelemiši, Rakita	25.04.2009
1907.	Mušanović	Mustafa	Fahrudin	21.01.1961	Vlasenica	01.09.1992	Pelemiši	MG Pelemiši, Rakita	25.04.2009
1908.	Mušanović-Hodžić	Hakija	Naza	00.00.1929	Nova Kasaba	10.03.1993	Rahunići	N. Kasaba	11.03.1993
1909.	Muškić	Ramo	Ramiz	23.02.1959	Cerska	26.09.1992	Rogosija	Cerska	26.09.1992
1910.	Muškić	Ragib	Džemal	02.07.1964	Cerska	25.04.1995	Here-Zvornik		

1911.	Muškić	Bego	Bajazit	30.06.1976	Cerska	05.03.1993	Cerska	Cerska	00.06.1999
1912.	Muškić	Meho	Mevludin	29.10.1961	Cerska	24.01.1993	Cerska	Cerska	24.01.1993
1913.	Muškić	Rahman	Šaha	28.06.1945	Cerska	20.09.1992	Cerska	Rovaši	20.09.1992
1914.	Muškić	Bećir	Alija	16.09.1957	Cerska	17.07.1995	Mravinjci	MG Kamenica, Potočari	11.07.2010
1915.	Muškić	Mujo	Bego	07.02.1953	Cerska	14.07.1995	Đugum	Potočari	11.07.2012
1916.	Muškić	Šaban	Beriz	22.09.1977	Cerska	11.07.1995	Kamenica-Bratunac	Potočari	11.07.2012
1917.	Muškić	Sejfo	Džemal	23.03.1953	Cerska	12.07.1995	Debelo brdo		
1918.	Muškić	Kasim	Fehim	10.11.1952	Cerska	12.07.1995	Buljim		
1919.	Muškić	Osman	Hajrudin	28.05.1976	Cerska	13.07.1995	Kravica		
1920.	Muškić	Mumin	Ibiš	11.10.1953	Cerska	13.07.1995	Buljim	MG Čančari, Potočari	11.07.2004
1921.	Muškić	Mujo	Huso	17.10.1930	Cerska	11.07.1995	Potočari		
1922.	Muškić	Adil	Lutvo	25.07.1969	Cerska	13.07.1995	Kamenica-Bratunac		
1923.	Muškić	Mujčin	Mujo	10.05.1955	Cerska	15.07.1995	Čađavica-Han Pijesak		
1924.	Muškić	Mujo	Nezir	10.08.1949	Cerska	19.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Kozluk, Potočari	31.03.2003
1925.	Muškić	Hašim	Šabo	07.06.1950	Cerska	11.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Kamenica, Potočari	11.07.2009
1926.	Muškić	Adem	Šabo	08.03.1946	Cerska	12.07.1995	Potočari		
1927.	Muškić	Bajro	Šaćir	06.03.1952	Cerska	11.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2010
1928.	Muškić	Ibiš	Senad	18.09.1976	Cerska	13.07.1995	Jadar-Bratunac	Potočari	11.07.2011
1929.	Muškić	Ahmet	Ramiz	06.02.1949	Cerska	12.07.1995	Potočari		
1930.	Muškić	Avdo	Džemila	24.03.1948	Cerska	00.00.1993	Cerska	Cerska	00.00.1993
1931.	Muškić	Džemal	Mirsad	08.09.1975	Cerska	12.07.1995	Potočari	MG Ravnice, Potočari	11.07.2010
1932.	Muškić	Mušan	Hasan	14.01.1929	Cerska	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2007

1933.	Muškić	Ragib	Rifet	01.06.1967	Cerska	02.02.1993	Cerska	Cerska	02.02.1993
1934.	Muškić	Rahman	Alija	00.00.1943	Cerska	12.07.1995	Potočari	MG Pobuđe-Kamenica	
1935.	Muškić	Rahman	Ramo	00.00.1940	Cerska	12.07.1995	Potočari	MG Čančari, Potočari	11.07.2005
1936.	Muškić	Murat	Munira	25.08.1969	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača		
1937.	Mutapčić	Abdulah	Senad	31.05.1970	Vlasenica	20.06.1992	Vis-Kalesija		
1938.	Mutapčić	Rasim	Rifet	01.01.1969	Vlasenica	31.05.1992	Požarnica		
1939.	Mutapčić	Mehmed	Bego	29.04.1974	Vlasenica	30.09.1992	Sušica		
1940.	Mutapčić	Bego	Mehmed	01.04.1937	Vlasenica	30.09.1992	Sušica		
1941.	Mutapčić	Mustafa	Muradif	14.05.1955	Baćino Brdo	05.06.1992	Rogosija		
1942.	Mutapčić	Sejfo	Sejfudin	08.09.1962	Baćino Brdo	03.01.1993	Cerska	MG Hasanovići	
1943.	Mutapčić	Alija	Amir	01.01.1973	Baćino Brdo	02.06.1992	Baćino Brdo	MG Gradina, Rakita	28.04.2001
1944.	Mutapčić	Mehmed	Aiša	15.03.1954	Baćino Brdo	15.05.1995	Srebrenica	Tuzla	
1945.	Mutapčić	Alija	Šemso	28.10.1986	Baćino Brdo	12.07.1995	Potočari	Tuzla	
1946.	Mutapčić	Mujo	Hanka	10.10.1908	Baćino Brdo	02.06.1992	Mujakići		
1947.	Mutapčić	Šahin	Mehmed	00.00.1933	Baćino Brdo	10.03.1993	Džemat	Rakita	21.04.2012
1948.	Mutapčić	Mehmed	Alija	03.11.1955	Baćino Brdo	15.05.1994	Čairi-Kladanj	Tuzla	
1949.	Mutapčić	Muradif	Edin	27.10.1978	Baćino Brdo	12.07.1995	Potočari	MG Čančari, Rakita	23.04.2011
1950.	Mutapčić	Šahin	Hasan	18.06.1937	Gradina	12.07.1995	Potočari	MG Kozluk, B. Brdo	
1951.	Mutapčić	Mustafa	Šahin	20.12.1949	Gradina	13.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2005
1952.	Mutapčić	Mehmed	Nail	15.09.1961	Baćino Brdo	28.05.1994	Kladanj	Tuzla	
1953.	Mutapčić	Ćamil	Senaid	28.02.1962	Baćino Brdo	23.11.1992	Klještani		
1954.	Mutapčić	Senaid	Senad	23.07.1986	Baćino Brdo	16.05.1992	Vlasenica		
1955.	Mutapčić	Sejmo	Sejfo	10.10.1941	Baćino Brdo	12.07.1995	Potočari	MG Hodžići, Potočari	

1956.	Mutapčić-Huremović	Mujo	Samka	14.01.1939	Kruševik	13.09.1992	Pelemiši		
1957.	Nuhanović	Alija	Đula	00.00.1947	Stoborani	24.05.1992	Tišća		
1958.	Nuhanović	Munib	Muamer	00.00.1983	Vlasenica	24.05.1992	Tišća		
1959.	Nuhanović	Ibro	Muhamed	23.07.1974	Vlasenica	13.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2010
1960.	Nuhanović	Hasan	Ibro	01.05.1942	Stoborani	13.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2007
1961.	Nuhanović-Mehinagić	Nezir	Nasiha	18.09.1947	Zvornik	14.07.1995	Tišća	MG Jarovlje	
1962.	Nukić	Nezir	Suljo	00.00.1949	Cerska	12.07.1995.	Potočari		
1963.	Nukić	Husein	Asim	05.01.1971	Cerska	14.07.1995	Nova Kasaba		
1964.	Nukić	Hasan	Husein	05.02.1942	Cerska	14.07.1995	Nova Kasaba	MG Kamenica, Potočari	11.07.2009
1965.	Nukić	Suljo	Sadija	10.06.1972	Cerska	28.01.1994	Ravne-Kladanj		
1966.	Nukić	Suljo	Sulejman	05.01.1970	Cerska	12.07.1995	Potočari		
1967.	Nukić	Šerfo	Suljo	10.01.1941	Cerska	12.07.1995	Potočari		
1968.	Nukić	Redžo	Mensur	27.10.1975	Cerska	25.07.1995	Zapolje-Bratunac	Potočari	11.07.2011
1969.	Nukić	Adem	Bećir	11.05.1930	Skugrići	11.07.1995	Potočari	MG Kozluk, Potočari	11.07.2006
1970.	Nukić	Adem	Bego	02.05.1940	Skugrići	12.01.1993	Skugrići	Nukići	12.01.1993
1971.	Nukić	Alija	Halil	29.09.1937	Skugrići	12.07.1995	Potočari	MG Čančari, Potočari	11.07.2009
1972.	Nukić	Ramo	Hasib	28.02.1951	Skugrići	12.07.1995	Šuma	MG Cerska, Potočari	31.03.2003
1973.	Nukić	Suljo	Hurija	18.12.1951	Skugrići	00.06.1992	Heldopolje	Nukići	00.06.1992
1974.	Nukić	Mujo	Ibran	18.11.1948	Skugrići	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2011
1975.	Nukić	Ibran	Jusup	08.11.1976	Skugrići	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2010
1976.	Nukić	Jusup	Mehmed	01.12.1931	Skugrići	12.07.1995	Potočari	MG Čančari, Potočari	31.03.2003
1977.	Nukić	Avdo	Muharem	01.01.1937	Skugrići	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2015

1978.	Nukić	Suljo	Nuko	07.03.1957	Skugrići	21.08.1995	Udrč		
1979.	Nukić	Jusup	Ragib	17.03.1928	Skugrići	10.07.1995	Potočari	Kazani-Srebrenica	10.07.1995
1980.	Nukić	Adem	Ramo	16.01.1925	Skugrići	13.07.1995	Potočari	MG Kamenica, Potočari	11.07.2005
1981.	Nukić	Adem	Nusret	02.02.1932	Skugrići	12.01.1993	Skugrići	Nukići	12.01.1993
1982.	Nukić	Sado	Alija	15.03.1968	Skugrići	10.09.1992	Grobić	Kaldrmica	10.09.1992
1983.	Nukić	Ibro	Ibrahim	19.04.1962	Skugrići	13.03.1993	Pervani	Pervani	13.03.1993
1984.	Omerović	Muhamed	Almir	14.10.1975	Vlasenica	02.06.1992	Zeban	MG Cerska, Rakita	23.04.2011
1985.	Omerović	Ramo	Rifet	00.07.1955	Vlasenica	23.05.1992	Vlasenica		
1986.	Omerović	Ramo	Mustafa	18.05.1951	Zeban	11.12.1992	Pijuci	Pijuci	
1987.	Omerović	Mehmed	Irfan	10.07.1974	Vlasenica	02.06.1992	Zeban	MG Grdaina, Rakita	28.04.2001
1988.	Omerović	Mehmed	Ibro	04.03.1973	Vlasenica	00.02.1993	Cerska	MG Gradina, Rakita	28.04.2001
1989.	Omerović	Alija	Bajro	01.04.1933	Pijuci	00.06.1992	Vlasenica	Rakita	28.04.2001
1990.	Omerović	Ramo	Mehmed	03.07.1949	Zeban	02.06.1992	Zeban	MG Gradina, Rakita	28.04.2001
1991.	Omerović	Avdija	Abdulah	20.05.1941	Zapolje/ Bratunac	12.07.1992	Sušica	MG Klještani, Rakita	21.04.2007
1992.	Omerović	Kahriman	Zejnil	00.00.1954	Sebiočina	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2010
1993.	Omerović	Ibrahim	Ibro	16.07.1952	Bešići	13.07.1995	Kravica		
1994.	Omerović	Halil	Salih	11.05.1937	Nova Kasaba	16.07.1992	Nova Kasaba	Nova Kasaba	16.07.1992
1995.	Omerović	Salih	Almir	15.01.1972	Nova Kasaba	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2005
1996.	Omerović	Ibrahim	Salko	24.11.1961	Pomol	00.03.1993	Pobuđe	Pobuđe	00.03.1993
1997.	Omerović	Ibrahim	Behadil	02.04.1957	Pobuđe	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2003
1998.	Omerović	Behadil	Adil	13.10.1979	Pomol	15.07.1995	Pobuđe	Potočari	11.07.2014
1999.	Omerović	Omer	Džemail	05.08.1959	Raševo	12.07.1995	Kravica	Potočari	11.07.2010

2000.	Omerović	Rahman	Džemal	14.01.1955	Raševo	12.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Konjević Polje, Potočari	31.03.2003
2001.	Omerović	Omer	Husein	29.12.1946	Raševo	15.07.1995	Vlasenica	MG Jelovačka česma, Potočari	11.07.2003
2002.	Omerović	Omer	Jusuf	00.00.1969	Vlasenica	00.06.1992	Cerska	Cerska	00.06.1992
2003.	Omerović	Omer	Smail	28.04.1962	Raševo	13.07.1995	Kravica	MG Čančari, Potočari	11.07.2008
2004.	Omerović	Avdurahman	Asim	01.01.1982	Vlasenica	00.06.1992	Cerska	Cerska	00.06.1992
2005.	Omerović	Selim	Rahman	02.02.1921	Raševo	00.00.1995	Srebrenica	MG Lažete, Potočari	31.03.2003
2006.	Omerović	Mehmed	Adem	15.08.1976	Vrsinje	07.11.1995	Potočari	MG Kamenica, Potočari	11.07.2006.
2007.	Omerović	Ibrahim	Fikret	28.09.1976	G. Vrsinje	30.03.1994	Slatina-Srebrenica	Srebrenica	30.03.1994
2008.	Omerović	Ibrahim	Asim	04.05.1978	G.Vrsinje	12.07.1995	Konjević Polje	Potočari	10.07.2010
2009.	Omerović	Osman	Husein	28.03.1954	G.Vrsinje	11.07.1995	Baljkovica	MG Tisova kosa, Potočari	31.03.2003
2010.	Omerović	Husein	Mevzad	09.09.1979	G.Vrsinje	13.07.1995	Potočari		
2011.	Omerović	Mehmed	Muhamed	23.01.1971	Vrsinje	11.07.1995	Snagovo-Zvornik	Potočari	11.07.2011
2012.	Omerović	Meho	Osman	00.00.1947	G.Vrsinje	19.05.1992	Vlasenica		
2013.	Omerović	Meho	Mehmed	29.07.1943	G. Vrsinje	12.07.1995	Potočari	MG Snagovo, Potočari	11.07.2006
2014.	Omerović	Osmo	Osman	02.12.1970	G.Vrsinje	11.07.1995	Šuma	MG Liplje, Potočari	11.07.2005.
2015.	Omerović	Osman	Osmo	26.11.1948	G.Vrsinje	12.07.1995	Šuma		
2016.	Omerović	Almaz	Adem	10.01.1970	Skugrići	05.10.1992	Skugrići	Ceranska Rijeka	05.10.1992
2017.	Omerović	Almaz	Hasib	02.01.1972	Skugrići	06.02.1993	Skugrići	Ceranska Rijeka	06.02.1993
2018.	Omerović	Derviš	Emir	29.08.1976	Skugrići	13.07.1995	Kamenica-Bratunac	Potočari	11.07.2010

2019.	Omerović	Meho	Derviš	15.10.1951	Skugrići	18.03.1993	Potočani	MG Potočani, Solina	00.00.1999
2020.	Omerović	Mujo	Mustafa	03.09.1937	Skugrići	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2003
2021.	Omerović	Mustafa	Ibrahim	19.06.1961	Skugrići	11.07.1995	Šuma	Potočari	11.07.2005
2022.	Omerović	Mustafa	Sulejman	22.09.1963	Skugrići	15.02.1993	Sultanovići	Sultanovići	15.02.1993
2023.	Omerović	Mustafa	Vehid	20.01.1967	Skugrići	22.08.1993	Buljim		
2024.	Omerović	Avdo	Mehmed	01.01.1945	G. Vrsinje	12.07.1995	Potočari		
2025.	Ordagić	Ibrahim	Ibro	16.07.1952	Bešići	13.07.1995	Potočari		
2026.	Ordagić	Ibro	Nermin	15.06.1978	Bešići	13.07.1995	Kravica	MG Kozluk	
2027.	Osmanlić	Muharem	Muhamed	03.12.1972	Vlasenica	13.08.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Rakita	21.04.2007
2028.	Osmanlić	Omer	Senija	15.06.1909	Vlasenica	13.09.1992	Vlasenica		
2029.	Osmanlić	Meho	Muharem	20.06.1949	Vlasenica	02.06.1992	Luke	MG Sušica, Rakita	28.04.2001
2030.	Osmanović	Bajro	Ferida	29.11.1975	Vlasenica	15.08.1992	Sušica	MG Pelemiši, Rakita	21.04.2012
2031.	Osmanović	Bajro	Hajrudin	27.03.1967	Vlasenica	02.06.1992	Sušica	MG Klještani, Rakita	24.04.2010
2032.	Osmanović	Bajro	Hakija	03.09.1962	Vlasenica	20.08.1992	Piskavice		
2033.	Osmanović	Salih	Avdo	00.00.1988	Vlasenica	01.06.1992	Cerska		
2034.	Osmanović	Sulejman	Emin	13.05.1962	Cerska	16.03.1993	Baljkovica		
2035.	Osmanović	Šaban	Abdulah	05.06.1964	Cerska	14.07.1995	Pobuđe	MG Liplje	
2036.	Osmanović	Avdulah	Abdurahman	12.05.1962	Cerska	15.10.1992	Vlasenica	Potočari	11.07.2010
2037.	Osmanović	Omer	Mehdin	26.05.1980	Cerska	13.07.1995	Potočari	MG Blječeva, Potočari	11.07.2006
2038.	Osmanović	Ahmet	Mujo	18.01.1955	Cerska	11.07.1995	Potočari	MG Kamenica, Potočari	11.07.2008
2039.	Osmanović	Durak	Rahman	10.05.1928	Cerska	13.07.1995	Pobuđe	MG Kozluk, Potočari	11.07.2006
2040.	Osmanović	Šaban	Rifet	14.10.1976	Cerska	11.09.1995	Žepa		

2041.	Osmanović	Ibrišim	Šaban	01.02.1929	Cerska	11.07.1995	Potočari		
2042.	Osmanović	Bego	Muhamed	02.01.1976	Cerska	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2010
2043.	Osmanović	Bego	Nedžib	26.10.1978	Cerska	13.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2010
2044.	Osmanović	Mehan	Bego	17.11.1947	Cerska	12.07.1995	Potočari	MG Liplje, Potočari	11.07.2007
2045.	Osmanović	Mehan	Šaban	17.03.1952	Cerska	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2015
2046.	Osmanović	Mehmed	Meho	12.03.1942	Maćesi	13.07.1995	Potočari	MG Čančari, Potočari	11.07.2005
2047.	Osmanović	Sinan	Omer	16.03.1960	Nurići	08.09.1992	Štedrić		
2048.	Osmanović	Omer	Sinan	09.10.1940	Nurići	12.07.1995	Potočari		
2049.	Osmanović	Omer	Šerif	15.03.1947	Nurići	12.07.1995	Pobuđe		
2050.	Osmanović	Šerif	Osman	23.04.1970	Nurići	12.07.1995	Pobuđe	MG Cerska, Potočari	11.07.2004
2051.	Osmanović	Salih	Avdo	30.07.1979	Pijuci	07.07.1992	Pijuci		
2052.	Osmanović	Osman	Muhidin	20.07.1963	Nurići/Štedrić	16.07.1995	Baljkovica		
2053.	Osmanović	Selman	Sena	30.04.1969	G. Vrsinje	12.07.1995	Potočari		
2054.	Osmanović	Selman	Esed	26.08.1976	G. Vrsinje	11.07.1995	Šuma	MG Jasikovača	
2055.	Osmanović	Selim	Selman	07.06.1947	G. Vrsinje	11.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2005.
2056.	Osmanović	Avdo	Abdurahman	09.07.1965	Skugrići	13.07.1995	Kamenica-Bratunac		
2057.	Osmanović	Halil	Šaban	03.03.1936	Skugrići	14.07.1995	Potočari	MG Lažete, Donja Mahala	
2058.	Osmanović	Ibrahim	Zaim	02.08.1970	Skugrići	26.10.1992	Skugrići	Skugrići	26.10.1992
2059.	Osmanović	Meho	Ibrahim	25.01.1932	Skugrići	12.07.1995	Potočari	MG Lažete, Potočari	31.03.2003
2060.	Osmanović	Smail	Ibro	15.01.1945	Skugrići	10.10.1992	Vlasenica		
2061.	Osmanović	Ibro	Smail	00.00.1945	Pijuci	00.07.1992	Cerska	Cerska	00.07.1992
2062.	Palić	Avdo	Muradif		Han Pijesak	02.06.1992	Vlasenica	Rakita	21.04.2007
2063.	Palić	Šaban	Adem	03.03.1958	Han Pijesak	28.06.1992	Vlasenica		

2064.	Parić	Hasan	Elvira	04.02.1978	Vlasenica	19.07.1992	Luka-Vlasenica		
2065.	Parić	Ibro	Hasan	21.07.1954	Vlasenica	30.09.1992	Sušica		
2066.	Parić	Mušo	Mujo	24.04.1952	Vlasenica	07.09.1992	Vlasenica	Rakita	23.04.2016
2067.	Pašić	Ibrahim	Beriz	01.07.1966	Vlasenica	14.07.1995	Cerska		
2068.	Pašić	Ševko	Dževad	22.05.1971	Vlasenica	12.06.1992	Pustoše	MG Pustoše	
2069.	Pašić	Ševko	Fahrudin	30.01.1973	Vlasenica	12.09.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Rakita	22.04.2006
2070.	Pašić	Ibrahim	Pašan	30.09.1976	Johovača/ Bešići	12.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Lažete, Potočari	11.07.2005
2071.	Pašić	Ibrahim	Gadafi	24.03.1974	Zakrajnica	16.11.1993	Srebrenica	Potočari	11.07.2004
2072.	Pašić	Ibrahim	Vahidin	03.08.1968	Johovača	24.09.1992	Vlasenica		
2073.	Pašić	Hadžan	Hanifa	12.04.1937	Mramor-Šadići	15.06.1993	Srebrenica	Srebrenica	15.06.1993
2074.	Pašić	Hadžan	Nijaz	04.11.1960	Mršići	23.11.1992	Klještani		
2075.	Pašić	Hajrudin	Salim	25.04.1973	G. Vrsinje	13.07.1995	Potočari		
2076.	Pašić	Sejfo	Husein	15.12.1930	Vlasenica	11.09.1992	Vlasenica		
2077.	Pašić	Husein	Muhamed	01.01.1979	Džamdžići	18.05.1992	Džamdžići	MG Džamdžići, Rakita	16.07.2000
2078.	Patković	Hasib	Samir	19.04.1966	Vlasenica	19.06.1993	Starić-Kladanj		
2079.	Patković	Velija	Bajro	29.06.1954	Pijuci	23.11.1992	Vlasenica		
2080.	Patković	Ismet	Džemo	02.09.1970	Pijuci	07.06.1992	Alihodžići		
2081.	Patković	Ismet	Kemo	05.09.1968	Pijuci	07.06.1992	Alihodžići		
2082.	Patković	Husein	Esida	29.11.1962	Pijuci	12.07.1992	Vlasenica		
2083.	Patković	Muhamed	Mujo	12.10.1958	Pijuci	03.09.1992	Vlasenica		
2084.	Patković	Reuf	Rešid	01.10.1962	Pijuci	07.06.1992	Klještani		
2085.	Patković	Hasan	Senija	07.01.1973	Pijuci	13.09.1992	Vlasenica		
2086.	Patković	Rahman	Salko	00.00.1931	Pijuci	08.05.1992	Pijuci	MG Pijuci, Pijuci	
2087.	Patković	Redžo	Meho	00.00.1927	Pijuci	08.05.1992	Pijuci	MG Pijuci	

2088.	Patković	Huso	Hasib	09.10.1940	Pijuci	06.06.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Rakita	25.04.2009.
2089.	Patković-Kuduzović	Salko	Derviša	00.00.1918	Džemat	15.07.1992	Vlasenica		
2090.	Pehratović	Suljo	Lutvo	03.05.1963	Cerska	13.07.1995	Kaldrmica	Potočari	11.07.2009
2091.	Pehratović	Jusuf	Mirzet	05.01.1977	Cerska	13.07.1995	Buljim	MG Ravnice, Potočari	20.09.2003
2092.	Pehratović	Juso	Rahman	23.06.1962	Cerska	11.07.1995	Zvornik		
2093.	Pehratović	Jusuf	Safet	21.11.1967	Cerska	16.07.1995	Baljkovica	MG Lažete, Potočari	20.09.2003
2094.	Pehratović	Mustafa	Zaim	01.11.1972	Cerska	14.07.1995	Konjević Polje	Potočari	11.07.2011
2095.	Pehratović	Jusuf	Izet	15.06.1971	Cerska	08.02.1993	Vlasenica		
2096.	Pehratović	Ibrahim	Mujo	07.10.1974	Cerska	12.04.1993	Srebrenica	Kazani	13.04.1993
2097.	Pehratović	Ibrahim	Bajro	15.07.1947	Cerska	14.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Snagovo, Potočari	11.07.2009
2098.	Pehratović	Ramo	Juso	19.08.1936	Cerska	12.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Snagovo, Potočari	11.07.2009
2099.	Pehratović	Bajro	Mevludin	14.01.1976	Cerska	12.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Snagovo, Potočari	11.07.2006
2100.	Pehratović	Bego	Suljo	20.05.1934	Cerska	13.07.1995	Konjević Polje	Potočari	11.07.2009
2101.	Pehratović	Suljo	Muharem	01.05.1967	Cerska	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2011
2102.	Pehratović	Rizvo	Sadika	07.11.1968	Cerska	23.10.1992	Cerska	Cerska	24.10.1992
2103.	Pehratović	Ramo	Mersida	14.10.1979	Cerska	23.10.1992	Cerska	Cerska	24.10.1992
2104.	Pehratović	Rasim	Enis	12.03.1987	Cerska	00.00.1993	Šuma		
2105.	Pejzić	Rašid	Selim	27.11.1930	G.Vrsinje	14.07.1995	Potočari		
2106.	Pejzić	Salim	Ramiz	12.11.1973	G. Vrsinje	13.10.1992	Metaljka		
2107.	Pezić	Sulejman	Enis	27.03.1962	Vlasenica	15.05..1992	Vlasenica	MG Pelemiši, Rakita	25.04.2009
2108.	Pezić	Alija	Hasan	20.11.1925	Vlasenica	12.07.1995	Potočari		

2109.	Pezić	Sulejman	Sulejman	28.06.1938	Drum	07.09.1992	Vlasenica	MG Pelemiši, Rakita	24.04.2010.
2110.	Pezić	Alija	Mujo	17.06.1928	Drum	02.06.1992	Drum		
2111.	Pirić	Tale	Hajrudin	12.01.1948	G.Vrsinje	13.07.1995	Konjević Polje		
2112.	Pirić	Hajrudin	Salim	25.04.1974	G.Vrsinje	13.07.1995	Konjević Polje	MG Glogova	
2113.	Pirić	Hajrudim	Sarija	13.04.1971	G. Vrsinje	12.07.1995	Potočari		
2114.	Pirić	Halil	Zahid	18.06.1967	Krivače	05.06.1992	Debelo brdo		
2115.	Popić	Ramo	Rasim	21.08.1968	Gobelje	12.04.1993	Srebrenica	Kazani	13.04.1993
2116.	Popić	Ramo	Idriz	27.11.1970	Gobelje	24.04.1992	Kula-Zvornik	Gobelje	00.00.2015
2117.	Popić	Rasim	Ramo	30.04.1937	Gobelje	12.07.1995	Potočari	MG Kozluk, Potočari	31.03.2003
2118.	Ramčević	Husein	Ibrahim	13.04.1945	Gerovi	11.07.1995	Šuma	Potočari	11.07.2015
2119.	Ramčević	Alija	Husein	00.00.1910	Gerovi	12.07.1995	Potočari		
2120.	Ramčević	Husein	Alija	02.09.1946	Gerovi	12.07.1995	Potočari	MG Kozluk	
2121.	Ramić	Edhem	Salko	10.03.1952	Vlasenica	12.07.1995	Potočari		
2122.	Ramić	Adem	Ćazim	25.04.1954	Rovaši	08.03.1993	Debelo brdo		
2123.	Ramić	Adem	Hariz	02.03.1964	Rovaši	09.07.1993	Klještani		
2124.	Ramić	Adem	Hazim	01.10.1959	Rovaši	13.07.1995	Buljim	MG Zeleni Jadar, Potočari	11.07.2010
2125.	Ramić	Atif	Ajkuna	13.10.1954	Rovaši	00.04.1994	Poljice	Tuzla	00.04.1994
2126.	Ramić	Ćazim	Sadija-žen	21.09.1980	Rovaši	00.04.1994	Poljice	Tuzla	00.04.1994
2127.	Ramić	Osman	Mevludin	08.10.1959	Štedra	10.12.1994	Očevlje-Vareš		
2128.	Ramić	Husein	Ahmet	20.04.1951	Štedra	11.07.1995	Šuma	MG Branjevo-Pilice, Potočari	11.07.2007
2129.	Ramić	Ramo	Fadil	01.01.1960	Štedra	11.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Blječeva, Potočari	11.07.2008
2130.	Ramić	Ramo	Ibrahim	07.03.1975	Štedra	11.07.1995	Konjević Polje	Potočari	11.07.2012
2131.	Ramić	Husein	Osman	01.02.1959	Štedra	12.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG N. Kasaba, Potočari	31.03.2003

2132.	Ramić	Husein	Ramiz	20.05.1957	Štedra	31.07.1995	Burnice	MG N. Kasaba	
2133.	Ramić	Osman	Ramo	05.01.1954	Štedra	11.07.1995	Konjević Polje	Potočari	11.07.2011
2134.	Ramić	Ahmet	Sead	07.07.1977	Štedra	14.07.1995	Kravica	MG Hodžići	
2135.	Ramić	Ramo	Šemsudin	06.05.1968	Štedra	11.07.1995	Kamenica-Bratunac		
2136.	Ramić	Ramiz	Sulejman	09.06.1978	Štedra	01.09.1995	Konjević Polje	MG N. Kasaba, Potočari	11.07.2004
2137.	Ramić	Bego	Selim	23.06.1960	Štedra	21.11.1992	Štedrić		
2138.	Redžić	Mujo	Ibro	28.03.1947	Džemat	00.06.1992	Vlasenica		
2139.	Redžić	Imšir	Ramo	20.05.1930	Džemat	13.07.1995	Potočari	MG Kamenica, Potočari	11.07.2009
2140.	Redžić	Mujo	Šaćir	08.12.1934	Džemat	11.07.1995	Potočari	Rakita	23.04.2011
2141.	Redžić	Selim	Sulejman	08.12.1965	Džemat	12.07.1995	Konjević Polje	Potočari	11.07.2011
2142.	Redžić	Ismet	Salko	12.10.1947	Džemat	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2011
2143.	Redžić-Telalović	Feho	Senija	01.05.1961	Gradina	00.10.1994	Janja		
2144.	Rizvanović	Salih	Bego	14.03.1941	Cerska	13.07.1995	Kravica		
2145.	Rizvanović	Šaćir	Mirzet	00.00.1976	Pomol	12.07.1995	Kamenica-Bratunac	Potočari	11.07.2013
2146.	Rizvanović	Šaćir	Nijaz	01.05.1978	Pomol	00.09.1995	Šuma	Potočari	11.07.2013
2147.	Rizvanović	Mustafa	Šaćir	00.00.1954	Pomol	19.07.1995	Kamenica-Bratunac	Potočari	11.07.2013
2148.	Rizvanović	Salkan	Salko	00.00.1940	Rovaši	27.05.1992	Cerska	Cerska	27.05.1992
2149.	Rizvanović	Rahman	Šaban	25.08.1947	Rovaši	12.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Čančari, Potočari	11.07.2004
2150.	Rizvanović	Bego	Behadil	06.05.1977	Rovaši	12.07.1995	Potočari		
2151.	Rizvanović	Ahmo	Ismet	01.10.1963	Peševina	10.03.1993	Srebrenica		
2152.	Rizvanović	Halil	Avdo	19.08.1937	Peševina	13.07.1995	Potočari	MG Lažete	
2153.	Rizvanović	Suljo	Osman	10.02.1934	Peševina	02.06.1992	Peševina	MG Šadići	
2154.	Rizvanović	Suljo	Ševko	01.10.1964	Peševina	04.06.1992	Vlasenica	MG Šadići	

2155.	Salihović	Hamed	Fatima	10.06.1956	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
2156.	Salaharević	Hasan	Nedžad	13.10.1969	Vlasenica	30.07.1992	Vlasneica		
2157.	Salaharević	Pašaga	Hasan	06.08.1939	Vlasenica	12.09.1992	Sušica	MG Ogradice, Rakita	22.04.2006
2158.	Salaharević	Mujo	Muhamed	29.05.1935	Vlasenica	30.09.1992	Sušica		
2159.	Salaharević	Muhamed	Edin	15.05.1973	Zvornik	30.09.1992	Sušica	MG Pelemiši, Rakita	25.04.2009
2160.	Salaharević	Ibro	Zumreta	06.01.1947	Janja	12.09.1992	Sušica	MG Ogradice, Rakita	22.4.2006.
2161.	Salihović	Fadil	Selver	14.03.1973	Vlasenica	02.06.1992	Drum	MG Ogradice, Rakita	26.04.2008
2162.	Salihović	Avdo	Šaćir	05.05.1937	Vlasenica	12.07.1995	Potočari	MG Lažete	
2163.	Salihović	Smajo	Fadil	13.08.1938	Drum	02.06.1992	Drum	MG Ogradice, Rakita	21.04.2007
2164.	Salihović	Fadil	Ibrahim	12.07.1974	Drum	02.06.1992-ubijen	Drum		
2165.	Salihović	Fadil	Fahrudin	01.08.1968	Drum	02.06.1992	Drum	MG Ogradice, Rakita	21.04.2007
2166.	Salihović	Bećir	Ahmet	20.05.1945	Maćesi	03.05.1994	Podravanje		
2167.	Salihović	Mumin	Džemo	06.06.1974	Maćesi	16.03.1993	Baljkovica		
2168.	Salihović	Smajkan	Mevludin	20.12.1961	Maćesi	16.03.1993	Baljkovica	MG Tisova kosa, Potočari	11.07.2004
2169.	Salihović	Bešir	Esmir	08.10.1974	Maćesi	12.07.1995	Kravica	MG Lažete	
2170.	Salihović	Suljo	Hasan	23.07.1947	Maćesi	13.07.1995	Konjević Polje	MG Kamenica, Potočari	11.07.2005
2171.	Salihović	Mujo	Mušan	04.06.1935	Maćesi	13.07.1995	Potočari	MG Čančari, Potočari	11.07.2010
2172.	Salihović	Omer	Rasim	01.02.1978	Maćesi	12.07.1995	Đugum	MG Glogova, Potočari	11.07.2006
2173.	Salihović	Šemsudin	Mersudin	22.01.1987	Maćesi	16.03.1993	Srebrenica	Sućeska	17.03.1993
2174.	Salihović	Alija	Fatima	00.00.1925	Maćesi	16.03.1993	Srebrenica	Sućeska	17.03.1993

2175.	Salihović	Atif	Mejra	15.03.1949	Maćesi	00.08.1992	Cerska	Maćesi	00.08.1992
2176.	Salihović	Mehmed	Ibrahim	25.11.1953	Maćesi	12.07.1995	Potočari		
2177.	Salihović	Ahmet	Tale	05.02.1956	Zilići	26.06.1992	Vlasenica		
2178.	Salihović	Halil	Hamid	20.03.1962	Zilići	14.07.1995	Konjević Polje	MG Kamenica	
2179.	Salihović	Ragib	Meho	30.05.1953	Zilići	12.07.1995	Konjević Polje	Potočari	11.07.2012
2180.	Salihović	Ragib	Galib	20.03.1966	Zilići	10.07.1992	Vrsinje		
2181.	Salihović	Ahmet	Mevludin	00.00.1965	Zilići	07.08.1995	Baljkovica		
2182.	Salihović	Ahmet	Muharem	26.05.1967	Zilići	12.07.1995	Šuma	MG Kamenica, Potočari	11.07.2005
2183.	Salihović	Ahmet	Mujo	28.08.1957	Zilići	13.07.1995	Sandići	MG Zeleni Jadar	
2184.	Salihović	Ahmet	Ramo	19.07.1949	Zilići	11.07.1995	Potočari	MG Ravnice, Potočari,	31.03.2003
2185.	Salihović	Mujo	Ramiz	11.05.1954	Zilići	13.07.1995	Konjević Polje	MG Kamenica, Potočari	11.07.2009
2186.	Salihović	Mujo	Hajrudin	18.08.1978	Zilići	12.07.1995	Potočari	MG Glogova, Potočari	11.07.2009
2187.	Salihović	Halid	Indira	12.11.1987	Zilići	14.06.1995	Srebrenica	Srebrenica	14.06.1995
2188.	Salihović	Halil	Halid	26.07.1967	Zilići	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2012
2189.	Salihović	Mujo	Halil	13.04.1945	Zilići	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2012
2190.	Salihović	Bego	Šećan	18.03.1987	Zilići	30.07.1995	Srbija		
2191.	Salihović	Mustafa	Midhat	03.08.1987	Zilići	12.07.1995	Potočari		
2192.	Salihović	Mešan	Huso	10.05.1974	Skugrići	12.07.1995	Potočari		
2193.	Salihović	Mešan	Osman	10.01.1965	Skugrići	26.07.1992	Skugrići	Skugrići	26.07.1992
2194.	Salihović	Osman	Mešan	14.05.1936	Skugrići	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2012
2195.	Salihović	Salih	Osman	26.01.1955	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
2196.	Salihović	Osman	Edin	28.08.1979	Zvornik	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
2197.	Salihović	Osman	Edina	02.12.1983	Vlasenica	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
2198.	Salihović	Ibrahim	Salko	10.05.1941	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
2199.	Salihović	Salko	Nedžad	22.11.1979	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008

2200.	Salihović	Bajro	Mujaga	11.01.1966	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
2201.	Salihović	Ibrahim	Bajro	18.05.1933	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
2202.	Salihović	Hamed	Fatima	10.06.1956	Zaklopača	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
2203.	Salihović	Smajo	Fadil	13.08.1938	Drum	02.06.1992	Drum	Ogradice, Rakita	21.04.2007
2204.	Salkić	Šaban	Nedžada	11.08.1974	Zvornik	07.08.1992	Pijuci	MG Ogrdaice, Rakita	25.04.2009
2205.	Saračević	Ismet	Mustafa	23.09.1946	Vlasenica	02.06.1992	Vlasenica		
2206.	Saračević	Suljo	Osman	03.09.1956	Vlasenica	30.09.1992	Sušica	MG Ogradice, Rakita	22.04.2006
2207.	Saračević	Sejfo	Safet	06.07.1943	Vlasenica	30.09.1992	Sušica	MG Pelemiši, Rakita	24.04.2010
2208.	Saračević	Edhem	Sakib	10.03.1963	Vlasenica	25.08.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Rakita	18.04.2015
2209.	Saračević	Avdo	Kada	00.00.1919	Vlasenica	02.06.1992	Kuljančići		
2210.	Sarajlić	Suljo	Avdo	12.03.1934	Vlasenica	07.06.1992	Sušica	MG Sušica	
2211.	Šarić	Adem	Dževad	04.09.1962	Olovo	25.06.1992	Sušica	MG Sušica	
2212.	Sejmenović	Adem	Abdulah	22.06.1952	Rovaši	15.02.1993	Rovaši	Rovaši	15.02.1993
2213.	Sejmenović	Sulejman	Mirsad	15.09.1964	Rovaši	08.02.1993	Vlasenica		
2214.	Sejmenović	Mašo	Muhamed	01.01.1972	Rovaši	25.08.1992	Rovaši	Rovaši	25.08.1992
2215.	Sejmenović	Alija	Ibrahim	08.01.1951	Rovaši	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2011
2216.	Sejmenović	Šahin	Fatima	23.11.1953	Rovaši	17.01.1993	Rovaši	Rovaši	17.01.1993
2217.	Sejmenović	Ibrahim	Sadija	00.00.1992	Rovaši	00.07.1992	Rovaši	Rovaši	00.07.1992
2218.	Sejmenović	Džemal	Džemaludin	00.00.1992	Rovaši	14.06.1992	Rovaši	Rovaši	14.06.1992
2219.	Sejmenović	Alija	Bego	07.08.1938	Rovaši	12.07.1995	Potočari		
2220.	Sejmenović	Ibro	Šaban	10.05.1928	Rovaši	11.07.1995	Potočari	MG Kozluk	
2221.	Sejmenović	Šaban	Lutvo	10.01.1971	Rovaši	10.07.1993	Vareš	Kladanj	11.07.1993
2222.	Sejmenović	Šaban	Mujo	13.08.1954	Rovaši	28.10.1992	Rovaši	Rovaši	28.10.1992
2223.	Sejmenović	Mujo	Nermin	13.11.1984	Rovaši	28.10.1992	Rovaši	Rovaši	28.10.1992
2224.	Sejmenović	Avdulah	Sadija-žen	18.11.1959	Rovaši	22.08.1992	Rovaši	Rovaši	22.08.1992

2225.	Sejmenović	Nusret	Hasan	12.02.1954	Rovaši	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2012
2226.	Sejmenović	Nusret	Ismet	12.08.1957	Rovaši	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2014
2227.	Sejmenović	Ramo	Zaim	24.06.1974	Rovaši	12.07.1995	Potočari		
2228.	Sejmenović	Ramo	Razim	06.05.1977	Rovaši	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2010
2229.	Sejmenović-Turnadžić	Suljo	Fata	00.00.1927	Rovaši	12.01.1993	Rovaši	Rovaši	12.01.1993
2230.	Sejmenović	Adem	Šaban	16.04.1954	Rovaši	15.01.1993	Cerska	Rovaši	15.01.1993
2231.	Sejmenović	Alija	Hasan	22.03.1930	Rovaši	13.07.1995	Potočari	MG Kozluk	
2232.	Sejmenović	Ramo	Mehmedalija	25.02.1949	Rovaši	13.07.1995	Potočari	MG Kamenica, Potočari	11.07.2013
2233.	Sejmenović	Ramo	Osman	01.12.1957	Rovaši	16.03.1993	Tisova Kosa-Zvornik		
2234.	Sejmenović	Mehmedalija	Ramo	15.05.1976	Rovaši	16.03.1993	Baljkovica		
2235.	Sejmenović	Meho	Alija	10.09.1949	Rovaši	12.07.1995	Srebrenica	MG Snagovo, Potočari	11.07.2006
2236.	Sejmenović	Emin	Adem	17.02.1924	Rovaši	12.07.1995	Srebrenica	MG Čančari	
2237.	Sejmenović	Alija	Almir	01.01.1979	Rovaši	14.07.1995	Srebrenica	Potočari	11.07.2010
2238.	Sejmenović	Alija	Senahid	15.06.1976	Rovaši	12.07.1995	Srebrenica	MG Liplje, Potočari	11.07.2009
2239.	Sejmenović	Rašid	Ramo	20.03.1948	Rovaši	12.07.1995	Srebrenica	Potočari	11.07.2010
2240.	Selimović	Mirsad	Selmira	18.03.1984	Vlasenica	12.03.1993	Hrnčići	Hrnčići	12.03.1993
2241.	Selimović	Nezir	Mujo	22.09.1957	Cerska	30.03.1993	Hadžići-Kladanj		
2242.	Selimović	Selim	Šahin	03.01.1962	Cerska	02.03.1993	Konjević Polje	Konjević Polje	03.03.1992
2243.	Selimović	Azem	Selim	15.05.1948	Gerovi	28.12.1992	Vlasenica		
2244.	Selimović	Junuz	Adem	20.01.1948	Zaklopača	17.05.1992	Žarkovina		
2245.	Selimović	Edhem	Hakija	24.11.1938	Gerovi	11.07.1995	Šuma		
2246.	Selimović	Mehmed	Hariz	15.06.1968	Gerovi	11.07.1995	Memići-Kalesija		
2247.	Selimović	Hasan	Husein	00.00.1967	Gerovi	00.06.1992	Zvornik		

2248.	Selimović	Ćamil	Hašim	17.03.1934	Gerovi	11.07.1995	Potočari	MG Lažete	
2249.	Selimović	Hašim	Ramiz	03.12.1973	Gerovi	12.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Snagovo	
2250.	Selimović	Mehmed	Ramiz	02.08.1966	Gerovi	12.07.1995	Buljim		
2251.	Selimović	Edhem	Ramo	01.11.1941	Gerovi	00.05.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Rakita	22.04.2006
2252.	Selimović	Mehmed	Sarija	16.05.1939	Gerovi	11.07.1995	Šuma		
2253.	Selimović	Hasan	Šemso	11.09.1971	Gerovi	00.06.1992	Derventa		
2254.	Selimović	Adem	Amir	10.01.1965	Gerovi	06.04.1995	Žutica		
2255.	Selimović	Salih	Salim	10.05.1976	Gerovi	08.07.1993	Klještani		
2256.	Selimović	Adem	Junuz	24.05.1963	Zaklopača	17.05.1992	Žarkovina	Zaklopača	21.06.2008
2257.	Selimović	Meho	Behrem	24.05.1939	Maćesi	28.09.1992	Maćesi	Maćesi	28.09.1992
2258.	Selimović	Suljo	Šaban	01.01.1965	Maćesi	17.01.1993	Cerska	Maćesi	17.01.1993
2259.	Selimović	Munib	Fatima	23.01.1983	Maćesi	16.05.1992	Cerska	Maćesi	16.05.1992
2260.	Selimović	Muradif	Hrusto	23.09.1953	Nova Kasaba	07.07.1993	Ružina voda		
2261.	Selimović	Hrusto	Muradif	20.12.1927	Nova Kasaba	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2011
2262.	Selimović	Osman	Bećir	20.05.1947	Nova Kasaba	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2013
2263.	Selimović	Abid	Hajrudin	06.05.1968	Nurići	25.07.1995	Baljkovica		
2264.	Selimović	Huso	Hasib	14.03.1957	Nurići	21.07.1995	Baljkovica		
2265.	Selimović	Abid	Huso	27.09.1928	Nurići	13.07.1995	Potočari	MG Kamenica, Potočari	11.07.2005
2266.	Selimović	Redžo	Ibrahim	26.06.1980	Nurići	13.07.1995	Pobuđe		
2267.	Selimović	Redžo	Nijaz	07.10.1973	Nurići	13.07.1995	Pobuđe		
2268.	Selimović	Ibrahim	Redžo	20.03.1952	Nurići	05.03.1993	Grabovačka Rijeka		
2269.	Selimović	Osman	Šaban	29.01.1955	Nurići	11.07.1995	Milići	MG Snagovo, Potočari	11.07.2006
2270.	Selimović	Ibrahim	Selim	01.04.1933	Nurići	12.07.1995	Potočari		
2271.	Selimović	Šaban	Osman	15.09.1934	Nurići	12.07.1995	Potočari		

2272.	Selimović	Mujo	Fatima	25.07.1952	Nurići	09.06.1992	Štedrić		
2273.	Selimović	Ibrahim	Bajro	00.00.1957	Nurići	05.03.1993	Grabovačka Rijeka		
2274.	Selimović	Ibrahim	Alija	00.00.1946	Nurići	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2010
2275.	Selimović	Osman	Durmo	10.03.1934	Međedi	11.07.1995	Šuma	MG Liplje, Potočari	11.07.2009
2276.	Selimović	Omer	Nihad	20.02.1978	Pomol-Johovača	12.07.1995	Milići		
2277.	Selimović	Idriz	Omer	10.05.1952	Pomol-Johovača	12.07.1995	Milići	MG Snagovo, Potočari	11.07.2009
2278.	Selimović	Durmo	Ibrahim	10.01.1973	Međedi	31.08.1992	Srebrenica	Potočari	
2279.	Selimović	Salkan	Muhamed	21.03.1930	Rovaši	24.10.1994	Kazani-Srebrenica	Srebrenica	24.10.1994
2280.	Selimović	Muharem	Avdija	07.10.1967	Rovaši	13.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG N. Kasaba	
2281.	Selimović	Bećir	Bećo	17.05.1928	Rovaši	11.07.1995	Potočari	MG Hodžići	
2282.	Selimović	Smail	Mustafa	06.10.1959	Rovaši	06.07.1993	Ružina voda		
2283.	Selimović	Omer	Hasiba	07.06.1938	Rovaši	12.02.1993	Hrnčići	Hrnčići	12.02.1993
2284.	Selimović	Mujo	Fatima	12.02.1980	Rovaši	07.06.1992	Vlasenica		
2285.	Selimović	Mujo	Senada	06.01.1979	Rovaši	12.02.1993	Rovaši	Rovaši	12.02.1993
2286.	Selimović	Redžo	Dino	01.01.1989	Rovaši	12.04.1993	Srebrenica	Srebrenica	13.04.1993
2287.	Selimović-Sandžić	Ćamil	Hana	00.00.1912	Štedra	15.06.1992	Pobuđe		
2288.	Selimović	Alija	Hasan	15.06.1971	Štedrić	12.07.1995	Potočari		
2289.	Selimović	Ibrahim	Abid	06.04.1942	Štedrić	14.07.1995	Potočari	MG Kamenica, Potočari	11.07.2011
2290.	Selimović	Hadžo	Salih	06.04.1955	G.Vrsinje	15.06.1995	Kravica		
2291.	Selimović	Hadžo	Muriz	04.04.1959	G. Vrsinje	12.07.1995	Potočari	Potočari	
2292.	Selimović	Hadžo	Nijaz	00.00.1968	G. Vrsinje	00.00.1993	Srebrenica		
2293.	Selimović	Salim	Seid	22.04.1975	D.Vrsinje	11.07.1995	Sućeska	MG Lažete	

2294.	Selimović	Salim	Sead	26.01.1976	G.Vrsinje	13.07.1995	Kamenica-Bratunac	Potočari	11.07.2006
2295.	Selimović	Osman	Selim	15.04.1938	D.Vrsinje	23.07.1995	Crni Vrh	MG Snagovo, Potočari	11.07.2009
2296.	Selimović	Ibro	Džemal	15.05.1934	Skugrići	11.09.1992	Skugrići	Gornja Mahala	12.09.1992
2297.	Selimović	Abid	Selim	01.02.1952	Skugrići	13.07.1995	Potočari	MG Čančari, Potočari	11.07.2013
2298.	Selimović	Abid	Habib	10.1.01934	Skugrići	12.07.1995	Potočari		
2299.	Selimović	Džemal	Zaim	10.08.1968	Skugrići	11.09.1992	Vlasenica	Gornja Mahala	12.09.1992
2300.	Selimović	Selman	Pašan	07.02.1963	Gerovi	16.05.1992	Zaklopača	Zaklopača	21.06.2008
2301.	Selimović	Mehmed	Salih	10.03.1934	Gerovi	16.05.1992	Žarkovina	Zaklopača	21.06.2008
2302.	Selimović	Mehmed	Adem	00.00.1951	Gerovi	16.05.1992	Žarkovina	Zaklopača	21.06.2008
2303.	Selimović	Tale	Muška	00.00.1957	G. Vrsinje	00.00.1992	G. Vrsinje		
2304.	Sinanović	Suljo	Hašim	19.10.1974	Smajići	13.05.1995	Kaldrmica	MG Lažete	
2305.	Sinanović	Suljo	Omer	05.09.1954	Smajići	02.06.1992	Debelo brdo	Jevtići, Rakita	21.04.2007
2306.	Sinanović	Omer	Fatima	07.07.1977	Vlasenica	08.07.1992	Kuljančići	MG Jevtići-Žuti most, Raakita	21.04.2007
2307.	Sinanović	Omer	Meho	17.05.1975	Vlasenica	08.07.1992	Kuljančići	Rakita	20.04.2013
2308.	Sitarević	Derviš	Mehmed	06.06.1936	Vlasenica	02.06.1992	Sušica		
2309.	Smajić	Alija	Ago	21.02.1963	Gradina	18.10.1992	Skugrići	Skugrići	18.10.1992
2310.	Smajić	Rašid	Hasan	23.03.1940	Hrastovac	13.07.1995	Potočari		
2311.	Smajić	Fejzo	Akif	02.01.1932	Smajići	28.05.1992	Jarovlje		
2312.	Smajić	Alija	Salim	01.01.1970	Zilići	17.07.1995	Baljkovica		
2313.	Smajić	Alija	Aljo	20.08.1962	Zilići	03.06.1992	Šuma		
2314.	Smajić	Meho	Alija	20.05.1928	Vlasenica	12.07.1995	Potočari	Potočari	31.03.2003
2315.	Smajlović	Rasim	Mujo	10.10.1927	Mršići	30.09.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Rakita	21.04.2007
2316.	Smajlović	Mujo	Alija	01.03.1954	Mršići	30.09.1992	Sušica	MG Ogradice, Rakita	21.04.2007
2317.	Smajlović	Mujo	Hazim	09.09.1958	Mršići	30.09.1992	Sušica		

2318.	Smajlović	Mešan	Muhamed	13.10.1987	Vlasenica	12.07.1995	Potočari		
2319.	Smajlović	Suljo	Hadžo	15.09.1936	Drum	02.06.1992	Drum	MG Ogradice, Rakita	24.04.2010
2320.	Smajlović	Juso	Nezira	00.00.1975	Gerovi	11.07.1995	Potočari		
2321.	Smajlović	Uzejr	Emir	05.04.1967	Gradina	06.06.1992	Vlasenica	MG Gradina	
2322.	Smajlović	Avdo	Avdija	07.04.1952	Durakovići	02.06.1992	Durakovići		
2323.	Smajlović	Husein	Hasan	13.10.1967	Mršići	07.02.1993	Vlasenica		
2324.	Smajlović	Rasim	Ahmet	10.05.1931	Mršići	12.07.1995	Potočari	MG Kozluk	
2325.	Smajlović	Osman	Husein	10.10.1945	Mršići	02.06.1992	Mršići		
2326.	Smajlović	Adem	Mešan	00.00.1944	Pobuđe	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2005
2327.	Smajlović	Mešan	Hamed	13.10.1977	Nova Kasaba	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2010
2328.	Spahić	Arif	Fatima	08.07.1921	Nova Kasaba	16.03.1993	Lješna	Pervani	00.00.1993
2329.	Subašić	Nazif	Ibrišim	25.02.1953	Podžeplje	11.06.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Rakita	22.04.2006
2330.	Subašić	Mujaga	Abdulkadir	30.08.1962	Podžeplje	02.06.1992	Luke	MG Ogradice, Rakita	23.04.2011
2331.	Subašić	Ago	Rifet	31.10.1957	Podžeplje	16.02.1993	Han Pogled		
2332.	Subašić	Bajro	Hilmo	18.03.1945	Podžeplje	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2004
2333.	Subašič	Hilmo	Nermin	12.05.1974	Srebrenica	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2014
2334.	Sulejmanović	Hasan	Mujo	00.001922	Skugrići	13.09.1992	Vlasenica		
2335.	Sulejmanović	Selmo	Ismet	20.10.1950	Bešići	00.12.1992	Lipovac		
2336.	Sulejmanović	Ismet	Nazdina	06.01.1974	Bešići	12.07.1995	Potočari	MG Kamenica, Potočari	11.07.2010
2337.	Sulejmanović	Rašid	Hasan	11.01.1939	Skugrići	02.06.1992	Gradina	MG Gradina	
2338.	Sulejmnaović	Šaćir	Šaban	09.12.1942	Skugrići	12.07.1995	Potočari	MG Kozluk, Potočari	11.07.2005
2339.	Sulejmanović	Selim	Ibro	12.02.1921	Skugrići	20.10.1992	Skugrići	Skugrići	20.10.1992
2340.	Sulejmanović	Himzo	Rahman	04.01.1968	Skugrići	13.07.1995	Kamenica-Bratunac		

2341.	Sulejmanović	Haso	Himzo	11.02.1930	Skugrići	13.07.1995	Potočari	MG Čančari, Skugrići	04.10.1992
2342.	Sulejmanović	Himzo	Hasan	11.10.1967	Skugrići	21.03.1993	Srebrenica	Kazani	21.03.1993
2343.	Sulejmanović	Himzo	Sadik	01.04.1973	Skugrići	09.03.1993	Ilijino brdo	Pervani	09.03.1993
2344.	Sulejmanović	Nezir	Sulejman	10.01.1959	Skugrići	07.01.1993	Kravica	Nukići	08.01.1993
2345.	Suljić	Suljo	Ramiz	17.01.1972	Bešići	12.07.1995	Potočari		
2346.	Suljić	Muhidin	Rasim	29.01.1967	Mršići	13.07.1995	Potočari		
2347.	Suljić	Šahbaz	Munevera	02.01.1977	Mršići	24.07.1992	Rovaši	Rovaši	24.07.1992
2348.	Suljić	Džemail	Rasim	29.01.1967	Mršići	00.07.1992	Cerska	Cerska	00.07.1992
2349.	Suljić	Hašim	Džafer	01.09.1921	Ražišta	00.08.1993	Srebrenica	Srebrenica	00.00.1993
2350.	Suljić	Džafer	Remzija	00.00.1972	Nova Kasaba	18.05.1992	Nova Kasaba	Lolići	18.05.1992
2351.	Suljić	Suljo	Orhan	12.02.1942	Nova Kasaba	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2014
2352.	Suljić	Džafer	Ševala	00.00.1936	Nova Kasaba	12.07.1995	Potočari		
2353.	Suljić	Omer	Hasan	15.08.1960	Rovaši	11.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Kamenica-Pobuđe, Potočari	11.07.2003
2354.	Suljić	Mustafa	Mevludin	14.04.1976	Rovaši	12.07.1995	Buljim	MG Ravnice, Potočari	20.09.2003
2355.	Suljić	Mehmedalija	Ramo	15.05.1976	Rovaši	06.03.1993	Cerska	Cerska	06.03.1993
2356.	Suljić	Suljo	Sadina	26.08.1982	Rovaši	14.06.1992	Rovaši	Rovaši	14.06.1992
2357.	Suljić	Imšir	Ismet	12.05.1928	Rovaši	12.07.1995	Kozluk	MG Kozluk, Potočari	11.07.2014
2358.	Suljić	Ismet	Mujo	10.01.1955	Rovaši	12.07.1995	Potočari		
2359.	Suljić	Kemo	Mujo	00.00.1966	Rovaši	14.06.1992	Cerska	Cerska	14.06.1992
2360.	Suljić	Mustafa	Mevlida	24.10.1978	Rovaši	12.07.1995	Potočari		
2361.	Suljić	Alija	Ševala	06.06.1956	Rovaši	31.01.1993	Međeđa-Zvornik		
2362.	Suljić-Osmanović	Zuhdija	Safeta	00.00.1942	Vlasenica	00.06.1992	Nova Kasaba		

2363.	Sušić	Alija	Ekrem	30.07.1956	Vlasenica	02.06.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Rakita	22.04.2006
2364.	Sušić	Bego	Tima	10.12.1922	Vlasenica	13.09.1992	Vlasenica		
2365.	Šabanović	Šaban	Zuhdija	10.07.1962	Vlasenica	10.01.1993	Cerska	Cerska	10.01.1993
2366.	Šabanović	Nuhan	Mevludin	16.06.1961	Durići	19.07.1992	Zvornik		
2367.	Šabanović	Nuhan	Hajrudin	00.00.1965	Durići	06.06.1992	Vlasenica		
2368.	Šabanović	Osman	Mujo	02.05.1956	Nurići	18.07.1995	Pobuđe	Potočari	11.07.2012
2369.	Šabanović	Osman	Munib	01.05.1964	Nurići	12.07.1995	Potočari		
2370.	Šabić	Salko	Emro	01.01.1959	Vlasenica	30.09.1992	Sušica	MG Ogradice, Rakita	22.04.2006
2371.	Šabić	Salko	Muhamed	10.07.1952	Vlasenica	30.09.1992	Sušica	Rakita	24.04.2010
2372.	Šabić	Salko	Sakib	21.03.1949	Vlasenica	30.09.1992	Sušica	MG Pelemiši, Rakita	24.04.2010
2373.	Šabić	Sabit	Suljo	21.10.1945	Sebiočina	13.07.1995	Potočari	MG Kozluk, Potočari	11.07.2012
2374.	Šabić	Ibiš	Idriz	30.07.1951	Sebiočina	14.07.1995	Nova Kasaba	MG Kamenica, Potočari	11.07.2008
2375.	Šabić	Idriz	Ibiš	12.07.1972	Sebiočina	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2012
2376.	Šabić	Muhamed	Hava	13.03.1949	Sebiočina	06.06.1992	Sebiočina	Sebiočina	06.06.1992
2377.	Šabić	Sabit	Safet	20.01.1959	Sebiočina	12.07.1995	Potočari		
2378.	Šabić	Husein	Muharem	08.08.1959	Sebiočina	12.07.1995	Potočari	MG Čančari, Potočari	11.07.2005
2379.	Šahbazović	Redžo	Mensur	22.04.1974	Šadići	16.11.1992	Debelo brdo		
2380.	Šahbazović	Osman	Omer	10.02.1928	Šadići	12.07.1992	Šadići	MG Šadići	
2381.	Šahbegović	Omer	Edhem	20.02.1953	Vlasenica	30.09.1992	Sušica	MG Ogradice, Rakita	10.04.2008
2382.	Šahbegović	Suljo	Fehim	07.04.1960	Vlasenica	30.09.1992	Sušica	MG Pelemiši, Rakita	21.04.2012
2383.	Šahinpašić	Osman	Esad	27.08.1945	Vlasenica	30.09.1992	Sušica	MG Ogradice, Rakita	21.04.2007

2384.	Šahinpašić	Osman	Nedim	00.00.1951	Vlasenica	30.09.1992	Sušica	Rakita	20.04.2013
2385.	Šahinpašić	Osman	Senahid	01.01.1948	Vlasenica	25.04.1992	Vlasenica	Rakita	20.04.2013
2386.	Šahinpašić	Osman	Alija	28.09.1935	Džamdžići	18.05.1992	Džamdžići	MG Džamdžići, Rakita	16.07.2000
2387.	Šahinpašić	Esad	Mensur	00.00.1970	Vlasenica	30.09.1992	Sušica		
2388.	Šahinpašić-Sušić	Avdo	Fehima	02.07.1935	Džamdžići	18.05.1992	Džamdžići	MG Džamdžići, Rakita	16.07.2000
2389.	Šahinpašić	Huso	Kadira	02.05.1933	Džamdžići	13.09.1992	Sušica		
2390.	Šahmanović	Alija	Salko	16.02.1928	Vlasenica	02.06.1992	Sušica	Rakita	28.04.2001
2391.	Šahmanović	Salčin	Fadil	04.05.1944	Srebrenica	10.06.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Rakita	26.04.2008
2392.	Šahmanović	Hadžo	Muhamed	29.03.1965	Drum	02.06.1992	Džamdžići	Rakita	16.07.2000
2393.	Šahmanović	Haso	Hasudin	18.11.1965	Džemat	14.11.1993	Zvijezda-Vareš		
2394.	Šahmanović	Mujo	Hasan	00.00.1905	Džemat	11.06.1992	Džemat		
2395.	Šahmanović	Bajro	Omer	25.04.1931	Drum	02.06.1992	Džamdžići	MG Džamdžići	
2396.	Šarić	Adem	Dževad	04.09.1963	Olovo	25.06.1992	Sušica	MG Sušica	
2397.	Šestović	Ramo	Rušdija	22.04.1938	Gusinje	01.06.1992	Sušica	MG Pelemiši, Rakita	24.04.2010
2398.	Šetka	Zulfo	Sead	07.09.1963	Hrasnica	03.06.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Zvornik	10.03.2006
2399.	Šetka	Ahmed	Hatidža	10.09.1941	Hrasnica	03.06.1992	Vlasenica		
2400.	Šetka	Sead	Ferida	10.02.1966	Hrasnica	03.06.1992	Vlasenica		
2401.	Šetka	Sead	Sanjin	20.08.1989	Hrasnica	03.06.1992	Vlasenica		
2402.	Šiljković	Mustafa	Hasan	19.11.1932	Šiljkovići	16.02.1993	Cerska		
2403.	Šiljković	Buljkan	Ibro	01.03.1966	Šiljkovići	14.02.1993	Vlasenica		
2404.	Šiljković	Hasan	Izet	03.09.1961	Šiljkovići	22.08.1992	Cerska		
2405.	Šiljković	Murat	Mujo	03.03.1967	Šiljkovići	22.08.1992	Čelebići		
2406.	Šiljković	Hasan	Rifet	01.09.1966	Šiljkovići	16.10.1992	Cerska		
2407.	Šiljković	Husein	Huso	14.06.1938	Šiljkovići	12.07.1995	Potočari	MG Čančari, Potočari	11.07.2007

2408.	Šiljković	Sejfo	Šaban	15.06.1928	Šiljkovići	10.07.1995	Potočari		
2409.	Šiljković	Hasib	Sadif	06.09.1970	Šiljkovići	11.07.1995	Kamenica-Bratunac	Potočari	11.07.2013
2410.	Šiljković	Hasib	Safet	02.02.1968	Šiljkovići	11.07.1995	Kamenica-Bratunac	Potočari	11.07.2013
2411.	Šiljković	Bego	Šahin	23.06.1960	Šiljkovići	04.09.1992	Zvornik		
2412.	Šiljković	Ramo	Salko	26.09.1953	Šiljkovići	11.07.1995	Kamenica-Bratunac	Potočari	11.07.2011
2413.	Šiljković	Avdo	Bego	02.01.1970	Šiljkovići	01.07.1993	Cerska		
2414.	Šiljković	Avdo	Refik	10.06.1977	Šiljkovići	13.07.1993	Buljim	MG Glogova, Potočari	11.07.2004
2415.	Šiljković	Džemal	Sead	21.10.1978	Šiljkovići	28.10.1992	Cerska	Cerska	28.10.1992
2416.	Šiljković	Džemal	Suada	11.03.1976	Šiljkovići	28.10.1992	Debelo brdo		
2417.	Šiljković	Hasan	Hasib	06.05.1945	Šiljkovići	12.07.1995.	Potočari	MG Ogradice, Rakita	22.04.2006
2418.	Šiljković	Hasan	Hasiba	17.07.1952	Šiljkovići	00.10.1992	Cerska	MG Ogradice, Rakita	22.04.2006
2419.	Šiljković	Mehmed	Bego	16.02.1932	Šiljkovići	12.07.1995.	Potočari	MG Čančari, Potočari	11.07.2007
2420.	Šiljković	Musa	Džemal	17.08.1949	Šiljkovići	00.03.1993	Šuma		
2421.	Šiljković	Musa	Nezir	18.04.1942	Šiljkovići	12.07.1995.	Potočari		
2422.	Šiljković	Senaid	Šemsa	19.07.1987	Šiljkovići	00.03.1993	Cerska		
2423.	Šiljković	Suljo	Buljkan	10.05.1928	Šiljkovići	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2006
2424.	Šiljković	Ramo	Mušan	19.03.1956	Šiljkovići	12.07.1995	Potočari		
2425.	Šiljković	Šaban	Emin	27.01.1972	Šiljkovići	07.10.1992	Vlasenica		
2426.	Šiljković	Šaban	Ermin	26.06.1974	Šiljkovići	03.02.1993	Cerska	Neđeljišta	
2427.	Šiljković	Bajro	Kemal	06.06.1959	Šiljkovići	12.07.1995	Potočari	MG Liplje, Potočari	11.07.2014
2428.	Šiljković	Bajro	Bernes	09.07.1976	Šiljkovići	17.11.1994	Vozuća	Tuzla	1994

2429.	Šošić	Alija	Avdo	05.05.1963	Stoborani –H. Pijesak	02.06.1992	Debelo brdo	MG Ogradice, Rakita	21.04.2007
2430.	Tabaković	Ramo	Muhamed	08.04.1976	Vlasenica	12.07.1995	Srebrenica	Potočari	11.07.2011
2431.	Tabaković	Sinan	Elvir	06.01.1972	Pomol	01.11.1992	Debelo brdo	MG Borje, Rakita	26.04.2008
2432.	Tabaković	Ramiz	Hariz	26.10.1977	Bešići-Žutica	12.07.1995	Potočari	MG Glogova, Potočari	31.03.2003
2433.	Tabaković	Ramiz	Hazim	13.11.1979	Bešići-Žutica	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2009
2434.	Tabaković	Junuz	Ismet	26.05.1950	Nurići	13.07.1995	Potočari	MG Čančari	
2435.	Tabaković	Selim	Mirsad	12.07.1965	Nurići	29.07.1995	Kaldrmica	MG Branjevo-Pilice, Potočari	11.07.2010
2436.	Tabaković	Junuz	Selim	19.06.1934	Nurići	13.07.1995	Potočari	MG Čančari, Potočari	11.07.2004
2437.	Tabaković	Zuhdo	Sajma	14.01.1970	Nurići	16.05.1992	Nurići	Nurići	16.05.1992
2438.	Tabaković	Ismet	Mirzet	09.08.1980	Nurići	12.07.1995	Potočari		
2439.	Tabaković	Ramo	Ramiz	23.01.1954	Pomol	11.07.1995	Šuma	Potočari	11.07.2013
2440.	Taindžić	Suljo	Džemal	20.12.1926	Nova Kasaba	11.07.1992	Vlasenica		
2441.	Taindžić	Salim	Indir	30.06.1962	Nova Kasaba	17.03.1993	Baljkovica	Nova Kasaba	00.00.2015
2442.	Taindžić	Suljo	Akif	15.04.1937	Nova Kasaba	13.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2011
2443.	Taindžić	Ismet	Munib	05.10.1939	Nova Kasaba	11.07.1995	Šuma	MG Ravnice, Potočari	11.07.2005
2444.	Talović	Huso	Ahmet	25.04.1959	Pomol-Gaj	11.07.1995	Konjević Polje	Potočari	11.07.2011
2445.	Talović	Šefik	Rahman	25.01.1962	Pomol	13.07.1995	Konjević Polje	MG Kamenica, Potočari	11.07.2010
2446.	Talović	Mujo	Salim	03.03.1939	Rovaši	13.05.1993	Klještani		
2447.	Talović	Smail	Suljo	20.05.1955	Rovaši	06.06.1992	Rovaši	Talovići	06.06.1992
2448.	Talović	Ibro	Ibran	14.05.1973	Rovaši	16.03.1993	Baljkovica	Rovaši	
2449.	Talović	Mustafa	Mirsad	15.05.1975	Rovaši	13.03.1993	Baljkovica	Rovaši	

2450.	Talović	Mušan	Mustafa	20.04.1935	Rovaši	12.07.1995	Potočari	MG Kamenica, Potočari	11.07.2008
2451.	Talović	Mustafa	Ensad	25.02.1977	Rovaši	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2015
2452.	Talović	Suljo	Meho	00.00.1927	Rovaši	00.03.1993	Cerska	Srebrenica	
2453.	Talović	Vejsil	Rahman	14.09.1945	Rovaši	12.07.1995	Potočari	MG Kozluk	
2454.	Talović	Ahmet	Huso	16.10.1930	Vrsinje	18.05.1992	Vrsinje	Rakita	24.04.2010
2455.	Taljić	Ibrahim	Ahmet	06.03.1950	Vlasenica	30.09.1992	Sušica	MG Ogradice, Rakita	22.04.2006
2456.	Tankić	Mehmed	Hasija	03.01.1947	Piskavice	10.07.1992	Piskavice	MG Piskavice	
2457.	Tankić	Rizo	Omer	00.00.1946	Koraj	10.07.1992	Piskavice	MG Piskavice	
2458.	Telalović	Suljo	Hasnija	01.01.1933	Vlasenica	13.09.1992	Sušica	Rakita	28.04.2001
2459.	Telalović	Ćazim	Muhamed	16.10.1961	Vlasenica	30.09.1992	Sušica	MG Ogradice, Rakita	22.04.2006
2460.	Telalović	Salih	Muharem	31.05.1931	Vlasenica	22.05.1992	Sušica	Rakita	28.04.2001
2461.	Telalović	Džemal	Mustafa	23.00.1971	Vlasenica	02.06.1992	Vlasenica	MG Sušica	
2462.	Telalović	Muharem	Nijaz	01.01.1957	Vlasenica	22.05.1992	Vlasenica	MG Sušica, Rakita	28.04.2001
2463.	Telalović	Muharem	Sead	12.09.1958	Vlasenica	24.05.1992	Vlasenica	MG Sušica, Rakita	28.04.2001
2464.	Telalović	Rešid	Sejfo	02.08.1952	Vlasenica	30.09.1992	Sušica	MG Pelemiši, Rakita	24.04.2010
2465.	Telalović/ Musić	Aljo	Arifa	12.04.1923	Pijuci	08.05.1992	Pijuci		
2466.	Telalović-Kičić	Selman	Ajiša	07.01.1906	Vlasenica	13.09.1992	Vlasenica	MG Rakita, Rakita	28.04.2001
2467.	Tihić	Salih	Ajka	08.01.1941	Vlasenica	30.05.1992	Vlasenica	MG Ogrdaice	
2468.	Tihić	Salih	Beaz	10.03.1947	Sarajevo	30.05.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Rakita	21.04.2007
2469.	Tihić	Salih	Bakir	00.00.1950	Vlasenica	30.05.1950	Vlasenica		
2470.	Tihić	Salih	Fahrudin	22.10.1953	Vlasenica	30.09.1992	Sušica	MG Ogradice	

2471.	Topalović	Bego	Besim	01.05.1964	Pijuci	22.08.1993	Buljim		
2472.	Topčić	Nusret	Dženaida	26.08.1969	Vlasenica	02.07.1992	Koraj-Lopare		
2473.	Topčić	Suljo	Abdurahman	12.01.1939	Vlasenica	12.09.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Rakita	24.04.2006
2474.	Topčić	Muharem	Bego	15.02.1955	Vlasenica	30.09.1992	Sušica	MG Ogradice, Rakita	22.04.2006
2475.	Topčić	Muhidin	Enver	01.06.1954	Vlasenica	30.09.1992	Sušica	MG Pelemiši, Rakita	21.04.2012
2476.	Topčić	Hadžo	Muhidin	25.05.1958	Vlasenica	30.09.1992	Sušica		
2477.	Topčić	Abdurahman	Seid	27.02.1964	Vlasenica	30.09.1992	Sušica	MG Ogradice, Rakita	21.04.2007
2478.	Topčić	Abdurahman	Suljo	06.09.1959	Vlasenica	08.07.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Rakita	22.04.2006
2479.	Topčić	Ragib	Amir	11.02.1961	Vlasenica	12.07.1995	Kravica	MG Kamenica	
2480.	Topčić	Avdo	Idriz	10.05.1928	Vlasenica	24.06.1992	Batković		
2481.	Topčić-Kičić	Huso	Aiša	06.02.1941	Vlasenica	12.09.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Rakita	22.04.2006
2482.	Torlak	Suljo	Hašim	14.05.1939	Turalići	02.02.1996	Tuzla		
2483.	Turković	Halil	Fadil	02.03.1953	Nazda	15.09.1992	Sedlo-Radava	Igrišnik	16.09.1992
2484.	Turković	Nusret	Ismet	18.04.1968	Vrsinje	21.11.1992	Klještani	MG Borje, Rakita	20.04.2006
2485.	Turković	Meho	Suljo	26.05.1955	G.Vrsinje	22.08.1992	Vlasenica		
2486.	Turković	Adem	Admin	30.09.1981	G.Vrsinje	14.07.1995	Pobuđe	MG Rahunići, Potočari	11.07.2007
2487.	Turković	Šećan	Adem	23.01.1952	G.Vrsinje	14.07.1995	Pobuđe	Potočari	11.07.2010
2488.	Turković	Bekto	Alija	08.08.1961	Vrsinje	11.07.1995	Baljkovica	MG Pobuđe-Kamenica, Potočari	31.03.2003
2489.	Turković	Alija	Ćamil	02.05.1957	Zilići	26.07.1995	Baljkovica		
2490.	Turković	Hašid	Hadžo	05.01.1956	G.Vrsinje	00.06.1992	Vlasenica		

2491.	Turković	Meho	Ibiš	26.05.1959	G.Vrsinje	16.07.1995	Udrč	MG Pobuđe-Kamenica, Potočari	31.03.2003
2492.	Turković	Huso	Kasum	17.07.1950	G.Vrsinje	17.05.1992	Vlasenica		
2493.	Turković	Mehmed	Mahmut	26.02.1945	G.Vrsinje	12.07.1995	Potočari	MG Čančari, Potočari	11.07.2014
2494.	Turković	Bekto	Mehmedalija	23.01.1947	Vrsinje	12.07.1995	Konjević Polje	MG Kamenica, Potočari	11.07.2008
2495.	Turković	Alija	Mujo	29.01.1958	Vrsinje	15.07.1995	Lolići	Potočari	11.07.2013
2496.	Turković	Meho	Mustafa	17.03.1951	Vrsinje	28.07.1995	Žepa	Potočari	11.07.2011
2497.	Turković	Alija	Nusret	25.05.1949	G.Vrsinje	15.07.1995	Kamenica-Bratunac	Potočari	11.07.2013
2498.	Turković	Alija	Ramiz	07.03.1953	G.Vrsinje	22.11.1992	Klještani	MG Đurići, Potočari	11.07.2005
2499.	Turković	Hašid	Šefik	05.02.1969	G.Vrsinje	00.06.1992	Zvornik		
2500.	Turković	Alija	Selim	20.01.1956	G.Vrsinje	08.07.1993	Klještani		
2501.	Turković	Mehmedalija	Osman	23.05.1967	G. Vrsinje	12.07.1995	Šuma		
2502.	Turković	Ibrahim	Redžo	25.05.1955	Vrsinje	00.00.1993	Šuma		
2503.	Turković	Hurem	Dževad	28.07.1974	Zilići	25.05.1993	Bajramovići-Srebrenica		
2504.	Turković	Ibrahim	Ahmet	07.01.1949	G. Vrsinje	13.07.1995	Šuma		
2505.	Turković	Nedžib	Ahmet	01.01.1946	G. Vrsinje	12.07.1995	Potočari	Potočari	
2506.	Turković	Ahmet	Nedžib	04.07.1977	G. Vrsinje	13.07.1995	Vrsinje		
2507.	Turković	Hurem	Bajro	01.02.1973	Zilići	12.07.1995	Potočari	MG Kamenica, Potočari	11.07.2010
2508.	Turković	Hurem	Hašim	11.03.1976	Zilići	12.07.1995	Potočari	MG Glogova, Potočari	11.07.2007
2509.	Turković	Hasan	Zarfa	00.00.1910	G. Vrsinje	00.00.1993	Vrsinje		
2510.	Turković	Idriz	Rahima	13.03.1956	G.Vrsinje	15.06.1993	Vrsinje		
2511.	Turković	Hašid	Husnija	29.01.1965	G. Vrsinje	02.06.1992	Vlasenica	Rakita	28.04.2001

2512.	Turković	Omer	Mevlida	13.04.1962	G. Vrsinje	00.00.1992	Vrsinje	Vrsinje	00.00.1992
2513.	Turković	Mahmut	Murat	15.02.1973	G. Vrsinje	14.06.1992	Vrsinje		
2514.	Turković	Mujo	Nura	00.00.1947	G. Vrsinje	16.06.1994	Sućeska	Sućeska	16.06.1994
2515.	Turković	Alija	Hurem	15.10.1948	Zilići	12.07.1995	Potočari		
2516.	Turković	Selim	Mirsad	13.07.1978	G. Vrsinje	08.07.1993	Klještani		
2517.	Turnadžić	Šabo	Krajina	10.07.1964	Rovaši	08.02.1993	Vlasenica		
2518.	Turnadžić	Redžo	Ismet	12.10.1962	Rovaši	12.07.1995	Mravinjci-Bratunac	Potočari	11.07.2010
2519.	Turnadžić	Suljo	Rasim	15.05.1925	Rovaši	01.08.1992	Sušica	MG Ogrdaice, Rakita	21.04.2007
2520.	Turnadžić	Mustafa	Redžo	28.03.1937	Rovaši	12.07.1995	Buljim	MG Kamenica, Potočari	11.07.2008
2521.	Turnadžić	Ahmet	Šaha	00.00.1950	Rovaši	18.03.1993	Grabosko	Pavići	18.03.1993
2522.	Turnadžić	Alija	Zuhdija	01.01.1952	Rovaši	12.07.1995	Potočari	MG Kamenica	
2523.	Turnadžić	Avdulah	Fikret	18.03.1974	Rovaši	26.04.1994	Srebrenica	Srebrenica	26.04.1994
2524.	Turnadžić	Behrem	Edin	10.05.1982	Rovaši	12.07.1995	Potočari		
2525.	Turnadžić	Ibrahim	Džemal	04.05.1963	Rovaši	26.04.1994	Buljim		
2526.	Turnadžić	Ramo	Ajka	00.00.1955	Rovaši	00.07.1992	Cerska	Cerska	00.07.1992
2527.	Turnadžić	Vejsil	Kadir	18.07.1971	Rovaši	16.11.1993	Zubeta-Vareš		
2528.	Turnadžić	Adem	Admir	02.07.1980	Tuzla	12.07.1995	Potočari		
2529.	Turnadžić	Zuhdija	Mina	29.06.1953	Rovaši	08.02.1993	Cerska	Cerska	08.02.1993
2530.	Tursunović	Šaban	Salko-Hujdo	00.00.1918	Nova Kasaba	14.06.1992	Nova Kasaba		
2531.	Tursunović	Zarif	Šerifa	00.00.1928	Nova Kasaba	14.06.1992	Nova Kasaba		
2532.	Tursunović	Emin	Hasan	00.00. 1945	Nova Kasaba	14.06.1992	Nova Kasaba	MG Mravinjci	
2533.	Tursunović	Đulaga	Hanija	00.00.1930	Nova Kasaba	16.07.1992	Nova Kasaba	MG Mravinjci	
2534.	Tursunović	Đulaga	Hasan-Pure	00.00.1950	Nova Kasaba	16.07.1992	Nova Kasaba	MG Mravinjci	
2535.	Tutić	Smail	Fikret	06.03.1966	Vlasenica	30.06.1992	Vlasenica		
2536.	Tutić	Mehmed	Mensur	01.01.1954	Vlasenica	10.09.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Rakita	26.04.2008

2537.	Tutić	Mehmed	Zejneba	01.03.1931	Kladanj	13.09.1992	Vlasenica		
2538.	Tutić	Meho	Sejdalija	00.00.0000	Vlasenica	30.09.1992	Sušica		
2539.	Tutić-Smajić	Avdo	Nura	12.06.1908	Smajići	13.09.1992	Vlasenica	Rakita	
2540.	Tuzlić	Avdo	Amir	17.01.1969	Žutica	05.05.1992	Žutica	MG Sušica-Potočari	31.03.2003
2541.	Udovčić	Meho	Alija	05.05.1925	Rovaši	13.07.1995	Potočari	MG Kamenica, Potočari	11.07.2010
2542.	Udovčić	Huso	Fehim	26.10.1975	Rovaši	16.03.1993	Baljkovica	Srebrenik	
2543.	Udovčić	Huska	Mujo	18.02.1938	Rovaši	12.07.1995	Konjević Polje		
2544.	Uvalić	Mujo	Ibrahim	16.04.1952	Rovaši	13.07.1995	Potočari	MG Čančari, Potočari	11.07.2013
2545.	Uvalić	Meho	Ragib	02.05.1956	Rovaši	17.05.1993	Baljkovica		
2546.	Uvalić	Meho	Smail	19.06.1949	Rovaši	11.07.1995	Potočari	MG Čančari, Potočari	11.07.2004
2547.	Uvalić	Mujo	Halid	12.08.1962	Rovaši	14.07.1995	Potočari	MG Krajinovići, Potočari	11.07.2005
2548.	Uvalić	Mujo	Mejra	25.01.1963	Rovaši	09.03.1993	Konjević Polje	Konjević Polje	09.03.1993
2549.	Uvalić	Osman	Mensur	12.09.1977	Rovaši	13.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2010
2550.	Uvalić	Ibrahim	Senahid	25.10.1974	Rovaši	12.07.1995	Potočari	MG Branjevo-Pilice, Potočari	11.07.2008
2551.	Varnica	Šećo	Asim	09.12.1959	Đile	17.07.1995	Šuma		
2552.	Varnica	Šećo	Ibro	10.04.1949	Đile	11.07.1995	Šuma	MG Pobuđe-Kamenica, Potočari	31.03.2003
2553.	Varnica	Asim	Mehmed	02.07.1981	Đile	13.07.1995	Kamenica-Bratunac	Potočari	11.07.2010
2554.	Varnica	Ibro	Mensur	28.06.1971	Đile	18.07.1995	Kamenic-Bratunac	MG Liplje, Potočari	11.07.2012
2555.	Varnica	Zajko	Sadik	29.10.1979	Đile	11.07.1995	Kravica	Potočari	11.07.2011
2556.	Varnica	Ibro	Samir	07.08.1975	Đile	11.07.1995	Šuma	Potočari	11.07.2012

2557.	Varnica	Ibro	Ibrahim	15.02.1933	Đile	11.07.1995	Šuma		
2558.	Varnica	Zajko	Suljo	11.11.1977	Đile	11.07.1995	Šuma		
2559.	Varnica	Ibrahim	Aziz	01.04.1952	Đile	11.07.1995	Šuma		
2560.	Varnica	Mehmed	Nesib	08.05.1974	Đile	11.07.1995	Šuma	Potočari	11.07.2014
2561.	Vejzović	Avdo	Omer	25.08.1966	Peševina	02.06.1992	Durići	MG Ogradice, Rakita	22.04.2006
2562.	Vejzović	Bajro	Huso	03.04.1939	Šadići	01.07.1992	Sušica	MG Ogrdaice, Rakita	26.04.2008
2563.	Vejzović	Nazif	Fadil	07.12.1946	Drum	05.06.1992	Debelo brdo	MG Jeftići, Klanac	
2564.	Vejzović	Zejnil	Safet	12.02.1967	Bešići	14.07.1995	Konjević Polje	MG Kamenica, Potočari	11.07.2009
2565.	Vejzović	Salih	Suljo	02.05.1949	Bešići	14.07.1995	Kamenica-Bratunac	Potočari	11.07.2005
2566.	Vejzović	Salih	Mulo	00.08.1954	Bešići	12.01.1994	Opetci		
2567.	Vejzović	Hasib	Hajrudin	02.03.1965	Bešići-Johovača	00.01.1993	Fakovići		
2568.	Vejzović	Hasan	Zejnil	01.05.1940	Bešići-Johovača	12.07.1995	Srebrenica	MG Lažete, Potočari	31.03.2003
2569.	Vejzović	Suljo	Sulejman	20.07.1969	Bešići-Johovača	10.06.1992	Rupovo Brdo	Srebrenica	
2570.	Vejzović	Nazif	Šahin	19.05.1949	Durići	05.10.1994			
2571.	Vejzović	Nazif	Fadil	14.12.1946	Durići	05.06.1992	Debelo brdo	MG Jeftići-Žuti most	
2572.	Vejzović	Osman	Hasan	24.11.1923	Korkutovići	12.07.1995	Potočari		
2573.	Vejzović	Mehmedalija	Midhat	28.02.1976	Pijuci	12.12.1992	Vlasenica		
2574.	Vejzović	Šaćir	Ragib	26.03.1965	Pijuci	13.02.1993	Bajrin kamen		
2575.	Vejzović	Spaho	Šaćir	14.03.1937	Pijuci	08.05.1992	Pijuci	MG Pijuci, Pijuci	

2576.	Vejzović	Spaho	Himzo	00.00.1949	Pijuci	08.05.1992	Pijuci	MG Pijuci, Pijuci	
2577.	Vejzović	Fejzo	Alija	10.02.1910	Pijuci	08.05.1992	Pijuci	MG Pijuci, Pijuci	
2578.	Vejzović	Haso	Hasib	17.08.1958	Pijuci	08.05.1992	Pijuci	MG Pijuci, Pijuci	
2579.	Vejzović	Bajro	Huso	00.00.1941	Hodžići	00.05.1992	Vlasenica		
2580.	Vejzović	Bajro	Ekrem	00.00.1975	Pijuci	00.00.1992	Starić		
2581.	Vejzović	Avdo	Omer	25.08.1966	Peševina	02.06.1992	Durići	MG Ogradice, Rakita	22.04.2006
2582.	Vejzović	Mujo	Melka	25.08.1911	Dželepi	22.07.1992	Pijuci		
2583.	Velić	Bećir	Bećir	28.08.1972	Cerska	07.08.1992	Grobić	Cerska	07.08.1992
2584.	Velić	Bećo	Hasan	04.04.1965	Cerska	27.02.1993	Šahići	Cerska	27.02.1993
2585.	Velić	Nurija	Ismet	28.03.1944	Cerska	15.11.1994	Tuzla		
2586.	Velić	Mehmed	Meho	07.07.1959	Cerska	12.07.1995	Tuzla		
2587.	Velić	Mujo	Muradif	09.05.1973	Cerska	07.10.1992	Cerska	Cerska	08.10.1992
2588.	Velić	Bešir	Murat	07.05.1952	Cerska	07.10.1992	Cerska	Cerska	08.10.1992
2589.	Velić	Redžo	Sead	01.05.1967	Cerska	23.08.1992	Cerska	Cerska	24.08.1992
2590.	Velić	Ćamil	Ćazim	05.01.1971	Cerska	30.04.1993	Špiljasta stijena-Kladanj		
2591.	Velić	Rahman	Bjelka	18.03.1937	Cerska	05.12.1992	Cerska	Cerska	06.12.1992
2592.	Velić	Bećir	Ahmet	28.08.1972	Cerska	03.07.1992	Cerska	Cerska	04.07.1992
2593.	Velić	Bešir	Adem	18.01.1960	Cerska	16.07.1995	Potočari	MG Križevačke njive	
2594.	Velić	Ševko	Alija	02.05.1970	Cerska	13.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Konjević Polje, Potočari	11.07.2007
2595.	Velić	Bećir	Bećo	00.00.1939	Cerska	13.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2015
2596.	Velić	Bešir	Hasan	14.05.1958	Cerska	13.07.1995	Rahunići	Potočari	11.07.2010

2597.	Velić	Mehmed	Mehmedalija	16.10.1952	Cerska	11.07.1995	Kamenica-Bratunac	MG Snagovo, Potočari	11.07.2006
2598.	Velić	Bećir	Muriz	15.09.1976	Cerska	11.07.1995	Baljkovica		
2599.	Velić	Meho	Melća	04.08.1957	Cerska	04.03.1993	Cerska		
2600.	Velić-Gobeljić	Meho	Nezira	19.02.1912	Cerska	17.01.1993	Cerska	Cerska	18.01.1993
2601.	Velić	Osman	Mejra	00.00.1920	Luke	04.03.1993	Luke		
2602.	Velić	Abdurahman	Abdulkadir	15.12.1975	Nova Kasaba	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2010
2603.	Velić	Meho	Šaban	15.08.1941	Nova Kasaba	12.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2013
2604.	Velić-Hurić	Hašim	Ajša	01.05.1910	Šadići	11.07.1995	Potočari		
2605.	Veselji	Rahman	Rahman	01.10.1927	Uroševac	02.06.1992	Sušica	MG Sušica	
2606.	Zećo	Alija	Mehmedalija	19.12.1922	Trebinje	30.09.1992	Sušica		
2607.	Zekić	Ibro	Ismet	15.02.1963	Vlasenica	17.06.1992	Beroš	MG Sušica, Rakita	28.04.2001
2608.	Zekić	Ibro	Safet	17.05.1959	Beroš	02.06.1992	Beroš	MG Pustoše, Rakita	28.04.2001
2609.	Zekić	Ibro	Nusret	17.04.1964	Beroš	18.05.1992	Vlasenica	MG Sušica, Rakita	28.04.2001
2610.	Zekić	Salko	Salim	20.04.1954	Beroš	10.02.1994	Očevlje-Vareš		
2611.	Zekić	Meho	Ibrahim	16.04.1920	Beroš	25.06.1992	Sušica	MG Beroš	
2612.	Zildžić	Haso	Asim	10.06.1935	Vlasenica	02.06.1992	Sušica	MG Rakita, Rakita	28.04.2001
2613.	Zlatić	Hasan	Ibrahim	00.00.1952	Vlasenica	02.06.1992	Kruševik		
2614.	Zubović	Mujo	Ševko	10.10.1928	Vlasenica	17.07.1992	Vlasenica		
2615.	Zuhrić	Nezir	Abid	12.03.1957	Đile	02.07.1992	Srebrenica	Potočari	11.07.2005
2616.	Zuhrić	Mehmed	Abid	04.06.1961	Đile	11.07.1995	Kravica	MG Kamenica, Potočari	11.07.2004
2617.	Zuhrić	Ejub	Avdo	05.06.1965	Đile	11.07.1995	Šuma	MG Blječeva, Potočari	11.07.2006
2618.	Zuhrić	Ejub	Bego	03.05.1967	Đile	11.07.1995	Šuma	Potočari	11.07.2013

2619.	Zuhrić	Bego	Ejub	16.10.1936	Đile	11.07.1995	Potočari	MG Branjevo-Pilice, Potočari	11.07.2005
2620.	Zuhrić	Mehmed	Esad	16.05.1972	Đile	11.07.1995	Kravica	MG Kamenica, Potočari	11.07.2009
2621.	Zuhrić	Bajro	Hajro	13.09.1962	Đile	14.07.1995	K. Polje	MG Čančari, Potočari	11.07.2010
2622.	Zuhrić	Mehmed	Halil	10.10.1964	Đile	11.07.1995	Kravica	MG Snagovo, Potočari	11.07.2006
2623.	Zuhrić	Šećan	Ismet	10.01.1933	Đile	13.07.1995	Potočari	Potočari	11.07.2015
2624.	Zuhrić	Ejub	Muhamed	11.10.1971	Đile	11.07.1995	Šuma	Potočari	11.07.2013
2625.	Zuhrić	Mehmed	Mujo	10.10.1964	Đile	11.07.1995	Kravica	MG Snagovo, Potočari	11.07.2006
2626.	Zuhrić	Mehmed	Nazif	02.01.1969	Đile	13.07.1995	Pobuđe	Potočari	11.07.2012
2627.	Zuhrić	Nurko	Nermin	03.07.1978	Đile	11.07.1995	Šuma	MG Zeleni Jadar, Potočari	11.07.2011
2628.	Zuhrić	Nurko	Nezir	05.12.1976	Đile	11.07.1995	Šuma	MG Ravnice, Potočari	11.07.2011
2629.	Zuhrić	Nezir	Nurko	14.02.1954	Đile	11.07.1995	Šuma	MG Sandići, Potočari	11.07.2006
2630.	Zuhrić	Avdo	Hatidža	16.06.1937	Đile	00.05.1992	Đile		
2631.	Zuhrić	Sulejman	Nezdina	06.01.1974	Đile	11.07.1995	Potočari		
2632.	Zuhrić	Daut	Bajro	08.08.1939	Đile	00.05.1992	Đile		
2633.	Zuhrić	Ismet	Adem	20.10.1958	Đile	15.07.1995	Kravica		
2634.	Zukić	Salih	Avdo	01.11.1971	Vlasenica	10.07.1992	Vlasenica	MG Ogradice, Rakita	21.04.2007
2635.	Zukić	Meho	Sakib	05.06.1956	Vlasenica	30.09.1992	Sušica		
2636.	Zukić	Avdo	Salih	20.04.1945	Rainci	30.09.1992	Sušica	MG Ogrdaice, Rakita	21.04.2007
2637.	Žepčanin	Safet	Hasija	26.10.1952	Vlasenica	30.09.1992	Sušica		

Izvori:

- ICTY (Međunarodni krivični tribunal na bivšu Jugoslaviju).

- IRC (Međunarodni crveni križ).

- Opština Vlasenica (Federacija BiH prije integracije).

- Memorijalni centar Srebrenica - Potočari - Lista žrtava genocida ukopanih u Potočarima.

- Matične knjige umrlih – opština Vlasenica.

- Mirsad Tokača, Bosanska knjiga mrtvih: Ljudski gubici u Bosni i Hercegovini 1991-1995, Istraživačko dokumentacioni centar (IDC), Sarajevo, 2012.

PRILOG BR. 2 SPISAK STRADALIH SRBA VLASENICE 1992-1995.

R/b	PREZIME	IME OCA (majke)	IME	DATUM ROĐENJA	MJESTO ROĐENJA	STATUS BORAC – CIVIL		DATUM STRADANJA	MJESTO STRADANJA	MJESTO UKOPA
1.	Aleksić	Ana	Nikola	07.05.1965	Slovenija	Borac		05.04.1993	Srebrenica	
2.	Aleksić	Todor	Gavrilo	16.10.1937	Kladanj	Borac		03.05.1994	Vlasenica	
3.	Alempić	Radislav	Dimitrije	17.01.1960	Vlasenica	Borac		26.09.1992	Rogosija	Vlasenica
4.	Alempić	Čedo	Sredoje	28.02.1958	Vlasenica	Borac		29.06.1992	Vlasenica	
5.	Alempić	Risto	Stanimir	29.05.1970	Vlasenica	Borac		05.07.1992	Vlasenica	
6.	Bačić	Miladin	Radenko	09.01.1960	Vlasenica	Borac		17.02.1993	Vlasenica	
7.	Bačić	Miladin	Ranko	21.05.1962	Vlasenica	Borac		17.08.1995	Drvar	
8.	Bačić	Miloš	Savo	14.02.1938	Vlasenica	Borac		23.06.1992	Jasikovice	Vlasenica
9.	Bačić	Pero	Srbislav	27.01.1945	Vlasenica	Borac		29.08.1992	Vlasenica	
10.	Bobar	Rado	Ljubomir	07.08.1965	Šekovići	Borac		11.10.1992	Vlasenica	
11.	Bogičević	Ranko	Slobodan	07.03.1946	Vlasenica	Borac		22.06.1992	Vlasenica	
12.	Bojanić	Velimir	Dragomir	09.10.1960	Šekovići	Borac		03.12.1992	Vlasenica	
13.	Borić	Budimir	Maksim	21.10.1961	Vlasenica	Borac		06.08.1992	Vlasenica	
14.	Borić	Milivoje	Mile	05.11.1946	Vlasenica	Borac		24.09.1992	Vlasenica	
15.	Borić	Milisav	Milenko	16.10.1961	Vlasenica	Borac		11.09.1994	Vlasenica	
16.	Borić	Maksim	Radoslav	18.07.1937	Krajčinovići	Borac		18.07.1937	Vlasenica	
17.	Borić	Srećko	Radomir	20.05.1966	Krajčinovići	Borac		00.00.1994		
18.	Bratić	Gavro	Stojan	27.11.1930	Odžak	Borac		28.07.1993	Vlasenica	
19.	Brežančić	Dušan	Marko	30.08.1924	Vlasenica	Borac		22.10.1992	Vlasenica	
20.	Brkić	Petar	Dragan	30.09.1963	Vlasenica	Borac		16.05.1992	Vlasenica	
21.	Cvetković	Budimir	Milenko	08.11.1949	Milići	Borac		00.00.1995		

22.	Cvijanović	Ilija	Vasilije	12.04.1958	Vlasenica	Borac		16.06.1995	Vlasenica	
23.	Čalmić	Radosav	Milko	20.06.1962	Rajići	Borac		00.00.1992		
24.	Čalmić	Radosav	Stanimir	15.02.1959	Milići	Borac		00.00.1992		
25.	Čonjić	Drago	Dobrivoje	12.05.1958	Gake	Borac		08.02.1993	Ilijino Brdo	Vlasenica
26.	Čonjić	Milorad	Boro	22.01.1959	Jadar	Borac		00.00.1992		
27.	Dangić	Cvjetin	Veroljub	00.00.1964	Milići	Borac		00.00.1993		
28.	Danilović	Boško	Vojislav	21.02.1964	Vlasenica	Borac		22.08.1992	Vlasenica	
29.	Delić	Momčilo	Janko	14.03.1964	Trnovo	Borac		08.06.1993	Vlasenica	
30.	Delić	Momčilo	Veljko	03.09.1960	Trnovo	Borac		09.10.1995	Vlasenica	
31.	Deurć	Milko	Radomir	18.08.1960	Vlasenica	Borac		26.09.1992	Rogosija	Vlasenica
32.	Deurić	Milko	Dragoljub	18.08.1960	Vlasenica	Borac		26.09.1992	Rogosija	Vlasenica
33.	Deurić	Mile	Dušan	22.05.1940	Vlasenica	Borac		05.07.1992	Grobić	Vlasenica
34.	Dinkić	Nenad	Radenko	00.00.1959			Civil	27.06.1992	Vlasenica	
35.	Došić	Miladin	Čedomir	11.07.1950	Vlasenica	Borac		26.09.1992	Rogosija	Vlasenica
36.	Došić	Kostadin	Marko	09.12.1934	Buljevići	Borac		08.02.1993	Vlasenica	
37.	Došić	Radisav	Mijat	03.10.1961	Vlasenica	Borac		08.07.1992	Vlasenica	
38.	Došić	Petar	Milenko	04.07.1965	Vlasenica	Borac		24.07.1992	Vlasenica	
39.	Došić	Drago	Živojin	08.11.1952	Johovac	Borac		00.00.1992		
40.	Dragić	Miladin	Boško	28.11.1947	Kladanj	Borac		26.09.1992	Rogosija	Vlasenica
41.	Dragić	Nikola	Dijan	12.09.1975	Vlasenica		Civil	30.04.1992	Vlasenica	
42.	Dragić	Miladin	Dragomir	09.08.1963	Vlasenica	Borac		09.08.1992	Vlasenica	
43.	Drakulić	Branislav	Aleksandar	22.08.1969	Vlasenica	Borac		26.09.1992	Rogosija	Vlasenica
44.	Drakulić	Boro	Momir	02.04.1958	Vlasenica	Borac		09.11.1992	Nišava	Vlasenica
45.	Draškić	Milenko	Brane	07.12.1970	Visoko	Borac		05.01.1993	Dadžići	
46.	Dupljanin	Marinko	Milomir	00.00.1960	Vlasenica	Borac		00.00.1992	Vlasenica	
47.	Džinkić	Nenad	Radenko	00.00.1956	Milići	Borac		00.00.1992	Nišići	
48.	Đerić	Budimir	Zlatko	30.11.1971	Kladanj	Borac		29.05.1993	Višegrad	Vlasenica
49.	Đogić	Vojimir	Aleksandar	17.02.1970	Koprivno	Borac		00.08.1994	Olovo	Vlasenica
50.	Đokić	Drago	Dobrivoje	12.05.1958	Vlasenica	Borac		08.02.1993	Vlasenica	

51.	Đokić	Stanko	Milivoje	00.06.1959	Vlasenica	Borac		07.08.1992	Vlasenica	
52.	Đuričić	Janko	Mijat	11.03.1958	Vlasenica	Borac		14.05.1995	Zvornik	
53.	Đurić	Miloš	Dragan	12.07.1953	Vlasenica	Borac		23.12.1992	Cikotska Rijeka	Vlasenica
54.	Đurić	Marko	Dragiša	10.10.1954	Vlasenica	Borac		07.07.1995	Vlasenica	
55.	Đurić	Zarija	Dušan	21.04.1943	Vlasenica	Borac		26.09.1992	Rogosija	Vlasenica
56.	Đurić	Branko	Miloš	21.10.1971	Vlasenica	Borac		29.10.1992	Vlasenica	Vlasenica
57.	Đurić	Petar	Nemanja	27.03.1975	Vlasenica	Borac		19.09.1994	Vlasenica	
58.	Đurić	Vladimir	Savo	25.10.1945	Vlasenica	Borac		20.01.1993	Vlasenica	
59.	Đurić	Ljubomir	Svetozar	18.07.1941	Vlasenica	Borac		25.05.1992.	Zenica	
60.	Đurković	Tomislav	Milomir	15.06.1966	Vlasenica	Borac		14,05.1995	Vlasenica	
61.	Erdelić	Slobodan	Milisav	20.06.1969	Kladanj	Borac		21.07.1995	Rogatica	
62.	Erdelić	Đuro	Milorad	08.10.1923	Kladanj	Borac		03.09.1992	Kladanj	
63.	Erdelić	Jovan	Novica	23.09.1965	Kladanj	Borac		14.01.1994	Kladanj	
64.	Erić	Miloš	Dragan	28.09.1961	Vlasenica	Borac		08.12.1992	Nepoznato	
65.	Erić	Radenko	Rade	20.01.1970	Milići	Borac		06.08.1992	Vlasenica	
66.	Erić	Stojan	Radojka	23.09.1952	Vlasenica		Civil	10.10.1992	Vlasenica	
67.	Erić	Radovan	Risto	00.00.1928	Vlasenica	Borac		10.10.1992	Vlasenica	
68.	Erić	Slavko	Srbislav	14.03.1946	Vlasenica	Borac		07.08.1992	Vlasenica	
69.	Erkić	Miloš	Goran	00,05-1970	Vlasenica	Borac		10.11.1993	Nišići	Vlasenica
70.	Garić	Stevo	Zoro	24.01.1961	Vlasenica	Borac		14.11.1994	Bihać	
71.	Gavrilović	Milosav	Milenko	00.04.1964	Kladanj	Borac		07.03.1993	Robaši	Vlasenica
72.	Gavrilović	Luka	Miodrag	23.12.1969	Vlasenica	Borac		08.02.1993	Vlasenica	
73.	Gavrilović	Radomir	Ozrenko	00.00.1972	Vučinići	Borac		29.05.1993	Višegrad	Vlasenica
74.	Gligorović	Nikola	Milomir	24.04.1960	Vlasenica	Borac		28.10.1964	Vlasenica	
75.	Gligorović	Mijat	Miodrag	15.04.1956	Bračan	Borac		24.09.1992	Bračan	Milići
76.	Gligorović	Miloš	Živko	03.03.1974	Milići	Borac		00.00.1994		
77.	Gligorović	Živko	Bogdan	00.00.1958	Jeremići	Borac		29.05.1992	Jeremići	Milići
78.	Gojgorović	Slaavko	Cvijan	09.04.1957	Vlasenica	Borac		15.01.1993	Vlasenica	

79.	Golić	Vojin	Ljubiša	19.07.1946	Podgora	Borac		27.05.1995	Rupovo Brdo	
80.	Golić	Miloš	Nebojša	29.04.1973	Krajčinovići	Borac		06.08.1992	Vlasenica	
81.	Golić	Jovo	Svetozar	10.07.1934	Han Pijesak	Borac		02.06.1994	Dobra stijena	Vlasenica
82..	Golijan	Dušan	Slavko	28.10.1959	Vlasenica	Borac		17.09.1995	Sanski Most	Vlasenica
83.	Gordić	Mitar	Slavko	23.01.1958	Bračan	Borac		24.09.1992	Bračan	Vlasenica
84.	Govrik	Miro	Dejan	05.08.1976	Zvornik	Borac		13.08.1995	Mrkonjić Grad	Vlasenica
85.	Gužvić	Čedo	Slavko	11.02.1954	Kladanj	Borac		16.04.1993	Šekovići	Vlasenica
86.	Ilić	Ljubinko	Dragan	26.02.1975	Pribinići	Borac			Milići	
87.	Ilić	Dušan	Drago	10.03.1964	Vukšići	Borac		00.00.1992		
88.	Ilić	Neđo	Milenko	06.07.1971	Vlasenica	Borac		03.0.1993		
89.	Ilić	Cvetko	Novak	07.01.1950	Vukšići	Borac		09.03.1993	Vlasenica	
90.	Ilić	Miladin	Obrenija	00.00.1958	Derventa	Civil		21.05.1992	Derventa	
91.	Ivanović	Gojko	Milisav	20.06.1954	Koprivno	Borac		08.03.1995	Bratunac	
92.	Ivanović	Dobrivoje	Milivoje	07.07.1948	Koprivno	Borac		23.10.1992	Vlasenica	
93.	Jaćimović	Obro	Dragomir	16.10.1949	Vlasenica	Borac		26.09.1992	Rogosija	Vlasenica
94.	Janković	Rade	Ratko	01.11.1943	Milići	Borac		14.07.1995	Šošari	
95.	Janković	Boško	Miloš	26.03.1951	Vukovići	Borac		00.00.1995		
96.	Janjuš	Vojin	Radomir	00.00.1966	Vlasenica	Borac		00.00.1992	Vlasenica	
97.	Ječmenica	Radomir	Lajoš	09.01.1945	Pavlin-Vrbas	Borac		10.08.1994	Sokolina	Vlseninica
98.	Jolović	Dejan	Dragomir	15.12.1945	Goločevina	Borac		00.00.1995		
99.	Jovanović	Slobodan	Ratko	08.10.1962	Johovac	Borac		12.10.1995	Vlasenica	
100.	Jovanović	Miloje	Svetozar	00.00.1933	Podravanje	Borac		24.09.1992	Podravanje	
101.	Jovanović	Miloje	Vojin	07.02.1923	Podravanje	Borac		24.09.1992	Podravanje	
102.	Jovanović	Svetozar	Mitar	00.00.1953	Podravanje	Borac		00.00.1992	Milići	
103.	Jović	Vukadin	Ljubinko	06.05.1960	Rajići	Borac		16.05.1992	Vlasenica	
104.	Jović	Slobodan	Nebojša	13.03.1970	Vlasenica	Borac		12.12.1993	Olovo	
105.	Jović	Miloš	Novica	03.08.1951	Mišići	Borac		22.06,1992	Vlasenica	
106.	Jungić	Ranko	Slaviša	11.03.1973	Banja Luka	Borac		07.03.1993	Vlasenica	
107.	Jurošević	Jovo	Juroš	13.07.1939	Neđeljišta	Borac		29.04.1993	Vlasenica	Vlasenica

108.	Jurošević	Ljubinko	Ljubomir	26.09.1962	Kojčevina	Borac		26.09.1992	Rogosija	Vlasenica
109.	Jurošević	Jovo	Vidosav	26.04,1955	Vlasenica	Borac		23.12.1992	Cikotska Rijeka	Vlasenica
110.	Jurošević	Juroš	Jelenko	17.07.1968	Neđeljišta	Borac		06.05.1993	Vlasenica	Vlasenica
111.	Kaldesić	Janko	Zoran	01.11.1964	Dubnica	Borac		08.02.1993	Vlasenica	
112.	Kandić	Siniša	Stanoje	10.05.1953	Jeremići	Borac		29.05.1992	Jeremići	Milići
113.	Kandić	Milutin	Kostadin	24.05.1951	Milići	Borac		00.00.1995		
114.	Kazimirović	Radomir	Ranko	10.01.1971	Supar Polje	Borac		14.03.1993	Vlasenica	
115.	Kević	Đorđe	Lazar	15.03.1967	Vlasenica	Borac		07.10.1992	Nišava	Vlasenica
116.	Kević	Božo	Milosav	09.03.1962	Vlasenica	Borac		15.08.1992	Vlasenica	
117.	Kipić	Miloš	Nenad	21.01.1932	Višnjica		Civil	15.06.1992	Vlasenica	
118.	Klisarić	Boško	Matija	17.06.1969	Vlasenica	Borac		27.07.1992	Zvornik	
119.	Klještan	Vaso	Bogdana	00.00.1935	Klještani		Civil	03.08.1992	Klještani	Vlasenica
120.	Klještan	Nikola	Grozdana	06.12.1930	Klještani		Civil	03.08.1992	Klještani	Vlasenica
121.	Klještan	Boško	Radovan	18.03.1938	Klještani	Borac		13.08.1992	Klještani	Vlasenica
122.	Klještan	Risto	Vojin	26.12.1930	Klještani		Civil	03.08.1992	Klještani	Vlasenica
123.	Kokoruš	Ilija	Rajko	23.02.1955	Visoko	Borac		10.10.194	Ilijaš	
124.	Kolaković	Miloš	Srbo	16.10.1945	Vlasenica		Civil	26.06.1992	Vlasenica	
125.	Koprivica	Nikola	Radivoje	20.05.1953	Mišari	Borac		23.12.1992	Cikotska Rijeka	Vlasenica
126.	Kosorić	Milorad	Čedo	18.10.1952	Vlasenica	Borac		19.12.1992	Vlasenica	
127.	Kostić	Stjepan	Zoran	25.04.1965	Vlasenica	Borac		17.09.1995	Sanski Most	Vlasenica
128.	Kovačević	Petar	Milovan	12.04.1952	Kladanj	Borac		26.09.1992	Rogosija	Vlasenica
129.	Kovačević	Radomir	Milovan	01.11.1956	Vlasenica	Borac		08.09.1995	Drvar	
130.	Kovačević	Jevrem	Radomir	10.10.1961	Kladanj	Borac		24.07.1995	Han Pijesak	Vlasenica
131.	Kovačević	Miloš	Slaviša	14.01.1971	Tuzla	Borac		15.01.1973	Vlasenica	
132.	Kovačević	Vlado	Vladan	10.03.1972	Vlasenica	Borac		23.06.1992	Vlasenica	Vlasenica
133.	Kovačević	Đorđe	Milan	07.04.1949	Mišići	Borac		00.00.1995		
134.	Kovačević	Marko	Ratko	20.01.1942	Derventa	Borac		00.00.1995		

135.	Kraljević	Svetislav	Goran	15.04.1971	Vlasenica	Borac		04.03.1993	Vlasenica	
136.	Kraljević	Radivoje	Milenko	07.01.1953	Kladanj	Borac		22.05.1992	Šekovići	
137.	Krstić	Velimir	Pavle	10.09.1954	Vlasenica	Borac		12.07.1995	Bratunac	
138.	Krstić	Pero	Sreto	14.07.1948	Vlasenica	Borac		23.12.1992	Cikotska Rijeka	Vlasenica
139.	Kucalović	Vojislav	Cvijan	24.04.1952	Obračevac-Kladanj	Borac		25.05.1992	Kladanj	Vlasenica
140.	Kurtuma	Milenko	Đoko	00.00.1967	Tuholj-Kladanj	Borac		26.04.1993	Pelemiši	Vlasenica
141.	Lakić	Danilo	Rajko	23.07.1964	Srbija	Borac		03.07.1992	Grobić	Vlasenica
142.	Lalović	Neđo	Zoran	30.10.1961	Bračan	Borac		24.09.1992	Bračan	Milići
143.	Lazarević	Vlado	Boro	15.03.1961	Dubnica	Borac		17.07.1992	Cerska	Vlasenica
144.	Lazarević	Dušan	Milan	30.06.1952	Šadići	Borac		15.08.1992	Šadići	Vlasenica
145.	Lazarević	Savo	Milivoje	00.00.1960	Vlasenica	Borac		00.00.1995	Vlasenica	Vlasenica
146.	Lazarević	Vlado	Savo	20.08.1963	Šadići	Borac		24.12.1992	Cikotska Rijeka	Vlasenica
147.	Lazarević	Bogoljub	Zarija	10.6.1964	Vlasenica	Borac		00.00.1992	Vlasenica	
148.	Lazić	Vujadin	Dragoljub	09.01.1970	Tuzla	Borac		04.06.1994	Zec	Vlasenica
149.	Lazić	Drago	Stanimir	00.00.1960	Vlasenica	Borac		00.00.1994	Vlasenica	Vlasenica
150.	Lošić	Slobodan	Milorad	28.01.1974	Gornji Zalukovik	Borac		21.06.1995	Ravni Nabožić	Vlasenica
151.	Lučić	Savo	Ilija	15.12.1942	Vlasenica	Borac		03.07.1993	Vlasenica	
152.	Lukić	Ostoja	Vladenko	25.10.1968	Vlasenica	Borac		02.03.1993	Šekovići	
153.	Majstorović	Jovan	Branko	14.07.1949	Vlasenica	Borac		07.10.1992	Vlasenica	
154.	Majstorović	Cvijetin	Luka	28.04.1951	Gornji Zalukovik	Borac		26.09.1992	Rogosija	Vlasenica
155.	Majstorović	Milutin	Rodoljub	14.06.1958	Lukići	Borac		25.05.1993	Vlasenica	Vlasenica
156.	Majstorović	Mitar	Velimir	10.05.1967	Lukići	Borac		26.09.1992	Rogosija	Vlasenica
157.	Majstorović	Boško	Milan	28.04.1951	Lukići	Borac		28.10.1992	VMA Beograd	Vlasenica
158.	Maksimović	Jovo	Miloje	29.03.1957	Vlasenica	Borac		16.01.1993	Vlasenica	

159.	Maksimović	Milan	Petar	24.02.1950	Todorići-Šipovo	Borac		21.01.1993	Tiščino Vrelo	Vlasenica
160.	Maksimović	Maksim	Radomir	17.04.1947	Buljevići	Borac		00.00.1995		
161.	Malikanović	Risto	Ratko	21.01.1953	Vlasenica	Borac		00.00.1992	Vlasenica	Vlasenica
162.	Marinković	Ljubinko	Čedomir	00.00.1964	Vlasenica	Borac		20.06.1992	Vlasenica	
163.	Marinković	Tošo	Miloš	13.02.1950	Vlasenica	Borac		Nepoznaro	Vlasenica	
164.	Marinković	Uroš	Goran	02.03.1970	Lukići	Borac		01.11.1992	Milići	
165.	Marinković	Drago	Miloš	00.00.1935	Lukići	Borac		00.00.1992	Milići	
166.	Matić	Slavko	Zoran	07.07.1966	Vlasenica	Borac		09.11.1992	Vlasenica	
167.	Maunaga	Relja	Blagoje	05.05.1955	Vlasenica	Borac		15.05.1994	Vogošća	
168.	Mijatović	Miloš	Slaviša	20.09.1969	Zagrađe	Borac		07.05.1995	Zvornik	Vlasenica
169.	Mijatović	Bogdan	Panto	25.09.1947	Zagrađe	Borac		00.00.1993		
170.	Mijatović	Slavo	Vlado	00.00.1966	Kladanj	Borac		16.01.1993	Srebrenica	
171.	Mijić	Radislav	Milan	15.03.1952	Šekovići	Borac		26.09.1992	Rogosija	Vlasenica
172.	Miić	Milisav	Željko	19.10.1973	Milići	Borac		03.12.192	Zvornik	
173.	Milaković	Jovan	Milenko	22.08.1965	Cikote	Borac		07.11.1992	Grobić	Vlasenica
174.	Milaković	Dragomir	Niko	07.01.1954	Piskavice	Borac		04.09.1992	Piskavice	
175.	Milanović	Ostoja	Kosta	17.04.1952	Milići	Borac		00.00.1992	Milići	
176.	Milanović	Milivoje	Branislav	00.00.1949	Milići	Borac		00.00.1992	Milići	
177.	Milić	Vasilj	Ljubo	00.06.1949	Vlasenica	Borac		07.10.1992	Vlasenica	
178.	Milić	Mirko	Milan	17.03.1955	Vlasenica	Borac		30.06.1992	Nepoznato	
179.	Milić	Slavoljub	Mile	25.01.1962	Vlasenica	Borac		06.08.1992	Zvornik	
180.	Milić	Stojan	Milisav	10.08.1952	Vlasenica	Borac		06.08.1992	Zvornik	
181.	Milić	Drago	Milomir	15.08.1961	Han Pijesak	Borac		21.08.1992	Olovo	
182.	Milić	Stojan	Mirko	18.05.1956	Vlasenica	Borac		13.12.1992	Vlasenica	
183.	Milić	Miladin	Nedeljko	18.06.1967	Šekovići	Borac		14.01.1994	Šekovići	
184.	Milić	Ljubo	Todor	08.05.1972	Kitanići	Borac		00.00.1992		
185.	Milikanović	Risto	Ratko	00.00.1953	Vlasenica		Civil	23.12.1992	Cikotska Rijeka	

186.	Milinković	Gojko	Mirjana	00.00.1939	Rupovo Brdo		Civil	10.06.1992	Vlasenica	
187.	Milinković	Petar	Radoje	01.10.1952	Rupovo Brdo	Borac		10.06.1992	Vlasenica	
188.	Milinković	Marinko	Relja	04.10.1942	Rupovo Brdo	Borac		10.06.1992	Vlasenica	
189.	Milinković	Vido	Vlado	25.07.1948	Rupovo Brdo	Borac		10.06.1992	Vlasenica	
190.	Milinković	Maksim	Vojislav	09.06.1938	Vlasenica		Civil	10.06.1992	Vlasenica	
191.	Milosavljević	Đorđe	Rado	00.00.1972	Jeremići	Borac		00.00.1992	Jeremići	Milići
192.	Mirjanić	Čedo	Ljupko	00.00.1946	Vlasenica	Borac		00.00.1993	Vlasenica	
193.	Mišić	Spasoje	Drago	10.08.1935	Šadići	Borac		15.08.1992	Šadići	Vlasenica
194.	Mišić	Drago	Milivoje	19.02.1965	Šadići	Borac		15.08.1992	Šadići	Vlasenica
195.	Mišić	Miladin	Milorad	25.07.1967	Vlasenica	Borac		29.06.1992	Sarajevo	
196.	Mišić	Jovan	Neđo	23.04.1954	Vlasenica	Borac		15.08.1992	Vlasenica	
197.	Mišić	Jovan	Mićo	00.00.1957	Šadići	Borac		15.08.1992	Šadići	Vlasenica
198.	Mišić	Neđo	Peja	00.00.1958	Šadići		Civil	15.08.1992	Šadići	Vlasenica
199.	Mišić	Milorad	Radomir	05.01.1945	Vlasenica	Borac		19.01.1995	Vlasenica	
200.	Mišić	Uroš	Tomislav	07.01.964	Šadići	Borac		15.08.1992	Šadići	Vlasenica
201.	Mišić		Radojka	00.00.1927	Šadići		Civil	15.08.1992	Šadići	Vlasenica
202.	Mišić		Jovanka	00.00.1920	Šadići		Civil	15.08.1992	Šadići	Vlasenica
203.	Mišić		Cvija		Šadići		Civil	15.08.1992	Šadići	Vlasenica
204.	Mišić	Miloš	Miloš	11.03.1961	Milići		Civil	27.05.1995	Rupovo Brdo	
205.	Mišić	Rajko	Petar	10.08.1956	Milići	Borac		00.00.1992		
206.	Mitrović	Milorad	Mićo	17.11.1955	Vlasenica		Civil	26.09.1992	Rogosija	Vlasenica
207.	Mitrović	Ljubomir	Mićo	00.00.1947	Vlasenica		Civil	26.09.1992	Rogosija	Vlasenica
208.	Mladenović	Anđelko	Cvijetin	05.10.1952	Milići	Borac		00.00.1992	Milići	
209.	Mlađenović	Stanoje	Jadranko	07.10.1992	Vlasenica		Civil	12.09.1992	Bijeljina	
210.	Mlađenović	Mlađen	Jovan	00.04.1946	Vlasenica	Borac		00.00.1993	Vlasenica	
211.	Motika	Uroš	Dragislav	00.00.1949	Vlasenica	Borac		00.00.1994	Vlasenica	
212.	Mučibabić	Rade	Ilija	01.08.1977	Vlasenica	Borac		14.01.1995	Vlasenica	
213.	Nastić	Pero	Draško	14.07.1965	Vlasenica	Borac		00.08.1995	Vlasenica	
214.	Nastić	Stojan	Zoran	22.05.1969	Betanj	Borac		01.08.1995	Bare	

215.	Nedić	Rade	Milovan	00.00.1960	Vlasenica	Borac		00.00.1995	Vlasenica	
216.	Nerić	Budimir	Zdravko	02.10.1955	Han Pijesak	Borac		07.05.1995	Vlasenica	
217.	Nikolić	Mlađen	Bogdan	08.02.1956	Vlasenica	Borac		23.12.1992	Cikotska Rijeka	
218.	Nikolić	Neđo	Vojislav	24.02.1950	Vlasenica	Borac		16.04.1993	Trnovo	
219.	Nikolić	Milosav	Zoran	27.01.1968	Šadići	Borac		19.08.1995	Bare	Vlasenica
220.	Nikolić	Drago	Branko	00.00.1950	Milići	Borac		27.05.1995	Rupovo Brdo	
221.	Novaković	Milovan	Božidar	10.10.1928	Vlasenica	Borac		12.10.1992	Vlasnica	
222.	Ostojić	Milorad	Milenko	07.05.1944	Vlasenica	Borac		23.12.1992	Cikotska Rijeka	
223.	Ostojić	Damjan	Vladan	30.07.1962	Vlasenica	Borac		Nepoznat	Vlasenica	
224.	Ostojić	Brano	Zoran	09.10.1973	Vlasenica	Borac		07.08.1995	Klještani	
225.	Pajić	Janko	Čedomir	05.08.1947	Mišari	Borac		05.07.1992	Grobić	Vlasenica
226.	Pajić	Danilo	Rada	00.00.1942	Nepoznato		Civil	17.06.1992	Vlasenica	
227.	Pantić	Stanoje	Drago	05.03.1938	Vlasenica		Civil	21.09.1992	Vlasenica	
228.	Pantić	Cvijan	Radomir	12.01.1945	Šadići	Borac		05.07.1992	Kopilova Bara	Vlasenica
229.	Pantić	Vukosav	Vladenko	21.01.1966	Neđeljišta	Borac		07.10.1992	Meteriti	Vlasenica
230.	Pantić	Radojko	Rajko	00.00.1943	Bračan	Borac		24.09.1992	Bračan	Milići
231.	Pejinović	Gojko	Goran	08.06.1958	Vlasenica	Borac		26.09.1992	Rogosija	Vlasenica
232.	Pelemiš	Milan	Timotije	04.05.1950	Vlasenica	Borac		26.12.1993	Vlasenica	Vlasenica
233.	Pepić	Borko	Dragutin	13.06.1947	Vlasenica	Borac		27.05.1992	Kladanj	Vlasenica
234.	Pepić	Strahinja	Ljubinko	23.06.1955	Kladanj	Borac		17.09.1955	Sanski Most	
235.	Pepić	Cvijetin	Miloš	10.09.1941	Vlasneica	Borac		10.03.1994	Vlasenica	Vlasenica
236.	Pepić	Danko	Rdaomir	10.05.1946	Vlasenica	Borac		27.05.1992	Vlasenica	Vlasenica
237.	Pepić	Drago	Vujadin	07.08.1944	Vlasenica	Borac		17.09.1995	Ključ	Vlasenica
238.	Petković	Mile	Dragan	07.04.1970	Vlasenica	Borac		12.04.1993	Srebrenica	
239.	Petković	Dušan	Stanko	05.09.1953	Milići	Borac		00.00.1992	Nepoznato	
240.	Petković	Ljubo	Mlađo	10.03.1957	Vlasenica	Borac		14.11.1994	Nepoznato	
241.	Petrović	Stanko	Milisav	13.09.1948	Milići	Borac		27.05.1995	Rupovo Brdo	

242.	Plakalović	Petar	Slobodan	24.07.1958	Cikote	Borac		10.10.1992	Grobić	Vlasenica
243.	Plakalović	Danilo	Zoran	26.08.1972	Cikote	Borac		18.04.1994	Goražde	Vlasenica
244.	Popović	Jovo	Jole	00.10.1957	Vlasenica	Borac		11.06.1995	Han Pijesak	
245.	Popović	Nenad	Zoran	11.03.1959	Vrtoče	Borac		00.00.1992	Nepoznato	
246.	Prodanović	Milisav	Milomir	06.01.1956	Kojčevina	Borac		26.09.1992	Rogosija	Vlasenica
247.	Prodanović	Milan	Mirko	28.08.1961	Donji Zalukovik	Borac		26.09.1992	Rogosija	Vlasenica
248.	Prodanović	Ljubisav	Stjepan	00.07.1972	Kojčevina	Borac		18.04.1995	Mramor	Vlasenica
249.	Prodanović	Milisav	Žarko	28.02.1970	Kojčevina	Borac		26.09.1992	Rogosija	Vlasenica
250.	Radić	Dušan	Mladen	05.07.1968	Vlasenica	Borac		00.00.1995	Vlasenica	
251.	Radić	Petar	Mlađen	20.01.1958	Vlasenica	Borac		00.08.1995	Vlasenica	
252.	Radić	Savo	Nikola	13.05.1963	Vlasenica	Borac		Nepoznato	Vlasenica	
253.	Radović	Vojko	Drago	11.01.1956	Vlasenica	Borac		22.05.1992	Vlasenica	
254.	Radulović	Borivoje	Dragan	02.02.1963	Vlasenica	Borac		23.12.1992	Cikotska Rijeka	
255.	Rakić	Neđo	Milorad	15.04.1940	Sarajevo	Borac		15.06.1995	Srednje	Vlasenica
256.	Ravnjaković	Milorad	Zoran	02.08.1960	Kojčevina	Borac		26.09.1992	Rogosija	Vlasenica
257.	Rebić	Neđo	Rajko	15.03.1958	Šadići	Borac		26.09.1992	Rogosija	Vlasenica
258.	Rebić	Radoje	Slaviša	20.09.1972	Šadići	Borac		07.10.1992	Meteriti	Vlasenica
259.	Reljić	Milenko	Radenko	19.01.1973	Vlasenica	Borac		08.02.1993	Vlasenica	
260.	Remetić	Budimir	Dragan	04.02.1958	Vlasenica	Borac		18.05.1992	Vlasenica	
261.	Ristanović	Radivoje	Vlado	20.01.1964	Buljevići	Borac		19.03.1995	Srebrenica	
262.	Ristanović	Luka	Jovan	31.08.1960	Johovac	Borac		00.00.1995	Nepoznato	
263.	Ristić	Drago	Mićo	06.01.1946	Vlasenica	Borac		Nepoznato	Vlasenica	
264.	Ružičić	Radoslav	Radenko	01.02.1959	Milići	Borac		00.00.1995	Nepoznato	
265.	Samardžić	Mićo	Radomir	03.08.1969	Vlasenica	Borac		02.06.1992	Vlasenica	
266.	Savić	Ranko	Budimir	16.09.1964	Vlasenica	Borac		27.08.1993	Vogošća	
267.	Savić	Milan	Slaviša	09.061974	Milići	Borac		02.04.1995	Zvornik	
268.	Savić	Radivoje	Miladin	09.03.1957	Milići	Borac		27.05.1995	Rupovo Brdo	

269.	Savkić	Milutin	Ljubisav	00.00.1958	Milići	Borac		00.00.1993	Milići	
270.	Sekulić	Milorad	Branko	00.00.1967	Vlasenica	Borac		20.03.1993	Srebrenica	
271.	Sekulić	Mitar	Milan	08.02.1947	Vlasenica	Borac		26.09.1992	Rogosija	Vlasenica
272.	Sekulić	Svetozar	Milomir	14.11.1973	Vlasenica	Borac		04.09.1992	Kupusna	Vlasenica
273.	Sekulić	Miladin	Radenko	28.07.1962	Vlasenica	Borac		26.09.1992	Rogosija	Vlasenica
274.	Sekulić	Milosav	Radenko	21.06.1958	Vlasenica	Borac		28.08.1992	Vlasenica	
275.	Sekulić	Milisav	Slaviša	04.08.1962	Vlasenica	Borac		23.03.1994	Han Pijesak	
276.	Sekulić	Branislav	Zoran	00.00.1973	Vlasenica	Borac		07.12.1992	Vlasenica	
277.	Simić	Milinko	Milutin	02.01.1970	Vlasenica	Borac		02.08.1992	Vlasenica	
278.	Simić	Ljubo	Vojin	25.04.1970	Derventa	Borac		03.12.1992	Milići	
279.	Simić	Cvijetin	Milomir	29.08.1947	Milići	Borac		00.00.1992	Milići	
280.	Simić	Nikola	Panto	01.09.1956	Milići	Borac		00.00.1994	Milići	
281.	Simić	Novica	Ljubinko	00.00.1953	Milići	Borac		00.00.1992	Milići	
282.	Simić	Novak	Stevo	21.03.1953	Milići	Borac		00.00.1992	Milići	
283.	Simić	Slobidan	Zdravko	00.00.1954	Johovac	Borac		00.00.1992	Milići	
284.	Stjepanović	Marko	Janko	20.02.1948	Kladanj	Borac		28.09.1992	Vlasenica	
285.	Stjepanović	Miladin	Tomislav	05.11.1969	Rajići	Borac		00.00.1993	Milići	
286.	Slijepčević	Jerko	Borivoje	02.04.1957	Vlasenica	Borac		22.06.1992	Vlasenica	
287.	Slijepčević	Mile	Milisav	25.08.1950	Vlasenica	Borac		10.08.1992	Vlasenica	
288.	Slijepčević	Jerko	Mlađen	00.02.1961	Vlasenica	Borac		19.01.1993	Vlasenica	
289.	Slijepčević	Novica	Petar	10.01.1958	Zaklopača	Borac		08.02.1993	Vlasenica	
290.	Slijepčević	Jerko	Slobodan	04.04.1966	Vlasenica	Borac		09.10.1992	Vlasenica	
291.	Sokanović	Petar	Branislav	18.07.1959	Han Pijesak	Borac		25.10.1992	Vlasenica	
292.	Stanić	Radivoje	Dragutin	13.06.1955	Vlasenica	Borac		23.08.1995	Drvar	
293.	Stanić	Danilo	Radoslav	18.03.1946	Grabovica	Borac		23.12.1992	Cikotska Rijeka	Vlasenica
294.	Stanimirović	Luka	Milenko	26.06.1968	Vlasenica	Borac		30.07.1992	Zvornik	
295.	Stanišić	Stanko	Milan	08.11.1960	Vlasenica	Borac		26.09.1992	Rogosija	Vlasenica
296.	Stanišić	Cvijan	Nenad	03.03.1972	Neđeljišta	Borac		26.09.1992	Rogosija	Vlaenica

297.	Stanišić	Jovan	Milenko	23.03.1958	Vlasenica	Borac		22.08.1992	Vlasenica	
298.	Stanišić	Cvijan	Neđo	30.08.1964	Neđeljišta	Borac		26.09.1992	Rogosija	Vlasenica
299.	Stanković	Milan	Radoje	21.10.1950	Vlasenica	Borac		21.05.1992	Vlasenica	
300.	Stanković	Rajko	Radenko	04.01.1972	Milića brdo	Borac		00.00.1992	Nepoznato	
301.	Stanković	David	Velibor	29.06.1968	Vlasenica	Borac		09.01.1995	Brda-Trnovo	
302.	Stjepanović	Janko	Stevan	00.04.1968	Mišari	Borac		10.11.1992	Kula	Vlasenica
303.	Stjepanović	Miladin	Tomislav	05.11.1969	Rajići II	Borac		17.02.1993	Vlasenica	
304.	Stojanović	Vaso	Stojan	Nepoznaro	Vlasenica	Borac		Nepoznato	Vlaasenica	
305.	Stojišić	Milorad	Danilo	08.12.1958	Vlasenica	Borac		10.071992	Vlasenica	
306.	Stojišić	Risto	Dragan	05.01.1970	Strževac	Borac		30.11.1992	Vlasenica	
307.	Stojišić	Danilo	Dragoljub	28.08.1958	Mišari	Borac		10.07.1992	Kula	Vlasenica
308.	Stojišić	Nedeljko	Radenko	27.10.1969	Vlasenica	Borac		16.09.1992	Vlasenica	
309.	Stupar	Vidosav	Krsto	27.05.1956	Vlasenica	Borac		27.07.1992	Vlasneica	
310.	Stupar	Milosav	Mile	1963	Cikote	Borac		28.04.1993	VMA Beograd	Vlasenica
311.	Stupar	Milosav	Milovan	09.11.1958	Cikote	Borac		28.04.1993	Bare	Vlasenica
312.	Sušić	Todor	Milivoje	19.08.1958	Dubnica	Borac		24.09.1992	Bračan	
313.	Sušić	Milko	Novica	03.01.1962	Rajići	Borac		1992	Nepoznato	
314.	Šalipurević	Dragomir	Dragiša	07.01.1964	Ristijevići	Borac		13.07.1995	Vlasenica	
315.	Šalipurević	Božidar	Slavko	20.02.1971	Bračan	Borac		24.09.1992	Bračan	Milići
316.	Šalipurević	Milomir	Vidoje	10.08.1960	Bračan	Borac		24.09.1992	Bračan	Milići
317.	Šalipurević	Mijat	Dragan	12.07.1971	Ristojevići	Borac		00.00.1992	Milići	
318.	Šalipurević	Branko	Milomir	04.01.1953	Milići	Borac		00.00.1992	Milići	
319.	Ševkušić	Neđo	Jadranko	05.09.1961	Vlasenica	Borac		26.09.1992	Rogosija	Vlasenica
320.	Štukelić	Neđo	Jadranko	05.09.1961	Kladanj	Borac		29.05.1993	Meremišlje	Vlasenica
321.	Štukeljić	Stanko	Ilija	1958	Vlasenica	Borac		00.00.1992	Vlasenica	
322.	Štukeljić	Jonan	Milorad	28.08.1970	Kladanj	Borac		29.05.1993	Meremišlje	Vlasenica
323.	Tambur	Sretko	Aleksa	00.04.1954	Vlasenica	Borac		03.09.1992	Vlasenica	
324.	Tambur	Sretko	Dragan	19.02.1960	Vlasenica	Borac		18.03.1992	Vlasenica	
325.	Tambur	Simo	Momčilo	13.05.1964	Vlasenica	Borac		08.06.1992	Vlasenica	

326.	Tatomirović	Nenad	Mladen	15.09.1956	Sarajevo	Borac		23.12.1992	Cikotska Rijeka	Vlasenica
327.	Tešić	Stjepan	Boro	16.03.1960	Vlasenica	Borac		26.09.1992	Rogosija	Vlasenica
328.	Tešić	Marko	Saša	22.06.1969	Vlasenica	Borac		07.02.1993	Vandžići	Vlasenica
329.	Tešić	Rajko	Tomislav	20.10.1971	Tikvarići	Borac		26.09.1992	Rogosija	Vlasenica
330.	Todorović	Branko	Rajko	13.06.1946	Vučinići-Kladanj	Borac		08.02.1993	Ilijino brdo	Vlasenica
331.	Todorović	Momir	Slaviša	09.06.1961	Vlasenica	Borac		20.12.1995	Vlasenica	Vlasenica
332.	Todorović	Nenad	Nikola	19.02.1946	Vučinići-Kladanj	Borac		06.08.1992	Vučinići	Vlasenica
333.	Todorović	Milivoje	Milan	16.01.1953	Johovac	Borac		00.00.1993	Milići	
334.	Tomić	Simo	Nikola	00.00.1941	Vlasenica	Borac		12.03.1993	Vlasenica	
335.	Tomić	Bogdan	Sreten	23.02.1956	Zabrđe	Borac		15.08.1992	Šadići	Vlasenica
336.	Trifković	Ilija	Ratko	13.04.1937	Vlasenica	Borac		03.12.1992	Vlasenica	
337.	Udovčić	Mitar	Miladin	1942	Vlasenica	Borac		09.03.1993	Vlasenica	
338.	Vasić	Rado	Jeremija	15.05.1948	Milići	Borac		08.09.1995	Drvar	
339.	Vasić	Milan	Komljen	16.02.1937	Sarajevo	Borac		05.12.1992	Vlasenica	
340.	Vasić	Miloš	Milijan	01.10.1951	Radoševići	Borac		00.00.1992		
341.	Vasilević	Obro	Ljuboje	14.03.1933	Vukšići	Borac		13.07.1995	Vlasenica	
342.	Vasiljević	Lazar	Milutin	12.11.1958	Vlasenica	Borac		Nepoznato	Vlasenica	
343.	Vasiljević	Mihajlo	Nemanja	16.02.1955	Vlasenica	Borac		Nepoznato	Vlasenica	
344.	Vazarević	Vlado	Stanko	18.06.1966	Vlasenica	Borac		23.12.1992	Vlasenica	Vlasenica
345.	Vidović	Simo	Bane	06.04.1955	Cikote	Borac		24.06.1992	Jasikovice	Vlasenica
346.	Vidović	Mitar	Dragoljub	07.08.1934	Vlasenica	Borac		20.07.1992	Vlasenica	
347.	Vidović	Momir	Dragutin	28.06.1954	Vlasenica	Borac		13.07.1992	Vlasenica	
348.	Vidović	Drago	Goran	18.05.1961	Vlasenica	Borac		12.07.1992	Vlasenica	
349.	Vidović	Stevan	Nenad	09.04.1951	Vlasenica	Borac		30.03.1994	Šekovići	
350.	Vitić	Đorđo	Božidar	13.01.1956	Vlasenica	Borac		14.08.1992	Vlasenica	
351.	Vitić	Đorđo	Drago	23.07.1958	Vitići	Borac		16.05.1992	Vlasenica	

352.	Vitić	Mijat	Milovan	15.11.1927	Vlasenica	Borac		21.10.1992	Vlasenica	
353.	Vitić	Savo	Zlatan	24.02.1972	Vlasneica	Borac		04.12.1992	,Vlasenica	
354.	Vržina	Čedo	Miodrag	04.02.1970	Vlasenica	Borac		06.04.1993	Zeleni Jadar	Vlasenica
355.	Vučinović	Lazo	Dragiša	12.03.1970	Pelemiši	Borac		13.01.1993	Skugrići	Vlasenica
356.	Vučinović	Dušan	Stojan	17.02.1936	Vlasenica	Borac		18.04.1993	Vlasenica	
357.	Vujadinović	Cvijetin	Ljubinko	02.02.1965	Vujadini	Borac		26.06.1995	Vlasenica	
358.	Vujadinović	Milan	Mile	07.1966	Srebrenica	Borac		24.06.1994	Vlasenica	
359.	Vujadinović	Jole	Milutin	23.09.1960	Vlasenica	Borac		18.04.1992	Zvornik	
360.	Vujičić	Branko	Milan	24.03.1954	Sokolac	Borac		26.09.1992	Rogosija	Vlasenica
361.	Vukotić	Rade	Božo	20.10.1946	Vlasenica	Borac		23.10.1995	Vlasenica	
362.	Vukotić	Drago	Ljubiša	23.03.1965	Rača	Borac		04.07.1992	Vlasenica	
363.	Vukotić	Stanko	Svetomir	10.08.1953	Dubnica	Borac		08.02.1993	Vlasenica	
364.	Vukotić	Bogosav	Vojin	10.041953	Ristijevići	Borac		03.12.1992	Vlasenica	
365.	Vukotić	Jevto	Zdravko	06.04.1974	Šekovići	Borac		27.09.1995	Mrkonjić Grad	
366.	Vuković	Dušan	Duško	16.03.1965	Vlasenica	Borac		27.03.1993	Vlasenica	
367.	Vuković	Radovan	Gojko	00.00.1930	Vlasenica		Civil	15.08.1992	Vlasenica	
368.	Vuković	Živan	Jovan	14.06.1960	Vukovlje	Borac		02.06.1992	Vlasenica	
369.	Vuković	Mijat	Petko	10.02.1964	Vlasenica	Borac		27.03.1993	Vlasenica	
370.	Vuković	Miloš	Radenko	24.05.1943	Šekovići	Borac		07.10.1992	Dragasevac	
371.	Vuković	Obrad	Rajko	10.03.1959	Vlasenica	Borac		07.06.1992	Vlasenica	
372.	Vuković	Živan	Vojislav	12.03.1957	Šadići	Borac		30.10.1992	Grobić	Vlasenica
373.	Vuković	Marinko	Zdravko	27.02.1959	Vlasneica	Borac		13.10.1992	Vlasenica	
374.	Zoranović	Milorad	Dragan	05.08.1959	Vlasenica	Borac		00.00.1992	Vlasenica	
375.	Zoranović	Vladimir	Dragiša	00.09.1964	Tuzla	Borac		07.10.1992	Meteriti	Vlasenica
376.	Zoranović	Milan	Milivoje	00.00.1954	Kladanj	Borac		04.09.1992	Kladanj	
377.	Zoranović	Živko	Miladin	00.00.1954	Kladanj	Borac		04.09.1992	Kladanj	
378.	Zoranović	Vladimir	Nebojša	19.08.1967	Tuzla	Borac		06.08.1992	Vučinići	Vlasenica
379.	Zoranović	Milorad	Radenko	03.08.1963	Kladanj	Borac		29.05.1993	Višegrad	Vlasenica
380.	Živanović	Ljubo	Dušan	00.05.1964	Vlasenica	Borac		14.06.1995	Vlasenica	

381.	Žugić	Miloš	Komljen	02.10.1925	Rupovo Brdo		Civil	10.06.1992	Rupovo Brdo	Milići
382.	Žugić	Mitar	Koviljka	20.02.1922	Rupovo Brdo		Civil	10.06.1992	Rupovo Brdo	Milići
383.	Žugić	Savo	Milenko	00.00.1954	Vlasenica		Civil	00.09.1993	Vlasenica	
384.	Žugić	Panto	Savo	00.00.1925	Vlasenica		Civil	00.00.1993	Vlasenica	
385.	Žugić	Komljen	Trifko	14.02.1954	Rupovo Brdo		Civil	10.06.1992	Rupovo Brdo	Milići
386.	Žugić	Budimir	Milovan	00.07.1945	Rupovo Brdo		Civil	00.00.1994	Milići	

Izvor podataka:

- Mirsad Tokača, BOSANSKA KNJIGA MRTVIH: LJUDSKI GUBICI U BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995? Žrtve rata u Bosni i Hercegovini, Istraživačko-dokumentacioni centar (IDC).

- http//slavicnet.com/sokolac/sokolac groblje, Spisak poginulih boraca sa opštine Vlasenica,

- groblje_milici-82183-02.02.2013:Zeljko Tomic Sokolac, Spisak poginulih boraca VRS sa opštine Milići.

PRILOG br. 3

Komanda brigade SV
"Birač"
Dana: 31.05.1992. godine
Šekovići

VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

Obezbedjenje zarobljenika
Naredjenje, dostavlja.-

Komandi ARHIVI

Na osnovu Odluke vlade SAR "Birač" kojom je regulisano iseljavanje nelojalnog stanovništva sa područja SAR "Birač"

N A R E D J U J E M:

1. Organizovati logor u Vlasenici i isti obezbediti u duhu medjunarodnih pravila,

2. Zabranjujem samovoljno donošenje Odluke o fizičkoj likvidaciji zarobljenika,

3. Organ bezbednosti iz bataljona Vlasenica obaviće operativne razgovore i sve korisne podatke za rukovodjenje i komandovanje dostaviti brigadi SV "Birač",

4. Predsednik vlade SAR "Birač" hitno da stupi u kontakt zbog pregovora o razmjeni zarobljenika.

ZČ

K O M A N D A N T
major
Svetozar Andrić

UNIVERZITET U SARAJEVU
Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava
S A R A J E V O
Primljeno:
G.S. | Broj 99962 | Prilog | Vrijednost

PRILOG br. 4

KOMANDA 1. VLASENICKE LPBr
Pov. broj:05-691/94
Datum:19.12.1994.godine

KOMANDI DRINSKOG KORPUSA

04431518

Datum formiranja
jedinice dostavljamo.-

Dana 20.04.1992.godine snage Jugoslovenske armije i formirane jedinice kojim rukovodi krizni štabe SDS oslobadjaju grad Vlasenicu i na osnovu Odluke Kriznog štaba SDS Vlasenica 21.04.1992.godine vrši se mobilizacija ljudstva iz sastava bivše TO. Formiran je stab koji će rukovoditi mobilizacijom i formiranim jedinicama, kao i rukovodjenjem borbenim dejstvima.

Na terenu smo formirali prostorne jedinice-Odrede ito: Vlasenički sa KM u Vlasenici, Cikotski sa KM u Rudistima i odred Drinjača sa KM u selu Luke.

Dana 19.05.1992.godine formirana je 1. Birčanska brigada u koju je usao Vlasenički odred preformiran u 4. Pb brigade.

Odredima na terenu i dalje rukovodi i komanduje Krizni štab SDS, preko svog formiranog štaba za RiK ovim jedinicama sve do 28.06.1992.godine, kada su sve jedinice ušle u sastav 1. Birčanske brigade.

Formiranjem 1. ~~Vlasenicke~~ Milićke-Vlasenićke lpbr 16.01.1993. godine, naše jedinice ulaze u sastav brigade kao 3. i 4. PB.

Razvojem vojno političke situacije sazrjevaju uslovi da se Milićko - Vlasenićka lpbr zbog lakšeg RiK podjeli u dvije odvojene jedinice, tako da se Naredbom GS VRS str. pov.br:25/21 od 22.3.1994. godine i Naredbom KDK str.pov.br: 05/1-88 od 23.03.1994.godine formira 1. Vlasenićka lpbr.

DOSTAVLJENO:

1x1 KDK
1x1 a/a

K O M A D A N T
[illegible] Kosorić

UNIVERZITET U SARAJEVU
Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava
S A R A J E V O
Primljeno:
9-9963

PRILOG br. 5

Bačić Milan Dežurni
U SJB Milići
Dana 16, 05, 1992, godine

01782489

KOMANDIRU STANICE MILICIJE
MILIĆI

PREDMET: Izvještaj dežurnog
Dana 16, 05,1992,godine primio sam službu dežurstva u 07 časova od Klještan Milovana u ispravnom stanju i kao takvu predajem narednom dežurnom nakon čega podnosum sledeće.

I Z V J E Š T A J

PATROLE: Zbog čišćenja terena svi su bili na zadatku.

Upotreba vozila:Leković Mirkoi i Borić Radenko koristili golf zbog pratnje kamionai autobusa.

INVENTAR: Predajem u ispravnom stanju.

ORUŽJE: Predajem u ispravnok stanju.

STRANKE: U toku službe nije bilo nikog da mi se obraća po bilo kom osnovu.

UNIVERZITET U SARAJEVU
Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava
SARAJEVO

Primljeno:			
Org. jed.	Broj	Prilog	Vrijednost
	2-4281		

Podnosilac Izvještaja
Bačić Milan

Zaklopača?

PRILOG br. 6

UNIVERZITET U SARAJEVU
Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava
SARAJEVO

Primljeno:			
Org. jed.	Broj	Prilog	Vrijednost
	2-4272		

KOMANDA BIRCANSKE BRIGADE
STR.POV.BR.26
OD 17.06.1992. GODINE

04337554

HITNO
KOMANDI ISTOCNO-BOSANSKOG
KORPUSA

1. MOLIMO VAS DA NAM JAVITE GDJE JE REGRUTNI CENTAR ZA OBUKU NA NIVOVU KORPUSA DA BI MOGLI POSLATI REGRUTE.
2. POTREBNO JE DA HITNO RIJESITE PITANJE LOGORA ZA ZAROBLJENIKE JER TRENUTNO U VLASENICI IMAMO 640 ZAROBLJENIKA.
ZBOG TOGA JE BEZBJEDNOST GRADA UGROZENA.
3. DEJSTVO AVIJACIJE POTREBNO JE OSTVARITI PO SLEDECIM OBJEKTIMA I PRAVCIMA:
3.1 S. BRDA T 421-PANJEVI (FARMA)-KALESIJA (BENZINSKA PUMPA SUP) MILJAN VCI (SKOLA) GORNJI RAINCI (SKOLA I DOM).
3.2. TUPKOVIC (SKOLA) SVOJATA-G.LUKAVICA-BASIGOVCI.
3.3. CERSKA (UDRC-KONJEVIC POLJE).

KOMANDANT
MAJOR
ANDRIC SVETOZAR S.R.

PRILOG br. 7

Упознати к-та!

495

KOMANDA UZICKO G KORPUSA
STR.POV.BR 174-2
10.00 CASOVA 29.01.

URUCITI ODMAH.

04323091

OBAVESTENJE O DALJEM ANGAZOVANJU
UZICKOG KORPUSA,DOSTAVLJA.-
GLAVNOM STABU VOJSKE SRPSKE
I DRINSKOM KORPUSU (NA ZNANJE)

OBAVESTAVAMO VAS ,DA JE NAS ZAHTEV OD 28.01.1993.GODINE,USVOJEN PO SLEDECEM:

1.UK CE NASTAVITI NAPADNU OPERACIJU DO 31.01.1993.GODINE,NAJDALJE DO 12.CASOVA.
2.DOSTIGNUTU LINIJU,KOJU CEMO MI ZAPRECITI,TREBATE PRIHVATITI I POSESTI JE SNAGAMA IZ VASEG SASTAVA DO 12.00 CASOVA 31.01.1993. GODINE.
3.POTREBNO JE ,DA OBEZBDITE EKIPE ZASANCIJU BOJISTA,JER JE NA SAVLADANOM PROSTORU OSTAO VELIKI BROJ LESEVA.
U SASTAV EKIPA ZA SANACIJU BOJISTA POTREBNO JE ,DAUKLJUCITE NOVINARE I SNIMATELJE U CILJU PRIKUPLJANJA DOKAZA POTREBNIH ZAKORUSCENJU PROPAGANDNE SVRHE I DOKUMENTOVANJE ZLOCINA NAD SEPSKIM NARODOM.

K O M A N D A N T

GENERAL-MAJOR
DRAGOLJUB OJADANIC

PRIMLJENO: 30.01. (dan i mesec) 01 55 (čas i minut) (potpis)
406 (br.telegrama) (br.grupa) (hitnost) 31 (broj obrade) (br.prijeme)
NO: 30.01. (dan i mesec) 02 (čas i minut) (potpis)
PREDATO: (dan i mesec) (čas i minut)

(AIIZ, inv. br. 2-3258)

PRILOG br. 8

ČETNIČKE FORMACIJE U BOSNI I HERCEGOVINI

PRILOG br. 9

HAJRIJA DŽAMIJA U VLASENICI (1892. – 1992.)

PRILOG br. 10

MUSA PAŠINA DŽAMIJA U NOVOJ KASABI (1643. – 1992.)

PRILOG br. 11

ZATOČENICI U KONCENTRACIONOM LOGORU SUŠICA (1992.)

PRILOG br. 12

EXHUMIRANJE POSMRTNIH OSTATAKA ŽRTAVA GENOCIDA

PRILOG br. 13

SPOMEN OBILJEŽJE KOMANDANTU CERANSKOG ODREDA BEĆIRU MEKANIĆU I NJEGOVIM PRATIOCIMA

PRILOG br. 14

DŽENAZA ŽRTVAMA GENOCIDA NA MEZARJU RAKITA - VLASENICA

PRILOG br. 15

MEMORIJALNI CENTAR ŽRTVAMA GENOCIDA ENKLAVE CERSKA

PRILOG br. 16

MEMORIJALNI CENTAR ŽRTVAMA GENOCIDA SELA ZAKLOPAČA

PRILOG br. 17

SPOMEN PLOČA ŽRTVAMA GENOCIDA SELA DŽAMDŽIĆI

PRILOG br. 18

SPOMEN OBILJEŽJE ŽRTVAMA GENOCIDA SELA MAĆESI

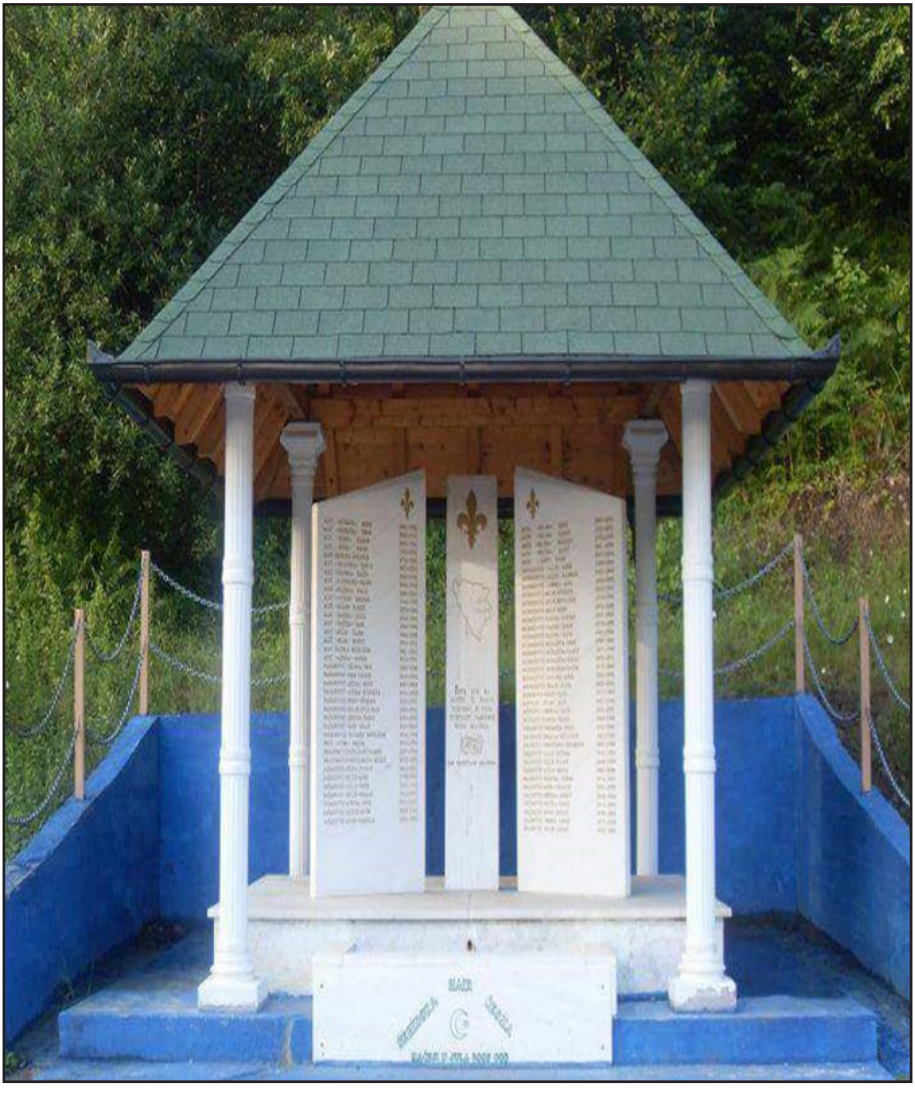

PRILOG br. 19

SPOMEN OBILJEŽJE ŽRTVAMA GENOCIDA SELA ĐILE

PRILOG br. 20

SPOMEN OBILJEŽJE ŽRTVAMA GENOCIDA SELA BUKOVICA

PRILOG br. 21

SPOMEN OBILJEŽJE ŽRTVAMA GENOCIDA SELA POMOL

PRILOG br. 22

SPOMEN OBILJEŽJE ŽRTVAMA GENOCIDA MZ ŠTEDRIĆ

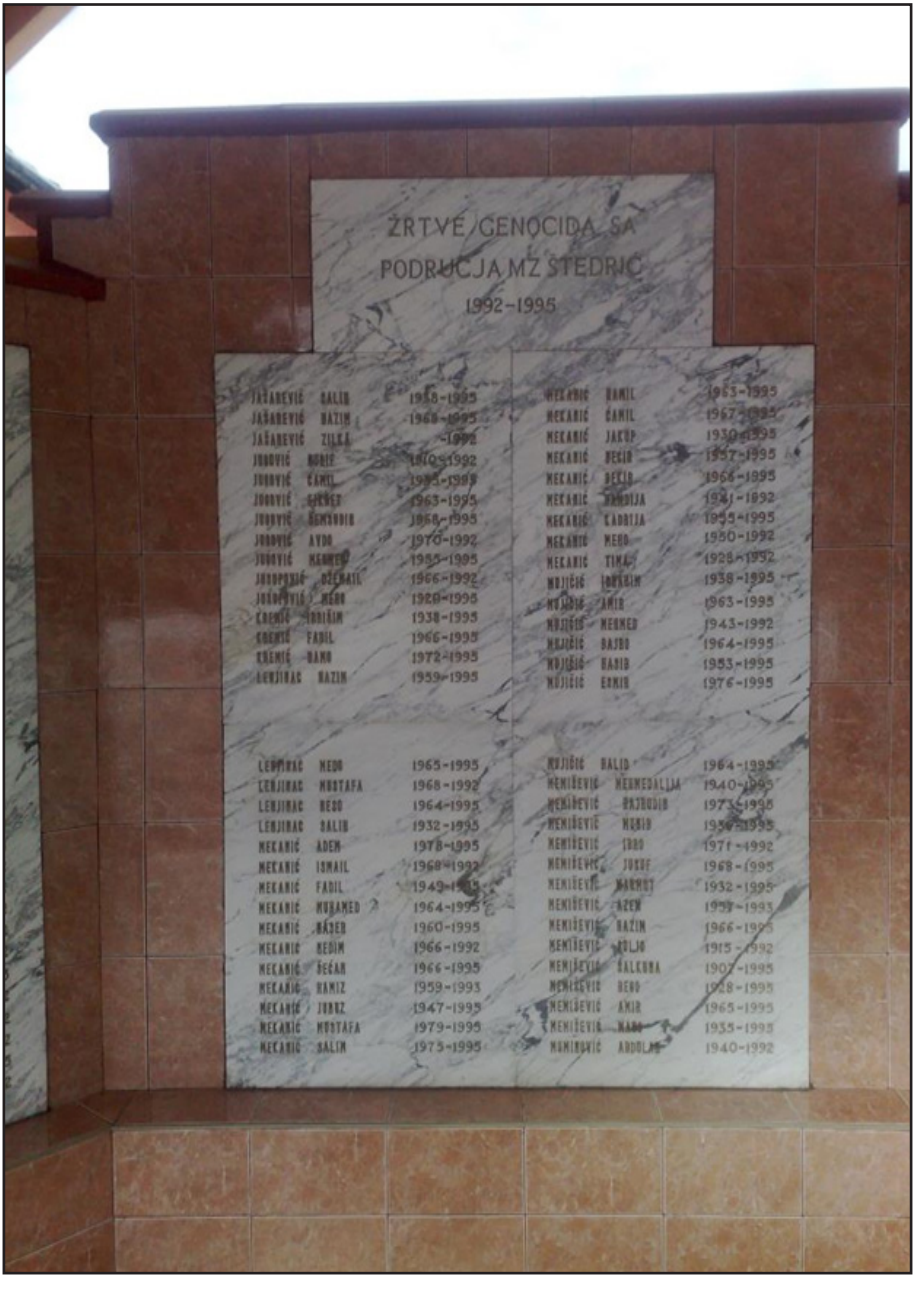

DELIMOVIĆ EDIB 1928-1995
DELIMOVIĆ HARIS 1957-1995
DELIMOVIĆ ABID 1945-1995
DELIMOVIĆ HAJRUDIN 1968-1995
DELIMOVIĆ ALIJA 1946-1995
DELIMOVIĆ 1971-1995
DELIMOVIĆ 1938-1995
DELIMOVIĆ 1954-1995
DELIMOVIĆ 1952-1992
DELIMOVIĆ RIJAZ 1973-1995
DELIMOVIĆ IBRAHIM 1980-1995
DELIMOVIĆ FATIMA 1952-1992
DELIMOVIĆ SELIM 1933-1995
DELIMOVIĆ BAŠIĆ 1957-1995
DULIĆ RAMIZ 1972-1995
OSMANOVIĆ OSMAN 1970-1995
OSMANOVIĆ MUHIDIN 1963-1995
OSMANOVIĆ DIKAN 1940-1995
OSMANOVIĆ ÖNER 1961-1995
RAMIĆ SELIM 1960-1992
RAMIĆ MEVLUDIN 1959-1993
RAMIĆ RAMO 1954-1995
RAMIĆ IBRAHIM 1950-1995
RAMIĆ AHMET 1953-1995
RAMIĆ SEAD 1977-1995
RAMIĆ MUMIN 1957-1995
RAMIĆ SULEJMAN 1978-1995
RAMIĆ OSMAN 1959-1995
RAMIĆ FADIL 1960-1995
RAMIĆ SEMSUDIN 1963-1995
SULEJMANOVIĆ AHMET 1950-1992
SULEJMANOVIĆ SEZIDINA 1974-1995
TABAKOVIĆ RAMIZ 1954-1995
TABAKOVIĆ MUMIN 1977-1995
TABAKOVIĆ RAZIM 1979-1995
TABAKOVIĆ SELIM 1936-1995
TABAKOVIĆ HAJRA 1965-1995
TABAKOVIĆ AHMET 1970-1992
ŠABANOVIĆ HUJO 1950-1995
TEJZOVIĆ HAJRUDIN 1955-1995
TEJZOVIĆ SAFET 1964-1993
TEJZOVIĆ SELIM 1968-1995
TEJZOVIĆ SULEJMAN 1949-1995
TEJZOVIĆ ZEJADIL 1969-1992
1940-1995

PRILOG br. 23

SPOMEN OBILJEŽJE ŽRTVAMA GENOCIDA SELA VRSINJE

B I O G R A F I J A

Husejin Omerović rođen je 17.08.1957. godine u selu Skugrići, opština Vlasenica. Osnovnu školu završio je u mjestu rođenja, srednju u Sarajevu, a Filozofski fakultet, odsijek Orijentalistika u Prištini 1982. godine. Nakon okončanja studija radio je pri Saveznom sekretarijatu za narodnu odbranu (SSNO) u svojstvu prevodioca arapskog jezika u Tripoliju – Libija na Vojnoj akademiji u periodu od 1982.-1984. godine. Potom se zaposlio u građevinskoj firmi VRANICA Sarajevo u svojstvu prevodioca i komercijaliste i angažovan je na poslovima gradilišta u Iraku, gdje ostaje u periodu od 1984. – 1992. godine. Otpočinjanjem agresije Srbije i Crne Gore na međunaordno priznatu državu Bosnu i Hercegovinu vraća se iz Iraka i odmah se stavio na raspolaganje Armiji R BiH, gdje ostaje do 08.05.1996., kada je demobilisan i vratio se u raniju firmu VRANICA, gdje je raspoređen na poslove rukovodioca Komercijalne službe u Radnoj jedinici u Moskvi – Rusija, gdje ostaje do kraja januara 1998. godine. Od 1. juna 1998. godine angažovan je u Federalnom ministarstvu odbrane, gdje je ostao do 29. avgusta 2007. godine, kada je Uredbom o penzionisanju pripadnika OS A RBiH penzionisan.

Nakon toga radio je u Institutu za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog parava Univerziteta u Sarajevu u svojstvu vanjskog saradnika u periodu od 2009.-2014. godine. Magistrirao je na postdiplomskom studiju **Bosna i Hercegovina u savremenom svijetu**, na odsijeku politologija na temu: "*Ljudska prava i slobode pripadnika oružanih snaga u državama ex Jugoslavije*" 06.02. 2008. godine i stekao zvanje magistra političkih nauka.

Doktorsku disertciju pod naslovom "*Zločini protiv čovječnosti i međunarodnog prava na području opštine Vlasenica 1992.-1995*", odbranio je na Fakultetu političkih nauka (Odsijek Politologija) Univerziteta u Sarajevu dana 5. novembra 2015. godine.